Minősített többség

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése 2013. december 20-i ülése 4. számú napirendi pontja

Rendelettervezet Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójáról

Előadó: dr. Puskás Imre, a Közgyűlés elnöke

Az előterjesztést előzetesen tárgyalta valamennyi bizottság.

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése
…/2013.(XII.20.)
önkormányzati rendelete

Tolna megye 2014-2020 közötti tervezési időszakra vonatkozó Területfejlesztési Koncepciójáról

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 13.§ (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján – figyelemmel e törvény 13.§ (4) bekezdésében foglaltakra – Tolna megye 2014-2020 közötti tervezési időszakra vonatkozó Területfejlesztési Koncepciójáról az alábbi rendeletet alkotja.

1. A rendelet célja és hatálya

1.§

A rendelet célja kijelölni Tolna megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározni azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a megye a 2020-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni. A rendelet célja továbbá, hogy aktivitásra, összefogásra, együttgondolkodásra bíztassa a megyei szereplőket, az érintetteket; ösztönözze őket arra, hogy ismereteiket, szakértelmüket, gyakorlati tapasztalataikat felhasználva önállóan és másokkal együttműködve is segítsék elő a megye fejlesztését, fejlődését.

2.§

(1) A rendelet hatálya Tolna megye közigazgatási területére terjed ki.

(2) A rendeletben foglaltakat figyelembe kell venni a Tolna megyét érintő fejlesztések tervezése és megvalósítása során, valamint a Tolna megyei települések településfejlesztési koncepcióinak illeszkednie kell a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz.

2. A Területfejlesztési Koncepció és a kapcsolódó hatásvizsgálatok

3.§

Tolna megye 2014-2020 közötti tervezési időszakra vonatkozó Területfejlesztési Koncepcióját jelen rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza.

4.§

(1) Tolna megye 2014-2020 közötti tervezési időszakra vonatkozó Területfejlesztési Koncepcióját megalapozó környezeti hatásvizsgálat jelen rendelet 2. sz. melléklete.

(2) Tolna megye 2014-2020 közötti tervezési időszakra vonatkozó Területfejlesztési Koncepcióját megalapozó társadalmi, gazdasági hatásvizsgálat jelen rendelet 3. sz. melléklete.

3. Záró rendelkezések

5.§

Ezen rendelet 2013.december 31-én lép hatályba.

dr. Puskás Imre
a Közgyűlés elnöke

dr. Bartos Georgina
megyei főjegyző

<u>Záradék</u>:
Ezen rendelet 2013.……kihirdetésre került.

Szekszárd, 2013.……

dr. Bartos Georgina
megyei főjegyző

1. melléklet a …./2013. (XII.20.) rendelethez

Tolna Megye 2014-2020. közötti időszakra szóló Területfejlesztési Koncepciója

2. melléklet a …./2013. (XII.20.) rendelethez

A 2014-2020. közötti időszakra vonatkozó Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepciót megalapozó környezeti hatásvizsgálat

3. melléklet a …./2013. (XII.20.) rendelethez

A 2014-2020. közötti időszakra vonatkozó Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepciót megalapozó társadalmi, gazdasági hatásvizsgálat

1. melléklet a …./2013. (XII.20.) rendelethez

2014-2020

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója

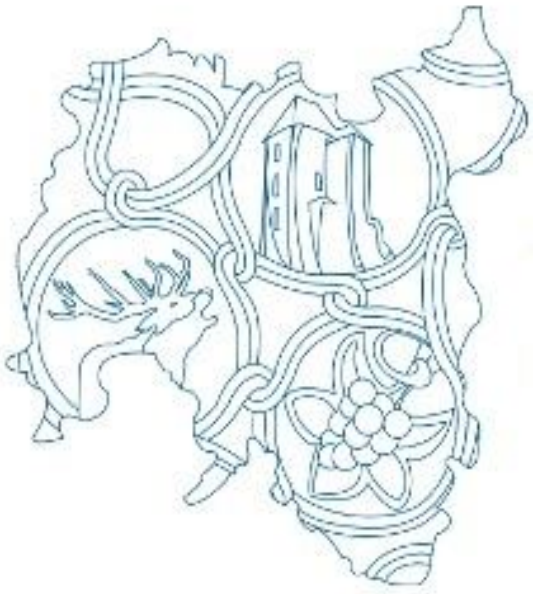

Területfejlesztési Osztály

Tolna Megyei

Önkormányzati Hivatal

2013.06.27.

Tartalomjegyzék

Tartalom

I. A megye jövőképe /„Itthon Tolnában”/ 4

I. 1. Tolna megye fejlesztésének alapelvei 6

II. A megye célrendszerének bemutatása 8

II.1. A megye fejlesztésének átfogó és stratégiai céljai 8

II.1.1. átfogó cél: A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése 10

II.1.2. átfogó cél: Társadalmi megújulás 18

II.1.3. átfogó cél: A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése 23

II.2. A fejlesztési célrendszer meghatározása a megyén belüli különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre 27

III. A célrendszer koherenciavizsgálata 30

III.1. Belső koherenciavizsgálat 30

III.1.1. A helyzetértékelés, a jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó célok kapcsolatának bemutatása 30

III.2. Külső koherenciavizsgálat 38

III.2.1. A célrendszer kapcsolta az OFTK-val 38

III.2.2. A célrendszer kapcsolata az OTrT törvénnyel 41

III.2.3. A célrendszer kapcsolata a fontosabb ágazati koncepciókkal, tervekkel 43

IV. A terület felhasználás alapelveit lefektető koncepció 51

IV.1. Stratégiai térstruktúra bemutatása 51

V. A fejlesztés eszköz- és intézményrendszere 56

V.1. A prioritások azonosítása 56

V.2. Felelősség és intézményrendszer, a koncepció üzenetei, kapcsolódása más térségekhez 57

V.2.1. Közszférán kívüli szereplők: 57

V.2.2. Szomszéd megyék szerepe, nemzetközi kapcsolatok 59

V.2.3. Intézményrendszer 62

VI. A tervezési folyamat, a társadalmasítás és legitimáció leírása 65

Vezetői összefoglaló

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának megalkotását alapos előkészítő tevékenységek előzték meg. Primer és szekunder forrásból származó adatgyűjtések és ebből készített elemzések, valamint a tervezési munkába bevont partner szervezetek által megfogalmazott javaslatok, szakmai vélemények segítségével 2012. november végére elkészült a koncepciót megalapozó helyzetértékelés. A megye állapotát bemutató elemzés azzal zárult, hogy egyben javaslatokat is megfogalmaztuk lehetséges fejlesztési irányokra a szakmai anyag alapján elkészített SWOT (erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek) elemzés alapján. A helyzetértékelést elérhetővé tettük a megyei önkormányzat saját weboldalán a http://www.tolnamegye.hu/teruletfejleszes_2013/terfej_koncepcio_felmunkveg.pdf linken és partner szervezeteinket arra kértük, hogy fogalmazzanak meg javaslatokat lehetséges fejlesztési irányokra vonatkozóan. A tervezési munkába közvetlenül bevont több mint 200 gazdasági szervezet, civil szervezet és települési önkormányzat számára tettünk javaslatot, fogalmaztunk meg fejlesztési célokat (átfogó és stratégiai célok, illetve lehetséges prioritások). A megyei önkormányzat javaslatait ismertető konzultációs fórumnapokon a tervezési munkába bevont partnerek elmondták saját javaslataikat. A véleményekkel, javaslatokkal együtt elkészítettük a következő finanszírozási időszak javasolt célrendszerét. A megyei szereplők, érintettek által visszacsatolt vélemények jelentős mértékben megerősítették a helyzetértékelés során megfogalmazott problémák fennállását és azok megoldási lehetőségeit, valamint rámutattak azokra a megyei sajátosságokra (erősségekre) is, melyek elsősorban erőforrásként szolgálnak majd az előttünk álló 2014-2020-as időszakban.

A koncepció elsődleges célja, hogy már készítése során aktivitásra, összefogásra, együtt gondolkodásra bíztassa a megyei szereplőket, az érintetteket. Ösztönözze őket arra, hogy ismereteiket, tudásukat, szakértelmüket, gyakorlati tapasztalataikat felhasználva önállóan, egyénileg és másokkal együttműködve is segítsék elő a megye fejlesztését, fejlődését. Az azonos területen (ágazatonként, termékpályánként) tevékenykedő vállalkozások, termelők számára segítse elő a gazdasági együttműködést, a közös fejlesztéseket, beruházásokat.

A megye egyik legjelentősebb kitörési pontja a vidékfejlesztésben rejlő Tolna megyei lehetőségek kiaknázása lehet. A mezőgazdasági alapanyag-termelő tevékenységgel jellemezhető megyét az élelmiszeripar, a feldolgozóipar egyik jelentős Magyarországi központjává kell tenni.

A koncepció azzal a céllal készül, hogy kijelölje Tolna megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni. A megyei (területi) programozáshoz rendelt források felhasználásának alapját képezi majd e dokumentum, hiszen a tervezett megyei fejlesztéseknek a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz illeszkedniük kell.

I. A megye jövőképe /„Itthon Tolnában”/

Legfontosabb feladatunk, hogy a Tolna megyei emberek boldogok, elégedettek legyenek, aktívan, egészségesen és egészséges környezetben éljenek városban és a vidéki kistelepüléseken egyaránt, és ezáltal otthonuknak tekintsék Tolna megyét. A vonzó városi és vidéki élettér megteremtésével, a tervezett fejlesztésekkel biztosítjuk a fiatalok helyben maradásához szükséges feltételeket és a munkavállalást. A gazdasági szervezetek ágazatonkénti és termékpályánkénti összefogásának ösztönzésével új, az együttműködésekre épülő K+F+I központok kialakításával a helyi erőforrásokra építve megerősítjük a megye gazdasági potenciálját, új munkahelyeket hozunk létre.
Különös hangsúlyt fektetünk a vidékfejlesztésre, a helyben előállított mezőgazdasági alapanyagok magas hozzáadott értékű helyben történő feldolgozására és piaci értékesítésének elősegítésére. Ösztönözzük a mezőgazdasági termelőket, a széles körű termelői összefogásokra, az őstermelőket, kistermelőket a biotermelésre, agrárkörnyezet-gazdálkodásra, ökogazdálkodásra, elősegítjük a helyi gazdák agrármarketing-tevékenységét a Tolna megyében előállított mezőgazdasági termékek (termények) piaci értékesítésének javítása érdekében. Megerősítjük a megyében hagyományosan jelenlévő iparágakat (bőr- és textilipar, élelmiszeripar, gépgyártás, fémfeldolgozás), biztosítjuk piaci részesedésük növelését, termékfejlesztésüket előtérbe helyezve a (pl.: kézműves) magasabb hozzáadott értékű termékek előállítását, piaci értékesítését. A megye rendkívül gazdag természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetésével, tematikus összekapcsolásával olyan turisztikai vonzerőt kívánunk adni Tolna megyének, hogy mind a nemzeti, mind a nemzetközi turisztikai kínálati piacon ismert és keresett legyen. A megye városait és azok közvetlen vonzáskörzetét együtt, funkcionális térségként fejlesztve elősegítjük a város és vidék együttműködését (CLLD), együtt gondolkodását, ezáltal a városok közelében lévő falvak fejlődését, fejlesztését is.
Önálló térségfejlesztési programok indításával kiemelten kívánjuk fejleszteni a megye középső, fejletlenebb, infrastruktúra-hiányos, aprófalvas területeit elősegítve az ott élők életkörülményeinek javítását, a megyén belüli területi különbségek csökkentését. A megyét érintő közúti, vasúti közlekedési infrastruktúra-fejlesztésével a településkapcsolati hiányok felszámolásával elő kívánjuk segíteni a megye, a megyén belüli települések, a térség- és településközpontok elérhetőségének javítását.
Szekszárd mint megyei fejlesztési pólus fejlődését támogatjuk központi és idegenforgalmi funkcióinak megerősítésével, illetve megyei szintű gazdasági-logisztikai központi szerepének kialakításával.
A civil szervezetek aktív szerepvállalásának támogatásával élettel töltjük meg a kulturális és sportlétesítményeinket, aktív közösségfejlesztő munkával megerősítjük a helyi identitástudatot. A megyénkben és szomszédos megyékben (Somogy, Baranya, Fejér) lévő főiskolai, egyetemi háttérre, szakmai tudásra építve, valamint a helyi adottságokra alapozva szak- és felsőoktatási képzéseket, átképzéseket szervezünk, melyeket folyamatosan, a munkaerő-piaci igényekhez igazítunk.
Támogatjuk a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karának oktató, képző, kutató és fejlesztő munkáját.
Támogatjuk a Paksi Atomerőmű blokképítéséhez kapcsolódó szak- és felsőfokú képzések indítását, illetve elősegítjük a megyében működő gazdasági szervezetek

beruházás-előkészítésében és -megvalósításában való minél szelesebb körű bevonását.
Tolna megye területére tervezett, a célrendszer égészét felölelő jelentősebb területi beavatkozásokat az *1. számú mellékletben* szereplő ábra mutatja.

I. 1. Tolna megye fejlesztésének alapelvei

1. A Fejlesztési Koncepció első számú célja azt megalapozni, hogy a jövőben – a 2014-20-as fejlesztési ciklus során és azt követően - minél több és a megye számára minél több haszonnal járó forrás érkezzen Tolna megyébe. Ennek szellemében célul tűzhető ki, a következő hét évben a különböző fejlesztési programból a megyébe érkező forrás legalább annyi, vagy több legyen, mint amennyi az előző hét évben a megyében rendelkezésre álló száz milliárd forint.

2. A fejlesztési források hasznosságának mércéje az, hogy mennyire erősödik a megyei gazdaság, illetve hogy mennyire képesek a fejlesztések a megye társadalmi-környezeti helyzetén tartósan javítani.

A megye gazdaságának erősödése a gazdasági aktivitás és a tőkevonzó képesség erősödését, a termelési kapacitások és a piacok bővülését jelenti. A termelés bővülése során növekszik a megye gazdaságában rendelkezésre álló tőke, javul a megyében működő vállalkozások technológiai színvonala és új munkahelyek jönnek létre. A megyei piac növekedése során bővül a helyi fogyasztás, egyre több turista érkezik Tolna megyébe, továbbá egyre több és jobb szolgáltatás közül választhatnak a Tolna megyeiek.

A fejlesztési források gazdasági hatásaikon túl azt is célozzák, hogy

- a megye népességmegtartó ereje növekedjen,
- a települések és más helyi közösségek megerősödjenek,
- a társadalmi béke és a biztonság stabilitása fennmaradjon,
- meg tudjon erősödni a fenntarthatóságra és a környezettel való harmóniára épülő vidéki életmód.

3. A Fejlesztési Koncepció a megye gazdasági, társadalmi és politikai szereplők számára készülő együttműködési platform, az összefogás céljait és eszközeit kijelölő alapdokumentum. A Koncepció törekvése, hogy kereteket adjon ahhoz, hogy a megyében felmerülő fejlesztési elképzelések hosszú távon ható, a megyében élők életminőségét érdemben javító fejlesztési történetekké álljanak össze. A megye kulcsszereplői által közös alapvetésként elfogadott Koncepció arra ad lehetőséget, hogy a jövőre nézve meghatározhatók legyenek a fejlesztési törekvések valóra váltásához szükséges közös lépések: milyen fejlesztésekért szükséges a megyének lobbizni, milyen ütemtervet érdemes a fejlesztési történetekhez megfogalmazni.

4. A Fejlesztési Koncepció célul tűzi ki, hogy Tolna megyében alakuljon ki és erősödjön meg az a tudásbázis, intézményrendszer, közösség és kultúra, amely képes minél több megyei szereplőt mozgósítani a fejlesztési források megszerzésére és hasznosítására. Azaz: jöjjön létre a megyében a fejlesztési központok rendszere és hálózata, az önkormányzat és vállalkozások fejlesztési történeteket összeállító és azokat megvalósító együttműködései.

5. A Fejlesztési Koncepció funkciója, hogy hidat építsen az uniós fejlesztési intézményrendszer, nyelv, hozzáállás és a helyi szándékok, lehetőségek közé. A megye közélete és kulcsszereplői a fejlesztési forrásokat elsősorban mint a konkrét lehetőségekhez kapcsolódó projekteket értelmezik, a brüsszeli intézmények viszont összeurópai, általános célok megvalósulását kérik számon. Az elvek és a cselekvés közötti összhangot egy, a mind a két oldal elvárásait értő és azoknak megfelelő cél- és intézményrendszer tudja megteremteni.

6. Tolna megye az ország központi jelentőségű pontjaitól távol fekvő, kisvárosokra és kis falvakra épülő agrárvidék. A megye természeti szépségekben gazdag, de kevés a jelentős mértékű turizmust magától értetődően megteremtő attrakció. Tolnára jellemző, hogy mindenhol erős a helyi identitás, helyi kultúra. A Fejlesztési Koncepció szempontjából az a legfontosabb kihívás, hogy hogyan lehet az erős helyi kultúrában és a környezetben rejlő energiákat mozgósító, realisztikus fejlesztési történeteket összeállítani és megvalósítani.

II. A megye célrendszerének bemutatása

II.1. A megye fejlesztésének átfogó és stratégiai céljai

A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció átfogó céljainak meghatározását elsősorban a koncepció helyzetértékelése során meghatározott fejlesztési irányok határozták meg, valamint azok a megyei sajátosságok (erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek) amelyek közvetlen beavatkozásokat igényelnek. Három fő terület fejlesztése kiemelten fontos:

- **gazdaságfejlesztés,** hogy az emberek számára új munkahelyeket hozzunk létre és megőrizzük a meglévőket:
  Az Európai Unió tagállamai együttesen ismerték fel, hogy a világot és egész Európát is sújtó gazdasági válság ellen a leghatékonyabb eszköz a gazdaság kiemelt fejlesztése, amely megoldást adhat az egyre erősödő, éppen a válság következménye okán komoly problémát jelentő foglalkoztatási szint csökkenésére is. Az Európa 2020 Stratégia és a Nemzeti Fejlesztés 2020 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció is azt a célt fogalmazza meg, hogy a következő finanszírozási időszakban a legtöbb forrást gazdaságfejlesztésre kell fordítani a társadalmi és környezeti szempontok figyelembe vételével. A megyei koncepció helyzetértékelése során a megye állapotát jellemző adatok, folyamatok vizsgálata is azt támasztotta alá, hogy ezen a területen kell a legtöbb forrást, támogatást felhasználni, annak érdekében, hogy érdemi eredményeket tudjunk 2020-ig elérni.
- **humánerőforrás-fejlesztés**, hogy a megszerzett tudást, szakértelmet helyben tartsuk, hogy a gazdaság igényeit jobban ki tudjuk elégíteni:
  A mai szakképzési rendszer nem igazodik az állandóan mozgásban lévő gazdasági, piaci igényekhez, ugyanakkor piacképes szakmák elméleti és gyakorlati oktatási színvonala elmarad a piaci, gazdasági szereplők elvárásaitól. Megfelelő támogatással megyei, szervezett, gyakorlatorientált szakképzési rendszer kialakításával a szakképzés eredményessége egyértelműen javítható. Fejleszteni kell a megye felsőoktatási potenciálját is, a kapacitások bővítésével és a meglévők átszervezésével (pl.: PTE IGyK). A gazdaság szereplőinek szélesebb körű bevonásával (elsősorban gyakorlati szakképzés helyszínei) a szakképző intézményekben indított képzések alaposabb tervezésével, az elméleti oktatási anyagok naprakész, jövőbe és a környezettudatosságra is tekintő ismeretanyagokkal való kibővítésével hatékonnyá és piacképessé válik a megyei szakképzés. Az új képzések indításánál a jelentősebb beruházásokat, fejlesztéseket is érdemes figyelembe venni (pl.: paksi atomerőmű - új blokkok építése).
- **vidékfejlesztés**, hogy a megye vidékies jellege ne hátrány, hanem előny legyen az itt élők számára, hogy a megye középső aprófalvas térsége ne még inkább leszakadjon, hanem a városokkal együtt, azokhoz felzárkózva (funkcionális térségként) tudjon fejlődni, a természeti erőforrások védelmének szem előtt tartásával.

Átfogó célok

1.1. A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése	1.2. Társadalmi megújulás	1.3. A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése

Stratégiai célok

1.1.1. Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként	1.2.1. Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása	1.3.1. Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, -feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel
1.1.2. Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás élelmiszeripar, textil- és bőripar)	1.2.2. A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése	1.3.2. Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése
1.1.3. A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása	1.2.3. Települési infrastruktúra és közszolgáltatások fejlesztése	
1.1.4. Vállalkozások versenyképességének erősítése		

II.1.1. átfogó cél: A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése

III.1.1.1. stratégiai cél: Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként

Széles körű, gazdasági célú vállalkozói együttműködések (klaszterek, projektszervezetek) támogatása a Tolna megyei vállalkozások piaci szerepvállalásának megerősítése érdekében ágazatonként, illetve termékpályánként

A helyi gazdaság fejlesztése és a megyei foglalkoztatás növelése érdekében kiemelten fontos, hogy a helyi (Tolna megyei) vállalkozások felkészüljenek a várható Tolna megyei fejlesztések megvalósítására. Ennek érdekében valamennyi ágazatot tekintve erősíteni szükséges iparáganként, illetve termékpályánként a vállalkozói, termelői együttműködéseket. A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar hozzájárulhat a megyei hiánypótló képzések kialakításához, megszervezéséhez (borászati centrum létrehozása, mérnökinformatikus képzés beindítása).

Szekszárdi szőlészeti és borászati kutatás-fejlesztési központ kialakítása a Pécsi Tudományegyetem szakmai együttműködésével

A borvidék nagy múltja, kiváló termőhelyi adottságai és minőségi borai jó alapot nyújtanak a további fejlődésre. A termék- és termelésfejlesztésben szükséges tudásbázissal a Pécsi Tudományegyetem rendelkezik, mely a helyi szőlészek és borászok szakmai tapasztalatával a Szekszárdi és Tolnai Borvidék hasznára válhat.

Dombóvár és Tamási központtal mezőgazdasági célú K+F bázis kialakítása a Kaposvári Egyetem szakmai együttműködésével

A jó termőhelyi adottságoknak megfelelően megosztható a kutatóközpont a két település között. Mindkét város térségében hagyományosan nagy súllyal bír a mezőgazdaság, melynek továbbfejlesztésében a Kaposvári Egyetem nyújthat segítséget.

Energetikai K+F bázis kialakítása Paks és Tamási központokkal

Pakson a mérnöki szaktudás kamatoztatása egyéb energetikai célú beruházások megvalósítására és a Paksi Atomerőmű blokkjainak bővítése érdekében, valamint Tamásiban helyi kezdeményezésű megújuló energia felhasználásra alapozva kutatóközpontot kell létrehozni.

A helyi mezőgazdasági alapanyag-termelési igényekhez igazított helyi logisztikai alközpont kialakítása funkcionális térségenként

A termelési hatékonyság a szállításban, raktározásban is fontos. Ezért elengedhetetlen a helyi logisztikai bázisok racionalizálása, ahol szükséges, ott pedig a kapacitás növelése, a szolgáltatások fejlesztése.

A helyi alapanyag-termelési igényekhez igazított térségi logisztikai bázisok kialakítása a megyét érintő jelentősebb vasúti, közúti, vízi közlekedési csomópontokban

A termékek szállításához szükséges az országos, illetve nemzetközi folyosók mentén logisztikai főközpontok kialakítása, tekintettel a csomóponti helyzetre, valamint a termékek szállítási távolságára. Fontos a csomópontok (Bátaszék, Bonyhád, Dombóvár, Dunaföldvár, Paks, Szekszárd, Tolna) és kikötők (Dunaföldvár (TEN-T hálózatba emelése), Paks, Bogyiszló és Fadd-Dombori térsége) megközelíthetőségének, szolgáltatásainak mennyiségi és minőségi javítása szárazföldön és vízen egyaránt.

Tolna megye területére az „Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként" című stratégiai cél keretében tervezett jelentősebb területi beavatkozásokat az *2. számú mellékletben* szereplő ábra mutatja.

II.1.1.2. stratégai cél: Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás, élelmiszeripar, textil- és bőripar)

Tejipari és húsipari alapanyagokra épülő termékfejlesztés, élelmiszeripari és mezőgazdasági gépgyártás szekszárdi központtal

Szükséges a már meglévő tejipari termékek folyamatos fejlesztése, ennek következtében az ágazat piaci részesedésének növelése. Fontos a potenciálisan számba vehető tejipari kapacitások jobb kihasználása, speciális, magas hozzáadott értékű (kézzel készített, kisüzemi, manufaktúrás) termékek előállítása. Újra kell éleszteni a megyében nagy múlttal rendelkező húsipari tevékenységet, ki kell alakítani a nagyüzemi és a kisüzemi kapacitásokat, versenyképes, egyedi húskészítmények piaci bevezetését.

A megyei (elsősorban Bátaszék, Bonyhád, Szekszárd, Tolna és térsége) bőr- és textilipari, illetve kézimunka igényes könnyűipari kapacitások növelése az ágazaton belüli piaci részesedés növelésével

Hagyományosan jelenlévő ágazatok, melyek országos jelentőséggel bírnak. Szakembergárdájuk, foglalkoztatottaik száma jelentős, piaci részesedésük növelése, új piaci szegmensek keresése, termékeik fejlesztése stabilitásuk érdekében szükséges.

A helyi mezőgazdasági alapanyagokra épülő magas hozzáadott értékű élelmiszer- és feldolgozóipari kapacitások kiépítése a növénytermesztés és az arra épülő állattenyésztés gazdasági egyensúlyára alapozva, funkcionális térségenként

A jó termőhelyi adottságokra és jó minőségű helyi alapanyagokra alapozható feldolgozóipar, mely az alapanyag-termeléshez képest lényegesen magasabb hozzáadott értékkel bír. Támogatandó a helyi állattenyésztés igényeit szolgáló helyi növénytermesztési alapanyagokra épülő takarmány-előállítás fejlesztése. A terméshozamok kiszámíthatósága érdekében szükséges az öntözhető területek

növelése. A szántóföldi növénytermesztés mellett indokolt a magasabb élőmunka igényű zöldség- és gyümölcstermesztés, gyógynövénytermesztés, biotermékek előállítása és egyéb kertészeti tevékenységek arányának növelése. Ezek a foglalkoztatásra is jótékony hatással vannak, illetve javítják az agrárium jövedelmezőségét.

A nagy hagyományokkal rendelkező Tolna megyei építőipar fellendítése

Kedvező hatást gyakorolhat a lakáspiaci helyzetre a megye legnagyobb energetikai célú ipari fejlesztése, a Paksi Atomerőmű új blokkjának/blokkjainak létesítése, amelynek következményeként több éven keresztül jelentős számú mérnökre és szakképzett munkaerőre lesz szükség, akik elhelyezése, lakhatási lehetőségeinek megoldása további építőipari beruházásokat igényel. A várható gazdaságfejlesztési beruházások, élelmiszeripari feldolgozó üzemek és a kiszolgáló épületek elsősorban a fémszerkezet-gyártás (acélszerkezetes épületek) fellendítését segítik elő, ami jótékony hatást fog gyakorolni az építőipar ezen területén tevékenykedő vállalkozások piaci részesedésére.

A már működő ipari parkok és ipari övezetek fejlesztése, különös tekintettel az ágazati igényeket kiszolgáló infrastruktúrafejlesztésre, a városok és vonzáskörzetük igényeire épülő inkubáció- és szolgáltatásbővítés az ipari parkokban

Szükséges az ipari parkok versenyhelyzetét javítani a szolgáltatások számának növelésével, valamint minőségük javításával, különös tekintettel a piacra jutás elősegítésével. Széleskörű inkubációs lehetőségeket kell biztosítani a vállalkozások számára.

Egészségipari fejlesztések

Az egészségügyi szolgáltatások bővítése, valamint az intézményrendszer fejlesztése mind a helyi lakosság, mind pedig a megyén kívülről érkezők ellátását szolgálná, valamint a helyi foglalkoztatási mutatókra is kedvező hatással lenne.

Regionális szintű gazdasági és piaci együttműködések elősegítése klaszterek által

A piaci versenyben való javuláshoz szükséges – földrajzi távolságon, illetve ágazatokon alapuló – összefogások, partnerségek kialakulását elősegíteni. A Dél-dunántúli régión belül fontos Tolna megye gazdasági szerepének erősítése.

A megyei gépgyártási kapacitások erősítése elsősorban az autóipari, szerszámgép gyártás területén és elektronikai iparban

Ki kell használni a jelentős német nemzetiségű, német ajkú lakosság, valamint a megye erős német gazdasági kapcsolataira épülő gazdaságfejlesztési lehetőségeket – elsősorban a világhírű német gépgyártási tapasztalatokra alapozva. Támogatandó a városok ipari parkjaiba, ipari övezeteibe települő, illetve a főként Szekszárd és Bonyhád térségében jelen levő gépipari cégek fejlesztése.

A szén- és kőbányászat újraélesztése és arra épülő gazdaságfejlesztés Nagymányok és Váralja térségében a környezeti fenntarthatóság figyelembevételével

A megye Baranya megyével határos területe jelentős mennyiségű ásványkinccsel rendelkezik, melynek feltárása az energiaárak növekedése miatt gazdaságilag indokolható. A bányászati tevékenységgel és az arra épülő, illetve azt kiszolgáló szolgáltatásokkal a térségben élők foglalkoztatása jelentős mértékben javítható.

Tolna megye területére a „Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, kiemelten a magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (élelmiszeripar, textil- és bőripar, gépgyártás, fémfeldolgozás)" című stratégiai cél keretében tervezett jelentősebb területi beavatkozásokat az *3. számú mellékletben* szereplő ábra mutatja.

II.1.1.3. stratégai cél: A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének védelme, szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása

Védett építészeti értékek gazdasági, turisztikai és közösségi célú hasznosításának elősegítése

A megyében található kúriák, kiskastélyok országos vagy helyi védettség alatt kihasználatlanul állnak. Állagromlásuk megállítható és visszafordítható lenne hasznosításukkal. Ezek egy része a településektől kissé távolabb fekszik, de a mai lehetőségekkel, alternatív infrastruktúrával elláthatók. Elsősorban szálláshelyek kialakítása indokolt a bakancsos és kerékpáros turizmus számára, illetve közösségi funkciók preferálhatók.

Hasznosításuk terén szintén fejlesztendőek a megyei várak (pl.: Dunaföldvár, Dombóvár-Gólyavár, Ozora, Simontornya), római kori régészeti lelőhelyek (pl.: Limes, Iovia), valamint szobrok, szoborcsoportok (pl.: Kossuth-szoborcsoport).

Helyi turizmus versenyképessége

A helyi turizmus versenyképességének javítása Tolna megyében lehetőséget teremt a közösségi szinten irányított helyi gazdaságfejlesztésre, melynek egyik lehetséges módja a helyi jelentőségű turisztika vonzerejének javítása, fesztiválok szervezése, ami hozzájárul a helyi termékek népszerűsítéséhez, a helyi piacok újjászervezéséhez, valamint ezáltal növeli a helyi foglalkoztatottságot is.

Országos jelentőségű védett természeti területek

Feltáratlanok a megyében az országos hírű, de célállomásként még nem eléggé keresett védett területek. Ezekhez feltétlenül szükséges kialakítani látogató- és információs központokat, valamint a terület bejárhatósága és megközelíthetősége sem optimálisan biztosított (pl. Gemenci kisvasút indítása Szekszárdról, Gyulaj szervezett látogathatóságának hiánya, a Mecsek ÉK-i feltárása látogatóközponttal (Váralja), a Pacsmagi-tavak átfogó turisztikai hasznosítása.) A védett természeti

területek turisztikai szempontból rendkívül jó lehetőséget biztosítanak a megye számára. A csodálatos természeti környezetben biztosíthatók a minőségi, a mai kor követelményeinek megfelelő vadász, horgász, öko- és lovas turizmust kiszolgáló létesítmények és az igényeket kielégítő szolgáltatások.

Sió turisztikai hasznosítása

A Sió összeköti az ország vízrajzának két kiemelkedő természeti kincsét, a Balatont és a Dunát. A mintegy 120 km-es szakaszból 100 km a megyén keresztül halad, és a városoktól távol, a megye turisztikailag még feltáratlan területeit szeli át. A meder rendezésével és vízszállító képességének helyreállításával javulna a vízgazdálkodás, ami nemcsak a vízi közlekedést biztosítaná, de lehetőséget teremtene a mezőgazdasági területek szükség szerinti öntözésére is, illetve így a Sió teljes szakaszán használhatóvá válna a vízi turizmus számára. A töltéseken turisztikai és egyben hivatásforgalmat is szolgáló összefüggő kerékpárutat kell kialakítani. A fejlesztés szervesen kapcsolódna a Balaton kiemelt üdülőövezetéhez, gazdagítaná az ottani kínálatot és programot kínálna a meghosszabbított szezonban. A kiépített megállóhelyek, pihenők alkalmasak lennének arra, hogy a Sió tágabb vonzáskörzetében található értékeket (ozorai és simontornyai vár, felsőrácegrespusztai Illyés Gyulához és Lázár Ervinhez kötődő irodalmi túrák szervezésére alkalmas pontok, kúriák, a kölesdi és tengelici kastélyok, a sióagárdi tájházak, valamint a pincefalvak) szolgáltatások nyújtásával turisztikai attrakciókká fűzzék. Átfogó célunk, hogy a megyében összefüggő kerékpárút-hálózatot, és erre felfűzött komplex turisztikai kínálatot alakítsunk ki. A turisztikai attrakciókra épülő, már meglévő kerékpárút-hálózat szakaszait is magába foglaló, megyei összefüggő kerékpárút egyben a szomszédos megyék (Somogy, Fejér, Baranya) nagyobb turisztikai értékeinek elérését is szolgálják.

Duna menti rekreációs térség kialakítása

Két város (Dunaföldvár, Paks), egy nagyközség (Fadd) és három község (Bölcske, Gerjen, Báta) kivételével települések belterületétől távol halad a megye K-i határán mintegy 100 km hosszan a legnagyobb magyarországi folyó. Ez a természeti adottság, valamint a kialakult holtágak, öblök, a gemenci állat– és növényvilág kincsei indokolttá teszik a régióban minőségi szállás– és vendéglátóhelyek létesítését, a vízi sportokra, horgászturizmusra, a hagyományokra alapozott rekreációs térség kialakítását. Turisztikai vonzerőt képezhet Dunaföldváron a vár, a tájház, a gyógyfürdő, Bölcskén a pincefalu, a világörökség várományos római kori Limes maradványok, Pakson az Atomenergetikai Múzeum és Látogatóközpont, a pincefalu, a szintén világörökség várományos római kori Lussonium, a képtár, Fadd-Domborin az üdülőtelep és a vízi sportok, Decsen a tájház és a sárközi népviselet, Bogyiszlón az orchideás erdő, Bátán a tájház, továbbá Bátaszéken az Árpád-kori romok. Turisztikai szempontból a Sióhoz és a Dunához kapcsolódó rekreációs térség együttes kezelése, a programok, szolgáltatások egymással való kiegészítése javasolt. A közelmúltban megépült M6 autópálya a bel- és külföldi turizmus számára egyaránt jól megközelíthetővé teszi ezt a térséget.

Termál- és gyógyturizmus megyei központjainak további fejlesztése, új központok létesítése

Két jelentősebb létesítmény működik a megyében, egyik Dombóváron a másik Tamásiban. Míg az előbbi magas színvonalú szálláslehetőséggel és egészségügyi szolgáltatással is bír, az utóbbinál az akadálymentes megközelíthetőség és használat az, ami nemzetközileg is egyedülálló. Ez utóbbi esetében a közeli kemping és egyéb szálláshelyek továbbépítése preferálható, valamint igen széles körű marketing-tevékenység szükséges az országos és a nemzetközi turisztikai vérkeringésbe való bekapcsolódáshoz.
Mindkét település számára egy várható nemzetközi szintű vasúti (és közúti) megközelíthetőség kiépítése óriási előrelépést jelentene.
Ugyanakkor fontos megemlítenünk és további fejlesztésékkel érintenünk a megyeszékhelyen kiépített szekszárdi, valamint a helyi jelentőségű bonyhádi termálfürdőt. A tervezett paksi és a meglévő dunaföldvári gyógyfürdő további bővítése és fejlesztése a regionális és megyei gyógyvízkínálatot és a ráépülő gyógyászati szolgáltatások kínálatát jelentős mértékben javíthatja.
A szálláslehetőségek mennyiségi és minőségi fejlesztése Tamási, Szekszárd, Dunaföldvár és Bonyhád esetében is indokolt.

A Szekszárdi és Tolnai Borvidék és a pincefalvak borturisztikai és gasztronómiai kínálatának növelése

Az elmúlt években méltán elismert lett mind országosan, mind nemzetközileg a borvidék, több Év Borásza cím került a megyébe, Szekszárdra. Kitörést jelenthet az együttműködés, országos és nemzetközi hírű programok, fesztiválok szervezése, igényes és különböző színvonalú szálláshelyek és vendéglátóegységek kialakítása, valamint kapcsolódás egyéb kulturális és turisztikai akciókhoz. Több száz pincéből álló pincefalvak (Bölcske, Paks, Györköny, Sióagárd) találhatóak a megyében, melybekől országosan is csak néhány van. Kedvező közúti megközelítéssel az M6 mentén további baranyai (villányi) és Bács-Kiskun megyei (hajósi) pincefalvak érhetők el. Ezek együttműködésével, pincefalvankénti központok kialakításával, a szállás és a vendéglátás lehetőségeinek bővítésével kiváló turisztikai attrakciók alakíthatók ki. A pincefalvak szomszédos megyékben lévő borkínálattal történő összekapcsolása, valamint a szekszárdi borturisztikai lehetőségek kiegészítése a megyeszékhely sport-, konferencia-, üzleti és szabadidős turizmus nyújtotta lehetőségeivel, erősítené a térség komplex turisztikai vonzerejét. A borturizmussal egyetemben fontos a helyi gasztronómiai kínálat bővítése, az abban rejlő lehetőségek kiaknázása, valamint a helyi termékeket előállító gazdaságok fejlesztése.

Kerékpáros turizmus feltételeinek fejlesztése

A kerékpáros turizmus igényeinek kielégítése érdekében kiemelten fontos az alábbi szakaszokon a kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése és a már kiépített szakaszok összekapcsolása és további fejlesztése: Szekszárd–Tolna–Fadd–Dombori, Tamási–Dombóvár–Orfű–Pécs, Dombóvár–Kaposvár. A megvalósítandó fejlesztések a turisztikai célokon túl a hivatásforgalom szempontjából is jelentősek.

Környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések

Szükséges a megye területén lévő vízbázisok fejlesztése, az egészségügyi határértéknek megfelelő vízminőség előállítása érdekében, valamint az elöregedett, elszennyeződött infrastrukturális elemek (pl.: ivóvíz-gerincvezeték hálózata, vízátemelő szivattyúk) cseréje, bővítése. Nagyobb településeken szennyvíztisztító telepek kiépítése, kisebbeken pedig alternatív megoldások alkalmazásának támogatása indokolt. A már meglévő szennyvíztelepeket bővíteni, fejleszteni és korszerűsíteni kell. A részben csatornázott települések esetén a 100%-os csatornázottság elérése a cél.
Javítani, kiterjeszteni, valamint támogatni kell a szelektív hulladékgyűjtés lehetőségeit, csak úgy, mint a zöld hulladék kezelését és újrahasznosítás lehetőségeinek megteremtését.
Támogatni kell a mezőgazdaság, az ipar és a közlekedés által okozott zaj- és légszennyezettség mérséklésére irányuló technológiai fejlesztésekéseket és védősávok létesítését.
Tolna megyében az elmúlt évtizedekben beszennyezett területek kármentesítése, az ebből adódó környezeti kockázatok csökkentése az előttünk álló tervezési, fejlesztési időszak feladatai közé tartozik (Szekszárd, Hidas, Bonyhád, Simontornya, Dunaföldvár térségében). A tervezett fejlesztések megvalósítása során az ipai múlttal rendelkező ún. barnamezős területek preferálása indokolt a zöldmezős beruházásokkal szemben.
Tolna megyében fontos a természeti és táji értékek megőrzése, a táj szerkezetében és karakterében bekövetkezett kedvezőtlen irányú változások fékezése, megállítása. Turisztikai és fenntarthatósági szempontból különösen fontos a természetes és természetközeli élőhelyek megőrzése, a biológiai és táji sokszínűség fenntartása, valamint a táji örökség megőrzése. Ehhez szükséges a kedvező tájkaraktert őrző termelés, kereskedelem és egyéb szolgáltatások erősítése. A táji fenntarthatóság érdekében indokolt a működőképes ökológiai rendszerek, zöld infrastruktúrák fennmaradásának és fejlesztésének biztosítása, az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzése, a fejlesztések során az ökológiai viszonyoknak megfelelő, honos fajok alkalmazása, zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, minőségének javítása, építmények és létesítmények tájba illesztése, tájsebek begyógyítása, a táj rehabilitálása és rekultivációja.
Kiemelten fontos az erdőgazdálkodás fenntarthatósága. Az erdei területeken való termelés során a természeti értékek megőrzésének lényeges eleme az erdőgazdálkodás logisztikai infrastruktúrájának fejlesztése.
A tervezett és megvalósított fejlesztések során kiemelt figyelmet kell fordítani a NATURA 2000 területekre, szükség esetén indokolt hatásbecslési eljárás lefolytatására.

Tolna megye területére „A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása” című stratégiai cél keretében tervezett jelentősebb területi beavatkozásokat az *4. számú mellékletben* szereplő ábra mutatja.

II. 1.1.4. stratégiai cél: Vállalkozások versenyképességének erősítése

Vállalkozások foglalkoztatási képességének erősítése

Tolna megye foglalkoztatási gondjainak enyhítéséhez összehangolt szakpolitikai és fejlesztési erőfeszítésekre van szükség. A foglalkoztatást támogató közösségi intézményrendszer fejlesztése mellett fontosak azok az intézkedések, amelyek célzott támogatással segítik a vállalkozásokat abban, hogy minél több embernek, különös tekintettel a foglalkoztatási szempontból speciális társadalmi csoportoknak tudjanak munkát adni.

Termék-, technológiai és szervezeti újítások ösztönzése és támogató környezet megteremtése

A gazdaság fejlődéséhez elengedhetetlen egy olyan üzleti-társadalmi környezet létrejötte, amelyben minél több Tolna megyei vállalkozásnak megéri újításokat bevezetni előállított termékeiket, használt technológiájukat és szervezeti folyamataikat tekintve. A fejlesztéspolitika ezt foglalkoztatási és beruházási támogatásokkal, innovációs együttműködések ösztönzésével tudja támogatni.

Kis- és középvállalkozások szolgáltatásfejlesztése

A kis és közepes méretű vállalkozások fejlesztésekor az infrastrukturális beruházások mellett fontos figyelmet kapnia a szolgáltatások fejlesztésének is. Ezzel összefüggésben kiemelten fontosak a KKV-szektor növekedési problémáinak leküzdéséhez azok a támogatások, amelyek a fő üzleti tevékenységen kívüli, azokat támogató folyamatok (pl. marketing, sales, hálózatépítés, asszisztencia) fejlesztését támogatják.

Üzleti, vállalkozói készségek fejlesztése

A gazdagfejlesztés fontos elemei azok a programok, amelyek a magas szintű üzletvezetési készségek elsajátítását és naprakészen tartását támogatják. Képzésekkel, szaktanácsadással mind a vállalkozóvá válást, mind a már üzlettel rendelkezők ismereteinek bővülését érdemes támogatni.

IKT- technológiák használatának ösztönzése az üzleti életben

Az infokommunikációs technológiák minél szélesebb körű használata az egyik útja annak, hogy a Tolna megyei vállalkozások hatékonysága növekedjen. Az új típusú technológiai megoldások bevezetése önmagában is fontos eleme lehet egy innovatívabb vállalati működésre való átállásnak, valamint emellett energiát szabadít föl más típusú újítások kikísérletezéséhez, kipróbálásához.

Vállalkozások megújulóenergia-felhasználását és energiahatékonyság-növelését célzó fejlesztéseinek támogatása

Mind üzleti (költséghatékonysági), mind környezetvédelmi szempontból hasznos az energiafelhasználás racionalizálása és fenntartható energiaforrások használata. Ezzel összefüggésben fontos támogatni a termelő és szolgáltató üzleti folyamatokhoz kapcsolódó energiahatékonysági és megújuló energiaforrások bevonását lehetővé tevő beruházásokat.

Vállalkozások tőkéhez jutási lehetőségeinek szélesítése

A gazdaságfejlesztés fontos eleme a vállalkozások finanszírozási problémáinak enyhítése, beruházási kedvük növelése. Ennek eszközei a visszatérítendő támogatások (pénzügyi eszközök). A finanszírozási programok esetén kiemelten fontos, hogy minél rugalmasabb és minél kevesebb adminisztrációs teherrel járó rendszer alakuljon ki.

II.1.2. átfogó cél: Társadalmi megújulás

II.1.2.1. stratégiai cél: Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása és a helyi közösségek megerősítése

A gazdasági igényekhez igazított, gyakorlatorientált szakképzési rendszer kialakítása, a szakképzési lehetőségek bővítése és a fiatalok képességeinek kibontakoztatása.

A piaci igényt nem támasztó képzések helyett újakra lenne szükség (például informatikai, műszaki, közösségfejlesztői, stb.), illetve a nem piacképes szakmák képzéseit fel kéne váltani piacképesekkel. Olyan szakmákra történő képzés lenne célszerű, ami a valódi munkaerő-piaci igényekhez igazodik, amivel a megyében tudnának elhelyezkedni a szakemberek. Ebben részt vállalhatnának a megye gazdasági szereplői is, gyakornoki programok biztosításával, illetve magának a gyakorlati oktatásnak a szakmai alakításával, formálásával. Mindehhez elengedhetetlen a rendszeres kommunikáció és kapcsolattartás a munkaadók és képzőhelyek között.

A fenti intézkedések jól illeszkednek a megye azon általános törekvéséhez, hogy hozzájáruljon a fiatalok képességének kibontakoztatásához, amely a gyakorlatorientált szakképzési rendszeren túl a települési ifjúsági munkák fejlesztésével, a fiatalok helyi szerepvállalásának támogatásával és a fizikai aktivitás területein mutatkozó képességek kibontakoztatását segítő programok és együttműködések indításával érhető el.

Felnőttképzési (műszaki szakképzési) központok létrehozása a megyében

Elsősorban a Paksi Atomerőmű bővítéséhez kapcsolódóan, illetve a megye piaci igényeihez igazodó műszaki képzés indokolt lenne, ami hozzájárulna a megye szakképzésének minőségi javításához, ezzel is helyben tartva a továbbtanulókat.

Az közoktatás színvonalának javítása és az oktatás modernizálása (digitalizálás, e-oktatás)

Szükséges az oktatási rendszert átfogó fejlesztések infrastrukturális megalapozása és támogatása, hiszen egyrészről az intézmények felzárkóztatásának is fontos kritériuma az infrastrukturális feltételek javítása, másrészről pedig a minőségi oktatási környezet kialakításához és a formális többletszolgáltatások nyújtásához is elengedhetetlenek az ilyen irányú fejlesztések a megyében.

A szakoktatás digitális modernizációjával javulhatna az oktatási esélyegyenlőség városi és falusi diákok között. Ehhez elengedhetetlen a megye területén egységes infrastrukturális színvonal biztosítása. Elektronikus oktatási anyagokkal, tantervi hálóval, vizsgarendszerrel megszűnhetnének a földrajzi adottságból eredő hátrányok a vidéki térségben is. Ezért támogatjuk a távoktatási képzési struktúra kiépítését és a Digitális Campus létrehozását a PTE IGyK-n.

A minőségi oktatáshoz való hozzáférés biztosítása és a korai iskolaelhagyás csökkentése

Az oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés a korai iskolaelhagyás csökkentése, a befogadó nevelés támogatása és a nemzetiségi nevelés szakmai támogatása által biztosítható. Egyértelműen szükség van a megye pedagógusainak folyamatos szakmai fejlesztésére, hogy megfeleljenek a megújuló köznevelési rendszer igényeinek. A megye közoktatást végző intézményeiben végzett tartalmi, módszertani fejlesztésekkel, az értékelési rendszerek alkalmazásával és működtetésével támogatni lehet és szükséges a fenti folyamatokat.
A korai iskolaelhagyás problémája, valamint a köznevelés eredményessége és hatékonysága is javítandó olyan formális és informális tanulási formákon keresztül, mint a kompetencia- és személyiségfejlesztő programok, foglalkozások, nevelési programsorozatok, tematikus táborok, erdei iskolák és ismeretterjesztő programok működtetése. Az egész életen át tartó tanulás eszményének meghonosításával, távoktatással és e-learning technikákkal széles körben fejleszthetők a lakosság alapkompetenciái.

Szociális ellátórendszer fejlesztése

Az egységes színvonalú alapellátás megteremtése érdekében indokoltak az infrastrukturális fejlesztések. Továbbá fontos a szociális szolgáltatások bővítése, és az ehhez való hozzáférés elősegítése. Különböző programok, tanácsadói és egyéb szolgáltatások (pl. mentorálás) segítségével szükséges az idősek és a családok támogatása, tekintettel a nevelőszülői hálózatok fejlesztésére is.

Civil szféra megerősítése a megyében

A befogadó társadalom elősegítéséhez nélkülözhetetlen az aktív közösségi szerepvállalás és az önkéntesség erősítése. Ki kell használni a megye már meglévő

civil szervezeteiben rejlő lehetőségeket az ilyen szervezetek munkájának és programjainak támogatásával, infrastruktúrájának fejlesztésével.
Az önkéntesség elterjedéséhez egyrészről csatlakozni kell népszerűsítő kampányokhoz, másrészről aktívan hozzá kell járulni az önkéntességet elősegítő intézményi keretek kialakításához, szakemberek és önkéntesek képzésével, az önkéntes munkák és azok népszerűsítésének módszertanának megismerésével és terjesztésével.

Helyi identitás és kulturális élet fejlesztése közösségi terek és programok létrehozásával, közösségfejlesztő szakemberképzés indításával

Tolna megyének meghatározó jellemzője, hogy erős az egyes térségekhez, településekhez tartozó helyi identitás. Fontos cél ezeket a kötődéseket ápolni és a helyi közösségeket tovább erősíteni közösségi terek létrehozásával, kulturális és hagyományőrző programok szervezésével.
Ezeket a törekvéseket erősítheti, ha közösségfejlesztő szakemberek is részt vesznek a kulturális élet szervezésében. A közösségfejlesztő szakemberek feladata, hogy összefogva a helyi igényeket, kihasználva a helyi lehetőségeket, a közösségtudatot erősítsék.
A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karán jelenleg is folyó szociális munkás, ifjúságsegítő, moderátor és szociális gazdasági menedzser szakképzésekre lehet építeni, és indokolt volna további kapcsolódó szakok és szakképzések indítása is.

Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkához jutásának elősegítése

A vidéken és a városokban egyaránt megtalálható hátrányos helyzetű kiskorúak és felnőttek speciális képzési és nevelési igényeire választ adó, társadalmi beilleszkedésüket segítő intézményi rendszer megerősítése, valamint e társadalmi rétegek munkába állásának támogatása szükséges a megye egész területén. Ezt védett munkahelyek létrehozása, mentorálás és tanácsadás, illetve az ezek hatékonyságát biztosító kutatások és elemzések elvégzése biztosíthatják. Számukra az atipikus foglalkoztatási módok is segítséget jelenthetnek, ezért támogatandó ezek szélesebb körű elterjesztése.
A hátrányenyhítés kiemelt eszközei lehetnek a szociális vállalkozások.

Hátrányos helyzetű csoportok befogadásának elősegítése

A megye hátrányos helyzetű csoportjainak befogadását négy probléma kezelésével lehet javítani. Növelni kell a társadalmi integrációt, segíteni kell a területi hátrányok felszámolását, csökkenteni kell a mélyszegénységet és a gyermekszegénységet. Ezen problémák mindegyikét érdemes kétfelől is megragadni. Egyrészről olyan programokra van szükség, amelyek hatékonyan kezelik a felmerülő társadalmi problémákat. A társadalmi integrációt a hátrányos helyzetű emberek szerepvállalásának erősítésével és civil szerveződésükben való részvételével lehet támogatni, de általánosabb, a kulturális identitás megőrzését és az interkulturális párbeszéd elindítását célzó innovatív programokat is tervezünk. A gyermekszegénység integrált térségi és kistelepülési gyerekprogramok indításával

kezelhető, míg a mélyszegénység a szegregált élethelyzetek felszámolását segítő innovatív megoldások támogatásával érhető el. A megye hátrányos területeinek lemaradását csökkentő, a területi hátrányokat felszámoló intézkedések és programok egyik fő fókusza az emberi erőforrások javítása kell, hogy legyen, mely kellő szakmai, módszertani és tervezési megalapozó fázisok után kapacitásfejlesztések, tanácsadások és szervezetfejlesztések révén valósulhat meg.
Az programok hatásait másrészről infrastrukturális fejlesztésekkel lehet erősíteni, melyek vagy közvetlenül érinthetik a négy ügyet, vagy közvetetten segíthetik a probléma megoldásán dolgozó szervezetek munkáját. A mélyszegénységben élők helyzetét a területi hátrányok felszámolása révén komplex telepprogramok, bérlakásfejlesztések javíthatják, a gyermekszegénységet a sikeres oktatást és önálló életkezdés esélyeit javító intézmények infrastrukturális fejlesztései csökkenthetik. Szükség van a társadalmi integrációt elősegítő intézmények támogatására is.

II.1.2.2. stratégiai cél: A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése

Családbarát foglalkoztatáspolitika, az atipikus foglalkoztatás lehetőségeinek kiterjesztése

Távmunkával, részmunkaidős foglalkoztatással, bedolgozással, családi termeléssel, illetve a közmunkaprogram racionalizálásával javulhatna elsősorban a falvak munkanélküliségi rátája, valamint a nők foglalkoztatási helyzete.

Életminőség javítása és vonzó élettér kialakítása a településeken gazdasági funkcióbővítéssel

Indokolt a településeken a szolgáltató szektor szerepének növelése, a kereskedelem volumenének növelése, az áruválaszték bővítése, kulturális és szabadidős tevékenységek lehetőségének megteremtése. A kreatív ipar megjelenése városokban és falvakban egyaránt hozzájárulna az életminőség javulásához, az élhetőbb környezet megteremtéséhez.

A lakosság egészségtudatosságának növelése

A megye vonzerejét növelheti a lakosság egészségének és egészségtudatosságának növekedése. Ez az összetett folyamat számos egészségügyi, társadalmi és gazdasági szervezetre ró feladatot, hiszen csak ezek együttműködése esetén van esély az érdemi fejlődésre. A hatékony egészségkommunikáció és az egészségfejlesztési programok növelhetik a lakosság fizikai aktivitási szintjét, hozzájárulhatnak a függőségek visszaszorításához, valamint növelhetik a lakossági szűrések látogatottságát és az életmóddal összefüggő betegségek megelőzésének hatékonyságát.

Önkormányzati bérlakásprogram városokban (pl. Szekszárd), valamint bérház- és háztáji program bevezetése az apró- és kisfalvakban

A fiatalok lakáshelyzetének megoldása kiemelt feladat, hogy ezzel is elősegítsük a helyben maradásukat, megakadályozzuk a falvak, illetve városok további népességcsökkenését.

Fiatal vállalkozók támogatása, vállalkozásösztönzés

A fiatalok elvándorlásának mérsékléséhez, helyben tartásukhoz fontos a gazdasági ösztönzők alkalmazása is, így támogatásokkal, pályázatokkal segítenénk fiatalok, pályakezdők vállalkozásindítását.
A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar hallgatóinak közel fele Tolna megyei, ezért különösen keresni kell azokat a lehetőségeket (képzési, foglalkoztatási, kulturális, életminőség-javító, közösségfejlesztési formákat), melyek valóban élhető otthonukká tehetik a megyét, hozzájárulhatnak az itt maradásukhoz.

Kulturális, sport és szabadidős-rekreációs lehetőségek bővítése városokban és falvakban egyaránt

Közösségfejlesztő céllal, valamint az egészséges életmódra nevelés eszközeként fontos megszerettetni a sportolást és kiterjeszteni a kulturális lehetőségeket. A közösségi, kulturális és sportesemények elősegítik a helyi identitás erősödését, valamint az igények, szükségletek minőségi javulását, élhetőbb környezetet biztosítanak, teremtenek a településen, amely vonzó tényező lehet a fiatalok számára is. A fejlesztések között feltétlenül helyet kell kapnia minőségi, minden igényt kielégítő, magas színvonalú sport- és versenycélokra is alkalmas uszodafejlesztésnek Szekszárdon, valamint fel kell újítani, fejleszteni a további városi sportlétesítményeket (uszodák, atlétikai pályák, műfüves pályák, kosárlabda, kézilabda, teke, bowling pályák) és a kiszolgáló létesítményeket (szociális blokkok, öltözők, mosdók) is.

II.1.2.3 stratégiai cél: Települési infrastruktúra és közszolgáltatások fejlesztése

Közszféra infrastruktúrájának energiahatékonyságával kapcsolatos beavatkozások

A közszféra (közigazgatási és közszolgáltató szervezetek) intézményeinek növekevő energiahatékonyságát célzó beavatkozások kiemelten fontosak.

Városfejlesztéssel kapcsolatos beavatkozások

A társadalmi megújulást segíti a vonzó városi környezet kialakítása, különös tekintettel a köztéri illetve a belterületek barnamezős területeinek rehabilitációjára, valamint a kulturális és természeti értékek megóvását és a környezetvédelmet támogató fejlesztések megvalósítására.
A városfejlesztéshez sorolhatóak még a közlekedéssel és közbiztonsággal kapcsolatos fejlesztések, előbbire az utak karbantartása, míg az utóbbira a

kamerarendszerek kiépítése jelenthet jó példát. A városfejlesztési tervek és programok kialakítása során számba kell venni az egyéb kisléptékű települési infrastruktúrafejlesztések lehetőségeit is (pl közüzemek korszerűsítése).

Térségi és helyi közszolgáltatás- és közigazgatás-fejlesztés

A megyében élők életére nagy hatással vannak a megyében működő közszolgáltatások minősége és infrastrukturális állapota. Ezért szükséges e közszolgáltatási és közigazgatási infrastruktúra fejlesztése, különösen a szolgáltatások színvonalára hatást gyakorló, valamint az akadálymentes és családbarát közszolgáltatások kialakításához hozzájáruló területeken.

Szociális városrehabilitációs fejlesztések

A települési infrastruktúrafejlesztések keretében kiemelt figyelmet kell szentelni a szegénység és a szegregáció által sújtott, leromlott városrészek rehabilitációjának, hiszen az ezeken a területeken létrehozott és fejlesztett létesítményeknek közösségformáló és felzárkóztató szerepük is lehet.

Bevételtermelő, értéknövelő, költségcsökkentő fejlesztések

A települési infrastruktúra és a közszolgáltatások fejlesztése során átfogó elv, hogy a bevételteremtő, értéknövelő és költségcsökkentő fejlesztések megvalósítása során a visszatérítendő támogatások igénybevételének lehetősége is megfontolásra kerüljön, hiszen ez vissza nem térítendő támogatásokat szabadíthat fel más területek számára. A költségcsökkentő fejlesztésekre jó példát jelentenek a kisebb léptékű, megújuló forrásokra épülő energiatermelésre és helyi energiafelhasználást célzó programok.

Tolna megye területére a „Társadalmi megújulás, élhetőbb környezet megteremtése” című átfogó cél keretében tervezett jelentősebb területi beavatkozásokat az 5. számú mellékletben szereplő ábra szemlélteti.

II.1.3. átfogó cél: A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése

Közösségvezérelt Helyi Fejlesztésekre (CLLD) mint új fejlesztési eszközre komoly hangsúlyt fektet Tolna megye, melynek segítségével a vidéki térségek fejlesztésére a 2014-2020 közötti időszakban újabb forrásokat kívánunk bevonni. A város és térsége együttműködésében megvalósított közös fejlesztések elősegíthetik a vidéki térségek gyorsabb felzárkózását és mérsékelhetik a kisebb települések leszakadását.
A vidéki térségek fejlesztését támogató LEADER program keretében működő LEADER Helyi Akciócsoportok munkáját a területi fejlesztések egymásra épülésének elősegítése érdekében koordináljuk és összehangoljuk.

II.1.3.1. stratégiai cél: Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék-előállítás, -feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel

TÉSZ-ek, BÉSZ-ek, termelői csoportok létrehozása termékpályánként

A termelői együttműködések lehetőséget biztosítanak arra, hogy a termékpályánként gazdálkodók a közös fejlesztéseket költséghatékonyan meg tudják valósítani. A beszerzés, az értékesítés és a közös marketing jelentősen javítható a gazdálkodói kör számára, továbbá a működő vállalkozások saját jövedelmezőségét is elősegíti. Képzési programokkal és szaktanácsadással érdemes segíteni abban, hogy az üzleti együttműködések, közös fejlesztések a legkorszerűbb technológiát tudják igénybe venni.

Funkcionális térségenként a helyi feldolgozó- és élelmiszeripari kapacitások kiépítése termelői összefogással

A helyben megtermelt alapanyagokra termelői tulajdonú feldolgozóipari és élelmiszeripari kisüzemeket kell létrehozni a termelői közösségek több lábon állásának biztosítása, valamint a helyi foglalkoztatás javítására érdekében. Előtérbe kell helyezni és kiemelten kell támogatni a nagy élőmunka-igényű kertészeti tevékenységeket, a zöldség- és gyümölcstermesztést, a gyógynövénytermesztést és az ezekre épülő feldolgozóipart, valamint az állattenyésztést és a hozzá kapcsolódó élelmiszeripart. A mezőgazdasági és élelmiszeripari innovációk előmozdítására fontos képzési programokat indítani és szaktanácsadói hálózatot üzemeltetni.

Apró- és kisfalvas térségek elérhetőségének javítása

A települések közötti közúti, vízi és vasúti közlekedés javítása, a tömegközlekedés hatékony átszervezése gazdasági beruházások szempontjából ösztönzőleg hatna, továbbá a munkába járást és a hivatásforgalmat elősegíti és javítja. A vidékies térségben az új beruházások megvalósításához szükséges infrastrukturális háttér kialakítása rendkívül fontos.

A helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítése

Helyi piacokat, piactereket kell kialakítani, fejleszteni a helyben termelt termékek értékesítésének elősegítésére, a vidéki lakosság jövedelemszerző tevékenységének javítása érdekében. Támogatjuk a háztáji, illetve az államilag szervezett közmunkaprogramok, szociális földprogramok, szociális szövetkezetek által előállított termények közétkeztetésben és a helyi bolthálózatokban történő értékesítését.

Minőségi haltenyésztés és -feldolgozás

A halastavak hatékonyabb kihasználásával, technológiai korszerűsítésével, a haltenyésztés minőségi javításával és az erre épülő új halfeldolgozó üzemek létesítésével a piaci igényekhez igazított halászati tevékenység kialakítása Tolna megyében.

Falusi vendégasztal működtetésének elősegítése

A helyi falusi életvitel, gasztronómia, egyedi kulturális szokások megismertetése népszerűsítené a vidéki vendéglátást, élénkítené a helyi turizmust. A helyi jövedelemszerző tevékenységek szélesítésével a vidéken élők helyben maradását segítjük elő.

A klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése

A csapadék eloszlása egyenetlen, aszályok és villámárvizek váltakoznak. Ezért megfékezésük érdekében szükséges a felszíni vízfolyások közvetlen környezetében tájba illeszkedő víztározók és záportározók építése, kialakítása, melyek a termőföldek öntözésén és az árhullámok (árvizek, belvizek) felfogásán keresztül segítik a mezőgazdaságot, és védik az épített környezetet, továbbá közösségi célú „jóléti" tóként és halastóként funkcionálhatnak, így gazdasági hasznosításuk is megvalósulhat. Ezekre jó lehetőség kínálkozik a Baranya-csatorna, a Kapos, a Koppány és a Völgységi-patak mentén, valamint a Sárközben is. Szükséges a meglévő öntözőművek, öntözőrendszerek, vízelvezető árkok, árvízvédelmi árkok rendbetétele, továbbfejlesztése.

Minőségrendszerekben való részvétel támogatása

A mezőgazdaság és az élelmiszerágazat fejlődésesének fontos elemei azok az intézmények, amelyek erősítik a fogyasztók bizalmát a mezőgazdasági termékek minősége iránt. Fontos támogatni a mezőgazdasági termelőket, hogy vegyenek részt uniós és hazai szintű minőségrendszerekben, emellett pedig ösztönözni őket arra, hogy helyi szintű, önkéntes terméktanúsítási rendszereket hozzanak létre.

Mezőgazdasági termelés kockázatainak csökkentése

A mezőgazdaság az időjárás kiszámíthatatlansága miatt az egyik legnagyobb kockázatokkal rendelkező gazdasági ágazat. Tolna megyének kiemelt ágazata a mezőgazdaság, így különösen nagy szükség van olyan infrastrukturális beruházásokra, amelyekkel csökkenthetők a mezőgazdasági termelés kockázatai.

Energiahatékonyság növelése a mezőgazdasági és élelmiszeripari termelésben

A mezőgazdasági és élelmiszeripari termelésben is kiemelten fontosak az energiahatékonysági beruházások – mind versenyképességi, mind környezetvédelmi szempontból.

II.1.3.2. stratégiai cél: Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése

A helyi és helyközi tömegközlekedés keresletorientált racionalizálása

Célirányos és igény szerinti tömegközlekedést kell biztosítani a vidéki településeken a központi helyek jobb elérhetősége érdekében. Minden településen

egyaránt fontos a piaci igényekhez igazított menetrend kialakítása, melyet a járműállomány fejlesztése során is figyelembe kell venni. Kiemelt szerepet kell biztosítani a hivatásforgalomnak és a gazdaságfejlesztési céloknak. Támogatandó az alternatív közlekedési módok kialakítása a szociálisan rászorulók és az azt igénylők részére.

Vidékies jellegű városok fejlesztése

Az élhetőbb város és a vonzó turisztikai attrakciók kialakítása, kialakulása miatt elengedhetetlen a vidéki városok épített környezetének megóvása, az épített értékek helyreállítása. A klímaváltozás hatásainak mérséklése és egyben a kellemesebb városi környezet megteremtése indokolja a városokban a meglevő zöldfelületek megóvását, és e területük növelését. A vidéki kisvárosok számára kitörési pontot jelenthetnek a környezetipar területén megvalósuló beruházások.

Helyi erőforrásokra támaszkodó energiahasznosítás

A helyi és természeti energiaforrások (geotermikus, nap- és szélenergia, biomassza, biogáz és termálvíz) jobb kihasználásával vonzóvá válik a vidéki élettér, fellendül a helyi gazdasági aktivitás.

Mobil és helyi szolgáltatások megteremtése kistelepüléseken

A vidéki térségekben nem elérhető vagy nem kielégítő mértékben jelen lévő szolgáltatásokat mobil megoldásokkal lehetne helyben biztosítani, úgy, mint a szociális alapellátást, egészségügyi alapellátást, és közszolgáltatásokat; valamint elő lehetne segíteni új piaci alapú szolgáltatások megjelenését, a helyi igényekre alapozva kisboltok megnyitását, helyi (családi) vállalkozások létrehozásával.

Szabadidősport önszerveződésének támogatása és intézményi hátterének biztosítása

A hasznos szabadidőeltöltés feltételeinek megteremtése vidéken, mely elősegíti a helyi identitástudat erősödését, a helyi közösségfejlesztést, és ezáltal a fiatalok helyben maradását.

Minta ökotelepülés kialakításának lehetősége, ökologikus gondolkodás elsajátítása

Fontos a természetközeli megoldások alkalmazása, a biogazdálkodás elterjesztése, az agrárkörnyezet-gazdálkodás népszerűsítése, a természetes környezetben történő oktatás (erdei iskola) széleskörű elterjesztése a hosszú távú, fenntartható fejlődés biztosítása érdekében. Támogatjuk a környezettudatos építési módok és infrastruktúrák alkalmazását.

Az tervezett képzésekkel kapcsolatban szükséges együttműködést kialakítani a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karával (pl.: öko-pedagógia, szociális munka a fenntarthatóságért, közösségszervezői képzések, ökoturizmus).

A vidéki letelepedést segítő támogatások bevezetése, helyi adókedvezmények biztosítása (szabad vállalkozási övezet)

Helyi adókedvezményekkel és jogi szabályozással növelhető a vállalkozási kedv a vidékies térségekben is, így munkahelyek jöhetnek létre a falvakban, amely elősegíti a fiatalok helyben maradását. A nagyberuházások számára biztosított jelentősebb adókedvezmények részben ellensúlyozni tudják a vidék infrastruktúra hiányos állapotát, jelentős fejlődést, kitörést biztosíthatnak a vidéki térségek számára.

Tolna megye területére „A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése" című átfogó cél keretében tervezett jelentősebb területi beavatkozásokat az *5. számú mellékletben* szereplő ábra szemlélteti.

II.2. A fejlesztési célrendszer meghatározása a megyén belüli különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre

A helyi mezőgazdasági alapanyagokra épülő magas hozzáadott értékű élelmiszer- és feldolgozóipari kapacitások kiépítése a növénytermesztés és az arra épülő állattenyésztés gazdasági egyensúlyára alapozva, funkcionális térségenként

A feldolgozóipari telephelyek méretét, típusát befolyásolják a terület természetföldrajzi adottságai oly módon, hogy a különböző mezőgazdasági ágak számára különböző adottságok a kedvezőek. A helyi (vagy térségi) feldolgozás elősegíti a jelenleg – többnyire – marginális iparral rendelkező rurális térségek népességmegtartó képességét azáltal, hogy új munkahelyeket teremt. A helyi feldolgozóipari kapacitások létrehozása leginkább a Tolnai-Hegyhát és a Völgység területén jelenthet komoly előrelépést.

Sió turisztikai hasznosítása

A Sió turisztikai fejlesztése gazdasági élénkülést eredményez 10 kilométeres körzetben. A turizmus segíti a helyi termékek közvetlen értékesítését, bővíti a szolgáltatások körét, ezáltal új munkahelyeket biztosít az ott élők számára. A jövedelmi viszonyok javulásával növekedik az érintett településeken a vásárlóerő. A Sió három várostól (Simontornya, Szekszárd, Tolna) eltekintve kizárólag falusias térségen halad keresztül. A térségben található több természetvédelmi terület és műemléki épület is.
A vízgazdálkodás javítása az öntözésen keresztül segíti a térség mezőgazdaságát, ezáltal a terméshozamok kiszámíthatóbbá válnak.

Duna menti rekreációs térség kialakítása

A rekreációs térség fejlesztése kettős képet mutat. A településektől távolabb eső területeken a természeti értékek feltárása, a vízi sportok és a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások dominanciája válik jelentőssé. Ez a Gemenci-erdő révén érinti a megye országos jelentőségű védett területeit is.

A Duna menti települések közül a római Limes révén több is várományosa világörökségi címnek, ezek közül Lussonium (Paks-Dunakömlőd) lesz (Komárom mellett) az egyik magyarországi látogatóközpont. A helyi értékek, hagyományok, kultúrák bemutatását szolgálják a Duna menti tájházak (Decs, Dunaföldvár, Báta). Ezen kívül a térség turisztikai kínálatát színesítik a pincefalvak, történelmi települések, gyógyfürdők, a dunaföldvári vár és az Atomenergetikai Múzeum.
A térség jelenleg magas színvonalon csupán közúton közelíthető meg, további lehetőségeket rejt a vízi személyszállítás újjáélesztése turisztikai jelleggel. A fejlesztések megvalósulásával, illetve összehangolt marketingtevékenységgel jelentős gazdaságélénkülés következhet be a megye keleti határán.

Az oktatás modernizálása (digitalizálás, e-oktatás)

Jelenleg problémát okoz számos kistelepülés megközelíthetősége, az ott élők lehetőségei így igen csekélyek, ez pedig az elvándorlás egyik oka. Nehezen elérhető települések zömmel a Tolnai-dombságban találhatóak, így az e-oktatás is elsősorban nekik kedvezne. A szakképzés elősegítésével rendelkezésre állna a szakképzett munkaerő a helyi feldolgozóipari kapacitások létrejöttéhez, így a foglalkoztatási problémák és az ezzel összefüggő elvándorlás is mérséklődnének.

Helyi közösségi identitásfejlesztést és kulturális életet elősegítő közösségfejlesztő szakemberképzés indítása

A helyi közösségi élet a települések népességmegtartó képességének is tényezője, így fejlesztése indokolt. A fiatalok elvándorlása és az ebből következő elöregedés az egész megye területén probléma, azonban leginkább a Tolnai-dombság területén fekvő falvakat érinti, ezért a szakemberek jelenléte az ő életükben hozhatna jelentős változást.

Bérház (lakás) és háztáji program bevezetése az apró- és kisfalvakban

A pályakezdő fiatalok legfőbb gondja a munkanélküliség, mely inkább a kistelepülésekre jellemző. A bérház (-lakás) és háztáji programon keresztül munkalehetőséget biztosítanának a települések, visszacsatolásként pedig rendelkezésre állnának a helyi konyhák ellátásához szükséges, háztáji keretek között megtermelt alapanyagok.

Apró- és kisfalvas térségek elérhetőségének javítása

Az apró- és kisfalvak fő előfordulási területei a dombvidékek (Tolnai-, Szekszárdi-, Geresdi-dombság, Völgység). A Tolnai-Hegyhát területén számos zsáktelepülés vagy igen rossz minőségű úton megközelíthető település található, mely komoly gátja a turizmusnak, valamint a helyi-, illetve a feldolgozóipar fejlődésének.

A vidéki letelepedést segítő támogatások bevezetése, helyi adókedvezmények biztosítása

Tolna megyében a Tamási járás területe szabad vállalkozási övezetté vált, mely területen gazdaságélénkítő támogatások várhatóak. Azonban a megye több

kistérsége (Bonyhádi kistérség, Dombóvári kistérség) is küzd hasonló gondokkal (munkanélküliség, szakképzett munkaerő elvándorlása, elöregedés), ahol a gazdaságélénkítést célzó támogatások szintén szükségesek a fejlettségbeli lemaradásuk csökkentése érdekében.

III. A célrendszer koherenciavizsgálata

III.1. Belső koherenciavizsgálat

III.1.1. A helyzetértékelés, a jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó célok kapcsolatának bemutatása

Tolna megye SWOT analízise a helyzetfeltáró-értékelő vizsgálat alapján az alábbiak szerint alakul:

Témakör	ERŐSSÉGEK
Területi fejlettség	Jól kiépített vezetékes infrastruktúrahálózat /ivóvíz, elektromos hálózat, telefon, földgáz/.
Gazdaság, K+F, Innováció	Történelmi hagyományokkal rendelkező szőlő- és bortermelés, jó a mezőgazdaság eszközellátottsága.
Oktatás	Jól működő közoktatási (középfokú iskolaszintig) ellátórendszer, a mezőgazdasági végzettséggel, gyakorlattal rendelkezők aránya magas a megyében.
Turizmus	Egyre meghatározóbb gyógy- és termálturizmus és erre épülő turisztikai szolgáltatások.
Kultúra és közművelődés	Országosan egyedülálló a megyeszékhelyen működő Német Színház.
Egészségügy és szociális ellátás	Jól működő, jól szervezett szociális és egészségügyi ellátórendszer.
Környezet	A megye környezeti állapota összességében jó.
Közlekedés	Jól szervezett tömegközlekedés (busz).

Témakör	GYENGESÉGEK
Területi fejlettség	A megye nemzetközi szerepvállalása csekély (projektekhez, programokhoz való kapcsolódás), magas az alacsony lélekszámú települések aránya, kedvezőtlen a lakosság korösszetétele; a megye leghátrányosabb kistérségének, a Tamási kistérségnek a felzárkóztatása nem sikerült az elmúlt tíz évben.
Gazdaság, K+F, Innováció	Az országos átlagnál is magasabb munkanélküliségi ráta; a megyén kívüli hazai és a külföldi tőke jelenléte a megyében országos szinten kimagaslóan alacsony; a közszféra és a gazdálkodó szervezetek tőkével való ellátottsága alacsony; a fejlesztéseknek, a fejlődésnek gátat szab a működő tőke és befektetők hiánya; a kutatás-fejlesztésre irányuló ráfordítás országos szinten a legalacsonyabb a megyében; a vállalkozások közötti együttműködés hiánya /klaszter, TÉSZ, BÉSZ, Termelői Csoport, stb./; a vállalkozások jellemzően alacsony hozzáadott értékel működő vállalkozások; alacsony az öntözött szántóterületek aránya; az adottságokhoz képest nagyon alacsony a feldolgozóipari (élelmiszeripari) kapacitás.
Oktatás	A munkanélküliek között magas az alacsony képzettséggel rendelkezők aránya; felsőfokú szakképző központok (egyetemek, főiskolák), tudásközpontok hiánya.

Turizmus	Kevés turisztikai potenciál van jelen a megyében, hiányoznak a turisztikai programcsomagok a megyei kínálatból. Nem működő TDM szervezetek.
Kultúra és közművelődés	Kevés az országos és nemzetközi jelentőségű fesztivál a megyében.
Egészségügy és szociális ellátás	Az idősellátás igényeit már nem tudják kielégíteni a meglévő bentlakásos idősellátó otthonok. Egyre több településen okoz gondot a háziorvosi és gyermekorvosi alapellátás biztosítása.
Környezet	Sok a mélyfekvésű belvizes terület, illetve az árvízvédelmi szempontból veszélyeztetett terület, az ár- és belvízvédelmi rendszerek állapota nem megfelelő.
Közlekedés	Rossz a megye megközelíthetősége, átjárhatósága, a megye belső közlekedési kapcsolatrendszere, az utak, járdák állapota

Témakör	LEHETŐSÉGEK
Területi fejlettség	A megye felzárkóztatásának elősegítése a szomszédos megyékkel való gazdasági, turisztikai együttműködésekkel.
Gazdaság, K+F, Innováció	Jelentős felszín alatti hévízkészletek feltárása és széles körű komplex hasznosítása; helyi foglalkoztatással, helyi erőforrásokra épített, magas hozzáadott értékű termék előállítása a meglévő mezőgazdasági alapanyag-termelésre alapozva; az azonos területen működő vállalkozások együttműködéseinek létrehozása, a meglévő vállalkozói kapacitások megerősítése; a Paksi Atomerőműnél tervezett új blokk(ok) építésébe a térségben működő gazdasági szereplők széles körének bevonása, az itt dolgozó vendégmunkások számára a szükséges szolgáltatások biztosítása helyi vállalkozásokon keresztül; a hagyományosan jelenlévő és a húzó iparágakra K+F+I központok létrehozása; az öntözött szántóterületek arányának jelentős növelésével a mezőgazdasági alapanyag-termelés elvárható hozamai viszonylag stabilizálhatók, illetve egyes területeken jelentős hozamnövekedést lehet elérni, ami növeli az ágazat jövedelmezőségét is
Oktatás	A helyi gazdasági igényeknek, a piaci elvárásoknak megfelelő szakképzési rendszer kialakításának ösztönzése, elősegítése.
Turizmus	A megye turisztikai adottságainak (Duna-Dráva Nemzeti Park, tájvédelmi körzetek, műemlékek) kihasználása, a különálló termékek, szolgáltatások turisztikai csomagokká alakítása; a tervezett Duna-stratégia fejlesztéseinek megvalósítása során a Duna menti települések gazdasági, turisztikai fellendítése; a Szekszárdi borvidék és a Tolnai borvidék, valamint az egyedülálló pincefalvak turisztikai lehetőségeinek széleskörű kiaknázása.
Kultúra és közművelődés	A helyi értékek, a helyi kultúra ápolása a civil szféra megerősítésével és nagyobb társadalmi szerepvállalásával.
Egészségügy és szociális ellátás	Új bentlakásos idősellátó otthonok építése, a háziorvosi és gyermekorvosi praxisok vonzóvá tétele, még jobb feltételek biztosítása, az ellátási területek átszervezése.
Környezet	A környezetvédelemi beruházások támogatása, a környezeti szennyezések felszámolása, mérséklése; a lakosság környezettudatosságra nevelése.

Közlekedés	M9 gyorsforgalmi út megépítése, a megyén belüli hiányzó közlekedési kapcsolatok kiépítése, a kiépített közlekedési infrastruktúra állapotának folyamatos javítása.

Témakör	VESZÉLYEK
Területi fejlettség	A megye nyugati és keleti része közötti fejlettségbeli különbségek nem csökkennek, hanem növekednek; falvak elnéptelenednek, egyesek kihalnak, mert a lakosság elöregszik és nem sikerül megfékezni a kistelepülésekre egyre inkább jellemző elvándorlást.
Gazdaság, K+F, Innováció	A hazai és külföldi tőke a jövőben is elkerüli a megyét és a fejlettebb infrastruktúrával rendelkező megyéket részesíti előnyben; a jellemzően alapanyag-termelő gazdaságot nem sikerül a gazdasági szereplőkön keresztül magas hozzáadott értéken előállító gazdasággá alakítani.
Oktatás	A képzési rendszer rugalmatlanul követi a gazdasági folyamatokat, nem alakul ki a piacképes oktatási (szakképzési) rendszer.
Turizmus	Nem létesülnek a megyében új turisztikai attrakciók, nem sikerül a TDM-szervezetek tartalommal való megtöltése és szakmai együttműködésének kialakítása.
Kultúra és közművelődés	A civil társadalom mozgósítása, a helyi értékek és kultúra értékeinek megőrzése és ápolása, új programok indítása és a meglévők továbbfejlesztése a pénzügyi források hiánya miatt elmarad.
Egészségügy és szociális ellátás	A jelentős számú idősellátásra szoruló embert nem tudják fogadni a bentlakásos idősellátó otthonok a kapacitások hiánya miatt. Az egészségügyi alapellátás (háziorvosi, gyermekorvosi) sérül, a végzett orvosok magas számban történő elvándorlása, illetve a háziorvosok magas (60 év feletti) átlagéletkorából adódó hirtelen orvoshiány miatt.
Környezet	A klímaváltozás miatt bekövetkező szélsőséges időjárási körülményekhez nem sikerül kellő mértékben és kellő időben alkalmazkodnia a gazdasági szereplőknek.
Közlekedés	A megyét átszelő keresztirányú M9 gyorsforgalmi út nem épül meg időben; az utak állapota folyamatosan romlik; a hiányzó közlekedési kapcsolatok megyén belül nem épülnek meg.

A térség lehetséges fejlesztési irányainak bemutatása, és ezek alapján a lehetséges cselekvési területek azonosítása

Tolna megye főbb fejlesztési irányait a 2014-20 közötti időszakban a megye jelenlegi állapotát megvizsgálva, illetve az EU által megfogalmazott irányelvek (EU 2020 című stratégia 11 tematikus célterülete) mentén a következőképpen határozhatjuk meg:

Intelligens növekedés – tudásra és az innovációra épülő gazdaság kialakítása:

- innovatív környezeti ipar és energetika lehetőségeinek megteremtése a már működő tudásbázisokkal;
- a Paksi Atomerőműben új blokk(ok) építéséhez kacsolódva szak- és felsőoktatási képzések beindítása;
- új (K+F+I) központok kialakítása a vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként

A fenntartható növekedés, az erőforrás-hatékonyabb, még inkább környezetbarát és versenyképesebb gazdaság megvalósítása:

- piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése (élelmiszeripar, textil- és bőripar, fémfeldolgozás);
- mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termékek előállítása, feldolgozása és piaci értékesítése;
- a biotermelés fokozottabb ösztönzése, az agrármarketing-tevékenység termelői együttműködési szintekre emelése;
- környezetkímélő mezőgazdasági termelés ösztönzése
- a közúti közlekedés infrastruktúrafejlesztése kiemelten a megye keresztirányú kapcsolatait megteremtő M9 gyorsforgalmi út megvalósítása, illetve a megyén belüli települési kapcsolati hiányok felszámolása alsóbbrendű utak építésével;
- a megyén belüli vasúti közlekedési infrastruktúra fejlesztése különös tekintettel a Dombóvár – Tamási tengelyre;
- a termálvízkincs egészségturisztikai, energetikai és mezőgazdasági hasznosításával az energiaigényes ágazatok, tevékenységek újra jelentős szerephez juthatnak a megyében;

Az inkluzív növekedés – a magas foglalkoztatás, valamint a gazdasági, szociális- és területikohézió-jellemezte gazdaság kialakítása:

- a turizmus megyében jelenlévő ágazatinak fejlesztése, tematikus összekapcsolása (termál- és gyógyturizmus: Dombóvár, Hőgyész, Tamási, Tengelic, Bonyhád; vadászturizmus: Gemenc, Gyulaj; tájjellegű és kulturális turizmus: Sárköz, szekszárdi fesztiválok; vízi turizmus: Fadd-Dombori, a Sió-csatorna turisztikai célú fejlesztése; horgászturizmus: Duna és a horgásztavak; borturizmus: Szekszárdi borvidék, Tolnai borvidék, kiemelten a pincefalvak);
- a Duna-stratégia által elgondolt fejlesztések megvalósítása, a Duna menti települések gazdasági fellendítése;
- Szekszárd mint megyei fejlesztési pólus központi és idegenforgalmi funkcióinak megerősítése.

A megyei fejlesztések során olyan horizontális célrendszert határoztunk meg, amely Tolna megye hosszú távú fejlődését, fejlesztését tudja biztosítani. Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a fejlesztések megőrizzék a helyi természeti és épített környezetet, a korábban létrehozott értékeket. A rögzített elvek mindegyike azt szolgálja külön-külön és együttesen is, hogy a támogatási forrásból megvalósított beruházások értéket teremtsenek, hosszú távon fenntarthatóak legyenek és szolgálják a helyi gazdaság, társadalom és a környezet érdekeit.

Horizontális célok, elvek:

- együttműködésre épülő fejlesztések

- környezettudatos és fenntartható fejlesztések

- munkahelymegtartást és/vagy munkahelyteremtést támogató fejlesztések
- családbarát fejlesztések
- elsősorban helyi erőforrásra épülő fejlesztések
- vállalkozásbarát fejlesztések
- innovatív fejlesztések

Gazdaságfejlesztést érintő kapcsolatok, kapcsolódási pontok bemutatása

Az elmúlt évtizedben a gazdasági versenyképesség elengedhetetlen elemévé vált az innováció, innovatív termelés. Ezért szükséges a helyi vállalkozók tevékenységét segítő, azok versenyképességét növelő K+F központok létrehozása. Ezeket a helyi hagyományokra, meghatározó gazdasági ágazatokra érdemes építeni. A kutatás-fejlesztési központok a 7 megfogalmazott horizontális cél közül mindegyiknek megfelelnek: együttműködésre épülnek, a kutatások révén támogatják a környezettudatos és fenntartható fejlesztéseket, munkahelyeket teremtenek magasan kvalifikált szakemberek számára, akik eddig viszonylag kevés számú munkalehetőséget találhattak Tolna megyében. A tudásbázisok létrehozása családbarát, mert a magas végzettségű emberek helyben történő foglalkoztatása megoldhatóvá válik, nem kényszerülnek ezzel elvándorlásra. A központok kialakítása, tevékenysége helyi erőforrásokra épül, ugyanakkor vállalkozásbarátok is, hiszen a helyi erőforrásokat kihasználó vállalkozásokkal partnerségben végzik kutatótevékenységüket. Az innováció és innováció-transzfer segíti, és versenyképesebbé teszi a helyi vállalkozásokat a magyar, valamint a külföldi piacon.

Tolna megye földrajzi elhelyezkedése közlekedési szempontból kedvező, hiszen nemzetközi vízi, vasúti és közúti korridorok haladnak át a megye területén, melyekhez a jobb kapcsolódás egyrészt a helyi vállalkozások érdeke, másrészt a csomóponti szerepkör erősödése is várható az infrastruktúra-fejlesztéseknek köszönhetően. Kedvezőtlen tulajdonsága a nemzetközi hálózat elemeinek, hogy kivétel nélkül É-D irányúak, az összeköttetés közöttük jelenleg nem megoldott. A problémát az M9-es gyorsforgalmi út várható megépítése fogja orvosolni, melynek kiépülésével Szekszárd a Dél-Dunántúl keleti kapujává, Dombóvár pedig a régió intermodális csomópontjává válik. Ezekhez a célokhoz magas szintű kiszolgáló egységekre lesz szükség.

A csomóponti központok szintje alatt meg kell oldani a térségi logisztikai központok hálózatának kiépítését, azokat a termelés mértékéhez, a fenntartható és takarékos területhasználati elvekhez igazítani. Mivel Tolna megyében a legnagyobb szállítási igénye az agráriumnak van, valamint a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek a megye fő kiviteli cikkei, ezért a legfontosabb a mezőgazdasági logisztikai központok fejlesztése.

Az ipari ágazatok közül indokolt elsődlegesen azokat fejleszteni, amelyek már régóta jelen vannak/voltak a megyében, nagy múlttal rendelkeznek. A helyi szakértelem innováció-orientált kihasználása az ágazatok versenyképességét, jövedelemtermelő és munkahelyteremtő képességét, ezek által az életminőséget is növelik. A feldolgozóipari kapacitások fejlesztése főként a mezőgazdaság-élelmiszeripar vonatkozásában szükséges, hiszen ma Tolna megyében szinte csak alapanyag-előállítás folyik, annak ellenére, hogy korábban jelentős üzemek települtek a helyi adottságokra, kiváló termőhelyekre. A gépgyártás is kapcsolódik a

megyében a mezőgazdasághoz és az élelmiszeriparhoz, számos oktatási intézmény profiljában is megtalálhatók az ezekhez kapcsolódó képzések.

A gazdasági szereplők összefogása szükséges annak érdekében, hogy versenyképességük növekedjen, ezáltal munkahelyeket tudjanak biztosítani, újakat létrehozni. Az összefogás az innovációk befogadására is alkalmasabbá teszi a szereplőket.

Tolna megye természeti erőforrásainak és épített környezetének idegenforgalmi célú hasznosítása egyszerre jelent gazdasági fejlődést és számos településen új ágazatok kialakulását is, új munkalehetőségekkel. A természeti adottságok előrelátó használatával a helyben élők rekreációs lehetőségei is bővülnek, ezáltal életminőségük is javul. Összehangolt termékkínálattal a bevételek növelhetőek, ehhez összefogás szükséges. A természeti értékek bemutatásával segíteni lehet a környezeti nevelést és a környezettudatos gondolkodás terjedését. A fejlesztések során a helyi vállalkozók bevételi forrásai emelkednek, ezáltal a települések eltartóképessége is javul. A családbarát kirándulóhelyek kialakításával Tolna megye olyan területté válik, ami nemcsak munkahellyel és iskolákkal szolgál, hanem széleskörű igényeket kielégítő rekreációs terekkel is.

A humánerőforrás-fejlesztést érintő kapcsolatok, kapcsolódási pontok bemutatása

A szakképzési és a felsőoktatási képzési rendszer piaci igényekhez való igazítása a horizontális célok közül közvetlenül az együttműködésre épülő, valamint a vállalkozásbarát elveknek felel meg. A vállalkozások maguk is részt vesznek a képzésben a gyakorlati helyek biztosításával, így a későbbiekben megfelelő képzettségű szakemberek állnak majd rendelkezésükre. Így a szakképzést nyújtó iskola vonzó alternatíva lesz, hiszen az ott szerzett ismeretek birtokában könnyebben lehet majd elhelyezkedni, akár a gyakorlati helyként szolgáló cégnél.

Mindez közvetve munkahelyteremtést, illetve –megtartást eredményez, valamint a jobb képzettséggel rendelkező munkaerő könnyebben tudja befogadni a modern innovatív technológiákat, valamint képes a helyi alapanyagokra épülő feldolgozóipar számára magasabb hozzáadott értékű termékek előállítására, ezen keresztül magasabb jövedelem elérésére. Mindezzel növelhető Tolna megye népességmegtartó ereje. A helyi identitás is erős kötelék, mérsékli az elvándorlást, ezért közösségfejlesztő szakemberek munkájára is nagy szükség van.

A megye korszerkezetének fiatalítása kapcsán az egyik legkomolyabb probléma a munkahelyek hiánya és az ebből is fakadó elvándorlás. Helyi vállalkozások nélkül ezen változtatni csak nehezen lehet, ezért a vállalkozásbarát környezet kialakítása elengedhetetlen. Az életminőség emeléséhez fenntartható, tiszta, élhető környezet szükséges, magas színvonalú szolgáltatásokkal. A közösség alapja a család, mely támogatásának egyik eszköze a fiatalok helyben tartása.

A vidékfejlesztést érintő kapcsolatok, kapcsolódási pontok bemutatása

A horizontális célok közül mindegyik érvényesül. A helyi alapanyagokból a jelenleginél magasabb hozzáadott értékű termékek előállításához a termelés/feldolgozás során több innovációt tartalmazó technológiát szükséges alkalmazni, amihez a megyei szakképzés és felnőttképzés biztosítja a szakképzett munkaerőt. A termelés fenntarthatósága és a terméshozam ingadozások mérséklése érdekében fontos az öntözhető mezőgazdasági területek arányának növelése, ahol ez megoldható. Ez a terméshozamok kiszámíthatósága és a talajok kiszáradás,

szikesedés elleni védelme érdekében szükséges. A kiszámítható terméshozamok alapján jól teljesítő feldolgozóipart lehet létrehozni. Az agrármarketing segíti az előállított termékek jobb piaci értékesítését.
Az összefogások szükségesek termékpályánként, a jobb piaci szereplés érdekében. A vállalkozásbarát környezetben új munkahelyek jönnek létre, ami növeli a bérszínvonalat, ettől emelkedik a vidéki térségek vásárlóereje, aminek következtében a piaci szolgáltatások is elterjednek, a városihoz közelítve ezzel a falvak életminőségét.

A vidéki életminőség javítása során hangsúlyt kell fektetni a helyben elérhető energiaforrások helyi hasznosítására, mellyel mind az energiafüggetlenség, mind a károsanyag-kibocsátás csökkenthető (országos szinten). Ezzel olcsóbbá tehető a vidéki lakhatás. Emellett fontos az ökologikus gondolkodás, a hulladékok mennyiségének csökkentése és azok újrahaskoherenciavizsgálatznosítása. A vidéki térségeket elérhetővé kell tenni, ez vonatkozik mind a falu-falu, mind a falu-város viszonylatra. Támogatni kell a vidéki önszerveződő szabadidősport feltételeinek megteremtését.

A mobil és helyi szolgáltatások segítésével munkahelyek jönnek létre a vidéki lakosság számára is. Emellett a munkahelyteremtésben fontos szerep jut a támogatási rendszernek, mely szükséges, ám nem elégséges feltétele a vidéki foglalkoztatottság hosszú távú előremozdításának.

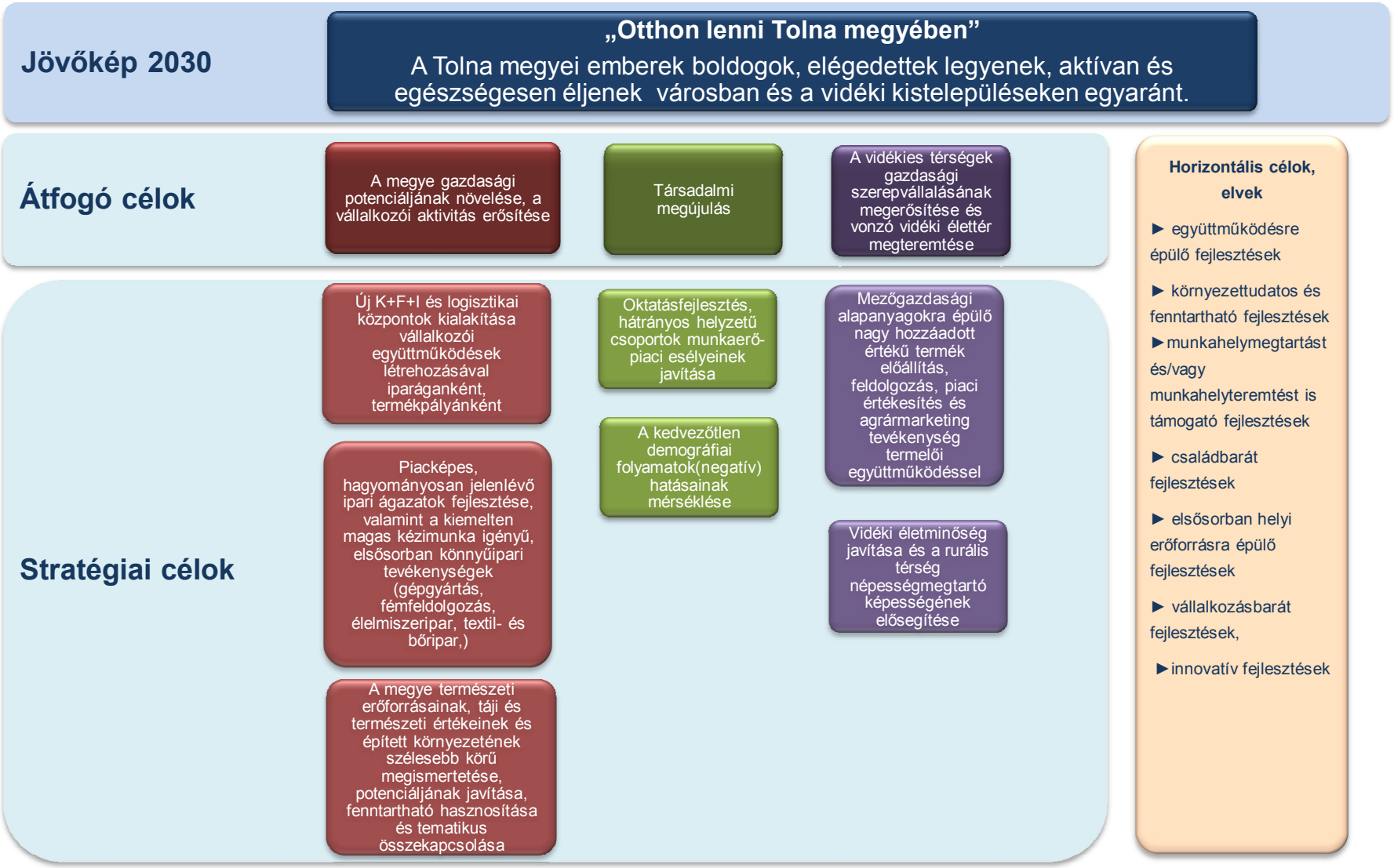
Jövőkép 2030
„Otthon lenni Tolna megyében”
A Tolna megyei emberek boldogok, elégedettek legyenek, aktívan és egészségesen éljenek városban és a vidéki kistelepüléseken egyaránt.
Átfogó célok
A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése
Társadalmi megújulás
A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése
Stratégiai célok
Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként
Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás, élelmiszeripar, textil- és bőripar,)
A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása
Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása
A kedvezőtlen demográfiai folyamatok(negatív) hatásainak mérséklése
Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel
Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése
Horizontális célok, elvek
► együttműködésre épülő fejlesztések
► környezettudatos és fenntartható fejlesztések
►munkahelymegtartást és/vagy munkahelyteremtést is támogató fejlesztések
► családbarát fejlesztések
► elsősorban helyi erőforrásra épülő fejlesztések
► vállalkozásbarát fejlesztések,
►innovatív fejlesztések

III.2. Külső koherenciavizsgálat

III.2.1. A célrendszer kapcsolta az OFTK-val

Ebben a fejezetben kívánjuk bemutatni, hogy az EU Kohéziós Politikájának 11 tematikus célterülete és a Nemzeti Fejlesztés 2020 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció célrendszere hogy jelenik meg a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció célkitűzéseiben.

Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció	EU 2020 Kohéziós Politika 11 tematikus célterülete
1.1 A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése	**Intelligens növekedés**
1.1.1. Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként	1. Kutatás-, technológiafejlesztés és innováció megerősítése (K+F)
1.1.2. Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás élelmiszeripar, textil- és bőripar,)	2. Az infokommunikációs technológiák minőségének, használatának és hozzáférésének előmozdítása (IT)
1.1.3. A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása	3. A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdaság, a halászat és vízgazdálkodás versenyképességének javítása (KKV-k, Mezőgazdaság)
1.2. Társadalmi megújulás	**Fenntartható növekedés**
1.2.1. Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása	4. Az alacsony széndioxid kibocsátású formák felé történő elmozdulás előmozdítása valamennyi szektorban (CO2)
1.2.2. A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése	5. A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, kockázatkezelés (Klímaváltozás)
1.3. A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése	6. A környezet védelme, valamint a hatékony erőforrás-felhasználás elősegítése (Környezetvédelem)
1.3.1. Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel	7. A fenntartható közlekedés támogatása, szűk keresztmetszetek felszámolása kulcsfontosságú infrastrukturális hálózatokban (Infrastruktúra)
1.3.2 Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése	**Az inkluzív növekedés**
	8. A foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő áramlás támogatása (Foglalkoztatás)
	9. A társadalmi elfogadás és a szegénység elleni küzdelem előmozdítása (Szegénység)
	10. Befektetés az oktatásba, szaktudásba és az élethosszig tartó tanulásba (Oktatás)
	11. Intézményi erőforrások fejlesztése és egy hatékony államigazgatás elősegítése (Közszféra)

1. számú ábra

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának célrendszere, annak 7 stratégiai célja az EU 2020 Kohéziós Politikájában megfogalmazott 11 tematikus célterület közül tízhez közvetve, vagy közvetlenül kapcsolódik. A Nemzeti Fejlesztés 2020 dokumentum 7 stratégiai célja közül hathoz kapcsolódik a megyei koncepció valamelyik stratégiai célja.

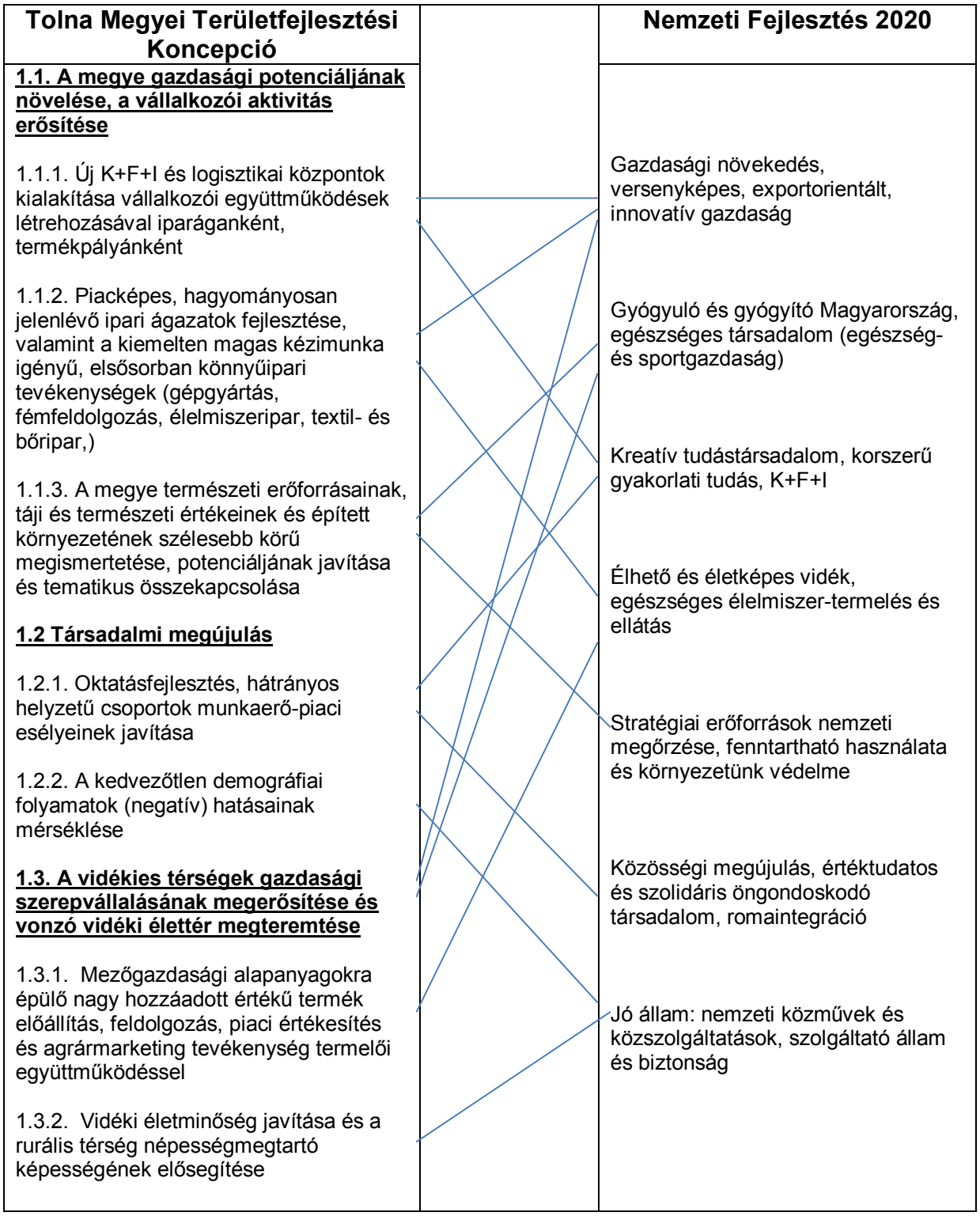

2. számú ábra

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban: OFTK) **hosszú távon - 2030-ig - teljes tervezéssel** az ország minden ágazata, térsége, szférája (ld. köz-, piaci- és civil-) számára jövőképet és célokat kíván adni a fejlesztéspolitika és a területfejlesztés terén. A koncepció **középtávú üzenete** a 2014–20-as Európai Uniós programozási időszak fejlesztési prioritásait és operatív programjait kívánja megalapozni.

Az OFTK a területfejlesztési politika megújításáról, az új Országos Területfejlesztési és az új Országos Fejlesztési Koncepció kidolgozásáról szóló 1254/2012. (VII. 19.) Korm. határozat alapján készül. A Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal 2012 novemberére elkészítette az OFTK társadalmi egyeztetési változatát. 2013 februárjában még zajlott a dokumentum véleményezési folyamata.

Tolna megye jövőképében az ember mint a társadalom legelemibb építőköve került a középpontba. Ez szervesen kapcsolódik az OFTK jövőképének társadalmi vetületéhez.

Az átfogó célok tekintetében Tolna megye koncepciójában megfogalmazott három átfogó cél egyértelműen megfeleltethető az OFTK négy átfogó céljának.

Az egyes átfogó célok kapcsolatát az alábbi ábra mutatja be:

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció / Tolna Megyei Fejlesztési Koncepció	Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés	Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom	Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme	Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet
A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése	√		√	
Társadalmi megújulás		√	√	
A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése	√			√

3. számú ábra

Mind az OFTK-ban, mind Tolna Megye Fejlesztési Koncepciójában hét specifikus cél került megfogalmazásra. Az OFTK egyik célja a „jó állam” megteremtése, melyhez értelemszerűen nem kapcsolódik cél a megyei koncepcióban. A hetedeik OTFK specifikus célhoz, mely a környezetvédelemre és az erőforrások fenntartható hasznosítására fókuszál, a megye specifikus céljai kapcsolódnak, és önálló alfejezetben jelennek meg. A fenntarthatóság kérdésköre a Tolna Megyei Fejlesztési Koncepcióban horizontális szempontként jelenik meg.

Az egyes specifikus célok kapcsolatát az alábbi ábra mutatja be:

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció / Tolna Megyei Fejlesztési Koncepció	Gazdasági növekedés, versenyképes, export-orientált innovatív gazdaság	Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom	Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás	Kreatív tudás-társadalom, korszerű gyakorlati tudás, K+F+I	Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, roma-integráció	Jó állam: nemzeti közművek, szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások nemzeti megőrzése, fenntartható használata és környezetümk védelme
Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása a vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként	√			√			
Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás, élelmiszeripar, textil- és bőripar,)	√		√				
A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása		√					
Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása				√			
A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése		√			√		
Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel			√				
Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése		√			√		√

4. számú ábra

A koncepció elsősorban az OFTK vidéki térségek értékalapú felemelése céljához kapcsolódik, mely a megye adottságaiból is adódik. Területi fókusz – elsősorban a koncepció mezőgazdasági fejlesztési orientációja okán – a megye középső, aprófalvas városhiányos térségére, illetve ezzel átfedésben Tamási térségére került meghatározásra mint kiemelten fejlesztendő térség, illetve szabad vállalkozási zóna. Ez különösen hangsúlyos annak ismeretében, hogy a megye leghátrányosabb helyzetű térségéről van szó. E mellett a Duna mente, illetve a Sió mente mint rekreációs terület fejlesztése kaphat hangsúlyt a megyében.

III.2.2. A célrendszer kapcsolata az OTrT törvénnyel

A 2003. évi XXVI. törvény (OTrT. tv.) 5 évenkénti felülvizsgálata alapján 2012. decemberében a VÁTI elkészítette a módosító javaslatokat az alátámasztó munkarészekkel.
Jelenleg ennek véleményezése zajlik a módosításokban figyelembe vettek olyan országos szintű terveket (Új Széchenyi Terv) és stratégiák (pl. Nemzeti Vidékstratégia), amelyek az elmúlt években készültek el. Ezen kívül számos területrendezést érintő jogszabály is időközben megváltozott és kihirdetésre került.

Tolna Megye Területrendezési Terve 2012-ben került elfogadásra, ilyen formán az illeszkedése biztosított. Ez adta az alapot Tolna megye helyzetfeltáró munkarészeihez és a levont következtetések alapján fogalmazódott meg a megye 2014-2020 közötti célrendszere is.
Az OTrT tv. által jelölt az M9 autópálya megépítése, a nemzetközi vasútvonal fejlesztése, valamint az atomerőmű bővítése várható a 2014-20-as időszakban. Mindhárom beavatkozástól a megyei célrendszer gazdaságélénkítést remél, ezért kiemelten, több pontban foglalkozik annak várható hatásával illetve több fejlesztést, épít rá.

M9 autópálya Szekszárd - Kaposvár szakasz: a két megyeszékhely gazdasági és kulturális kapcsolatán túl a mezőgazdasági kutatási-fejlesztési területen (Dombóvár-Kaposvár Egyetem), valamint az új logisztikai főközpontok lehetőségét tárja föl (Dombóvár, Szekszárd). Ugyanakkor élénkítő hatással bír a megye turisztikai elérhetőségére, a termál- és gyógyturizmus területén is (Dombóvár, Tamási).

Nemzetközi vasúthálózat Dombóvár – Gyékényes – (Horvátország) illetve, Budapest - Pécs szakasz Bár a nyomvonal kijelölése folyamatban van, mindenképp érinti Dombóvárt és Tolna megye javaslatai között szerepel Tamási érintése is.
Az M9-nél említett logisztikai, termál- valamint gyógyturisztikai célok itt is érvényesíthetőek.

Paksi atomerőmű tervezett bővítése: Közvetlen hatása nem megyei, inkább országos, közvetetten a K+F mellett a járulékos építőipari munkák miatt és a Tolna megyei beszállítók számára gazdasági fellendülést hozhat a beruházás az elkövetkezendő években.

Az országos ökológiai hálózat övezete csak kisebb területeken érinti a megyét (Duna és Sió mente, Gemenc, Mecsek ÉK-i kapuja, Gyulaji erdők, Bikács-Németkér), de a Tolna megyei célrendszer – az építészeti értékek mellett – ezeket a területeket kiemelt turisztikai és rekreációs céllal jelöli.
Az OTrT-ben jelölten Tolna megye – Fejér és Békés mellett – az egyik leggazdagabb *kiváló termőhelyi adottságú szántóterület* tekintetében, mind a terület méretei, mind a termőföld minőségét tekintve. Ezért a célrendszer további kutatást és fejlesztést szorgalmaz mezőgazdasági és szőlészeti-borászati területeken a szomszéd megyék egyetemeivel együttműködve. A megyei koncepció a helyi mezőgazdasági alapanyagokon alapuló feldolgozóipari kapacitások kiépítését kiemelten preferálja. Külön célrendszer foglalkozik a vidékfejlesztéssel, ezen belül az ökológiai és biogazdálkodással.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület csak kisebb foltokban van a megyében (Gemenc, Gyulaj, Mecsek ÉK-kapuja). A célrendszer ezeket turisztikai célként jelöli, erdőgazdálkodással a terv nem foglalkozik
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezet Tolna megye alapterületének közel 35-40 %-a. A célrendszer nem tervez olyan fejlesztéseket melyek a táj funkcionális működésére vonatkozólag és/vagy a tájkép szempontjából jelentős beavatkozással bírnának.
Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület övezete a Duna mentén Dunaföldvártól Bátáig szinte egybefüggően a Római Limes vonala, és a megyében található tájházak is az Országos program részeként a jelöltek listáján szerepelnek. A célrendszer, kiegészülve a helyi értékvédett kúriák, pincefalvak

fejlesztésének támogatásával, a turisztika megerősödését és gazdaságélénkítő szerepét vetíti előre.
Vízminőség-védelmi vízgyűjtő terület az OTrT alapján a megyében a Duna mente, ez a megyei koncepció célrendszerével maradéktalanul teljesíthető.
Nagyvízi meder az OTrT-ben a Duna és a Sió 20 km-es torkolati szakasza. Az országos célok (hajózhatóság) mellett a megyei célrendszer, az egyéb folyóvizekkel együtt, az öntözhető területeket kívánja bővíteni
Az OTrT-ben jelezett *kiemelt fontosságú honvédelmi* terület Tolna megyében két kisebb van (Simontornya, Medina), mellyel a megyei célrendszer érdemben nem foglalkozik.

III.2.3. A célrendszer kapcsolata a fontosabb ágazati koncepciókkal, tervekkel

A célrendszer kapcsolódása a Nemzeti Vidékstratégiához

Átfogó célja: „Vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása”
A Nemzeti Vidékstratégia átfogó célja és a megyei célrendszer „Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése” komplex specifikus célja messzemenően illeszkedik egymáshoz. A Vidékstratégia átfogó célján belül a megyei célrendszerben is megjelenik *a táji és épített környezet értékeinek megőrzése* a megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása: a védett építészeti értékek gazdasági és turisztikai hasznosításának elősegítésében, a kúriák és kiskastélyok jobb kihasználását illetően, a védett természeti területek (Gemenci-erdő, Völgység, Pacsmagi-tavak) fenntartható hasznosítása kapcsán, valamint a Sió és a Duna turisztikai potenciáljának növelésében.
A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás megjelenik a megyei célrendszerben: a gyógyvizek kínálatának kiterjesztésében, a megújuló energiaforrásokra alapozó tamási kutatóközpont létrehozásában, a nagymányoki és váraljai szén- és kőbányászat újraindításában, a természetes vízbázisok, vízrendszerek mezőgazdasági hasznosításában, az öntözőrendszerek kiterjesztése révén, a helyi megújuló energiaforrásokra (termálvíz, geotermikus energia, biogáz és biomassza) támaszkodó energiapolitikában, valamint az ökotelepülések kivitelezésének gondolatában, a biogazdálkodás elterjesztésében.
Az emberek és a közösség értékeire építés a megye szempontjából megjelenik a közösségfejlesztő szakemberek képzésétől kezdve a komplex közösségfejlesztő, identitástudat-formáló cselekmények ösztönzéséig, legyen szó a kulturális lehetőségek bővítéséről vagy sportegyesületek, sportolási lehetőségek támogatásáról.
A hagyományok ápolása mint értékrend elsősorban a vidéki térség gasztronómiai kínálatának további ösztönzésében, versenyképességében jelenik meg, a pincefalvak és a falusi vendégasztal révén.
A mezőgazdaságot és a nem mezőgazdasági tevékenységet folytató vidéki vállalkozások fejlesztése szintén átfogóan jelenik meg a megyei célrendszer egészében, hiszen mindhárom átfogó cél és azok specifikus céljai is kitérnek a kis- és középvállalkozások piaci esélyeinek javítására, melyek között is külön hangsúlyt kap a falvak vállalkozásösztönző, fiatalok letelepedését elősegítő gazdaságpolitikája.

Ehhez kapcsolódik a helyi mezőgazdasági alapanyagra épülő helyi feldolgozó- és élelmiszeripari kapacitások tervezett kiépítése.
A vidéken élők életminőségének átfogó javítása két önálló specifikus célt is képez a megyei célrendszerben, egyfelől a megye korszerkezetének fiatalítása érdekében a falusi életterek javításával, valamint a népességmegtartó képesség javításával.

A Vidékstratégia öt stratégiai céljából kettő jelenik meg mélyrehatóan a megyei célrendszerben, melyek teljes mértékben átszövik a megyei elképzeléseket. Az egyik a sokszínű és életképes agrártermelés, melyben fő szempont az *agrár- és élelmiszergazdaság életképességének növelése, piaci pozícióinak javítása*. Ez a célrendszerünket áthatja a termeléstől, termék előállítástól kezdve a csoportos termelői értékesítésig, marketing tevékenységig, kutatótevékenységig, szakoktatásig. Az agrárgazdaság szinte minden ágazatára kitér a megyei elképzelés, így a szántóföldi növénytermesztésre, a kertgazdaságra, háztáji zöldség- és gyümölcstermesztésre, gyógynövénytermesztésre, borászatra, haltenyésztésre, valamint a tejiparra, a helyi feldolgozó- és élelmiszeriparra és a helyi piacok létrehozására.
A helyi, biológiai alapokra támaszkodó gazdálkodás is több ponton kerül említésre a megyei célrendszerben nemcsak a biotermesztés révén, hanem a helyi termékek előállításával is.
Az *üzemszerkezeti formák erősítése* elsősorban a termelői csoportok, TÉSZ-ek, BÉSZ-ek megalakulásának támogatásával és a különböző regionális klaszterek elérésével valósítható meg megyei szinten.
E sokszínű és életképes agrártermelés cél képezi a megyei célrendszer egyik legdominánsabb értékrendjét a Nemzeti Vidékstratégiából. A megyei tervezésben közvetetten hangsúlyt kap a kormányzati cél szerves részét képező tájfenntartó gazdálkodás, a nemzeti földtulajdonlás védelme, valamint az életképes gazdálkodást biztosító föld- és birtokpolitika.

A másik domináns cél, mely markánsan jelenik meg a megyei elképzelésekben is, a vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása. Ennek alapvetései, mint a vidékről történő elvándorlás megállítása, fiatalok számára a helyben maradásra ösztönző feltételek kialakítása, a demográfiai egyensúly helyreállítása, a szolgáltatások elérhetőségének biztosítása, illetve a helyi közösségek megerősítése a megyei célrendszernek is szerves részét képezik, mind önálló stratégiai célként kiemelve. A megyei célrendszerben érintőlegesen jelenik meg a Vidékstratégia fenntarthatóságra, tájgazdálkodásra, önfenntartó gazdálkodásra, egészségbarát táplálkozáskultúrára, táj- és helyismeretre építő vidéki oktatáspolitikája, szaktanácsadó rendszere is.
A Vidékstratégia élelmezési és élelmiszerbiztonságra törekvő specifikus célja közvetetten jelenik meg a megyei célrendszerben, mert van utalás az élelmiszerexportra, a bel- és külpiaci jelenlét növelésére és a magyar élelmiszer presztízsének javítására.
Természeti kincseink védelme, tájaink természeti értékei, erőforrásainak megőrzése azok kiemelt turisztikai hasznosításával együtt jelenik meg célrendszerünkben, valamint említést kap az ökologikus gondolkodás településtervezési alkalmazásában, így a Nemzeti Vidékstratégiával összhangban közvetetten hangsúlyozza a vízbázisok védelmét, a táji sokféleséget és élővilág sokféleségét, a talaj védelmét, a környezetbiztonságot és a táji örökség megőrzését is.

A vidékfejlesztést szolgáló átfogó célunk és annak stratégiai céljai együttesen szolgálják a vidéki gazdaság létalapjainak biztosítását, a vidéki foglalkoztatás növelését. A megye aprófalvas térségeibe tervezett gazdaságfejlesztési programok, segítik az erdőgazdaságot, a kézműves és kisipari tevékenységet, a romák számára megélhetést biztosító gazdasági tevékenységeket és vállalkozási formákat, illetve a kulturális örökség érték alapú fejlesztését.

A célrendszer kapcsolódása a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiához

Átfogó célja: „A folytonosan változó társadalmi-humán-gazdasági-természeti külső környezethez való alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az ahhoz szükséges kulturális adaptáció minőségi javítása"

A megyei célrendszerben megjelennek a *társadalmi-humán* vonatkozások is: a gyakorlatorientált szakképzési rendszer kialakításában, a szakképzési lehetőségek bővítésében, az atomerőmű igényeihez igazodó műszaki képzés bővítésében, az oktatás modernizálásában -a digitalizálás és e-oktatás segítségével, valamint a közösségfejlesztő szakemberképzés megvalósításában.
Humán és egyben gazdasági vonatkozás a családbarát foglalkoztatáspolitika, az atipikus foglalkoztatási lehetőségek kiterjesztésével, valamint a bérház és háztáji program bevezetése kistelepüléseken.
Gazdasági vonatkozású külső környezethez való alkalmazkodás a célrendszerünkben a logisztikai bázisok kialakítása, az ipari parkokhoz kapcsolódó inkubáció- és szolgáltatásbővítés, a gazdasági klaszterek létrehozása, a vidéki termelés fokozását elősegítő TÉSZ-ek, BÉSZ-ek létrehozása termékpályánként, valamint a falusi turizmus erősítésére a falusi vendégasztal működtetésének elősegítése.
A *természeti* környezethez való alkalmazkodás a célrendszerünkben több fejezetben is megjelenik, mind gazdasági/ipari, mind mezőgazdasági vonatkozásban, mind pedig a megye természeti értékeire építő turisztikai hasznosításban (védett természeti területek, Sió, Duna, gyógyvizek), a klímavédelemben és környezettudatos, helyi erőforrásra támaszkodó energiahasznosításban, valamint az ökológiai településtervezés gondolkodásában.
Alapvető célja:
Emberi erőforrások – cél a népességben stabil, egészséges, a kor kihívásainak megfelelő készségekkel és tudással rendelkező emberek alkotta, a kirekesztettséget fokozatosan csökkentő társadalom
Demográfiai vonatkozásban célrendszerünkben is megjelenik a bevándorlási politikára ösztönző törekvés a pontban a vidéki letelepedést segítő támogatások bevezetésével, adókedvezmények nyújtásával. Önmagában a népességszám stabilizálása, az idősek egészségmegőrzése és társadalmi együttműködésben való szerepük biztosítása, valamint a versenyképes munkabérek biztosítása célrendszerünk egészének törekvései, illetve a megye jövőképének meghatározása során mindez közvetlenül is megfogalmazódik. („Boldog, elégedett, aktív és egészséges emberek.")
Az *egészségre* vonatkozó célok közvetlenül nem jelennek meg célrendszerünkben: halandóság csökkentése, krónikus nem fertőző megbetegedések számának csökkentése, egészségkockázatos magatartási formák arányának mérséklése, valamint a környezeti kockázati tényezők mérséklése. A betegségek megelőzése a

célrendszerünkben az aktív élettel jelenik meg (a foglalkoztatottság növelésével és a szabadidő aktív eltöltéséve).
Tudás témakörében nálunk a minőségi szakoktatás, a szakképzési rendszer bővítése, modernizálása, valamint a földrajzi hátrányokat leküzdő, esélyegyenlőséget teremtő távoktatás gondolata jelenik meg, mely részben egyezik a Keretstratégia céljával, az életen át tartó tanulással és a munkavégzéshez szükséges tudás, készségek és kompetenciák elsajátításával, valamint a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésével. Az innováció és a tudásalapú gazdaság a gazdaságfejlesztési céljaink között jelenik meg, valamint a helyi adottságainkra építő megyei K+F+I központok kialakításánál.
A hétköznapi életstratégiákkal kapcsolatos ismeretek átadása, az oktatásban töltött idő növelése, az oktatási rendszer szelektivitásának csökkentése közvetlenül nem jelenik meg a célrendszerünkben.
A *társadalmi kohézió* törekvései, mint a szegénység és az etnikai alapú társadalmi kirekesztettség elleni küzdelem az oktatáson és a munkavállalás elősegítésén keresztül külön fejezetben kapott helyet a célrendszerünkben.

Társadalmi erőforrások – cél a fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása, a fenntartható társadalom szempontjából pozitív értékek, erkölcsi normák és attitűdök erősítése.
A bizalom infrastruktúrájának erősítését célzó pontok, mint a korrupció és gazdasági járadékvadászat elleni fellépés, az állami szabályozórendszer stabilitásának megteremtése, valamint a kormányzás kiszámíthatóságának erősítése nem jelennek meg a célrendszerünkben.
*A munka társadalmi körülményei*re vonatkozó célkitűzések közül a munkakörülményekkel való elégedettség és örömérzés növelése jelenik meg a célrendszerünkben elsősorban az atipikus foglalkoztatási lehetőségek kiterjesztésével, illetve a családbarát foglalkoztatáspolitika megteremtésével.
A foglalkoztatottság javítása a vidéki emberek esélyegyenlőségén keresztül jelenik meg célrendszerünkben, a vidéki térségek helyi adókedvezmény támogatásával, vállalkozások támogatásával, ezáltal munkahelyek teremtésével, illetve a nők foglalkoztatási helyzetének javításával, a közmunkaprogram racionalizálásával. A társadalmi kirekesztettség mérséklése szintén megjelenik a célrendszerünkben.
A családi értékek erősítése párkapcsolatokhoz és házassághoz kapcsolódó értékrendje közvetlenül nem jelenik meg célrendszerünkben.
A múlt örökségének ápolása, kulturális szolgáltatások fejlesztését képező, illetve az identitás megerősítése megjelenik az épített örökség (egykori kúriák, kiskastélyok) védelmében, fenntartható hasznosításában, funkcióbővítésében, valamint a megye hagyományos, régi múltú ipari ágazatainak újbóli felvirágoztatásában (tejipar, bőr- és textilipar, borászat és pincefalvak népszerűsítése), illetve a német nemzetiségi gyökerekre támaszkodó, német kapcsolatokat felhasználó gépgyártás erősítésében. Továbbá a helyi identitás tudat erősítése önálló elemként is megjelenik célrendszerünk, a helyi közösségfejlesztő szakemberek képzésén, alkalmazásán keresztül.

A *természeti erőforrás felhasználás*i korlátainak érvényesítése és a termelési technológiai korlátok vagy termék szabványok érvényesítése a jövőbeli fejlesztések során megyénk számára is kiemelten fontos, ugyanakkor jelenleg Tolna megye a kevésbé környezetterhelő megyék közé tartozik, területén nem működnek magas kibocsátási értékekkel rendelkező üzemek.

Biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások témakörben a megye célrendszere kiemeli a megújuló energiaforrások hasznosítását a geotermikus-, nap- és szélenergia, a biomassza és biogáz, valamint a termálvíz jobb kihasználásával, az ökologikus településtervezés szemléletével, a környezettudatos építési módok alkalmazásával, biogazdálkodás elterjesztésével, természetközeli oktatás (erdei iskola) népszerűsítésével, valamint a megújuló energiafelhasználásra alapozott kutatóközpont létrehozásával Tamásiban. A biodiverzitás, természetközeli értékek elsősorban turisztikai hasznosítással jelennek meg célrendszerünkben, mint a védett természeti területek, Gemenci-erdő, Völgység, Pacsmagi-tavak területén, Sió és Duna mentén megvalósítható vadász-, horgász-, valamint kerékpáros turizmus. Megjelenik a fenntartható mezőgazdaság is, öntözőrendszerek kiépítésével, az öntözhető területek növelésével, valamint víztározók létesítésével, a klímaváltozás mezőgazdaságra gyakorolt negatív hatásainak csökkentésével, mely igazodik a Keretstratégia talaj termőképességének fenntartása céljához. Önmagában az ökoszisztéma-szolgáltatások kimerítésének megakadályozása, a természetes területek beépítési sebességének csökkentése és a fenntartható hozamon alapuló gazdálkodás az ökogazdálkodás, az agrárkörnyezet-gazdálkodás és az ökologikus gondolkodás népszerűsítésén keresztül jelenik meg a célrendszerünkben.
Az embert érő környezeti terhelések csökkentése több helyen is megjelenik (pl.: levegőtisztaság-védelem, kármentesítés, zöld felületek növelése) a célrendszerben, azonban a megyében a környezeti elemek szennyezettségének mértéke nem jelentős, megmaradt ezek természetközeli állapota. A jövőbeli fejlesztések is a horizontális célok, elvek mentén valósulnak meg ez garantálja, hogy a megye továbbra is megőrzi természeti értékeit és gátat szab a nagy környezeti terheléssel, kárral járó beruházásoknak.
Nem megújuló természeti erőforrások ésszerű gazdálkodása a célrendszerben Nagymányok és Váralja térségében a szén- és kőbányászat újraélesztésével jelenik meg.

Gazdasági (fizikai) erőforrások – Fontos az önrendelkezés megfelelő szintjének fenntartása a gazdaságpolitikai döntésekben. Cél a fizikai tőke szelektív gyarapítása, a közösségi tőkejavak amortizációjának pótlása. Kiemelt feladat a vállalkozói réteg megerősítése, a hazai tőkebefektetések fokozatos növelése, külföldi kitettségünk csökkentése
A lokalizáció és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok kihasználása közötti ésszerű arány megteremtése és a helyi gazdasági kapcsolatok (pl. város és vidéke) erősítése is megjelenik a célrendszerben a helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítésével, helyi bolthálózatokban történő értékesítéssel, valamint a mezőgazdasági alapanyag szállítását kiszolgáló helyi és térségi logisztikai bázisok kialakításával.
A vállalkozói tőke és az innováció erősítésén és a foglalkoztatás bővítésén belül a megye célrendszerében is megjelenik az üzleti környezet fejlesztése és az innovációs ráfordítások hatékonyságának növelése az egyes termelési ágazatokhoz kapcsolódó K+F+I ráfordítások támogatásán keresztül – borászati K+F központ Szekszárdon, mezőgazdasági kutatóközpontok Dombóváron és Tamásiban, energetikai K+F bázis Pakson és Tamásiban.
A költségvetési politika államadósság csökkentés célja nem jelenik meg közvetlenül a megyei koncepcióban, sem az *életpálya-finanszírozás* jóléti célú átcsoportosítása.

A célrendszer kapcsolódása a Magyar Növekedési Tervhez

Átfogó célja: „A hazai gazdaság nettó exportjának (külkereskedelmi kivitel és a behozatal különbsége) maximalizálása”

Az átfogó cél elérésének módjai a Magyar Növekedési Tervben:

Importkiváltó gazdaságpolitika a termelésben
A megyei fejlesztési koncepció célrendszere nagymértékben épít az importfüggetlenségre, mely konkrétan a helyi alapanyag-előállításában, feldolgozásában, illetve helyi vagy regionális szintű értékesítésében, logisztikában és marketingtevékenységben nyilvánul meg. Ez egyaránt megjelenik a megye fő gazdasági ágazatának, a mezőgazdaságnak a tevékenységében, szerepében, az energiapolitikában (paksi atomerőmű bővítése, illetve a helyben is megtermelhető, természeti erőforrásokra építkező alternatív energiahasznosítás – gyógyvizek, geotermikus energia, nap- és szélenergia, biogáz és biomassza, stb.) és a helyi érdekeltségű nyersanyag-kitermelésben (szén- és kőbányászat újraindítása Nagymányok és Váralja térségében).

Importkiváltó gazdaságpolitika a felhasználásban
A megyei célrendszerben az importfüggetlen energiahasznosítás legmarkánsabban a helyi termelésű energia előállításban, illetve a településtervezés ökológiai gondolkodásában, ökoházak, alternatív környezethasználatot eredményező építészetben biztosított.

Az exportpiacokon jelenlévő magyar tulajdonú vállalkozások további terjeszkedésének elősegítése
A megyei célrendszer a Magyar Növekedési Terv gazdaságbővítési elképzeléseihez részben igazodik, figyelembe véve a megye eredendően fennálló, gyenge önálló külgazdasági kapcsolatait, export- és importfüggőségét. Az exportpiacra jutás is megjelenik a célrendszerben, amely a Németországba irányuló autóipari és gépgyártási kapacitások bővítését, a Magyarországon hozzáadott termelési érték növelését és a beszállítói tevékenység fokozása révén a kisvállalkozások erősítését tűzi ki célul. Németország mint exportpiaci célterület a jelentős mértékű Tolna megyei német származású lakosság, fennálló kulturális értékek, hagyományok és nyelvápolás miatt került stratégiai kiemelésre. Tolna megye esetében egyéb egész megyei területre kiterjedő külgazdasági vonatkozás nem határozható meg markánsan, a célrendszer a települési, mikrotérségi önálló gazdasági kapcsolatok keresését támogatja, mely magában foglalja a testvérvárosi, testvértelepülési gazdasági és kulturális kapcsolatok elmélyítését, a regionális, szubregionális érdekeltségű termelést, értékesítést, kutatás-fejlesztést, termelői érdekérvényesítést klaszterek létrehozásával, TÉSZ-ek, BÉSz-ek szerveződésének ösztönzésével, illetve egyetemek, kutatóbázisok technológiai, tudományos együttműködésével.

A Magyar Növekedési Terv gazdasági értéknövelő szempontjai, mint a befektetések ösztönzése, a kis- és középvállalkozások erősítése, a súlyponti ágazatok kiemelt kezelése, az elmaradott térségekbe történő kiemelt beruházás ösztönzés a megyei célrendszer alapját jelentik, igaz, nem külgazdasági kapcsolatok révén, hanem elsősorban helyi viszonyokra építkezve.

A Magyar Növekedési Terv nem határoz meg Tolna megye területére külön növekedési tengelyeket, csomópontokat, melyek kiemelt, országos jelentőségű stratégiai szerephez jutnának, csupán közvetetten, a szabad vállalkozási zónák kialakításával biztosítja a megye legelmaradottabb térségének, a Tamási kistérségnek a jövőbeli ipari, gazdasági fejlesztési lehetőségeit, mely a megyei fejlesztési koncepció célrendszerének is hangsúlyos eleme a területi felzárkóztatás, belső perifériák oldása és a társadalmi-gazdasági problémák kezelése miatt.

A Magyar Növekedési Tervhez szorosan kapcsolódó Külgazdasági Stratégia elsőszámú külkereskedelmi célja, az *Erőteljes keleti nyitás* tekintetében említendő a Tolna megyei célrendszerben, köszönhetően a paksi atomerőmű bővítésének orosz befektetői és üzemeltetői vonatkozásának.
A Külgazdasági Stratégia második stratégiai célja, az *Erős rácsatlakozás a nagy nyugat-európai exportőrökre* Tolna megye vonatkozásában Németország relevanciáját hozza, a már említett kulturális és gazdasági kapcsolatok, gyökerek révén.

A célrendszer kapcsolódása az Új Széchenyi Tervhez

A megyei fejlesztési koncepció célrendszere értékrendjében, tervezési szemléletében felöleli az Új Széchenyi Terv mind a hét fő programjának célkitűzéseit.

Az Egészségipari program céljaiból a megyei célrendszerben is megjelenik az *elmaradott térségek felzárkóztatása*. A leghátrányosabb helyzetű Tamási kistérséghez és a belső perifériát képező Tolnai-Hegyhát aprófalvaihoz komplex felzárkóztató gazdasági és vidékfejlesztési programot rendeltünk, továbbá a szintén elmaradott Dombóvári kistérség is hangsúlyos szerephez jut a mezőgazdasági kapacitások, kutatás-fejlesztés, innovációs háttér megteremtése kapcsán.
A *geotermikus energia komplex hasznosítási lehetősége* gyakorlatilag minden Tolna megyei városban teret nyerhet a célrendszer alapján, hiszen a már meglévő gyógyturisztikai szolgáltatásokra, kiépített infrastruktúrákra épít, és a termálvíz energetikai hasznosítását fogalmazza meg. Tolna megye az egészségiparban ugyanis főként a gyógyvizek és gyógyfürdők turisztikai és orvosi, szakápolási rendszerét tudja minden igényt kielégítően képviselni. Tolna megye az egészségiparban főként a rehabilitáció területén tudott az elmúlt évtizedben jelentős mértékben fejlődni és a piaci igények, valamint a fokozódó versenyhelyzet miatt is e terület továbbfejlesztése indokolt elsősorban.
Szintén az egészségipari program céljai jelennek meg a megyei célrendszerben a biotermelésen, illetve a gyógynövénytermesztés és feldolgozáson keresztül.

A Zöldgazdaság-fejlesztési program céljai közül a megújuló energiaforrások alkalmazása, az energiahatékonyság növelése, az energetikai célú kutatás-fejlesztés és az energetikai szakoktatás egyaránt megjelenik a megyei célrendszerben. Emellett a célrendszerünk kiegészül a biogáz- és biomassza üzemek telepítésével, a kistelepülések közlekedési lehetőségeinek gépjármű és járat racionalizálásával, a környezeti nevelés hangsúlyozásával, erdei iskolák támogatásával, ökotermelés, ökotelepülések – mint zöld mintaprojektek – szorgalmazásával.
A megyei célrendszer közvetlenül nem tér ki az Új Széchenyi Tervben alprogramként szereplő hulladékgazdálkodásra, világítás korszerűsítésre, „zöld” foglalkoztatásra és „zöld” szakképzésre.

Az Otthonteremtési program céljai a megyei célrendszerben különösen a vidéki, falusi, elmaradott területekre összpontosulnak, kettős céllal: egyrészről a vidéki élettér javításával, a falusi lakásállomány és lakóinfrastruktúra modernizálásával, másrészről a falvak lakosságának növelésével, új betelepülők ösztönzésével. A megyei önkormányzat tehát társadalmi és területfejlesztési elképzeléseket ötvözött e célok meghatározásakor. A vidéki bérház (-lakás) és háztáji program, a vonzó vidéki élettér kialakítása hangsúlyos a megye célrendszerében.

A Vállalkozásfejlesztési program céljai a megyei elképzelésekben mint a klaszterek, termelői csoportok, TÉSZ-ek, BÉSZ-ek szerepének növelése, a beszállítói kis- és középvállalkozások fejlesztésén, a vidéki, elmaradott térségekbe irányuló vállalkozás- és beruházás-ösztönzés meghatározásán keresztül jelenik meg.

A Tudomány – innováció program céljai megyei vonatkozásban oktatási és gazdasági hatással számíthatók. A megyei szakképzések és felsőoktatási lehetőségek bővítése, a minőségi oktatás és nevelés, a régió egyetemei tudásalapú eszközeinek, módszereinek megjelentetése a megyei gazdasági és energetikai termelésben, innovációk támogatása, a magasabb hozzáadott értékű feldolgozóipar körülményeinek megteremtése, a K+F+I központok kialakítása funkcionális térségenként fogalmazódik meg célként Tolna megye esetében. Az Új Széchenyi Tervben hangsúlyos kreatív ipar a megyei elképzelésekben is szerepel.

A Foglalkoztatási program teljes mértékben rávetíthető a megyei célrendszerre is, mert minden, az Új Széchenyi Tervben meghatározott foglalkoztatás bővítésére irányuló cél, alprogram és prioritás önálló stratégiai célként, illetve prioritásként került meghatározásra, így a családbarát foglalkoztatáspolitika, a szakképzési rendszer piacképessé tétele, a mai technológiára alapozott, gyakorlatorientált szakképzés lehetőségeinek biztosítása, a vállalkozások ösztönzésének támogatása helyi adókedvezményekkel, vagy a magas élőmunka-igényű zöldség- és gyümölcstermesztés elterjesztése, a hátrányos helyzetű térségek, aprófalvak munkahelyteremésének, kis- és mikro-vállalkozásainak támogatása.

A Közlekedésfejlesztési program céljai a megyei koncepció célrendszerében elsődlegesen a logisztika szerepének fokozásával, a vidéki térségek közlekedési lehetőségeinek javításával és a közlekedési ágazatok elkülönülő fejlesztési irányaival jelenik meg. Elképzeléseink szerint javítható a megye lakosságának mobilitása, az áruforgalom hatékonysága és a turisztika potenciális lehetősége (vízi és kerékpáros turizmus), csökkenthető a közlekedésből adódó környezetterhelés mértéke.

IV. A terület felhasználás alapelveit lefektető koncepció

IV.1. Stratégiai térstruktúra bemutatása

A megye térszerkezetére jellemző, hogy nem a megyeszékhelyre koncentrált, hanem az egyes kistérségek, tájak önállósága, külső kapcsolatai a jellemzőek. A megye városai a Duna mentén (Dunaföldvár, Paks, Tolna, Szekszárd, Bátaszék), illetve Tamási és Gyönk kivételével a megyehatáron (Bonyhád, Nagymányok, Dombóvár, Simontornya) helyezkednek el, ami igazolja, hogy a megye térszerkezete nem kiegyensúlyozott.
A területi fejlődés alakulását alapvető mértékben befolyásolta az a körülmény, hogy az észak-déli irányban fekvő Tolnai-hegyhát kettéosztja megye területét, és bizonyos szempontból folyamatosan akadálya volt a kapcsolatok fejlődésének. A megye kistérségei, illetve a nyugati és keleti része közötti együttműködés lényegében nem alakult ki sem társadalmi, sem gazdasági szempontból és az egyes kistérségek fejlődése is eltér, az észak-dél irányú közlekedési főútvonal, a 6-os főút, volt Tolna megye fejlődési tengelye. A Budapest – Pécs – országhatár között futó főút a Dunával párhuzamosan haladva felfűzte és tulajdonképp fejlesztette a megye gazdaságilag amúgy is fejlettebb részét.
A 63-as főút hasonlóképp észak-dél irányban Szekszárd (Tolna) – Székesfehérvár között teremtett közúti kapcsolatot. Kelet-nyugat irányú jelentős közúti és így gazdasági kapcsolt sincs például Paks és Tamási vagy Szekszárd és Dombóvár között. A 65-ös főút Szekszárd – Siófok vonalon, északnyugat-délkelet irányban pedig átlósan szeli át a megyét, így érdemi kapcsolatot nem teremt a megye keleti és nyugati részei között.

Megépült a Szekszárdi Duna-híd és az M9-es félpályás, a 6-os és az 51-es főút közötti szakasza. Az elmúlt években megépült az M6-os autópálya teljes Tolna megyei szakasza és Budapest és Pécs között is autópályán lehet közlekedni. Ez a már üzemelő két új gyorsforgalmi út a megye térszerkezetében jelentős változást hozott, ám igazából a meglévő tendenciát és fejlettséget, azaz a meglévő különbségeket tovább erősítette.

A Paksi és a Szekszárdi kistérség volt eddig is Tolna megye két legfejlettebb, gazdaságilag legerősebb kistérsége, az új országos, nemzetközi kapcsolatokat is erősítő fejlesztések pedig épp ebben a két legfejlettebb térségben valósultak meg.
Az M6-os gyorsforgalmi út egyre jobban felerősíti az itt lévő települések gazdasági jellegű fejlesztési szándékait. A mellékúthálózat kismértékű módosításával tovább javítva az autópályával való kapcsolatot, a két kistérségben újabb fejlesztési területek létesülnek majd.
Annak érdekében, hogy az autópályától távolabbi, gazdaságilag elmaradott kistérség, mint például a megye csaknem egyharmadát kitevő Tamási kistérség, illetve a Dombóvári és a Bonyhádi kistérség elsősorban apró- és kistelepüléseinek további gazdasági és társadalmi leszakadását mérsékeljük és felzárkóztatását elősegítsük, szükséges új, hatékony térségfejlesztési eszközöket alkalmazni. A fejletlen területeknek a fejlett területektől történő további leszakadását hivatott fékezni az a kormányzati szándék is, mely létrehozta a „szabad vállalkozási zónákat” az ország legfejletlenebb területeinek hatékony – elsősorban gazdasági célú – felzárkóztatására. Az országos szándék ellenére Tolna megye szempontjából további ösztönzőkre, önálló térségfejlesztési programra és „Kiemelten fejlesztendő

térség” kijelölésére van szükség a területi különbségek mérséklésére, illetve a leszakadt térségek, települések felzárkóztatására.

A már megépült és az országos tervben (OTrT) szereplő közlekedési hálózat szerint a Tamási kistérség megközelíthetősége a megyeközponttal, és a megye fejlettebb keleti részeivel való kapcsolat-rendszere nem változik alapvetően. Az M9-es gyorsforgalmi út továbbépítése szempontjából várható, hogy a Kaposvár és Bonyhád közötti szakasz készül el a következő ütemben, 2020-ig. Ezzel a fejlesztéssel a megyehatárhoz közel, részben Baranya megye területét is érintve, de létrejönne a megye keleti és nyugati része között egy valódi, eddig hiányzó gyorsforgalmi közúti kapcsolat. Ez jelentős fejlesztéseket eredményezhet a Bonyhádi és Dombóvári kistérség területén, és lehetőséget teremt Dombóvár számára, hogy a Dél-Dunántúli Régió közepén elhelyezkedő város regionális szintű logisztikai központtá váljon. Várhatóan 2030-ig az M9 autóút teljes kiépítése esetén az országon belüli kelet-nyugati kapcsolatok egyik legjelentősebb gyorsforgalmi útja épül majd meg további lehetőséget teremtve Tolna megye és települései számára. Az M9-es gyorsforgalmi út jelentősebb szakaszainak kiépítésével a meglevő dunai Szent László híd hálózatba kapcsolásával a megyét átszelő keresztirányú forgalom jelentősen megnő, és felértékelődik. Keleti irányban az M5 autópályához, nyugati irányban Szekszárd, Bonyhád, Dombóvár, Nagykanizsa összekötésével az M7 autópályához csatlakozik, így a Dunántúl és az Alföld déli részeinek összekapcsolását teremtheti meg.

A térszerkezet a fent említett okok miatt várhatóan 2030-ig sem lesz egységes. Egyes térségek az adottságaikból adódóan nagyobb mértékben fejlődnek majd.

A megye gazdasági térszerkezetét vizsgálva (Bennett-féle mutató alkalmazásával) az 5 kistérség közül ez esetben is a Paksi illetve a Szekszárdi kistérség a kiemelkedő – a Paksi magasan átlag fölötti, a Szekszárdi pedig átlag fölötti besorolású. A kistérségek vizsgálatához alkalmazott mutatók leginkább a helyi gazdaság működésében felfedezhető differenciákat emelik ki.

A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció egyik legfontosabb célja, hogy a megye fejletlenebb térségeiben, hátrányos helyzetű településein is beindítson a helyi erőforrásokra, a helyi értékekre és humán erőforrásra alapozva olyan gazdaságfejlesztési folyamatokat, melyek mérséklik a további gazdasági leszakadást és elősegítik a felzárkózást a megye fejlettebb területeihez.

A Kiemelten fejlesztendő térségre önálló térségfejlesztési programot készítünk, amit a területfejlesztési koncepció csak említés szintjén tartalmaz, de a programozás keretében részletesen stratégai és operatív program keretében, illetve a projektek (projekt javaslatok) szintjén is megjelenítünk. A beavatkozásoktól azt várjuk, hogy a gazdasági térszerkezetben érezhető változások indulnak el 2014-2020 között.

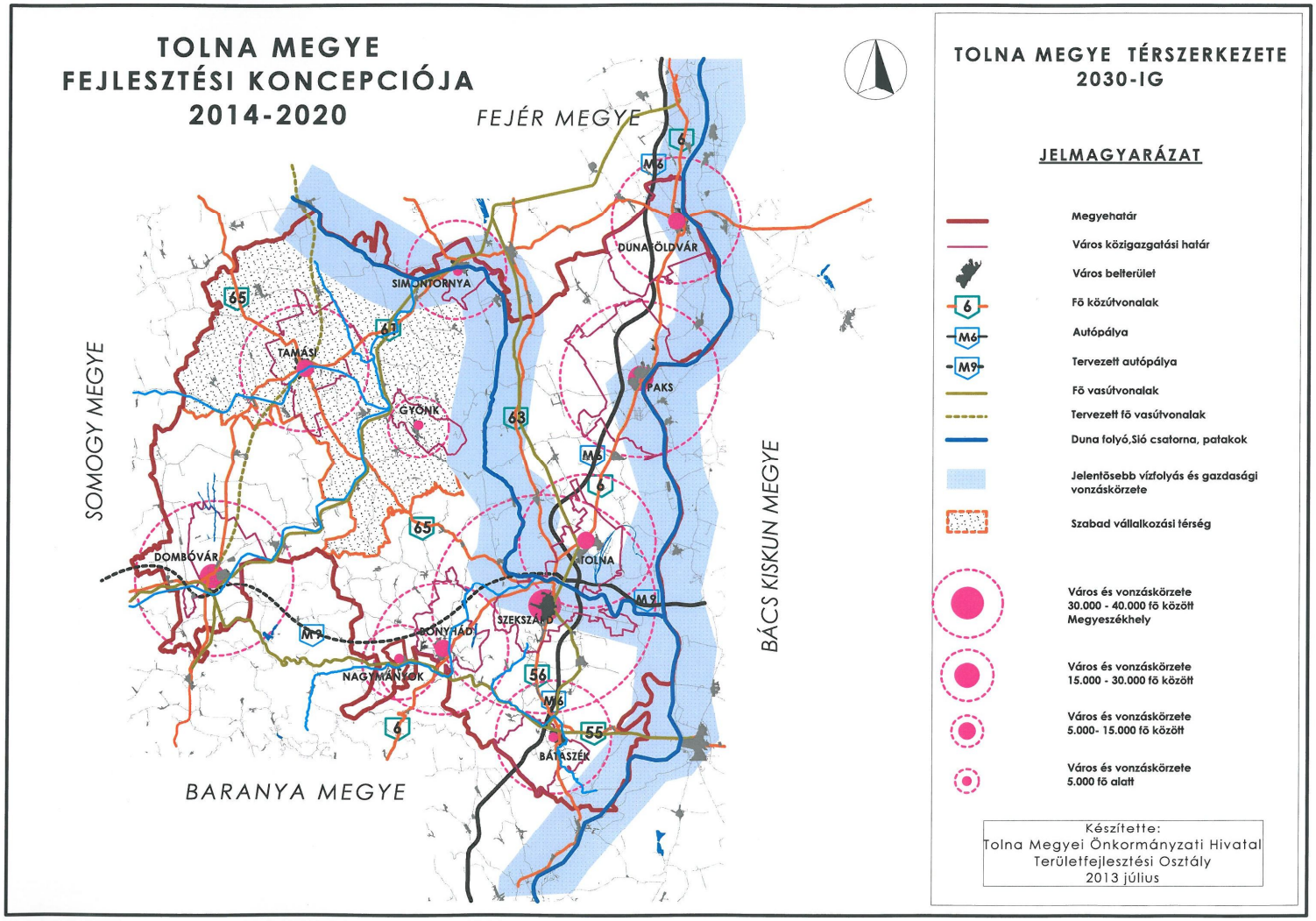

5. számú ábra: Tolna megye térszerkezetére (gazdasági térszerkezet) 2030-ig jelentősebb hatást kiváltó beavatkozások (Tolna megye Kiemelten fejlesztendő térsége (Tamási kistérség területe))

A Kiemelten fejlesztendő térség hátrányos helyzetű, kiemelten támogatandó nagyközségei, községei

A listába azon települések kerültek, melyek munkanélküliségi rátája 20% vagy azt meghaladó mértékű és/vagy lakosságszámuk 500 fő alatti és/vagy a Tamási kistérségben fekszenek (kivéve Tamási városát), mely terület a megye leghátrányosabb helyzetű kistérsége, illetve szabad vállalkozási zóna besorolást is kapott.

1. Attala	20%-os munkanélküliség
2. Báta	34,3%-os munkanélküliség
3. Bátaapáti	396 lakos
4. Belecska	420 lakos, LHH
5. Bikács	33,7%-os munkanélküliség, 433 lakos
6. Bogyiszló	21,3%-os munkanélküliség
7. Bonyhádvarasd	402 lakos
8. Csibrák	36%-os munkanélküliség, 326 lakos
9. Dalmand	20,8%-os munkanélküliség
10. Diósberény	26,5%-os munkanélküliség, 353 lakos
11. Döbrököz	26,6%-os munkanélküliség
12. Dúzs	31,7%-os munkanélküliség, 267 lakos, LHH
13. Értény	45%-os munkanélküliség, LHH
14. Felsőnyék	20,4%-os munkanélküliség, LHH
15. Fürged	40,7%-os munkanélküliség, LHH
16. Gerjen	22%-os munkanélküliség
17. Grábóc	27,9%-os munkanélküliség, 180 lakos
18. Gyulaj	31,3%-os munkanélküliség
19. Hőgyész	LHH
20. Iregszemcse	LHH
21. Izmény	20,6%-os munkanélküliség
22. Jágónak	42%-os munkanélküliség, 229 lakos
23. Kajdacs	23,3%-os munkanélküliség
24. Kalaznó	30,2%-os munkanélküliség, 145 lakos, LHH
25. Keszőhidegkút	20%-os munkanélküliség, 204 lakos, LHH
26. Kismányok	329 lakos
27. Kisszékely	297 lakos, LHH
28. Kistormás	331 lakos
29. Kisvejke	20%-os munkanélküliség, 406 lakos
30. Kocsola	34,2%-os munkanélküliség
31. Koppányszántó	24,4%-os munkanélküliség, 310 lakos, LHH
32. Kölesd	22,9%-os munkanélküliség
33. Lápafő	41,3%-os munkanélküliség, 153 lakos
34. Magyarkeszi	30,2%-os munkanélküliség, LHH
35. Miszla	34,1%-os munkanélküliség, 272 lakos, LHH
36. Mórágy	26,3%-os munkanélküliség
37. Mőcsény	367 lakos
38. Mucsfa	387 lakos
39. Mucsi	41,7%-os munkanélküliség, 454 lakos, LHH
40. Murga	25%-os munkanélküliség, 53 lakos

41. Nagykónyi	35,1%-os munkanélküliség, LHH
42. Nagyszékely	28,9%-os munkanélküliség, 437 lakos, LHH
43. Nagyszokoly	48,8%-os munkanélküliség, LHH
44. Nagyvejke	146 lakos
45. Nak	28,7%-os munkanélküliség
46. Ozora	29,2%-os munkanélküliség, LHH
47. Pálfa	24,3%-os munkanélküliség
48. Pári	27,3%-os munkanélküliség, LHH
49. Pincehely	20,2%-os munkanélküliség, LHH
50. Regöly	LHH
51. Sárpilis	28,5%-os munkanélküliség
52. Sárszentlőrinc	32,1%-os munkanélküliség
53. Szakadát	21,1%-os munkanélküliség, 238 lakos, LHH
54. Szakály	LHH
55. Szakcs	22,4%-os munkanélküliség
56. Szárazd	28,1%-os munkanélküliség, LHH
57. Tolnanémedi	24%-os munkanélküliség, LHH
58. Udvari	24,6%-os munkanélküliség, 400 lakos, LHH
59. Újireg	293 lakos, LHH
60. Váralja	21,7%-os munkanélküliség
61. Várong	44,4%-os munkanélküliség, 147 lakos
62. Varsád	26,7%-os munkanélküliség, 372 lakos, LHH
63. Závod	293 lakos

(A táblázatban szereplő lakosságszám adatok 2012. januári, a munkanélküliségi adatok a 2012. decemberi állapotot tükrözik.)

M9-es gyorsforgalmi út tervezett Kaposvár – Bonyhád közötti nyomvonala által fejlesztéssel közvetlenül érintett Tolna megyei városok és falvak

Érintett városok: Dombóvár, Nagymányok, Bonyhád

Bonyhádi kistérségben érintett falvak:

- Bonyhádvarasd
- Aparhant
- Izmény
- Györe
- Kismányok
- Váralja

Dombóvári kistérségben érintett falvak:

- Csikóstőttős
- Kaposszekcső
- Jágónak
- Kapospula
- Attala

V. A fejlesztés eszköz- és intézményrendszere

V.1. A prioritások azonosítása

1. prioritás: Megyei komplex térségfejlesztési programok
   - szabad vállalkozási zóna (Tamási térsége)
   - kiemelten fejlesztendő térség (a megye középső, aprófalvas városhiányos térsége)
   - rekreációs térségek (Duna mente, illetve Sió mente)
   - funkcióbővítő és szociális célú településfejlesztés
   - közösségvezérelt helyi programok

2. prioritás: Gazdaság
   - K+F+I potenciál erősítése
   - ipari parkok és logisztikai központok kialakítása és szolgáltatásainak fejlesztése
   - vállalkozásfejlesztés (ágazati preferenciával, turizmus is)
   - agrárvállalkozások versenyképességének javítása
   - helyben történő értékesítés elősegítése, szociális gazdasági eszközök alkalmazása
   - piaci szereplők térségi gazdasági, tudományos együttműködés erősítése

3. prioritás: Környezet, energetika és közlekedés
   - térségi elérhetőség és mobilitás javítása
   - igényalapú közösségi közlekedés fejlesztése
   - klímavédelmi beruházások támogatása (vízrendezés, vízvisszatartás, öntözés)
   - fenntartható területhasználat, környezeti károk enyhítése
   - helyi természeti erőforrásokra alapozott energiatermelés erősítése
   - energiahatékonyság javítása

4. prioritás: Társadalom
   - keresletvezérelt szakképzési és felnőttképzési rendszer kialakítása
   - minőségi oktatáshoz, egészségügyi és szociális ellátáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése, a közszolgáltatások minőségének javítása
   - munkavállalás, önfoglalkoztatás elősegítése
   - közösségfejlesztés

V.2. Felelősség és intézményrendszer, a koncepció üzenetei, kapcsolódása más térségekhez

A fejezet célja, hogy kijelölje a későbbi programozás tárgykörét, azaz nagyvonalakban ismertesse a megyei önkormányzat mint a koncepció tervezésért felelős szerv lehetséges szerepét annak megvalósításában és végrehajtásában úgy, hogy jelenleg nem áll rendelkezésre az ehhez szükséges valamennyi információ.

A megyei területfejlesztési koncepciók kidolgozását támogató útmutató alapján itt szükséges meghatározni a tervezés felelősének kompetenciájába eső témákat, területeket (is), azaz jól lehatároltan el kell tudni különíteni, hogy:

- a koncepció mely részére épülhet a megye általi vállalásaként felfogható program vagy projekt, illetve
- a koncepció mely részei esnek kívül a megye felelősségének kompetenciáján, ennél fogva más felelős szereplők számára felfogható üzenetekként értelmezhetők.

Az utóbbi kategóriába sorolható tématerületek meghatározása egyszerűbb feladat. A koncepció útmutató szerint elvárt címzetti csoportoknak szóló legfontosabb üzenetei az alábbiak szerint azonosíthatók:

V.2.1. Közszférán kívüli szereplők:

- civil szervezetek: aktív szerepvállalásukkal segítsék a kulturális- és sportlétesítmények új élettel való megtöltését; aktív közösségfejlesztő munkával erősítsék a helyi identitástudatot, ennek érdekében működjenek közre közösségfejlesztő szakemberek képzésében és alkalmazásában;
- egyházak: lásd. civil szervezetek;
- gazdasági szereplők: aktív közreműködésükkel segítsék elő a termelői együttműködések létrehozását; a piaci együttműködés elmélyítésével vállaljanak szerepet a K+F+I és logisztikai tevékenységek fejlesztése terén; eszközöljenek beruházásokat a hagyományosan jelenlévő ipari ágazatokban (különösen a mezőgazdasági termékek előállítását, feldolgozását és értékesítését célzó beruházásokkal a vidékies térségekben); a gyakorlati oktatásban való közreműködésen keresztül vállaljanak szerepet az igényekhez igazodó, gyakorlatorientált szakképzési rendszer kialakításában; az atipikus foglalkoztatási formák szélesebb körű alkalmazásával járuljanak hozzá a kedvezőtlen demográfiai folyamatok negatív hatásainak mérsékléséhez;

Ágazatok:

- gazdaságpolitika: a szabályozási környezet módosításával (pl. szabad vállalkozási zóna, egyéb adókedvezmények) ösztönözze vállalkozások indítását (fiatalok, pályakezdők vállalkozóvá válását), betelepülését, munkahelyek létrehozását; segítse elő a hagyományosan jelenlévő ipari ágazatokba történő beruházásokat (különösen a helyi mezőgazdasági alapanyagokra épülő magas hozzáadott értékű élelmiszer- és feldolgozóipari

kapacitások kiépítését); ösztönözze az atipikus foglalkoztatási formák szélesebb körű elterjedését, hozzájárulva ezáltal a demográfiai folyamatok kedvezőtlen hatásainak mérsékléséhez;

- közlekedéspolitika: a közlekedési infrastruktúrába történő befektetések révén ösztönözze a beruházásokat, új vállalkozások létrehozását és a munkahelyteremtést, javítsa a mobilitás, a munkába járás feltételeit; teremtse meg a rugalmas, igényvezérelt közösségi közlekedés lehetőségét, biztosítva az egyenlő esélyű hozzáférést;
- kitermelő ágazati politikai, energia és klímapolitika: vizsgálja meg térség ásványkincs-készlet termelési/hasznosítási lehetőségét; a Paksi Atomerőmű tervezett bővítésével járuljon hozzá a térség gazdasági fejlődéséhez; a természeti energiaforrások (geotermikus-, nap- és szélenergia, biomassza, biogáz és termálvíz) tudatos használatával biztosítsa a helyi erőforrásokra támaszkodó energiatermelés feltételeit; lásd. még környezetpolitika;
- környezetpolitika: a klímaváltozás hatásainak mérséklése, a táji, természeti és épített környezeti értékek védelme érdekében szigorúbb jogszabályi környezetet alakítson ki; teremtse meg az új víztározó-kapacitások kialakításának, a meglévő öntözőművek- és rendszerek, stb. fejlesztésének lehetőségét; részesítse előnyben a környezettudatos, környezetkímélő és energia hatékony beruházásokat
- agrárpolitika, élelmiszergazdaság: mezőgazdasági alapanyagokra épülő, nagy hozzáadott értékű termék előállításának, feldolgozásának, a piaci értékesítés feltételeinek javításával járuljon hozzá az agrárgazdaság fejlődéséhez; folytasson központi agrármarketing tevékenységet; ösztönözze a termelői együttműködéseket; járuljon hozzá a mezőgazdaság termelékenységének javításához;
- vidékfejlesztés: a koncepció értelmezése szerint elsősorban területi szempont, sem mint ágazati politika, így a szektoriális logika mentén megfogalmazott üzeneteknek hangsúlyosan kell a vidékies térségekben (is) érvényesülniük;
- egészségügyi politika: mindenki (különösen a vidékies térségekben élők) számára biztosítsa az azonos minőségű egészségügyi ellátáshoz, szociális alapellátáshoz való hozzáférést;
- szociálpolitika: a szabályozási környezet módosításával segítse elő a kedvezőtlen demográfiai folyamatok megállítását, visszafordítását, mérsékelve annak a térséget sújtó negatív hatásait;
- oktatáspolitika: segítse elő a munkaerő-piaci irányultságú, keresletvezérelt szak- és felnőttképzési rendszer kialakítását, a képzési lehetőségek bővítését; az oktatás modernizációját (digitalizálás, e-oktatás);
- kultúrpolitika: a koncepció nem fogalmaz meg közvetlen üzeneteket ezen ágazat számára, ez a tervezés következő szakaszaiban kerülhet megfogalmazásra;
- központi közigazgatás-szervezési politika: a koncepció nem fogalmaz meg közvetlen üzeneteket ezen ágazat számára, ez a tervezés következő szakaszaiban kerülhet megfogalmazásra;

- önkormányzati politika: a helyi szabályozási környezet módosításával (pl. helyi adókedvezmények) ösztönözze külső vállalkozások betelepülését, új vállalkozások indítását, a munkahelyteremtést; helyi fejlesztési programok kidolgozásán keresztül biztosítsa a település funkcióbővítő (közösségi, kulturális, stb.) fejlesztésének lehetőségét; a térség népességmegtartó képességégének erősítése céljából teremtse meg a lehetőségét helyi programok (bérlakás, háztáji, stb.) megvalósításának;
- igazságügyi politikai: a koncepció nem fogalmaz meg közvetlen üzeneteket ezen ágazat számára, ez a tervezés következő szakaszaiban kerülhet megfogalmazásra;
- honvédelmi politika: a koncepció nem fogalmaz meg közvetlen üzeneteket ezen ágazat számára, ez a tervezés következő szakaszaiban kerülhet megfogalmazásra.

Egyéb szereplők:

- Szomszédos és más megyék: az együtt gondolkodás feltételeinek megteremtésén keresztül járuljon hozzá a térségi együttműködés előmozdításához, a kölcsönös érdekeltségen alapuló fejlesztések megvalósításához, az abban rejlő lehetőségek kihasználásához (pl. felsőoktatás, K+F+I: Pécsi Tudományegyetem, Kaposvári Egyetem, Budapesti Műszaki Egyetem; kitermelőipar: szénbányászat; turizmus: Sió-csatorna)

V.2.2. Szomszéd megyék szerepe, nemzetközi kapcsolatok

A) Dél-dunántúli megyékkel való együttműködés

1. Közlekedésfejlesztés:
- Vasúti hálózat fejlesztése (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- Közösségi közlekedés fejlesztése (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- M6-os déli irányú, országhatárig történő meghosszabbítása (érintett megyék: Tolna, Baranya)
- M60-as nyugati irányú, országhatárig történő meghosszabbítása (érintett megyék: Somogy, Baranya)
- 67-es főút fejlesztése a teljes szakaszon, meghosszabbítása a határig, Dráva-híd építése (érintett megyék: Somogy, Baranya)
- 66-os kiemelt főút, M65 gyorsforgalmi út (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- M9-es fejlesztése (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- Kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)

2. Gazdaság- és társadalomfejlesztés:
- Logisztikai központok kialakításának lehetőségei (érintett megyék: Tolna, Baranya)
- Duna-stratégia kapcsán tervezett fejlesztések (érintett megyék: Tolna, Baranya)
- A szén- és kőbányászat újraélesztése és az arra épülő gazdaságfejlesztés (érintett megyék: Tolna, Baranya)

- Helyi adottságokra alapozott (erdősültség kiemelkedő mértéke, mezőgazdasági területek aránya) mezőgazdasági-, fafeldolgozó ipar fejlesztése; élőmunka igényes ágazatok erősítése (fakitermelés, erdőgazdálkodás, mezőgazdaság), illetve a termelésre alapozott feldolgozó kapacitások kiépítése tervszerűen, megyeszerte (mezőgazdasági termék feldolgozás, élelmiszeripar, fafeldolgozó üzemek) – foglalkoztatás bővítés (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- Egészség- és gyógyturizmusban rejlő lehetőségek kihasználása a GYEMSZI-vel, egyetemekkel, illetve a gyógyfürdőkkel együttműködve; fizetőképes hazai és külföldi lakosok számára egészségügyi szolgáltatások biztosítása fekvőbeteg, járó beteg, valamint diagnosztikai területen.
- Zselicség, Sásd, Dombóvár térsége – 3 megyét érintő közös fejlesztési program lehetősége (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- Horvátország EU-s csatlakozásában rejlő lehetőségek kihasználása, határ menti együttműködés, EGTC, új határátkelők létesítése, vállalkozás-ösztönzés (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- A Magyar Limes Szövetséghez való csatlakozás kérdésköre (érintett megyék: Tolna, Baranya)
- Együttműködési lehetőségek az oktatás és innováció területén (egyetemek, kihelyezett karok és szakképző központok együttműködésével) (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- Vidékfejlesztési lehetőségek összehangolása (szőlészet, borászat, pincefalvak regionális együttműködése) (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- Csatlakozás az Ős-Dráva Programhoz (érintett megyék: Somogy, Baranya)
- Jelentősebb turisztikai attrakciók regionális szintű összehangolása (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- Vállalkozásélénkítő Komplex Program, szabad vállalkozási zónák, piaci igényekre választ adó mikro-, kis- és középvállalkozói szektor megerősítése
- Komplex balatoni vízgyűjtő-rehabilitációs program, melynek részeként megvalósul a Sió-csatorna turisztikai célú fejlesztése; a programmal egyidejűleg komplex balatoni turisztikai fejlesztés (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- Hátrányos helyzetű települések felzárkóztatásában a három megye együttműködése, közös fejlesztési program kidolgozása (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- Dél-Mezőföld, Külső-Somogy aprófalvas térségeinek foglalkoztatási, önfenntartó térségfejlesztési programja megyék közötti együttműködéssel (érintett megyék: Tolna, Somogy)
- Elmaradott területek felzárkózása, roma képzési közös mintaprojekt (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)

3. Környezetfejlesztés:
- Regionális szintű vízügyi szabályozás, vízrendezés (hajózás, öntözés) (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)
- Megújuló energiák hasznosítása helyi energiatermelő kapacitások kiépítésével (köz- és magánszféra), az ehhez szükséges szakképzési rendszer összehangolása regionális szinten (érintett megyék: Somogy, Tolna, Baranya)

B) Nem a régióban található szomszédos megyékkel való együttműködés

1. Fejér megye:

- Széles körű mezőgazdasági összefogás, helyi gazdák agrármarketing tevékenysége
- Hagyományos ipari ágazatok (bőr-, textil-, élelmiszeripar) fejlesztése
- Közúti, vasúti infrastruktúra-fejlesztés
- Együttműködés a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű térségekben (Tamási, Sárbogárd), és szabad vállalkozási zónák kialakításában
- Együttműködés a Duna menti integrált fejlesztési ügyekben (Duna menti térségfejlesztési ITI támogatása a Dunaújvárosi Főiskola koordinációjával)
- Összefogás az integrált területi beruházások és a közösségvezérelt helyi fejlesztések terén, a Leader HACS-ok bevonásával
- A megyehatáron levő települések közti átjárhatóság biztosítása
- A hátrányos helyzetű területeken kiemelt gazdasági, foglalkoztatási övezet kijelölése; a foglalkoztatási gondok orvoslása érdekében a helyi termékek piacra juttatása
- A paksi atomerőmű bővítéséhez kapcsolódó szakemberképzésben való együttműködés (Dunaújvárosi Főiskola)
- A paksi atomerőmű kapacitásbővítésével kapcsolatos integrált tervezés lebonyolítása
- A megújuló energiahasznosításban való együttműködés kialakítása
- A víz- és belvíztározók építésének összehangolása, elsősorban mezőgazdasági hasznosítás érdekében (Sárvíz)
- Együttműködés a turisztikai célú kerékpárhálózat fejlesztésében, és ahhoz kapcsolódó egyéb idegenforgalmi fejlesztések (Sió mentén)
- Együttműködés a természeti értékek és a Natura 2000-es területek védelme tekintetében (Közép- és Kelet-mezőföldi löszvölgyek, Lajoskomáromi löszvölgyek, Tengelici homokvidék, Tolnai Duna, Alapi kaszálórétek, Duna és ártere, Kisszékelyi dombság)

2. Bács-Kiskun megye:

- Együttműködés a klímaváltozás negatív hatásainak mérséklésében, a mezőgazdasági terméshozamok biztosításában, az öntözhető területek arányának növelésében, új öntözőrendszerek kiépítésében
- a Duna komplex turisztikai fejlesztésének közös támogatása
- gyakorlatorientált szakképzési rendszer kialakítása és összehangolása a szomszédos megyék között
- Megyéink számára közös cél az elvándorlás mérséklése, a megyéink népességmegtartó képességének a fejlesztések segítségével történő javítása
- Együttműködés az M9 gyorsforgalmi út mielőbbi kiépítése érdekében
- Együttműködés a leszakadt rétegek, társadalmi csoportok integrációjában, valamint a hátrányos helyzetű települések, külterületek felzárkóztatásában

C) Nemzetközi kapcsolatok:

- Vállalkozói együttműködések a társadalmi kapcsolatok mellett, főként a fejlett nyugatabbi országokkal, a gépipar területén, valamint mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozói kapcsolatok Európa minden területével, különösen képen a balkáni országokkal

V.2.3. Intézményrendszer

A további lehetséges címzetti körökre (más megyékben található települési önkormányzatok, járási hivatalok, helyi fejlesztési programok) vonatkoztathatóan a koncepció nem fogalmaz meg konkrét üzenetet, illetve a fent strukturált logika mentén az korábban már bemutatásra került (a megye települési önkormányzatai, lásd. önkormányzati politika).
A megyei koncepciónak nem feladata, hogy konkrét fejlesztések, projektek, szereplők vagy időzítés mellett elkötelezze a megyét, mivel az már program szinten definiálható elvárás, ugyanakkor a térség számára meghatározott jövőképből, a kitörési pontokból – elsősorban a fejlesztési célok rendszeréből – kiolvashatók az egyébként már beavatkozási szinten is értelmezhető elemek.
Ha a koncepcióra épülő megyei program kereteinek meghatározását a területfejlesztésre fordítható források oldaláról közelítjük meg, akkor kijelenthetjük, hogy a megyei fejlesztések megvalósítására döntően európai uniós források felhasználásával nyílik majd lehetőség. Ennek ismeretében a megyei program intézményrendszere szervesen illeszkedik a Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap hazai intézményrendszeréhez.
A területfejlesztéssel és a területrendezéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCVIII. törvény a területfejlesztés intézményrendszere vonatkozásában alapvető módosításokat hajtott végre: a fejlesztési tanács intézménye mind regionális, mind megyei, mind kistérségi szinten megszűnt, a korábban ötszintű területfejlesztési intézményrendszer három területi egységre: országos, megyei, és települési szintre koncentrálódik. Az átalakítás mintegy előzményeként értelmezhető a helyi önkormányzatokról szóló törvényben rögzített új feladatelosztás, melynek értelmében a területfejlesztési és területrendezési feladatok címzettjei a megyei önkormányzatok lettek.[1]
A 2014-2020-as Európai Uniós programozási időszak területfejlesztési tervezése kapcsán a megyei, regionális szintek, illetve a szaktárcák közötti szakmai koordináció és a tervezési feladatok elvégzéséhez szükséges módszertani útmutatók elkészítése részben a gazdaságpolitikáért felelős miniszter irányítása alatt működő központi szerv, a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, részben a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, illetve a Miniszterelnökség feladata lesz. A 140/2012 (VII.2.) Kormányrendelettel került létrehozásra a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság, melynek feladata az uniós forrásokkal összefüggő döntések meghozatala. Az NFK elnöke a miniszterelnök, tagjai a Miniszterelnökséget vezető államtitkár, a fejlesztési és a nemzetgazdasági miniszter.

A megyék területfejlesztésben betöltött szerepét tovább erősítette a 2014–2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat, melynek értelmében a megyék meghatározó szerepet kaptak a területfejlesztési források felhasználásának tervezésében, jelesül biztosítani kell hatékony közreműködésüket a területi operatív programok tervezésében.
Az egyébként az operatív programok körét is jóváhagyó rendelet elfogadásával a Közösségi Támogatási Keret (KTK) honi intézményrendszerének átalakulása is kezdetét vette – a 2014-2020. évi programok a 2007-2013 években működtetett

[1] összefoglalás a helyzetértékelő munkarész *2.3/b A területfejlesztés intézményrendszere* c. fejezete alapján

intézményi struktúrától merőben eltérő formában kerülnek végrehajtásra. A Kormány döntése értelmében az uniós fejlesztési források felhasználását központi koordinációval működő decentralizált intézményrendszernek kell támogatnia, amelyben hatékony központi koordináció mellett érvényesül az ágazati szakpolitikákért felelős tárcák tervező és irányító szerepe. Ennek érdekében a források felhasználásában meghatározó szereppel bíró, az egyes operatív programokhoz kapcsolódó irányító hatóságok (IH) az ágazati szakpolitikákért felelős tárcákhoz kerülnek.

Operatív program (indikatív megnevezés)	**Forrás**	**Szakmai tartalom meghatározásáért első helyen felelős tárca**	**Irányító hatóság elhelyezése**
Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP (GINOP)	ERFA, ESZA	NGM	NGM
Versenyképes Közép-Magyarország OP (VEKOP)	ERFA, ESZA	NGM	NGM
Terület- és Településfejlesztési OP (TOP)	ERFA, ESZA	NGM	NGM
Intelligens Közlekedésfejlesztési OP (IKOP)	ERFA, KA	NFM	NFM
Környezeti és Energetikai Hatékonysági OP (KEHOP)	ERFA, KA	NFM, VM	NFM
Emberi Erőforrás Fejlesztési OP (EFOP)	ERFA, ESZA	EMMI	EMMI
Koordinációs OP (KOP)	KA	ME	ME
„Vidékfejlesztés, halászat” OP	EMVA, ETHA	VM	VM

A 2014–2020 közötti európai uniós források felhasználását biztosító operatív programok szerkezete

Az IH-k átszervezésével párhuzamosan várhatóan változás kíséri majd az alapok kezelése során eljáró szervezeteket, azaz a közreműködő szervezeteket (KSZ) is. Az intézményrendszer szükségszerű átalakításának továbbgondolására a Széchenyi Programiroda kapott felhatalmazást a Kormánytól az 1046/2013. (II.5.) Korm. határozata alapján. A kifizetési kérelmek összeállítására és benyújtására, a kifizetések fogadására kijelölt szervezet az igazoló hatóság jelenleg a Magyar Államkincstár (MÁK). Az irányítási és ellenőrzési rendszerek hatékony, eredményes és gazdaságos működésének biztosításáért az ellenőrzési hatóság, a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (KEHI) felel. A megyei önkormányzatok, vagy közös képviseletük az operatív programok (különösen a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programra) monitoring bizottságában és döntés előkészítő bizottságaiban kaphatnak szerepet.

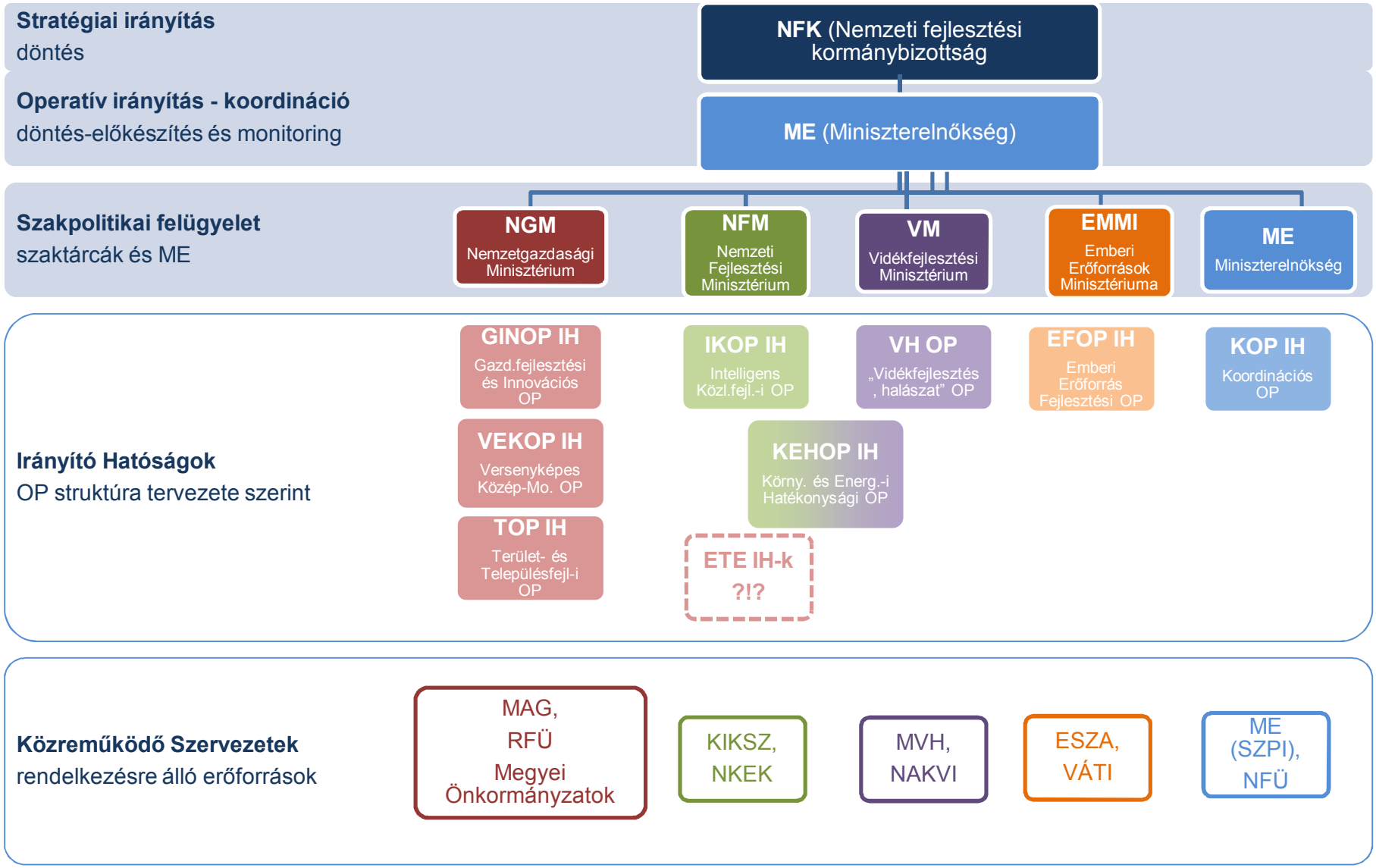

6. számú ábra: Európai uniós fejlesztési források felhasználását biztosító tervezett intézményrendszer

VI. A tervezési folyamat, a társadalmasítás és legitimáció leírása

A tervezési folyamat előkészítő fázisában elkészítettük azt a helyzetértékelő dokumentumot mely megalapozta a területfejlesztési koncepció célkitűzéseit. A helyzetfeltáró munkarészek (helyzetelemzés, helyzetértékelés) elkészítése a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet alapján történt. Munkánk fő célja a megye helyzetének minél alaposabb feltárása volt, éppen ezért a rendelkezésre álló szakmai anyagok és a bekért legfrissebb (KSH adatok) mutatószámokon túlmenően számos személyes találkozóra (mikrotérségi találkozó) is sor került a megye teljes területét felölelve, melynek keretében a térségfejlesztésben, településfejlesztésben érintett szereplők elmondhatták véleményüket és információt is cserélhettek egymás között.

A személyes találkozókkal egy időben a megye mind a 109 települése tekintetében - az önkormányzatok esetében - kérdőíves felmérést készítettünk, melyben a korábbi finanszírozási időszak tapasztalatairól és a megvalósított fejlesztésekről kértünk információt, valamint rákérdeztünk a településeket jelenleg jellemző problémákra és a középtávú (2014-2020) fejlesztési elképzelésekre is. A megyei helyzetfeltáró munkarészek elkészítése során figyelembe vettük az Európai Unió 2014-2020-as programozási időszakára vonatkozó jogszabályait, ajánlásait, különös tekintettel az Európa 2020 stratégiára és annak célterületeire.

Az adatgyűjtés során döntően másodlagos forrásból származó információkra támaszkodtunk (már meglévő megyei vagy megyét érintő tanulmányok feldolgozása és szintetizálása), kisebb mértékben primer adatokra is támaszkodtunk, melyeket a MTFK tervezése során összegyűjtöttünk, ebből következtetéseket vontunk le és elemzéseket jelenítettük meg. A helyzetfeltáró munkarészben vizsgáltuk a megye demográfiai, gazdasági, turisztikai, mezőgazdasági, humán szolgáltatási és közlekedési, környezeti és kommunális infrastrukturális helyzetét. A helyzetértékelés kitér ugyanakkor a megye külső környezetének vizsgálatára, a belső erőforrások vizsgálatára térképi megjelenítésekkel. A tervezési munka során áttekintettük a megyét érintő ágazati koncepciókat, területfejlesztési elképzeléseket és hatályos területi terveket. Munkánk során újra felkerestük a megye területfejlesztésben érintett főbb szereplőit, partnerségi tervet készítettünk az érintettek bevonására, a velük való folyamatos kapcsolattartásra. Kiértékeltük a megyei területfejlesztéshez kapcsolódó eszköz- és intézményrendszert.

Az összegyűjtött adatok az elvégzett elemzések és az azokból levonható következtetések után elkészítettük Tolna megye helyzetértékelését (SWOT elemzés, fejlesztési irányok bemutatása és a lehetséges cselekvési területek meghatározása).

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése először 2012. szeptemberében egy munkaanyagot ismert meg és véleményezett, majd 2012. november 30-án elfogadta a végleges helyzetértékelést, amit a további tervezési munkára alkalmasnak talált.

A területfejlesztési koncepció javaslattételi fázisában az elfogadott Partnerségi Terv alapján a tervezési munkába több mint 200 partnert vontuk be (109 települési önkormányzat, a megye szempontjából meghatározó vállalkozások, érdekvédelmi szervezetek, civil szervezetek, vállalkozói együttműködések, pénzintézetek, államigazgatás területi szervei, stb.). A partnerekhez eljuttattuk a helyzetfeltáró dokumentumot, kikértük véleményüket a megyei célrendszer felállítása során. Szakmai konzultációs fórumokat szerveztünk 2013. január 23-24-25-én a gazdaságfejlesztés, a humánerőforrás-fejlesztés és a vidékfejlesztés, mint megyei szinten kiemelten fejlesztendő fő irányok mentén. A Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal szakmai elképzeléseit ismertettük a rendezvényeken, ahol az érintettek ezt

véleményezhették, illetve megfogalmazhatták saját javaslataikat. A rendezvényeken megfogalmazott gondolatokat, valamint az írásban is beérkezett véleményeket beépítettük a Területfejlesztési Osztály által összeállított munkaanyagba. A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése 2013. február 15-én a készülő koncepciót, annak munkaanyagát véleményezte. A partnerszervezetekkel közösen folyt a koncepció készítése 2013. február 28-ig. A szakmai dokumentum társadalmi vitára bocsátását 2013. március 1-jén megkezdtük és a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet alapján 45 napig volt további vélemények, javaslatok, észrevételek megküldésére. A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése döntése alapján a társadalmi vita további egy hónappal – 2013. május 15-ig – meghosszabbításra került. A társadalmasítás lezárását követően 2013. május 15-től a beérkezett (értékelhető) véleményeket feldolgoztuk és beépítettük a koncepcióba. Tolna Megye Területfejlesztési Koncepcióját a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése várhatóan 2013. november végi közgyűlésén fogadja el. Megkezdődött a koncepció mentén a megyei stratégiai és operatív programozás, a megyei fejlesztési elképzelések, projektek gyűjtése, összesítése is.

A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció minden jelentősebb fázisát, illetve megalapozó dokumentumát a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése mint választott testület fogad el és hagy jóvá. A dokumentum megalapozottságát és széles körű elismerését és elfogadását szolgálja az a nagyszámú partneri kör bevonása, amely a tervezési munka során nagy jelentőséggel bír. A jelenlegi tervezési munka egyik alapvető célja, hogy az érintettek, a majdani kedvezményezettek, illetve azok képviselői maguk alakíthatják, határozhatják meg a jövőbeni fejlesztési célokat, fejlesztési irányokat.

1. számú melléklet

TOLNA MEGYE FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA 2014-2020

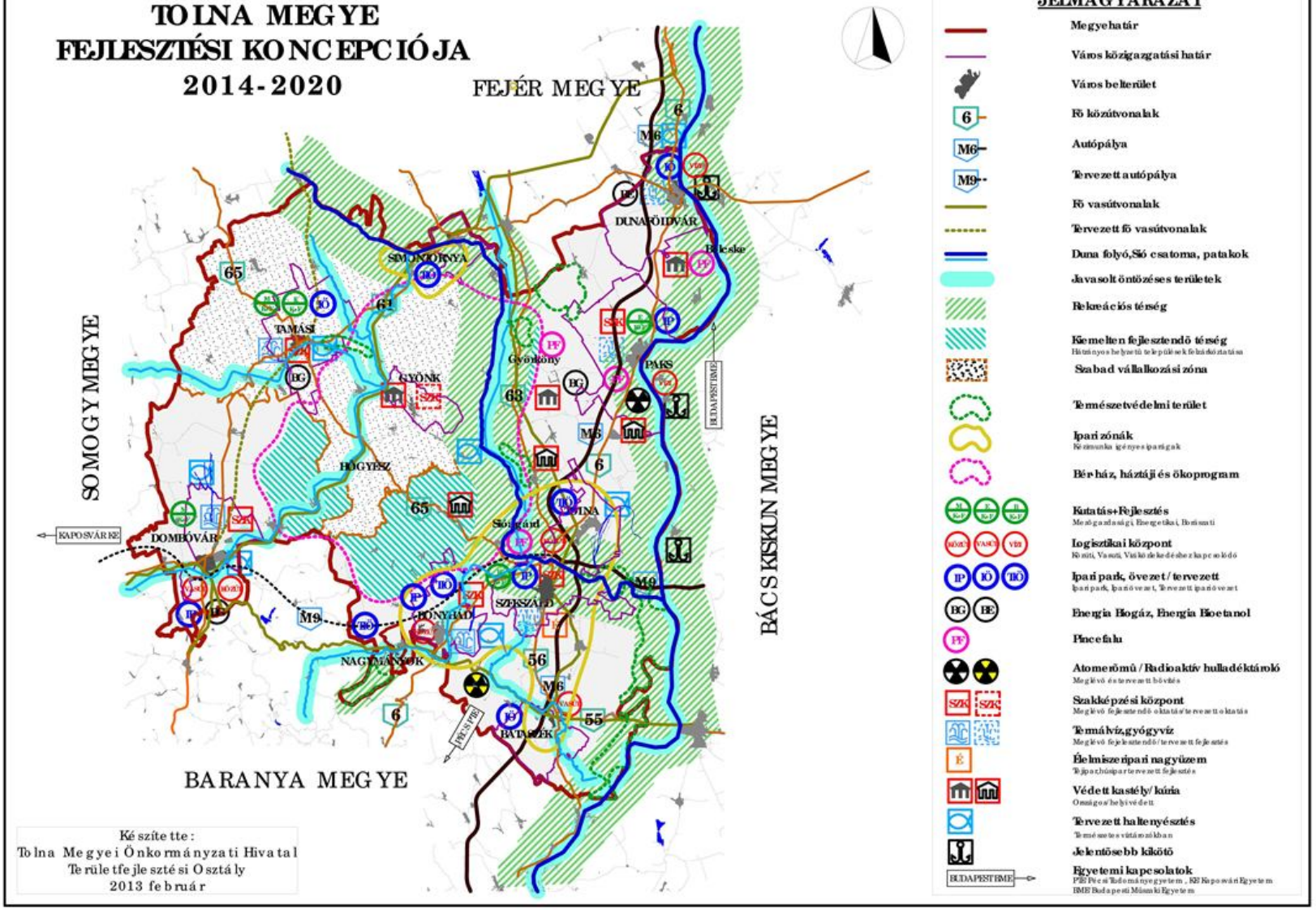

JELMAGYARÁZAT

- Megyehatár
- Város közigazgatási határ
- Város belterület
- Fő közútvonalak (6)
- Autópálya (M6)
- Tervezett autópálya (M9)
- Fő vasútvonalak
- Tervezett fő vasútvonalak
- Duna folyó,Sió csatorna, patakok
- Javasolt öntözéses területek
- Rekreációs térség
- Kiemelten fejlesztendő térség
  Hátrányos helyzetű települések felzárkóztatása
- Szabad vállalkozási zóna
- Természetvédelmi terület
- Ipari zónák
  Kézimunka igényes iparágak
- Bérház, háztáji és ökoprogram
- Kutatás+Fejlesztés
  Mezőgazdasági, Energetikai, Borászati
- Logisztikai központ
  Közúti, Vasúti, Vízi közlekedéshez kapcsolódó
- Ipari park, övezet / tervezett
  Ipari park, Ipari övezet, Tervezett ipari övezet
- Energia Biogáz, Energia Bioetanol
- Pincefalu
- Atomerőmű / Radioaktív hulladéktároló
  Meglévő és tervezett bővítés
- Szakképzési központ
  Meglévő fejlesztendő oktatás/tervezett oktatás
- Termálvíz,gyógyvíz
  Meglévő fejlesztendő / tervezett fejlesztés
- Élelmiszeripari nagyüzem
  Tejipar,húsipar tervezett fejlesztés
- Védett kastély/ kúria
  Országos/helyi védett
- Tervezett haltenyésztés
  Természetes vízfolyásokban
- Jelentősebb kikötő
- Egyetemi kapcsolatok
  PTE Pécsi Tudományegyetem , KE Kaposvári Egyetem
  BME Budapesti Műszaki Egyetem

Készítette:
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Területfejlesztési Osztály
2013 február

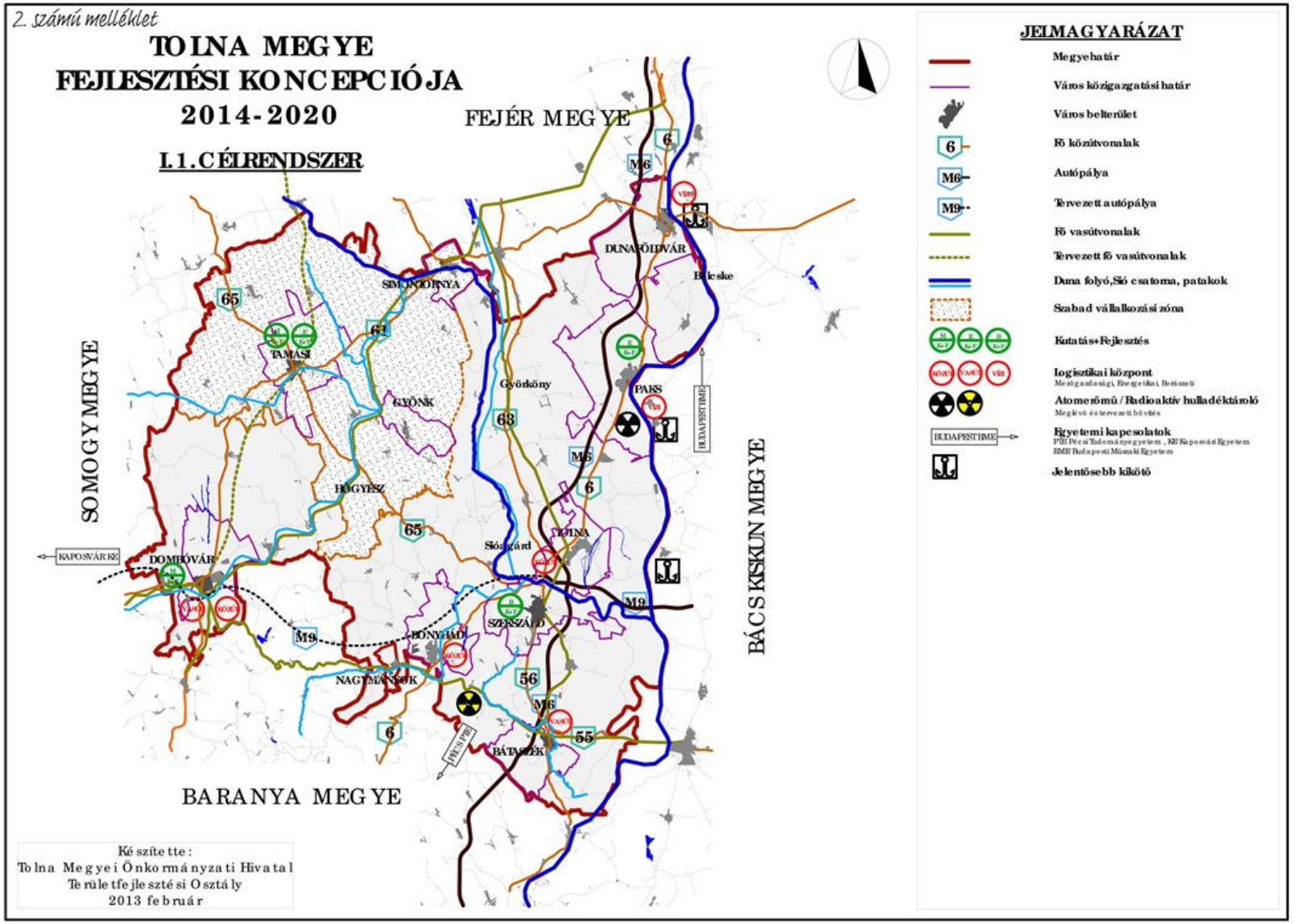
2. számú melléklet
TOLNA MEGYE
FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA
2014-2020
I.1. CÉLRENDSZER
FEJÉR MEGYE
SOMOGY MEGYE
BÁCS KISKUN MEGYE
BARANYA MEGYE
DUNAFÖLDVÁR
Bölcske
SIMONTORNYA
TAMÁSI
GYÖNK
Györköny
PAKS
HÖGYÉSZ
TOLNA
Sióagárd
DOMBÓVÁR
KAPOSVÁR KE
BONYHÁD
SZEKSZÁRD
NAGYMÁNYOK
BÁTASZÉK
PÉCS PÉ
BUDAPEST BME
M6
M9
6
61
63
65
56
55
JELMAGYARÁZAT
Megyehatár
Város közigazgatási határ
Város belterület
Fő közútvonalak
Autópálya
Tervezett autópálya
Fő vasútvonalak
Tervezett fő vasútvonalak
Duna folyó, Sió csatorna, patakok
Szabad vállalkozási zóna
Kutatás+Fejlesztés
Logisztikai központ
Mezőgazdasági, Energetikai, Borászati
Atomerőmű / Radioaktív hulladéktároló
Meglévő és tervezett bővítés
Egyetemi kapcsolatok
PTE Pécsi Tudományegyetem, KE Kaposvári Egyetem
BME Budapesti Műszaki Egyetem
Jelentősebb kikötő
Készítette:
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Területfejlesztési Osztály
2013 február

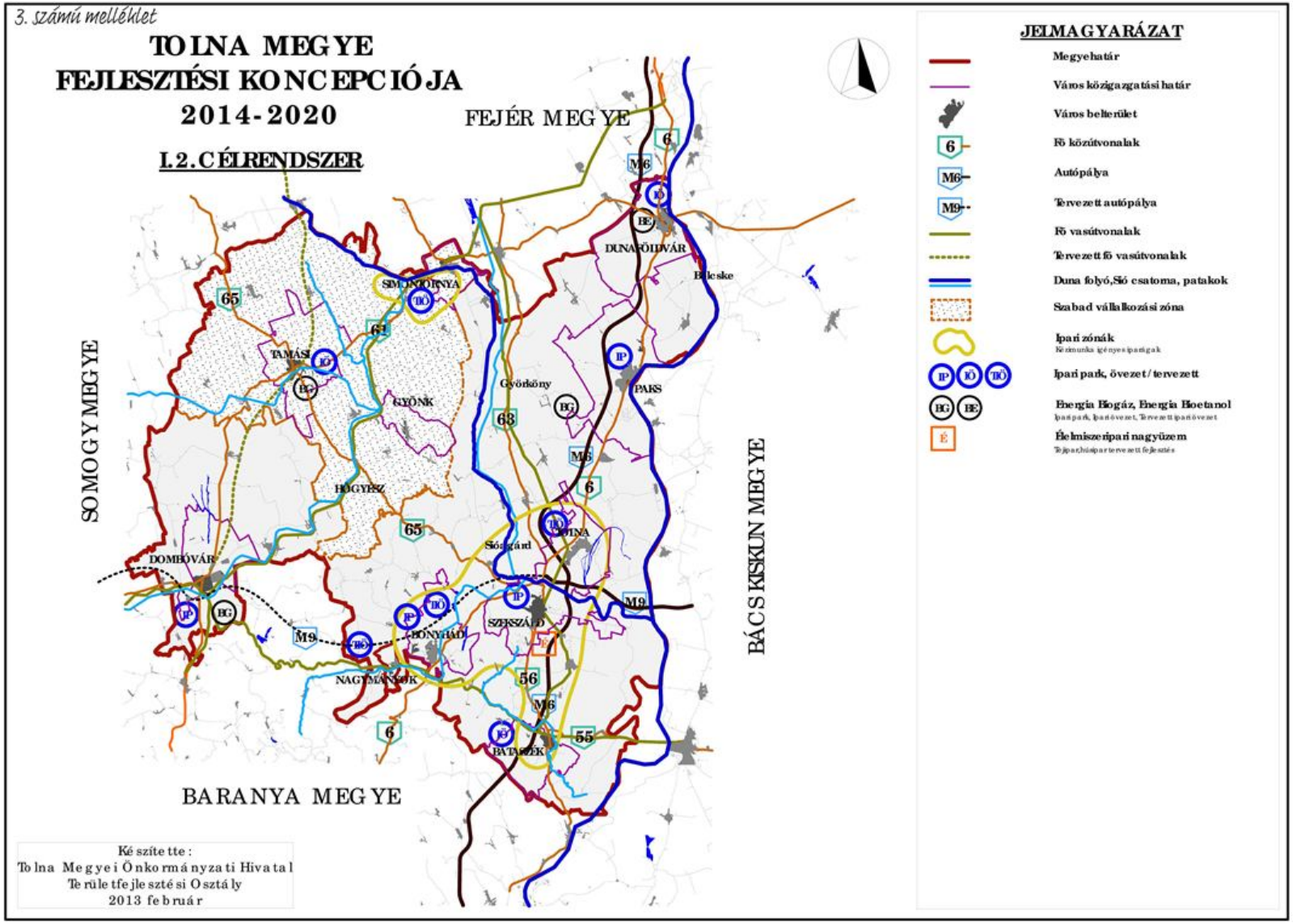
3. számú melléklet
TOLNA MEGYE
FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA
2014-2020
I.2. CÉLRENDSZER
FEJÉR MEGYE
SOMOGY MEGYE
BÁCS KISKUN MEGYE
BARANYA MEGYE
JELMAGYARÁZAT
Megyehatár
Város közigazgatási határ
Város belterület
Fő közútvonalak
Autópálya
Tervezett autópálya
Fő vasútvonalak
Tervezett fő vasútvonalak
Duna folyó,Sió csatorna, patakok
Szabad vállalkozási zóna
Ipari zónák
Ipari park, övezet / tervezett
Energia Biogáz, Energia Bioetanol
Élelmiszeripari nagyüzem
DUNAFÖLDVÁR
Bátaszék
SIMONTORNYA
TAMÁSI
GYÖNK
HÖGYÉSZ
DOMBÓVÁR
NAGYMÁNYOK
BONYHÁD
SZEKSZÁRD
Sárpilis
PAKS
Györköny
Sióagárd
TOLNA
Készítette:
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Területfejlesztési Osztály
2013 február

4. számú melléklet

TOLNA MEGYE FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA 2014-2020

I.3. CÉLRENDSZER

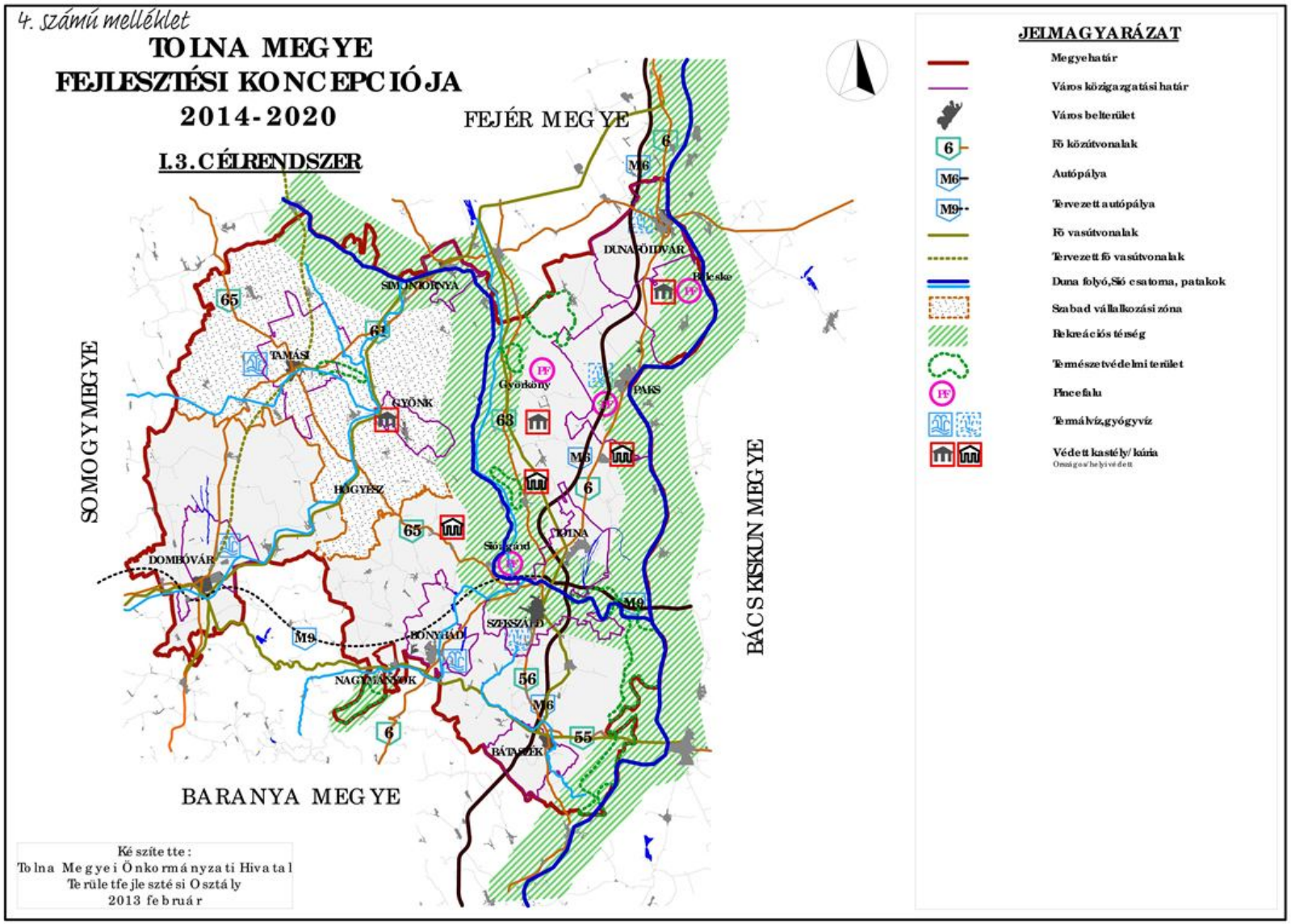

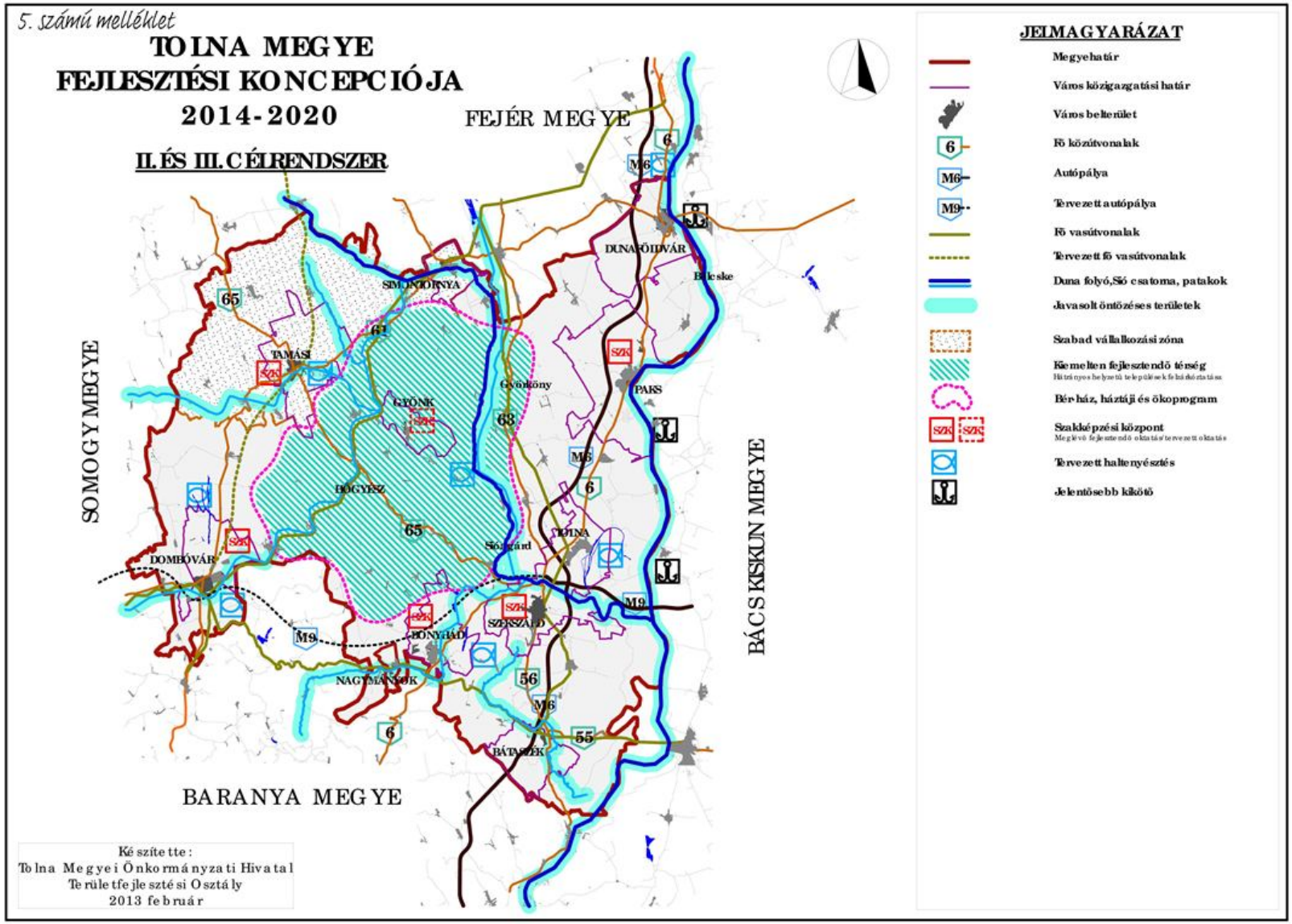
5. számú melléklet
TOLNA MEGYE
FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA
2014-2020
II. ÉS III. CÉLRENDSZER
FEJÉR MEGYE
SOMOGY MEGYE
BÁCS KISKUN MEGYE
BARANYA MEGYE
SIMONTORNYA
TAMÁSI
GYÖNK
Györköny
PAKS
DUNAFÖLDVÁR
Bölcske
BOGYISZLÓ
DOMBÓVÁR
Sötgárd
TOLNA
SZEKSZÁRD
BONYHÁD
NAGYMANYOK
BÁTASZÉK
JELMAGYARÁZAT
Megyehatár
Város közigazgatási határ
Város belterület
Fő közútvonalak
Autópálya
Tervezett autópálya
Fő vasútvonalak
Tervezett fő vasútvonalak
Duna folyó,Sió csatorna, patakok
Javasolt öntözéses területek
Szabad vállalkozási zóna
Kiemelten fejlesztendő térség
Hátrányos helyzetű települések felzárkóztatása
Bér-ház, háztáji és ökoprogram
Szakképzési központ
Meglévő fejlesztendő oktatás/tervezett oktatás
Tervezett haltenyésztés
Jelentősebb kikötő
Készítette:
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Területfejlesztési Osztály
2013 február

E: 21/2013 2013 JAN 28.

Érk.: 2013 JAN 28.
Érk. sorszám: 289
Tolna Megyei Önkorm. ... Hiv.
EMAIL

Tárgy: Javaslatok Vidékfejlesztési szakmai konzultációs fórum előterjesztéséhez
Feladó: Tolna Megyei MgSzH Növény- és Talajvédelmi Ig. <tolna-nti@nebih.gov.hu>
Dátum: 2013.01.28. 10:10
Címzett: "elnok@tolnamegye.hu" <elnok@tolnamegye.hu>
CC: "toth.emese@tolna.ddrkh.hu" <toth.emese@tolna.ddrkh.hu>, Dr. Vörös Géza <VorosG@nebih.gov.hu>

DR. PUSKÁS IMRE
Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
Elnöke

Iktatószám: 26.2/65-2/2013.

Szekszárd
Szent István tér 11-13.
Tárgy: Javaslatok Vidékfejlesztési szakmai konzultációs fórum előterjesztéséhez

Tisztelt Elnök Úr!

A január 25-i, Vármegyeházán megtartott Vidékfejlesztési szakmai konzultációs fórumon rendezvényére szóló meghívását megtisztelőnek tartom és köszönettel elfogadtam.
A fórumon elhangzott előterjesztéssel és a hozzászólók által felvetett konstruktív javaslatokkal egyetértek, ezen felül néhány növény- és talajvédelmi vonatkozású kiegészítést, javaslatot tennék, melyet a mellékelt dokumentum tartalmaz.

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Szekszárd
21-13 szám | Melléklet ... db
Érkezett: 2013 JAN 31.
Ikt.szám: | Előadó: Mariann | P

Szekszárd, 2013. január 28.

Tisztelettel:
Dr. Vörös Géza
igazgató

ESET Smart Security - Vírusdefiníciós adatbázis: 7938 (20130127)

Az üzenetet az ESET Smart Security ellenőrizte.

http://www.eset.hu

Mellékletek:

vidékfejlesztési szakmai konz. fórum javaslat.doc 52.5 KB

TOLNA MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Növény és Talajvédelmi Igazgatósága

DR. PUSKÁS IMRE
Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
Elnöke

Iktatószám: 26.2/65-2/2013.

Szekszárd
Szent István tér 11-13.

Tárgy: Javaslatok Vidékfejlesztési szakmai konzultációs fórum előterjesztéséhez

Tisztelt Elnök Úr!

A január 25-i, Vármegyeházán megtartott Vidékfejlesztési szakmai konzultációs fórumon rendezvényére szóló meghívását megtisztelőnek tartom és köszönettel elfogadtam.
A fórumon elhangzott előterjesztéssel és a hozzászólók által felvetett konstruktív javaslatokkal egyetértek, ezen felül néhány növény- és talajvédelmi vonatkozású kiegészítést, javaslatot tennék:

- Az Európai Unió közös agrárpolitikájának (KAP) vidékfejlesztési koncepciójában 6 prioritás fogalmazódik meg; ebből kettő az ökoszisztémák védelmét illetve helyreállítását és az éghajlatváltozás elleni küzdelem hatékonyabb lépéseit tűzi ki célul.

  A Tolna megyei Területfejlesztési Koncepció 2030-ig felvázolt jövőképében kiemelt jelentőséget kell kapnia a globális felmelegedési folyamat elleni küzdelemnek, amely a mezőgazdaságunkat alapjaiban veszélyezteti.

  A világméretű klímaváltozás hazai következményeként éghajlatunk tovább melegszik és a vegetációs időszakot egyre többször végzetes aszály sújtja. Ez a globális felmelegedési folyamat az utóbbi évtizedben felgyorsult és a szélsőséges időjárási jelenségek (tartós szárazság, légköri aszály, szélviharok, hőhullámok, extrém magas UVB-sugárzás, heves zivatarok, jégesők) gyakorisága fokozódik. Megyénkben az utóbbi időben a 2000, 2003, 2007, 2011 és 2012. évek rendkívül aszályosak voltak, a növénytermesztés országosan kiemelkedő hozamai drámaian lecsökkentek, ami a takarmányok ugrásszerű drágulását, így az állattenyésztés veszteségeit is megnövelte. Ez a káros tendencia az elkövetkező évtizedekben folytatódik és különösen a vegetációs időszak átlaghőmérsékletének emelkedése, valamint a szárazodási folyamat gyorsulása (megyénk keleti részének elsivatagosodása) azonnali beavatkozást igényel.

7100 Szekszárd, Keselyűsi u 7. Telefon: (36 74) 528-030 Fax: (36 74) 528-033 E-mail:tolna-nti@nebih.gov.hu Honlap: www.kormanyhivatal.hu

- A nyári hőhullámok, szélviharok és a káros napsugárzás ellen kevés védekezési lehetőségünk nyílik, viszont a vízhiány mérséklésére a fórumon több ötlet is elhangzott. A lehetőségek függvényében elsőrendű célkitűzésünk lehet a megyénkben lévő természetes vízfolyások (Duna, Kapos) illetve csatornák (Sió) vízhozamának hasznosítása, a vízkészlet megtartása, mezőgazdasági területekre vezetése.
- Feltétlenül szükségesnek ítélem a régebben kialakított öntözőművek (Szekszárd Mg. Zrt. Mözs, Tolna stb.) karbantartását, felújítását, a csőrendszer meghosszabbítását a homoki területek (pl. Tengelic) irányába. A homoktalajokon válik legnehezebbé a gazdálkodás az aszályos környezet kiterjedésével.
- A vízkészlet megtartását szolgálná a víztározók rekonstrukciója és új tározók építése. A szeszélyes vízhozamú Kapos folyó megyénket nyugat-keleti irányban szeli át; a tavaszi időszakban több körzetben nyílna lehetőség az áradások vizének összegyűjtésére, tartalékolására.
- A dombvidéki mezőgazdasági területeken alapvető kívánalom az erózióvédelem. A hirtelen lezúduló heves záporok vagy a ritkán érkező özönvízszerű esőzések a termőtalaj legértékesebb rétegét mossák le és gyakran a hasznos élő szervezetek pusztulását is előidézik. A helyes talajműveléssel a lehullott csapadék nagy része megőrizhető és a talajban tartható.
- A vízlevezetők hálózatának fejlesztése is követelmény, lehetőleg a kövezett árkok arányát bővítsük. A borvidékeken a szőlőterületek biztonságos megközelítése, az ápolt környezet kialakítása a betonozott úthálózat meglétét is jelenti. A közlekedés fejlesztése, a vidéki aktív túrizmus; így a borutak számbeli növekedését, a borkóstoló pincék felkeresését is megkönnyíti.
- A mezőgazdasági és erdészeti ökoszisztémák helyreállítási prioritásánál biztosítani kellene a jövőben a borvidéki zártkertek (pl. Szekszárd környéke) védelmét a dúvadak (főként a vaddisznó kondák) dúlásaival szemben. A környező erdők irtásával az utóbbi években a vaddisznók éjjelente rendszeresen bejárnak a szőlőkbe, kertekbe és mindent feltúrnak, kitaposnak. A dombvidéki lejtős területeken így a gazdák, kerttulajdonosok minden igyekezete hiába való, a károkat nem tudják megelőzni, a kaszált, füvesített talajok „felszántásával" a vízerózió veszélye fokozott. Mivel a túlszaporodott vadállományt csak kilövéssel lehet gyéríteni, a vadászati ágazat részére ennek a rendkívül nagy veszélyforrásnak hosszú távú, a szőlő- és bortermelést lehetővé tévő megoldásának kidolgozását javaslom.

Szekszárd, 2013. január 28.

Tisztelettel:

Dr. Vörös Géza
igazgató

Ei: 21/2013

2013 FEBR 12.

Bonyhád Város polgármestere,
országgyűlési képviselő

ÉRK.:
ÉRK. SORSZÁM: 400
TOLNA MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

Naszvadi Balázs
Osztályvezető Úr részére

Tárgy: Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció - kiegészítés

Tolna Megyei Önkormányzat
Területfejlesztési osztálya

Szekszárd
Szent István tér 11-13.

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Szekszárd
21-19. ezám | Melléklet: .....db
Érkezett: 2013 FEBR 13.
Előadó: [illegible] 15.

Tisztelt Osztályvezető Úr!

Örömmel tapasztaltuk, hogy elkészült a Tolna Megyei Önkormányzat Területfejlesztési Koncepciója a 2014–2020 közötti időszakra. Ugyanakkor sajnálattal vettük észre, hogy az elkészült tanulmány Bonyhádot érintő részei sok területen téves, pontatlan adatot tartalmaznak, valamint a „Tervezett fejlesztések" felsorolásából hiányzik városunk. Mindezekre tekintettel az elkészült tanulmány kapcsán az alábbi észrevételeket tesszük, egyben az észrevételek beépítését is javasoljuk:

- **1.2/aa pont**. A természeti adottságok, földtani ismertetésből (tanulmány 18. oldal) kimaradt a Völgység-Hegyhát tájegység ismertetése.
- **1.2/aa pont**. A természeti adottságok, vízrajzi ismertetésnél (tan. 19. old.) szintén kimaradt a Bonyhádon meglévő termálkút bemutatása, mely 963 m mélységből 60-64 C°-os kilépő vizet biztosít.
- **1.2/ag pont**. A felszíni és felszín alatti vízkészletek, egyéb felszín alatti vizek (tan. 43. old.), feltárt hévíz kutak ismertetésénél a felsorolásból szintén kimaradt Bonyhád megemlítése.
- **1.2/ah pont**. Az energiaforrások munkarésznél (tan. 46. old.): geotermikus erőmű létesítésének előkészítése Bonyhádon is folyamatban van, valamint a naperőmű kiépítésének előkészítése is folyamatban van.
- **1.2/f pont**. A települések intézményfelszereltsége, egészségügy témakörben a bonyhádi kistérségben (mely már nem létezik) működő „Időskorúak otthona" férőhely száma nem valós (tan. 101. old.), mivel a Bonyhádon működő két otthon nem került beszámításra (13 fővel, 55 fővel).
- **1.2/k pont.** A táj terhelésének és terhelhetőségének meghatározása keretében a tanulmány (tan. 117-12. old) nem foglalkozik a turisztika állapotával, helyzetével (máshol sem), csak a táj vízvédelmi, mezőgazdasági és erdészeti vonatkozásaival. Ugyanakkor a helyzetértékelés turizmus (tan. 165. old) címszónál hiányolja a potenciál és programcsomagok meglétét.
- **2.4/a pont**. A helyzetértékelés keretében a térség gyengeségei között a kultúra és közművelődés címszónál (tan. 165. old.) szerepel, hogy „kevés az országos

7150 Bonyhád, Széchenyi tér 12. Telefon:74/500-200; Telefax: 74/500-280
Internet: www.bonyhad.hu, e-mail:polgarmester@bonyhad.hu

Bonyhád Város fejlesztési koncepciója a 2014-2020 közötti időszakra

1.) geotermikus energiahasznosítás, távfűtés és villanyáram termelés (készült energetikai audit a városról)

2.) az ipari park fejlesztése

3.) a termálfürdő bővítése, kiszolgáló épületeinek funkció-bővítése

4.) feltáró út kialakítása az ipari parkban

5.) a városközpontot tehermentesítő, elkerülő út megépítése, ehhez a tervek már rendelkezésre állnak (Rákóczi utca és Tesco áruház között)

6.) új lakóövezetek képítése, teljes infrastruktúra kialakításával

7.) a Vörösmarty Mihály Művelődési Központ felújítása

8.) a szennyvíztelep felújítása, a kapacitás bővítése

9.) térfigyelő-kamerarendszer kiépítése

10.) a váraljai ifjúsági tábor korszerűsítése, bakancsos turizmus korszerű fogadásának kialakítása

11.) a fonyód-bélatelepi ifjúsági tábor korszerűsítése

12.) egyházi épületek felújítása (Katolikus templom; Zsinagóga; Ermel-Vojnits mauzóleum)

13.) az integrált oktatási rendszer infrastrukturális fejlesztése (komplett pályázati dokumentáció van hozzá)

14.) városközpont-rehabilitáció (Szabadság tér felújítása) Kész tervek, kész pályázat van

15.) a belterületi vízrendezés folytatása, az árvíz veszélyének megszüntetése, meglévő csapadékárkok kitorkollásának átépítésével, belterületi csapadék burkolt rendszeren történő elvezetése

16.) a városközpontot tehermentesítő, elkerülő út megépítése, a Dr. Kolta László utca és Mikes utca összekötése

17.) a Deák utca tehermentesítése, a 6-os számú főútról Börzsönyig vezető elkerülő út építésével

18.) a bel- és külterületi ivóvízhálózat felújítása, bővítése (Beregalja; Ladomány)

19.) külvárosi területen szennyvízhálózat felújítása, bővítése (Ladomány; Börzsöny; Tabód)

20.) belterületi szilárd burkolatú utak folyamatos felújítása, korszerűsítése (Perczel u. III. ütem; Árpád u.; Bezerédj u.; Móricz Zs. u.; Vasvári u.; Kossuth u.)

21.) közterületi járdák építése, folyamatos felújítása

22.) önkormányzati intézmények energetikai felújítása, megújuló energia felhasználásának kiépítésével

23.) az Önkormányzat műemlék és műemlék jellegű épületeinek felújítása

24.) városközponti rendezvénytér kialakítása

25.) új parkolóterületek kialakítása

26.) a városközpont és a termálfürdő között közúti forgalomtól mentes sétaút kiépítése

27.) zártkerteket megközelítő utak szilárd burkolattal való felújítása

28.) kerékpárút-hálózat bővítése (Bonyhád - Váralja; Bonyhád - Kakasd; Bonyhád - Cikó; Bonyhád - Mecseknádasd; Bonyhád városon belüli szakaszok)

29.) az alsószéplaki területen üdülőfejlesztés teljes infrastruktura kiépítésével, szálláshelyek bővítése, csónakázó tó kialakítása, pihenő és szabadidő park létrehozása

30.) a városközpont elektromos légvezetékeinek földbe helyezése

31.) inkubátorház kialakítása

32.) időskorúak bentlakásos gondozóházának kialakítása

33.) integrált közművelődési hálózat kialakítása és fejlesztése

34.) köztisztviselők és közalkalmazottak célirányos továbbképzése

35.) a bezárt kommunális hulladéklerakó teljeskörű rekultivációja

36.) naperőmű telepítése

37.) a középületek akadálymentesítésének befejezése

38.) a sportpályák és sportöltözők felújítása, korszerűsítése

39.) az iskolai és az óvodai sportudvarok felújítása, fejlesztése

40.) játszóterek felújítása, korszerűsítése

41.) a közműhálózat bővítése, fejlesztése, korszerűsítése

42.) kistérségi turisztikai fejlesztés

43.) fedett vásárcsarnok építése

44.) szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése, feldolgozása, értékesítése; hulladékudvarnál kommunális hulladék-válogatómű építése

45.) Zsinagóga - piactéri területrendezés, épületfelújítás, a Vörösmarty tér, a Piac tér rehabilitációja

46.) a Perczel kastély rendbetétele és a park rehabilitációja

47.) az istvánmajori kastély fejlesztése, hasznosítása

48.) a Perczel kúriának és környékének, Alsóbörzsönynek a rendbetétele

49.) a régi gyógyszertár épületének rendezése, teljes felújítása

50.) a zománcgyár és környéke, valamint a cipőgyár és környéke barnamezős pályázattal történő átalakítása

51.) komplex élelmiszeripari-gazdasági rendszer kialakítása a Völgységben (termelés-feldolgozás-fogyasztás egy rendszerbe történő csoportosítása)

(Megjegyzés: A fenti felsorolás nem követi a fontossági sorrendet.)

ROUNDCUBE WEBMAIL

Tárgy: **Bonyhád adatai**
Feladó: Csibi Krisztina <csibi.krisztina@bonyhad.hu>
Címzett: naszvadi.balazs@tolnamegye.hu <naszvadi.balazs@tolnamegye.hu>
Dátum: 2012.07.05 15:21

- az elmúlt öt év legjelentősebb projektjei.doc (203 KB)
- Felmérés települési fejlesztésekről.xls (49 KB)

Kedves Balázs!

Mellékelten küldöm a Bonyhádra vonatkozó fejlesztések adatait.

Üdvözlettel:

Csibi Krisztina
Pályázati referens

Polgármesteri Hivatal
7150 Bonyhád, Széchenyi tér 12.
web: www.bonyhad.hu
Tel.: 06-74-500-281
Fax.: 06-74-500-280
e-mail: csibi.krisztina@bonyhad.hu

Kérem óvja környezetét! Csak akkor nyomtassa ki ezt az e-mailt, ha feltétlenül szükséges!

Bonyhád Város polgármestere,
országgyűlési képviselő
7150 Bonyhád, Széchenyi tér 12.

Az elmúlt öt év legjelentősebb fejlesztései

Projekt megnevezése	A megvalósítás időpontja	A projekt összes költsége (Ft)	Támogatott projekt esetén program neve	Támogatott projekt esetén pályázati azonosító szám
Bonyhád Városi Kórház-Rendelőintézet szakmai-infrastrukturális fejlesztése	2008.10.12-2010.10.16.	890. 161 164	„Aktív kórházi ellátásokat kiváltó járóbeteg szolgáltatások fejlesztése"	TIOP-2.1.3-07/1-2008-0003
Kompetencia alapú oktatás a Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézményben	2009.06.25-2010.08.31.	80. 424 000	Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés-innovatív intézményekben	TÁMOP-3.1.4-08/2-2008-0123
Iskolabarát Völgységi Múzeum	2010.06.23-2011.10.25.	12. 764 532	Múzeumok iskolabarát fejlesztése és oktatási-képzési szerepének infrastrukturális erősítése	TIOP-1.2.2-09/1-2010-0023
Polgármesteri Hivatal szervezetfejlesztése Bonyhádon	2009.01.01-2009.12.31.	15. 000 000	Polgármesteri hivatalok szervezetfejlesztése	ÁROP-1.A.2/A-2008-0260
Bonyhádi Termálfürdő megépítése	2009. 09. 1-2012. 04. 10.	416. 000 000	Duna-Mecsek Területfejlesztési Alapítvány 19. 500 000 Ft-os támogatása	

Bonyhád Város polgármestere,
országgyűlési képviselő
7150 Bonyhád, Széchenyi tér 12.

Bonyhád Várost érintő fejlesztési elképzelések az előttünk álló európai uniós finanszírozási időszakról (2014-2020)

Fejlesztési elképzelések	Tervezett költségei
Geotermikus energiahasznosítás, távfűtés és villanyáram termelés, készült energetikai audit a városról	1,5 milliárd Ft
Tesco melletti elkerülő út megépítése, ehhez a tervek már rendelkezésre állnak	220 millió Ft
Városközpont rehabilitáció (Szabadság tér felújítása) Kész tervek, kész pályázat van	800 millió Ft
Integrált oktatás, komplett pályázati dokumentáció van hozzá	1 milliárd Ft
Deák utca tehermentesítése, A 6-os számú főútról Börzsönyig vezető elkerülővel	1 milliárd Ft
Ipari park fejlesztése	1milliárd Ft
Vörösmarty Mihály Általános Művelődési Központ felújítása	300 millió Ft
Bacsó Béla utca és Mikes utca összekötése	150 millió Ft
Szennyvíztelep felújítása	1,5 milliárd Ft

7150 Bonyhád, Széchenyi tér 12. Telefon:74/500-200; Telefax: 74/500-280
Internet: www.bonyhad.hu, e-mail:polgarmester@bonyhad.hu

Bonyhád Város polgármestere, országgyűlési képviselő
7150 Bonyhád, Széchenyi tér 12.

Az elmúlt öt év legjelentősebb fejlesztései

Projekt megnevezése	A megvalósítás időpontja	A projekt összes költsége (Ft)	Támogatott projekt esetén program neve	Támogatott projekt esetén pályázati azonosító szám
Bonyhád Városi Kórház-Rendelőintézet szakmai-infrastrukturális fejlesztése	2008.10.12-2010.10.16.	890. 161 164	„Aktív kórházi ellátásokat kiváltó járóbeteg szolgáltatások fejlesztése"	TIOP-2.1.3-07/1-2008-0003
Kompetencia alapú oktatás a Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézményben	2009.06.25-2010.08.31.	80. 424 000	Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés-innovatív intézményekben	TÁMOP-3.1.4-08/2-2008-0123
Iskolabarát Völgységi Múzeum	2010.06.23-2011.10.25.	12. 764 532	Múzeumok iskolabarát fejlesztése és oktatási-képzési szerepének infrastrukturális erősítése	TIOP-1.2.2-09/1-2010-0023
Polgármesteri Hivatal szervezetfejlesztése Bonyhádon	2009.01.01-2009.12.31.	15. 000 000	Polgármesteri hivatalok szervezetfejlesztése	ÁROP-1.A.2/A-2008-0260

STRAND: 2011-12. 450 M — —

HŰSÉGGEL A HAZÁHOZ

Ei 21/2013

2013 MÁRC 04.

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Szekszárd
21-25 .szám Melléklet: .....
Érkezett: 2013 MÁRC 12.
Bdu R. 10.

Érk.: 2013 MÁRC 01
Érk. sorszám: 590
Tolna Megyei Önkormányzati Hiv.

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója

2014-2020

A Tolnai Hármas Összefogás Vidékfejlesztési Szövetség javaslatai a következők

A célrendszerek bemutatása

- A *gazdaság, a társadalom és a környezetvédelmi* célokat csak együttesen lehet kezelni, önmagukban nem, hiszen egymásra hatással vannak. A gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi szempontok együtt kell, hogy érvényesüljenek a hatékonyság érdekében. A környezetvédelem terén nagyobb hangsúlyt kell fektetni a szankciókra, ezt fokozottabban kell érvényesíteni. A technológia-korszerűsítést célzó gazdasági beruházásoknál kiemelten kell kezelni a környezetvédelmi szempontokat is. Az üzleti szféra bevonása is szükséges a környezetvédelmi intézkedésekbe - ösztönzés. A védelem és a megőrzés a legfontosabb a környezetvédelem terén. Kevés a megelőző jellegű (prevenciós) intézkedés.
- A *természeti erőforrások és épített környezet idegenforgalmi hasznosítása* szerepel az anyagban, azonban hiányoljuk a nem védett épületekre, illetve a kisebb, egyéb (nem országos jelentőségű, nem a Sióhoz vagy a Dunához kötött, nem termál, vagy gyógy-turizmus, nem borvidék) turisztikai lehetőségekre épülő fejlesztések lehetőségét.
- Az *életminőség javítása* keretében az utak és járdák fejlesztésére is szeretnének pályázni az önkormányzatok. Az ivóvízminőség javító programok folytatására is nagy hangsúlyt kell fektetni, ugyanis a dombóvári kistérség pusztáinál jelenleg nem biztosított az egészséges ivóvíz. A puszták ivóvízellátásának javítása fontos megoldandó feladat, nemcsak a dombóvári kistérség szempontjából, hanem országosan is. Az árvízvédelem, vízgazdálkodás (ökológiai fejlesztésekkel összhangban) szintén hangsúlyos terület, térségünkben az alábbi településeken van ilyen jellegű probléma: Kaposszekcső, Csikóstőttős, Kapospula, Kurd és Döbrököz. A vidéki térségekben a tömegközlekedés modernizációja kiemelten fontos, összehangoltabb fejlesztése lenne a fő cél. Ezt a területet hangsúlyosabban kellene kezelni. Elsősorban a vasúti közlekedés fejlesztését látjuk indokoltnak. A kerékpárutak kialakítását és fejlesztését szintén kiemelten javasoljuk kezelni.
- A *társadalmi megújulás* kapcsán kiemelten kell kezelni a környezettudatos nevelést, az Erdei Iskola program hálózatának bővítése, preferálása szükséges. Az ehhez kapcsolódó humán infrastruktúra javítása is nélkülözhetetlen, a civil szféra bevonásával.

- A *növénytermesztés*nél szorgalmazni kellene a biogazdálkodásba bevont területek arányát. E témában tájékoztatásra, támogatásra szorulnak a mezőgazdasági vállalkozók, őstermelők.
- A *Kiemelten fejlesztendő térség (leghátrányosabb helyzetű települési lista)* kiegészítését javasoljuk a 240/2006. (XI.30.) Kormányrendelet alapján, a következő településekkel: Csikóstőttős, Kurd.

Helyzetfeltáró munkarész

- 43. oldal: Termálkút Attalában és Gyulajon nincsen, kérjük ezt törölni.
- 44. oldal: Ásványvíz palackozás Attalában már nincs, felszámolták a vállalkozást. Gyulajon az engedély már meg van a palackozásra, de még nem működik a tevékenység.
- 49. -50. oldal: Az árvíz problémája több kistérségi településünket érinti, szeretnénk nevesíteni e munkarészben a településeket: Kaposszekcső, Csikóstőttős, Kapospula, Kurd és Döbrököz.
- 53. oldal: Az épített környezet és a kulturális örökség védelme munkarész egyetlen dombóvári kistérségi példát sem tartalmaz. Az alábbiak szerepeltetését javasoljuk:
    - Római kor: pl. IOVIA nevű castrum (Alsóhetény, Döbrököz).
    - Magyar középkor: pl. Dombai család középkori várának romja „Gólyavár", Werbőczy-vár falmaradványa Döbröközön.
    - Barokk időszak: pl. 1725-ben épült barokk templom a Jézus Szíve Római Katolikus Templom Dombóváron, 1902-1904-ben Szent Mihály tiszteletére épült Naki Római Katolikus Templom, Jeszenszky Kúria Csibrákon.
    - Klasszicizmus: pl. Új kastély Csibrákon.
    - Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő: Dombóvár majd 30 szobra közül országos hírű a Kossuth-szoborcsoport, amely Horvay János alkotása. A szoborcsoportot 1927-ben állították fel a Parlament előtt. 1951-ben elbontották, mivel "rossz kedvűnek" ábrázolta a minisztereket. 1973-ban az 1959-ben műemlékké nyilvánított szoborcsoportot a Szigeterdőben újszerű formában, sétányok mentén állították fel.
- 80. oldal: Kerékpárút nincsen Attala területén, a 61. sz. főút mentén. Kiépült kerékpárút van Dombóvár – Gunaras, illetve Dombóvár – Kaposszekcső között, mely folytatódik Csikóstőttős községig.
- 88. oldal: szennyvízelvezetéssel nem rendelkező települések közül kimaradt Döbrököz.
- 95. oldal: a Kapos-menti hulladékgazdálkodási rendszerhez csatlakozott település a kistérségből még Attala, Csibrák, Kocsola, Kurd, Kapospula, Lápafő, Gyulaj, Döbrököz.

- 98. oldal: IKSZT-k (Attala, Nak, Döbrököz), mint közösségi terek, szolgáltató helyek megemlítése indokolt volna.

15. számú mellékletében bekövetkezett változások

Attala
új fejlesztés
- Rákóczi utca, Vörösmarty utca, Dózsa utca aszfaltozása
- Térfigyelő rendszer kiépítése
törlendő fejlesztés, mert már megvalósult
- Temető, ravatalozó felújítása, kerítés építése

Csibrák
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése

Csikóstőttős
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése
törlendő fejlesztés, mert már megvalósult
- Belterületi útfelújítás
- Horgásztó kialakítása

Dalmand
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Közösségi rendezvényhely kialakítása (Pajtaszínház)
- Belterületi út felújítási program az egész településen
törlendő fejlesztés, mert már folyamatban van
- Alsóleperden ivóvízhálózat kiépítése
- Újdalmandon és Vörösegyházán ivóvízhálózat kiépítése

Döbrököz
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Közbiztonságot javító beruházások
- Közvilágítás korszerűsítése
- Tájház felújítása
- Komplett vízrendszer terv elkészítése és megvalósítása
- Kül- és belterületi utak felújítása
törlendő fejlesztés, mert már megvalósult
- Általános Iskola kerítésének felújítása
- Piac kialakítása
- Tájház kialakítása
- Csapadékvíz elvezető hálózat felújítása

Gyulaj
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése

- Turisztika fejlesztés
- Szociális szövetkezet működésének beindítása és fejlesztése
- Megtermelt termékek feldolgozása (Savanyítóüzem, gombatermesztés, aszalóüzem)

törlendő fejlesztés, mert már megvalósult

- Közösségi busz beszerzés

Jágónak

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése

Kapospula

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Alsóhetényi temetőbe vezető út aszfaltozása

törlendő fejlesztés, mert már megvalósult

- Játszótér fejlesztése

Kaposszekcső

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése

Kocsola

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése

Kurd

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Német ház kialakítása
- Faluudvar kialakítása
- Óvoda komplex fejlesztése
- Iskolaudvar fejlesztése
- Temető rendezése
- Településközpont rekonstrukciója
- Települési utak és járdák felújítása

Lápafő

- térfigyelő rendszer kiépítése
- út és járda felújítás

Nak

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Önkormányzati Hivatal akadálymentesítése, nyílászáró csere

Szakcs

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Sportcsarnok építése
- Uradalmi birtok épületének hasznosítása

Várong
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Járda felújítás
- Templom felújítás

A többi fejlesztés változatlanul tervben van 2014-2020 között.

Dombóvár, 2012. 02. 27.

Érk.: 2013 MÁRC 01.
Érk. sorszám: 590
Tolna Megyei Önkormányzati Hiv...

Tárgy: Re: Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció
Feladó: Tolnai Hármas Összefogás Vidékfejlesztési Szövetség - térségi tanácsadó <thotanacsado@gmail.com>
Dátum: 2013.03.01. 8:06
Címzett: Markovics Alexandra <m.alexandra@tolnamegye.hu>

Tisztelt Cím!

Csatolva küldöm a Tolnai Hármas Összefogás Vidékfejlesztési Szövetség véleményezését.

Üdvözlettel:

Kusai Csilla

2013. február 21. 14:56 Markovics Alexandra írta, <m.alexandra@tolnamegye.hu>:

> Tisztelt Partnerünk!
>
> Mellékelten küldjük a készülő Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmasítás előtti munkaanyagát, vitaanyagát, valamint az alábbi elektronikus elérhetőségen a Helyzetfeltáró munkarész dokumentumát:
>
> http://www.tolnamegye.hu/teruletfejleszes_2013/terfej_koncepcio_felmunkveg.pdf
>
> Kérjük, ezzel kapcsolatos észrevételeit írásban a naszvadi.balazs@tolnamegye.hu e-mail címre megküldeni szíveskedjen legkésőbb 2013. február 27-ig.
>
> Köszönettel:
>
> Markovics Alexandra
>
> területfejlesztési referens

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal

Területfejlesztési Osztály

E-mail: m.alexandra@tolnamegye.hu

Tel.: 06-74/505-630

Fax: 06-74/505-611

Cím: 7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13.

--

Kusai Csilla
térségi tanácsadó
Tolnai Hármas Összefogás Vidékfejlesztési Szövetség
7191 Hőgyész, Kossuth tér 6.
0674-588-100

Mellékletek:

A Tolna Megyei Területfejlesztési koncepció véleményezése.docx	19.9 KB

2013 MÁRC 04.

ROUNDCUBE WEBMAIL

Érk.: 2013 MÁRC 01.
Érk. sorszám: 587
Tolna Megyei Önkormányzati Hiv...

Feladó: Schmidt Anikó munkaszervezet-vezető <dtars@tolna.net>
Címzett: Naszvadi balázs <naszvadi.balazs@tolnamegye.hu>
Dátum: Csüt 16:27

- A Tolna Megyei Területfejlesztési koncepció véle ményezése.docx (27 KB)

Kedves Balázs!
Mellékelve a koncepció véleményezése. Bocs az "idő zavarért".
További jó munkát kívánok!
Üdv, Anikó

Schmidt Anikó
ügyintéző
Dombóvár és Környéke Többcélú Kistérségi Társulás
7200 Dombóvár, Bezerédj utca 14.
Telefon: 06-20-292-7337, 06-74-565-075,
Fax: 06-74-465-428
E-mail: dtars@tolna.net

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-28 szám Melléklet: ...db
Érkezett: 2013 MÁRC 12.
Előszám: Előadó: bán R. 13.

Érk.: 2013 MÁRC 0 1.
Érk. sorszám: 537
Tolna Megyei Önkormányzati Hiv.

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója

2014-2020

A Dombóvár és Környéke Többcélú Kistérségi Társulás javaslatai a következők

A célrendszerek bemutatása

- A *gazdaság, a társadalom és a környezetvédelmi* célokat csak együttesen lehet kezelni, önmagukban nem, hiszen egymásra hatással vannak. A gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi szempontok együtt kell, hogy érvényesüljenek a hatékonyság érdekében. A környezetvédelem terén nagyobb hangsúlyt kell fektetni a szankciókra, ezt fokozottabban kell érvényesíteni. A technológia-korszerűsítést célzó gazdasági beruházásoknál kiemelten kell kezelni a környezetvédelmi szempontokat is. Az üzleti szféra bevonása is szükséges a környezetvédelmi intézkedésekbe - ösztönzés. A védelem és a megőrzés a legfontosabb a környezetvédelem terén. Kevés a megelőző jellegű (prevenciós) intézkedés.
- A *természeti erőforrások és épített környezet idegenforgalmi hasznosítása* szerepel az anyagban, azonban hiányoljuk a nem védett épületekre, illetve a kisebb, egyéb (nem országos jelentőségű, nem a Sióhoz vagy a Dunához kötött, nem termál, vagy gyógy-turizmus, nem borvidék) turisztikai lehetőségekre épülő fejlesztések lehetőségét.
- Az *életminőség javítása* keretében az utak és járdák fejlesztésére is szeretnének pályázni az önkormányzatok. Az ivóvízminőség javító programok folytatására is nagy hangsúlyt kell fektetni, ugyanis a dombóvári kistérség pusztáinál jelenleg nem biztosított az egészséges ivóvíz. A puszták ivóvízellátásának javítása fontos megoldandó feladat, nemcsak a dombóvári kistérség szempontjából, hanem országosan is. Az árvízvédelem, vízgazdálkodás (ökológiai fejlesztésekkel összhangban) szintén hangsúlyos terület, térségünkben az alábbi településeken van ilyen jellegű probléma: Kaposszekcső, Csikóstőttős, Kapospula, Kurd és Döbrököz. A vidéki térségekben a tömegközlekedés modernizációja kiemelten fontos, összehangoltabb fejlesztése lenne a fő cél. Ezt a területet hangsúlyosabban kellene kezelni. Elsősorban a vasúti közlekedés fejlesztését látjuk indokoltnak. A kerékpárutak kialakítását és fejlesztését szintén kiemelten javasoljuk kezelni.
- A *társadalmi megújulás* kapcsán kiemelten kell kezelni a környezettudatos nevelést, az Erdei Iskola program hálózatának bővítése, preferálása szükséges. Az ehhez kapcsolódó humán infrastruktúra javítása is nélkülözhetetlen, a civil szféra bevonásával.

- A *növénytermesztés*nél szorgalmazni kellene a biogazdálkodásba bevont területek arányát. E témában tájékoztatásra, támogatásra szorulnak a mezőgazdasági vállalkozók, őstermelők.
- A *Kiemelten fejlesztendő térség (leghátrányosabb helyzetű települési lista)* kiegészítését javasoljuk a 240/2006. (XI.30.) Kormányrendelet alapján, a következő településekkel: Csikóstőttős, Kurd.

Helyzetfeltáró munkarész

- 43. oldal: Termálkút Attalában és Gyulajon nincsen, kérjük ezt törölni.
- 44. oldal: Ásványvíz palackozás Attalában már nincs, felszámolták a vállalkozást. Gyulajon az engedély már meg van a palackozásra, de még nem működik a tevékenység.
- 49. -50. oldal: Az árvíz problémája több kistérségi településünket érinti, szeretnénk nevesíteni e munkarészben a településeket: Kaposszekcső, Csikóstőttős, Kapospula, Kurd és Döbrököz.
- 53. oldal: Az épített környezet és a kulturális örökség védelme munkarész egyetlen dombóvári kistérségi példát sem tartalmaz. Az alábbiak szerepeltetését javasoljuk:
    - Római kor: pl. IOVIA nevű castrum (Alsóhetény, Döbrököz).
    - Magyar középkor: pl. Dombai család középkori várának romja „Gólyavár", Werbőczy-vár falmaradványa Döbröközön.
    - Barokk időszak: pl. 1725-ben épült barokk templom a Jézus Szíve Római Katolikus Templom Dombóváron, 1902-1904-ben Szent Mihály tiszteletére épült Naki Római Katolikus Templom, Jeszenszky Kúria Csibrákon.
    - Klasszicizmus: pl. Új kastély Csibrákon.
    - Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő: Dombóvár majd 30 szobra közül országos hírű a Kossuth-szoborcsoport, amely Horvay János alkotása. A szoborcsoportot 1927-ben állították fel a Parlament előtt. 1951-ben elbontották, mivel "rossz kedvűnek" ábrázolta a minisztereket. 1973-ban az 1959-ben műemlékké nyilvánított szoborcsoportot a Szigeterdőben újszerű formában, sétányok mentén állították fel.
- 80. oldal: Kerékpárút nincsen Attala területén, a 61. sz. főút mentén. Kiépült kerékpárút van Dombóvár – Gunaras, illetve Dombóvár – Kaposszekcső között, mely folytatódik Csikóstőttős községig.
- 88. oldal: szennyvízelvezetéssel nem rendelkező települések közül kimaradt Döbrököz.
- 95. oldal: a Kapos-menti hulladékgazdálkodási rendszerhez csatlakozott település a kistérségből még Attala, Csibrák, Kocsola, Kurd, Kapospula, Lápafő, Gyulaj, Döbrököz.

- 98. oldal: IKSZT-k (Attala, Nak, Döbrököz), mint közösségi terek, szolgáltató helyek megemlítése indokolt volna.

15. számú mellékletében bekövetkezett változások

Attala
új fejlesztés
- Rákóczi utca, Vörösmarty utca, Dózsa utca aszfaltozása
- Térfigyelő rendszer kiépítése
törlendő fejlesztés, mert már megvalósult
- Temető, ravatalozó felújítása, kerítés építése

Csibrák
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése

Csikóstőttős
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése
törlendő fejlesztés, mert már megvalósult
- Belterületi útfelújítás
- Horgásztó kialakítása

Dalmand
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Közösségi rendezvényhely kialakítása (Pajtaszínház)
- Belterületi út felújítási program az egész településen
törlendő fejlesztés, mert már folyamatban van
- Alsóleperden ivóvízhálózat kiépítése
- Újdalmandon és Vörösegyházán ivóvízhálózat kiépítése

Döbrököz
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Közbiztonságot javító beruházások
- Közvilágítás korszerűsítése
- Tájház felújítása
- Komplett vízrendszer terv elkészítése és megvalósítása
- Kül- és belterületi utak felújítása
törlendő fejlesztés, mert már megvalósult
- Általános Iskola kerítésének felújítása
- Piac kialakítása
- Tájház kialakítása
- Csapadékvíz elvezető hálózat felújítása

Gyulaj
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése

- Turisztika fejlesztés
- Szociális szövetkezet működésének beindítása és fejlesztése
- Megtermelt termékek feldolgozása (Savanyítóüzem, gombatermesztés, aszalóüzem)

törlendő fejlesztés, mert már megvalósult

- Közösségi busz beszerzés

Jágónak

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése

Kapospula

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Alsóhetényi temetőbe vezető út aszfaltozása

törlendő fejlesztés, mert már megvalósult

- Játszótér fejlesztése

Kaposszekcső

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése

Kocsola

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése

Kurd

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Német ház kialakítása
- Faluudvar kialakítása
- Óvoda komplex fejlesztése
- Iskolaudvar fejlesztése
- Temető rendezése
- Településközpont rekonstrukciója
- Települési utak és járdák felújítása

Lápafő

- térfigyelő rendszer kiépítése
- út és járda felújítás

Nak

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Önkormányzati Hivatal akadálymentesítése, nyílászáró csere

Szakcs

új fejlesztés

- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Sportcsarnok építése
- Uradalmi birtok épületének hasznosítása

Várong
új fejlesztés
- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Járda felújítás
- Templom felújítás

A többi fejlesztés változatlanul tervben van 2014-2020 között.

Dombóvár, 2012. 02. 27.

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
Illyés Gyula Kar
Dékán

2013 MÁRC 04.

Szekszárd, 2013. február 26.

Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése
DR. PUSKÁS Imre
elnök
Szekszárd
Szent István tér 11-13.
7100

Tárgy: Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója_kiegészítés PTE IGYK
Üi.: Máthé Melinda

Érk.: 2013 MÁRC 01.
Érk. sorszám: 586
Tolna Megyei Önkormányzati Hiv.

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Szekszárd
21-29. szám | Melléklet: db
Érkezett: 2013 MÁRC 12.
Előadó: Mala R. | 14.

Érk. TER.FEJL.O./ EMAIL

Tisztelt Elnök Úr!

Köszönjük, hogy megküldték áttekintésre a Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója c. anyagot. Egyben (ismételten) kifejezzük sajnálatunkat, hogy a koncepcióban a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar meg sincs említve. Ezek szerint az anyag készítői nem tudnak róla, hogy Szekszárdon működik a Pécsi Tudományegyetem egyik egyetemi kara, ahol számos olyan képzés van (területfejlesztés, turizmus-vendéglátás, szociális munka, ifjúságsegítő, moderátor, közösségfejlesztő), amelyek képzett és leendő szakemberei részt vehetnek Tolna megye fejlesztésében.

Elnök Úr kérésének megfelelően kiegészítettük a koncepciót azokkal – megítélésünk szerint - a megye fejlődése szempontjából elengedhetetlen stratégiai elemekkel, amelyeket a felsőoktatás tud biztosítani. (Kiegészítéseinket a szövegbe beírva, pirossal kiemelve jelezzük.) Egyben fontosnak tartanánk, hogy a koncepcióhoz íródott háttér anyagban is megjelenjen a megye felsőoktatása.

Reményemet fejezem ki Elnök Úrral történt utóbbi egyeztetéseink alapján, hogy a végleges fejlesztési koncepcióban a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar az őt megillető módon megjelenik, hisz csak így tudja segíteni a felsőoktatás Tolna megye önkormányzatának rendkívül fontos fejlesztési munkáját. Ehhez újból felajánlom szakembereink segítségét.

Tisztelettel:

DR. HORVÁTH Béla
egyetemi tanár, dékán

7100 Szekszárd, Rákóczi u. 1.
Tel.: 74/528-300; Fax: 74/528-301
E-mail: titkar@igyfk.pte.hu

Ei 21/2013

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM

Illyés Gyula Kar
Dékán

Szekszárd, 2013. február 26.
Tárgy: Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója_kiegészítés PTE IGYK
Üi.: Máthé Melinda

Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése
DR. PUSKÁS Imre
elnök
Szekszárd
Szent István tér 11-13.
7100

Érk.: 2013 MÁRC 01.
Érk. sorszám: 586
Tolna Megyei Önkormányzati Hiv...

Tisztelt Elnök Úr!

Köszönjük, hogy megküldték áttekintésre a Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója c. anyagot. Egyben (ismételten) kifejezzük sajnálatunkat, hogy a koncepcióban a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar meg sincs említve. Ezek szerint az anyag készítői nem tudnak róla, hogy Szekszárdon működik a Pécsi Tudományegyetem egyik egyetemi kara, ahol számos olyan képzés van (területfejlesztés, turizmus-vendéglátás, szociális munka, ifjúságsegítő, moderátor, közösségfejlesztő), amelyek képzett és leendő szakemberei részt vehetnek Tolna megye fejlesztésében.

Elnök Úr kérésének megfelelően kiegészítettük a koncepciót azokkal – megítélésünk szerint - a megye fejlődése szempontjából elengedhetetlen stratégiai elemekkel, amelyeket a felsőoktatás tud biztosítani. (Kiegészítéseinket a szövegbe beírva, pirossal kiemelve jelezzük.) Egyben fontosnak tartanánk, hogy a koncepcióhoz íródott háttér anyagban is megjelenjen a megye felsőoktatása.

Reményemet fejezem ki Elnök Úrral történt utóbbi egyeztetéseink alapján, hogy a végleges fejlesztési koncepcióban a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar az őt megillető módon megjelenik, hisz csak így tudja segíteni a felsőoktatás Tolna megye önkormányzatának rendkívül fontos fejlesztési munkáját. Ehhez újból felajánlom szakembereink segítségét.

Tisztelettel:

DR. HORVÁTH Béla
egyetemi tanár, dékán

7100 Szekszárd, Rákóczi u. 1.
Tel.: 74/528-300; Fax: 74/528-301
E-mail: titkar@igyfk.pte.hu

Tárgy: FW: Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció PTE IGYK kiegészítés
Feladó: Máthé Melinda <melinda0311@igyk.pte.hu>
Dátum: 2013.02.27. 12:59
Címzett: 'TMÖ Elnöki Kabinet' <kabinet@tolnamegye.hu>, "'m.alexandra@tolnamegye.hu'" <m.alexandra@tolnamegye.hu>

Kedves Judit!
Kedves Alexandra!

Mellékelten küldöm Dr. Horváth Béla dékán úr levelét, valamint a Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója munkaanyag, a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar által kiegészített változatát.

Kérlek, ha megérkezik az anyag, legyetek kedvesek e-mailen egy visszajelzést küldeni nekem.

Nagyon köszönöm:

MÁTHÉ Melinda
dékáni titkárnő

Pécsi Tudományegyetem
Illyés Gyula Kar
Dékáni Hivatal
H-7100 Szekszárd, Rákóczi u. 1.
+36 20 912 1578; +36 74 528 311; Fax: +36 74 528 301
titkar@igyk.pte.hu; www.igyk.pte.hu; facebook.com/pte.igyk

From: Markovics Alexandra [mailto:m.alexandra@tolnamegye.hu]
Sent: Monday, February 25, 2013 9:50 AM
To: PTE-IGYFK Titkárság
Subject: Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció

Tisztelt Partnerünk!

Mellékelten küldjük a készülő Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmasítás előtti munkaanyagát, vitaanyagát, valamint az alábbi elektronikus elérhetőségen a Helyzetfeltáró munkarész dokumentumát:

http://www.tolnamegye.hu/teruletfejleszes_2013/terfej_koncepcio_felmunkveg.pdf

Kérjük, ezzel kapcsolatos észrevételeit írásban a naszvadi.balazs@tolnamegye.hu e-mail címre megküldeni szíveskedjen legkésőbb 2013. február 27-ig.

Köszönettel:

Markovics Alexandra
területfejlesztési referens

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Területfejlesztési Osztály
E-mail: m.alexandra@tolnamegye.hu
Tel.: 06-74/505-630
Fax: 06-74/505-611
Cím: 7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13.

Mellékletek:

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója (munkaanyag, vitaanyag).docx	1.7 MB
Területfejlesztési koncepció_kiegészítés kísérőlevele.doc	170 KB

2014-2020

Érk.: 2013 MÁRC 01.
Érk. sorszám: 586
Tolna Megyei Önkormányzati Hiv.

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója

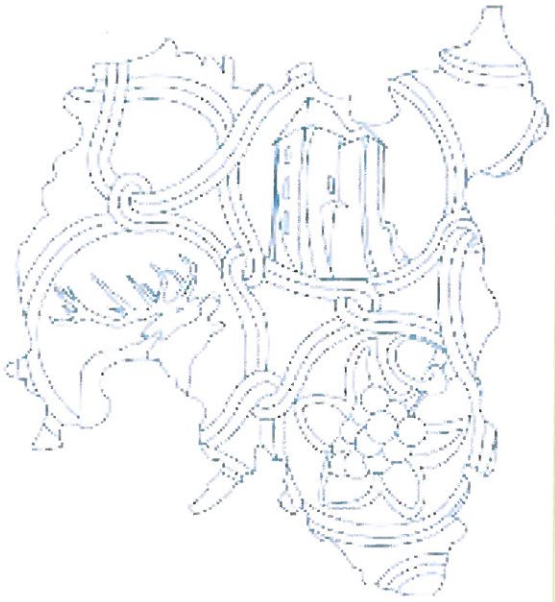

Területfejlesztési Osztály
Tolna Megyei
Önkormányzati Hivatal
2013.02.21.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló

1. A megye jövőképe 3
2. A megye célrendszerének bemutatása 5
   2.1. A megye fejlesztésének átfogó célja 5
   2.2. A megye fejlesztésének stratégiai céljai 6
   2.3. A fejlesztési célrendszer meghatározása a megyén belül különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre 20
3. A célrendszer koherencia vizsgálata 21
   3.1. Belső koherencia vizsgálat 21
      3.1.1. A jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolatának bemutatása 21
   3.2. Külső koherencia vizsgálat 26
      3.2.1. A célrendszer kapcsolata az OFTK-val 26
      3.2.2. A célrendszer kapcsolata az OTrT-vel 27
      3.2.3. A célrendszer kapcsolata a fontosabb ágazati koncepciókkal, tervekkel 28
4. A terület felhasználás alapelveit lefektető koncepció 36
   4.1. Stratégiai térstruktúra bemutatása 36
5. A fejlesztés eszköz-és intézményrendszere 40
   5.1. A prioritások azonosítása 40
   5.2. Felelősség és intézményrendszer – A koncepció üzenetei 40
6. A tervezési folyamat, a társadalmasítás és legitimáció leírása 41

Munkaanyag, vitaanyag

Vezetői összefoglaló

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának készítését alapos előkészítő tevékenységek előzték meg. Primer és szekunder forrásból származó adatgyűjtések és ebből készített elemzések, valamint a tervezési munkába bevont partner szervezetek által megfogalmazott javaslatok, szakmai vélemények segítségével 2012. november végére elkészült a koncepciót megalapozó helyzetértékelés. A megye állapotát bemutató elemzés azzal zárult, hogy egyben javaslatokat is megfogalmaztuk lehetséges fejlesztési irányokra a szakmai anyag alapján elkészített SWOT (erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek) elemzés alapján. A helyzetértékelést elérhetővé tettük a megyei önkormányzat saját weboldalán a www.tolnamegye.hu oldalon és partner szervezeteinket arra kértük, hogy fogalmazzanak meg javaslatokat lehetséges fejlesztési irányokra. A több mint 200 gazdasági szervezet, civil szervezet és települési önkormányzat számára megfogalmaztunk fejlesztési célokat (átfogó és stratégiai célok, illetve lehetséges prioritások). A megyei önkormányzat javaslatait ismertető konzultációs fórumnapokon a tervezési munkába bevont partnerek elmondták saját javaslataikat. A véleményekkel, javaslatokkal együtt elkészítettük a következő finanszírozási időszak javasolt célrendszerét. A megyei szereplők, érintettek által visszacsatolt vélemények jelentős mértékben megerősítették a helyzetértékelés során megfogalmazott problémákat és azok megoldási lehetőségeit, valamint rámutattak azokra a megyei sajátosságokra (erősségekre) is melyek elsősorban erőforrásként szolgálnak majd az előttünk álló 2014-20-as időszakban.

A koncepció elsődleges célja, hogy már készítése során aktivitásra, összefogásra, együtt gondolkodásra bíztassa a megyei szereplőket, az érintetteket. Ösztönözze őket arra, hogy ismereteiket, tudásukat, szakértelmüket, gyakorlati tapasztalataikat felhasználva önállóan, egyénileg és másokkal együttműködve is segítsék elő a megye fejlesztését, fejlődését. Az azonos területen (ágazatonként, termékpályánként) tevékenykedő vállalkozások, termelők számára segítse elő a gazdasági együttműködést, a közös fejlesztéseket, beruházásokat.

A megye egyik legjelentősebb kitörési pontja a vidékfejlesztésben rejlő Tolna megyei lehetőségek kiaknázása lehet. A mezőgazdasági alapanyag termelő tevékenységgel jellemezhető megyét az élelmiszeripar, a feldolgozóipar egyik jelentős Magyarországi központjává kell tenni.

A koncepció azzal a céllal készül, hogy kijelölje Tolna megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni. A megyei (területi) programozáshoz rendelt források felhasználásának alapját képezi majd-e dokumentum, hiszen a tervezett megyei fejlesztéseknek a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz illeszkedniük kell.

1. A megye jövőképe / „Otthon lenni Tolna megyében"/

Legfontosabb feladatunk, hogy a Tolna megyei emberek boldogok, elégedettek legyenek, aktívan és egészségesen éljenek városban és a vidéki kistelepüléseken egyaránt, és ezáltal „Otthonuknak tekintsék Tolna megyét". A vonzó városi és vidéki élettér megteremtésével, a tervezett fejlesztésekkel biztosítjuk a fiatalok helyben maradásához szükséges feltételeket és a munkavállalást.

A gazdasági szervezetek ágazatonkénti és termékpályánkénti összefogásának ösztönzésével; új, az együttműködésekre épülő K+F+I központok kialakításával a helyi erőforrásokra építve megerősítjük a megye gazdasági potenciálját, új munkahelyeket hozunk létre.

Különös hangsúlyt fektetünk a vidékfejlesztésre, a helyben előállított mezőgazdasági alapanyagok magas hozzáadott értékű helyben történő feldolgozására és piaci értékesítésének elősegítésére. Ösztönözzük a mezőgazdasági termelőket, a széles körű termelői összefogásokra, az őstermelőket, kistermelőket a biotermelésre, elősegítjük a helyi gazdák agrármarketing tevékenységét a Tolna megyében előállított mezőgazdasági termékek (termények) piaci értékesítésének javítása érdekében. Megerősítjük a megyében hagyományosan jelenlévő iparágakat (bőr-és textilipar, élelmiszeripar, gépgyártás, fémfeldolgozás), biztosítjuk piaci részesedésük növelését, termékfejlesztésüket előtérbe helyezve a (pl.: kézműves) magasabb hozzáadott értékű termékek előállítását, piaci értékesítését.

A megye rendkívül gazdag természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetésével, tematikus összekapcsolásával olyan turisztikai vonzerőt kívánunk adni Tolna megyének, hogy mind a nemzeti, mind a nemzetközi turisztikai kínálati piacon ismert és keresett legyen. A megye városait és azok közvetlen vonzáskörzetét együtt (funkcionális térségként) fejlesztve elősegítjük a város és vidék együttműködését, együtt gondolkodását, támogatva ezáltal a városok közelében lévő falvak fejlődését, fejlesztését is. Önálló térségfejlesztési programok indításával kiemelten kívánjuk fejleszteni a megye középső, fejletlenebb, infrastruktúra hiányos, aprófalvas területeit elősegítve az ott élők életkörülményeinek javítását, a megyén belüli területi különbségek csökkentését. A megyét érintő közúti, vasúti közlekedési infrastruktúra fejlesztésével a településkapcsolati hiányok felszámolásával elő kívánjuk segíteni a megye, a megyén belüli települések, a térség- és településközpontok elérhetőségét. Szekszárd, mint megyei fejlesztési pólus fejlődését támogatjuk központi és idegenforgalmi funkcióinak megerősítésével, illetve megyei szintű gazdasági-logisztikai központi szerepének kialakításával.

A civil szervezetek aktív szerepvállalásával élettel töltjük meg a kulturális és sport létesítményeinket, aktív közösségfejlesztő munkával megerősítjük a helyi identitás tudatot. A megyében és a szomszédos megyékben (Somogy, Baranya) lévő egyetemi háttérre, szakmai tudásra építve, valamint a helyi adottságokra alapozva szak-és felsőoktatási képzéseket, átképzéseket szervezünk, melyeket folyamatosan a munkaerő-piaci igényekhez igazítunk.

Támogatjuk a Paksi Atomerőmű blokképítéséhez kapcsolódó szak-és felsőfokú képzések indítását, illetve elősegítjük a megyében működő gazdasági szervezetek beruházás előkészítésében és megvalósításában való minél szelesebb körű bevonását.

Támogatjuk Tolna megye egyetlen felsőoktatási intézményének, a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karnak képző, fejlesztő munkáját, a megye humánerőforrásának, értelmiségi szükségletének biztosításához.

Munkaanyag, vitaanyag

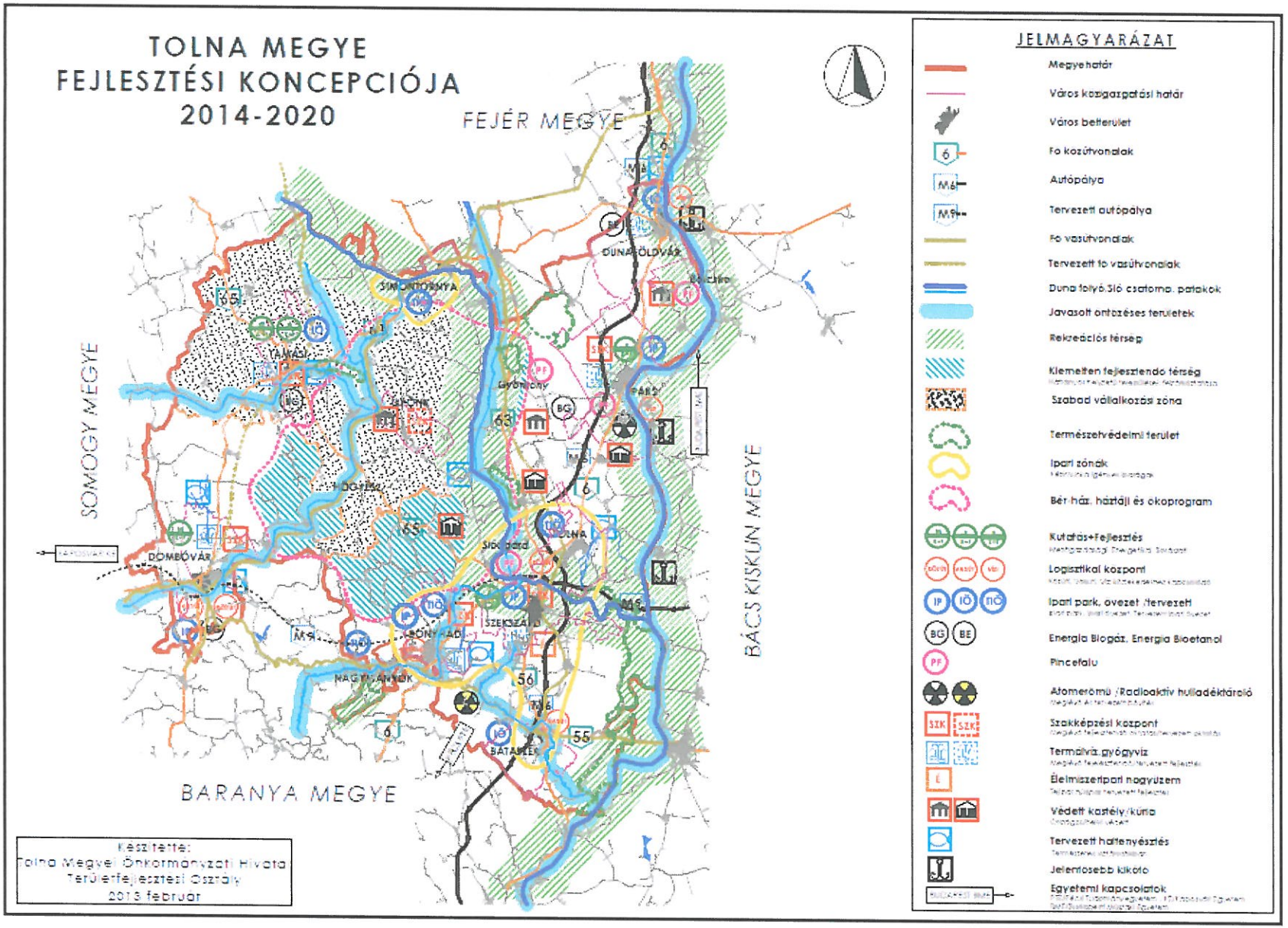
TOLNA MEGYE
FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA
2014-2020
FEJÉR MEGYE
SOMOGY MEGYE
BÁCS KISKUN MEGYE
BARANYA MEGYE
DUNAFÖLDVÁR
SIMONTORNYA
TAMÁSI
GYÖNKÖ
PAKS
DOMBÓVÁR
SZEKSZÁRD
BÖNYHÁD
NAGYMÁNYOK
BÁTASZÉK
JELMAGYARÁZAT
Megyehatár
Város közigazgatási határ
Város belterület
Fő közútvonalak
Autópálya
Tervezett autópálya
Fő vasútvonalak
Tervezett fő vasútvonalak
Duna folyó,Sió csatorna, patakok
Javasolt ártéres területek
Rekreációs térség
Kiemelten fejlesztendő térség
Szabad vállalkozási zóna
Természetvédelmi terület
Ipari zónák
Bér ház, háztáji és ökoprogram
Kutatás+Fejlesztés
Logisztikai központ
Ipari park, övezet /tervezett
Energia Biogáz, Energia Bioetanol
Pincefalu
Atomerőmű /Radioaktív hulladéktároló
Szakképzési központ
Termálvíz gyógyvíz
Élelmiszeripari nagyüzem
Védett kastély/kúria
Tervezett haltenyésztés
Jelentősebb kikötő
Egyetemi kapcsolatok
Készítette:
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Területfejlesztési Osztály
2013 február

2. A megye célrendszerének bemutatása

2.1. A megye fejlesztésének átfogó céljai

A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció átfogó céljainak meghatározását elsősorban a koncepció helyzetértékelése során meghatározott fejlesztési irányok határozták meg, valamint azok a megyei sajátosságok (erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek) amelyek közvetlen beavatkozásokat igényelnek. Három fő terület fejlesztése kiemelten fontos:

- **gazdaságfejlesztés,** hogy az emberek számára új munkahelyeket hozzunk létre és megőrizzük a meglévőket:
  Az Európai Unió tagállamai együttesen ismerték fel, hogy a Világot és egész Európát is sújtó gazdasági válság ellen a leghatékonyabb eszköz a gazdaság kiemelt fejlesztése, amely megoldást adhat az egyre erősödő éppen a válság következménye okán komoly problémát jelentő foglalkoztatási szint csökkenésére is. Az Európa 2020 Stratégia és a Nemzeti Fejlesztés 2020 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció is azt a célt fogalmazza meg, hogy a következő finanszírozási időszakban a legtöbb forrást gazdaságfejlesztésre kell fordítani. A megyei koncepció helyzetértékelése során a megye állapotát jellemző adatok, folyamatok vizsgálata is azt támasztotta alá, hogy ezen a területen kell a legtöbb forrást, támogatást felhasználni, annak érdekében, hogy érdemi eredményeket tudjunk 2020-ig elérni.

- **humánerőforrás-fejlesztés**, hogy a megszerzett tudást, szakértelmet helyben tartsuk, hogy a gazdaság igényeit jobban ki tudjuk elégíteni:
  A mai szakképzési rendszer nem igazodik az állandóan mozgásban lévő gazdasági, piaci igényekhez, ugyanakkor piacképes szakmák elméleti és gyakorlati oktatási színvonala elmarad a piaci, gazdasági szereplők elvárásaitól. Megfelelő támogatással megyei, szervezett, gyakorlatorientált szakképzési rendszer kialakításával a szakképzés eredményessége egyértelműen javítható. A gazdaság szereplőinek szélesebb körű bevonásával (elsősorban gyakorlati szakképzés helyszínei) a szakképző intézményekben indított képzések alaposabb tervezésével az elméleti oktatási anyagok naprakész, jövőbe is tekintő ismeretanyagokkal való kibővítésével hatékonnyá is piacképessé válik a megyei szakképzés. Az új képzések indításánál a jelentősebb beruházásokat, fejlesztéseket is érdemes figyelembe venni (pl.:Paksi Atomerőmű új blokkok építése).
  Fejleszeni kell a megye felsőoktatási potenciálját is, a kapacitások bővítésével és a meglévő kapacitások átszervezésével. A megye humánerőforrás fejlesztése szempontjából az egyik erősség a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kara magas százalékban tudományosan minősített és speciális szaktudást magáénak mondható oktatóival. A felsőoktatási intézmény egyben lehetőséget is jelent a fiatalok helyben tartása szempontjából, valamint a megye jövőképében megfogalmazott gazdaság- és vidékfejlesztés átfogó céljainak, illetve a hosszú távú stratégiai célok megvalósítása tekintetében (szőlész-borász képzés, élelmiszeripari képzés, turizmus-vendéglátás,

mérnökinformatikai képzés, szociális és közösségfejlesztés, szociális gazdasági menedzser, valamint pedagógus képzés felmenő rendszerben).

- **vidékfejlesztés**, hogy a megye vidékies jellege ne hátrány, hanem előny legyen az itt élők számára, hogy a megye középső aprófalvas térsége ne még inkább leszakadjon, hanem a városokkal együtt azokhoz felzárkózva (funkcionális térségként) együtt tudjon fejlődni.

Átfogó célok

A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése

Társadalmi megújulás, az élhetőbb környezet megteremtése

A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése

Stratégiai célok

Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként

Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése (élelmiszeripar, textil- és bőripar, gépgyártás, fémfeldolgozás)

A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása

A mindenkori piaci igényekhez igazított megyei szakképzési rendszer kialakítása, a piaci igényekhez (is) igazított felsőfokú (felsőfokú szakképzés, alapképzés) szakemberképzés

A megye korszerkezetének fiatalítása

Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel

Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése, a vidék, a térség természeti és épített környezetéhez kapcsolódó, a térséghez tartozást erősítő kulturális környezet kialakítása

A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése

Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként

Széles körű, gazdasági célú vállalkozói együttműködések (klaszterek, projektszervezetek) támogatása a Tolna megyei vállalkozások piaci szerepvállalásának megerősítése érdekében ágazatonként, illetve termékpályánként

A helyi gazdaság fejlesztése és a megyei foglalkoztatás növelése érdekében kiemelten fontos, hogy a helyi (Tolna megyei) vállalkozások felkészüljenek a várható Tolna megyei fejlesztések megvalósítására. Ennek érdekében valamennyi ágazatot tekintve erősíteni szükséges iparáganként, illetve termékpályánként a vállalkozói, termelői együttműködéseket.

A Borvidék nagy múltja, kiváló termőhelyi adottságai és minőségi borai jó alapot nyújtanak a további fejlődésre. A termék- és termelésfejlesztésben szükséges tudásbázissal a Pécsi Tudományegyetem rendelkezik, mely a helyi szőlészek és borászok szakmai tapasztalatával, a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karon Szekszárdon kiépülő Borászati Centrummal a Szekszárdi és Tolnai Borvidék hasznára válhat,
Dombóvár és Tamási központtal mezőgazdasági célú K+F bázis kialakítása a Kaposvári Egyetem és a Pécsi Tudományegyetem szekszárdi kara szakmai együttműködésével

A jó termőhelyi adottságoknak megfelelően megosztható a kutatóközpont a két település között. Mindkét város térségében hagyományosan nagy súllyal bír a mezőgazdaság, melynek továbbfejlesztésében a Kaposvári Egyetem és a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kara nyújthat segítséget.

Energetikai K+F bázis kialakítása Paks és Tamás, valamint Szekszárd központokkal

Pakson a mérnöki szaktudás kamatoztatása egyéb energetikai célú beruházások megvalósítására és a Paksi Atomerőmű blokkjainak bővítése érdekében, valamint Tamásiban helyi kezdeményezésű megújuló energia felhasználásra alapozva kutatóközpont létrehozása.
Az Illyés Gyula Kar a szekszárdi vállalkozói és gazdasági igényekre alapozva (pl.: autóklaszter, kisvállalkozói igények) a megyében hiánypótló mérnökinformatikus felsőfokú szakképzést indít, hozzájárul a megyében hiányzó gazdasági és műszaki képzések megvalósításához.

A helyi mezőgazdasági alapanyag termelési igényekhez igazított helyi logisztikai alközpont kialakítása funkcionális térségenként

A termelési hatékonyság a szállításban, raktározásban is fontos. Ezért szükséges a helyi logisztikai bázisok racionalizálása, ahol szükséges, ott pedig a kapacitás növelése.

Munkaanyag, vitaanyag

A helyi alapanyag termelési igényekhez igazított térségi logisztikai bázisok kialakítása a megyét érintő jelentősebb vasúti, közúti, vízi közlekedési csomópontokban

A termékek szállításához szükséges az országos, illetve nemzetközi folyosók mentén logisztikai főközpontok kialakítása, tekintettel a csomóponti helyzetre, valamint a termékek szállítási távolságára. Fontos a csomópontok (Bátaszék, Bonyhád, Dombóvár, Dunaföldvár, Paks, Szekszárd, Tolna) és kikötők (Dunaföldvár (TEN-T hálózatba emelése), Paks, Bogyiszló és Fadd-Dombori térsége) megközelíthetőségének javítása szárazföldön és vízen egyaránt.

Munkaanyag, vitaanyag

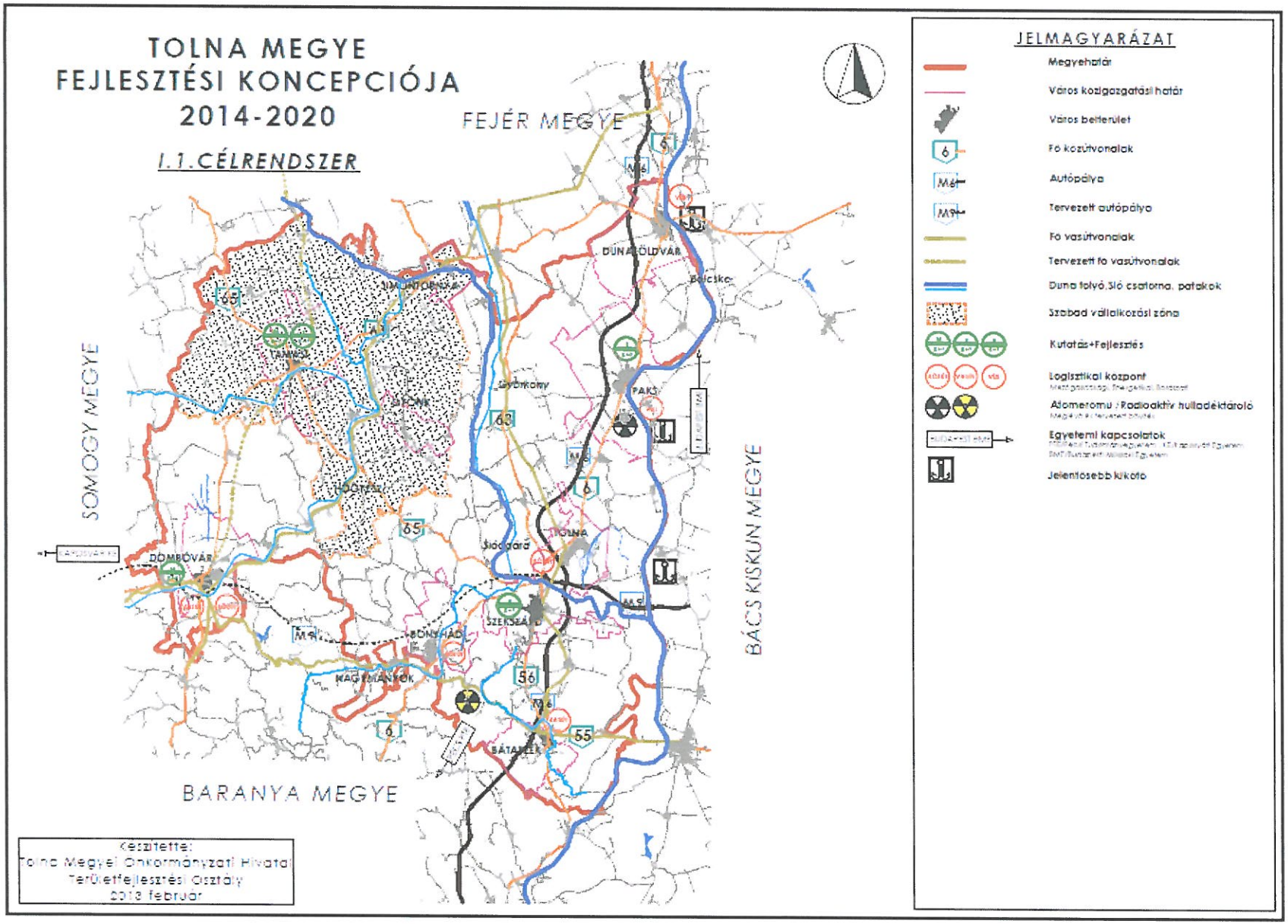
TOLNA MEGYE
FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA
2014-2020
I.1.CÉLRENDSZER
FEJÉR MEGYE
SOMOGY MEGYE
BÁCS KISKUN MEGYE
BARANYA MEGYE
DUNAFÖLDVÁR
Bölcske
SIMONTORNYA
TAMÁSI
SIÓFOK
Györkony
PAKS
HÖGYÉSZ
TOLNA
Siódgárd
DOMBÓVÁR
SZEKSZÁRD
BONYHÁD
NAGYMÁNYOK
BÁTAPÁK
JELMAGYARÁZAT
Megyehatár
Város kozigazgatási határ
Város belterület
Fő közútvonalak
Autópálya
Tervezett autópálya
Fő vasútvonalak
Tervezett fő vasútvonalak
Duna folyó, Sió csatorna, patakok
Szabad vállalkozási zóna
Kutatás+Fejlesztés
Logisztikai központ
Atomeromu / Radioaktív hulladéktároló
Egyetemi kapcsolatok
Jelentősebb kikötő
Készítette:
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Területfejlesztési Osztály
2013 február

Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, kiemelten a magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (élelmiszeripar, textil- és bőripar, gépgyártás, fémfeldolgozás)

Tejipari és húsipari alapanyagokra épülő termékfejlesztés, élelmiszeripari gépgyártás szekszárdi központtal

A már meglévő tejipari termékek folyamatos fejlesztése, ennek következtében az ágazat piaci részesedésének növelése. Fontos a potenciálisan számba vehető tejipari kapacitások jobb kihasználása, speciális, magas hozzáadott értékű (kézzel készített, kisüzemi, manufaktúrás) termékek előállítása. A megyében nagy múlttal rendelkező húsipari tevékenység újraélesztése, a nagyüzemi és a kisüzemi kapacitások kialakítása, versenyképes, egyedi húskészítmények piaci bevezetése.

A megyei (elsősorban Bátaszék, Bonyhád, Szekszárd, Tolna és térsége) bőr- és textilipari, illetve kézimunka igényes könnyűipari kapacitások növelése az ágazaton belüli piaci részesedés növelésével

Hagyományosan jelenlévő ágazatok, melyek országos jelentőséggel bírnak. Szakembergárdájuk, foglalkoztatottaik száma jelentős, piaci részesedésük növelése, új piaci szegmensek keresése, termékeik fejlesztése stabilitásuk érdekében szükséges.

A helyi mezőgazdasági alapanyagokra épülő magas hozzáadott értékű élelmiszer- és feldolgozóipari kapacitások kiépítése a növénytermesztés és az arra épülő állattenyésztés gazdasági egyensúlyára alapozva, funkcionális térségenként

A jó termőhelyi adottságokra és jó minőségű helyi alapanyagokra alapozható feldolgozóipar, mely az alapanyag-termeléshez képest lényegesen magasabb hozzáadott értékkel bír. A terméshozamok kiszámíthatósága érdekében szükséges az öntözhető területek növelése. A szántóföldi növénytermesztés mellett a magasabb élőmunka igényű zöldség- és gyümölcstermesztés és egyéb kertészeti tevékenységek arányának növelése indokolt. Ezek a foglalkoztatásra is jótékony hatással vannak, illetve javítják az agrárium jövedelmezőségét.

A nagy hagyományokkal rendelkező Tolna megyei építőipar fellendítése

Kedvező hatást gyakorolhat a lakáspiaci helyzetre a megye legnagyobb energetikai célú ipari fejlesztése, az új Paksi Atomerőmű blokk/blokkok létesítése, amelynek következményeként több éven keresztül jelentős számú mérnökre és szakképzett munkaerőre lesz szükség, akik elhelyezése, lakhatási lehetőségeinek megoldása további építőipari beruházásokat igényel. A várható gazdaságfejlesztési beruházások, élelmiszeripari feldolgozó üzemek és a kiszolgáló épületek elsősorban a fémszerkezet-gyártás (acélszerkezetes épületek) fellendítését segítik elő, ami jótékony hatást fog gyakorolni az építőipar ezen területén tevékenykedő vállalkozások piaci részesedésére.

Munkaanyag, vitaanyag

A már működő ipari parkok és ipari övezetek fejlesztése, különös tekintettel az ágazati igényeket kiszolgáló infrastruktúrafejlesztésre, a városok és vonzáskörzetük igényeire épülő inkubáció- és szolgáltatásbővítés az ipari parkokban

Az ipari parkok versenyhelyzetének javítása a szolgáltatások számának növelésével, valamint minőségük javításával. Az infrastruktúrafejlesztés (az atomerőmű bővítése) kedvez az építőipar újbóli fellendülésének is. Széleskörű inkubációs lehetőségek biztosítása a vállalkozások számára.

Regionális szintű gazdasági és piaci együttműködések elősegítése klaszterek által

A piaci versenyben való javuláshoz szükséges - földrajzi távolságon, illetve ágazatokon alapuló - összefogások, partnerségek segítése. A dél-dunántúli régión belül fontos Tolna megye gazdasági szerepének erősítése.

A megyei (elsősorban Szekszárd és Bonyhád térsége) gépgyártási kapacitások erősítése elsősorban az autóipari, szerszámgép gyártás területén

Jelentős német nemzetiségű, német ajkú lakosság, valamint a megye erős német gazdasági kapcsolataira épülő gazdaságfejlesztési lehetőségek kihasználása elsősorban a világhírű német gépgyártási tapasztalatokra alapozva.

A szén-és kőbányászat újraélesztése és arra épülő gazdaságfejlesztés Nagymányok és Váralja térségében a környezeti fenntarthatóság figyelembevételével

A megye Baranya megyével határos területe jelentős mennyiségű ásványkinccsel rendelkezik, melynek feltárása az energiaárak növekedésével gazdaságilag indokolható. A bányászati tevékenységgel és az arra épülő, illetve azt kiszolgáló szolgáltatásokkal a térségben élők foglalkoztatása jelentős mértékben javítható.

Munkaanyag, vitaanyag

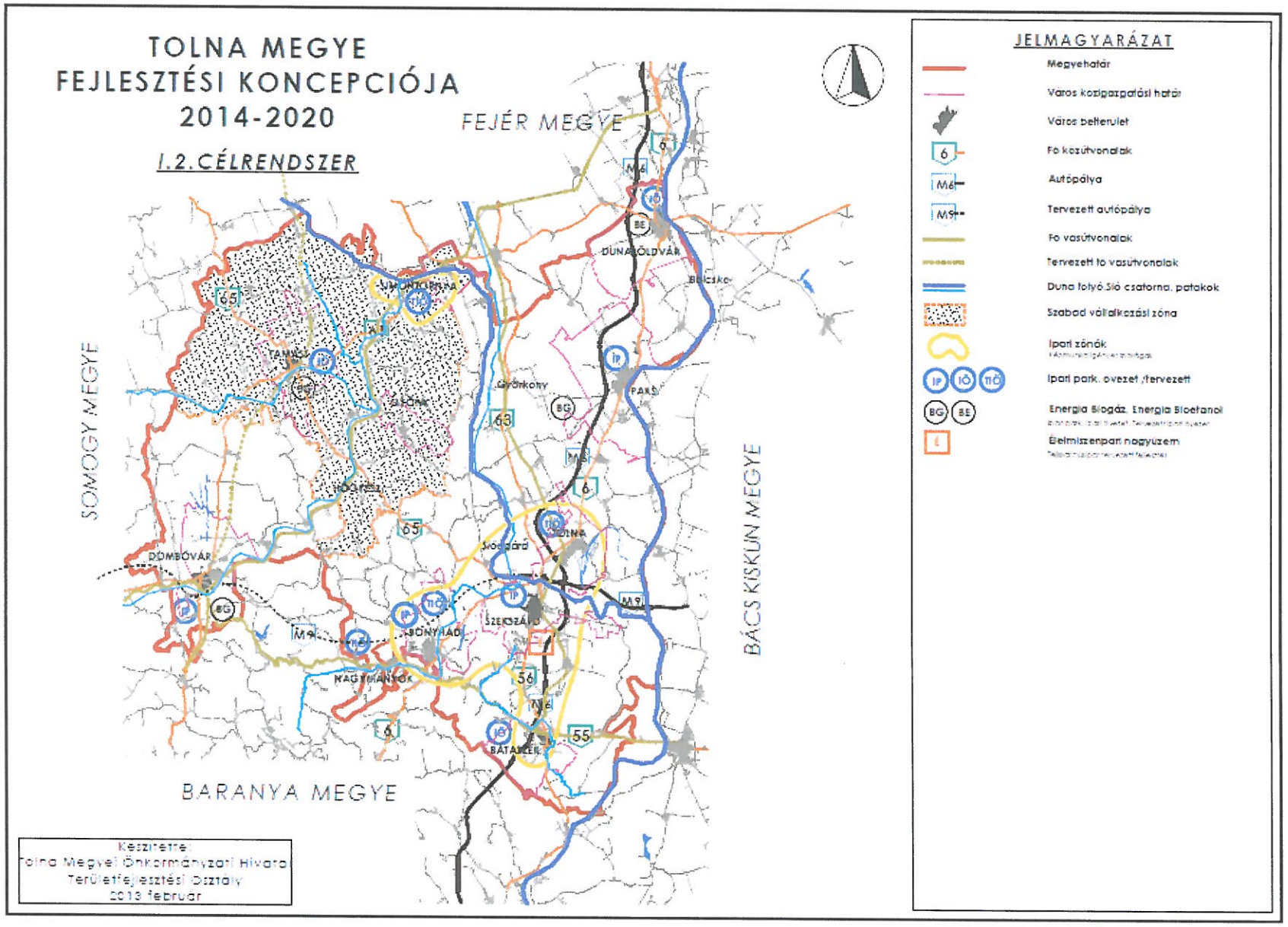
TOLNA MEGYE
FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA
2014-2020
I.2.CÉLRENDSZER
FEJÉR MEGYE
SOMOGY MEGYE
BÁCS KISKUN MEGYE
BARANYA MEGYE
DUNAFÖLDVÁR
Bölcske
Györkony
PAKS
TOLNA
Siódgárd
DOMBÓVÁR
BONYHÁD
SZEKSZÁRD
NAGYMANYOK
BÁTASZÉK
JELMAGYARÁZAT
Megyehatár
Város közigazgatási határ
Város belterület
Fő közútvonalak
Autópálya
Tervezett autópálya
Fő vasútvonalak
Tervezett fő vasútvonalak
Duna folyó,Sió csatorna, patakok
Szabad vállalkozási zóna
Ipari zónák
Ipari park, övezet /tervezett
Energia Biogáz, Energia Bioetanol
Élelmiszenpari nagyüzem
Készítette:
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Területfejlesztési Osztály
2013 február

A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása

Védett építészeti értékek gazdasági és turisztikai hasznosításának elősegítése

A megyében található kúriák, kiskastélyok országos vagy helyi védettség alatt kihasználatlanul állnak. Állagromlásuk megállítható és visszafordítható lenne hasznosításukkal. Ezek egy része a településektől kissé távolabb fekszik, de a mai lehetőségekkel, alternatív infrastruktúrával elláthatók. Elsősorban 2- és 3 csillagos szálláshelyek kialakítása indokolt a bakancsos és kerékpáros turizmus számára, illetve közösségi funkciók preferálhatók.

Országos jelentőségű védett természeti területek

Feltáratlanok a megyében az országos hírű, de célállomásként még nem eléggé keresett védett területek. Ezekhez feltétlen szükséges látogató és információs központok hiányoznak, a terület bejárhatósága és megközelíthetősége sem optimálisan biztosított (pl. Gemenci kisvasút indítása Szekszárdról, Gyulaj szervezett látogathatóságának hiánya, a Mecsek ÉK-i feltárása látogatóközponttal (Váralja), a Pacsmagi-tavak átfogó turisztikai hasznosítása.) A védett természeti területek turisztikai szempontból rendkívül jó lehetőséget biztosítanak a megye számára. A csodálatos természeti környezetben biztosíthatók a minőségi, a mai kor követelményeinek megfelelő vadász-, horgász-, fotó turizmust kiszolgáló létesítmények és az igényeket kielégítő szolgáltatások.

Sió turisztikai hasznosítása

A Sió összeköti az ország vízrajzának két kiemelkedő természeti kincsét, a Balatont és a Dunát. A mintegy 120 km szakaszból 100 km a megyén keresztül halad, és a városoktól távol, a megye még turisztikailag feltáratlan területeit szeli át. A meder rendezésével javulna a vízgazdálkodás, illetve biztosítva lenne a használat a vízi turizmus számára, a töltéseken kerékpárutat lehetne kialakítani. A fejlesztés szervesen kapcsolódna a Balaton kiemelt üdülőövezetéhez, gazdagítaná az ottani kínálatot és programot kínálna a meghosszabbított szezonban. A kiépített megállóhelyek, pihenők alkalmasak arra, hogy a Sió tágabb vonzáskörzetében található értékeket (ozorai és simontornyai vár, felsőrácegres-pusztai Illyés Gyulához és Lázár Ervinhez kötődő irodalmi túrák szervezésére alkalmas pontok, kúriák, kastélyok –Kölesden és Tengelicen-, tájházak –Sióagárdon-, valamint pincefalvak) szolgáltatások nyújtásával turisztikai attrakciókká fűzzék. Átfogó célunk a turisztikai fejlesztésekkel, hogy a megyében összefüggő kerékpárút-hálózatot alakítsunk ki. A turisztikai attrakciókra épülő, már meglévő kerékpárút-hálózat szakaszait is magába foglaló, megyei összefüggő kerékpárút egyben a szomszédos megyék (Somogy, Fejér, Baranya) nagyobb turisztikai értékeinek elérését is szolgálják.

Duna-menti rekreációs térség kialakítása

Két város és három község (Dunaföldvár, Paks, Bölcske, Gerjen, Fadd-Dombori) kivételével településektől távol halad a megye K-i határán mintegy 100 km hosszan a legnagyobb magyarországi folyó. Ez a természeti adottság, valamint a kialakult holtágak, öblök, a gemenci állat– és növényvilág kincsei miatt alkalmas lehet a régióban minőségi szállás– és vendéglátóhelyek kialakítására, a vízi sportokra, horgászturizmusra, rekreációs térség kialakítására. Turisztikai vonzerőt képezhet Dunaföldváron a vár, a tájház, a gyógyfürdő, Bölcskén a pincefalu, a világörökség várományos római kori Limes maradványok, Pakson az atomenergetikai múzeum és látogatóközpont, a pincefalu, a szintén világörökség várományos római kori Lussonium, a képtár, Fadd-Domborin az üdülőtelep és a vízi sportok, Decsen a tájház és a sárközi népviselet, Bogyiszlón az orchideás erdő, Bátán a tájház, továbbá Bátaszéken az Árpád-kori romok. Turisztikai szempontból a Sióhoz és a Dunához kapcsolódó rekreációs térség együttes kezelése, a programok, szolgáltatások egymással való kiegészítése javasolt. A közelmúltban megépült M6 autópálya a bel- és külföldi turizmus számára egyaránt jól megközelíthetővé teszi ezt a térséget.

Termál- és gyógyturizmus megyei központjainak további fejlesztése, új központok létesítése

Két jelentősebb létesítmény működik a megyében, egyik Dombóváron a másik Tamásiban. Míg az előbbi magas színvonalú szálláslehetőséggel és egészségügyi szolgáltatással is bír, az utóbbinál az akadálymentes megközelíthetőség és használat az, ami nemzetközileg is egyedülálló. Ez utóbbi esetében a közeli kemping és egyéb szálláshelyek továbbépítése preferálható, valamint igen széles körű marketing-tevékenység szükséges az országos és a nemzetközi turisztikai vérkeringésbe való bekapcsolódáshoz.
Mindkét település számára egy várható nemzetközi szintű vasúti (és közúti) megközelíthetőség kiépítése óriási előrelépést jelentene.
Ugyanakkor fontos megemlítenünk és további fejlesztésékkel érintenünk a megyeszékhelyen kiépített szekszárdi, valamint a helyi jelentőségű bonyhádi termálfürdőt. A tervezett paksi és a meglévő dunaföldvári gyógyfürdő további bővítése és fejlesztése a regionális és megyei gyógyvíz kínálatot és a ráépülő gyógyászati szolgáltatások kínálatát jelentős mértékben javíthatja.

A Szekszárdi és Tolnai Borvidék és a pincefalvak borturisztikai és gasztronómiai kínálatának növelése

Az elmúlt években méltán elismert lett mind országosan, mind nemzetközileg a borvidék, több év borásza cím került a megyébe, Szekszárdra. Kitörés lehet az együttműködés, országos és nemzetközi hírű programok, fesztiválok szervezése, igényes és különböző színvonalú szálláshelyek és vendéglátóegységek kialakítása, valamint kapcsolódás egyéb kulturális és turisztikai akciókhoz. Több száz pincéből álló pincefalu (Bölcske, Paks, Györköny, Sióagárd) található a megyében, melyből országosan is

csak néhány van. Kedvező közúti megközelítéssel az M6 mentén további baranyai (villányi) és Bács-kiskun megyei (hajósi) pincefalvak érhetők el. Ezek együttműködésével, pincefalvankénti központok kialakításával, a szállás és a vendéglátás lehetőségeinek bővítésével kiváló turisztikai attrakciók alakíthatók ki. A pincefalvak szomszédos megyékben lévő borkínálattal történő összekapcsolása, valamint a szekszárdi borturisztikai lehetőségek kiegészítése a megyeszékhely sport-, konferencia-, üzleti és szabadidős turizmus nyújtotta lehetőségeivel, hangsúlyozná a térség komplex turisztikai vonzerejét.
Általában is szükségesnek látszik a bor- és gasztronómiai kultúra erősítése a lakosság körében. Indokoltak ilyen jellegű kampányok, képzések.

Munkaanyag, vitaanyag

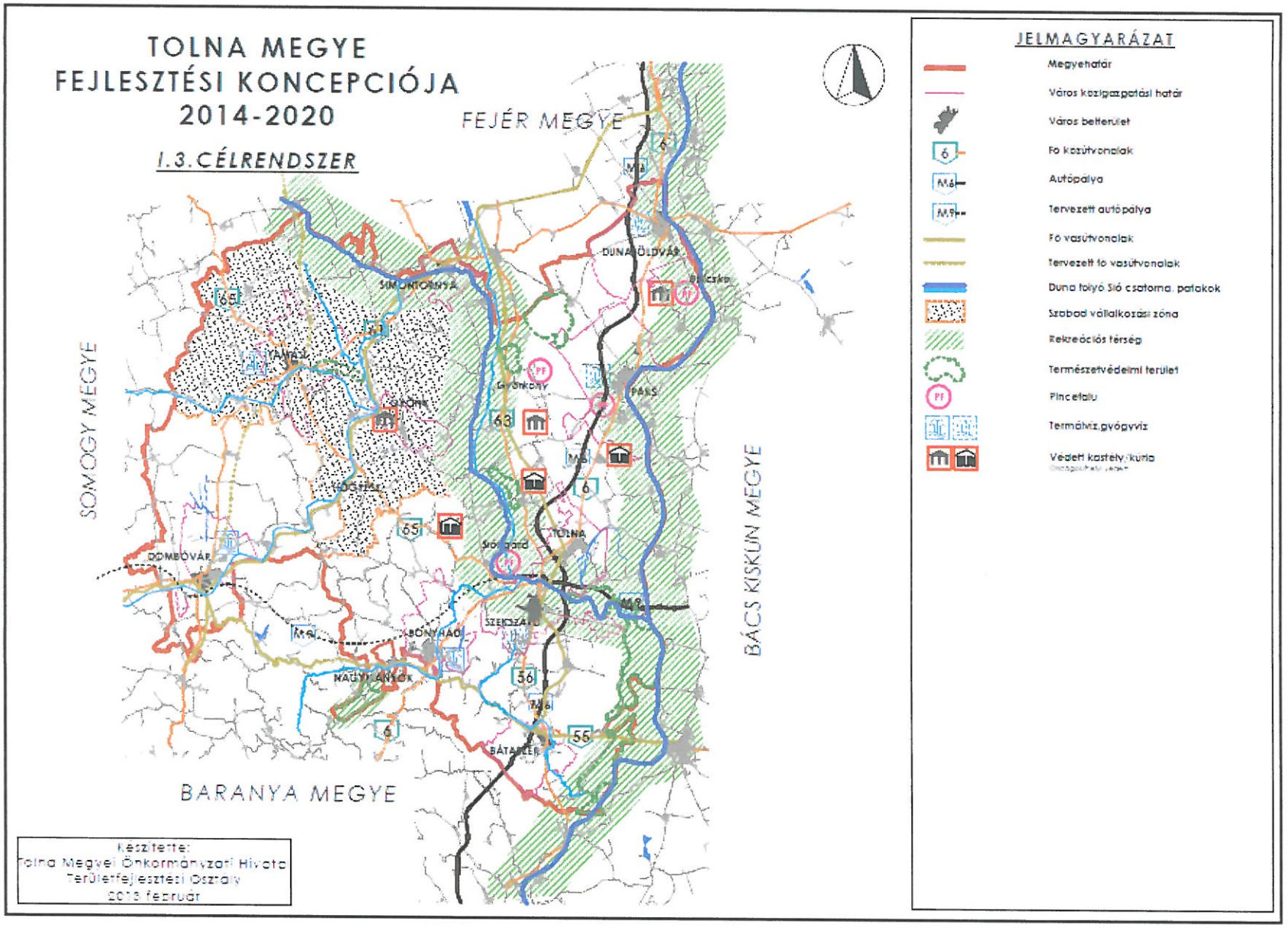
TOLNA MEGYE
FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA
2014-2020
I.3. CÉLRENDSZER
FEJÉR MEGYE
SOMOGY MEGYE
BÁCS KISKUN MEGYE
BARANYA MEGYE
DUNAFÖLDVÁR
PAKS
TOLNA
DOMBÓVÁR
BONYHÁD
NAGYMÁNYOK
BÁTAAPÁTI
SIMONTORNYA
GYÖNKÖNY
SZEKSZÁRD
JELMAGYARÁZAT
Megyehatár
Város közigazgatási határ
Város belterület
Fő közútvonalak
Autópálya
Tervezett autópálya
Fő vasútvonalak
Tervezett fő vasútvonalak
Duna folyó Sió csatorna, patakok
Szabad vállalkozási zóna
Rekreációs térség
Természetvédelmi terület
Pincefalu
Termálvíz,gyógyvíz
Védett kastély,kúria
Készítette:
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Területfejlesztési Osztály
2013. február

Társadalmi megújulás, az élhetőbb környezet megteremtése

A mindenkori piaci igényekhez igazított megyei szakképzési rendszer kialakítása

A gazdasági igényekhez igazított, gyakorlatorientált szakképzési rendszer kialakítása, a szakképzési lehetőségek bővítése

A piaci igényt nem támasztó szakmákra való képzések helyett újakra lenne szükség (például informatikai, műszaki, közösségfejlesztői, stb.), illetve a nem piacképes képzéseket fel kéne váltani piacképesekkel. Olyan szakmák képzése lenne célszerű, ami a valódi munkaerő-piaci igényekhez igazodik, amivel helyben tudnának elhelyezkedni a szakemberek és így sokan nem a megyén kívül keresnének munkát.

Ebben részt vállalhatnának a megye gazdasági szereplői is, gyakornoki programok biztosításával, illetve magának a gyakorlati oktatásnak a szakmai alakításával, formálásával. Mindehhez elengedhetetlen a rendszeres kommunikáció és kapcsolattartás a munkaadók és képzőhelyek között.

A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karon tervezett, mérnökinformatikus felsőfokú szakképzés kiinduló pontja lehet egy a Paksi Atomerőmű bevonásával (is) létrehozandó műszaki gyakorlati felsőfokú képzésnek.

~~*Felnőttképzési (Műszaki szakképzési) központok létrehozása a megyében*~~
Felsőoktatáshoz kapcsolódó felnőttképzési (agrár- és műszaki szakképzési és felsőoktatási) központ létrehozása a megyében

Elsősorban a Paksi Atomerőmű bővítéséhez kapcsolódóan ipari-energetikai, illetve a megye piaci igényeihez igazodó műszaki képzés indokolt lenne, ami hozzájárulna a megye képzési kínálatának javításához, ezzel is helyben tartva a munkaerőt. Ezt ki kell, hogy teljesítsék olyan képzések, melyek a helyi gazdaság fejlesztését a meglévő adottságok alapján egészítik ki.

Jól hasznosítható a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar felnőttképzésben felhalmozott tapasztalata az élethosszig kapcsolódó képzéshez, tanuláshoz kötődően is a fejlesztési tervben nevesített területeken.

Az oktatás modernizálása (digitalizálás, e-oktatás)

A szakoktatás digitális modernizációjával javulhatna az oktatási esélyegyenlőség városi és falusi diákok között. Elektronikus oktatási anyagokkal, tantervi hálóval, vizsgarendszerrel megszűnhetnének a földrajzi adottságból eredő hátrányok a vidéki térségben is.

A felnőttképzésben és a felsőoktatásban a kiépült kapacitások hatékony felhasználásával, a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karon egy távoktatási képzési struktúra kiépítésével, a Digitális Campus felnőttképzésben hasznosítható előnyeinek (elektronikus tananyag, élethelyzethez igazított tanulás, módszertani innovációk, szakmai konzultációs lehetőség, mentori hálózat, digitális tudástár) a tudás elérhetővé tétele, a megye népességmegtartó erejének növelése, a megyében élők életminőségének megőrzése, javítása az aprófalvas településeken is.

Munkaanyag, vitaanyag

Helyi közösségi identitásfejlesztést és kulturális életet elősegítő közösségfejlesztő szakemberképzés indítása

Olyan komplex képesítésű szakemberekre lenne szükség, akik a művelődési házakban és kulturális intézményekben képviselik a humánus érdekeket, szociálisan érzékenyek, moderátorként (közvetítőként) pedig elősegítik a helyi szerveződéseket. A közösségfejlesztő szakemberek feladata, hogy összefogva a helyi igényeket, kihasználva a helyi lehetőségeket a közösségtudatot erősítsék.

A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karán jelenleg is folyó szociális munka, ifjúságsegítő, moderátor szakképzésekre, továbbá a tervezett turizmushoz kapcsolódó animátorképzésekre, valamint a szociális gazdasági menedzser képzésre. építeni lehet.

A megye korszerkezetének fiatalítása

Családbarát foglalkoztatáspolitika, az atipikus foglalkoztatás lehetőségeinek kiterjesztése

Távmunkával, részmunkaidős foglalkoztatással, bedolgozással, családi termeléssel, illetve a közmunkaprogram racionalizálásával javulhatna elsősorban a falvak munkanélküliségi rátája, valamint a nők foglalkoztatási helyzete.

Életminőség javítása és vonzó élettér kialakítása a településeken gazdasági funkcióbővítéssel

Indokolt a településeken a szolgáltató szektor szerepének növelése, a kereskedelem volumenének növelése, az áruválaszték bővítése, kulturális és szabadidős tevékenységek lehetőségének megteremtése. A kreatív ipar megjelenése városokban és falvakban egyaránt hozzájárulna az életminőség javulásához, az élhetőbb környezet megteremtéséhez.

Önkormányzati bérlakás program városokban (pl. Szekszárd), valamint bérház és háztáji program bevezetése az apró- és kisfalvakban

A fiatalok lakáshelyzetének megoldására kiemelt feladat, hogy ezzel is elősegítsük a helyben maradásukat, megakadályozzuk a falvak, illetve városok további népességcsökkenését.

Fiatal vállalkozók támogatása, vállalkozásösztönzés

A fiatalok elvándorlásának mérsékléséhez, helyben tartásukhoz fontos gazdasági ösztönzők alkalmazása is. A fiatalok, pályakezdők vállalkozásösztönzése támogatásokkal, pályázatokkal.

A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar egyik feladata tanuló fiatalok Tolna megyében tartása .A Pécsi Tudományegyetem szekszárdi kara hallgatóinak közel fele a Tolna megyei fiatalok közül kerül ki. Ezért közösen keresni kell azokat a lehetőségeket (képzési, foglalkoztatási, kulturális, életminőség javító,

Munkaanyag, vitaanyag

közösségfejlesztési formákat), amelyek valóban élhető „otthonukká" tehetik a megyét, hozzájárulhatnak itt maradásukhoz.

Kulturális, sport és rekreációs lehetőségek bővítése városokban és falvakban egyaránt

Közösségfejlesztő céllal, valamint az egészséges életmódra nevelés eszközeként a sportolás megszerettetése és a kulturális lehetőségek kiterjesztése. A közösségi, kulturális és sportesemények elősegítik a helyi identitás erősödését, valamint az igények, szükségletek minőségi javulását, élhetőbb környezetet biztosítanak, teremtenek a településen, amely vonzó tényező lehet a fiatalok számára is. Minőségi, minden igényt kielégítő, magas színvonalú sport- és versenycélokra is alkalmas uszodafejlesztés Szekszárdon, a városi sportlétesítmények (uszodák, atlétikai pályák, műfüves pályák, kosárlabda, kézilabda, teke, bowling pályák) felújítása és a kiszolgáló létesítmények (szociális blokkok, öltözők, mosdók) kiépítése, fejlesztése.

A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése

Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel

TÉSZ-ek, BÉSZ-ek, termelői csoportok létrehozása termékpályánként

A termelői együttműködések lehetőséget biztosítanak arra, hogy a termékpályánként gazdálkodók a közös fejlesztéseket költséghatékonyan meg tudják valósítani. A beszerzés, az értékesítés és a közös marketing jelentősen javítható a gazdálkodói kör számára, továbbá a működő vállalkozások saját jövedelmezőségét is elősegíti.

Funkcionális térségenként a helyi feldolgozó- és élelmiszeripari kapacitások kiépítése termelői összefogással

A helyben megtermelt alapanyagokra termelői tulajdonú feldolgozóipari és élelmiszeripari kisüzemek létrehozása a termelői közösségek több lábon állásának biztosítása érdekében, valamint a helyi foglalkoztatás javítására. Előtérbe kell helyezni és kiemelten kell támogatni a nagy élőmunka igényű kertészeti tevékenységeket, a zöldség- és gyümölcstermesztést, a gyógynövénytermesztést és az ezekre épülő feldolgozóipart, valamint az állattenyésztést és a hozzá kapcsolódó élelmiszeripart. Az ehhez szükséges humánerőforrásfejlesztést a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar bevonásával lehet megvalósítani.

Apró- és kisfalvas térségek elérhetőségének javítása

Munkaanyag, vitaanyag

A települések közötti közúti, vízi és vasúti közlekedés javításával, a tömegközlekedés hatékony átszervezésével gazdasági beruházások ösztönözhetők, továbbá a munkába járást és a hivatásforgalmat elősegíti és javítja. A vidékies térségben az új beruházások megvalósításához szükséges infrastrukturális háttér kialakítása rendkívül fontos.

A helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítése

Helyi piacok, piacterek kialakítása a helyben termelt termékek értékesítésének elősegítésére, a vidéki lakosság jövedelemszerző tevékenységének javítása érdekében. A háztájiban, illetve az államilag szervezett közmunka programok, szociális földprogramok, szociális szövetkezetek által megtermelt termények közétkeztetésben és a helyi bolthálózatokban történő értékesítésének támogatása. A szociális gazdaság szerepének erősítése elengedhetetlen, amelynek képzési háttere a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karral együttműködve teremthető meg.

Minőségi haltenyésztés és –feldolgozás

A halastavak hatékonyabb kihasználásával, technológiai korszerűsítésével, a haltenyésztés minőségi javításával és az erre épülő új halfeldolgozó üzemek létesítésével a piaci igényekhez igazított halászati tevékenység kialakítása Tolna megyében.

Falusi vendégasztal működtetésének elősegítése

A helyi falusi életvitel, gasztronómia, egyedi kulturális szokások megismertetése a vidéki vendéglátás népszerűsítésével, a belföldi turizmus helyi élénkítésével. A vidéken élők helyben maradásának elősegítése, a helyi jövedelemszerző tevékenységek szélesítésével.

A klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése

A csapadék eloszlása egyenetlen, aszályok és villámárvizek váltakoznak. Ezért megfékezésük érdekében szükséges a felszíni vízfolyások közvetlen környezetében természetes víztározók építése, kialakítása, melyek a termőföldek öntözésén és az árhullámok (árvizek, belvizek) felfogásán keresztül segítik a mezőgazdaságot és védik az épített környezetet. Szükséges a meglévő öntözőművek, öntözőrendszerek, vízelvezető árkok, árvízvédelmi árkok rendbetétele, továbbfejlesztése.

Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése

A helyi és helyközi mobilitás elősegítése (esélyegyenlőség elve alapján)

Célirányos és igény szerinti közlekedés biztosítása kisebb településeken. Alternatív közlekedési módok preferálása szociálisan rászorulók és igénylők részére.

Helyi erőforrásokra támaszkodó energiahasznosítás

Munkaanyag, vitaanyag

A helyi és természeti energiaforrások (geotermikus-, nap- és szélenergia, biomassza, biogáz és termálvíz) jobb kihasználásával a vidéki élettér vonzóvá tétele, a helyi gazdasági aktivitás elősegítése.

Mobil és helyi szolgáltatások megteremtése kistelepüléseken

A vidéki térségekben nem elérhető vagy nem kielégítő mértékben jelen lévő szolgáltatások helybe hozása mobil szolgáltatással: alap szociális, egészségügyi, és közszolgáltatások, valamint új piaci alapú szolgáltatások biztosítása, boltok nyitása a helyi igényekre alapozva, helyi(családi) vállalkozások létrehozásával

Szabadidősport önszerveződésének támogatása és intézményi hátterének biztosítása

A hasznos szabadidő eltöltés feltételeinek megteremtése vidéken, mely elősegíti a helyi identitástudat erősödését, a helyi közösségfejlesztést és ezáltal a fiatalok helyben maradását.

Minta ökotelepülés kialakításának lehetősége, ökologikus gondolkodás elsajátítása

Természet közeli megoldások alkalmazása, biogazdálkodás elterjesztése, az agrárkörnyezet-gazdálkodás népszerűsítése, a természetközeli-oktatás (erdei iskola) széleskörű elterjesztése a hosszú távú, fenntartható fejlődés biztosítása érdekében. Környezettudatos építési módok és infrastruktúrák alkalmazása. A megvalósításhoz szükséges szakmai háttér tekintetében építeni lehet a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karral történő együttműködésre (pl. öko-pedagógia, szociális munka a fenntarthatóságért, közösségszervezői képzések, ökoturizmus).

A vidéki letelepedést segítő támogatások bevezetése, helyi adókedvezmények biztosítása (szabad vállalkozási övezet)

Helyi adókedvezményekkel és jogi szabályozással növelhető a vállalkozási kedv a vidékies térségekben is, így munkahelyek jöhetnek létre a falvakban, amely elősegíti a fiatalok helyben maradását. A nagyberuházások számára biztosított jelentősebb adókedvezmények részben ellensúlyozni tudják a vidék infrastruktúra hiányos állapotát, jelentős fejlődést, kitörést biztosíthatnak a vidéki térségek számára.

Távoktatási rendszerek kiépítése és működtetése

Az inaktív munkaerő bevonására a részben kiépült teleház-rendszer alapján – annak igénybevételével – a meglévő képzési kínálat távoktatási formában történő akkreditációja segíthet.

Munkaanyag – Vitaanyag

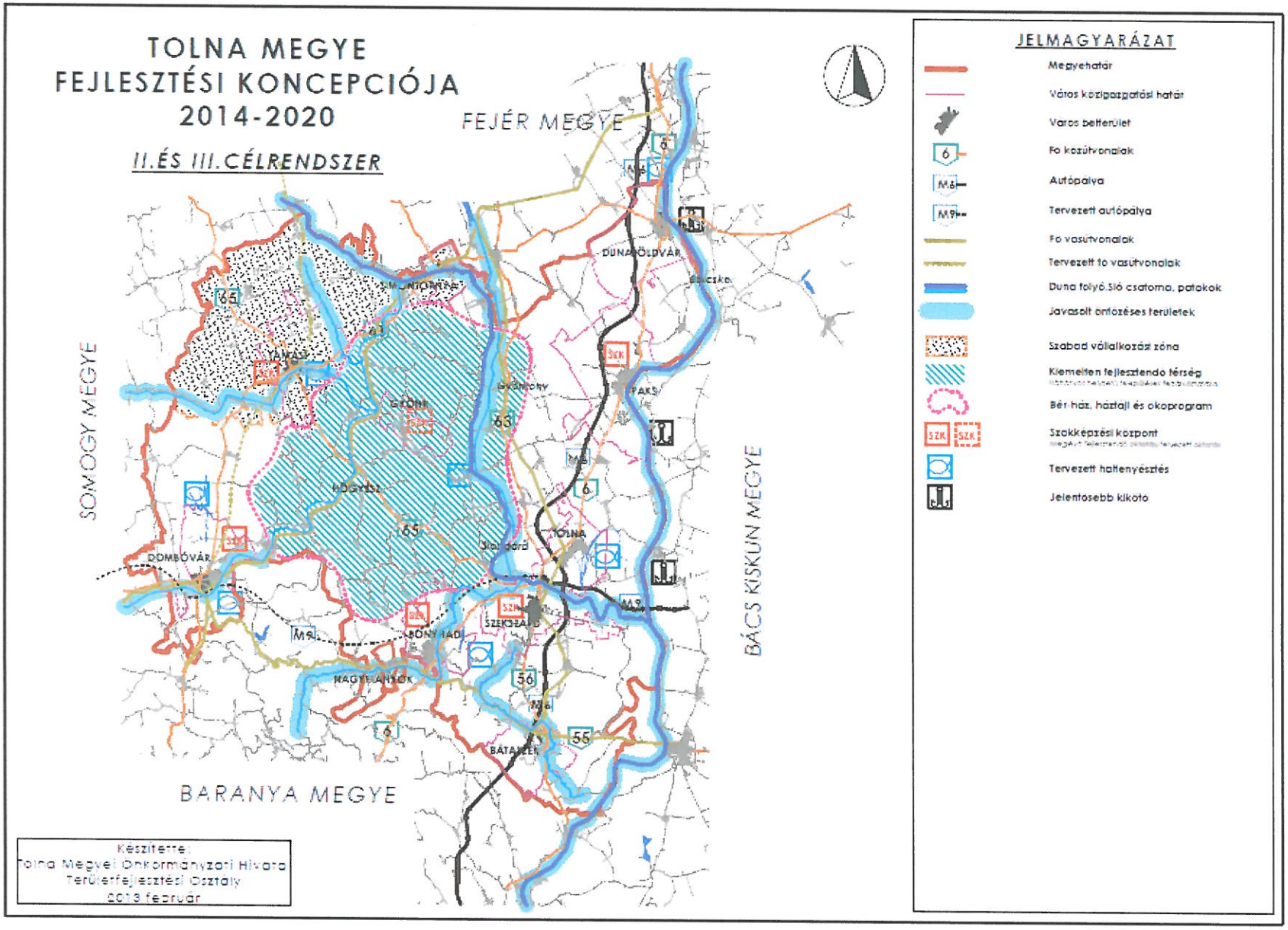
TOLNA MEGYE
FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA
2014-2020
II.ÉS III.CÉLRENDSZER
FEJÉR MEGYE
SOMOGY MEGYE
BÁCS KISKUN MEGYE
BARANYA MEGYE
DUNAFÖLDVÁR
SIMONTORNYA
YAMÁSI
GYÖNK
HÖGYÉSZ
DOMBÓVÁR
TOLNA
PAKS
SZEKSZARD
BÖNYHÁD
NAGYFLÁNYÖK
BÁTASZÉK
Sió-dárá
Gyöntöny
Bölcske
65
63
6
56
55
M6
M9
SZK
JELMAGYARÁZAT
Megyehatár
Város közigazgatási határ
Város belterület
Fő közútvonalak
Autópálya
Tervezett autópálya
Fő vasútvonalak
Tervezett fő vasútvonalak
Duna folyó,Sió csatorna, patakok
Javasolt öntözéses területek
Szabad vállalkozási zóna
Kiemelten fejlesztendő térség
Bér-ház, háztáji és ökoprogram
Szakképzési központ
Tervezett hallenyésztés
Jelentősebb kikötő
Készítette:
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Területfejlesztési Osztály
2013 február

2.3. A fejlesztési célrendszer meghatározása a megyén belüli különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre

A helyi mezőgazdasági alapanyagokra épülő magas hozzáadott értékű élelmiszer- és feldolgozóipari kapacitások kiépítése a növénytermesztés és az arra épülő állattenyésztés gazdasági egyensúlyára alapozva, funkcionális térségenként

A feldolgozóipari telephelyek méretét, típusát befolyásolják a terület természetföldrajzi adottságai oly módon, hogy a különböző mezőgazdasági ágak számára különböző adottságok a kedvezőek. A helyi (vagy térségi) feldolgozás elősegíti a jelenleg – többnyire – marginális iparral rendelkező rurális térségek népességmegtartó képességét azáltal, hogy új munkahelyeket teremt. A helyi feldolgozóipari kapacitások létrehozása leginkább a Tolnai-Hegyhát és a Völgység területén jelenthetnek komoly előrelépést.

Sió turisztikai hasznosítása

A Sió turisztikai fejlesztése gazdasági élénkülést eredményez 10 kilométeres körzetben. A turizmus segíti a helyi termékek közvetlen értékesítését, bővíti a szolgáltatások körét, ezáltal új munkahelyeket biztosít az ott élők számára. A jövedelmi viszonyok javulásával növekedik az érintett településeken a vásárlóerő. A Sió 3 várostól (Simontornya, Szekszárd, Tolna) eltekintve kizárólag falusias térségen halad keresztül. A térségben található több természetvédelmi terület és műemléki épület is.

A vízgazdálkodás javítása segíti a térség mezőgazdaságát az öntözésen keresztül, ezáltal a terméshozamok kiszámíthatóbbá válnak.

Duna-menti rekreációs térség kialakítása

A rekreációs térség fejlesztése kettős képet mutat. A településektől távolabb eső területeken a természeti értékek feltárása, a vízi sportok és a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások dominanciája válik jelentőssé. Ez érinti a megye országos jelentőségű védett területeit is a Gemenci-erdő révén.

A Duna menti települések közül több is várományosa világörökségi címnek a római limes révén, ezek közül Lussonium (Paks-Dunakömlőd) lesz (Komárom) mellett az egyik magyarországi látogatóközpont. Ezen kívül a térség turisztikai kínálatát színesítik a pincefalvak, történelmi települések, gyógyfürdők, a dunaföldvári vár és az Atomenergetikai Múzeum.

A térség jelenleg csupán közúton közelíthető meg magas színvonalon, további lehetőségeket rejt a vízi személyszállítás újjáélesztése turisztikai jelleggel. A fejlesztések megvalósulásával, illetve összehangolt marketingtevékenységgel jelentős gazdaságélénkülés következhet be a megye keleti határán.

Az oktatás modernizálása (digitalizálás, e-oktatás)

Jelenleg problémát okoz számos kistelepülés megközelíthetősége, az ott élők lehetőségei így igen csekélyek, ez pedig az elvándorlás egyik oka. Nehezen elérhető települések zömmel a Tolnai-dombságban találhatóak, így az e-oktatás is elsősorban nekik kedvezne. A szakképzés elősegítésével rendelkezésre állna a szakképzett munkaerő a helyi feldolgozóipari kapacitások létrejötthez, így a foglalkoztatási problémák és az azzal összefüggő elvándorlás is mérséklődnének.

Helyi közösségi identitásfejlesztést és kulturális életet elősegítő közösségfejlesztő szakemberképzés indítása

A helyi közösségi élet a települések népességmegtartó képességének is tényezője, így fejlesztése indokolt. A fiatalok elvándorlása és az ebből következő elöregedés az egész megye területén probléma, azonban leginkább a Tolnai-dombság területén fekvő falvakat érinti, ezért a szakemberek jelenléte az ő életükben hozhatna jelentős változást. Fontos szerepe lehet ebben a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karon tervezett szociális gazdaság szakképzésnek, ill. a már most is működő, akkreditált közösségfejlesztő szakirányú továbbképzésnek.

Bérház (lakás) és háztáji program bevezetése az apró- és kisfalvakban

A pályakezdő fiatalok legfőbb gondja a munkanélküliség, mely legfőképp a kistelepülésekre jellemző. A bérház (lakás) és háztáji programon keresztül munkalehetőséget biztosítanának a települések, melyek cserébe a helyi konyhák ellátásához szükséges alapanyagok háztájiban megtermelt részét kapnák. Az apró- és kisfalvak fő előfordulási területei a dombvidékek (Tolnai-, Szekszárdi-, Geresdi-dombság, Völgység).

Apró- és kisfalvas térségek elérhetőségének javítása

A Tolnai-Hegyhát területén számos zsáktelepülés vagy igen rossz minőségű úton megközelíthető település található, mely komoly gátja a turizmus és a helyi ipar, feldolgozóipar fejlődésének.

A vidéki letelepedést segítő támogatások bevezetése, helyi adókedvezmények biztosítása

Tolna megyében a Tamási járás területe szabad vállalkozási övezetté vált, mely területen gazdaságélénkítő támogatások várhatóak. Azonban a megye több kistérsége (Bonyhádi kistérség, Dombóvári kistérség) is küzd hasonló gondokkal (munkanélküliség, szakképzett munkaerő elvándorlása, elöregedés), ahol a gazdaságélénkítést célzó támogatások szintén szükségesek a fejlettségbeli lemaradásuk csökkentése érdekében.

Munkaanyag, vitaanyag

3. A célrendszer koherencia vizsgálata

3.1. Belső koherencia vizsgálat

3.1.1. A jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolatának bemutatása

A megyei fejlesztések során olyan horizontális célrendszert határoztunk meg, amely Tolna megye hosszú távú fejlődését, fejlesztését tudja biztosítani. Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a fejlesztések megőrizzék a helyi természeti és épített környezetet, a korábban létrehozott értékeket. A rögzített elvek mindegyike azt

szolgálja külön-külön és együttesen is, hogy a támogatási forrásból megvalósított beruházások étéket teremtsenek, hosszú távon fenntarthatóak legyenek és szolgálják a helyi gazdaság, társadalom érdekeit.

Horizontális célok, elvek:

- együttműködésre épülő fejlesztések
- környezettudatos és fenntartható fejlesztések
- munkahelymegtartást és/vagy munkahelyteremtést támogató fejlesztések
- családbarát fejlesztések
- elsősorban helyi erőforrásra épülő fejlesztések
- vállalkozásbarát fejlesztések
- innovatív fejlesztések

Gazdaságfejlesztést érintő kapcsolatok, kapcsolódási pontok bemutatása

Az elmúlt évtizedben a gazdasági versenyképesség elengedhetetlen elemévé vált az innováció, innovatív termelés. Ezért szükséges a helyi vállalkozók tevékenységét segítő, azok versenyképességét növelő K+F központok létrehozása. Ezeket a helyi hagyományokra, meghatározó gazdasági ágazatokra érdemes építeni. A kutatás-fejlesztési központok a 7 megfogalmazott horizontális cél közül mindegyiknek megfelelnek: együttműködésre épülnek, a kutatások révén támogatják a környezettudatos és fenntartható fejlesztéseket, munkahelyeket teremtenek magasan kvalifikált szakemberek számára, akik eddig viszonylag kevés számú munkalehetőséget találhattak Tolna megyében. A tudásbázisok létrehozása családbarát, mert a magas végzettségű emberek helyben történő foglalkoztatása megoldhatóvá válik, nem kényszerülnek ezzel elvándorlásra. A központok kialakítása, tevékenysége helyi erőforrásokra épül, ugyanakkor vállalkozásbarátok is, hiszen a helyi erőforrásokat kihasználó vállalkozásokkal partnerségben végzik kutatótevékenységüket. Az innováció és innováció-transzfer segíti és versenyképesebbé teszi a helyi vállalkozásokat a magyar, valamint a külföldi piacon.

Tolna megye földrajzi elhelyezkedése közlekedési szempontból kedvező, hiszen nemzetközi vízi, vasúti és közúti korridorok haladnak át a megye területén, melyekhez a jobb kapcsolódás egyrészt a helyi vállalkozások érdeke, másrészt a csomóponti szerepkör erősödése is várható az infrastruktúrafejlesztéseknek köszönhetően. Kedvezőtlen tulajdonságuk a nemzetközi hálózat elemeinek, hogy kivétel nélkül É-D irányúak, az összeköttetés közöttük jelenleg nem megoldott. A problémát az M9-es gyorsforgalmi út várható megépítése fogja orvosolni, melynek kiépülésével Szekszárd a Dél-Dunántúl keleti kapujává, Dombóvár pedig a régió intermodális csomópontjává válik. Ezekhez a célokhoz magas szintű kiszolgáló egységekre lesz szükség.

A csomóponti központok szintje alatt meg kell oldani a térségi logisztikai központok hálózatának kiépítését, azokat a termelés mértékéhez igazítani. Mivel Tolna

Munkaanyag. Vitaanyag

megyében a legnagyobb szállítási igénye az agráriumnak van, valamint a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek a megye fő kiviteli cikkei, ezért a legfontosabb a mezőgazdasági logisztikai központok fejlesztése.

Az ipari ágazatok közül indokolt elsődlegesen azokat fejleszteni, amelyek már régóta jelen vannak/voltak a megyében, nagy múlttal rendelkeznek. A helyi szakértelem innováció-orientált kihasználása az ágazatok versenyképességét, jövedelemtermelő és munkahelyteremtő képességét, ezek által az életminőséget is növelik. A feldolgozóipari kapacitások fejlesztése főként a mezőgazdaság-élelmiszeripar vonatkozásában szükséges, hiszen ma Tolna megyében szinte csak alapanyag előállítás folyik, annak ellenére, hogy korábban jelentős üzemek települtek a helyi adottságokra, kiváló termőhelyekre. A gépgyártás is kapcsolódik a megyében a mezőgazdasághoz és az élelmiszeriparhoz, számos oktatási intézmény profiljában is megtalálhatók az ezekhez kapcsolódó képzések.

A gazdasági szereplők összefogása szükséges annak érdekében, hogy versenyképességük növekedjen, ezáltal munkahelyeket tudjanak biztosítani, újakat létrehozni. Az összefogás az innovációk befogadására is alkalmasabbá teszi a szereplőket.

Tolna megye természeti erőforrásainak és épített környezetének idegenforgalmi célú hasznosítása egyszerre jelent gazdasági fejlődést és számos településen új ágazatok kialakulását is új munkalehetőségekkel. A természeti adottságok jobb kihasználásával a helyben élők rekreációs lehetőségei is bővülnek, ezáltal életminőségük is javul. Összehangolt termékkínálattal a bevételek növelhetőek, ehhez összefogás szükséges. A természeti értékek bemutatásával segíteni lehet a környezeti nevelést és a környezettudatos gondolkodás terjedését. A fejlesztések során a helyi vállalkozók bevételi forrásai emelkednek, ezáltal a települések eltartó képessége is javul. A családbarát kirándulóhelyek kialakításával Tolna megye olyan területté válik, ami nem csak munkahellyel és iskolákkal szolgál, hanem széleskörű igényeket kielégítő rekreációs terekkel is.

A humánerőforrás-fejlesztést érintő kapcsolatok, kapcsolódási pontok bemutatása

A szakképzési és felsőoktatási képzési rendszer piaci igényekhez való igazítása a horizontális célok közül közvetlenül az együttműködésre épülő, valamint a vállalkozásbarát elveknek felel meg. A vállalkozások maguk is részt vesznek a képzésben a gyakorlati helyek biztosításával, cserébe megfelelő képzettségű szakembereket kapnak. Így a szakképzést nyújtó iskola vonzó alternatíva lesz, hiszen az ott szerzett ismeretek birtokában könnyebben lehet majd elhelyezkedni, akár a gyakorlati helyként szolgáló cégnél. Ez azonban csak a felsőoktatással történő együttműködéssel valósítható meg. A felsőoktatás, a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar képzései révén egyrészt a társadalmi mobilitás lehetőségét biztosítja a lakosság, különösen a fiatalok megyében maradása érdekében. Másrészt pedig képezi azokat a szakembereket, akik szaktudásukkal hozzájárulnak a fejlesztési célok megvalósításához (pl. turizmus-vendéglátás, szőlész-borász, élelmiszeripari szakember, mérnökinformatikus, gazdasági, pedagógiai képzések), illetve a szakképzettséget szerzett fiatalok számára a munka világába történő beilleszkedést segítik vagy a településszerkezetből adódó hátrányok kezelésében vesznek részt (pl. szociális munkások, szociális gazdasági menedzserek, terület- és településfejlesztők, közösségfejlesztők). A Kar küldetésnyilatkozatában megfogalmazott képzési céljaival, család- és

Munkaanyag - Tervezet

közösségközpontú képzési szemléletével végsősoron a Tolna megye társadalmi integritásának erősítéséhez járul hozzá.

Mindez közvetve munkahelyteremtést, illetve megtartást eredményez, valamint a jobb képzettséggel rendelkező munkaerő könnyebben tudja befogadni a modern innovatív technológiákat, valamint képes a helyi alapanyagokra épülő feldolgozóipar számára magasabb hozzáadott értékű termékek előállítására, ezen keresztül magasabb jövedelmet elérni. Mindezzel növelhető Tolna megye népességmegtartó ereje. A helyi identitás is erős kötelék, mérsékli az elvándorlást, ezért közösségfejlesztő szakemberek munkájára is nagy szükség van.

A megye korszerkezetének fiatalítása kapcsán az egyik legkomolyabb probléma a munkahelyek hiánya és az ebből is fakadó elvándorlás. Helyi vállalkozások nélkül ezen változtatni csak nehezen lehet, ezért a vállalkozásbarát környezet kialakítása elengedhetetlen. Az életminőség emeléséhez fenntartható, tiszta, élhető környezet szükséges, magas színvonalú szolgáltatásokkal. A közösség alapja a család, mely támogatásának egyik eszköze a fiatalok helyben tartása.

A vidékfejlesztést érintő kapcsolatok, kapcsolódási pontok bemutatása

A horizontális célok közül mindegyik érvényesül. A helyi alapanyagokból a jelenleginél magasabb hozzáadott értékű termékek előállításához a termelés/feldolgozás során több innovációt tartalmazó technológiát szükséges alkalmazni, amihez a megyei szakképzés és felnőttképzés biztosítja a szakképzett munkaerőt. A fenntarthatóság érdekében fontos az öntözhető mezőgazdasági területek arányának növelése, ahol ez megoldható. Ez a terméshozamok kiszámíthatósága és a talajok kiszáradás, szikesedés elleni védelme érdekében szükséges. A kiszámítható terméshozamok alapján jól teljesítő feldolgozóipart lehet létrehozni. Az agrármarketing segíti az előállított termékek jobb piaci értékesítését.
Az összefogások szükségesek termékpályánként, a jobb piaci szereplés érdekében. A vállalkozásbarát környezetben új munkahelyek jönnek létre, mely növeli a bérszínvonalat, ettől emelkedik a vidéki térségek vásárlóerő képessége, aminek következtében a piaci szolgáltatások is elterjednek, a városihoz közelítve ezzel a falvak életminőségét.

A vidéki életminőség javítása során hangsúlyt kell fektetni a helyben elérhető energiaforrások helyi hasznosítására, mellyel mind az energiafüggetlenség, mind a károsanyag-kibocsátás csökkenthető – országos szinten. Ezzel olcsóbbá tehető a vidéki lakhatás. Emellett fontos az ökologikus gondolkodás, a hulladékok mennyiségének csökkentése és azok újrahasznosítása. A vidéki térségeket elérhetővé kell tenni, ez vonatkozik mind falu-falu, mind a falu-város viszonylatra. Támogatni kell a vidéki önszerveződő szabadidősport feltételeinek megteremtését.

A mobil és helyi szolgáltatások segítésével munkahelyek jönnek létre a vidéki lakosság számára is. Emellett a munkahelyteremtésben fontos szerep jut a támogatási rendszernek, mely szükséges, ám nem elégséges feltétele a vidéki foglalkoztatottság hosszú távú előremozdításának.

Munkaanyag

Munkaanyag, vitaanyag

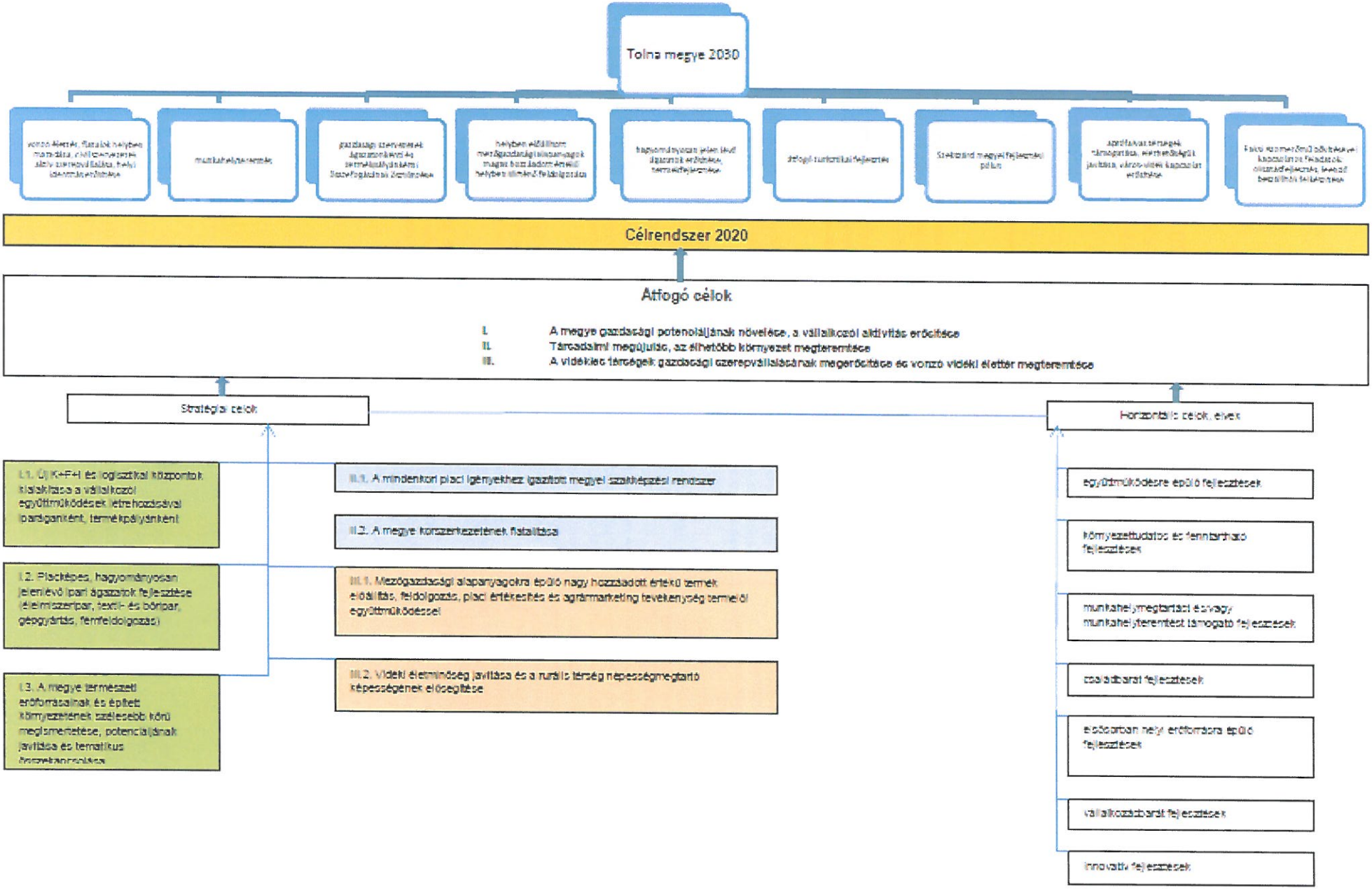
Tolna megye 2030
Célrendszer 2020
Átfogó célok
I. A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése
II. Társadalmi megújulás, az élhetőbb környezet megteremtése
III. A vidéki térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki életter megteremtése
Stratégiai célok
Horizontális célok, elvek
I.1. Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása a vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként
I.2. Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése (élelmiszeripar, textil- és bőripar, gépgyártás, fémfeldolgozás)
I.3. A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus
III.1. A mindenkori piaci igényekhez igazított megyei szakképzési rendszer
III.2. A megye koncentrációjának fokozása
III.1. Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel
III.2. Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése
együttműködésre épülő fejlesztések
környezettudatos és fenntartható fejlesztések
munkahelymegtartást és/vagy munkahelyteremtést támogató fejlesztések
családbarát fejlesztések
elsősorban helyi erőforrásra épülő fejlesztések
vállalkozásbarát fejlesztések
innovatív fejlesztések

3.2. Külső koherencia vizsgálat

3.2.1. A célrendszer kapcsolta az OFTK-val

Ebben a fejezetben be kívánjuk mutatni, hogy az EU 2020 Stratégia 11 tematikus célterülete és a Nemzeti Fejlesztés 2020 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció célrendszere, hogy kapcsolódik a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció célkitűzéseivel.

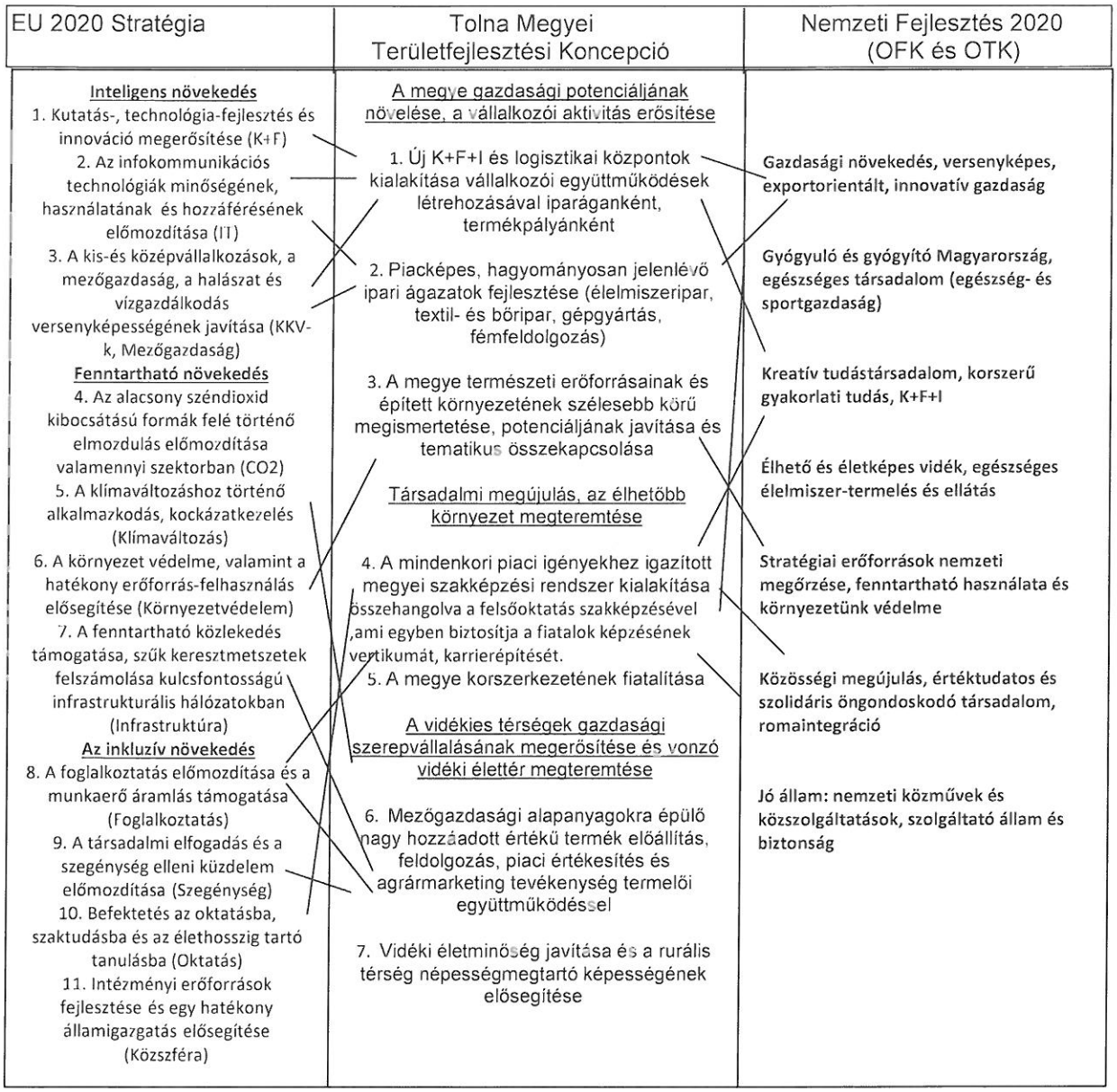

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának célrendszere, annak 7 stratégiai célja az EU 2020 Stratégiában megfogalmazott 11 tematikus célterület közül kilenchez közvetve, vagy közvetlenül kapcsolódik. A Nemzeti Fejlesztés 2020 dokumentum 7 stratégiai célja közül hathoz kapcsolódik a megyei koncepció valamelyik stratégiai célja.

3.2.2. A célrendszer kapcsolata az OTrT-vel

A 2003. évi XXVI. törvény (OTrT.) 5 évenkénti felülvizsgálata alapján 2012. decemberében a VÁTI elkészítette a módosító javaslatokat az alátámasztó munkarészekkel.
Jelenleg ennek véleményezése zajlik a módosításokban figyelembe lettek véve olyan országos szintű tervek (Új Széchenyi Terv) és stratégiák (pl. Nemzeti Vidékstratégia), amelyek az elmúlt években készültek el. Ezen kívül számos területrendezést érintő jogszabály is időközben megváltozott és kihirdetésre került.
Tolna Megye Területrendezési Terve 2012-ben került elfogadásra, ilyen formán az illeszkedése részben biztosított. Ez adta az alapot Tolna megye helyzetfeltáró munkarészeihez és a levont következtetések alapján fogalmazódott meg a megye 2014-2020 közötti célrendszere is.
Az OTrT a megyében új szerkezeti elemként jelöli az M9 autópályát, a transzatlanti vasútvonal fejlesztést valamint a bővülő atomerőművet. Mindhárom beavatkozástól a megyei célrendszer gazdaságélénkítést remél a 2014-2020 időszakban, ezért kiemelten, több pontban foglalkozik annak várható hatásával illetve több fejlesztést, épít rá.

M9 autópálya Szekszárd - Kaposvár szakasz: a két megyeszékhely gazdasági és kulturális kapcsolatán túl a mezőgazdasági kutatási-fejlesztési területen (Dombóvár-Kaposvár Egyetem I.1.2 célrendszer), valamint az új logisztikai főközpontok lehetőségét tárja föl (Dombóvár, Szekszárd I.1.5 célrendszer) Ugyanakkor élénkítő hatással bír a megye turisztikai elérhetőségére, a termál és gyógy turizmus területén is (Dombóvár, Tamási I.3.5.célrendszer)

Transzeurópai vasúthálózat Budapest Dombóvár- Gyékényes illetve, Dombóvár - Pécs szakasz Bár a nyomvonal kijelölése folyamatban van, mindenképp érinti Dombóvárt és Tolna megye javaslatai között szerepel Tamási érintése is.
Az M9-nél említett logisztikai (I.1.4) termál- valamint gyógy turisztikai(I.3.5.) célok itt is érvényesíthetőek.

Paksi atomerőmű tervezett bővítése: Ha közvetlen hatása nem megyei, inkább országos, közvetetten a K+F (I.1.3 célrendszer) mellett a járulékos építőipari munkák és a Tolna megyei beszállítók számára gazdasági fellendülést hozhat a beruházás az elkövetkezendő években.

<u>*Az országos ökológiai hálózat övezete*</u> csak kisebb területeken érinti a megyét (Duna és Sió mente, Gemenc, Mecsek ÉK-i kapuja, Gyulaji erdők, Bikács-Németkér), de a Tolna megyei célrendszer I.3.2. pontja – az építészeti értékek mellett- ezeket a területeket kiemelt turisztikai és rekreációs céllal jelöli.
Az OTrt-ben jelölten Tolna megye -Fejér és Békés mellett – az egyik leggazdagabb <u>*kiváló termőhelyi szántó*</u> tekintetében, mind a terület méretei, mind a termőföld minőségét tekintve. Ezért a célrendszer I.1.1 és I.1.2 pontja további kutatást és fejlesztést szorgalmaz mezőgazdasági és szőlészeti-borászati területeken a szomszéd megyék egyetemeivel együttműködve. Az I.2.3 pont pedig a mezőgazdaságon alapuló feldolgozóipart preferálja. Külön célrendszer foglalkozik a vidék fejlesztéssel (III.1) ezen belül a ökológiai és biogazdálkodással (III.2.5)

Munkaanyag, vitaanyag

Kiváló termőhelyi erdőterület csak kisebb foltokban van a megyében (Gemenc, Gyulaj, Mecsek ÉK-kapuja) a célrendszer ezekkel turisztikai célként jelöli (I.3.2), erdőgazdálkodással a terv nem foglalkozik

Tájvédelmi szempontból kiemelten kezelendő övezet Tolna megye alapterületének közel 35-40 %-a. A célrendszer nem tervez olyan fejlesztéseket melyek a tájba jelentős beavatkozással bírnának.

Világörökségi terület nincs a megyében, de a *Világörökség várományos terület* a Duna mentén Dunaföldvártól Bátáig szinte egybefüggően a Római Limes vonala, és a megyében található Tájházak is az Országos program részeként a jelöltek listáján szerepelnek. A célrendszer I.3.1. pontja kiegészülve a helyi értékvédett kúriákkal, pincefalvakkal a turisztika gazdaságélénkítő megerősödését várja.

Vízminőség védelmi terület az OTrT alapján a megyében a Duna mente, ez az I.3.4. rekreációs céllal maradéktalanul teljesíthető.

Nagyvízi meder az OTrT-ben a Duna és a Sió 20 km-es torkolati szakasza. Az országos célok (hajózhatóság) mellett a megyei célrendszer – az egyéb folyóvizekkel együtt- a III.1.7 célrendszerben kifejtett módon az öntözhető területeket kívánja bővíteni

Az OTrT-ben jelezett *kiemelt fontosságú honvédelmi* terület Tolna megyében két kisebb van (Simontornya, Medina) mellyel a megyei célrendszer érdemben nem foglalkozik.

3.2.3. A célrendszer kapcsolata a fontosabb ágazati koncepciókkal, tervekkel

A célrendszer kapcsolata a Nemzeti Vidékstratégiával

Átfogó célja: „Vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása"

A Nemzeti Vidékstratégia átfogó célja és a megyei célrendszer „Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése" (III.2.) komplex specifikus célja messzemenően illeszkedik egymáshoz. A Vidékstratégia átfogó célján belül a megyei célrendszerben is megjelenik *a táji és épített környezet értékeinek megőrzése* a megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása. /Az (I.3.) specifikus célban, azon belül a védett építészeti értékek gazdasági és turisztikai hasznosításának elősegítésében (I.3.1.) a kúriák és kiskastélyok jobb kihasználását illetően, a védett természeti területek (Gemenci-erdő, Völgység, Pacsmagi-tavak) fenntartható hasznosítása kapcsán (I.3.2.), valamint a Sió és a Duna turisztikai potenciáljának növelésében (I.3.3. és I.3.4.)./

A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás megjelenik: a megyei célrendszerben a gyógyvizek kínálatának kiterjesztésében (I.3.5.), a megújuló energiaforrásokra alapozó tamási kutatóközpont létrehozásában (I.1.3.), a nagymányoki és váraljai szén- és kőbányászat újraindításában (I.2.7.), a természetes vízbázisok, vízrendszerek mezőgazdasági hasznosításában, az öntözőrendszerek kiterjesztése révén (III.1.7.), a helyi megújuló energiaforrásokra (termálvíz, geotermikus energia, biogáz és biomassza) támaszkodó energiapolitikában (III.2.2.), valamint az ökotelepülések kivitelezésének gondolatában, a biogazdálkodás elterjesztésében (III.2.5.).

Az emberek és a közösség értékeire építés a megye szempontjából megjelenik a közösségfejlesztő szakemberek képzésétől kezdve (II.1.5.) a komplex

közösségfejlesztő, identitástudat-formáló cselekmények ösztönzéséig, legyen szó a kulturális lehetőségek bővítéséről (II.2.5.) vagy sportegyesületek, sportolási lehetőségek támogatásáról (III.2.4.).
A hagyományok ápolása, mint értékrend elsősorban a vidéki térség gasztronómiai kínálatának további ösztönzésében, versenyképességében jelenik meg, a pincefalvak (I.3.6.) és a falusi vendégasztal (III.1.6.) révén.
A mezőgazdaságot és a nem mezőgazdasági tevékenységet folytató vidéki vállalkozások fejlesztése szintén átfogóan jelenik meg a megyei célrendszer egészében, hiszen mindhárom átfogó cél és azok specifikus céljai is kitérnek a kis- és középvállalkozások piaci esélyeinek javítására, melyek között is külön hangsúlyt kap a falvak vállalkozásösztönző, fiatalok letelepedését elősegítő gazdaságpolitikája (II.2.4.). Ehhez kapcsolódik a helyi mezőgazdasági alapanyagra épülő helyi feldolgozó- és élelmiszeripari kapacitások kiépítése is (I.2.3. és III.1.2.).
A vidéken élők életminőségének átfogó javítása két önálló specifikus célt is képez a megyei célrendszerben, egyfelől a megye korszerkezetének fiatalítása érdekében a falusi életterek javításával (II.2.), valamint a népességmegtartó képesség javításával (III.2.).

A Vidékstratégia öt stratégiai céljából kettő jelenik meg mélyrehatóan a megyei célrendszerben, melyek teljes mértékben átszövik a megyei elképzeléseket. Az egyik a sokszínű és életképes agrártermelés, melyben fő szempont az *agrár- és élelmiszergazdaság életképességének növelése, piaci pozícióinak javítása*. Ez a célrendszerünket áthatja a termeléstől, termék előállítástól kezdve a csoportos termelői értékesítésig, marketing tevékenységig, kutatótevékenységig, szakoktatásig (I.1.1., I.1.2., I.2.1.). Az agrárgazdaság szinte minden ágazatára kitér a megyei elképzelés, így a szántóföldi növénytermesztésre, a kertgazdaságra, háztáji zöldség- és gyümölcstermesztésre, gyógynövénytermesztésre, borászatra, haltenyésztésre, valamint a tejiparra, a helyi feldolgozó- és élelmiszeriparra és a helyi piacok létrehozására.
A helyi, biológiai alapokra támaszkodó gazdálkodás is több ponton kerül említésre a megyei célrendszerben nemcsak a biotermesztés révén (III.2.5.), hanem a helyi termékek előállításával is (I.2.3., III.1.2., III.1.4.).
Az *üzemszerkezeti formák erősítése* elsősorban a termelői csoportok, TÉSZ-ek, BÉSZ-ek megalakulásának támogatásával (II.1.1.) és a különböző regionális klaszterek (I.2.5.) elérésével valósítható meg megyei szinten.
E sokszínű és életképes agrártermelés cél képezi a megyei célrendszer egyik legdominánsabb értékrendjét a Nemzeti Vidékstratégiából. A megyei tervezésben közvetetten hangsúlyt kap a kormányzati cél szerves részét képező tájfenntartó gazdálkodás, a nemzeti földtulajdonlás védelme, valamint az életképes gazdálkodást biztosító föld- és birtokpolitika.

A másik domináns cél, mely markánsan jelenik meg a megyei elképzelésekben is, a vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása. Ennek alapvetései, mint a vidékről történő elvándorlás megállítása, fiatalok számára a helyben maradásra ösztönző feltételek kialakítása, a demográfiai egyensúly helyreállítása, a szolgáltatások elérhetőségének biztosítása, illetve a helyi közösségek megerősítése a megyei célrendszernek is szerves részét képezik, mind önálló stratégiai célként kiemelve. A megyei célrendszerben közvetetten jelenik meg a Vidékstratégia fenntarthatóságra, tájgazdálkodásra, önfenntartó gazdálkodásra,

egészségbarát táplálkozáskultúrára, táj- és helyismeretre építő vidéki oktatáspolitikája, szaktanácsadó rendszere.
A Vidékstratégia élelmezési és élelmiszerbiztonságra törekvő specifikus célja közvetetten jelenik meg a megyei célrendszerben, mert van utalás az élelmiszerexportra, a bel- és külpiaci jelenlét növelésére és a magyar élelmiszer presztízsének javítására.
Természeti kincseink védelme, tájaink természeti értékei, erőforrásainak megőrzése azok kiemelt turisztikai hasznosításával együtt jelenik meg célrendszerünkben, valamint említést kap az ökologikus gondolkodás településtervezési alkalmazásában (III.2.5.), így a Nemzeti Vidékstratégiával összhangban közvetetten hangsúlyozza a vízbázisok védelmét, a táji sokféleséget és élővilág sokféleségét, a talaj védelmét, a környezetbiztonságot és a tájmegőrzést is.
A vidékfejlesztést szolgáló átfogó célunk és annak stratégiai céljai együttesen szolgálják a vidéki gazdaság létalapjainak biztosítását, a vidéki foglalkoztatás növelését. A megye aprófalvas térségeibe tervezett gazdaságfejlesztési programok, segítik az erdőgazdaságot, a kézműves és kisipari tevékenységet, a romák számára megélhetést biztosító gazdasági tevékenységeket és vállalkozási formákat, illetve a kulturális örökség érték alapú fejlesztését.

A célrendszer kapcsolata a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiával

Átfogó célja: „A folytonosan változó társadalmi-humán-gazdasági-természeti külső környezethez való alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az ahhoz szükséges kulturális adaptáció minőségi javítása"

A megyei célrendszerben a *társadalmi-humán* vonatkozások a II. átfogó célban és alpontjaiban jelenik meg: a gyakorlatorientált szakképzési rendszer kialakításában (II.1.1.), a szakképzési lehetőségek bővítésében (II.1.2.), az atomerőmű igényeihez igazodó műszaki képzés bővítésében (II.1.3.), az oktatás modernizálásában -a digitalizálás és e-oktatás segítségével (II.1.4.), valamint a közösségfejlesztő szakemberképzés megvalósításában (II.1.5.).
Humán és egyben gazdasági vonatkozás a családbarát foglalkoztatáspolitika, az atipikus foglalkoztatási lehetőségek kiterjesztésével (II.2.1.), valamint a bérház és háztáji program bevezetése kistelepüléseken (II.2.3.).
Gazdasági vonatkozású külső környezethez való alkalmazkodás a célrendszerünkben a logisztikai bázisok kialakítása (I.1.4. és I.1.5.), az ipari parkokhoz kapcsolódó inkubáció- és szolgáltatásbővítés (I.2.4.), a gazdasági klaszterek létrehozása (I.2.5.), a vidéki termelés fokozását elősegítő TÉSZ-ek, BÉSZ-ek létrehozása termékpályánként (III.1.1.), valamint a falusi turizmus erősítésére a falusi vendégasztal működtetésének elősegítése (III.1.6.).
A *természeti* környezethez való alkalmazkodás a célrendszerünkben megjelenik a megye természeti értékeire építő turisztikai hasznosításban (védett természeti területek I.3.2., Sió I.3.3., Duna I.3.4., gyógyvizek I.3.5.), a klímavédelemben (III.1.7.) és környezettudatos, helyi erőforrásra támaszkodó energiahasznosításban (III.2.2.), valamint az ökológiai településtervezés gondolkodásában (III.2.5.).
Alapvető célja:
Emberi erőforrások – cél a népességben stabil, egészséges, a kor kihívásainak megfelelő készségekkel és tudással rendelkező emberek alkotta, a kirekesztettséget fokozatosan csökkentő társadalom

Munkaanyag, vitaanyag

Demográfiai vonatkozásban célrendszerünkben is megjelenik a bevándorlási politikára (C1.4.) ösztönző törekvés a III.2.6. pontban a vidéki letelepedést segítő támogatások bevezetésével, adókedvezmények nyújtásával. Önmagában a népességszám stabilizálása (C1.3), az idősek egészségmegőrzése (C1.11-12.) és társadalmi együttműködésben való szerepük biztosítása (C1.5), valamint a versenyképes munkabérek biztosítása (C1.2) célrendszerünk egészének törekvései, illetve a megye jövőképének meghatározása során mindez közvetlenül is megfogalmazódik. („Boldog, elégedett, aktív és egészséges emberek.")
Az *egészségre* vonatkozó célok közvetlenül nem jelennek meg célrendszerünkben: halandóság csökkentése (C1.13), krónikus nem fertőző megbetegedések számának csökkentése (C1.12), egészségkockázatos magatartási formák arányának mérséklése (C1.11), valamint a környezeti kockázati tényezők mérséklése (C3.6). A betegségek megelőzése a célrendszerünkben az aktív élettel jelenik meg (a foglalkoztatottság növelésével és a szabadidő aktív eltöltéséve).
Tudás témakörében nálunk a minőségi szakoktatás, a szakképzési rendszer bővítése, modernizálása, a helyben maradást, helyben tanulást biztosító helyi felsőoktatás fejlesztése, valamint a földrajzi hátrányokat leküzdő, esélyegyenlőséget teremtő távoktatás gondolata jelenik meg a II.1.1., II.1.2., II.1.3., II.1.4. pontokban, mely részben egyezik a Keretstratégia C1.6 céljával, az életen át tartó tanulással és a munkavégzéshez szükséges tudás, készségek és kompetenciák elsajátításával, valamint a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésével. Az innováció (C4.5) és a tudásalapú gazdaság (C1.9) a gazdaságfejlesztési céljaink között jelenik meg az I.1.1., I.1.2., valamint I.1.3. pontokban, a helyi adottságainkra építő megyei K+F+I központok kialakításával.
A hétköznapi életstratégiákkal kapcsolatos ismeretek átadása (C1.10), az oktatásban töltött idő növelése (C1.7), az oktatási rendszer szelektivitásának csökkentése (C1.8) közvetlenül nem jelenik meg a célrendszerünkben.
A *társadalmi kohézió* törekvései, mint a szegénység és az etnikai alapú társadalmi kirekesztettség nem jelenik meg markánsan a célrendszerünkben.

Társadalmi erőforrások – cél a fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása, a fenntartható társadalom szempontjából pozitív értékek, erkölcsi normák és attitűdök erősítése
A bizalom infrastruktúrájának erősítését célzó pontok, mint a korrupció és gazdasági járadékvadászat elleni fellépés, az állami szabályozórendszer stabilitásának megteremtése, valamint a kormányzás kiszámíthatóságának erősítése nem jelennek meg a célrendszerünkben.
A munka társadalmi körülményeire vonatkozó célkitűzések közül a C2.5, mint a munkakörülményekkel való elégedettség és örömérzés növelése jelenik meg a célrendszerünkben elsősorban az atipikus foglalkoztatási lehetőségek kiterjesztésével, illetve a családbarát foglalkoztatáspolitika megteremtésével, a II.2.1. pontban.
A foglalkoztatottság javítása (C4.6) a vidéki emberek esélyegyenlőségén keresztül jelenik meg célrendszerünkben, a vidéki térségek helyi adókedvezmény támogatásával, vállalkozások támogatásával, ezáltal munkahelyek teremtésével (III.2.6.), illetve a II.2.1. pontban a nők foglalkoztatási helyzetének javításával, a közmunkaprogram racionalizálásával. A társadalmi kirekesztettség mérséklése (C2.1) direkten nem jelenik meg a célrendszerünkben.
A családi értékek erősítése párkapcsolatokhoz és házassághoz kapcsolódó értékrendje (C1.1 és C2.3) közvetlenül nem jelenik meg célrendszerünkben.

A múlt örökségének ápolása, kulturális szolgáltatások fejlesztését képező, illetve az identitás megerősítése (C2.6) megjelenik az épített örökség (egykori kúriák, kiskastélyok) védelmében, fenntartható hasznosításában, funkcióbővítésében (I.3.1.), valamint a megye hagyományos, régi múltú ipari ágazatainak újbóli felvirágoztatásában (tejipar I.2.1., bőr- és textilipar I.2.2., borászat és pincefalvak népszerűsítése I.3.6.), illetve a német nemzetiségi gyökerekre támaszkodó, német kapcsolatokat felhasználó gépgyártás erősítésében (I.2.6.). Továbbá a helyi identitás tudat erősítése önálló elemként is megjelenik célrendszerünk, a helyi közösségfejlesztő szakemberek képzésén, alkalmazásán keresztül.

Természeti erőforrások

A természeti erőforrás felhasználási korlátok érvényesítése (C3.1) és a termelési technológiai korlátok vagy termék szabványok érvényesítése azért nem jelenik meg a célrendszerünkben, mert Tolna megye a kevésbé környezetterhelő megyék közé tartozik, területén nem működnek magas kibocsátási értékekkel rendelkező üzemek.
Biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások témakörben a megye célrendszere kiemeli a megújuló energiaforrások hasznosítását a geotermikus-, nap- és szélenergia, a biomassza és biogáz, valamint a termálvíz jobb kihasználásával (III.2.2.), az ökologikus településtervezés szemléletével (III.2.5.) a környezettudatos építési módok alkalmazásával, biogazdálkodás elterjesztésével, természetközeli oktatás (erdei iskola) népszerűsítésével, valamint a megújuló energiafelhasználásra alapozott kutatóközpont létrehozásával Tamásiban (I.1.3.). A biodiverzitás, természetközeli értékek elsősorban turisztikai hasznosítással jelennek meg célrendszerünkben, mint a védett természeti területek, Gemenci-erdő, Völgység, Pacsmagi-tavak területén, Sió és Duna mentén megvalósítható vadász-, horgász-, valamint kerékpáros turizmus. Megjelenik a fenntartható mezőgazdaság is, öntözőrendszerek kiépítésével, az öntözhető területek növelésével (I.2.3.), valamint víztározók létesítésével, a klímaváltozás mezőgazdaságra gyakorolt negatív hatásainak csökkentésével (III.1.7.), mely igazodik a Keretstratégia talaj termőképességének fenntartása céljához (C3.4). Önmagában az ökoszisztéma-szolgáltatások kimerítésének megakadályozása, a természetes területek beépítési sebességének csökkentése és a fenntartható hozamon alapuló gazdálkodás (C3.5) az ökogazdálkodás, az agrárkörnyezet-gazdálkodás és az ökologikus gondolkodás népszerűsítésén keresztül jelenik meg a célrendszerünkben.
Az embert érő környezeti terhelések csökkentése (C3.6) azért nem jelenik meg markánsan a célrendszerben, mert a környezeti szennyezés mértéke nem jelentős a megyében, köszönhetően a fenntartott természetközeli állapotnak. A jövőbeli fejlesztések is a horizontális célok, elvek mentén valósulnak meg ez garantálja, hogy a megye továbbra is megőrzi természeti értékeit és gátat szab a nagy környezeti terheléssel, kárral járó beruházásoknak.
Nem megújuló természeti erőforrások ésszerű gazdálkodása a célrendszerben a szén- és kőbányászat újraélesztésével jelenik meg Nagymányok és Váralja térségében az I.2.7. pontban.

Gazdasági (fizikai) erőforrások – Fontos az önrendelkezés megfelelő szintjének fenntartása a gazdaságpolitikai döntésekben. Cél a fizikai tőke szelektív gyarapítása, a közösségi tőkejavak amortizációjának pótlása. Kiemelt feladat a vállalkozói réteg megerősítése, a hazai tőkebefektetések fokozatos növelése, külföldi kitettségünk csökkentése

A lokalizáció és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok kihasználása közötti ésszerű arány megteremtése (C4.1) is és a helyi gazdasági kapcsolatok (pl. város és vidéke) erősítése (C4.2) is megjelenik a célrendszerben a helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítésével, helyi bolthálózatokban történő értékesítéssel (III.1.4.), valamint a mezőgazdasági alapanyag szállítását kiszolgáló helyi és térségi logisztikai bázisok kialakításával (I.1.4., I.1.5.).
A vállalkozói tőke és az innováció erősítésén és a foglalkoztatás bővítésén belül a megye célrendszerében is megjelenik az üzleti környezet fejlesztése (C4.4) és az innovációs ráfordítások hatékonyságának növelése (C4.5) az egyes termelési ágazatokhoz kapcsolódó K+F+I ráfordítások támogatásán keresztül –borászati K+F központ Szekszárdon I.1.1., mezőgazdasági kutatóközpontok Dombóváron és Tamásiban I.1.2., energetikai K+F bázis Pakson és Tamásiban I.1.3.
A költségvetési politika államadósság csökkentés célja (C4.7) nem jelenik meg közvetlenül a megyei koncepcióban, sem az *életpálya-finanszírozás* jóléti célú átcsoportosítása (C4.8).

A célrendszer kapcsolata a Magyar Növekedési Tervvel

Átfogó célja: „A hazai gazdaság nettó exportjának (külkereskedelmi kivitel és a behozatal különbsége) maximalizálása"

Az átfogó cél elérésének módjai a Magyar Növekedési Tervben:

Importkiváltó gazdaságpolitika a termelésben
A megyei fejlesztési koncepció célrendszere nagymértékben épít az importfüggetlenségre, mely konkrétan a helyi alapanyag előállításában, feldolgozásában, illetve helyi vagy regionális szintű értékesítésében, logisztikában és marketingtevékenységben nyilvánul meg. Ez egyaránt megjelenik a megye fő gazdasági ágazatának, a mezőgazdaságnak a tevékenységében, szerepében, az energiapolitikában (paksi atomerőmű bővítése, illetve a helyben is megtermelhető, természeti erőforrásokra építkező alternatív energiahasznosítás – gyógyvizek, geotermikus energia, nap- és szélenergia, biogáz és biomassza, stb.) és a helyi érdekeltségű nyersanyag-kitermelésben (szén- és kőbányászat újraindítása Nagymányok és Váralja térségében).

Importkiváltó gazdaságpolitika a felhasználásban
A megyei célrendszerben az importfüggetlen energiahasznosítás legmarkánsabban a helyi termelésű energia előállításban (III.2.2.), illetve a településtervezés ökológiai gondolkodásában, ökoházak, alternatív környezethasználatot eredményező építészetben biztosított (III.2.5.).

Az exportpiacokon jelenlévő magyar tulajdonú vállalkozások további terjeszkedésének elősegítése
A megyei célrendszer a Magyar Növekedési Terv gazdaságbővítési elképzeléseihez részben igazodik, figyelembe véve a megye eredendően fennálló, gyenge önálló külgazdasági kapcsolatait, export- és importfüggőségét. Az exportpiacra jutás a célrendszer I.2.6. pontjában jelenik meg, amely a Németországba irányuló autóipari és gépgyártási kapacitások bővítését, a Magyarországon hozzáadott termelési érték növelését és a beszállítói tevékenység fokozása révén a kisvállalkozások erősítését tűzi ki célul. Németország, mint exportpiaci célterület a jelentős mértékű Tolna

Munkaanyag, vitaanyag

megyei német származású lakosság, fennálló kulturális értékek, hagyományok és nyelvápolás miatt került stratégiai kiemelésre. Tolna megye esetében egyéb egész megyei területre kiterjedő külgazdasági vonatkozás nem határozható meg markánsan, a célrendszer a települési, mikrotérségi önálló gazdasági kapcsolatok keresését támogatja, mely magában foglalja a testvérvárosi, testvértelepülési gazdasági és kulturális kapcsolatok elmélyítését, a regionális, szubregionális érdekeltségű termelést, értékesítést, kutatás-fejlesztést, termelői érdekérvényesítést klaszterek létrehozásával, TÉSZ-ek, BÉSz-ek szerveződésének ösztönzésével, illetve egyetemek, kutatóbázisok technológiai, tudományos együttműködésével.

A Magyar Növekedési Terv gazdasági értéknövelő szempontjai, mint a befektetések ösztönzése, a kis- és középvállalkozások erősítése, a súlyponti ágazatok kiemelt kezelése, az elmaradott térségekbe történő kiemelt beruházás ösztönzés a megyei célrendszer alapját jelentik, igaz, nem külgazdasági kapcsolatok révén, hanem elsősorban helyi viszonyokra építkezve.

A Magyar Növekedési Terv nem határoz meg Tolna megye területére külön növekedési tengelyeket, csomópontokat, melyek kiemelt, országos jelentőségű stratégiai szerephez jutnának, csupán közvetetten, a szabad vállalkozási zónák kialakításával biztosítja a megye legelmaradottabb térségének, a Tamási kistérségnek a jövőbeli ipari, gazdasági fejlesztési lehetőségeit, mely a megyei fejlesztési koncepció célrendszerének is hangsúlyos eleme a területi felzárkóztatás, belső perifériák oldása és a társadalmi-gazdasági problémák kezelése következtében.

A Magyar Növekedési Tervhez szorosan kapcsolódó Külgazdasági Stratégia elsőszámú külkereskedelmi célja, az *Eróteljes keleti nyitás* Oroszország tekintetében említendő a Tolna megyei célrendszerben, köszönhetően a paksi atomerőmű bővítésének orosz befektetői és üzemeltetői vonatkozásának.
A Külgazdasági Stratégia második stratégiai célja, az *Erős rácsatlakozás a nagy nyugat-európai exportőrökre* Tolna megye vonatkozásában Németország relevanciáját hozza, a már említett kulturális és gazdasági kapcsolatok, gyökerek révén.

A célrendszer kapcsolata az Új Széchenyi Tervhez

A megyei fejlesztési koncepció célrendszere értékrendjében, tervezési szemléletében felöleli az Új Széchenyi Terv mind a hét fő programjának célkitűzéseit.

Az Egészségipari program céljaiból a megyei célrendszerben is megjelenik az *elmaradott térségek felzárkóztatása*. A leghátrányosabb helyzetű Tamási kistérséghez és a belső perifériát képező Tolnai-Hegyhát aprófalvaihoz komplex felzárkóztató gazdasági és vidékfejlesztési programot rendeltünk, továbbá a szintén elmaradott Dombóvári kistérség is hangsúlyos szerephez jut a mezőgazdasági kapacitások, kutatás-fejlesztés, innovációs háttér megteremtése kapcsán.
A *geotermikus energia komplex hasznosítási lehetősége* gyakorlatilag minden Tolna megyei városban teret nyerhet a célrendszer alapján, hiszen a már meglévő gyógyturisztikai szolgáltatásokra, kiépített infrastruktúrákra épít, és a termálvíz energetikai hasznosítását fogalmazza meg. Tolna megye az egészségiparban ugyanis főként a gyógyvizek és gyógyfürdők turisztikai és orvosi, szakápolási

rendszerét tudja minden igényt kielégítően képviselni. Tolna megye az egészségiparban főként a rehabilitáció területén tudott az elmúlt évtizedben jelentős mértékben fejlődni és a piaci igények és a fokozódó versenyhelyzet miatt is ezen terület továbbfejlesztése indokolt elsősorban.
Szintén az egészségipari program céljai jelennek meg a megyei célrendszerben a biotermelésen, illetve a gyógynövénytermesztés és feldolgozáson keresztül.

A Zöldgazdaság-fejlesztési program céljai közül a megújuló energiaforrások alkalmazása, az energiahatékonyság növelése, az energetikai célú kutatás-fejlesztés és az energetikai szakoktatás egyaránt megjelenik a megyei célrendszerben. Emellett a célrendszerünk kiegészül a biogáz- és biomassza üzemek telepítésével, a kistelepülések közlekedési lehetőségeinek gépjármű és járat racionalizálásával, a környezeti nevelés hangsúlyozásával, erdei iskolák támogatásával, ökotermelés, ökotelepülések, mint zöld mintaprojektek szorgalmazásával.
A megyei célrendszer közvetlenül nem tér ki az Új Széchenyi Tervben alprogramként szereplő hulladékgazdálkodásra, világításkorszerűsítésre, zöldfoglalkoztatásra és zöld szakképzésre.

Az Otthonteremtési program céljai a megyei célrendszerben különösen a vidéki, falusi, elmaradott területekre összpontosulnak, kettős céllal: egyrészről a vidéki élettér javításával, a falusi lakásállomány és lakóinfrastruktúra modernizálásával, másrészről a falvak lakosságának növelésével, új betelepülők ösztönzésével. A megyei önkormányzat tehát társadalmi és területfejlesztési elképzeléseket egyszerre ötvözött e célok meghatározásakor. A vidéki berház(lakás) és háztáji program (II.2.3.), a vonzó vidéki élettér kialakítása (II.2.2.) hangsúlyos a megye célrendszerében.

A Vállalkozásfejlesztési program céljai a megyei elképzelésekben mint a klaszterek, termelői csoportok, TÉSZ-ek, BÉSZ-ek szerepének növelése, a beszállítói kis- és középvállalkozások fejlesztése, a vidéki, elmaradott térségekbe irányuló vállalkozás- és beruházás-ösztönzés meghatározásán keresztül jelenik meg.

A Tudomány – innováció program céljai megyei vonatkozásban oktatási és gazdasági hatással számíthatók. A megyei szakképzések és felsőoktatási lehetőségek bővítése, a minőségi oktatás és nevelés, a régió egyetemeinek tudásalapú eszközeinek, módszereinek megjelentetése a megyei gazdasági és energetikai termelésben, innovációk támogatása, a magasabb hozzáadott értékű feldolgozóipar körülményeinek megteremtése, a K+F+I központok kialakítása funkcionális térségenként fogalmazódik meg célként Tolna megye esetében. Az Új Széchenyi Tervben hangsúlyos kreatív ipar a megyei elképzelésekben is szerepel (vonzó vidéki élettér kialakítása (II.2.2)).

A Foglalkoztatási program teljes mértékben rávetíthető a megyei célrendszerre is, mert minden, az Új Széchenyi Tervben meghatározott foglalkoztatás bővítésére irányuló cél, alprogram és prioritás önálló stratégiai célként, illetve prioritásként került meghatározásra, így a családbarát foglalkoztatáspolitika, a szakképzési rendszer piacképessé tétele, a mai technológiára alapozott, gyakorlatorientált szakképzés lehetőségeinek biztosítása, a vállalkozások ösztönzésének támogatása helyi adókedvezményekkel, vagy a magas élőmunka-igényű zöldség- és

gyümölcstermesztés elterjesztése, a hátrányos helyzetű térségek, aprófalvak munkahelyteremésének, kis- és mikro-vállalkozásainak támogatása.

A Közlekedésfejlesztési program céljai a megyei koncepció célrendszerében elsődlegesen a logisztika szerepének fokozásával, a vidéki térségek közlekedési lehetőségeinek javításával és a közlekedési ágazatok elkülönülő fejlesztési irányaival jelenik meg. Elképzeléseink szerint javítható a megye lakosságának mobilitása, a közlekedésből adódó környezetterhelés mértéke, az áruforgalom hatékonysága és a turisztika potenciális lehetősége (vízi és kerékpáros turizmus).

4. A terület felhasználás alapelveit lefektető koncepció

4.1. Stratégiai térstruktúra bemutatása

A megye térszerkezetére jellemző, hogy nem a megyeszékhelyre koncentrált, hanem az egyes kistérségek, tájak önállósága, külső kapcsolatai a jellemzőek. A megye városai a Duna mentén (Dunaföldvár, Paks, Tolna, Szekszárd, Bátaszék), illetve Tamási és Gyönk kivételével a megyehatáron (Bonyhád, Nagymányok, Dombóvár, Simontornya) helyezkednek el, ami igazolja, hogy a megye térszerkezete nem kiegyensúlyozott.
A területi fejlődés alakulását alapvető mértékben befolyásolta az a körülmény, hogy a megye területét az észak-déli irányban fekvő Tolnai-hegyhát kettéosztja és bizonyos szempontból folyamatosan akadálya volt a kapcsolatok fejlődésének. A megye kistérségei, illetve a nyugati és keleti része közötti együttműködés lényegében nem alakult ki sem társadalmi, sem gazdasági szempontból és az egyes kistérségek fejlődése is eltér, a fő észak-dél irányú közlekedési főútvonal a 6-os főút volt Tolna megye fejlődési tengelye. A Budapest – Pécs – országhatár között futó főút, amely a Dunával párhuzamosan haladva felfűzte és tulajdonképp fejlesztette a megye gazdaságilag amúgy is fejlettebb részét.
A 63-as főút hasonlóképp észak-dél irányban Szekszárd (Tolna) – Székesfehérvár között teremtett közúti kapcsolatot. Kelet-nyugat irányú jelentős közúti és így gazdasági kapcsolt sincs például Paks és Tamási vagy Szekszárd és Dombóvár között. A 65-ös főút Szekszárd – Siófok északnyugat-délkelet irányban pedig ferdén szeli át a megyét, így érdemi kapcsolatot nem teremtve a megye keleti és nyugati részei között.

Megépült a Szekszárdi Duna-híd és az M9-es félpályás az 6-os és az 51-es főút közötti szakasza. Az elmúlt években megépült az M6-os autópálya teljes Tolna megyei szakasza és Budapest és Pécs között is autópályán lehet közlekedni. Ez a már üzemelő két új gyorsforgalmi út a megye térszerkezetében jelentős változást hozott, ám igazából a meglévő tendenciát és fejlettséget, azaz a meglévő különbségeket tovább erősítette.

A Paksi és a Szekszárdi kistérség volt eddig is Tolna megye két legfejlettebb, gazdaságilag legerősebb kistérsége, az új országos, nemzetközi kapcsolatokat is erősítő fejlesztések pedig épp ebben a két legfejlettebb térségben valósultak meg.
Az M6-os gyorsforgalmi út egyre jobban felerősíti az itt lévő települések gazdasági jellegű fejlesztési szándékait. A mellékúthálózat kismértékű módosításával tovább javítva az autópályával való kapcsolatot a két kistérségben újabb fejlesztési területek létesülnek majd.

Annak érdekében, hogy az autópályától távolabbi, gazdaságilag elmaradott kistérség, mint például a megye csaknem egyharmadát kitevő Tamási kistérség, illetve a Dombóvári és a Bonyhádi kistérség elsősorban apró-és kistelepüléseinek további gazdasági és társadalmi leszakadását mérsékeljük és felzárkóztatását elősegítsük, szükséges új, hatékony térségfejlesztési eszközöket alkalmazni. A fejletlen területeknek a fejlett területektől történő további leszakadását hivatott fékezni az a kormányzati szándék is, mely létrehozta a „szabad vállalkozási zónákat" az ország legfejletlenebb területeinek hatékony – elsősorban gazdasági célú – felzárkóztatására. Az országos szándék ellenére Tolna megye szempontjából további ösztönzőkre, önálló térségfejlesztési programra és „Kiemelten fejlesztendő térség" kijelölésére van szükség a területi különbségek mérséklésére, illetve a leszakadt térségek, települések felzárkóztatására.

A már megépült és az országos tervben (OTrT) szereplő közlekedési hálózat szerint a Tamási kistérség megközelíthetősége a megyeközponttal, és a megye fejlettebb keleti részeivel való kapcsolat-rendszere nem változik alapvetően. Az M9-es gyorsforgalmi út továbbépítése szempontjából várható, hogy Kaposvár – Bonyhád közötti szakasz készül el a következő ütemben 2020-ig. Ezzel a fejlesztéssel a megyehatárhoz közel és részben Baranya megye területét is érintve, de létrejönne a megye keleti és nyugati része között egy valódi, eddig hiányzó gyorsforgalmi közúti kapcsolat, amely jelentős fejlesztéseket eredményezhet a Bonyhádi és Dombóvári kistérség területén és lehetőséget teremt Dombóvár számára, hogy a Dél-Dunántúli Régió közepén elhelyezkedő város regionális szintű logisztikai központtá váljon. Várhatóan 2030-ig az M9 autóút teljes kiépítése esetén az országon belüli kelet-nyugati kapcsolatok egyik legjelentősebb gyorsforgalmi útja épül majd meg további lehetőséget teremtve Tolna megye és települései számára. Az M9 gyorsforgalmi út hálózati szerepe az új szekszárdi-híd megépítésével meghatározó jelentőségű, nemcsak a térség forgalmát, hanem Dél-Magyarországot illetően is. Keleti irányban az M5 autópályához, nyugati irányban Szekszárd, Bonyhád, Dombóvár, Nagykanizsa összekötésével az M7 autópályához csatlakozik, így a Dunántúl és az Alföld déli részeinek összekapcsolását teremtheti meg.

A térszerkezet a fent említett okok miatt várhatóan 2030-ig sem lesz egységes. Egyes térségek az adottságaikból adódóan nagyobb mértékben fejlődnek majd.

A megye gazdasági térszerkezetét vizsgálva (Bennett-féle mutató alkalmazásával) az 5 kistérség közül ebben az esetben is a Paksi ill. a Szekszárdi kistérség a kiemelkedő – a Paksi magasan átlag fölötti, a Szekszárdi pedig átlag fölötti besorolású. A kistérségek vizsgálatához alkalmazott mutatók leginkább a helyi gazdaság működésében felfedezhető differenciákat emelik ki.

A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció egyik legfontosabb célja, hogy a megye fejletlenebb térségeiben, hátrányos helyzetű településein is beindítson a helyi erőforrásokra, a helyi értékekre és humán erőforrásra alapozva olyan gazdaságfejlesztési folyamatokat, melyek mérséklik a további gazdasági leszakadást és elősegítik a felzárkózást a megye fejlettebb területeihez.

A Kiemelten fejlesztendő térségre önálló térségfejlesztési programot készítünk, amit a területfejlesztési koncepció csak említés szintjén tartalmaz, de a programozás keretében részletesen stratégai és operatív program keretében, illetve a projektek (projekt javaslatok) szintjén is meg kívánunk jeleníteni. A beavatkozástól azt várjuk, hogy a gazdasági térszerkezetben érezhető változások indulnak el 2014-2020-között.

Munkaanyag, vitaanyag

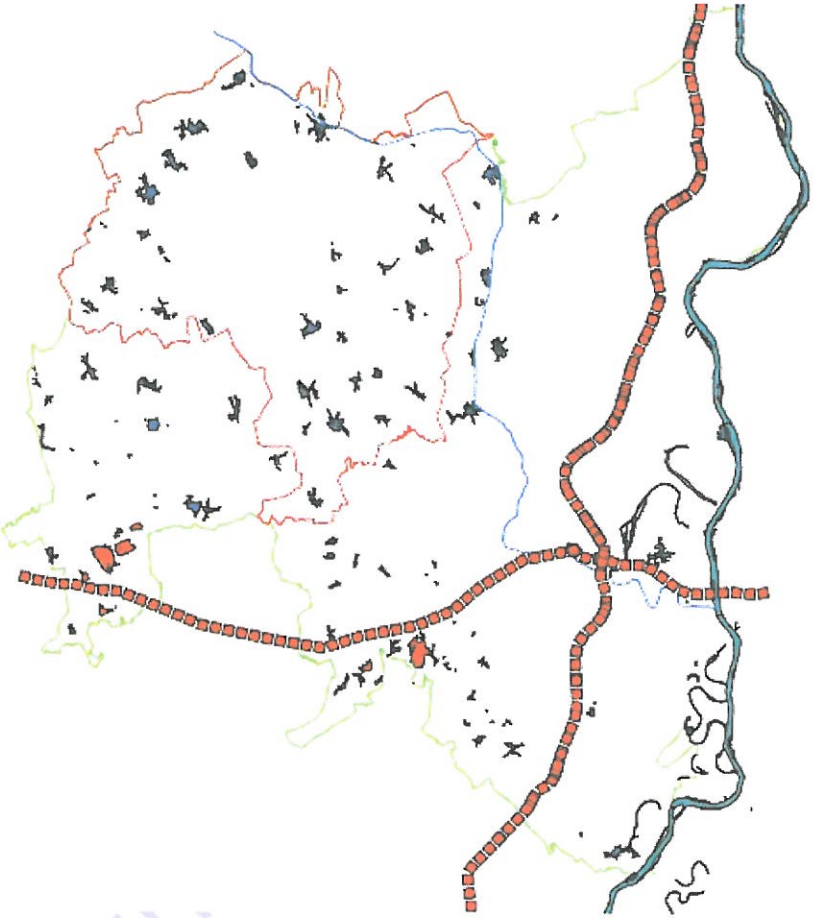

Tolna megye térszerkezetére (gazdasági térszerkezet) 2030-ig jelentősebb hatást kiváltó beavatkozások
(Tolna megye Kiemelten fejlesztendő térsége (Tamási kistérség területe, leghátrányosabb helyzetű települések), az M9-es gyorsforgalmi út kiépülése kapcsán fejlesztéssel közvetlenül érintett települések)

Munkaanyag, vitaanyag

A Kiemelten fejlesztendő térség (leghátrányosabb helyzetű települési listája)

1. Attala	20%-os munkanélküliség
2. Báta	34,3%-os munkanélküliség
3. Bátaapáti	396 lakos
4. Belecska	420 lakos, LHH
5. Bikács	33,7%-os munkanélküliség, 433 lakos
6. Bogyiszló	21,3%-os munkanélküliség
7. Bonyhádvarasd	402 lakos
8. Csibrák	36%-os munkanélküliség, 326 lakos
9. Dalmand	20,8%-os munkanélküliség
10. Diósberény	26,5%-os munkanélküliség, 353 lakos
11. Döbrököz	26,6%-os munkanélküliség
12. Dúzs	31,7%-os munkanélküliség, 267 lakos, LHH
13. Értény	45%-os munkanélküliség, LHH
14. Felsőnyék	20,4%-os munkanélküliség, LHH
15. Fürged	40,7%-os munkanélküliség, LHH
16. Gerjen	22%-os munkanélküliség
17. Grábóc	27,9%-os munkanélküliség, 180 lakos
18. Gyulaj	31,3%-os munkanélküliség
19. Hőgyész	LHH
20. Iregszemcse	LHH
21. Izmény	20,6%-os munkanélküliség
22. Jágónak	42%-os munkanélküliség, 229 lakos
23. Kajdacs	23,3%-os munkanélküliség
24. Kalaznó	30,2%-os munkanélküliség, 145 lakos, LHH
25. Keszőhidegkút	20%-os munkanélküliség, 204 lakos, LHH
26. Kismányok	329 lakos
27. Kisszékely	297 lakos, LHH
28. Kistormás	331 lakos
29. Kisvejke	20%-os munkanélküliség, 406 lakos
30. Kocsola	34,2%-os munkanélküliség
31. Koppányszántó	24,4%-os munkanélküliség, 310 lakos, LHH
32. Kölesd	22,9%-os munkanélküliség
33. Lápafő	41,3%-os munkanélküliség, 153 lakos
34. Magyarkeszi	30,2%-os munkanélküliség, LHH
35. Miszla	34,1%-os munkanélküliség, 272 lakos, LHH
36. Mórágy	26,3%-os munkanélküliség
37. Mőcsény	367 lakos
38. Mucsfa	387 lakos
39. Mucsi	41,7%-os munkanélküliség, 454 lakos, LHH
40. Murga	25%-os munkanélküliség, 53 lakos
41. Nagykónyi	35,1%-os munkanélküliség, LHH
42. Nagyszékely	28,9%-os munkanélküliség, 437 lakos, LHH
43. Nagyszokoly	48,8%-os munkanélküliség, LHH
44. Nagyvejke	146 lakos
45. Nak	28,7%-os munkanélküliség
46. Ozora	29,2%-os munkanélküliség, LHH
47. Pálfa	24,3%-os munkanélküliség
48. Pári	27,3%-os munkanélküliség, LHH
49. Pincehely	20,2%-os munkanélküliség, LHH
50. Regöly	LHH
51. Sárpilis	28,5%-os munkanélküliség

Munkaanyag, vitaanyag

52. Sárszentlőrinc	32,1%-os munkanélküliség
53. Szakadát	21,1%-os munkanélküliség, 238 lakos, LHH
54. Szakály	LHH
55. Szakcs	22,4%-os munkanélküliség
56. Szárazd	28,1%-os munkanélküliség, LHH
57. Tolnanémedi	24%-os munkanélküliség, LHH
58. Udvari	24,6%-os munkanélküliség, 400 lakos, LHH
59. Újireg	293 lakos, LHH
60. Váralja	21,7%-os munkanélküliség
61. Várong	44,4%-os munkanélküliség, 147 lakos
62. Varsád	26,7%-os munkanélküliség, 372 lakos, LHH
63. Závod	293 lakos

(A táblázatban szereplő adatok 2012. decemberi állapotot tükrözik)

M9-es gyorsforgalmi út tervezett Kaposvár – Bonyhád közötti nyomvonala által fejlesztéssel közvetlenül érintett Tolna megyei városok és falvak

Érintett városok: Dombóvár, Nagymányok, Bonyhád

Bonyhádi kistérségben érintett falvak:
- Bonyhádvarasd
- Aparhant
- Izmény
- Györe
- Kismányok
- Váralja

Dombóvári kistérségben érintett falvak:
- Csikóstőttős
- Kaposszekcső
- Jágónak
- Kapospula
- Attala

Munkaanyag, vitaanyag

5. A fejlesztés eszköz-és intézményrendszere

5.1. A prioritások azonosítása

Kidolgozás alatt!

5.2. Felelősség és intézményrendszer – A koncepció üzenetei

Kidolgozás alatt!

6. A tervezési folyamat, a társadalmasítás és legitimáció leírása

A tervezési folyamat előkészítő fázisában elkészítettük azt a helyzetértékelő dokumentumot mely megalapozta a területfejlesztési koncepció célkitűzéseit. A helyzetfeltáró munkarészek (helyzetelemzés, helyzetértékelés) elkészítése a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet alapján történt. Munkánk fő célja a megye helyzetének minél alaposabb feltárása volt, éppen ezért a rendelkezésre álló szakmai anyagok és a bekért legfrissebb (KSH adatok) mutatószámokon túlmenően számos személyes találkozóra (mikrotérségi találkozó) is sor került a megye teljes területét felölelve, melynek keretében a térségfejlesztésben, településfejlesztésben érintett szereplők elmondhatták véleményüket és információt is cserélhettek egymás között.

A személyes találkozókkal egy időben a megye mind a 109 települése tekintetében - az önkormányzatok esetében - kérdőíves felmérést készítettünk, melyben a korábbi finanszírozási időszak tapasztalatairól és a megvalósított fejlesztésekről kértünk információt, valamint rákérdeztünk a településeket jelenleg jellemző problémákra és a középtávú (2014-2020) fejlesztési elképzelésekre is. A megyei helyzetfeltáró munkarészek elkészítése során figyelembe vettük az Európai Unió 2014-2020-as programozási időszakára vonatkozó jogszabályait, ajánlásait, különös tekintettel az Európa 2020 stratégiára és annak célterületeire.

Az adatgyűjtés során döntően másodlagos forrásból származó információkra támaszkodtunk (már meglévő megyei vagy megyét érintő tanulmányok feldolgozása és szintetizálása), kisebb mértékben primer adatokra is támaszkodtunk, melyeket a MTFK tervezése során összegyűjtöttünk, ebből következtetéseket vontunk le és elemzéseket jelenítettük meg. A helyzetfeltáró munkarészben vizsgáltuk a megye demográfiai, gazdasági, turisztikai, mezőgazdasági, humán szolgáltatási és közlekedési, környezeti és kommunális infrastrukturális helyzetét. A helyzetértékelés kitér ugyanakkor a megye külső környezetének vizsgálatára, a belső erőforrások vizsgálatára térképi megjelenítésekkel. A tervezési munka során áttekintettük a megyét érintő ágazati koncepciókat, területfejlesztési elképzeléseket és hatályos területi terveket. Munkánk során újra felkerestük a megye területfejlesztésben érintett főbb szereplőit, partnerségi tervet készítettünk az érintettek bevonására, a velük való folyamatos kapcsolattartásra. Kiértékeltük a megyei területfejlesztéshez kapcsolódó eszköz-és intézményrendszert.

Az összegyűjtött adatok az elvégzett elemzések és az azokból levonható következtetések után elkészítettük Tolna megye helyzetértékelését (SWOT elemzés, fejlesztési irányok bemutatása és a lehetséges cselekvési területek meghatározása). A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése először 2012. szeptemberében egy munkaanyagot ismert meg és véleményezett, majd 2012. november 30-án elfogadta a végleges helyzetértékelést, amit a további tervezési munkára alkalmasnak talált.

A területfejlesztési koncepció javaslattételi fázisában az elfogadott Partnerségi Terv alapján a tervezési munkába több mint 200 partnert vontuk be (109 települési önkormányzat, a megye szempontjából meghatározó vállalkozások, érdekvédelmi szervezetek, civil szervezetek, vállalkozói együttműködések, pénzintézetek, államigazgatás területi szervei, stb.). A partnerekhez eljuttattuk a helyzetfeltáró dokumentumot, kikértük véleményüket a megyei célrendszer felállítása során. Szakmai konzultációs fórumokat szerveztünk 2013. január 23-24-25-én a gazdaságfejlesztés, a humánerőforrás-fejlesztés és a vidékfejlesztés, mint megyei szinten kiemelten fejlesztendő fő irányok mentén. A Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal szakmai elképzeléseit ismertettük a rendezvényeken, ahol az érintettek ezt

véleményezhették, illetve megfogalmazhatták saját javaslataikat. A rendezvényeken megfogalmazott gondolatokat, valamint az írásban is beérkezett véleményeket beépítettük a Területfejlesztési Osztály által összeállított munkaanyagba. A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése 2013. február 15-én a készülő koncepciót, annak munkaanyagát véleményezte. A partnerszervezetekkel közösen folyik a koncepció készítése 2013. február 28-ig. A szakmai dokumentum társadalmi vitára bocsátása 2013. március 1-jén kezdődik és 45 napig lesz lehetőség további vélemények, javaslatok, észrevételek megküldésére. A társadalmasítás lezárását követően 2013. április 15-től a beérkezett (értékelhető) véleményeket feldolgozzuk és a véglegesítés előtt beépítjük a koncepcióba. A Tolna Megye Területfejlesztési Koncepcióját a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése 2013. április végi közgyűlésén fogadja el. A dokumentum elfogadása után elkezdődik a koncepció mentén a megyei stratégiai és operatív programozás, a megyei fejlesztési elképzelések, projektek gyűjtése, összesítése 2013. június végéig.

A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció minden jelentősebb fázisát, illetve megalapozó dokumentumát a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése, mint választott testület fogad el és hagy jóvá. A dokumentum megalapozottságát és széles körű elismerését és elfogadását szolgálja az a nagyszámú partneri kör bevonása, amely a tervezési munka során nagy jelentőséggel bír. A jelenlegi tervezési munka egyik alapvető célja, hogy az érintettek, a majdani kedvezményezettek, illetve azok képviselői maguk alakíthatják, határozhatják meg a jövőbeni fejlesztési célokat, fejlesztési irányokat.

Munkaanyag, vitaanyag

Ei 21/2013

2013 MÁRC 04.

Érk.: 2013 FEBR 27.
Érk. sorszám: 562
Tolna Megyei Önkormányzati Hivat

Tolna megye Területfejlesztési Koncepciója

(rövid véleményezés)

Legfontosabb feladat Tolna megye fejlesztési prioritásainak meghatározása kell, hogy legyen. A stratégiai irányok és prioritások csak a legfontosabb működési területeket tekintve rögzíthetik azokat a fejlesztési elképzeléseket, amelyek a környezetre, a gazdaságra, a társadalomra és a településszerkezetre vonatkoznak. Megfelelő számú prioritás behatárolása lehetővé teszi a megye tényleges fejlődését:

- A demográfiai folyamatokat együttesen tekintve a megyei humán erőforrások jobb kihasználása és az új munkahelyek teremtése alapvető fejlesztési iránynak kell lennie.
- A megye komplex gazdaságfejlesztésének kereteit a kis-és közepes méretű vállalkozások kitüntetett támogatása jelölheti ki.
- A megyében hagyományokkal rendelkező, jelenlévő ágazatok fejlesztése.
- Az előnyös adottságokra építő fejlesztési irányok segíthetik leginkább az egyes térségek és települések sürgető felzárkózását, az elmaradottság felszámolását is. Ezt a modern, komplex szemléletű vidékfejlesztés keretei között lehet majd megoldani.

Nem szabad elfelejteni, hogy a területfejlesztési koncepció tartalmi és jogi követelményei, a megvalósítás pénzügyi keretei még nem teljesen és pontosan tisztázottak.

A megye helyzete a komplex szemléletű területfejlesztés szempontjából számba vehető folyamatok tekintetében ellentmondásos. Egyszerre vannak jelen a kedvező, dinamikus irányú változások és a kedvezőtlen elemek. A megyén belül az egyes térségek és a térségeken belül a települések között is számottevő differenciáltság tapasztalható. Következésképpen, a fejlesztési gócok dinamizálását és az elmaradott térségek szintrehozását együttesen, egymással párhuzamosan kell kezelni.

A koncepció készítésekor nagy hangsúlyt kell fektetni arra, hogy a felvázolt fejlesztési alternatívák ne csupán elméleti alapokon nyugvó fejlesztési elképzelésként kerüljenek meghatározásra, hanem azok gyakorlati alkalmazhatósága is biztosított legyen. A cél egy olyan területfejlesztési koncepció kidolgozása lenne, amely nemcsak megvalósításra alkalmas, de egyúttal alapot teremt a különböző hazai-és Európai Uniós források megszerzésére és felhasználására.

Az alulról történő építkezés (kistérségekre támaszkodó) nélkülözhetetlen követelmény, de eközben nem mellőzhető a felülről történő közelítés és illesztés sem.

Fontos lenne kiemelni, hogy a területfejlesztési koncepciónak túl kell, hogy mutasson a politikai ciklusokon, ágazati és települési részérdekeken, és nyitottnak kell lennie a folyamatos aktualizálás igényeire is.

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-30. szám | Melléklet
Érkezett: 2013 MÁRC. 12.
Előadó:

Érk.: 2013 FEBR 27.
Érk. sorszám: 562
Tolna Megyei Önkormányzati Hiv...
EMAIL

ROUNDCUBE WEBMAIL

Tárgy: **Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció**
Feladó: Thuróczy Zsuzsanna <thuroczyzs@npp.hu>
Címzett: naszvadi.balazs@tolnamegye.hu <naszvadi.balazs@tolnamegye.hu>
Dátum: Ma 08:29

- Tolna megye Területfejlesztési Koncepciója (vélem énye zés).docx (22 KB) ✓

Tisztelt Naszvadi Balázs!
Köszönettel megkaptam a készülő Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmasítás előtti munkaanyagát, és csatolva küldöm a rövid véleményemet az anyaghoz.
Munkájukhoz további sok sikert kívánok!
Üdvözlettel,

Thuróczy Zsuzsanna

térségi tanácsadó

MVM Paksi Atomerőmű Zrt.

E: 21/2013

2013 MÁRC 04.

Érk.: 2013 FEBR 25.
Érk. sorszám: 551
Tolna Megyei Önkormányzati Hiv...

EMAIL

Tárgy: Válasz: Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció
Felado: Kovács Zoltán <kovacs.zoltan@deldunantul.eu>
Dátum: 2013.02.25. 13:08
Címzett: "Naszvadi Balázs" <naszvadi.balazs@tolnamegye.hu>
CC: Markovics Alexandra <m.alexandra@tolnamegye.hu>, Bojcsev András <bojcsev.andras@deldunantul.eu>, Nagy Árpád <nagy.arpad@deldunantul.eu>, Máthé Péter <mathe.peter@deldunantul.eu>

Dél-dunántúli régió

Kedves Balázs!

Az általatok csütörtökön megküldött anyagba tettük be az általunk elkészített fejezeteket. Sárgával emeltük ki, amit csináltunk. Szerkesztettünk egy új célrendszeri ábrát is (25. oldal), ami megítélésünk szerint könnyebben áttekinthető, mint a korábbi. Használjátok, ha jónak ítélitek. (Itt jegyzem meg, hogy javaslom a 25. oldalról a célrendszeri ábrát áttenni az anyag elejére, és az 5-6. oldalon megjelenő, az átfogó és a stratégiai célok sematikus bemutatását megjelenítő kockákat elhagyni.)

A célrendszerhez még egy megfontolásra érdemes gondolat: Ha a jövőképet 2030-ra datáljuk, akkor javasolt az oda vezető utat - mely az átfogó és specifikus célok megfogalmazását jelenti - is 2030-as célállapotra rögzíteni. Ez az általatok készített ábra szerint 2020-ra datált.

Még egy további észrevétel:
A 3.2.1 pontban "A célrendszer kapcsolata az OFTK-val" fejezetben elkészített ábrátokat javasoljuk javítani, mert az ábra vonalkázása alapján a megyei koncepciónak nincs kapcsolat a Nemzeti Fejlesztés 2020 stratégia **Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás** céljával. Itt valószínűleg csak elmaradt a vonalak behúzása, mert a kapcsolat egyértelműen megfeleltethető.
A sárgával szedett részbe mi magunk is készítettünk két ábrát mátrix struktúrában mind az átfogó, mind a specifikus célok kapcsolatainak bemutatására. Számunkra ez jobban/könnyebben láttatja az összefüggéseket, mint az általatok készített, de akár maradhat mindhárom is ebben a fejezetben. Arra azonban ügyeljünk, hogy az ábrák között ne legyen ellentmondás.

Ha a héten még jönnek vélemények és esetleg változik az anyag légyszíves küld meg nekünk is a módosítottat.

A hétfői találkozásig

Üdvözlettel:

Kovács Zoltán
tervezési csoportvezető
Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség
7621 Pécs, Mária u. 3.
Telefon: +36 72 514-792
Fax: +36 72 513-768
Mobil: +36 30 496-1905

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-33.
2013 MÁRC 12.
3 db R. 18.

E: 21/2013

2013 MÁRC 04.

Érk.: 2013 FEBR 25.
Érk. sorszám: 550
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal

EMAIL

TOLNA MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Növény és Talajvédelmi Igazgatósága

MARKOVICS ALEXANDRA
Tolna Megyei Önkormányzat
Területfejlesztési referens

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Szekszárd
21-34. szám Melléklet: .....db
Érkezett: 2013 MÁRC 12.
Ellátó: Bán R. 19.

Iktatószám:26.2/65-4/2013

Szekszárd
Szent István tér 11-13.
Tárgy: Észrevételek a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció munkaanyagához

Tisztelt Markovics Alexandra Asszony!

Hivatkozással tárgyban érkezett levelére, a Tolna Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság részéről a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció munkaanyagával kapcsolatban az alábbi észrevételeket tesszük.

A január 25-i, Vármegyeházán megtartott Vidékfejlesztési szakmai konzultációs fórumon elhangzott előterjesztés és vita meghallgatása után a január 28-án kelt, 26.2/65-2/2013. iktatószámú levelemben több javaslatot tettem a mezőgazdaság fejlesztésével és a globális felmelegedés kihívásaira adandó lehetséges válaszainkkal kapcsolatban.

Örömmel láttam, hogy a Koncepció munkaanyagába javaslataink döntő többségét beépítették és még újabb megvalósítható elképzelésekkel kiegészítették. Az anyag áttanulmányozása után egyértelműen megállapíthatom, hogy a Koncepció stratégiai céljaival teljes mértékben egyetértünk. Reméljük, hogy megyénk felvirágzása érdekében tett fáradozásaink eredményre vezetnek és célkitűzéseink javarészét – az anyagi források függvényében – megvalósíthatjuk.

Szekszárd, 2013. február 25.

Tisztelettel:

Tolna Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság

Dr. Vörös Géza
Igazgató

7100 Szekszárd, Keselyűsi u 7. Telefon: (36 74) 528-030 Fax: (36 74) 528-033 E-mail:tolna-nti@nebih.gov.hu Honlap: www.kormanyhivatal.hu

ROUNDCUBE
WEBMAIL

Tárgy: **Észrevételek a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció munkaanyagához**
Feladó: Tolna Megyei MgSzH Növény- és Talajvédelmi Ig. <tolna-nti@nebih.gov.hu>
Címzett: naszvadi.balazs@tolnamegye.hu <naszvadi.balazs@tolnamegye.hu>
Másolat: Dr. Vörös Géza <VorosG@nebih.gov.hu>
Dátum: Ma 14:07

- vidékfejlesztési szakmai konz fórum javaslat megk üldése.doc (75 KB)
- 26 2 65 4 2013 TMÖ.pdf (295 KB)

Érk.: 2013 MÁRC 1 1.
Érk. sorszám: 685
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
EMAIL

Tárgy: Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmasítása
Feladó: Csillagné Nagy Anita <NagyAnita@otpbank.hu>
Dátum: 2013.03.01. 14:45
Címzett: "koncepcio@tolnamegye.hu" <koncepcio@tolnamegye.hu>

Csillagné Nagy Anita
Titkárnő

otpbank

OTP Bank Nyrt.
Telefon: +36 (74) 504660
Fax: +36 (74) 504689

Feleslegesen ne nyomtasson!
OTP Bank – Felelősséggel környezetünkért!

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Ügyszám
21-38. szám | Melléklet: ..... db
Érkezett: 2013 MÁRC 1 2.
Előszám: | Előadó: Bak R. | 25.

Ez az üzenet, s bármely melléklete bizalmas információkat tartalmazhat és kizárólag a címzettnek szól. Amennyiben nem Ön ennek az üzenetnek a címzettje, kérjük azonnal értesítse a feladót, s az üzenetet törölje a rendszeréből.

This message and any attachment may be confidential and intended exclusively for the addressee.
If you are not the intended addressee please notify the sender immediately and delete this message and any attachment from your system.

OTP Bank Nyrt.
1051 Budapest, Nádor utca 16.
Cégjegyzékszám: Cg.: 01-10-041585; Fővárosi Bíróság Cégbírósága

— Mellékletek: —

Területfejlesztési koncepció.docx ✓ 1 old. véleményezés 55.0 KB

otpbank

Dél-dunántúli Régió – Szekszárdi Igazgatóság

2013 MÁRC 11
Érk.: 2013 MÁRC 1
Érk. sorszám: 685
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal

Naszvadi Balázs
Területfejlesztési osztályvezető Úr
részére

Tárgy: Tolna megye Területfejlesztési Koncepciója

Tisztelt Naszvadi Balázs Úr!

Köszönettel vettük, hogy Együttműködési megállapodásunk keretén belül partnerként bevonták Bankunkat is Tolna megye Területfejlesztési Koncepciója tervezési folyamatába.

Részletesen áttanulmányoztuk a koncepció feltáró – értékelő vizsgálati dokumentumát, a három fő témában megrendezett fórumok előadásanyagát, valamint a gazdaságfejlesztési fórumon személyesen is részt vettem. Az ily módon megszerzett információk ismeretében kijelenthetem, hogy a koncepció kidolgozásában részt vevő munkatársaik rendkívül mélyreható, elemző munkát folytattak. A koncepcióban felvázolt problémákkal, az azokra megoldást kereső célokkal, főbb területekkel személy szerint is egyetértek. Mindannyiunk számára egyértelműen a legfontosabb cél, az új munkahelyek létrehozása, és a meglévők lehetőségek szerinti megtartása. Véleményem szerint is kiemelt jelentőségű megyénk szempontjából a vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának erősítése, és elsősorban a fiatal korosztály megszerzett tudásának helyben tartása, ehhez pedig elengedhetetlen a vidéki életforma vonzóbbá tétele.

A koncepció igen sok területet nevez meg fejlesztési célként, melyek feltételezhetően eltérő prioritásokat fognak majd élvezni a későbbiekben. Az OTP Bank Nyrt finanszírozási politikája alapján a megnevezett területek egyike sincs kizárva, sőt kiemelt figyelmet fordítunk az agrárgazdaságra, ezen belül is a mezőgazdasági alapanyag termelésre, feldolgozásra, valamint a termelési igényekhez igazított logisztikai központok kialakítására. Turisztikai fejlesztések esetében is részletes elemzéseket folytatunk a megtérülésre, gazdaságosságra, jövedelemtermelő képességre vonatkozóan. Az elmúlt időszak tapasztalatai alapján azonban elmondható, hogy sajnálatos módon több esetben (pl.: szervezett programok száma és csekély vonzereje miatt) nem voltak egyértelműen kimutathatóak a nevezett elvárások. Mind turisztikai, mind a munkaerő helyi és helyközi mobilitásának szempontjából a helyi és helyközi közlekedés javítása lényeges előnyöket jelentene a megye számára.

Továbbá sikeres munkát kívánva,

Tisztelettel:

Foltinné Götz Ágnes sk.
igazgató

Szekszárd, 2013. március 1.

OTP Bank NYRt. Dél-dunántúli Régió
Cím: 7100 Szekszárd, Szent István tér 5-7.
Telefon: +36 74/504-660
Fax: +36 74/504-689
Internet: www.otpbank.hu

Társaság székhelye:
1051 Budapest, Nádor utca 16.
Fővárosi Bíróság, mint Cégbíróság:
10-01-041585

2013 MÁRC 18.
ÉRK.:
SORSZÁM: 752
ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

Tárgy: TMTK-turisztikai javaslat,terv 2013.04.14.
Feladó: Gábor Gergő <geripaks@citromail.hu>
Dátum: 2013.03.14. 20:51
Címzett: <koncepcio@tolnamegye.hu>

Tisztelt Közgyűlés!

Kérem tekintsék meg rövid tervemet,amelyet vázlatosan fejtettem ki.
Javaslatom a megyeszékhelyre vonatkozik,turisztikai jellegű fejlesztés tartok elsődlegesnek és szükségszerűnek.A kiaknázatlan és a meglévő rendkívül jó adottságok átfogó és összehangolt rendszerének egy eszközét szeretném bemutatni.

BÁN RÓBERT

További sikerekben gazdag évet és jó munkát kívánok!
Üdvözlettel:Gábor Gergő

— Mellékletek:

Fejlesztési terv Gábor Gergő marc 14.doc 66.0 KB

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-42 szám
Érkezett: 2013 MÁRC 18.
Előszám: Előadó: Bán R. 27

Tárgy: Fejlesztési terv
Készítette: Gábor Gergő
Bátaszék,2013-03-12

Tisztelt Tolna Megyei Önkormányzat!

I.A fejlesztések fontossága

Állandó és aktív hallgatója vagyok a megyei médiában megjelent híreknek, ezért nagy lelkesedéssel és örömmel hallottam,hogy az önkormányzat további fejlesztéseket tervez,és ehhez szakemberektől,hozzáértőktől,magánszemélyektől,vállalkozóktól vár érdemi hozzászólásokat,ötleteket,javaslatokat.(„ *A Tolna Megyei Önkormányzat 2013. február 28-án társadalmi egyeztetésre bocsátotta a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepciót (TMTK)").* **Rendkívülien jó kezdeményezésnek tartom, hogy több fórumon is van lehetőség Önökkel kapcsolatba lépni, segítséget, tanácsot kérnek a megyében élő emberektől.**

II.Motiváció

Jelenleg 25 éves turizmus-vendéglátás szakos egyetemi hallgató vagyok a veszprémi Pannon egyetemen. A megye életét figyelemmel követem, de elsősorban a megyeszékhelyen történő eseményeket. Szakdolgozatom témája is a régióról szól, a terület turisztikai elemzéséről és helyzetéről.

Motivációm, hogy e levelet írom Önöknek az, hogy szeretnék olyan ötleteket, gondolatokat megosztani, amelyeknek felhasználásával ismertebbé, vonzóbbá tehető a megyeszékhely a belföldi és külföldi látogatók számára egyaránt. A turizmus

fellendítését tartom elsődleges célnak a városban, összehangolt programomat és utazási tervemet fejteném ki a következő sorokban.

III.A város és lehetőségei

Úgy érzem, hogy Szekszárd és környéke rendkívül sok turisztikai adottsággal rendelkezik a látnivalók, borászatokon át a múzeumokig. A felsorolás folytatódhat, ezért az ötleteim is ide kapcsolódnak.

Legyen szó egy turistacsoportról, vagy osztály kirándulásról azonnal a közlekedési eszköz, ami szóba kerül, illetve a látnivalók közt levő távolság.
Felmerülő kérdések:"gyalogoljunk? Messze van? Unalmas az út."

Szekszárdon a városnézés nehézkesen működik,mert a látnivalók elég távol helyezkednek el,a város más-más pontjain . A látogató nem tud mindent megnézni,vagy nem jut el minden pontra,ezáltal különböző élményekből marad ki.

Egy összehangolt tartalmas programra és praktikus közlekedési eszközre van szükség, aminek segítségével a turisták kellemes hangulatban, pozitív véleménnyel és élménnyel hagyják el a megyeszékhelyet.

IV.Turisztikai fejlesztés

A megjelenésében is attraktív, idegenforgalmi látványosságnak is számító *városnéző kisvonat* üzemeltetésére gondoltam. A városnéző kisvonattal megismerkedhetnének az utazók a város nevezetességeivel, összekapcsolódnának a város központjában található látványosságok, és a kieső részeken elhelyezkedő turisztikai célpontokkal, ezzel is elősegítve a városrészek egymáshoz való közeledését, az üdülővendégek komplex, átfogó képet kapjanak a városról.

A tevékenység szerepelne a helyi szálláshelyek, éttermek és más idegenforgalom szempontjából fontos helyszínek reklámanyagában.

Lehetőség lenne *idegen nyelvű* (igény szerint: német, angol*) idegenvezetést* kérni, így az utasok menet közben alapos tájékoztatást kaphatnak a látnivalókról. A városnézés kb. 40-50 percig tartana forgalomtól függetlenül

***Útiterv, idegenforgalmi térkép kidolgozása* következne, amilyen útvonalon közlekedne a kisvonat. Több állomást (Babits emlékház, Liszt Ferenc, Mézeskalácsos, Fritz tanya, Borkóstoló valamelyik pincében, Gemenci erdő, kilátó Béla tér, városközpont) lehetne közbe iktatni, hogy sétára, és nézelődésre, esetleg szabadidőre legyen ideje az utazóknak. A menetrend igény esetén működne, hétköznapokon előzetes egyeztetés alapján, hétvégén akár teljes munkaidőben.**

Fontos és hasznos lenne éttermeket, hoteleket, utazási irodákat bevonni ebbe a projektbe a kölcsönös siker és profit érdekében. Rendezvények, események idején rendkívül népszerű lenne egy ilyen kisvonat üzemeltetése véleményem szerint.

Interneten és más fórumokon történő *reklám, marketing*, ami a folyamatos kihasználtságot, és állandó vendégforgalmat segítené.
Egyeztetéseket *követően új, ötletek, gondolatok* fonódhatnak e terv köré.

„Városnézéssel egybekötött borkóstoló valamelyik borászatnál, fókuszban a szekszárdi borok"-utazás kisvonattal a nevesebb borászatok érintésével"
„Iskolás csoportok fogadása"
„Szállodai csoportok szállítása vendéglátó egységekhez, pl. folklór előadásokra"
„Esküvői, névnapi rendezvények, Szüreti napok.

A célcsoportok meghatározása folyamatosan alakulna ki, ez a lehetőség minden korosztályt érintene, és az utazás élménye mellett a várost is átfogóan ismerné meg.
A külföldi, belföldi személyek, üzleti tárgyalásokra érkezők számára is akár kiváló kikapcsolódást jelente.

Városnéző kisvonat

Az ország más területein is üzemel hasonló közlekedési eszköz, és úgy érzem Szekszárd is csatlakozhatna közéjük. Az általam felvázolt ötlet csak egy vázlat, mert még számos más turisztikai terméket lehetne ide kapcsolni, ha megvalósulna ez a fejlesztés.
A megyeszékhely kiaknázatlan és a háttérben húzódó lehetőségei remekül felszínre tudnának kerülni, teret nyernének, jobban ki tudnának bontakozni a város turisztikai erősségei az ismeretlen utazók számára is.
Remélem felkeltettem érdeklődésüket, és ötletem segítségükre lesz a városfejlesztési terveik, koncepciók tárgyalása során. Állok rendelkezésükre, amennyiben látnak fantáziát a tervemben, illetve bármilyen kérdésben és feladatban szívesen segítek.

További jó munkát, köszönöm figyelmüket!

Üdvözlettel: *Gábor Gergő*

Bátaszék
Pannon Egyetem
Turizmus-vendéglátás
Szakos hallgatója

ROUNDCUBE WEBMAIL

Tárgy: **TM-i Koncepció véleményezése**
Feladó: Kovács Zoltán <kovacs.zoltan@deldunantul.eu>
Címzett: Naszvadi Balázs <naszvadi.balazs@tolnamegye.hu>
Másolat: Nagy Árpád <nagy.arpad@deldunantul.eu>, Máthé Péter <mathe.peter@deldunantul.eu>, Bojcsev András <bojcsev.andras@deldunantul.eu>, Sebestyén Attila <sebestyen.attila@deldunantul.eu>
Dátum: Hét 14:08

- TM_TK_tars_DDRFU_velemeny_130318.doc (243 KB)

Dél-dunántúli régió

Kedves Balázs!

Sajnos ma az időjárás nem volt kegyes (ónos eső), így nem tudtam átmenni a Leader-es megbeszélésre. Ugyanakkor - ahogyan legutóbbi találkozásunk alkalmával kérted - elkészítettük a társadalmasításra bocsátott koncepció véleményezését. Ebben részben visszaköszönnek a korábban már megtett észrevételeink. Használjátok belátásoktok szerint.

Üdvözlettel:

Kovács Zoltán
fejlesztési irodavezető
Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség
7621 Pécs, Mária u. 3.
Telefon: +36 72 514-792
Fax: +36 72 513-768
Mobil: +36 30 496-1905
e-mail: kovacs.zoltan@deldunantul.eu
www.deldunantul.eu

P **Gondoljon a környezetre --- csak akkor nyomtassa ki ezt az emailt, ha feltétlenül szükséges!**

ei: 21

Dél-dunántúli régió
Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség

ÉRK.: 2013 MÁRC 19.
ÉRK. SORSZÁM: 758
TOLNA MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-43 szám Melléklet
Érkezett: 2013 MÁRC 19.
Előzmény: Előadó: Bán R 28

VÉLEMÉNY

Tolna megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetési munkaanyagához

Általános jellegű megállapítások

Tolna megye Területfejlesztési Koncepciójának társadalmi vitára bocsátott anyaga egy jól átgondolt logika mentén koherensen felépített fejlesztési célok és eszközök rendszerét fogalmazza meg. Építve a helyzetelemzés és értékelés megállapításaira jól körülhatárolja a megye számára stratégiai fontosságú kitörési pontokat, különösen nagy hangsúlyt fektetve a megye vidékies jellegű térségek dominanciájával jellemezhető arculatával jól megfeleltethető agrár-élelmiszeripari és vidékfejlesztési fejlesztési irányokra.

Bár a fejlesztési koncepció teljes tervezésre törekszik és ennek az elvnek nagymértékben meg is felel, a szomszédos térségekkel, megyékkel való közös fejlesztési lehetőségek feltárásának célszerű lenne a jelenleginél nagyobb teret biztosítani az anyagban. A koncepció üzenetei fejezetben megfogalmazottakon túl hasznos lenne a szereplők közötti kölcsönös egyeztetést követően közös programok, együttműködések irányába mutató célrendszeri elemeket, ill. prioritásokon belüli beavatkozásokat azonosítani.

A célrendszer egyik alappillére a „társadalmi megújulás, élhetőbb környezet megteremtése" átfogó cél. A célrendszer részletes leírásából azonban szembetűnő, hogy az átfogó célnak csak a társadalmi megújulás eleméhez kerültek hozzárendelésre stratégiai célok és beavatkozások, az élhetőbb környezet megteremtése célt szolgáló környezet- és természetvédelmi jellegű célok nem, beavatkozások pedig csak közvetett módon kapcsolódva kerültek meghatározásra. Javasolt vagy az átfogó cél átfogalmazása, vagy az átfogó cél második elemét szolgáló stratégiai célok, ill. beavatkozások közvetettebb módon történő meghatározása, egyértelműbb hozzárendelése.

A megye jövőképének leírásában még hangsúlyosan megjelenik a városok és vonzáskörzeteik funkcionális térségként együtt történő fejlesztése, azonban a célrendszer leírásában, a felsorolt beavatkozások rendszerében ez már nem tükröződik.

A célokhoz rendelt beavatkozások számos esetben túlságosan konkrét elképzeléseket rögzítenek, a jövőre nézve kevés mozgásteret hagyva a döntéshozóknak. Véleményünk szerint ebben a tervezési szakaszban nem

MSZ EN ISO 9001:2009 EUROCERT
MSZ ISO/IEC 27001:2006 EUROCERT

7400 Kaposvár, Szántó u. 5.
Tel.: 82 527 980 Fax: 72 513 768

7621 Pécs, Mária u. 3.
Tel.: 72 513 760 Fax: 72 513 768

7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13.
Tel.: 74 511 938 Fax: 72 513 768

www.deldunantul.eu e-mail: info@deldunantul.eu

szükségeltetik a majdani fejlesztési beruházások ilyen szűk keretek közé szorítása, nem biztos, hogy a célok megvalósulását csak a rögzített formában képes szolgálni egy-egy beavatkozás (pl. "2- és 3 csillagos szálláshelyek kialakítása indokolt a bakancsos és kerékpáros turizmus számára". Itt a célt szolgál(hat)ja egy más célcsoportra alapozó magasabb kategóriájú szálláshely létrehozása, vagy akár más turisztikai (és nem turisztikai) beruházás megvalósulása is).

Részletes észrevételek

- A 4. oldal (jövőkép) első bekezdésében szerepel, hogy "biztosítjuk a fiatalok helyben maradásához szükséges feltételeket és a munkavállalást". A munkavállalás külön kiemelése talán felesleges ismétlésnek tűnhet, hiszen az a helyben maradáshoz szükséges feltételek részeként értelmezhető.
- Az 5. oldal alján szereplő átfogó célokat és a következő oldal felső felében szereplő stratégiai célokat bemutató célrendszeri ábrát szerencsés lenne oldaltörés nélkül egy oldalon bemutatni a jobb áttekinthetőség okán.
- A 7. oldalon szerepel a „szekszárdi szőlészeti és borászati kutatás-fejlesztési központ kialakítása a Pécsi Tudományegyetem szakmai együttműködésével". Itt szükséges megjegyezni, hogy a PTE KFI 2011-2020 stratégiájában jelenleg nem szerepel ez az együttműködési lehetőség, a koncepció véglegesítését megelőzően javasolt e tekintetben egyeztetést folytatni a PTE illetékeseivel.
- Szintén a 7. oldalon kerül leírásra, hogy „Pakson a mérnöki szaktudás kamatoztatása egyéb energetikai célú beruházások megvalósítására és a Paksi Atomerőmű blokkjainak bővítése érdekében, valamint Tamásiban helyi kezdeményezésű megújuló energia felhasználásra alapozva kutatóközpont létrehozása". Ezt célszerű lenne térségi integrátor szerepet is ellátó tanácsadó központ funkcióval is kiegészíteni (amely segítheti a későbbi önkormányzati, de akár vállalati energetikai projektek tervezését, megvalósítását).
- A 8. oldalon szerepel a „tejipari és húsipari alapanyagokra épülő termékfejlesztés, élelmiszeripari gépgyártás szekszárdi központtal". A gépgyártási kapacitások erősítése önálló prioritásként is megjelenik később. Lehet, hogy szerencsésebb lenne az élelmiszeripari gépgyártást (esetleg javasolt kiegészíteni a mezőgazdasági gépgyártással, hiszen a megye agrárágazati termelési volumene ezt indokolhatja) ott megjeleníteni.
- A 9. oldalon megállapításra kerül, hogy „megyében található kúriák, kiskastélyok országos vagy helyi védettség alatt kihasználatlanul állnak". E felsorolásba javasolt lenne a várakat és limeseket is belevenni.
- A 10. oldal első bekezdésében olvasható, hogy „A csodálatos természeti környezetben biztosíthatók a minőségi, a mai kor követelményeinek megfelelő vadász-, horgász-, fotó turizmust kiszolgáló létesítmények és az igényeket kielégítő szolgáltatások". Olyan turisztikai termék, hogy foto turizmus, hivatalosan nem létezik, javasolt helyette az aktív turizmus szerepeltetése.
- A 12. oldalon stratégiai célként kerül megnevezésre „a megye

korszerkezetének fiatalítása". A stratégiai cél tartalmi bemutatása alapján javasoljuk a cél pontosítását: „a kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése" megnevezésre. A felsorolt lehetséges beavatkozások ugyanis nem járulnak hozzá közvetlenül a jelenleg megfogalmazásra került cél eléréséhez.

- A 15. oldalon leírásra kerül, hogy „A csapadék eloszlása egyenetlen, aszályok és villámárvizek váltakoznak. Ezért megfékezésük érdekében szükséges a felszíni vízfolyások közvetlen környezetében természetes víztározók építése, kialakítása...". Ez a megfogalmazás szakmailag helytelen, természetes víztározókat nem lehet építeni, javasoljuk a természetes szó törlését a megfogalmazásból.
- Szintén a 15. oldalon szerepel „a helyi és helyközi mobilitás elősegítése (esélyegyenlőség elve alapján)" beavatkozás. Ez átfedésben van az előző célkitűzéshez kapcsolódó „Apró- és kisfalvas térségek elérhetőségének javítása" beavatkozással, a kettőt javasolt összevonni és egy célkitűzés alatt szerepeltetni. Az átfedés elkerülhető lenne oly módon is, hogy a fentebbi „Apró- és kisfalvas térségek elérhetőségének javítása" prioritás alatt kerülnének tárgyalásra az infrastrukturális „hard" jellegű beruházások, míg e helyen a szolgáltatásszervezési kérdéskör.
- A célrendszer belső koherencia vizsgálata fejezetben (18. oldal) leírtakkal kapcsolatban szükséges megjegyezni, hogy átfedések vannak az átfogó célok között is (a 3. cél átfed a másik kettővel), illetve a stratégiai célok között is (pl. élelmiszeripar – élelmiszer feldolgozás; életkörülmények javítása).

Pécs, 2013-03-18.

DÉL-DUNÁNTÚLI VIZIG

Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
7623 Pécs, Köztársaság tér 7. | 7602 Pécs, Pf. 101 | Tel.: 72/506-300 | Fax: 72/506-350 | titkarsag@ddvizig.hu | www.ddvizig.hu

Ügyiratszám:	KOZP - 00656 - 009/2013
Előadó:	Istvándi-Feil Nóra
Dátum:	Pécs, 2013.03.25.
Címzett:	**Tolna Megyei Önkormányzat** **Dr. Bartos Georgina** megyei főjegyző **Szekszárd** 7071, Pf. 82.

Tárgy:	Tolna megye Területfejlesztési Koncepciója – Társadalmi egyeztetési változat
Hiv. szám:	21-23/2013
Ügyintézőjük:	Markovics Alexandra
Melléklet:	-

ÉRK.: 2013 MÁRC 29.
ÉRK. SORSZÁM: 867
TOLNA MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

Tisztelt Főjegyző Asszony!

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának a 2014-2020 közötti időszakra elkészített Társadalmi egyeztetési változatát áttanulmányoztuk, észrevételeinket az alábbiakban ismertetjük.

A megye fejlesztésének átfogó céljai között szerepel a Vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése, melynek egyik pontja a „Klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése." A programpont helyesen kitér a szélsőséges vízgazdálkodási viszonyok kezelésére is, ami megalapozza az árvíz és aszálykárok megelőzését célzó fejlesztéseket.

A megye természeti erőforrásainak szélesebb körű megismertetését, potenciáljának javítását célzó programponttal kapcsolatosan megjegyezzük, hogy a vízbázisok, és vízrendszerek hasznosítása során szem előtt kell tartani a vizek mennyiségi és minőségi védelmét. Figyelembe kell venni a Víz Keretirányelv előírásait, melynek alapcélkitűzése a vizek jó állapotának, illetve a mesterséges és erősen módosított felszíni víztestek esetében a jó ökológiai potenciáljának elérése.

Felhívjuk a figyelmet az Ivóvízminőség-javító Program feladatainak ellátására. Tolna megyéből Igazgatóságunk működési területén Csikóstöttös, Kapospula és Kaposszekcső települések érintettek a programban.

Üdvözlettel:

Márk László
igazgató

ei: 21/13

2013 ÁPR 03.

ÉRK.:
ÉRK. SORSZÁM: 893
TOLNA MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

SOMOGY MEGYEI FŐJEGYZŐ

7400 KAPOSVÁR, Vármegyeháza, Fő utca 10.
e-mail: voros@som-onkorm.hu

Ügyiratszám: SMÖ/63-2/2013.
Ügyintéző: Baloghné Molnár Ida

Tárgy: Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmasítása
Melléklet: Kivonat a TB jegyzőkönyvéből

Tolna Megyei Önkormányzat
Dr. Bartos Georgina
megyei főjegyző

Szekszárd
Szent István tér 11-13.
7100

Tisztelt Megyei Főjegyző Asszony!

21-23/2013. ügyiratszámú levelükre hivatkozva tájékoztatjuk, hogy a Somogy Megyei Közgyűlés Területfejlesztési Bizottsága megvitatta Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója társadalmi egyeztetési változatát.

A Területfejlesztési Bizottság jegyzőkönyvének kivonatát szíves használatukra mellékelten megküldjük.

Kaposvár, 2013. április 2.

Tisztelettel:

Somogy Megye Főjegyzője * 1 *

Dr. Vörös Tamás

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Szekszárd
21-55 ... szám ... Melléklet ... db
Érkezett: 2013 ÁPR. 03.
Előzmény: ... Előadó: Bal né. 40

KIVONAT
a Somogy Megyei Önkormányzat Területfejlesztési Bizottsága 2013. március 29-i ülésén készült jegyzőkönyvéből

Tárgy: A Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója véleményezéséről

9/2013. (III. 29.) sz. Területfejlesztési Bizottság határozata

1./ A Somogy Megyei Közgyűlés Területfejlesztési Bizottsága – a közgyűlés 49/2012.(IX.28.) határozata alapján eljárva – Tolna Megye Területfejlesztési Koncepcióját megvitatta és véleményét az alábbiak szerint teszi meg:

a. A Bizottság megállapítja, hogy

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója nagyrészt a kormányzati szervek segédletei, útmutatói, és a szakmai konzultációk javaslatai szerinti tartalommal készült. A szomszédos megyei koncepció jövőképe – tekintettel a hasonló adottságokra - nagyban hasonlít a Somogy megyeire.
A megyei koncepció fejlesztési célrendszere az új munkahelyeket teremtő gazdaságfejlesztést, az atomerőmű igényének megfelelő humán erőforrás fejlesztést és szakképzési rendszert, valamint konkrét célterület nélkül a vidékfejlesztést jelöli meg.
A K+F+I központok tervezése iparáganként kifejezetten jó irányú, a szőlészeti-borászati kutatás területén a Pécsi Tudomány Egyetem, a Dombóvári és Tamási mezőgazdasági kutatóközpontok a Kaposvári Egyetem közreműködésével számol, míg az energetikai K+F Pakson az Atomerőmű bővítésével és Tamásiban megújuló energiával tervezett.
A hagyományokkal rendelkező iparfejlesztési szándékok csak helyeselhetők, az atomerőmű tervezett bővítése gazdasági fellendülés lehetőségét is hordozza.
A természeti és művi értékek tervezett fejlesztései – elsősorban turisztikai céllal – támogathatók, megvalósításuk Somogy megye szempontjából is előnyös lehet. A Sió csatorna turisztikai fejlesztése valóban bővítené a balatoni turisztikai kínálatot. A szekszárdi borvidékben rejlő lehetőségek irigylésre méltóak.
A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és a vonzó vidéki élettér megteremtése c. fejezet szinte azonos a somogyi fejlesztési szándékokkal. Követendő a szabadidősport említése és a minta-ökotelepülés kialakításának szándéka.
A tervezett fejlesztések és adottságok térképi ábrázolása kifejezetten gazdag tartalmú és a célrendszer pontjainak megfelelő megbontása dicséretes, bár a célrendszerhez való igazodása nem igazán követhető.
A több helyen említett somogyi kapcsolódási igény megerősíti a hasonló helyzetben levő megyék együttműködésének és összefogásának szükségességét.

b. A Bizottság javasolja a helyi alapanyag-termelés logisztikai térségi központjai és alközpontjai helyét koordinálni, és külön tanulmány alapján meghatározni.

c. A Bizottság javasolja az átláthatóság érdekében a fejezeteken belüli pontozás és a térképek célrendszer szerinti számozásának alkalmazását.

d. A Bizottság javasolja Duna turisztikai szempontú hasznosítása mellett a közlekedési és gazdasági hasznosításának megerősítését.

e. A Bizottság javasolja a vidékies térségeknél a bérlakás és háztáji program külön hangsúlyozását.

f. A Bizottság javasolja az infrastruktúrafejlesztés (közútfejlesztés, szennyvízkezelés) valamint a környezet-, táj- és természetvédelem hangsúlyozottabb megjelenítését.

g. A Bizottság a turizmus fejlesztésénél a minőségi szálláshely és a komplex turisztikai termékcsomagok kialakítását ajánlja figyelembe venni.

h. A Bizottság ajánlja országos mintaképzésre javasolni a társadalmi megújulás, az élhetőbb környezet megteremtése fejezetcím alatt jelzett „közösségfejlesztő szakemberképzést".

2./ A Területfejlesztési Bizottság felkéri a megyei főjegyzőt, hogy a testület véleményét továbbítsa a Tolna Megyei Önkormányzat részére.

Felelős: Dr. Vörös Tamás megyei főjegyző
Határidő: 2013. március 26.

Kmf.

Baloghné Molnár Ida
a Területfejlesztési Bizottság titkára

Holovits Huba
a Területfejlesztési Bizottság elnöke

Kaposvár, 2013. április 2.

Kivonat hiteles:
Baloghné Molnár Ida
a bizottság titkára

Somogy Megyei Közgyűlés Területfejlesztési Bizottsága

ci: 21/13

ÉRK.: 2013 ÁPR 04.
ÉRK. SORSZÁM: 907
TOLNA MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

BÁTA KÖZSÉG POLGÁRMESTERE

Hungary, Tolna megye
7149 Báta, Fő utca 147.

Tel.: (74) 590-022 Fax: (74)590-018
E-mail: polgarmester@bata.hu

Bát Rik

Tárgy: Területfejlesztési Koncepció véleményezése
Ikt.sz.:9-3/2013

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Szekszárd
21-56 szám Mell db
Érkezett: 2013 ÁPR 04.
Eloszám: Eloszó: Bát 41

Tolna Megye Önkormányzat Főjegyzője
Dr. Bartos Georgina
Megyei Főjegyző Asszony részére

Tisztelt Főjegyző Asszony!

A Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal 2013. február 28-ra elkészítette a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetési változatát.
Báta Község Képviselő-testülete 2013. Március 01. napján kapta meg a területfejlesztési koncepciót véleményezésre, 2013. év április 14. –ei határidővel.
A koncepciót áttanulmányoztuk és az alábbi véleményt adjuk:

- A SWOT analízis elvégzése után meghatározásra kerültek megyei szinten az átfogó célok (gazdaságfejlesztés, humánerőforrás-fejlesztés, vidékfejlesztés)
- az átfogó célokból kifejtésre kerültek a stratégiai célok.

A fentiek kifejtése figyelembe vette Tolna megye jelenlegi adottságát, és azokat a célokat, amelyeket 2014.-ig kívánnak elérni.
Báta és szűkebb környezete a koncepció szerint, a vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó élettér megteremtése által fejleszthető.
Fontosnak látjuk a TÉSZ-ek és BÉSZ-ek, termelői csoportok létrehozását terménypályánként megfelelő pénzügyi támogatások útján, de ezek tényleges megvalósítása sok más összetevőtől függ.
Figyelembe véve a helyi földek tulajdoni összetételét és a termékstruktúrát, nem látunk reális lehetőséget a helyben megtermelt alapanyagok, termelői közösségek általi feldolgozására, és értékesítésére településünkön.
Bizonyos szinten már működik a falusi vendégasztal, amely a helyi falusi életvitel, gasztronómia, egyedi kulturális szokások megismertetésével, a vidéki vendéglátás népszerűsítésével, a belföldi turizmus helyi élénkítésével, segítheti a falu lakosainak helyben maradását, a helyi jövedelemszerzés emelését.
Lehetőségeinket figyelembe véve a helyi értékek, hagyományok, kultúrák bemutatását szolgálnák, a tájház, a halászház, a Sárközi rendezvények. A Gemenci –erdő déli részének

bekapcsolása környezetismereti tanösvények által a diákság, és a turisták részére nyújthatnának szolgáltatásokat.
Kérem Önöket, hogy annak ellenére, hogy a Dunamenti Falvak közül a Dunamenti rekreációs térség kialakítása során csak Fadd- Domboriig jelölték ki a határt, Báta települést is vegyék fel a koncepciós tervbe. Báta Községtől kb. 800 m-re folyik a Duna, melyet kiépített csatorna köti össze a falu alatti Holt- Duna ággal, amely üdülőterületté fejleszthető.
A jelentős munkanélküliségi ráta (34,3%) csak feldolgozóipar, könnyűipari szolgáltatások letelepítésével, illetve a mezőgazdasági bérmunka növelése révén csökkenthető.
A külső koherencia vizsgálatok bemutatása (az EU 2020 Stratégia 11 célterülete, a Nemzeti Fejlesztés 2020 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció célrendszere és a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció célkitűzéseivel) a szakmai szabályok megfelelő alkalmazásával történt.
A koncepció megvalósításához szükséges lehetséges forrásmegjelölés intézményesített rendszere bemutatásra került.
Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának 2014- 2020. időszakra vonatkozó véleményünket a 218/2009.(X. 6.) kormányrendelet 19. §- a által meghatározott határidőn belül ezennel megtettük.

Báta, 2013. 04. 02.

Huszárné Lukács Rozália
Polgármester

BÁTA KÖZSÉG POLGÁRMESTERE

2013 ÁPR 08.

ÉRK.:
ÉRK. SORSZÁM: 958
TOLNA MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

Magyar Faluszövetség elnökétől
6031 Szentkirály, Kossuth Lajos u. 13. • Tel.: 76/597-012 • Fax: 76/597-010
E-mail: mfsz@t-online.hu • www.faluszovetseg.hu

ei: 21/13

Ikt.sz: 4/2013.

Szentkirály, 2013. április 3.
Tárgy: megyei terültfejl. koncepció
Hiv.sz: 21-23/2013.

Tolna Megyei Önkormányzat Hivatala

7100 Szekszárd
Szent István tér 11-13.

Dr. Bartos Georgina
főjegyző

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-59 szám | Melléklet: .....db
Érkezett: 2013 ÁPR 08.
Előszám: | Előadó: Bar | 43

Tisztelt Főjegyző Asszony!

Tolna Megye Területfejlesztési koncepciójának egyeztetésre megküldött anyagával kapcsolatban a Magyar Faluszövetség képviseletében ezúton nyilatkozom, hogy a tervdokumentumhoz észrevételt tenni nem kívánunk.

Üdvözlettel

Szabó Gellért
elnök

2013 ÁPR 08.
ÉRK.:
ÉRK. SORSZÁM: 961
TOLNA MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

Tengelic Község
Jegyzője

Tengelic
Rákóczi u. 11.
7054
Tel: 74/432-122

e: 21/13

Szám:600/2013.

Tárgy: Határozat megküldése

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
Szent I. tér 11-13.

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-60 szám | Melléklet: .....db
Érkezett: 2013 ÁPR 08.
Előszám: | Előadó: | 44

Tisztelt Cím!

Mellékelten megküldöm Tengelic Község Önkormányzata Képviselő-testületének 33/2013. (III.12.) számú határozatát a Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának véleményezéséről.

Tengelic, 2013. április 5.

Tisztelettel:

TENGELICI POLGÁRMESTERI HIVATAL 3.

Tolnai Lászlóné
jegyző

Tengelic Községi Önkormányzat
Képviselő-testülete
7054. Tengelic, Rákóczi u.11.

Szám: 2-33 /2013.

K I V O N A T

Tengelic Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 2013. évi március 12-én megtartott ülésének jegyzőkönyvéből

Tengelic Község Önkormányzatának
33/2013. (III.12.) számú Képviselő-testületi határozata

1. Tengelic Község Önkormányzata Képviselő-testülete a Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának társadalmi egyeztetési változatát megismerte és a következő kiegészítést javasolja a koncepcióba beépíteni:
A Tenkop Zrt. tulajdonában lévő a határozat mellékletében szerelő Tengelic Szőlőhegyen lévő területek ipari parkká minősítése az Atomerőmű esetleges bővítése esetén.

2.A Képviselő-testület felhatalmazza a polgármestert a Tolna Megyei Önkormányzat tájékoztatására.

Határidő: 2013. április 14
Felelős: Gáncs István polgármester

Kmft.

Gáncs István s.k.
polgármester

Tolnai Lászlóné s.k.
jegyző

Kivonat hiteles:

Tolnai Lászlóné
jegyző

TENGELICI POLGÁRMESTERI HIVATAL
1.

TENKOP ZRt.
7054 TENGELIC
Gagarin major 0245/36. hrsz.
Tel.: (06) 74/432-104 Fax.: (06) 74/432-104/109-es mellék

Gáncs István
Polgármester Úr
részére

Tengelici Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Szolgáltató Kooperációs Zártkörűen Működő Részvénytársaság (rövid név: TENKOP ZRt.)
Cégjegyzék szám: 17-10-001121
Adószám: 11281197-2-17
Székhely: 7054 Tengelic, Gagarin major 0245/36 hrsz.
Telephely: 7054 Tengelic-szőlőhegy
tengelici 0177/18 1 ha 1867 m^2,
0177/19 8032 m^2,
0177/20 1 ha 928 m^2,
0177/21 1 ha 4531 m^2,
0177/22 1 ha 6170 m^2,
0177/23 1 ha 68 m^2,
valamint a fenti területek megközelítését biztosító
0177/24 hrsz-ú 4460 m^2 nagyságú közforgalom elől el nem zárt magánút, mely a 6234 számú összekötő út 3+425 km szelvényétől közelíthető meg.

A tengelici 0177/19 hrsz-on és a 0177/22 hrsz-on található felépítmények mezőgazdasági terménytárolást és állattartást szolgáló régi épületek. A többi terület üres.
A területek az M6-os autópálya Budapest felől a Tengelic-szőlőhegyi lejáróhoz 500 m-re találhatók.
A területek árammal, vízzel és gázvételezéssel ellátottak.
Besorolása: ipari övezet.

Tengelic, 2013. március 21.

Üdvözlettel:

Kövecsesné Prikkel Gabriella
gazdasági igazgató

2013 MÁJ 23.

Érk.: 2013 MÁJ 22.
Érk. sorszám: 1567
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal

FEJÉR MEGYEI KÖZGYŰLÉS ELNÖKE

✉ Székesfehérvár, Szent István tér 9.
☎ (+36-22) 311-547

ei: 21-101

Szám: 1-36/2013.

Ügyintéző: Igari Antal

Tárgy: Tolna megye területfejlesztési koncepció véleményezése
Hiv.sz.: 21-23/2013
Melléklet: 49/2013. (IV.25.) K.h.sz. határozat
Javaslat Tolna megye területfejlesztési koncepció véleményezésére c. előterjesztés

Tolna Megyei Önkormányzat
dr Puskás Imre elnök

Szekszárd
Szent István tér 11-13.
7100

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-101 szám | Melléklet:
Érkezett: 2013 MÁJ 31.
Előszám: | Előadó: | 90

Tisztelt Elnök Úr!

Köszönettel kézhez vettük a Fejér Megyei Közgyűlés számára véleményeztetés céljából megküldött, Tolna megye területfejlesztési koncepció egyeztetési anyagát.
A Fejér Megyei Közgyűlés megtárgyalta a „**Javaslat a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció véleményezésére**” c. dokumentumot és a 49/2013. (IV.25.) önkormányzati határozatával elfogadta az előterjesztésben szereplő részletes szakmai tartalommal.

Levelemhez mellékletként csatolom az előterjesztési anyagot, valamint a hivatkozott számú közgyűlési határozatot.

Egyúttal kifejezem azon reményemet, hogy továbbra is szoros együttműködéssel tudjuk szolgálni közös céljainkat, megyéink fejlesztését, előrehaladását.

Székesfehérvár, 2013. május 10.

Tisztelettel:

FEJÉR MEGYEI KÖZGYŰLÉS ELNÖK

Törő Gábor
elnök

Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
49/2013. (IV.25.) önkormányzati határozata

a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció véleményezéséről

A Fejér Megyei Közgyűlés megtárgyalta a „Javaslat a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció véleményezésére" c. előterjesztést és az alábbi határozatot hozza:

1.) A Fejér Megyei Közgyűlés elfogadta a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció véleményezését az előterjesztésben szereplő részletes szakmai tartalommal.

2.) A Fejér Megyei Közgyűlés felkéri elnökét, hogy a véleményt továbbítsa a Tolna Megyei Közgyűlés elnökének részére.

Felelős: Törő Gábor

Határidő: 2013. május 15.

Székesfehérvár, 2013. április 25.

Pleizer Lajos s.k.
a közgyűlés alelnöke

dr. Kovács Zoltán s.k.
aljegyző

Kivonat hiteléül:

Fejér Megyei Önkormányzati Hivatal * Jogi, Testületi és Területfejlesztési Főosztály *

ELŐTERJESZTÉS

FEJÉR MEGYE KÖZGYŰLÉSÉNEK 2013. ÁPRILIS 25-I ÜLÉSÉRE

14.

IKTATÓSZÁM: 55-2/2013.

MELLÉKLET: -

TÁRGY: **Javaslat a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció véleményezésére**

ELŐTERJESZTŐ: **Törő Gábor**
a közgyűlés elnöke

AZ ELŐTERJESZTÉST KÉSZÍTETTE: Igari Antal megyei főépítész
Balsay István tanácsadó
Nagy Ivett környezetvédelmi munkatárs
Péterfia Gábor településrendezési munkatárs

VÉLEMÉNYEZÉSRE MEGKAPTA: -

KÖLTSÉGVETÉSI ÉS PÉNZÜGYI FŐOSZTÁLLYAL TÖRTÉNT EGYEZTETÉS: -

TÖRVÉNYESSÉGI VÉLEMÉNYEZÉSRE BEMUTATVA:

Tisztelt Közgyűlés!

A Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal 2013. február 28-ra elkészítette a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetési változatát, melyet megküldött véleményezésre a Fejér Megyei Önkormányzat részére.
A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltáró munkarészét 2013. januárban véleményezte a Fejér Megyei Önkormányzat, valamint részt vett a Koncepció 2013. március 22-én megtartott egyeztető tárgyalásán. Az azokon ismertetett álláspontunkat a jelen véleményünkkel kiegészítve továbbra is fenntartjuk és fontosnak tartjuk szerepeltetni a koncepcióban, mely nem csak Fejér megye, hanem a szomszédos megyék, illetve az országos érdekeket is szolgálja. Alapvető fontosságú a szomszédos megyék együttműködése, ezen együttműködés kiterjed a szerkezeti tervek összehangolására, a közlekedés (összekötő utak, elkerülő utak, vasúti közlekedés), a foglalkoztatás, az egészségügyi és szociális szolgáltatások, a környezet- és természetvédelem, az örökségvédelem, a kommunális hulladékgazdálkodás kérdésköreire. Olyan együttműködést kell kialakítani, amely optimális, összehangolt fejlesztési forrás-felhasználást jelent. Fejér megye érdekelt tehát abban, hogy a vele szomszédos megyék, így Tolna megye is optimális, integrált, a nemzeti és a specifikus céloknak megfelelő fejlesztési stratégiát alakítsanak ki.

A koncepció megalapozó munkarészének tartalmára irányuló javaslatok, észrevételek kiterjedtek többek között a koncepcióban következő munkafázisa során kitűzésre kerülő célok körére is. Ez a verzió az Európai Unió 2014-2020 költségvetési ciklusához igazodik, ugyanakkor magába foglalja a hosszabb távú, 2030-ig terjedő kormányzati fejlesztéspolitika stratégiai célokat és prioritásokat is.

Jelen véleményezés a koncepció tartalma mellett a készülő megyei fejlesztési programban figyelembe vételre javasolt szempontokra is kiterjed.

Észrevételek

A területi tervek tartalmi követelményei

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 13. § (2.) b) pontjában szereplő előírás alapján a megyei önkormányzat „kidolgozza és elfogadja - *az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban* - a megye hosszú távú területfejlesztési koncepcióját.

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 5. § rögzíti a területi tervek illeszkedési szabályait, mely szerint: „a megye területfejlesztési koncepciója és programja nem lehet ellentétes az Országos Területfejlesztési Koncepcióban, az Országos Területrendezési Tervben és a megyei területrendezési tervben foglaltakkal".

A Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal tájékoztatása alapján a korábban meghatározott időbeli ütemezéstől eltérően később várható az OFTK elfogadása, ami a megyei területfejlesztési koncepciók elfogadásának határidejét is befolyásolja. Egyúttal az OFTK tartalma még változhat a véglegesítéséig, amely természetesen kihathat a Megyei Területfejlesztési Koncepció tartalmi elfogadására, esetleges módosulását is eredményezheti.
Az OFTK mellett az Országos Területrendezési Terv módosítása is jelenleg zajlik, melynek tartalmával szintén összhangban kell állniuk a megyei területfejlesztési koncepcióknak és programoknak.

A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 7. § alapján „a területfejlesztési koncepciókban és programokban minden szinten érvényesíteni kell a társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból fenntartható fejlődés, az esélyegyenlőség, valamint a területi kohézió szempontjait."
A megyei területfejlesztési koncepciók javaslattevő fázisának részletes tartalmi követelményei a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 3. sz. melléklete alapján az alábbiak:

a) a megye jövőképe;
b) a megye fejlesztésének elvei;
c) a megye fejlesztésének átfogó célja;
d) helyzetértékelés; a jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolata;
e) külső koherencia vizsgálata: a célrendszer kapcsolata más országos szintű tervdokumentumokkal;
f) a fejlesztési célok értelmezése a megyén belül különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre (a részcélok és beavatkozás területi egységei);
g) a területfelhasználás alapelveit lefektető koncepció kidolgozása;
h) a fejlesztés eszköz- és intézményrendszere.

A fenti tartalmi követelményeknek véleményünk szerint Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója megfelel, ugyanakkor célszerű volna a fejlesztés eszköz- és intézményrendszerét részletezni.

Támogatjuk a Koncepció 1. pontjában vázolt **jövőképet**, különös tekintettel többek között az alábbiakra:

- a helyben előállított mezőgazdasági alapanyagok helyben történő feldolgozására, értékesítésének elősegítésére, a biotermelésre való ösztönzésre;
- a magasabb hozzáadott értékű termékek előállításának, értékesítésének elősegítése (pl. kézműves termékek);
- a megye rendkívül gazdag természeti erőforrásainak és épített környezetének védelmével és szélesebb körű megismertetésével turisztikai vonzerő biztosítása;
- a város és vidék együttműködésének elősegítése;
- a helyi adottságokra, munkaerő-piaci igényekre alapozott szakképzések szervezése (pl. a Paksi Atomerőműhöz kapcsolódva).

A megye jövőképe, valamint a fejlesztési célkitűzések kapcsán az alábbi szempontok figyelembe vételét, rögzítését javasoljuk:

- a megye természeti és táji értékei, biodiverzitása, ökológiai hálózata, illetve épített környezeti értékei megóvásának biztosítása, a zöldfelületek megőrzése és növelése önálló célkitűzésként, továbbá valamennyi fejlesztési cél megvalósítása során;
- a szak- és felsőoktatási képzések, átképzések körében kiemelt szerepet célszerű biztosítani a környezetvédelmi iparhoz kapcsolódó képzésekre (pl. a megújuló energiaforrások hasznosítását szolgáló eszközök gyártása);
- kiemelt feladat a felszíni és felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi védelme, szennyeződésük megelőzése és kizárása;
- a megye alapvető érdeke a termőföld mennyiségi és minőségi védelme, a művelés alól történő kivonás megelőzése, a természeti, táji adottságokkal összhangban álló ökológiai gazdálkodás megvalósítása;
- megyék közötti együttműködés erősítése – mint pl. többek között a megyehatáron átnyúló természeti értékek, az élővilág közös védelme, közlekedési útvonalak összehangolt fejlesztése, a két megyét összekötő felszíni és felszín alatti vízkészletek és termőföld mennyiségi és minőségi védelme, a foglalkoztatás elősegítése, a környezetállapot megóvása, javítása (szennyvízkezelés és hulladékgazdálkodás összehangolása) és a tervezési tevékenységek terén való egyeztetés, együttműködés.

Tolna megye jövőképében különösen támogatjuk a széleskörű mezőgazdasági termelői összefogást, a helyi gazdák agrármarketing tevékenységét, a hagyományosan jelen levő bőr és textilipar, élelmiszeripar, valamint a megyét érintő közúti, vasúti közlekedési infrastruktúra fejlesztésével kapcsolatos célokat. Különösen fontos Tolna és Fejér megye együttműködése a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű térségekben (Tamási és Sárbogárd térsége, a szabad vállalkozási zónákban és a Duna-menti integrált fejlesztési ügyekben)
A megvalósításra váró feladatai között elsősorban a közlekedési infrastruktúra, a foglalkoztatás és szociális szolgáltatások területére összpontosulnak. Támogatjuk a Tolna, Fejér és a szomszédos megyék és városok összefogását, az ágazati programok összehangolásával, az integrált területi beruházások (ITI), valamint a közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD) révén a városokkal kiegészült Leader Hacs-ok bevonásával.
Tolna és Fejér megye települései és járásai csatlakoznak egymáshoz történelmi hagyományokra visszatekintő, kiterjedt gazdasági és kulturális kapcsolatrendszerükkel. Ebből következően a két megye előtt jelentős feladatok és lehetőségek nyílnak a Duna Régió Stratégia előkészítésével, illetve az abban foglaltak megvalósításával.

Fontosnak tartjuk a megyehatáron elhelyezkedő települések közötti átjárhatóság biztosítását, mely alapja lehet a fejlesztésnek. Egyúttal lehetőség nyílna a térség viszonylagos foglalkoztatási problémáinak megoldására, az önsegélyezést lehetővé tevő módon a helyi termékek piacra juttatására.

Tolna megye is sokat tehet az energiakitettsége ellen, melynek általános célja a környezetet kevésbé terhelő, megújuló energiatermelés elterjesztése, a megújuló energiaforrásokon alapuló hő- és villamos energia szerepének növelése. A megújuló alapú energiatermelésen keresztül a széndioxid-kibocsátás csökken, így a környezeti szempontok is érvényesülnek a gazdasági fejlődésben. Ennek feltétele a megújuló energiaforrások nagyobb arányú felhasználása, a társadalom és a környezet harmonikus viszonyának kialakítása. A folyamatosan dráguló gázárak előli egyetlen menekülési lehetőség a megújuló energiát felhasználó rendszerek kialakítása.
A közintézményekben, oktatási intézményekben ideális lehet a biomassza tüzelés (faapríték, pellet, vegyestüzelés) kialakítása. A régi épületekben működő oktatási intézmények előnye, hogy valamikor szenes fűtési rendszer működött, így lehetőség van faapríték vagy pellet tárolására és automata rendszer kialakítására.

Kiemelt szerepet kell kapnia a Tolna megye területén elhelyezkedő leghátrányosabb helyzetű kistérség (Tamási kistérség) az eddig megismertnél fokozottabb ütemben való bekapcsolása a gazdasági, társadalmi fejlődésbe, mely alapja lehet a fejlesztésnek. Ennek érdekében javasoljuk a megye területén az érintett járások felzárkóztatása érdekében egy tartósan 20 %-ot meghaladó munkanélküliséget is magába foglaló gondok orvoslása érdekében kiemelt gazdasági, foglalkoztatási övezet kijelölését, és olyan országos projekt indítását, amely a felzárkóztatást elősegíti. Egyúttal lehetőség nyílna a térség foglalkoztatási kérdéseinek fejlesztésére, az önsegélyezést lehetővé tevő módon a helyi termékek piacra juttatására.

Fontosnak tartjuk a Paksi Atomerőmű kapacitásbővítésével kapcsolatban az integrált tervezés lebonyolítását, amely jelentős mértékben összefügg a térség biztonsági előírásaival, közlekedési infrastruktúrájának fejlesztésével és környezetvédelmi kérdéseivel. Mindkét megye indokoltnak tartja Dunaújváros, Paks, Szekszárd fejlesztési pólusainak – az országos közúthálózat hosszú és nagytávú programjaiban szereplő, belső fejlődésben lemaradt területeinek – az alsóbbrendű úthálózat rövid szakaszainak felhasználásával közösségi közlekedésre alkalmassá tett bekötését.
Javasoljuk a Dunaújvárosi Főiskolának a Duna-menti térségre, a Paksi Atomerőmű fejlesztésére, szakemberképzésére irányuló felkészültségét és tudását figyelembe venni.
Tolna és Fejér megye hosszú határvonalán az egymással határos települések és kistérségek igen széles körű együttműködése alakult ki. Ehhez több helyen szilárd burkolatú összekötő út kiépítése, a víz- és belvíztározók építésének összehangolása, az erdei és saját használatú utak turizmus céljaira való megnyitása, a turisztikai programjainak összehangolása kapcsolódhat, valamint a megújuló energia hasznosításában való együttműködés és a turizmus fejlesztésében a szerkezeti terven és szabályozáson túlmenően is jelentős együttműködési lehetőségek vannak.
Az egészséges élet népszerűsödésével, a környezet értékeinek felértékelődésével világszerte terjednek a különböző aktív szabadidős és turisztikai formák. A turizmus egyik leggyorsabban fejlődő ága a kerékpáros turizmus, mely az egyik leginkább környezetkímélő formája az idegenforgalomnak.
Napjainkban is egyre népszerűbb szabadidős tevékenység fellendítése részben a természeti értékek bemutatása szempontjából lehet jelentős a megyék számára, másrészt az irányított fejlesztés (jól megtervezett nyomvonalak) révén megelőzhető számos természetvédelmi konfliktus, amelyek a spontán kialakuló útvonalak mentén óhatatlanul is előfordulnának.

Egyetértünk Tolna és Fejér megyének a turizmus minden ágazatára kiterjedő együttműködésével:

- az kiterjedhet a Duna-mente integrált fejlesztési programjának vízi, komplex, ökoturisztikai hálózatára
- a Sió-menti fejlesztési célokat javasoljuk a Sió-Kapos-Nádor-Gaja-Séd vízrendszer teljes áttekintésével vizsgálni, amelyben a belvíz- és csapadékrendezés, a vidékfejlesztési célok egyaránt megjelennek az integrált fejlesztési célok között

A koncepcióban a borturizmus részletesebb szerepeltetését tartjuk indokoltnak a bor készítésének bemutatására és fogyasztására alapozott szabadidős tevékenység ismertetésével, mely a megye számára a turizmus területén kitörési pont lehet. A résztvevők által bejárt borutak olyan útvonalakat foglalhatnak magukba, amelyeken végighaladva felkereshetők a borvidék jelentősebb települései. (Szekszárd mellett 14 település tartozik a borvidékhez. A szőlőtermesztés hagyományai egészen a római időkig nyúlnak vissza a területen.) Az állomásokon különböző programok várhatják az érdeklődőket; például pincelátogatással egybekötött borkóstolás, bormúzeumok (vinotékák), szüret és szüreti mulatság, borárverések, borfesztiválok.

Az ökoturizmus olyan természeti területekre irányuló látogatás lehet, amely hozzájárul a helyi természeti és társadalmi értékek megőrzéséhez. A turisták fő motivációja a természet, illetve a természetközeli kultúrák megfigyelése és megóvása. Minimalizálja a természeti és a társadalmi-kulturális környezetre irányuló negatív hatásokat.

A szabadidős turizmus egyik fajtája a természetjárás, amely egy meghatározott útvonal bejárására vagy megadott cél elérésére irányulhat, többnyire természeti környezetben folytatott, sportolással egybekötött kirándulás. (Gemenci Kirándulóközpont, Pörböly Ökoturisztikai Központ)
A látványsportok, a szabadidő-rekreáció turisztikai jelentősége, a nemzetiségi és helyi szokások, tájjellegű gasztronómiai lehetőségek, a helyi termékek gazdag választéka további együttműködést kínál. Javasoljuk a fentiekkel kapcsolatos stratégiák szerepeltetést a koncepcióban.

Megfontolásra javasoljuk néhány kérdés megvizsgálását.
Ezek: globális felmelegedés hatásainak mérséklése, a Duna-völgyében az öntözést és ivóvízellátást biztosító vízkivételi művek átgondolt telepítése és fenntartása, a vízi személyforgalom és áruszállítás, a logisztikai központok tevékenységének összehangolása, a Duna-menti galéria- és ártéri erdők, valamint a biodiverzitás megtartása, a megújuló energiaforrások fűzérszerű, összehangolt, több megyét érintő hálózatának kialakítása.
Javasoljuk a kiemelt országos projektjavaslatok jegyzékét kölcsönösen küldjük meg és egyeztessük, akárcsak a halmozottan hátrányos helyzetű térségek már fejlődésnek indult fejlesztési pólusokba történő bekapcsolását előirányzó elképzeléseket (Fejér megye délnyugati területei, Észak-Tolna).

A Koncepció tartalmának kezelhetősége, áttekinthetősége, hasznosíthatósága érdekében célszerű volna számozással is ellátni az egyes alfejezeteket, célkitűzéseket

A különböző fejlesztési célkitűzéseknél – különös tekintettel az ipari, mezőgazdasági, úthálózati fejlesztésekre- fontos hangsúlyozni a „fenntartható fejlődés" elvét, a környezet- és természetvédelmi szempontok maximális figyelembe vételét (mint pl. az atomerőmű-fejlesztés, szénbányászat, stb.)

A „megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása" c. stratégiai cél keretében tervezett jelentősebb területi beavatkozásokat célszerű volna tételesen felsorolni és részletezni a 2. sz. fejezeten belül is - a 4. sz. mellékletben szereplő ábra tartalmának szövegszerű megjelenítésével.

A „Társadalmi megújulás, élhetőbb környezet megteremtése" c. átfogó cél keretében tervezett jelentősebb területi beavatkozásokat szintén célszerű volna tételesen felsorolni és kifejteni a 2. sz. fejezeten belül is - az 5. sz. mellékletben szereplő ábra tartalmának szövegszerű megjelenítésével.

Természetvédelem

A koncepcióban található, hogy „a biodiverzitás, természetközeli értékek elsősorban turisztikai hasznosítással jelennek meg a célrendszerben". Javasoljuk, hogy a természeti, táji értékek, biodiverzitás megőrzése ne csak a turizmushoz kapcsolódva, hanem önálló célként is megjelenjen a koncepcióban és a készülő fejlesztési programban.

Tolna és Fejér megye határvidékén jelentős természeti és tájképi értékek találhatók (pl. Dél-Mezőföldi Tájvédelmi Körzet és számos Natura 2000 terület) melyek hosszú távú megőrzése kiemelt feladat mindkét megye számára. A biológiai sokféleség megőrzése, helyreállításának elősegítése a védett természeti területeken kívül is biztosítandó. Ennek érdekében fontos a két megye és településeik területfejlesztési tevékenységének természetvédelmi szempontú összehangolása, a fejlesztési célkitűzések kitűzése és megvalósítása során (a Fejér és Tolna megyét együttesen érintő Natura 2000 – kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési területek: Közép-Mezőföldi löszvölgyek, Lajoskomáromi löszvölgyek, Tengelici homokvidék, Tolnai Duna, Közép-mezőföldi löszvölgyek, Kelet-Mezőföldi löszvölgyek, Alapi-kaszálórétek, Duna és ártere, Kisszékelyi-dombság).

Az országos ill. térségi ökológiai hálózat összeköti Fejér és Tolna megye területét (pl. a Sió, Sárvíz, Duna mentén) ezért a koncepció fejlesztési céljain belül, valamint a készülő fejlesztési programban is fontos felhívni a figyelmet az ökológiai folyosók folyamatosságának biztosítására, az ökológiai hálózatot alkotó természeti területek közötti ökológiai kapcsolatok zavartalan működésére, elhatárolódásuk megelőzésére, állapotuk és kiterjedésük megőrzésére. Ennek érdekében indokolt többek között a mezővédő erdősávokból, fasorokból álló zöldfolyosó hálózat kialakításának ösztönzése, a mezőgazdasági tevékenységek összehangolása a természetvédelmi, ökológiai érdekekkel, valamint az úthálózat- és közműfejlesztések, beépítések során az ökológiai folyosók megszakításának, az élőhelyek feldarabolásának elkerülése.

A Koncepció „Országos jelentőségű védett természeti területek" c. alpontja ismerteti, hogy a védett természeti területek turisztikai szempontból rendkívül jó lehetőséget biztosítanak a megye számára, ill. biztosíthatók a vadász-, horgász-, fotóturizmust kiszolgáló létesítmények és szolgáltatások. Ezzel kapcsolatban fontosnak tartjuk a természetvédelmi területek turisztikai terhelhetőségének megállapítását és figyelembe vételét, az élővilág, természeti értékek háborítatlansága, megóvása érdekében. E szempontokat a „Dunamenti rekreációs térség kialakítása" célkitűzésnél is javasoljuk figyelembe venni.

Tájképvédelem

Tekintettel arra, hogy Tolna megye településeinek nagy része a tájképvédelmi övezet által érintett, indokoltnak tartjuk a koncepció megalapozó munkarészében rögzített célkitűzés átültetését a készülő fejlesztési programba, mely szerint *„szükséges a Duna mindkét oldalán egy közös ökológiai megalapozottságú tájfejlesztési koncepció készítése, amely a tájhasználat, tájterhelhetőség és a fejlesztés lehetőségeit, feladatait hosszú távon meghatározza. Egy olyan többfunkciós komplex tájgazdálkodás kialakítása fontos, amely a természeti adottságokhoz igazodó tájhasználat, a tájképi, természeti értékek védelmének prioritásával teszi lehetővé a Duna-menti települések természeti erőforrásainak fenntartható használatát biztosító, környezetkímélő fejlesztését".* E célkitűzést a megye többi jelentős felszíni vize – pl. Sió, Sárvíz - mentén fekvő területekre is indokolt volna kiterjeszteni.

Fontosnak tartjuk Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója megalapozó munkarészének 1.2./k. pontjában a dombvidéki – mezőgazdasági táj tájképi értékeinek megőrzésére kitűzött következő célkitűzésnek a készülő fejlesztési programban való rögzítését és megvalósítását, mely szerint *„Az érintett területeken a természetvédelmi érdekeket kell elsődlegesen érvényesíteni a táj fenntartása során, a mezőgazdasági táj többi területeinek terhelhetőségében a termőföld védelmének prioritását kell érvényesíteni. Biztosítani kell a mezőgazdasági majorok, telephelyek rendeltetésüknek megfelelő használatát és fejlesztési lehetőségét. A borvidéki területeken kívül is biztosítani kell a tolnai tájra jellemző szőlőhegyi tájelemek védelmét és fennmaradását. Megyei program keretében kell élővé tenni, megerősíteni a kisüzemi jellegű szőlő- és gyümölcstermesztést, a népi építészeti értéket jelentő pincefalvak, présházak, pincék megőrzését, tájjellegű átépítését és a borturizmus tervszerű fejlesztését."*

Támogatjuk a Koncepció megalapozó munkarésze 1.2./k. fejezetében, a dombvidéki – erdőgazdasági táj megóvása érdekében meghatározott tájképvédelmi célok megvalósítását és a készülő fejlesztési programban való rögzítését, melyek szerint többek között: *„Rendkívül fontos, hogy fokozatosan átálljanak az erdészetek, erdőművelők is a „többgenerációs", az erdő fás növényzetét folyamatosan megtartó „szálaló" erdőművelésre, erdőgazdálkodásra. Az erdőgazdasági területeken a meglévő vizes élőhelyeken a természetvédelmi érdekeket kell elsősorban érvényesíteni a tájfenntartás során. Az erdőgazdasági táj többi területén a talaj (termőtalaj), a fás növényzet és az élővilág (élőhelyek) védelmének prioritását kell érvényesíteni."*

Termőföld védelme

Tolna és Fejér megye határos területei a kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező Mezőföld részét képezik, így fontos feladat az értékes termőföldek kiterjedésének, minőségének védelme, a természet- és tájképvédelmi szempontokat előtérbe helyező, környezetkímélő ökológiai gazdálkodás megvalósítása, a mezőgazdasági termékek helyben történő értékesítése és a megyében történő feldolgozása – ill. ezek érdekében a kapcsolódó cselekvési területek meghatározása.
Támogatjuk a Koncepció „Vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése" c. fejezetben ismertetett célkitűzések megvalósítását valamint a készülő fejlesztési programban való kiemelését, különös tekintettel többek között a nagy élőmunka igényű kertészeti tevékenységek előtérbe helyezését, a helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítését.

Környezettudatos szemléletformálás

Támogatjuk a Koncepcióban szereplő alábbi, környezettudatosság fejlesztésére irányuló célkitűzés megvalósítását és a készülő fejlesztési programban való rögzítését, mely szerint: *„Minta ökotelepülés kialakításának lehetősége, ökologikus gondolkodás elsajátítása, természet közeli megoldások alkalmazása, biogazdálkodás elterjesztése, az agrárkörnyezet-gazdálkodás népszerűsítése, a természetközeli-oktatás (erdei iskola) széleskörű elterjesztése a hosszú távú, fenntartható fejlődés biztosítása érdekében. Környezettudatos építési módok és infrastruktúrák alkalmazása."*

Felszíni és felszín alatti vizek védelme

Fejér és Tolna megyét jelentős felszíni vízrendszer köti össze, melynek legfőbb elemei a Duna, a Sió és a Sárvíz. Kiemelt feladat a megye felszíni és felszín alatti vizeinek mennyiségi és minőségi védelme, szennyeződésük megelőzése és kizárása, ezért a koncepcióban foglaltakkal összhangban a készülő megyei fejlesztési programban is javasoljuk kiemelni e célokat, valamint a csapadékvíz megfelelő elvezetésének és hasznosításának biztosítását, a bel- és árvíz elleni védelem fontosságát.

A felszíni vízrendszer mennyiségi és minőségi megóvása, élővilága megóvása érdekében célszerű a Tolna megye területrendezési tervében szereplő vízgazdálkodási célkitűzéseket átültetni a készülő fejlesztési programba is, mint pl.: *„A kisebb természetes vízfolyások, patakok esetén javasolt kerülni a mesterséges medrek kialakítását és célszerű törekedni a meglévő mesterséges medrek és közvetlen környezetük természetközeli átalakítására. A meglévő kisvízfolyások vonalának revitalizációja lehetőséget ad az élővilág terjeszkedésére, újabb ökológiai folyosók kialakulására, a települési környezet javítására. A vízgazdálkodási térség területén a különböző tájhasználati érdekeket összehangoltan, egymással egyensúlyban és a vízgazdálkodás egészét integrált rendszerként kezelve kell érvényesíteni. A megye folyóvizei és holtágai egyben az országos ökológiai hálózat meghatározó folyosói, ennél fogva települési szinten olyan tevékenység, terület-felhasználás elhelyezése támogatható a vízgazdálkodási térségekben és azokkal határosan, mely összhangban van a védelem funkciójával."*

A megye felszíni vizeinek védelme érdekében fontos feladat a Duna Stratégiában, az EU Vízkeret Irányelvben, az Országos Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervben ill. Tolna megyét érintő vízgyűjtő-gazdálkodási alegységekre vonatkozó vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben előírt célok, feladatok megvalósulásának elősegítése a készülő megyei fejlesztési program által.

Tekintettel arra, hogy Tolna megye településeinek jelentős részén nem megfelelő az ivóvíz minősége, javasoljuk a készülő fejlesztési programban kiemelni a meglévő és feltárható felszín alatti vízbázisok védelmét, az ivóvízbázisok biztonságba helyezésének és biztonságban tartásának mielőbbi megvalósítását, különösen a fokozottan érzékeny dunamenti, illetve regionális jelentőségű vízbázisok térségeiben.

Szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás

Tekintettel arra, hogy Tolna megyében jelentős a szennyvízelvezetéssel nem rendelkező települések száma (48), melyeken környezeti kockázatot jelenthet a szennyvíz szikkasztása – indokolt a készülő fejlesztési programban kiemelni a korszerű szennyvízelvezetés, szennyvízkezelés mielőbbi megvalósítását az érintett településeken.

Hulladékgazdálkodás

Környezetvédelmi és gazdasági szempontból is fontos a hulladékok keletkezésének megelőzésével, szelektív gyűjtésével és hasznosításával, valamint környezetkímélő kezelésével kapcsolatos fejlesztési célok rögzítése a készülő megyei fejlesztési programban.

Kármentesítés, környezetszennyezés megelőzése

A koncepció 32. oldalán található a következő megállapítás, mely szerint: „Az embert érő környezeti terhelések csökkentése (C3.6) azért nem jelenik meg markánsan a célrendszerben, mert a környezeti szennyezés mértéke nem jelentős a megyében, köszönhetően a fenntartott természetközeli állapotnak." Ennek kapcsán megjegyezzük, hogy tudomásunk szerint a múltban jelentős környezetszennyezéssel járó ipari tevékenységek folytak Tolna megyében, melyek következtében elszennyeződött területek kármentesítése az Országos Környezeti Kármentesítési Program keretében az elmúlt években valósult meg ill. még jelenleg is folyamatban van, mint pl.:

- a Sió közelében található, mára bezárt simontornyai bőrgyár kármentesítése 2009-2012 (melynek keretében 35 hektáros területet 150 ezer tonna veszélyes hulladéktól kellett megtisztítani, a talajvíz, felszíni vizek szennyeződésének megelőzése érdekében többek között 67 ezer tonnányi szennyezett talajt, 80 ezer tonna nehézfémmel szennyezett szennyvíz-iszapot szállítottak el).
- a diklór-etilénnel szennyezett szekszárdi lőtéri vízbázis kármentesítése is folyamatban van (melynek keretében 2012-2013-ban kb. 115 e köbméter szennyezett vizet emeltek ki a kútból.)

A fenti környezeti károkra tekintettel véleményünk szerint indokolt volna rögzíteni a koncepcióban és a készülő fejlesztési programban, hogy a fejlesztési célok kitűzése, megvalósítása során alapvető szempontnak kell tekinteni bármilyen jellegű környezetszennyezés esetleges bekövetkezése lehetőségének kizárását, megelőzését.

Levegőminőség

Tolna megye levegőminősége az előírt határértékeknek megfelel, azonban a forgalmas útvonalak mentén, illetve a fűtési időszakokban emelkedik a légszennyezettség, ezért a fejlesztési programban indokolt kitérni a levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos fejlesztési célokra is, mint pl. útmenti többszintű növénysávok telepítése, a kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeit javító fejlesztések (pl. kerékpárutak, járdák), az emissziómentes, emisszió szegény energetikai berendezések, megújuló energiaforrások hasznosítását biztosító eszközök gyártása, alkalmazásuk népszerűsítése.

Megújuló energiaforrások, klímavédelem

Különösen támogatjuk a koncepció „klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése" c. célkitűzését („természetes víztározók építése, öntözőművek fejlesztése stb.), ill. javasoljuk kiegészíteni a zöldfelületek bővítésével, ami szintén jelentősen mérsékelheti, megelőzheti a klímaváltozás káros hatásait.
A Koncepcióban szereplő „helyi erőforrásokra támaszkodó energiahasznosítás" célkitűzéssel egyetértve célszerű volna feltüntetni a „megújuló energiahasznosítás" kifejezést is az anyagban (a rögzített célok között szerepel a geotermikus-, nap- és szélenergia, biomassza, biogáz, termálvíz hasznosítása, gyűjtőfogalom nélkül).

Környezetvédelmi ipar és szakképzés

Környezetvédelmi, gazdaságfejlesztési és munkahelyteremtő szempontból is pozitív hatású lehet a környezetvédelmi ipar és a kapcsolódó szakképzés biztosítása (ezen belül többek között a megújuló energiaforrások hasznosítását szolgáló eszközök, ivóvíztisztító-, szennyvízkezelő-, hulladékhasznosító berendezések gyártása), ezért javasoljuk rögzíteni a készülő megyei fejlesztési programban – kapcsolódva a koncepcióban szereplő „műszaki szakképzési központok létrehozása" célkitűzéshez.

Épített környezet védelme

Fontosnak tartjuk a Koncepcióban szereplő, Tolna megye védett építészeti értékeinek megóvására irányuló célkitűzést, illetve a készülő fejlesztési programban való rögzítését, emellett a védelem alatt nem álló, ugyanakkor jelentős építészeti, tájképi szempontból jelentős értékű épületek megóvása is fontos feladat.

Tisztelt Közgyűlés!

A fentieket összegezve a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióját jónak tartjuk. A hosszú távú együttműködésünket továbbra is fontosnak ítéljük, és szoros kapcsolattartást javaslunk a folyamatosan változó világ és európai, gazdasági folyamatok közepette. Egyúttal kérem az előterjesztésben leírt javaslataink megvitatását és azok szíves elfogadását.

Határozati javaslat

A Fejér Megyei Közgyűlés megtárgyalta a „**Javaslat a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció véleményezésére**" c. előterjesztést és az alábbi határozatot hozza:

1.) A Fejér Megyei Közgyűlés elfogadta a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció véleményezését az előterjesztésben szereplő részletes szakmai tartalommal.

2.) A Fejér Megyei Közgyűlés felkéri elnökét, hogy a véleményt továbbítsa a Tolna Megyei Közgyűlés elnökének részére.

Felelős: Törő Gábor

Határidő: 2013. május 15.

Székesfehérvár, 2013. április 25.

Törő Gábor

2013 MÁJ 31.
ÉRK.: 1663
ÉRK. SORSZÁM: .....
TOLNA MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL
ei: 21-103

ALSÓNÁNA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Szám: 2181-2/2013.

Tolna Megyei Önkormányzat Főjegyzője

dr. Bartos Georgina
megyei főjegyző

Szekszárd
Szent István tér 11-13.
7100

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-103 szám ...db
Érkezett: 2013 MÁJ 31.
Előszám: | Előadó: | 32.

Tisztelt Igazgató Úr!

Mellékelten megküldöm Alsónána Község Önkormányzat Képviselő-testületének **46/2013.(IV.24.)** önkormányzati határozatot további szíves felhasználásra.

Alsónána, 2013. május 27.

Tisztelettel

Kis Istvánné
polgármester nevében

Tenczlinger Tímea
ügyfélszolgálati megbízott

Melléklet: 1 kivonat

7147 ALSÓNÁNA, KOSSUTH U. 27., TEL.: 74/430-103, FAX: 74/430-374
e-mail: alsonana@gmail.com

Alsónána Község Önkormányzata
7147 Alsónána, Kossuth u. 27.

KIVONAT

Alsónána Község Önkormányzat Képviselő-testület 2013. április 24-ei ülésének jegyzőkönyvéből

Alsónána Község Önkormányzat Képviselő-testületének 46/2013.(IV.24.) önkormányzati határozata

A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció véleményezéséről

Alsónána Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2014 -2020. közötti időszakra vonatkozó Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepciót azzal javasolja elfogadásra, hogy az Alsónánai Pincesor a Koncepció „A Szekszárdi és Tolnai Borvidék és a pincefalvak borturisztikai és gasztronómiai kínálatának növelése" című részben kerüljön felsorolásra, tekintettel annak társadalmi, közösségi és gazdasági értékére.

Határidő: azonnal
Felelős: Dr. Puskásné dr. Szeghy Petra Nóra aljegyző
(a határozat megküldésért)

kmf.

Kis Istvánné sk.
polgármester

Dr. Puskásné dr. Szeghy Petra Nóra sk.
aljegyző

A kivonat hiteléül:
Alsónána, 2013. május 7.

Tenczlinger Tímea
főelőadó

2013 JÚN 04

NEMZETI FEJLESZTÉSI
MINISZTÉRIUM
Fejlesztéspolitikai Főosztály

Iktatószám: FPF/6434/1/2013-NFM

Ügyintéző: Nagyházi György
Telefonszám: 795-5081
E-mail: gyorgy.nagyhazi@nfm.gov.hu

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-106 szám | Melléklet: .....db
Érkezett: 2013 JÚN 04.
Előszám: | Előadó: Bm | 95

dr. Bartos Georgina
Főjegyző Asszony részére

Tolna Megyei Önkormányzat

Szekszárd
Szent István tér 11-13.
7100

Tárgy: Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának elfogadása – egyeztetési eljárás – véleménykérés

Tisztelt Főjegyző Asszony!

Németh Lászlóné miniszter asszony részére, a korábban társadalmi egyeztetés keretében véleményezésre megküldött Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció tervezetével kapcsolatban az alábbi észrevételeket teszem:

A megyei területfejlesztési koncepció előzetes jóváhagyása a vonatkozó jogszabályi előírások értelmében a Nemzetgazdasági Miniszter hatásköre, azonban javaslom észrevételeim figyelembevételét. A koncepció tervezetének tartalma nem mindenben felel meg a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009 (X.6.) Kormányrendelet 3. számú melléklete 1. pontjában foglaltaknak. A tervezet több átfogó célt is tartalmaz, ami ellentmond a hivatkozott kormányrendelet előírásainak. Javaslom, hogy a koncepció célrendszere a hivatkozott kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően jövőképet, fejlesztési elveket, átfogó célt, fejlesztési célokat és részcélokat fogalmazzon meg. Javaslom a célrendszer ezen észrevételeknek megfelelő újragondolását.

Figyelembe véve az Országos Területrendezési Tervről (OTrT) szóló 2003. évi XXVI. törvényt, az országos gyorsforgalmi és főúthálózat hosszú távú fejlesztési programját és nagytávú tervét tartalmazó 1222/2011. (VI. 29.) Korm. határozatot, valamint az 1004/2007. (I.

30.) Korm. határozattal elfogadott, 2007-2013 között megvalósítani tervezett közlekedésfejlesztési projektek indikatív listáját (KözOP), a következő megállapítások tehetők.

Az 1222/2011. (VI. 29.) Korm. határozat szerint Tolna megyében az alábbi fejlesztések tervezettek:

I. **programciklusban,** 2011-2016 között nem szerepel projekt

II. **programciklusban,** 2017-2020 között:

Út betű- és számjele	Hosszú távú[1] úttípus	Projekt műszaki tartalma	Sáv-szám	Becsült hossz (km)	Nagytávú[2] úttípus
M9	autóút	Kaposvár kelet - Bonyhád kelet (Dombóvár nyugati bekötéssel a 61. sz. főútra, Bonyhád keleti elkerülővel)	2x1	57,4	autóút 2x2

-

III. **programciklusban,** 2021-2024 között:

Út betű- és számjele	Hosszú távú[1] úttípus	Projekt műszaki tartalma	Sáv-szám	Becsült hossz (km)	Nagytávú[2] úttípus
61	főút	Dombóvár északnyugati elkerülő[8]	2x1	7,9	főút 2x1
65	főút	Iregszemcse, Ságvár, Siófok - Balatonkiliti elkerülő 2x1 és Ságvár észak - Siófok-Balatonkiliti dél 2x2	2x1 / 2x2	16,2	főút 2x1 / 2x2

IV. **programciklusban,** 2025-2027 között:

Út betű- és számjele	Hosszú távú[1] úttípus	Projekt műszaki tartalma	Sáv-szám	Becsült hossz (km)	Nagytávú[2] úttípus
M9	autóút	Bonyhád kelet - Szekszárd észak (6. sz. főút)	2x1	16,8	autóút 2x2
55	főút	Pörböly elkerülő	2x1	2,4	főút 2x1
66 - 611	kiemelt főút/ főút	új főút Dombóvár nyugat (M9) - Kozármisleny (M60) (Kozármisleny - Komló dél között 2x2)[4]	2x1 / 2x2	48,1	kiemelt főút 2x2

Nagytávban, 2027. után:

Minden egyéb fejlesztési elképzelés a 2027. utáni időszakba ütemezhető. A fejlesztési program ütemezésének módosításához kormányhatározat módosítás szükséges. A kérdés megítélését természetesen jelentősen befolyásolja, hogy az országban jelenleg még több megyeszékhely nincs bekötve gyorsforgalmi úttal, és éppen ezen a területen Tolna megye a közelmúltban igen nagy előrelépést tett.

A közelmúltban meghozott kormányzati döntések értelmében – az OP-k tervezésének jelenlegi állását tekintve – a 2020-ig terjedő időszak TEN-T hálózaton kívüli közúti projektigényeire **a Közlekedési Operatív Programban kevesebb, mint 90 Mrd Ft Európai Regionális Fejlesztési Alap** (ERFA) **keret áll rendelkezésre** (átlagosan mintegy 3 km autópálya, vagy 10 km új főút megyénként). Az így kínálkozó lehetőségeket már meghaladják a korábban meghatározott országos kormányzati szándékok, ami rámutat a célok további bővítésének korlátaira.

A közlekedési munkarész vasúti közlekedés fejezettel kapcsolatos észrevételek:

A megyei koncepció három fő célkiűzése

- a gazdaságfejlesztés
- a humán-erőforrás fejlesztés és
- a vidékfejlesztés.

A közlekedésről, ezekhez kötődően és marginálisan szól a koncepció. Az infrastruktúra- és közlekedésfejlesztés az átfogó és a specifikus célmátrixokban sem jelenik meg.

Az OTrT-vel, és az Új Széchenyi Tervvel való kapcsolat keretében van röviden szó a közlekedésről. Ebben vasúti vonatkozásban a Budapest – Dombóvár – Gyékényes vasútvonal fejlesztése szerepel, kiemelve a Tamási irányában tervezett alternatív útirányt. Ez tervezett vasútvonalként szerepel a megyei koncepció 1-5. sz. mellékelt tervlapjain, amivel kapcsolatban hangsúlyozandó, hogy a dombóvári vasútvonal fejlesztéséről a Megvalósíthatósági Tanulmány most készül. Ennek egyik változata, mely a tamási útirányt tartalmazza, így csak mint potenciális lehetőséggel lehet még most számolni.

A közlekedési munkarész kerékpáros közlekedés fejezettel kapcsolatos észrevételek:

A koncepciók leginkább a turizmus fejlesztése terén említik a kerékpárutak fejlesztését, de elég keveset foglalkoznak a közlekedési célú (hivatásforgalmi) kerékpározással és a nem motorizált közlekedési formák fejlesztésével, terjesztésével. Különösen a nagyobb települések esetén látjuk szükségesnek, hogy a célok között szerepeljen a környezetbarát közlekedési formák integrált fejlesztése.

Budapest, 2013. május „27”.

Tisztelettel:

dr. Gyalog Cecília
főosztályvezető

2013 JÚN 05.

Érk.: 2013 JÚN 05.
Érk. sorszám: 1697
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal

DOMBÓVÁR
TERMÉSZETESEN DOMBÓVÁRI

DOMBÓVÁR VÁROS POLGÁRMESTERE

Iktatószám: III.251/2013.
Ügyintéző: Tigerné

Tárgy: Kiegészítés kérése
Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz

Tolna Megyei Önkormányzat

Dr. Puskás Imre
Elnök úr részére

SZEKSZÁRD
Szent István tér 11-13.
7200

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-107 szám | Melléklet: .....db
Érkezett: 2013 JÚN 05.
Előszám: | Előadó: | 96.

Tisztelt Elnök Úr!

Dombóvár Város Önkormányzata 2013. április végén küldte meg a Tolna Megyei Önkormányzat számára a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz kapcsolódó kiegészítési javaslatait. Az elmúlt hetek történései most is rávilágítottak arra, hogy mennyire fontos egy ilyen középtávú program társadalmi egyeztetése, hisz mindig felmerülhetnek olyan fejlesztési elképzelések, amelyeknek a támogatása csak egy meglévő programmal valósíthatóak meg.

Dombóváron az elmúlt években több helyszínen is volt olyan építkezés, ahol régészeti leletekre bukkantak, de ezek feltárása még várat magára. Az előkerült leletek a török kultúra intenzív jelenlétére utalnak, azonban eddig meglehetősen mostohán kezelte a régészeti kutatás. Dombóvár eddig is nagy hangsúlyt helyezett történelmének megismerésére és megismertetésére, ezért fontosnak tartom tudományos igényű ásatások elindítását, valamint a területek műemléki helyreállítását. Mivel ezen munkálatok elvégzése jelentős összegeket emészt fel, feltétlenül szükséges a városnak más forrásokból is anyagi támogatást szerezni. Az Emberi Erőforrások Minisztériumának Kulturális Fejlesztési, Örökségvédelmi és Igazgatási Főosztályával folytatott tárgyalás során felmerült a régészeti kutatás és műemléki helyreállítás beépítésének lehetősége a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióba, így esély lenne európai uniós forrást bevonni régészeti ásatásokra és műemlékek helyreállítására.

Dombóváron ez három területet érint:

- Dombóvár és Sásd között, a 611. számú út mentén, a Kapos árteréből kiemelkedő dombon álló Gólyavár (ma már csak néhány falcsonk látható)

DOMBÓVÁRI KÖZÖS ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL
7200 DOMBÓVÁR, SZENT ISTVÁN TÉR 1.
Telefon: 74/564-564; Fax: 74/564-511
e-mail: polgarmester@dombovar.hu; web: www.dombovar.hu

- Egy török kori település maradványai – vízimalom, ábrahámi ciszterci apátság
- Dombóvár és Mágocs közötti „Békató" középkori falu temetője

Kérem Tisztelt Elnök urat, hogy a Koncepció végleges összeállításánál vegyék figyelembe fenti kiegészítő javaslatomat.

Dombóvár, 2013. május 24.

Tisztelettel

Szabó Loránd

POLGÁRMESTER
1.
DOMBÓVÁR

A Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának javaslattételi szakaszában a megye jövőképének meghatározása (2030-as célállapotra) és ennek elérését segítő megyei célrendszer elfogadásához kapcsolódó javaslatok Tolna Város Önkormányzata részéről

Általános észrevételek:

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának alapját a 2012. november 30-án a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése által elfogadott helyzetértékelés adta. A dokumentum meghatározza a megye jövőképét („Otthon lenni Tolna megyében"), a megye fejlesztésének átfogó (gazdaságfejlesztés, humánerőforrás – fejlesztés, vidékfejlesztés) és stratégiai céljait (új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként; piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése; a megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása; a mindenkori piaci igényekhez igazított megyei szakképzési rendszer kialakítása; a megye korszerkezetének fiatalítása; mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agármarketing tevékenység termelői együttműködéssel; vidéki életminőség javítása és rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése).

A megfogalmazott átfogó, valamint stratégia célok, és a hozzájuk rendelt célrendszer konkretizálása, konkrét projekt – és programjavaslatok kidolgozása mindenképpen szükséges és kívánatos, a célrendszer felállításával azonban egyetértünk.

A megye jövőképnek mottójára vonatkozó javaslat: „Víz, történelem, élhető környezet – Tolna megye"

A térség erőteljes agrárjellege meghatározza a települések arculatát. A mezőgazdasági termék előállítás jelentős, valamint a megye jól képzett mezőgazdasági szakembergárdával rendelkezik, de az adottságokra épülő feldolgozó ipar szinte teljesen hiányzik. Meghatározó jelentőségű, hogy a jövőben milyen módon fejleszthetőek a hagyományosan jelen lévő iparágak, valamint a mezőgazdaság, mely a gazdasági növekedés motorja.

Tolna megye kitörési pontja lehet továbbá az a **természeti környezet,** amellyel jelenleg is rendelkezik. A jelen lévő **termálvízkincset** – a megyei adottságok figyelembevételével – az egészségturisztikai hasznosítás mellett **energetikailag és mezőgazdaságilag is indokolt hasznosítani.**

Az általános fejlesztési célok között célszerű megjeleníteni a **közúti és vasúti közlekedési infrastruktúra fejlesztését** (különös tekintettel az M9 gyorsforgalmi út), a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.

Meggyőződésünk, hogy olyan fejlesztésekre kell koncentrálni, amelyek **növelik a helyben történő foglalkoztatás arányát,** és figyelemmel a térségi adottságokra - ez elsődlegesen a munkaerő igényes mezőgazdasági ágazatok – valamint a **hagyományosan jelen lévő iparágak támogatásával** érhető el.

Konkrét észrevételek:

A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása

A turisztikai fejlesztések körében a jelenlegi tervezetben nem jelenik meg a **történelmi örökség bemutatása,** további feltárások finanszírozása különös tekintettel a római kori erőd- és határőrrendszer bemutatására (limes). Célszerű lenne történelmi bemutatóhelyeket létesíteni az érintett települések közvetlen közelében (Dunakömlőd, Madocsa, Bölcske, Szekszárd, Tolna stb.), amely részese lehet a tolna megyei turisztikai programkínálatoknak. (A Világörökségi várományos területek között a stratégia 27. oldalán megemlítésre kerül a római kori limes, ugyanakkor ehhez nem kapcsolódik specifikus fejlesztés.)

Fontosnak tartjuk olyan turisztikai attrakciók – és programok kialakítását, amelyek lehetővé teszik a megyében történő többnapos tartózkodást. Jelenleg alacsony a Tolna megyében eltöltött vendégéjszakák száma, amely arra utal, hogy az egy napos látogatások magas arányt képviselnek, ugyanakkor hiányzik a tartózkodási idő növeléséhez hozzájáruló programelemek jelenléte.

A Duna-menti rekreációs térség kialakítása során javasoljuk, hogy a **kerékpárturizmus** infrastrukturális háttere biztosításra kerüljön legnagyobb magyarországi folyónk, a Duna tolna megyei szakaszán is - hasonlóan a Duna part bács-kiskun megyei részéhez, ahol Baja és Dusnok között a töltésen már kiépült a kerékpárút.

A kerékpárút hálózat további bővítése is javasolt Szekszárd – Tolna – Fadd-Dombori útvonalon, amely út csatlakozhatna Fadd-Dombori üdülőövezetének térségében a korábbiakban említett Duna menti kerékpárút hálózathoz.

A Duna-menti rekreációs térség kialakításánál ajánlott **vízi túra megállóhelyek létesítése** az élő Duna, a Sió, valamint a környezetükben található nagyobb holtágak mentén. Javasolt továbbá a megállóhelyek összekötése, kapcsolása valamilyen már meglévő, vagy a jövőben kialakításra kerülő turisztikai attrakcióval, szálláshellyel.

Vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése, és vonzó vidéki élettér megteremtése

A helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítéséhez kapcsolódóan javasoljuk, hogy a **helyi minőségi (akár bio) termékek országos, és nemzetközi megjelenése, promóciója (hangsúlyozva az egyes tájegységi specialitásokat) támogatásra kerüljön.** Gondolunk itt például a mecseki vadon termő gombafélék, gyógynövények szárított formában történő – valamint a háztáji gazdaságokban bio módon nevelt szárnyasok- sertésfélék, sajtfélék, különleges méhészeti termékek (pl.: repceméz, kökényméz, levendula méz stb.) kereskedelmének elősegítésére.

Minőségi haltenyésztés – és feldolgozás során nem kizárólag a meglévő halászati gazdaságok támogatása lenne célszerű, hanem új gazdaságok indítása, különleges tájegységi, egyedi halfajok telepítése, valamint a Mecsek környezetében esetlegesen a nyugat-európai piacra gondolva az Európai Unióban is népszerű halfajták telepítése is indokolt lenne (pl.: Mecsekben megélhet a pisztráng).

A **klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése** terén gondolnunk kellene az 1800-as évek nagy folyamszabályozása során az élő Dunáról leválasztott holtágak ilyen célú újrahasznosítására, az elmúlt évszázad során feltöltődött holtágak medrének ismételt kimélyítésére, ezen holtágak az élő Dunával történő kontrollált, szabályozható összeköttetésére, mely vonzóbbá tenné ezen természetes vizeket turisztikai -, halgazdálkodási, valamint hasznosabbá vízgazdálkodási (nagyméretű árvizek levezetése és víztározási) szempontból.

A stratégia 3. pontjának (A célrendszer koherencia vizsgálata) 3.3.1. pontjában megjelenő **„Horizontális célok, elvek" pontban** megjelenő alábbi két szempontot a következők szerint javasoljuk kiegészíteni:

- elsősorban helyi erőforrásokra, **értékekre és hagyományokra** épülő fejlesztések;
- innovatív, **egyedülálló** fejlesztések

2013 ÁPR 09.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TITKÁRSÁGA
JOGI ÉS IGAZGATÁSI FŐOSZTÁLY

1051 BUDAPEST, NÁDOR UTCA 7.
Levélcím: 1051 Budapest Pf.: 1000
TELEFON: 4116-322 **FAX:** 4116-188

ÉRK.:
ÉRK. SORSZÁM: 391
TOLNA MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

Iktatószám: 15.066/4/JOG/2013.
Hiv. szám: 21-23/2013.
Telefon: 4116-322
Tárgy: vélemény
Melléklet: 1 db

ei: 21/13

Dr. Bartos Georgina megyei főjegyző részére

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-63 . szám | Melléklet: .....db
Érkezett: 2013 ÁPR 09.
Előszám: | Előadó: | 47

Szekszárd
Szent István tér 11-13.
7100

Tisztelt Főjegyző Asszony!

Tolna Megyei területfejlesztési koncepció tárgyában 21-23/2013. számon eljuttatott megkeresésükre hivatkozva szíves felhasználásra mellékelten megküldöm a Magyar Tudományos Akadémia észrevételét.

Budapest, 2013. április 3.

Üdvözlettel

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA VIENNA 12

Dr. Csikós Boglárka
főosztályvezető

Észrevételek

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának egyeztetési anyagáról

A megváltozott szabályozás miatt a megyei önkormányzatoknak a jövőben kiemelkedő szerepük lesz a területfejlesztésben. A 2014–2020-as programozási ciklusban az uniós támogatások felhasználásában, azaz a CLLD és ITI programok jelentős részét is nekik kell lebonyolítani. Ezért a koncepció e feladatra való felkészülésnek is fontos dokumentuma. A koncepció megfelel a minimális elvárásoknak, de egyáltalán nem „nagyratörő", jelentős új fejlesztési irányokat, kitörési pontokat nem fogalmaz meg. A megfogalmazott célok nagyon sematikusak. Nem koncentrál, nem súlyoz kellő mértékben. Nem lehet tudni, hogy melyek lesznek a megye zászlóshajó projektjei, nem körvonalazódnak azok az integrált területi beruházások, amelyek kimozdítják a megyét a válságból a következő 7 évben.

Konkrét megjegyzések:

- A megye nem pozícionálja magát a nemzetközi munkamegosztásban, az országban, a régióban.
- A társadalmi vitára bocsájtott dokumentum kissé túl általános célrendszerre épít, melynek kapcsolódásait bemutatja az EU-s és a hazai dokumentumokhoz (EU2020, OTrT, NNT, ÚSZT). Nem épít a konkrét szituációra (tolnai sajátosságok a válság idején) és hiányzik a Darányi Ignác Tervhez való kapcsolódás, ami Tolna megye esetében különösen fontos lenne.
- A Koncepcióban nincs utalás arra, hogy készült volna a koncepcióhoz stratégiai környezeti vizsgálat (SKV), illetve az, hogy az SKV értékelésből a koncepcióban mi került figyelembevételre. (SKV-t a 2/2005 (I.11.) Kormányrendelet alapján megyei területfejlesztési koncepcióra kötelező készíteni.)
- A humánerőforrás-fejlesztés, az építőipar fejlesztése és más gazdaságfejlesztési elképzelések túlságosan építenek a Paksi Atomerőmű bővítésére. Az Atomerőmű bővítésének valóban lehet jelentős fejlesztő hatása, de tudomásunk szerint erről még nincs végső döntés, így nem biztos, hogy a következő programozási ciklusban bekövetkezik. Továbbá el kell különíteni az időleges boom-szerű és a hosszabb távú

hatásokat. Nem szabad csak erre alapozni az építőipar fejlesztésének kérdését, mivel az nem fog tartós fejlődést generálni. Az építés alatt szakképzett munkaerő (mérnökök) jellemzően bérelni fognak lakásokat, házakat, hiszen az egyes feladatok ütemezése nem terjed ki a bővítési folyamat teljes időtartamára, a munkavállalók egy része ráadásul vagy Budapestről, esetleg más nagyvárosból (pl. Pécs) fog ingázni.

- Tolna megye gazdasági szerkezetére Paks (az atomerőmű) GDP-ben meglévő túlsúlya a jellemző, ami jelentősen árnyalja a megye gazdasági fejlettségének, jövedelmi helyzetének a képét. Fontos ezért, hogy megjelenik a koncepcióban a vidékfejlesztés célja és a gazdasági szerkezet diverzifikálása, amik a belső egyenlőtlenségek csökkentéséhez járulhatnak hozzá. A megye mezőgazdasági potenciáljának jobb kihasználása egyik húzó ereje lehetne a megye fejlesztésének.

  Hasonlóan kis szerepet kap a fejlesztések között a borturizmus, a borutak fejlesztése, összekötése szomszédos (pl. Mohácsi-Bóly fehérborút) borutakkal.

- Az ökoturisztikai potenciál kihasználása is kaphatna nagyobb hangsúlyt, ráadásul természeti értékként a Dél-Mezőföldi Tájvédelmi körzet (melynek egy része Tolna megye területén helyezkedik el (pl. Paksi-ürgemező), nem kerül említésre. A Nemzeti Park gemenci részén szerevezett kenutúrákra is építő komplex ökoturisztikai szolgáltatások fejlesztése alapvető gazdasági jelentőséggel nem bírna, de éppen lokális, a fenntarthatósági kritériumoknak megfelelő fejlesztői szerep hangsúlyos lehetne. A megyében általában nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a falusi turizmusra, amit össze lehet kötni a horgászattal, lovaglással, egyéb rekreációs lehetőségekkel, ami a megyében szép számmal található.

  A 9. oldalon található, a bakancsos és a kerékpáros turisztikai célcsoportoknak előirányzott 2-3 csillagos szálláshelyfejlesztés nem releváns. Az ilyen típusú szállásfejlesztést (meglévő szállások magasabb szintű fejlesztéseként) a gyógy/termálturizmusra alapozva kellene pozícionálni. Ez utóbbiaknál ráadásul nem a kemping jellegű szálláshelyek bővítését (11.o.) kellene előirányozni. A bakancsos és a kerékpáros turizmushoz kapcsolódóan a falusi (öko)szálláshelyek fejlesztése javasolt, meglévő szállások 2-3 napraforgós szállássá fejlesztésével. A turisztikai célcsoportok és a szálláshelyek kapcsolódását tehát újra kellene gondolni az egész koncepcióban.

- Az „Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként" megfogalmazású cél túl általános,

nem lehet tudni pontosan, hogy az utána leírt vállalkozói együttműködések pontosan milyen klaszterekre vonatkoznak. Az itt megjelenő néhány K+F tevékenység ígéretesnek tűnik, ezek köré, ezekre fókuszálva kellene újrafogalmazni a célt. Azonban figyelemmel kell lenni egyrészt arra is, hogy ezek a központok képesek-e megteremteni a méretgazdaságos működéshez szükséges kritikus tömeget, másrészt arra is, hogy ezek a tevékenységek kockázatokat is rejtenek magukban, megtérülésük hosszú távon várható, ezért fenntartásukhoz szükség lehet állami részvételre is.

- A koncepcióban (az oktatáson kívül) a közszolgáltatások fejlesztése nem kap megfelelő hangsúlyt. Az oktatás modernizálása, digitalizálása nem releváns megyei kompetencia, annak folyamatos fejlesztése országos hatáskörben történik jelenleg is.
- „A megye korszerkezetének fiatalítása" cél megvalósítása nehezen értelmezhető. Demográfiai értelemben a fiatalok gyermekvállalási hajlandósága növelésének propagálása nem kerül szóba a koncepcióban, arról viszont nincs információ, hogy a fiatalok vonzását, milyen eszközökkel képzeli el a koncepció, valamint arról sincs információ, hogy honnan kívánja elszippantani a fiatalokat a megye. Mivel a demográfiai folyamatok nehezen befolyásolhatóak, és a jelenlegi trendek az elöregedés irányába mutatnak, valamint a demográfiai kérdések inkább nemzeti kompetenciába tartoznak, konkrét elképzelés nélkül célszerű lenne ezt a célt kivenni a koncepcióból.
- 15.o. „természetes víztározók építése" kifejezés nem szerencsés, természetes víztározókat nem kell építeni. A víztározók építése mesterséges tevékenység eredménye.
- A koncepció kitér más megyékkel való együttműködésre, de ezek elsősorban a Dél-Dunántúli régió megyéi, míg a Duna másik partján lévő szomszédjára csak minimális utalás történik. Tekintettel arra, hogy mindkét megyében jelentős súllyal jelenik meg a mezőgazdaság, fontos együttműködési lehetőségek és kényszerek vannak e téren.
- Hiányzik a nemzetközi kapcsolatok részletesebb kifejtése, különösen a déli szomszédainkkal. Horvátország hamarosan EU-tagállam lesz, de a csatlakozás tekintetében a koncepció időhorizontján a többi nyugat-balkáni ország esetében is jelentős előrelépések várhatóak. E kapcsolatokat azért is érdemes lenne figyelembe venni, mert Tolna megye a Duna-mentén helyezkedik el.

- Nem szól a koncepció az új uniós periódus CLLD és ITI kezdeményezéseiről. Ezek tervezése (PM, OP-k) megkezdődött. Ezekkel az új eszközökkel számolnia kellene a koncepciónak.
- Tolna megyei kompetenciában a tömegközlekedés fejlesztésére elsősorban a buszhálózat-fejlesztésére van lehetőség. E téren több konkrétum kellene a koncepcióban.
- A megvalósítás módjára, az intézményrendszerre vonatkozó rész nagyon szerény. Információhiányra hivatkozva nem vázolja fel azt, feltehetően központi direktívákra, segítségre vár e téren a megye. Gondolkodni kellene abban, hogy pl. mely fejlesztéseket szeretné megtartani saját kézben és melyeket bízza rá a megye nagyobb településeire, mely kérdések érintik a megye egészét (ezeknél célszerű a megyei koordináció) és melyek csak egy-egy funkcionális városi térséget.

Emberi Erőforrások
Minisztériuma
Közigazgatási államtitkár

MUNKAPÉLDÁNY!

Iktatószám: 16203- /2013/JKOORD

Hiv. szám: 21-23/2013
Ügyintéző: dr. Nagy Lajos
Tel: 795-6733

dr. Puskás Imre úr részére
Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének elnöke

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
Szent István tér 11-13.
7100

Tárgy: **„**Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója" című tervezet véleményezése

Tisztelt Elnök Úr!

A tárgybeli tervezettel kapcsolatban **az alábbi észrevételeket teszem:**

I. Általános észrevételek:

1. A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Kormány rendelet 1. mellékletének, 2.1. c) pontja – „A térséget érintő ágazati koncepciók, területfejlesztési elképzelések és hatályos területi tervek áttekintése: az Országgyűlés és a Kormány által jóváhagyott és az egyéb ágazati fejlesztési stratégiáknak a megyére érvényes vonatkozásai" – alapján javaslom a koncepció véglegesítése során figyelembe venni, a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiáról (a továbbiakban: NTFS), valamint végrehajtásának a 2012-2014. évekre szóló kormányzati intézkedési tervről szóló 1430/2011. (XII. 13.) Kormány határozatban foglalt célkitűzéseket és intézkedéseket.

Az NTFS 2011-2020 közötti időszakra megfogalmazott hármas célrendszere alapján csökkenteni kell a szegénységben, társadalmi kirekesztettségben élők arányát, meg kell

akadályozni a szegénység újratermelődését, és javítani kell a társadalmi gazdasági javakhoz, közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést, valamint erősíteni kell a társadalmi összetartozást, továbbá a befogadás elérése érdekében hangsúlyos szerepet kell szánni a szemléletformálásnak. Az NTFS fő beavatkozási területei a gyermek jól-lét, az oktatás-képzés, a foglalkoztatás, az egészségügy és a lakhatás. Az NTFS helyi (települési) szintű megvalósítása a helyi esélyegyenlőségi programokon keresztül történik, amelyek megléte 2013. július 1-jétől a hazai és uniós forrásokhoz jutás alapfeltétele. Ezért szükségesnek tartom a helyi esélyegyenlőségi programok és a megyei elképzelések összhangjának megteremtését.

A fentiek alapján javaslom, hogy a koncepcióban markánsabban jelenjenek meg a hátrányos helyzetű csoportok helyzetének javításával kapcsolatos tervek, fejlesztések a megyére jellemző specifikumok hangsúlyozásával.

2. A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban Njtv.) 10. §

- (1) bekezdése szerint a nemzetiségi önkormányzatok alapvető feladata a nemzetiségi érdekek védelme és képviselete a nemzetiségi önkormányzati feladat- és hatáskörének gyakorlásával;
- (4) bekezdése szerint a helyi önkormányzat a nemzetiségi ügyek ellátása körében biztosítja a nemzetiségi jogok érvényesülését, e körben ellátja különösen a település, megye illetékességi területén jelentkező, a kulturális szolgáltatással, nyilvános könyvtári ellátással, muzeális intézmények fenntartásával, közművelődéssel, tájékoztatással, a nemzetiség szellemi, épített és tárgyi örökségével, írott és elektronikus sajtójával, a szociális alapellátással, a helyi közfoglalkoztatással kapcsolatos helyi önkormányzati feladatokat;
- (6) bekezdése szerint a helyi önkormányzat szervezeti és működési szabályzata részletesen szabályozza a helyi önkormányzat képviselő-testülete feladatait a településen, megyében működő
  a) települési, területi és országos nemzetiségi önkormányzattal,
  b) nemzetiségi egyesülettel történő együttműködés során, ide értve a javaslatok, kezdeményezések kezelését, a véleményezési és egyetértési jog gyakorlásának részletes rendjét.

Az Njtv. 118. § (1) bekezdés d) pontja értelmében az országos nemzetiségi önkormányzat egyetértési jogot gyakorol - az adott nemzetiséget közvetlenül érintő kérdésekben - a fejlesztési tervekkel kapcsolatban.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős. A fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják. A fejlesztési terv - a megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban - tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 7. § (2) bekezdés c) pontja szerint a településfejlesztés során figyelembe kell venni a helyi népesség identitásának erősítését, kulturális örökségük sokféleségének és gazdagságának megőrzését.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. 13. §- a értelmében megyei önkormányzat feladatainak ellátásában együttműködik a települési önkormányzatokkal, a megye fejlesztésében közvetlenül és közvetve közreműködő területi államigazgatási szervekkel, az érdekelt civil és szakmai szervezetekkel, továbbá a megye területén összehangolja a kormányzat, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, ennek keretében.

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.)

- 13. § (1) bekezdése értelmében a területfejlesztési koncepciók és programok kidolgozásának része az állampolgárok, a tervezéssel érintett területen működő érdekképviseletek, társadalmi szervezetek és vállalkozások tervezésbe való bevonását részletező partnerségi terv;
- 17. § (1) bekezdése szerint a területfejlesztési koncepciót és programot, valamint a területrendezési tervek elfogadás szempontjából fontos részeit tartalmazó dokumentációját véleményezésre meg kell küldeni az egyeztetésben résztvevők részére, valamint társadalmi egyeztetés céljából közzé kell tenni a TeIR-ben. A területrendezési terv kidolgozásáért felelős szervnek gondoskodnia kell arról, hogy az eredeti méretarányú tervlapokat és rajzi mellékleteket tartalmazó teljes dokumentáció megtekinthető legyen.

Az előzőekben hivatkozott jogszabályhelyekre tekintettel javaslom a Tolna megyében működő helyi nemzetiségi önkormányzatokat a fejlesztési terv készítésébe érdemben bevonását, továbbá a terv elfogadása során kell az érintett országos nemzetiségi önkormányzatok egyetértési jogának biztosítását. A hivatkozott jogosítványok álláspontom szerint attól függetlenül megilletik az érintett nemzetiségi önkormányzatokat, hogy a Korm. r. 18. § (1) bekezdésben hivatkozott 10. melléklet a véleményezésre jogosultak között a nemzetiségi önkormányzatokat nem említi.

3. Az egészségre vonatkozó célok közvetlenül nem jelennek meg koncepció célrendszerében hanem csak az átfogó célok meghatározása *„A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése”* és *„A megye fejlesztésének stratégiai céljai”* között kerül megemlítésre: *„A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása”* témakörben a *„Termál- és gyógyturizmus megyei központjainak további fejlesztése, új központok létesítése”* illetve *„Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként”*. **Javaslom a vonatkozó fejezet további fejlesztéseit tartalmazó elképzelések leírását, illetve az iparáganként koncepciókkal, különös tekintettel az egészségipari K+F+I megyei szintű bemutatására rész terjedelmének bővítését.**

4. Álláspontom szerint a dokumentumból hiányoznak az egészségügyi ellátórendszer, egészségügyi adatok, mutatók bemutatása, a megye lakosságára vonatkozó prevenciós tevékenységek leírása, az alap- és a járóbeteg szakellátás európai uniós fejlesztésének kifejtése, a projektek rövid összefoglalása, a betegellátást végző intézmények finanszírozási helyzete és a népegészségügyi célokat megalapozó fejlesztések, statisztikák. **Javaslom az elérni kívánt egészséget és egészségügyet érintő célok érdekében megvalósítandó tevékenységek, feladatok részletesebb kifejtését**.

5. A kulturális örökség elemeinek általános (néhány esetben statisztikai pontosságú) szerepeltetése, illetve az azokkal kapcsolatos általános-általánosító megállapítások helyénvalóak és igazak, ugyanakkor nem kellően részletesek és adatgazdagok. A közölt adatok szinte teljesen megmaradnak a mintegy egyetlen tömbként (ha stilisztikai és időrendi bontásban is) való bemutatás szintjén. Az egyes kulturális örökségi elemek konkrét helyzetéről, megőrzési-műszaki állapotáról, fejlesztési potenciáljának összetevőiről, illetve teherbírási kapacitásának akárcsak becslésszerű bemutatásáról nem sok információt tartalmaz. **Annak érdekében, hogy a fejlesztési prioritások megállapíthatók, a fenntartható és fenntartó fejlesztést célzó folyamatok tervezhetők legyenek javaslom az adatok közlésében olyan és csoportosítás alkalmazását, hogy abból részletesebb képet lehessen kapni az örökségi elemeknek (kastély, hagyományos helyi építészeti (népi) műemlék, egyházi épület, városi együttes, településkép stb.) a jelenlegi helyzetéről-állapotáról.**

6. A kulturális intézmények (különösen a könyvtárak, amelyek a megye településein megtalálhatók és a muzeális intézmények) jelenlegi állapota és hatásainak kimutatása a megye életére és gazdaságára nem található meg az anyagban. **A kulturális turizmusban rejlő lehetőségek nem kerültek bemutatásra.**

7. **A tervezetben a megye nemzetiségi közösségei helyzetével kapcsolatos megállapítás, fejlesztési cél nem lelhető fel.** A német nemzetiségű lakossággal kapcsolatban két megállapítás található (9. oldal, 31. oldal), és ezek sem nemzetiségi jogi összefüggések: „Jelentős német nemzetiségű, német ajkú lakosság, valamint a megye erős német gazdasági kapcsolataira épülő gazdaságfejlesztési lehetőségek kihasználása elsősorban a világhírű német gépgyártási tapasztalatokra alapozva.”

8. *„A múlt örökségének ápolása, kulturális szolgáltatások fejlesztését* képező, illetve az identitás megerősítése (C2.6) megjelenik az épített örökség (egykori kúriák, kiskastélyok) védelmében, fenntartható hasznosításában, funkcióbővítésében (I.3.1.), valamint a megye hagyományos, régi múltú ipari ágazatainak újbóli felvirágoztatásában (tejipar I.2.1., bőr- és textilipar I.2.2., borászat és pincefalvak népszerűsítése I.3.6.), illetve a német nemzetiségi gyökerekre támaszkodó, német kapcsolatokat felhasználó gépgyártás erősítésében (I.2.6.). Továbbá a helyi identitás tudat erősítése önálló elemként is megjelenik célrendszerünk, a helyi közösségfejlesztő szakemberek képzésén, alkalmazásán keresztül.”A megye roma nemzetiségű lakossága kizárólag a roma integrációval, felzárkózással összefüggésben kerül megemlítésre.

II. Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepciója (társadalmi egyeztetési változat)

Általános észrevételek

1. A megye konkrét fejlesztési céljait, programjait, a 2.1.; 2.2.; 2.3. fejezeteken belül legalább röviden lehetne ismertetni, amelyben meg kell jeleníteni a kulturális örökség társadalmi és gazdasági potenciáljának kiaknázásában rejlő fejlesztési irányokat, valamint a közösségfejlesztésre irányuló elképzeléseket. A kulturális örökség bemutathatóvá tételében, azok programcsomagokba szervezésében a megyei szintnek jelentős szerepe van.
Meg lehet említeni továbbá a kulturális intézményrendszer kiterjedtségét, amelyre építve az oktatás minőségének emelése, az egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférés biztosítása, a társadalmi kohézió erősítése, a közösségfejlesztés, a digitális jártasság fejlesztése, az identitástudat erősítése valósítható meg.

A kulturális szolgáltatások - az oktatással szorosan együttműködve, és építve a közművelődési, könyvtári, múzeumi, művészeti intézményrendszerre – jelentős társadalmi, továbbá közvetlen és közvetett gazdaságfejlesztő hatással bírnak. Kiemelkedően hozzájárulnak továbbá a versenyképes humán erőforrás fejlesztéséhez, a készségek és képességek megalapozásához, a tehetséggondozáshoz, az egész életen át tartó tanulás lehetőségeinek biztosításához, a mélyszegénységből fakadó szociokulturális hátrányok leküzdéséhez, így a társadalmi felzárkózás elősegítéséhez. Gazdasági hatásuk révén hozzájárulnak a munkaerő-piaci versenyképesség növeléséhez a kulturális és kreatív ipar területén szükséges ismeretek bővítéséhez.

2.) „1. A megye jövőképe" részhez- (4. oldal) 2013-tól Szekszárd Megyei Jogú Város megyei és városi feladatokat egyaránt ellátó könyvtárat tart fenn, a Tolna Megyei Illyés Gyula Könyvtárat. A megyei könyvtár feladata a város és megyei települések könyvtári ellátásának szervezése, a kistelepülési könyvtárellátási rendszer működtetése. A könyvtár főépülete az 1960-es években készült, így már nem tud megfelelni a mai kor és a használók igényeinek. Javasoljuk, hogy a következő 2014-2020 fejlesztési időszakban a megyei könyvtár épületei kerüljenek egy új, a komplex feladatellátást biztosító helyszínre, vagy minél előbb kerüljön sor az épületegyüttes külső és belső felújítására és infrastruktúrájának korszerűsítésére, amelynél már a hatékony energiafelhasználási megoldásokat is javasoljuk felhasználni, ezzel fenntarthatóvá téve a könyvtári épületeket. Javaslom, hogy a megye könyvtári és muzeális intézményei is kerüljenek korszerűsítésre a lakossági igényeknek megfelelően, amelyek így alkalmassá válnak a közösségi programok megszervezésére és a tanulás és képzés támogatására.

Részletes észrevételek

1.) Javaslom, hogy a Tervezet „*2. A megye célrendszerének bemutatásáról"* szóló fejezet (5. oldaltól) közvetlen célrendszerében kerüljenek nevesítésre az egészségre vonatkozó célok.

2.) Javaslom a Tervezetben az egészséget és egészségügyet érintő célok érdekében megvalósítandó tevékenységek, feladatok megjelenítését és részletes kifejtését

3.) Javaslom a Tervezetben a lakosság népegészségügyi mutatóinak bemutatását.

4.) A Tervezet *„A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése"* című részfejezet (14-18.o.) *Mobil és helyi szolgáltatások megteremtése kistelepüléseken* című részénél véleményem szerint jelenjen meg az alapellátás prevenciós kapacitásának megerősítése (pl. Egészségfejlesztési Irodák létrehozása).

5.) A Tervezet 18. oldal *„A jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolatának bemutatásánál"* a célrendszer kapcsolatát véleményem szerint össze kell vetni a Semmelweis Terv célrendszerével.

6.) Véleményem szerint szükséges de nem elégséges feltételek az 5. és 20. oldalakon található *„humánerőforrás-fejlesztéshez"* az oktatás, a képzések fejlesztése, a munkahelyek létrehozása és a fiatalok lakáshoz jutásának támogatása, azonban elsősorban a lakosság egészségi- és fizikai állapota határozza meg a humánerőforrás-kapacitást, amelyre alapozható a humánerőforrás-fejlesztés, ezért javaslom itt, vagy a 15. oldalon található „*Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése"* részben

a megye egészségügyi helyzetének bemutatását. Javaslom továbbá az Egészségügyi ellátás korszerűsítése, Rehabilitációs szolgáltatások fejlesztése Időskorúakról gondoskodó komplex és integrált rendszer kialakítása területek fejlesztéseinek leírását

7.) A Tervezet 43. oldalán a felsorolás 5. pontjának az alábbiak szerinti szerepeltetését javaslom: *„**~~egészségügyi politika~~ egészségpolitika**: mindenki (különösen a vidékies térségekben élők) számára biztosítsa az azonos minőségű **prevenciós szolgáltatásokhoz és** egészségügyi ellátáshoz, **~~szociális alapellátáshoz~~** való hozzáférést”;*

9.) **A „Stratégiai célok” ábrában** (6. oldal) javaslom az alábbi cél kiegészítését:
„*A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és* **fenntartható hasznosítása**, *tematikus összekapcsolása*”

10.) Álláspontom szerint a védett értékek helyi (kulturális, közművelődési, oktatási célú) hasznosítási igénye és képessége előnyt kell élvezzen a tisztán gazdasági célú jövedelemtermeléssel szemben. Az ilyen funkcióval ellátott és működtetett, a helyi közösségek, valamint turisztikai igényeket is kiszolgáló épített örökség elemek gazdasági hasznosulásán túl a társadalmi hasznosulás is legalább ilyen fontos ezért *„A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása”* rész (9. oldal) **alcímének kiegészítését és új alcím megjelenítését javasolom az alábbiak szerint:**
„Védett építészeti értékek gazdasági és turisztikai, **valamint közösségi és kulturális célú** *hasznosításának elősegítése”*

11.) A megye jelentős műemlékekkel, műemlék együttesekkel rendelkezik, azonban azok értékeinek kibontakoztatása, érték alapú hasznosítása elmarad a nemzetközi átlagtól, még a már hasznosított elemeket tekintve is, pedig az épített örökség állomány nemzetközi színvonalú. *A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése és potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása* (9. oldal) **alcímének kiegészítését és új alcím megjelenítését javasolom az alábbiak szerint:**

Épített örökség elemek értékeinek kibontakoztatása, bemutathatóvá tétele, a bennük rejlő gazdasági és társadalmi potenciál kiaknázása

Épített örökségünk bemutatása, hasznosítása olyan gazdasági potenciált hordozó *erőforrás*, amely a múlt emlékeire és értékeire alapozva alkalmas a település- és térségfejlesztésre, gazdasági jelentőségén túl (munkahelyteremtés, vállalkozásfejlesztés) a közösségépítésben is fontos szerepet tölt be.

12.) A „*Duna-menti rekreációs térség kialakítása*” alcím (10. oldal) alatti leírás kiegészítését javaslom alábbi szövegrésszel:
A kulturális intézmények komplex, a helyi örökségre, hagyományokra és ünnepekre épülő program és foglalkozássorozatokat képesek kialakítani, amelyek a kulturális turizmus új rendszerének létrehozását segítenék elő, ami a gyógyturizmussal is összekapcsolhatóvá válik. Az intézmények kulturális szolgáltatási rendszereinek fejlesztésével erősítik a települések lakosságmegtartó erejét.

13.) Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a kulturális erőforrások fejlesztése alá nem kizárólag turisztikai célú fejlesztések tartozhatnak. Szükséges külön is hangsúlyozni, hogy a

kulturális intézményrendszer a területi és a szociokulturális hátrányok leküzdésében, a közösségfejlesztésben is egyedülálló eszközökkel rendelkezik.

A „Társadalmi megújulás, élhetőbb környezet megteremtése” (12. oldal) alcímhez **és új alcím megjelenítését javasolom az alábbiak szerint**
Helyi közösségi identitásfejlesztést és kulturális életet elősegítő kulturális és közművelődési intézményrendszer és szolgáltatások fejlesztése

A társadalmi hátrányok átörökítését csökkentő, a társadalmi felzárkózást támogató kulturális intézményrendszer és szolgáltatások fejlesztése a területi egyenlőtlenség felszámolása, a kulturális javakhoz és értékekhez való hozzáférés javítása érdekében.

14.) A *„Helyi közösségi identitásfejlesztést és kulturális életet elősegítő közösségfejlesztő szakemberképzés indítása”* alcím (12. oldal) kiegészítését javasolom az alábbi szövegrésszel:
„A közösségszerveződés mellett fontos a lakosság képzése is főként a digitális jártasság elsajátításában, az olvasáskultúra fejlesztésben és a funkcionális analfabetizmus csökkentését támogató szövegértés fejlesztésében. Ezen nem formális képzéseket a könyvtárak végzik a településeken, amelynek fejlesztése az igények mentén szükséges a 2014-2020-as időszakban. Szükséges olyan hosszú távon is fenntartható könyvtár- és múzeumpedagógia foglalkozások fejlesztését, amelyek a gyermek- és ifjúsági korosztály számára nyújt segítséget a formális oktatási tananyagok elsajátításához és a helyi értékek megismeréséhez és a kreatív iparokhoz kapcsolódó kompetenciák fejlesztéséhez. Emellett fontos az önkéntesek képzése, akik a kulturális intézmények (könyvtárak, muzeális intézmények) közösségi feladatainak ellátásában vesznek részt.”

15.) A *„Életminőség javítása és vonzó élettér kialakítása a településeken gazdasági funkcióbővítéssel”* alcím (13. oldal) kiegészítését javasolom az alábbiak szerint:
Indokolt a településeken a szolgáltató szektor szerepének növelése, a kereskedelem volumenének növelése, az áruválaszték bővítése, kulturális és szabadidős tevékenységek **és szolgáltatások** *lehetőségének megteremtése. A kreatív ipar megjelenése városokban és falvakban egyaránt hozzájárulna az életminőség javulásához, az élhetőbb környezet megteremtéséhez.* **A könyvtár közösségi szolgáltatásaival és a felnőttképzés támogatásával segítse elő az életminőség javítását, a foglalkoztatottság és az egyének versenyképességének növelését.**

16.) A kulturális örökségen alapuló turizmus egyre inkább az egyetlen kitörési pont lehet az ipar és a mezőgazdaság eltűnése miatt szegénységbe sodródó települések számára. A kulturális események, a kulturális örökség értékalapú bemutathatóvá tétele minél nagyobb számban, a kulturális értékek átadása olyan vonzerőt jelenthet, ami a turizmus, illetve a helyben letelepülő művészek, kulturális intézmények, kisvállalkozók és az ezek kiszolgálására megjelenő vállalkozások révén megteremti azt a kritikus jövedelemtömeget, amellyel a közösség megindulhat a fejlődés útján, elősegítve a társadalmi kohéziót is. Az eredeti helyszíneken való oktatás, a látogatók interaktív bekapcsolása, a művelődéstörténeti hagyományok feleleventése kulcsszerepet játszik az identitás erősítésében, a közös történelmi múlt megismerésében is ezért „A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése” rész (15-16. oldal) „*Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése”* **alcímének az alábbi bekezdéssel történő kiegészítését javaslom:**
„Épített örökségünk bemutatása, hasznosítása olyan gazdasági potenciált hordozó *erőforrás*, amely a múlt emlékeire és értékeire alapozva alkalmas a település- és

térségfejlesztésre, gazdasági jelentőségén túl (munkahelyteremtés, vállalkozásfejlesztés) a közösségépítésben is fontos szerepet tölt be. Az elmaradott településeken, térségekben sok esetben a kulturális örökség, illetve az annak bázisán működő turizmus az egyetlen kitörési pont és gazdaságfejlesztési lehetőség."

17.) A **„3. „A célrendszer koherencia vizsgálata /** 3.1. Belső koherencia vizsgálat **/** 3.1.1. A jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolatának bemutatása" részhez (18. oldal lap alja) bekezdés alábbi pontosítását javaslom:
„*A megyei fejlesztések során olyan horizontális célrendszert határoztunk meg, amely Tolna megye hosszú távú fejlődését, fejlesztését tudja biztosítani. Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a fejlesztések megőrizzék*, **hasznosítsák és hozzáférhetővé tegyék** *a helyi természeti és épített környezetet, a korábban létrehozott értékeket*. …"

18.) A *„Gazdaságfejlesztést érintő kapcsolatok, kapcsolódási pontok bemutatása"* alcím utolsó bekezdésének (20. oldal) **pontosítását javaslom:** „*Tolna megye természeti erőforrásainak,* **kulturális örökségének** *és épített környezetének idegenforgalmi célú hasznosítása,* **a természet közeli, hagyományokat őrző turisztikai termékek fejlesztése** *egyszerre jelent gazdasági fejlődést és számos településen új ágazatok kialakulását is új munkalehetőségekkel.*"

19.) „A célrendszer kapcsolata az Új Széchenyi Tervhez" rész második bekezdéséhez / Egészségipari program/ (34. oldal) Az Egészségipari program keretében bemutatott célok között szerepeltetni kell a megye kulturális értékek turisztikai hasznosítási igényét is, mivel ez kitörési pont, a komplex minőségi turisztikai fejlesztés alprogram céljai között szerepel. Álláspontom szerint **Be kell mutatni a kiemelt fejlesztésként támogatott ozorai beruházás kistérségre és a megyére gyakorolt tervezett hatásait, a megye más (gazdaságfejlesztés, humánerőforrás, közösség) fejlesztési célú tervezett beruházásaihoz, intézkedéseihez való kapcsolódását.**

20.) A „5. A fejlesztés eszköz-és intézményrendszere / 5.1. A prioritások azonosítása" részhez (41. oldal): A prioritások közé javaslom felvenni a kulturális intézményrendszer, valamint a kulturális örökség kapcsán a célrendszerben már megfogalmazott alapvetéseket az alábbiak szerint:

„2. prioritás: Gazdaság

- K+F+I potenciál erősítése
- ipari parkok és logisztikai központok kialakítása és szolgáltatásainak fejlesztése
- vállalkozásfejlesztés (ágazati preferenciával, turizmus is)
- agrárvállalkozások versenyképességének javítása
- piaci szereplők térségi gazdasági, tudományos együttműködés erősítése
- **gazdaságfejlesztés a kulturális örökség fenntartható fejlesztésével és hozzáférhetővé tételével, annak bekapcsolása a térségi és regionális turisztikai hálózatba"**

„4. prioritás: Társadalom
- keresletvezérelt szakképzési és felnőttképzési rendszer kialakítása
- minőségi oktatáshoz, egészségügyi és szociális ellátáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése
- közösségfejlesztés
- kulturális és közművelődési szolgáltatások feltételeinek javítása"

21.) A „5.2. Felelősség és intézményrendszer – A koncepció üzenetei” részhez (42. oldal) Ágazatok/ közlekedéspolitika alcím **szövegének kiegészítését javaslom:**
„közlekedéspolitika: a közlekedési infrastruktúrába történő befektetések révén ösztönözze a beruházásokat, új vállalkozások létrehozását és a munkahelyteremtést, javítsa a mobilitás, a munkába járás feltételeit; teremtse meg a rugalmas, igényvezérelt közösségi közlekedés lehetőségét, biztosítva az egyenlő esélyű hozzáférést **a természeti és kulturális örökség elemeihez”**

III. Tolna Megye Területfejlesztési koncepciója (Helyzetfeltáró munkarészek)

Részletes észrevételek

1. A talajgenetikai és talajföldrajzi osztályozási rendszer alapján a magyarországi talajok egyik fő típusát alkotják a közép- és délkelet–európai barna erdőtalajok, amelyek a mezőgazdasági művelés nyomán nem alakulnak át más talajtípussá, csak a kulturállapot, azaz a forgatásos művelés mélysége szerint változataik alakulhatnak ki, úgymint sekélyen (20 cm) és mélyen (20-40 cm) művelt talajok, illetve forgatott szelvényekkel rendelkező talajok. Erre tekintettel javaslom 1.2./a Természeti adottságok természeti erőforrások és a környezet állapotának elemzése alcím 1.2.aa természeti adottságok **Földtan cím alatt (**19. oldal) *„Tolna megye legnagyobb természeti kincse a kiváló minőségű termőtalaj, termőhelyi értékszámban csak Békés megye előzi meg. Változatos a talajtakaró is. A táj egykori területét túlnyomóan barna erdőtalajok uralták. Az utóbbi évszázadokban, emberi hatásra, a talajok fejlődésében jelentős átalakulás következett be. A mezőgazdaság terjeszkedése nyomán a barna erdőtalajok mind nagyobb területeken alakulnak át mezőségi talajjá.”* **szövegrész szakmai korrekcióját.**

2. A területfejlesztési koncepció helyzetfeltáró munkarészek munkaanyag 1.2/ae Környezetei elemek állapota és az alakulásukat befolyásoló fontosabb tényezők” fejezetének rövid bekezdése foglalkozik a megye levegőminőségének bemutatásával. Ebben megemlítik a főközlekedési utak menti, közlekedés okozta légszennyezést, felhívják a figyelmet arra, hogy a megye egyes részein, vezetékes gázszolgáltatás hiány miatt a fűtés is jelentős mértékben rontja a levegő minőségét. Tolna megye lakosságának is gondot okoz az év meghatározott időszakaiban a pollenszennyezés. Kedvező hatással van a levegő minőségre az erdőterületek közelmúltbeli növekedése. Várhatóan további légszennyezettség csökkenéshez vezet a tervekben szereplő úthálózat bővítés, új kerékpárutak építése, illetve az erdőterület további növelése. Javaslom a megye légszennyezettségi helyzetének alaposabb bemutatását a megyében található immisszió mérő állomások adatainak alátámasztásával.

3. A területfejlesztési koncepció helyzetfeltáró munkarészek munkaanyag 1.2/eg Hulladéklerakók hulladékgazdálkodás cím alatt is rávilágított a feltáratlan szennyezőforrások meglétére a megyébe, **ezért nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy a** veszélyes hulladékok mennyisége, illetve a jelenlétükből fakadó **potenciális és látens környezetegészségügyi kockázat csökken a megyében**. A települési szeméttelepek rekultivációjával sem magyarázható a veszélyes hulladékok csökkenése, hiszen a kommunális hulladéklerakó telepekre eleve nem kerülhet lerakásra veszélyes hulladék. A munkaanyag nem elemezte a szelektív hulladékgyűjtés helyzetét a megyében és a szelektív hulladékgyűjtő szigetek állapotát ezért javaslom az erre vonatkozó adatok pótlását. Környezet-egészségügyi szempontból feltétlenül támogatni kell a Dél-Balaton és Sió-völgye hulladékgazdálkodási projekt, a Kapos-menti hulladékgazdálkodási rendszer, Mecsek-Dráva hulladékgazdálkodás projekt, a Közép-Duna Vidéke hulladékgazdálkodási rendszer, valamint a Paksi térségi

hulladékgazdálkodási rendszer további működését az eddig elért környezetkímélő hulladékgazdálkodási tevékenység folytatása végett.

4. Álláspontom szerint a területfejlesztési koncepció helyzetfeltáró munkarészek munkaanyag ismertetett talajhigiénés állapotok rávilágítanak arra, hogy Tolna megye nagyfokú mezőgazdasági orientáltsága, valamint természeti értékeinek védelme környezetegészségügyi szempontból megkövetelik az alábbi intézkedések hangsúlyozott végig vitelét:

- Tolna megyében az elavult technológiával üzemelő ipari telephelyek, a környezetszennyező mezőgazdasági tevékenység, a felhagyott hulladéklerakók állapota, az illegális hulladéklerakások, a benzinkutak környéke, illetve a dögkutak környezete a szennyezőanyagokkal leginkább terhelt területek, melyek felmérése és kármentesítése elengedhetetlen és sürgető feladat. A megye nagyon nagy elmaradásban van e tekintetben.
- Támogatni kell a környezeti szempontokat is figyelembe vevő mezőgazdasági tevékenységet, a táj eltartó képességét figyelembe vevő tájgazdálkodást, illetve az ökológiai szolgáltatások szemléletén nyugvó területhasználatot. Az agrár-környezetvédelem fogalmát következetesen használó európai ágazatfejlesztési iránymutatásoknak is (pl. új KAP, Élőhely Direktíva, Nitrát Direktíva, Víz Keretirányelv) egyik közös célkitűzése a gazdák környezetkímélő földhasználat kialakítására való ösztönzése.

A talajvédelmi, kármentesítési intézkedéseket mind a társadalmi egyeztetésre szánt „Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-2020” című tervezetében, mind „Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója/ Helyzetfeltáró munkarészek” című dokumentumában véleményem szerint nyomatékosabban ki kell hangsúlyozni.

5. A területfejlesztési koncepció helyzetfeltáró munkarészek munkaanyag 1.2./ag Felszíni és felszín alatti vízkészletek alcím alatt Tolna megye ivóvízbázis-védelmi programjában ismertetett célokkal környezet-egészségügyi szempontból egyetértek. megjegyezve, hogy a megyében jelentős a sérülékeny vízbázisok száma és védőterületeik kiterjedése, ami az adott helyeken minden - potenciális vagy tényleges - talaj- és vízszennyező forrás felszámolását megköveteli. A megye felszín alatti vizeinek állapotának javításához az állattartó telepek korszerűsítése jelentősen hozzájárulhat a terhelések csökkenéséhez, mely folyamat az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program támogatásainak igénybe vételével zajlik. A bejegyzett telepeken kívül fontos feladat a lokális, egyéni, illegális terhelések felszámolása is.

6. A világörökségi szempontból jelentős világörökség-várományos sorozathelyszín érintett a megye területfejlesztési koncepciójában: „A római limes magyarországi szakasza - A Ripa Pannonica Magyarországon”. Ennek megfelelően a Helyzetfeltáró munkarészekben 1.2/b Épített környezet és a kulturális örökség védelme (műemlékek, régészeti lelőhelyek) fejezete, illetve annak Világörökség és világörökség-várományos területek bekezdése (55-56. oldalak) szerint a megye területrendezési terve 11 világörökség-várományos területet (települést) nevesít. **Ezzel kapcsolatban felhívom a figyelmet arra, hogy a fenti világörökség-várományos terület a megye alábbi 12 települését érinti:**

- Dunaföldvár
- Bölcske (Annamatia 7., 8.)
- Paks (Lussonium 3., Annamatia,) (Paks-Dunakömlöd, Paks-Csámpa)
- Dunaszentgyörgy (Lussonium 6., 12.)
- Fadd (Lussonium)

- Tolna-Mözs (Alta Ripa)
- Szekszárd
- Őcsény (Alisca)
- Várdomb
- Alsónyék
- Bátaszék
- Báta (Ad Statuas)

A Limes városmányos helyszínek linearitása, hálózati jellege, kapcsolata a Dunával infrastrukturális fejlesztést igényelne, amely egybefűzi a régészeti emlékeket, a kulturális örökséget életképessé és egyben fenntarthatóvá teszi. Itt elsősorban a Duna menti vízi és szárazföldi (kerékpár) kulturális és sportturizmus fejlesztésére gondolunk. Erre vonatkozóan a Külügyminisztérium EU Duna Régió Stratégia Kormánybiztosi Titkársága által irányított metaprojekt az Eurovelo6 kerékpárutat, a vízi pihenőhelyeket és a Limes lelőhelyeket fogja össze. A projekt neve: Duna menti ökoturisztikai és örökségvédelmi metaprojekt. Célja a Duna menti idegenforgalmi folyosók és vonzerők rendszerbe szervezése.

A felvetett szempontok érvényesítése érdekében a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ Világörökségi Titkársága készen áll a tervezőkkel ill. a megyei döntéshozókkal való közvetlen konzultációra.

7. A területfejlesztési koncepció helyzetfeltáró munkarészek munkaanyag Az „1.2/b Épített környezet és a kulturális örökség védelme (műemlékek, régészeti lelőhelyek)” cím alatti szöveg kiegészítését javasoljuk (az 56 oldal „Népi építészet” rész után)
Tolna megye helytörténeti és helyismereti gyűjteményei a megye könyvtárában és a városi könyvtárakban találhatók, amelyek a megye írásos emlékeit őrzik és teszik hozzáférhetővé hagyományos és digitális formában is.

8. A területfejlesztési koncepció helyzetfeltáró munkarészek munkaanyag A „1.2/d Társadalmi környezet / 1.2/da Kulturális adottságok, értékek” alcímek (62.oldal) kiegészítését javasoljuk a következőkkel:
Tolna megye számos kulturális intézménnyel rendelkezik. A megyében 117 nyilvános könyvtár és 25 muzeális intézmény látja el korszerű szolgáltatásokkal és programokkal a megye gyermek és felnőtt lakosságát egyaránt. Ezek az intézmények gyűjtik és őrzik a megye kulturális örökségének írott, tárgyi és szellemi örökségét és teszik láthatóvá valamint hozzáférhetővé mindenki számára.
A Tolna megyei könyvtárak használati adatai számokban: (adatok forrása: OSAP - Könyvtári statisztika)

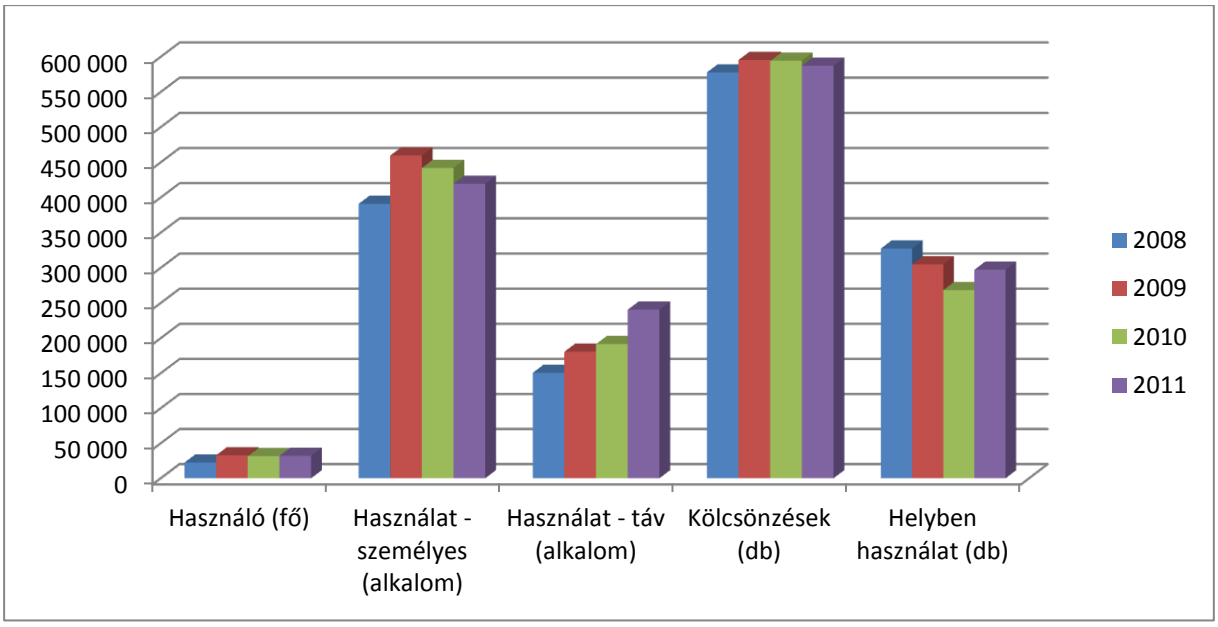

A Tolna megyei múzeumok használata számokban (adatok forrása: OSAP – Múzeumi statisztika)

	2009	2010	2011
Rendezvények száma (db)	2 136	2 186	2 321
Rendezvényen részt vettek száma (fő)	74 621	81 057	107 273

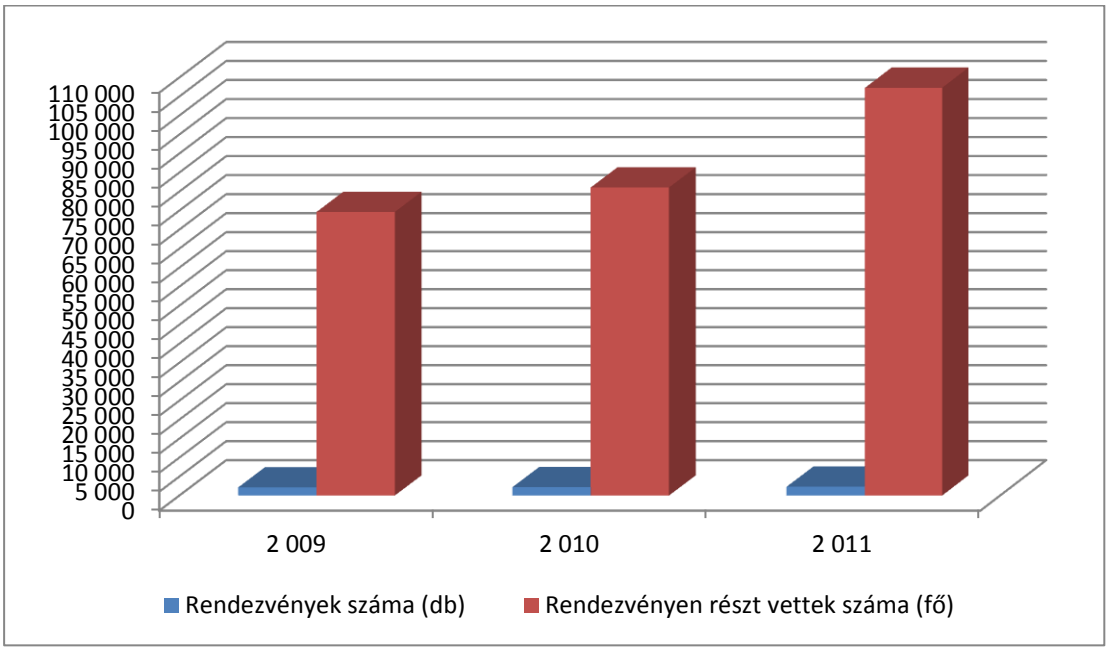

9. 2.1/f **A megyét érintő környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szabályozások cím alatt** (135. oldal) a jogszabályok közé javaslom felvenni „a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló” 98/2001. (VI. 15.)

Korm. rendelet; valamint „a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól szóló” 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendeleteket is.

10. A területfejlesztési koncepció helyzetfeltáró munkarészek munkaanyag 2.4 Helyzetértékelés cím 2.4/a A térség erősségeinek, gyengeségeinek lehetőségeinek és a térséget fenyegető veszélyek azonosítása alcím „Veszélyek” között véleményem szerint nem csak „A klímaváltozás miatt bekövetkező szélsőséges időjárási körülményekhez nem sikerül kellő mértékben és kellő időben alkalmazkodnia a gazdasági szereplőknek” megállapítást kell feltüntetni, hanem a talajszennyezettségből, a feltáratlan szennyező forrásokból és a szennyvíz csatornák hiányából adódó környezet- és humánegészségügyi kockázatokat is. Javaslom ezen tényezők beemelését az anyagba

.

11. A területfejlesztési koncepció helyzetfeltáró munkarészek munkaanyag „2.4/b A térség lehetséges fejlesztési irányainak bemutatása és ezek alapján a lehetséges cselekvési területek azonosítása” cím második alcíme „A fenntartható növekedés – az erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság megvalósítása” (167. oldal) álláspontom szerint a felsorolás kiegészítésre szorul a környezetkímélő mezőgazdasági termelés ösztönzésére vonatkozó célokkal.

Budapest, 2013. „……..…”

Üdvözlettel:

Dr. Lengyel Györgyi

Nemzeti Környezetügyi Intézet
Közép-dunántúli Kirendeltsége
8000 Székesfehérvár, Balatoni út 6. – postacím: 8001 Székesfehérvár, Pf.: 64
Telefon: 22/315-370 Fax: 22/313-275

Ügyiratszám:	NeKI-342-2/2013.	Tárgy:	**Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetési változatához** vélemény
Előadó:	Szügyiné Simon Hajnalka		
		Szám:	21-23/2013
		Ügyintézőjük:	Markovics Alexandra

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
dr. Bartos Georgina megyei főjegyző részére
7100 Szekszárd
Szent István tér 11-13.

Tisztelt Főjegyző Asszony!

A hivatkozott levélben megküldte Kirendeltségünk részére a **Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció** társadalmi egyeztetési változatának dokumentációját, véleményezés céljából.

A megkeresésre az alábbi véleményt adjuk:

A dokumentációban meghatározott fejlesztési célokkal alapvetően egyetértünk, azonban a tervdokumentáció átdolgozását javasoljuk az alábbiak miatt:

A dokumentáció alapján a koncepció középtávú üzenete a 2014-2020-as EU programozási időszak fejlesztési prioritásait és operatív programjait kívánja megalapozni, azonban jelen állapotában egy széleskörű ötletgyűjtemény. **Nincs utalás a dokumentációban arra vonatkozóan, hogy az egyes fejlesztési ötletek megvalósításának megvannak-e az egyes közművek esetében a feltételei, illetve, ha nincsenek, kialakíthatók-e.** (Pl. mezőgazdasági-élelmiszeripari feldolgozó iparfejlesztéshez rendelkezésre áll-e a technológiához szükséges vízmennyiség, ha nem akkor megvan–e a lehetőség a kialakítására)

Az egyes fejlesztési ötletek megvalósításához azonos természeti erőforrás illetve épített környezet kapacitás szükséges, ezekre az átfedésekre nem hívja fel a figyelmet a megküldött anyag. (Pl. a Sió, mint víziút, és a Sió mint öntözési lehetőség esetében. Még utalás sincs arra, hogy a Sió vízhozama mely szakaszokon milyen nagyságú öntözési kapacitást képes biztosítani, és ha ezt biztosítja, akkor a viziturizmus számára még vonzó lehet-e az így kialakult vízmennyiség- vízmélység.)

Véleményünk szerint mind a kapacitás oldali korlátokat, mind az egymásra hatásokat mihamarabb vizsgálni szükséges, mert csak ezek ismeretében lehet felállítani egy prioritási sorrendet, mely valóban megalapozása lehet a 2014-2020 közötti fejlesztési időszak feladatainak.

Megjegyezzük, hogy Kirendeltségünk a tervezés korábbi fázisaiban nem vett részt, a helyzetértékelő munkarészt nem kaptuk meg véleményezés céljából.

A fentiek figyelembe vételével a dokumentáció átdolgozása javasolt.

Székesfehérvár, 2013. április 12.

Szűgyiné Simon Hajnalka
kirendeltség-vezető

Kapják: Cím (koncepcio@tolnamegye.hu)
Irattár

KÖZÉP-DUNÁNTÚLI KÖRNYEZETVÉDELMI, TERMÉSZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI FELÜGYELŐSÉG

Tolna Megyei Önkormányzat
dr. Bartos Georgina főjegyzője részére

7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13.

koncepcio@tolnamegye.hu

Ügyszámunk: 5772 /2013.
Iktatószámunk: 57572 /2013.
Ügyintézőnk: Magyar Eszter
Melléklet: -

Ügyiratszámuk: 21-23/2013.
Ügyintézőjük: Markovics Alexandra

Tárgy: Tolna Megye területfejlesztési koncepciójának véleményezése

Tisztelt Főjegyző Asszony!

Tolna megye területfejlesztési koncepciójához – figyelemmel *a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet)* előírásaira, a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által készített, *„a megyei önkormányzatok számára a megyei területfejlesztési koncepciók kidolgozásához, valamint az Országos Területfejlesztési Koncepció kidolgozásában való közreműködéshez”* című 2012. évi útmutatóban (továbbiakban: Útmutató), valamint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendeletben (továbbiakban: Rendelet) foglaltakra - a Közép- dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (továbbiakban: Felügyelőség) az alábbi véleményt nyújtja:

Előzmény:

Tolna Megyei Önkormányzat 1/2005. (II.21.) rendeletével elfogadott Tolna Megye Területrendezési Terve módosítására (javaslattevő tervfázis) és környezeti értékelésére kiterjedő tervmódosításhoz a Felügyelőség 18198/2011. ügy és 69666/2011. iktatószámon adott véleményt.

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 4/2012. (II. 17.) önkormányzati rendeletével módosította Tolna Megye Területrendezési Tervéről szóló 1/2005. (II. 21.) önkormányzati rendeletét, továbbá a 2/2012. (II. 17.) kgy. határozatával rendelkezett a Területrendezési Terv módosításához kapcsolódó intézkedésekről többek között , hogy gondoskodik a rendelettel elfogadott területrendezési tervben foglaltak megyei fejlesztési koncepcióba történő beépítéséről.

A megküldött dokumentáció alapján a koncepciót készítését megelőzte egy azt megalapozó helyzetértékelési dokumentáció készítése. Ebben az előkészítő folyamatban elkészített helyzetfeltáró munkarészek a Felügyelőségre nem kerültek megküldésre véleményezés céljából.

Telefon: (22) 514-300
Telefax: (22) 313-564
Honlap: http://kdtktvf.zoldhatosag.hu

Székesfehérvár, Hosszúsétatér 1.
Levélcím: 8002 Székesfehérvár Pf.: 137

Ügyfélszolgálat: (22) 514-310
Ügyfélfogadási idő: Hétfő: 8^{30}-12^{00}
Szerda: 8^{30}-12^{00} és 13^{00} – 16^{00}
Péntek: 8^{30} – 12^{00}
Kedd, Csütörtök: Nincs ügyfélfogadás!

Koncepció:

A tervdokumentáció a Korm. rendelet 3. számú mellékletében meghatározott tartalmi követelmények, valamint az Útmutatóban megfogalmazott elvárások, ajánlások figyelembevételével készült.

Tolna megyére vonatkozóan hosszú távú fejlesztési célokat, irányelveket határoz meg, melyek a továbbtervezés (területfejlesztési program, területrendezési terv) "pilléreit" jelentik.

A Területfejlesztési koncepció megfogalmazza Tolna megye jövőképét, fejlesztés politikáját, a megye és térségei területe fejlődésének fő irányait, fejlesztési stratégiai céljait és az azok eléréséhez szükséges eszközöket.

A Koncepció a jövőkép eléréséhez szükséges célkitűzéseket, a „Nemezeti Fejlesztés 2020" tervezési dokumentációban megfogalmazott országos fejlesztési célrendszer figyelembe vételével, illetve az Európai Unió 2014-2020. közötti tervezési időszakra szóló fejlesztési és tematikus célkitűzésekhez igazodva tartalmazza.

Tekintettel arra, hogy a tervezés - igazodva a következő uniós forrásokból finanszírozott tervezési ciklushoz - a 2014-2020. időszakra vonatkozik, felhívjuk a figyelmet, hogy a továbbtervezés során figyelembe kell venni többek között a 2015-2020 évekre tervezett Nemzeti Környezetvédelmi Programban (NKP IV.) megfogalmazottakat is.

Környezeti vizsgálat:

A benyújtott terv *az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet (továbbiakban: Rendelet) 1.§ (2) a) pontja illetve 1. sz. mellékletének 1. pontja alapján* („Területi tervek [1996. évi XXI. tv. 23. § (1) bekezdés „) **környezeti vizsgálat lefolytatására kötelezett terv**.

Tájékoztatom, hogy a környezeti vizsgálat lefolytatható a tervek elkészítését megelőzően vagy pedig elvégezhető a tervkészítéssel párhuzamosan is, annak önálló munkarészeként.

Felhívom azonban a figyelmet arra, hogy a vizsgálati dokumentáció hiányában a Felügyelőség nem javasolja a terv elfogadását.

A környezeti értékelés dokumentációjának készítéséhez továbbá általánosságban az alábbi észrevételeket teszem:

A *Rendelet* 7.§ (1) bekezdésében előírja a környezeti értékelés konkrét tartalmának és részletezettségének (tematikájának) véleményezését a Felügyelőség részéről és meghatározza a tematika elkészítésének szempontjait.

A tematika elkészítésének összeállításánál figyelembe kell venni, hogy a Rendelet 8.§ (2) bekezdése alapján a környezeti értékelésnek azt az információt kell tartalmaznia, ami *a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény* 43.§ (7) bekezdésében foglaltak, illetve a *Rendelet* 7.§ (4) bekezdésében meghatározott tematika kielégítéséhez, a jelenlegi ismeretek és vizsgálati módszerek, a terv tartalmának és részletezettségének, a döntéshozatali folyamatban elfoglalt helyének figyelembevételével megkívánható.

A környezeti vizsgálat alapját képező környezeti értékelési dokumentáció általános tartalmi követelményeit a Rendelet 4. számú melléklete határozza meg.

A környezeti értékelésnek a rendelkezésre álló adatoknak és a térségi adottságnak megfelelően kell tartalmaznia a koncepció megvalósulásával környezeti hatást kifejtő tényezők, okok feltárását, a megvalósulás esetén várható környezeti hatásokat, a káros hatások elkerülésére, csökkentésére vonatkozó, szükséges intézkedéseket, illetve a lehetséges monitorozási javaslatokat.

A környezeti vizsgálatnak a koncepcióban meghatározott célok fejlesztési irányelvek, prioritások esetében azok környezet minőségére vonatkozó hatását kell értékelni, figyelemmel a fenntarthatóság elvére, a környezeti értékek megóvására, a környezetbiztonságra stb.

A környezeti értékelésben megfogalmazott céloknak illeszkedni kell – többek között - a III. Nemzeti környezetvédelmi Program (NKP III. 2009-2014.) célkitűzéseihez, azonban figyelemmel arra, hogy a tervezés - igazodva a következő uniós forrásokból finanszírozott tervezési ciklushoz - a 2014-2020. időszakra vonatkozik, a továbbtervezés során javasolt figyelembe venni többek között a 2015-2020 évekre tervezett Nemzeti Környezetvédelmi Programban (NKP IV.) megfogalmazottakat is.

Székesfehérvár, 2013. április 12.

dr. Zay Andrea
igazgató megbízásából

Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség Székesfehérvár

Bajári Sándor
környezetgazdálkodási osztályvezető

Kapják:
1. Címzett
2. Irattár

HONVÉDELMI MINISZTÉRIUM

DANKÓ ISTVÁN
közigazgatási államtitkár

Nyt. szám: 1148-1/2013/hho
Hiv. szám: 21-23/2013.

1. számú példány

Dr. Bartos Georgina
a Tolna Megyei Önkormányzat Főjegyzője

7101 Szekszárd
Pf.:82

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Szekszárd
21-72 szám Melléklet: ... db
Érkezett: 2013 ÁPR 15.
Előszám: Iktató: 56

Tárgy: Tolna Megye területfejlesztési koncepciója

Tisztelt Főjegyző Asszony!

Tolna Megye területfejlesztési koncepciójának munkaanyagát megvizsgáltattam, és azzal kapcsolatban az alábbi állásfoglalást adom.

A megye közigazgatási területén több HM vagyonkezelésű, honvédelmi érdeket szolgáló ingatlan található, amelyek honvédelmi érdekű használatára a honvédelmi tárca továbbra is igényt tart.

A fentiekből adódóan a megye infrastrukturális elemei és lakóövezetei fejlesztése során külön figyelmet kell fordítani azon elemekre, projektekre, amelyek fejlesztése a katonai objektumok környezetében, illetve azok védőterületén történik ezért kérem, hogy a megye területfejlesztési koncepciója készítése során az előzőeket mind a tervezés, mind a megvalósítás időszakában figyelembe venni szíveskedjenek.

Tájékoztatom, hogy az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT.) felülvizsgálata érinti a kiemelt fontosságú honvédelmi területekre és a honvédelmi területekre vonatkozó szabályozást is. A korábbi szabályozással szemben várható változás, hogy mind a kiemelt fontosságú honvédelmi területeket, mind a honvédelmi területeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben településhatárosan kell megjeleníteni. E területeket a településrendezési eszközökben kell a továbbiakban tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni, és beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület, vagy erdőterület területfelhasználási egységbe sorolni.

Tolna Megye területfejlesztési koncepciójának kidolgozásához az alábbi, honvédelmi szempontú részletes tájékoztatást adom:

1. A megye területén kiemelt fontosságú honvédelmi területtel Medina és Simontornya település, illetve

1055 Budapest, Balaton u. 7-11.
Telefon: (+36-1) 474-1454 Fax: (+36-1) 474-1410; E-mail: hmkat@hm.gov.hu

2. honvédelmi területtel Dombóvár, Dunaföldvár és Pincehely települések érintettek.

Kérem tájékoztatásom szíves tudomásul vételét, és az abban foglaltak figyelembe vételét a megye területfejlesztési koncepciója kidolgozása során.

Budapest, 2013. április 8.

Tisztelettel:
Dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter
nevében és megbízásából

dr. Dankó István

Készült: 2 példányban
Egy példány: 2 lap
Ügyintéző (tel/fax): Barnóczky Tamás vezető-főtanácsos (tel: +36 (1) 237-5527; fax: +36 (1) 237-5557)
Kapják: 1. sz. pld.: Címzett
2. sz. pld.: Irattár

1055 Budapest, Balaton u. 7-11.
Telefon: (+36-1) 474-1351 Fax: (+36-1) 474-1332; E-mail: hmjighat.titkar@hm.gov.hu

e1 : 21

2013 APR 15.

ÉRK.:
ÉRK. SORSZÁM: 10622
TOLNA MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

ORSZÁGOS ATOMENERGIA HIVATAL
1539 Budapest, Pf. 676
Telefon: (1) 436-4881
Telefax: (1) 436-4883
E-mail: nsd@haea.gov.hu

Dr. Bartos Georgina megyei főjegyző részére

Tolna Megyei Önkormányzat

7100 Szekszárd, Pf. 82

Számunk: OAH-2013-00482-0002/2013
Előadónk: Lovas Sándor
Számuk: 21-23/2013
Előadójuk: Markovics Alexandra

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Szekszárd
21-74 szám Melléklet: ... db
Érkezett: 2013 ÁPR 15.
Előszám: Előadó: Ban 58

Tárgy: Vélemény a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz

Tisztelt Főjegyző Asszony!

21-23/2013. (OAH-2013-00482-0001/2013.) iktatószámú levelével megkereste az Országos Atomenergia Hivatalt (OAH) a Tolna Megyei Közgyűlés által közvitára bocsátott *Megyei Területfejlesztési Koncepció* (Koncepció) egyeztetési eljárásához kapcsolódó OAH vélemény beszerzése céljából.

E vonatkozásban az OAH kormányhivatalkénti véleményezési hatáskörét *a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet* 18. § (1) bekezdése rögzíti.

Az OAH alapvető és más további feladatkörét *az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény (Atv.)* 17. §-a, *a nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről szóló 118/2011. (VII.11.) Korm. rendelet* előírásai, valamint további jogszabályok és más rendeletek határozzák meg.

Fentiekből eredően a Koncepciót megvizsgáltuk és megállapításainkat az alábbiakban foglaljuk össze:

1. A Koncepció a *Magyar Növekedési Terv* külgazdaság-stratégiai tervével összefüggésben eldöntött tényként kezeli a Paksi Atomerőmű (atomerőmű) bővítésének orosz befektetői vonatkozását (*„keleti nyitás", Egyeztetési Változat 34. old.*). Ehhez kapcsolódóan azonban szeretnénk felhívni a tervezők és döntéshozók figyelmét, hogy az atomerőmű-bővítés beruházást nemzetközi tenderkiírás előzi meg, amely alapján akár orosz, vagy akár más beszállítók technológiáinak megvalósítására is sor kerülhet.
2. A Koncepció megújuló energia (geotermikus, biomassza, biogáz, szél és nap) tárgyú elemeihez véleményünk a következő: nagy névleges teljesítmény esetében, néhány száz megawatt fölött a napenergia villamos energiaként való felhasználása, és a szélerőművek időjárás és napszak szerint változó teljesítménye komoly frekvenciaszabályozási kérdéseket vethet fel, amely hatással lehet az atomerőmű üzemére. Az OAH-nak nem feladata a villamosenergia-hálózat stabilitási kérdéseinek felügyelete, de mint a nukleáris

létesítmények nukleáris biztonságát felügyelő országos hatáskörű szerv azon az álláspontón van, hogy az időjárástól függő megújuló energiák hálózati villamos energia célú felhasználása az országos villamos-energiahálózat paraméterei szabályozhatóságának fenntarthatósága mellett valósulhat meg.

Nyilatkozzuk továbbá, hogy a Koncepció államigazgatási egyeztetésében nem kívánunk részt venni.

Budapest, 2013. április 11.

Üdvözlettel

Fichtinger Gyula
Nukleáris Biztonsági Főigazgató-helyettes

Kapják: 1./ Címzett
2./ Irattár

Érk.: 2013 ÁPR 19.
Érk. sorszám: 1145.
Tolna Megyei Önkormányzati Hiv...

BARANYA MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSÉNEK ELNÖKÉTŐL

Ügyiratszám: 26-4/2013.
Ügyintéző: Riegl Gábor

Tárgy: Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetési változatának véleményezése
Hiv.szám: 21-23/2013.

Dr. Bartos Georgina megyei főjegyző részére
Tolna Megyei Önkormányzat

Szekszárd
Szent I. tér 11-13.

7100

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-80 szám | Melléklet: ...db
Érkezett: 2013 ÁPR 22.
Előszám: | Előadó: Bak | 64

2013 ÁPR 19.

Tisztelt Főjegyző Asszony!

2013. február 28. napján kelt, fenti hivatkozási számú levelének mellékleteként megküldte részemre a Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal által elkészített Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció (a továbbiakban: **TMTfK**) társadalmi egyeztetési változatát.

A dokumentum áttekintését követően az alábbi észrevételeket, javaslatokat fogalmazzuk meg.

A TMTfK társadalmi egyeztetési változata a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 3. melléklete - javaslattevő fázis tartalmi követelményei - vonatkozó pontjainak megfelelően készült.

A dokumentum elején található vezetői összefoglaló jól bemutatja az eddig elvégzett tervezési munka főbb metódusait, rögzíti a fontosabb dátumokat, röviden és tömören megfogalmazza az elérni kívánt célt, a legjelentősebb kitörési pontokat.

Az egyeztetési anyag 2. pontjában bemutatott célrendszer jól felépített, logikus és következetes, ezen megállapítás a dokumentum egészére vonatkoztatható. A területi „fókuszálások" kellően hangsúlyosak és jól azonosíthatók.

A dokumentum több olyan kapcsolódási pontot is tartalmaz, melyeknél felmerül az együtt gondolkodás szükségessége. A teljesség igénye nélkül ezek: a Pécsi Tudományegyetem háttere, szakmai tudásbázisa; országos, illetve nemzetközi folyosók mentén logisztikai központok kialakítása; Duna-menti rekreációs térség kialakítása; a turisztikai attrakciókra épülő, már meglévő kerékpárút-hálózat szakaszait is magába foglaló, megyei összefüggő kerékpárút; védett területek feltárása.

A fent leírtakkal kapcsolatban felhívom a figyelmet, hogy a Dunaújvárosi Főiskola kezdeményezésével, valamint a Duna Menti Városok Együttműködési Fórumának támogatásával kialakult a Közép-Duna Mente Integrált Területi Beruházási Program (ITI).

7621 Pécs, Széchenyi tér 9
Telefon: 72/500-401; Fax:72/210-600
e-mail: tiffan.zsolt@baranya.hu

Mivel térségünkben megkezdődött a beruházási programot alátámasztó projektek előkészítése (energiahatékonyság, megújuló energiák, környezetvédelem, logisztika, turizmus, agrárgazdaság, vízgazdálkodás, stb. területén), így javaslom annak beépítését a TMTfK-ba.

A dokumentum 9. oldalán a célrendszer keretében megjelenik „A szén-és kőbányászat újraélesztése és az arra épülő gazdaságfejlesztés Nagymányok és Váralja térségében a környezeti fenntarthatóság figyelembevételével". Ezen terület jelentős mértékű ásványkinccsel rendelkezik, melyre stratégiai vagyonként kell tekintenünk.
A fentiek alapján javaslom, hogy a bányaipar újraindításának lehetősége hangsúlyosabban jelenjen meg az anyagban.

Az egyeztetési anyag 4.1. pontjában (Stratégiai térstruktúra bemutatása) megfogalmazásra került, hogy "Az M6-os gyorsforgalmi út egyre jobban felerősíti az itt lévő települések gazdasági jellegű fejlesztési szándékait".
Javaslom az M6-os gyorsforgalmi úttal kapcsolatos megállapítások hangsúlyosabbá tételét a dokumentumban, ezzel egyidejűleg fontosnak tartom az M6-os déli irányú, országhatárig történő meghosszabbításának (teljes kiépítésének) szükségességét az anyagban szerepeltetni.

Véleményem szerint megyéink közös érdeke az M65-ös gyorsforgalmi út (Pécs-Székesfehérvár) megvalósítása is, ezért javaslom ezen nyomvonalas infrastruktúra fejlesztés szerepeltetését a TMTfK-ban.

A közösségi közlekedés fejlesztése fontos eleme a térség fejlesztésének. Ezen infrastruktúra érintettségében közös pont a Pécs-Dombóvár-Budapest vasúti tengely, melynek fejlesztését javasolt a dokumentum vonatkozó részében megjeleníteni.

Felhívom a figyelmet, hogy a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 13. § (4) bekezdése szerint a megyei önkormányzat a területfejlesztési koncepcióról és programról szóló rendeletét a koncepció tekintetében a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter, a program tekintetében a miniszter állásfoglalásának beszerzését követően fogadhatja el.

Bízva a további sikeres együttműködésben.

Pécs, 2013. április 11.

Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének ELNÖKE * Pécs *

Tisztelettel:

Tiffán Zsolt

2013 ÁPR 18.

Érk.: 2013 ÁPR 18.
Érk. sorszám: 1135
Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal

BÁTASZÉKI KÖZÖS ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

Szám:20-6/2013.
Üi: Éberling-Dömény Piroska

Tárgy: Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció
Mell.: 1 db határozat

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-82 szám Melléklet: db
Érkezett: 2013 ÁPR 22.
Előszám: Előadó: 65

Tolna Megyei Önkormányzat

Dr. Puskás Imre
közgyűlés elnöke

Szekszárd
Szent István tér 11-13.
7100

Tisztelt Elnök Úr!

Mellékelten küldöm Bátaszék Város Önkormányzat Képviselő-testülete 2013. április 11-i ülésén elfogadott 64/2013.(IV.11.) önkormányzati határozatot további szíves felhasználásra.

Bátaszék, 2013. április 16.

Tisztelettel:

Skoda Ferenc
jegyző megbízásából

Éberling-Dömény Piroska

Éberling-Dömény Piroska
fogalmazó

7140 BÁTASZÉK, SZABADSÁG U. 4. Pf. 5. TELEFON: 06-74/591-500 FAX: 06-74/591-505
e-mail: hivatal@bataszekph.hu

Bátaszéki Közös Önkormányzati Hivatal
7140 Bátaszék, Szabadság u. 4.

KIVONAT

Bátaszék Város Önkormányzat Képviselő-testülete 2013. április 11-i ülésének jegyzőkönyvéből

Bátaszék város Önkormányzat Képviselő-testületének 64/2013.(IV.11.) önkormányzati határozata

A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció véleményezése

Bátaszék Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2014-2020. évi Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció elfogadását a megye társadalmi-gazdasági életében hasznosnak rendkívül hasznosnak és indokoltnak tartja, az előterjesztett koncepciót tervezetét ezért elfogadásra javasolja.

Határidő: 2013. április 14.
Felelős: Skoda Ferenc jegyző
(a határozat megküldéséért)

Határozatról értesül: Tolna Megyei Önk. Közgyűlésének Elnöke
irattár

kmf.

Bognár Jenő sk.
polgármester

Skoda Ferenc sk.
jegyző

A kivonat hiteléül:
Bátaszék, 2013. április 15.
Éberling-Dömény Piroska
Fogalmazó

A Dél-Dunántúli Gépipari Klaszter véleménye a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióról 2013.04.12.

A Dél Dunántúli Gépipari Klaszter örömmel és tisztelettel vállalta a Tolna megyei területfejlesztési koncepció gépipari szempontokból történő véleményezését.

A Klaszter Tolna megye fejlesztésének átfogó céljaival egyetért, vagyis a gazdaságfejlesztés és a humánerőforrás-fejlesztése kiemelten fontos terület, melyek fejlesztési eredményessége nagyban befolyásolhatja a gépiparban működő vállalkozások sikerességét is. Ennek megfelelően helyesen a stratégiai célok közé került a „Piacképes, hagyományosan is jelen lévő ágazatok – gépgyártás, fémfeldolgozás- fejlesztése", megerősítése, piaci részesedésük növelésének biztosítása, valamint a mindenkori piaci igényekhez igazított megyei szakképzési rendszer kialakítása.

Gazdaságfejlesztés

A gazdasági fejlesztés motorja a gépipar, így a Klaszter támogatja az új Paksi Atomerőmű blokk/blokkok létesítését, valamint a gazdaságfejlesztési beruházásokat (élelmiszeripari feldolgozó üzemek, textil és bőripari üzemek), nem hiába hívják a gépipart a „lehetővé tevő" ágazatnak. A tervezett paksi beruházás jelentős részben érintheti a helyi gépipart is, ezért szükséges a Dél-Dunántúli Gépipari Klaszter bevonása, mely nagyságával, sokszínűségével, különböző technológiájukkal, széleskörű tapasztalatikkal a beruházás során meghatározó „beszállítói láb" lehetne. Örömmel olvastuk a koncepcióban, hogy elő kívánják segíteni a „megyében működő gazdasági szervezetek beruházás előkészítésében és megvalósításában való minél szélesebb körű bevonását."

A gépipar kiemelt szerepét mutatja, hogy 2011-ben a régióban a közepes- és nagyvállalkozások termelésének 56%-át, országosan felét produkálta. A gépipari ágazatok jelenléte a régión belül azonban már jelentős eltérést mutat az országos átlagokhoz képest. Míg a régióban az 56% az alábbi felbontásban áll össze: az elektronikai ipar csaknem 46%, a villamos berendezés 5%, a gép, gépi berendezés gyártása 4% és a járműgyártás 1%, addig országosan ezen gépipari ágak részesedése az előbbi sorrendben 19%, 4%, 7,5%, illetve 20% volt. (Dél-dunántúli Statisztikai Tükör 2012/4)

Az átfogó célrendszer 1. 2. 6. pontjában jelenik meg a Németországba irányuló gépipari és gépgyártási kapacitások bővítése, melyet a Klaszter alapvetően támogat, valamint a klaszter menedzsment szervezete felajánlja segítségét a külső piacok azonosításában, mely az Enterprise Europe Network-ön keresztül (www.enterpriseeurope.hu) lenne megvalósítható.

Itt jegyeznénk meg azonban a lokalizálódás trendjét is, vagyis a helyi igényekhez, helyi kereslethez történő alkalmazkodást, azaz olyan termékeket kell gyártani, úgy kell kialakítani a termékkínálatot, hogy az a helyi piacok számára megfelelő legyen, így nem kell minden áron külföld irányába mozdulni. Látható, hogy mind a gépipar, mind az elektronikai ipar igen exportorientált ágazat, ami épp ezért meglehetősen sebezhetővé is teszi.

A fejlesztési politikában nagy hangsúlyt (és támogatást) kap az élelmiszeripar és az agrárium, amelyek így már képesek a gépesítés finanszírozására, azonban a hazai piacon többnyire az figyelhető meg, hogy e területeken nem magyar technológiákat alkalmaznak. Pedig meg lenne

hozzá a hazai tudás is, csak talán a vállalatok eddig nem fordítottak kellő figyelmet a hazai piacra. A KSH adataiból látható, hogy a gépipari beruházások növekménye elsősorban a mezőgazdaságban és a szállításban, raktározásban történt gép- és berendezés beruházások emelkedésből fakad. Az élelmiszeripar és a mezőgazdasági ágak egyre inkább az automatizálás irányába mennek el, itt a hazai vállalatok számára komoly lehetőség lenne egy jelentős belföldi piac kialakítására, ha e szegmens igényeinek megfelelő gépeket, rendszermegoldásokat, vagyis kínálatot vinnének a piacra.

A területfejlesztési koncepciók irányvonalaiként és a trendek alapján a következő lehetőségeket javasoljuk:

Rövidtávon:

- Külföldi tőkebefektetések növekedése a hazai gépiparban és elektronikai iparban,

- Felsőkategóriás piacok kiaknázása (kis volumenű, speciális igények), termék innovációk e piacra fókuszálva,

- Gépipari és elektronikai cégek közötti formai és tartalmi együttműködések az új technológiák hatékony piacra vitele érdekében, például klaszterek, egyesületek kialakítása (technológiai, teszt- és innovációs központok, szakmai platformok kialakulása),

  Komoly és relatíve rövidtávon megvalósítható kiugrási lehetőség az összefogás. Az új technológiák költséghatékony és magas színvonalú kidolgozásához, későbbi bevezetéséhez, elengedhetetlen, hogy a hasonló szakmai területen működő gépipari és elektronikai cégek között formai és tartalmi együttműködések szülessenek, partnerség alakuljon ki. Könnyebb így piacra és sikerre vinni a már említett látens termékeket. Ebben komoly szerepe lehet a helyi, régiós, illetve országos gépipari és egyéb iparági klaszteréknek is. Közös erővel kialakíthatók technológiai, teszt- és innovációs központok és szakmai platformok (Bubrik 2011, Kautzsch-Sitte 2011). Azonban az összefogás nem jelenhet meg csupán a versenyszféra vállalatai között.

- Hatékony együttműködés kell a klaszterekkel, kamarákkal, a várossal/kormányzattal és az oktatási intézményekkel.

  A legtöbb esetben már a kamarák és város/kormányzat között sem megfelelő a kommunikáció, de a kamarák és a vállatok között sincs meg mindig a kellő összhang. A nem megfelelő kommunikáció és ezáltal a talán gyenge lobby eredménye lehet az, hogy a gépipart több fejlesztési tervben nem kezelik prioritásként.

- Kompetencia-központok kialakítása a felsőoktatási- kutatói-vállalati energiák összefogása érdekében, vagyis a felsőoktatási háttér helyi gazdasággal való kapcsolatának erősítése,

  Az egyetemi kutatás-fejlesztési potenciálok óriásiak, csak sajnos rosszul vannak kiaknázva. Úgy gondoljuk, hogy az egyetemi kutatások piacközelivé tételével és megfelelő üzleti szempontú menedzselésével – természetesen az üzleti szféra

problémáira és fájdalmaira reagálva – nagyon hasznosak lehetnének, ezért javasoljuk: az eddigi gyakorlat alapján a pályázati pénzekből vásárolt kutatási infrastruktúrát meg kellene nyitni az üzleti szféra számára. Azaz a laborok és eszközök (beleértve a kiszolgáló személyzetet is) gépidejét maximálisan ki kellene használni, és egyszerűen elérhetővé tenni az ipar számára is.
Kutatóhelyek erősítése helyett/mellett a kutatóhelyek KKV és ipari irányú tevékenységének fejlesztése és erősítése is szükséges. A kutatószférát a vállalati szféra irányába szükséges dinamizálni.

- Hazai belső piac kiépítése, különös tekintettel a támogatások miatt tőkeerősebbé vált élelmiszeripari és mezőgazdasági szegmensekre, amelyek legfőképp automatizálási megoldásokat keresnek,

- Komplex termékek, szolgáltatások kialakítása, vagyis tervezés, programozás, előszerelés és helyszíni szerelés mindegyikét biztosítani kell az ügyfél számára.

Hosszú távon:

- High-tech elektronikai piac kiszolgálása, különös tekintettel megújuló energiatermelésre, a környezetbarát anyagokra, a mikroelektronikára és a nanotechnológiára,

- A járműipar fellendülése – új és olcsó járműgyártás: szálerősítésű műanyag NABI autóbuszok, vasúti kocsik, önjáró mezőgazdasági gépek.

- Nagy jövője lehet a távolból való irányításnak. Az automatizálás, mint kitörési pont azért is jelentős lehet, mert a lokalizáció és centralizáció miatt a raktárak száma csökken, a logisztika fejlődik, a pontos, precíz folyamatokhoz, illetve a költségmegtakarításhoz pedig elengedhetetlenek az ilyen rendszerek.

A terület fejlesztési koncepció véleményezése során nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy innováció nélkül nincs fejlődés és új piac.

A gépipari innovációk kialakulását elő kell segíteni. Érdekes példa erre a Pécsett felépült Science Building, amely szinte kizárólagosan csak egészségügyi kutató központ, a gépipar és az elektronikai ipar vállalatai nem tudnak kísérletezni, s ez nagyban megnehezíti az új innovációk születését, a kitörési pontot jelentő technológiák gyakorlati megvalósítását és piaci bevezetését.

Humán erőforrás-fejlesztés

A területfejlesztési koncepció második célkitűzése a humán erőforrás fejlesztése, mellyel a Dél-Dunántúli Gépipari Klaszter egyetért, tekintve a régióban kialakult magasan képzett szakembergárda és a szakmai után pótlás hiányosságait. A Tolna megyei gépipari cégeknek is fontos tényező a Pécsi Tudományegyetem, különösen a Pollack Mihály Műszaki Kar, aki a piaci igényekhez igazítva (figyelemmel a paksi bővítésre is) megoldhatja a felmerült problémákat.

Nem megfelelő a kapcsolat az egyetemek és az ipar között. A felsőoktatásban például szükség lenne a mérnökképzés (BSc és MSc) képzési céljainak újragondolására, az eddigi tapasztalatok és az ipar igényeit is figyelembe véve , valamint az ipari szereplők oktatásba történő bevonására.

Elengedhetetlennek tartjuk továbbá a megyei szakképzési rendszer fejlesztését is, olyan piaci igényeknek megfelelő szakmai képzéseket kell indítani (gépi forgácsolók, hegesztők, szerkezetlakatosok, CNC gépkezelők, villanyszerelők, ipari gépész stb.), melyek a gépipari cégeknél állandó igényként merülnek fel, ugyanis sajnos ma jelenleg nem elegendő a magasan képzett szakember.
A Dél-Dunántúli Gépipari Klaszter megalakulásakor többek között az egyik célkitűzése a szakképzési rendszer fejlesztése volt, melynek alapján jelenleg is dolgozik a Képzésfejlesztési stratégiai tervének megalkotásán. A stratégiai tervünk célja, hogy tájékoztatást adjon a tananyagot illető céges igényekről, a szakképzést megalapozó rendszerek lehetőségeit azonosítsa, valamint egy olyan együttműködési modellt dolgozzon ki a tanulót fogadó cégek és az iskolák között, melyek hosszú távon megalapozzák a piaci igényeknek megfelelő szakember utánpótlást.

Tárgy:

észrevételek Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójára VM

Feladó:

Ottó Anita dr. <anita.otto@vm.gov.hu>

Dátum:

2013.04.17. 10:26

Címzett:

"koncepcio@tolnamegye.hu" <koncepcio@tolnamegye.hu>

Tisztelt cím!

Munkapéldányként megküldöm a Tolna Megye Területfejlesztési Koncepció tervezetére a Vidékfejlesztési Minisztérium által adott észrevételeket. Papír alapon aláírást követően postázzuk.

Tisztelettel:

dr. Ottó Anita

MUNKAPÉLDÁNY!!

Iktatószám: JF/761/ /2013.

Ügyintéző: dr. Ottó Anita

Telefon: 79-53-745

E-mail: anita.otto@vm.gov.hu

Hiv. szám: 21-23/2013.

dr. Bartos Georgina asszony

megyei főjegyző részére

Tolna Megyei Önkormányzat

Szekszárd

Tisztelt Megyei Főjegyző Asszony!

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójával kapcsolatban az alábbi észrevételeket teszem:

I. Általános észrevételek:

Jelen tervi dokumentáció elsősorban a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet (továbbiakban: Rend.) 3. mellékletének 1. pontjában körülírt területfejlesztési koncepció tartalmi követelményeinek felel. Az ehhez kapcsolódó feltáró-értékelő anyagot, és a Rend. 9. § (1) alapján meghatározott területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálati részt azonban a készítők nem tették elérhetővé. Fentiek alapján ennek közzététele és megismerhetősége szükséges lenne. Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet a megyei területrendezési tervre környezeti vizsgálat (továbbiakban: SKV) készítését írja elő (lásd 1. melléklet), melyet a tervezési folyamat részeként kell elkészíteni. Ennek megfelelően a tervi dokumentáció további hiányossága, hogy nem készült el hozzá az SKV. A tervi anyag meg sem említi a környezeti értékelést. Fentiek alapján mihamarabb el kell kezdeni – az SKV rendeletnek megfelelő eljárás keretében – a környezeti vizsgálatát a koncepciónak. A területfejlesztési koncepcióban a dokumentum készítését meghatározó jogszabályi háttér bemutatásánál– a többi vonatkozó jogszabály mellett – a stratégiai környezeti vizsgálat elvégzését meghatározó alábbi jogszabályokat is kérem feltüntetni:

- az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet;

- az Európai Parlament és a Tanács bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2001/42/EK (2001. június 27.) irányelve

A javaslattételi dokumentum táj- és természetvédelmi szempontból nem szerves folytatása a helyzetértékelő dokumentumnak, a természetvédelem és tájvédelem célrendszere gyengén kidolgozott, intézkedései hiányosak. Javaslom az egész javaslattételi fázisban hangsúlyosabbá tenni az ökológiai és a táji szempontokat. A megyei területfejlesztési koncepció és program hatékonysága érdekében javasolom minden ágazatot érintően a következő szempontok horizontális integrálását a megye környezetfejlesztési céljaiba:

- kedvező táji adottságok megőrzése, a táj szerkezetének és karakterének kedvezőtlen irányú változásának lassítása/megállítása;

- természetes és természetközeli élőhelyek megőrzése;

- biológiai és táji sokféleség megőrzése;

- táji örökség (egyedi tájértékek és a kedvező tájkarakter-elemek) megőrzése;

- a kedvező tájkaraktert őrző termelés, kereskedelem és egyéb szolgáltatások erősítése;

- a nagyüzemi szántóföldi művelés nagy, összefüggő tábláin a mozaikosság kialakítása

- meglévő mezsgyék, fasorok megőrzésére, újak telepítése;

- működőképes ökológiai rendszerek, zöld infrastruktúrák fennmaradásának és fejlesztésének biztosítása;

- az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzése;

- tájidegen inváziós fajok terjedésének visszaszorítása;

- fejlesztések során az ökológiai viszonyoknak megfelelő, honos fajok alkalmazása;

- táj jellegének kedvezőbbé tétele, kedvező adottságok megőrzése;

- közvilágítás korszerűsítése: energiatakarékos és fényszennyezés-mentes technikai megoldások alkalmazásával ezáltal a fényszennyezés csökkentése;

- zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, zöldterületek növelése és minőségének javítása;

- ökoturizmus, nemzeti parki turizmus fejlesztése;

- zöldmezős beruházások helyett a barnamezős beruházásokra ösztönzés;

- építmények és létesítmények tájba illesztése;

- tájsebek rehabilitálása, rekultivációja.

A térképek, grafikonok és táblázatok mind a koncepcióban, mind a helyzetfeltárásban megfelelő arányban állnak a szöveges alátámasztással. A dokumentum jól strukturált, könnyen áttekinthető. A koncepció jól meghatározza a vidékfejlesztéshez kapcsolódó megyei stratégiai pontokat, kapcsolódásokat. A koncepció igen nagy hangsúlyt fektet a vidékfejlesztési célokra, ami nagyrészt összhangban van mind az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programmal (a továbbiakban: ÚMVP), mind pedig a Nemzeti Vidékstratégiában foglaltakkal. Mindazonáltal problémásnak ítélem, hogy a Nemzeti Vidékstratégiával való párhuzamok (és nevesítve maga a dokumentum) nem jelennek meg a koncepcióban.

A Tolna Megye Területfejlesztési Koncepció elkészítése során felhasználásra kerültek azok a stratégiai dokumentumok és adatok, amelyek minőségi hozzáadott értékévé váltak a koncepciónak, s időtállóvá tették, illetve tehetik azt. Felhívom a figyelmet arra, hogy a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP) keretében 2014-2020 között egyéb eszközök is rendelkezésre állnak, mely elválik a Vidékfejlesztési Programtól (társadalmi egyeztetési anyag 45. oldal táblázata). Nem javasolt egy hosszabb távú koncepcióba még igencsak tervezeti szinten álló ábrákat behelyezni (társadalmi egyeztetési anyag 46. oldal ábrája), ennek megfelelően az ábra törlését javasolom, mivel az ábra szorosan nem kapcsolódik a koncepció megvalósításához.

A dokumentum bár tartalmazza az ÚMVP keretében nyújtott vidékfejlesztési támogatások alapvető jellemzőit, valamint az azokból eddig elért részesedést, azonban nem tartalmaz elképzeléseket arra vonatkozólag, hogy a saját forrásokkal való gazdálkodáson túl hogyan kívánja ösztönözni a vidékfejlesztési program által megszerezhető források igénybevételét, illetve a támogatás kifizetések jobb arányát (kérelmek szintjén, vagy térségi szinten). Ez az ösztönzési kérdés az egyéb területfejlesztési program kapcsán is felvethető. A 2014-2020-as tervezési-programozási időszakban a Bizottság a források szempontjából is kiemelten kezeli a helyi vidékfejlesztési feladatokat annak érdekében, hogy lokalizáltan és hatékonyan beindítsa a helyi gazdasági-társadalmi fejlődést, a munkahelyteremtést. Javasolom tehát a koncepció felülvizsgálatát és kibővítését a 2014-2020-as időszakra vonatkozó Közösségvezérelt Helyi Fejlesztésekre (CLLD) vonatkozó elképzelések pontosításával.

Fontosnak tartom, hogy a LEADER program és a LEADER Helyi Akciócsoportok is megjelennek a koncepcióban, azonban nem a helyes, teljes nevükkel jelennek meg ezért kérem a LEADER Helyi Akciócsoportok neveinek pontosítását elvégezni szíveskedjék. Javasolom a megyében lévő valamennyi LEADER Helyi Akciócsoporttal felvenni a kapcsolatot a helyzetelemzés részletes tartalmi kifejtése, de legfőképp a koncepció tökéletesítése és a fejlesztések pontosítása végett.

A területfejlesztési koncepció tervezetében szereplő térképi mellékletek kis felbontásban és pontatlanul ábrázolják a megye védett természeti területeit, a Natura 2000 területeket pedig egyáltalán nem. Kérem, ezek javítását a helyzetértékelő dokumentumban szereplő adatok alapján.

Felhívom a figyelmet arra, hogy az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Natura 2000 Korm. rendelet) 10. §-a alapján meg kell vizsgálni szükség van-e Natura 2000 hatásbecslési eljárás lefolytatására.

A Natura 2000 Korm. rendelet 10. § (1) bekezdése alapján:

„Minden olyan terv vagy beruházás elfogadása, illetőleg engedélyezése előtt, amely nem szolgálja közvetlenül valamely Natura 2000 terület természetvédelmi kezelését vagy ahhoz nem feltétlenül szükséges, azonban valamely Natura 2000 területre akár önmagában, akár más tervvel vagy beruházással együtt hatással lehet, a terv kidolgozójának, illetőleg a beruházást engedélyező hatóságnak vizsgálnia kell a terv, illetve beruházás által várhatóan a Natura 2000 terület jelölésének alapjául szolgáló fajok és élőhely-típusok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásokat.”

A Natura 2000 Korm. rendelet és a kiadott Bizottsági Útmutató szerint a Natura 2000 hatásbecslés tekintetében a terveket a lehető legtágabban kell értelmezni. Ezért már a koncepció kidolgozása során is, annak részletezettségének mértékében figyelemmel kell lenni a Natura 2000 területekre gyakorolt hatására.

Általánosan megállapítható, hogy környezetvédelem tekintetében a koncepció meglehetősen vázlatos, felsorolás jellegű, nem igazán szerepelnek benne a környezetvédelmi (vízvédelmi) szempontok. Nem részletezi továbbá a múlt örökségéből származó szennyezett területek kármentesítésének fontosságát, annak környezeti kockázatát, különös tekintettel Szekszárd,- Hidas és Bonyhád,- Simontornya,- Dunaföldvár térségében. A koncepció nem tartalmaz területekre/településekre vonatkozó konkrét, megvalósítandó javaslatokat. Célszerű lenne, ha az ipari múlttal rendelkező ún. barnamezős területek nagyobb hangsúlyt kapnának a környezetvédelem, a településtervezés, a földhasználat-szabályozás, a zöldmezős beruházások visszaszorítása (területtakarékosság), a gazdasági fellendülés és munkahelyteremtés tervezésénél. Ezeken az alulhasznosított területeket be kell vonni a térség vérkeringésébe, hasznosítani kell a meglévő épületeket és egyéb értékeket.

II. Részletes észrevételek:

4. oldalhoz:

„Legfontosabb feladatunk, hogy a Tolna megyei emberek boldogok, elégedettek legyenek, aktívan és egészségesen, valamint egészséges környezetben éljenek városban és a vidéki kistelepüléseken egyaránt, és ezáltal „Otthonuknak tekintsék Tolna megyét”.”

5. oldal 2.1. A megye fejlesztésének átfogó céljai

Az átfogó célok leírásából hiányoznak a környezeti aspektusok, erre tekintettel az alábbi kiegészítéseket javaslom:

- gazdaságfejlesztés,

„Az Európa 2020 Stratégia és a Nemzeti Fejlesztés 2020 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció is azt a célt fogalmazza meg, hogy a következő finanszírozási időszakban a legtöbb forrást – a társadalmi és környezeti szempontok figyelembe vételével – gazdaságfejlesztésre kell fordítani.”

- humánerőforrás-fejlesztés,

„A gazdaság szereplőinek szélesebb körű bevonásával (elsősorban gyakorlati szakképzés helyszínei) a szakképző intézményekben indított képzések alaposabb tervezésével, az elméleti oktatási anyagok naprakész, jövőbe és a környezettudatosságra is tekintő ismeretanyagokkal való kibővítésével hatékonnyá is piacképessé válik a megyei szakképzés.”

- vidékfejlesztés,

„hogy a megye vidékies jellege ne hátrány, hanem előny legyen az itt élők számára, hogy a megye középső aprófalvas térsége ne még inkább leszakadjon, hanem a városokkal együtt azokhoz felzárkózva (funkcionális térségként) együtt tudjon fejlődni és a természeti erőforrások védelme, valamint a környezetminőség fejlesztése is megvalósuljon.”

6. oldalhoz:

„A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeink és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, védelme, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása.”

9-10. oldalhoz:

A természeti és táji értékek és azok fenntartható hasznosítása egysíkúan, szinte csak turisztikai felhasználás szempontjából jelenik meg. Kérem az általános észrevételek között megadott szempontok szerinti átdolgozását.

12. oldal Társadalmi megújulás, élhetőbb környezet megteremtése

A fejezetben, a címmel ellentétben nem jelenik meg a környezet ügye (szinte csak a szakképzésről szól). Kérem kiegészíteni az egész fejezetet a (tágan értelmezett) környezetvédelem szempontjaival is.

18-19. oldalhoz:

„A rögzített elvek mindegyike azt szolgálja külön-külön és együttesen is, hogy a támogatási forrásból megvalósított beruházások értéket teremtsenek, hosszú távon fenntarthatóak legyenek és szolgálják a helyi gazdaság, társadalom és a környezet érdekeit.”

„A csomóponti központok szintje alatt meg kell oldani a térségi logisztikai központok hálózatának kiépítését, azokat a termelés mértékéhez, a fenntartható és takarékos területhasználati elvekhez igazítani.”

20. oldalhoz:

„A természeti adottságok jobb kihasználásával bölcsebb, előrelátó használatával a helyben élők rekreációs lehetőségei is bővülnek, ezáltal életminőségük is javul.”

21. oldalhoz:

„A fenntarthatóság termelés fenntartása érdekében fontos az öntözhető mezőgazdasági területek arányának növelése, ahol ez megoldható.”

Meglátásom szerint itt nem a fenntartható mezőgazdaságról, hanem a termelés/termesztés fenntartásáról van inkább szó.

22. oldalhoz:

Az ábrában is kérem a stratégiai célnak „Általános észrevételek” résznél javasolt módosításának átvezetését.

25. oldalhoz:

„A megye specifikus céljai csak részlegesen kapcsolódnak a hetedik OFTK specifikus célhoz, mely a környezetvédelemre és az erőforrások fenntartható hasznosítására fókuszál. A fenntarthatóság kérdésköre a Tolna Megyei Fejlesztési Koncepcióban horizontális szempontként jelenik meg.”

A fent idézett szöveggel kapcsolatban megjegyzem, hogy a horizontális szempontként való kezelés nem helyettesítheti a célrendszer környezeti megerősítését.

27. oldalhoz:

„Tájvédelmi szempontból kiemelten kezelendő övezet Tolna megye alapterületének közel 35-40 %-a. A célrendszer nem tervez olyan fejlesztéseket melyek a tájba táj funkcionális működésére vonatkozólag és/vagy a tájkép szempontjából jelentős beavatkozással bírnának.”

28. oldalhoz:

A „természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás” nem jelent(het) egyenlőséget a szén- és kőbányászat újraindításával, a természetes vízbázisok, vízrendszerek mezőgazdasági hasznosításával stb., hiszen ezek mellett a védelem és a takarékos használat gondolata hiányzik.

29. oldalhoz:

„Természeti kincseink védelme, tájaink természeti értékei, erőforrásainak megőrzése azok kiemelt turisztikai hasznosításával együtt jelenik meg célrendszerünkben, valamint említést kap az ökologikus gondolkodás településtervezési alkalmazásában (III.2.5.), így a Nemzeti Vidékstratégiával összhangban közvetetten hangsúlyozza a vízbázisok védelmét, a táji sokféleséget és élővilág sokféleségét, a talaj védelmét, a környezetbiztonságot és a tájmegőrzést táji örökség megőrzését is.”

31-32. oldalhoz:

Kérem a természeti erőforrásokra vonatkozó felhasználási korlátok kidolgozását és megjelenítését a célrendszerben, és annak alapján a „Természeti erőforrások” című fejezet átdolgozását a 31. oldalon is.

A természeti és táji értékek, illetve biodiverzitás nagyon hiányosan, egysíkúan, szinte csak turisztikai felhasználás szempontjából jelenik meg. Kérem a helyzetértékelő dokumentumra alapozottan az általános észrevételek között megadott szempontok szerinti átdolgozását.

A 31. oldal „Felszín alatti vizek” című rész első 2 mondatát az alábbi szövegre javasolom kicserélni:

„A vízföldtani sajtosságok között fontos tényező a felszín alatti vízkészletek védettsége. A vízkészletek védelmén belül kiemelt feladat az üzemelő és távlati ivóvízbázisok védelme, különösen a fokozottan érzékeny Dunamenti, illetve regionális jelentőségű vízbázisok térségeiben.”

41. oldalhoz:

Az első mondat helyett az alábbi szöveget javasolom:

„Ebbe az övezetbe tartoznak továbbá az üzemelő és távlati ivóvízbázisok, ásvány- és gyógyvízhasznosítások védőterületei, melyek Tolna megyében elsősorban a Duna mentén, illetve a Sió, a Kapos és a Völgységi patak mentén találhatók.”

43. oldalhoz:

A környezetpolitikánál leírtak igen csak szűkösek, ezt a tárgykört sokkal integráltabban kellene kezelni.

III. A „Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója Helyzetfeltáró Munkarész” című anyaggal kapcsolatban az alábbi észrevételeket teszem:

85-86. oldalhoz:

A Helyzetfeltáró Munkarész című anyag 1.2/ee Szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás, szennyvíz és szennyvíziszap elhelyezés című fejezetben a csatornázottságra 2009-es adatok szerepelnek, holott léteznek már 2011-es adatok is. Kérem ezeket szerepeltetni. A feltüntetett Szennyvízelvezetési agglomerációk című táblázatban nem a hatályos a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II. 27.) Korm. rendeletnek megfelelő adatok szerepelnek, kérem ezek javítását (pl. Tamási, Bátaszék).

A megalapozó tanulmányban több megnevezés módosítása szükséges, például: 84. oldalon „Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság” neve helyesen Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Dunántúli Kirendeltsége; „Ivóvíz-minőségvédelmi program” helyesen Ivóvízminőség-javító

Program. A „csökkenő vízfogyasztási tendencia” mondatrész ellentmondásban van a megelőző bekezdésben számszerűsített növekedést bemutató adatokkal.

Az Ivóvíz Irányelv (98/83/EC) hivatkozása hibás, helyesen: az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló 98/83/EK Irányelv. Az Ivóvíz Irányelv magyar jogrendbe ültetését bemutató leírás szintén módosítást igényel, mert a jelen formában nem megfelelő. A 85. oldal lap tetején is zavaros a szövegezés, nem értelmezhető, hogy a jelzett 90 milliárd forint költségigény a megyére vagy az országra értendő, továbbá hibás az a megállapítás, hogy a víziközművek tulajdonosát, az önkormányzatot terheli a Program végrehajtásának kötelezettsége, mivel állami vagy egyéb tulajdonban lévő víziközmű rendszer esetén nem értelmezhető a megállapítás. Az idézett gondolatot tartalmazó bekezdés nem mutatja be azt a tényt, hogy 2007. évtől rendelékezésre állnak az Unió által támogatott pályázati források a Program megvalósításához.

A tanulmány keltezése 2012. július-november, ez okból értelemzavaró a 85. oldalon a következő mondat: „A távlati cél az, hogy 2013-ig a közüzemi vízellátásában felszámolják az egészséget befolyásoló valamennyi ivóvízminőségi problémát.”

Szükséges jelezni, hogy a 10. sz. mellékletben felsorolt településlista megnevezése hibás, mivel a hivatkozott 65/2009. (III. 31.) Korm. rendeletben található településlista egy időpillanatban tartalmazza a vízminőségi kifogással érintett településeket, és a naprakész, teljes körű adatszolgáltatás érdekében a víziközmű üzemeltetők és az illetékes Népegészségügyi Szakigazgatási Szervek bevonása indokolt.

Kérem az anyagban a víziközmű részben szerepeltetni, hogy a víziközmű rendszerek rekonstrukciós igénye már középtávon jelentős feladat elé állítja a víziközmű üzemeltetőket és az ellátásért felelősöket, ezért legalább említés szintjén kérem, hogy utaljanak arra, hogy ez probléma és foglalkozni kell vele a 2014-2020 időszakban.

Kérem a fentiek szíves figyelembe vételét!

Budapest, 2013. április „ ”

Tisztelettel:

Dr. Simon Attila István

Ezen üzenet és annak bármely csatolt anyaga bizalmas, jogi védelem alatt áll, a nyilvános közléstől védett. Az üzenetet kizárólag a címzett, illetve az általa meghatalmazottak használhatják fel. Ha Ön nem az üzenet címzettje, úgy kérjük, hogy telefonon, vagy e-mail-ben értesítse erről az üzenet küldőjét és törölje az üzenetet, valamint annak összes csatolt mellékletét a rendszeréből. Ha Ön nem

az üzenet címzettje, abban az esetben tilos az üzenetet vagy annak bármely csatolt mellékletét lemásolnia, elmentenie, az üzenet tartalmát bárkivel közölnie vagy azzal visszaélnie.

This message and any attachment are confidential and are legally privileged. It is intended solely for the use of the individual or entity to whom it is addressed and others authorised to receive it. If you are not the intended recipient, please telephone or email the sender and delete this message and any attachment from your system. Please note that any dissemination, distribution, copying or use of or reliance upon the information contained in and transmitted with this e-mail by or to anyone other than the recipient designated above by the sender is unauthorised and strictly prohibited.

MEGYEI ÖNKORMÁNYZATOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
LANDES VERBAND DER SELBSTVARWALTUNG DER BEZIRKE DER REPUBLIK UNGARN
NATIONAL ASSOCIATION OF COUNTY GENERAL ASSEMBLIES

***Dr. Puskás Imre* elnök úr részére**
Tolna Megyei Közgyűlés

Iktatószám: 100/2013.
Hiv. szám: 21-23/2013.

Szekszárd
Szent István tér 11-13.
7100

Tárgy: Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetési anyagának véleményezése

Tisztelt Elnök Úr!

A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetési változatát és az arra vonatkozó véleménykérő levelét köszönettel megkaptam. Kérésére *a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet* 18. § (5) bekezdése alapján az alábbi véleményt adom.
A véleményezésre megküldött egyeztetési dokumentáció a célrendszert és annak kapcsolatát mutatja be az országos és megyei tervekkel, koncepciókkal, ágazati stratégiákkal. A célrendszer és a területfejlesztési koncepció *a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet* szerinti került kidolgozásra.
A megküldött dokumentációt áthatja az EU által kijelölt 11 kiemelt prioritási területe. A helyzetértékelés ismerete nélkül is úgy látszik, hogy alapos helyzetfeltárás előzte meg a jól átgondolt célrendszer-kialakítást. A dokumentáció terjedelme ellenére átlátható és követhető. A célrendszer leírását egy világos, az egyes célok közötti kapcsolatot egyértelműen bemutató, a teljes célrendszert magába foglaló, átfogó ábra vezeti be.
Az átfogó célok külön fejezetben, célonként külön alfejezetekben kerültek kifejtésre, ami segíti a megye szándékainak megértését. Az összefogott célrendszer kifejtése is az EU és az OFTK prioritásainak megfelelve készült el, elősegítve a programozást. Az alapos előkészítés nagy hangsúlyt fektetett a megye számára elengedhetetlenül fontos gazdasági fellendülésre, és egyben a fenntartható gazdasági fejlődés érdekében az Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (UMVST), a Nemzeti Vidékstratégia – 2020 (NV), illetve a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS) céljainak intenzív összehangolására mind a stratégiai, mind a horizontális célrendszeren belül.
A programozás szintjéig elkészült dokumentáció jól felépített és a megye számára jól használható, azonban a dokumentációból nem derül ki – talán a rövidített összefoglaló hiányossága csak –, hogy a megyén túli kitekintés milyen mélységű a koncepcióban.
Úgy tűnik a megküldött dokumentáció alapján, hogy a hazai és határon túli megyékkel való kapcsolat csak névlegesen jelenik meg a célrendszerben, ezért engedjen meg egy javaslatot ezzel kapcsolatban. Érdemes volna a szomszédos megyék és térségek területfejlesztési terveinek Tolna megyére vonatkozó üzeneteit is beépíteni a célrendszerbe és majd a programozásba. A szomszédos megyék sok azonos problémával és fejlesztési célokkal rendelkezhetnek társadalmi, gazdasági, környezeti, közlekedési vonatkozásban, valamint az intézményrendszer tekintetében is.

Budapest, 2013. április 19.

Üdvözlettel:

MEGYEI ÖNKORMÁNYZATOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

dr. Szűcs Lajos
elnök

2013 MÁJ 02.

Érk.: 2013 ÁPR 30.
Érk. sorszám: 1278
Tolna Megyei Önkormányzati Hiv.

DOMBÓVÁR
TERMÉSZETESEN DOMBÓVÁRI

DOMBÓVÁR VÁROS POLGÁRMESTERE

Iktatószám: III.251/2013.
Ügyintéző: Tigerné

Tárgy: Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció véleményezése

Tolna Megyei Önkormányzat
Dr. Puskás Imre
Elnök úr részére

SZEKSZÁRD
Szent István tér 11-13.

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal
Szekszárd
21-91 szám | Melléklet: ...
Érkezett: 2013 MÁJ 02.
Előszám: | Előadó:

Tisztelt Elnök Úr!

Dombóvár város jövőbeni fejlődési irányát meghatározhatják a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióban megfogalmazott célkitűzések. Ezért fontosnak tartottam, hogy a társadalmi egyeztetési változatot megismertessem a képviselő-testülettel és kikérjem véleményüket, javaslataikat a következő 7 éves időszak fejlesztéseire vonatkozóan.

Dombóvár Város Önkormányzata a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció 2014-2020 társadalmi egyeztetési változatát 2013. április 18-i ülésén megtárgyalta és a mellékelt határozatban foglaltak szerinti kiegészítést kéri figyelembe venni annak véglegesítése során.

Kérem a kiegészítési javaslatok elfogadását és beépítését a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióba.

Dombóvár, 2013. április 26.

Tisztelettel

Szabó Loránd

POLGÁRMESTER 1. DOMBÓVÁR

DOMBÓVÁR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
7200 DOMBÓVÁR, SZENT ISTVÁN TÉR 1.
Telefon: 74/564-564; Fax: 74/564-511
e-mail: polgarmester@dombovar.hu; web: www.dombovar.hu

Dombóvár Város Önkormányzatának
Képviselő-testülete

Kivonat Dombóvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2013. április 18-i rendkívüli ülésének jegyzőkönyvéből:

141/2013. (IV. 18.) Kt. határozat

Dombóvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete megtárgyalta Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-2020 társadalmi egyeztetési változatát és kéri annak kiegészítését a következők szerint:

Gazdaságfejlesztés

1. *Egészségipar fejlesztése*
   - *Egészségügyi szolgáltatások komplex fejlesztése Dombóváron*

     Kapcsolódó projektek, fejlesztések a programozáshoz:
     - *Gunaras Gyógyfürdő gyógyászati szolgáltatás fejlesztése*
     - *Dombóvári kórház rehabilitációs központjának bővítése, minőségi gyógyászati szolgáltatások fejlesztése*
     - *A dombóvári kórház II. ütemű fejlesztése*
2. *Kerékpárutak építése*
   - *Tamási-Dombóvár-Sásd-Magyarhertelend-Orfű-Pécs*
   - *Dombóvár-Kaposvár – a Kapos-töltés irányába*
   - *Gyógy-termál látogatóközpont kialakítása*
3. *Új utak építése*
4. *Ipari parkok újraindítása, meglévő iparterületeken lévő üres, funkciók nélküli ipari ingatlanok, csarnokok használatának helyi piaci szereplők részére való biztosítása kormányzati segítséggel*
5. *Logisztikai központhoz kapcsolódóan a taszári reptér fejlesztése*
6. *Közvilágítás korszerűsítés*
7. *Naperőmű-park létrehozása*
8. *Melléktermékek (mezőgazdasági és ipari tevékenység során képződő fel nem használt, vagy hulladék szerves anyagok) energetikai célú hasznosítása*

   Kapcsolódó projektek:
   - *Mezőgazdasági növénytermesztés során képződött melléktermékek, az erdőgazdálkodás és faipari feldolgozás során keletkező hulladékok és a lakossági zöldhulladék energetikai célú feldolgozása, piaci értékesítése*

- *Zöldenergia alapanyag előállítása*

9. *Új inkubátorház létesítése*
10. *Élelmiszeripari, feldolgozóipari kapacitások újraélesztése, újraépítése Dombóváron és vonzáskörzetében, a vidékfejlesztés jelentőségének előtérbe helyezése.*

    – *Kapcsolódó projektek, fejlesztések a programozáshoz:*

        - *Termelői tulajdonú, új, korszerű malom építése a helyben termesztett gabonafélék feldolgozására, speciális lisztek előállítására (gluténmentes, teljes kiőrlésű lisztek)*
        - *A szántóföldi termesztésű ipari növények, zöldség, fűszer- és gyógynövények termesztésének bevezetése a helyi mezőgazdaságba és az azokra épülő feldolgozóipari kapacitások és a piaci értékesítéshez szükséges tevékenységek megvalósítása termelői összefogásokkal*
        - *Halfeldolgozó üzem építése*
        - *Baromfivágóhíd létrehozása*

11. *Takarmányüzem kialakítása a helyben előállított alaptakarmányok (abrakfélék) további ipari célú feldolgozására*
12. *A helyi, elsősorban fémipari vállalkozások együttműködésének, szolgáltatásaiknak fejlesztése, piaci szerepvállalásának megerősítése, technológiai korszerűsítése érdekében vállalkozás menedzsment iroda, szolgáltató ház kialakítása*

<u>*Társadalmi megújulás*</u>

1. *Megváltozott munkaképességűek értékteremtő munkájának elősegítése*
2. *Roma integráció*
3. *Szegregált településrészek felszámolása*
4. *Idősellátás minőségének javítása*
5. *Háziorvosi illetve járó- és fekvőbetegellátás körülményeinek javítása, prevenció*
6. *Fedett uszoda felújítása*
7. *DVMSE sportközpont fejlesztése*
8. *Bölcsődei, óvodai férőhelyek minőségi fejlesztése, korszerűsítése*
9. *Kulturális értékek megőrzése*

Dombóvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete felhatalmazza a Polgármestert, hogy Dombóvár Város Önkormányzatának kiegészítő javaslatait megküldje a Tolna Megyei Önkormányzat Főjegyzőjének.

Határidő: *azonnal*
Felelős: *Polgármester*

Végrehajtásért felelős: *Városüzemeltetési Iroda*

Dombóvár, 2013. április 18.

Szabó Loránd sk.
polgármester

dr. Letenyei Róbert sk.
jegyző

Kivonat hiteléül:

Sátorné Szabó Brigitta

DOMBÓVÁRI KÖZÖS ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL 18.

ÉRK.: 2013 MÁJ 03.
IKT. SZÁM: 13.25
TOLNA MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
SZEKSZÁRDI SZAKASZMÉRNÖKSÉGE
Szekszárd, Bezerédj I. utca 14.
Levélcím: 7101 Szekszárd, Pf. 38
MÁK 10029008-01712041
Tel.: (74) 311-911 * Fax: (74) 316-945 * E-mail: szekszard@kdtvizig.hu
Ügyfélfogadás: hétfő – péntek: $8^{00} – 12^{00}$
Töltéshasználati engedélyek kiadása: hétfő – csütörtök: $7^{30} – 15^{00}$, péntek: $7^{30} – 13^{00}$

Tárgy: Tolna megye területfejlesztési koncepciója 2014-2020
Iktatószám: Szek-0101-3/2013.
Hiv. szám: 21-23/2013
Ügyintéző: Palotásné
Tel.: 74/311-911
E-mail cím: palotasne@kdtvizig.hu

Tolna Megyei Önkormányzat

dr Bartos Georgina

Megyei főjegyző részére

7100 Szekszárd

Szent István tér 11-13.

Tisztelt főjegyző asszony!

Igazgatóságunk véleményezte a Tolna megye 2014–2020. közötti időszakra kidolgozott **Területfejlesztési koncepció**jának társadalmi egyeztetési változatát, amelyre az alábbi véleményt adjuk:

A koncepció 3.2.2. pontjában a nagyvízi mederben lévő ingatlanokkal kapcsolatban szükséges megemlíteni, hogy **a nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról**, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I.31.) Korm. rendelet előírásai, valamint az OVF 00236-0008/2012. számon kiadott „**Nagyvízi hasznosítási eljárási rend**" alapján árvízvédelmi töltések közötti nagyvízi mederben csak a folyómeder használatával és a vízfolyás fenntartásával összefüggő megfigyelő, jelző állomás, vízi létesítmény, valamint kikötői, rév- és kompátkelőhelyi, valamint vízirendészeti építmény helyezhető el. **A nagyvízi mederkezelési tervek elkészültéig más építmény elhelyezéséhez vízügyi hozzájárulás nem adható ki.**

A „Stratégiai tervezés és projekt-előkészítés a 2014-2020. tervezési időszakra KEOP-7.9.0/12 konstrukció" keretén belül a vízügyi ágazatot érintő nagyprojektek között tervezzük szerepeltetni a „Balatoni vízszintszabályozás feltételeinek megteremtése" című projektet, melynek részét képezné a Sió-csatorna vízszállítóképességének helyreállítása. A pályázat pozitív elbírálása esetén ezek a munkák érintenek a csatorna Tolna megyei szakaszát is.

A koncepció terv tartalmazza a megye számára fontos **hévízhasznosítási** fejlesztési lehetőségeket, valamint környezet politikájában megfogalmazza és szükségesnek tartja a klímaváltozás hatásainak mérséklésére, a mezőgazdaság termelékenységének javítására és az épített környezet védelme érdekében szükséges **víztározó kapacitások kialakításának és a meglévő, valamint kiépítendő öntözőművek és rendszerek fejlesztési lehetőségeinek megteremtését.**

Szekszárd, 2013.04.30.

Tisztelettel:

Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Szakaszmérnöksége Szekszárd

Beke Zsolt
szakaszmérnökség vezető

Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Szekszárd
21-34 szám Melléklet: ... db
Érkezett: 2013 MÁJ 03.
Előszám: Előadó: 79

Kapják:
1. Címzett
2. Irattár

Válaszukban kérjük szíveskedjenek ügyiratszámunkra hivatkozni!

2. melléklet a …./2013. (XII.20.) rendelethez

Készült a

Tolna Megyei Önkormányzat

megbízásából

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója

- KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS -

2013. november

PESTTERV

1085. Budapest, Kőfaragó u.9.
Tel: 267 05 08, 267 70 78 Fax: 266 75 61
e-mail: pestterv@pestterv.hu
www.pestterv.hu

A Tolna megyei Önkormányzat megbízásából készítette:

Pest Megyei Terület-, Település-, Környezet Tervező és Tanácsadó Kft.
Műterem: 1085 Budapest, Kőfaragó u. 9. IV. emelet
Telefon: (+36-1) 2670508, 2677078 Telefax: (+36-1) 2667561
e-mail: pestterv@pestterv.hu;
www.pestterv.hu

A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDŐK NÉVSORA:

Károlyi János területrendező vezető tervező	szakképesítés: okl. geográfus, okl. térinformatikai szakmérnök építészkamarai névjegyzéki szám: 13-1017 tervezői jogosultság: TR1
Dr. Kollányi László tanszékvezető egyetemi docens	szakképesítés: okl. táj- és kertépítész mérnök
Schuchmann Péter területrendező vezető tervező	szakképesítés: okl. táj- és kertépítész mérnök, okl. városépítési- városgazdasági szakmérnök építészkamarai névjegyzéki szám: 01-5068 tervezői jogosultság: TR1, TK
Szijártó Ágnes tervező	szakképesítés: tájrendező és kertépítő mérnök

Ügyvezető igazgató:

Schuchmann Péter

Budapest-Szekszárd, 2013. november

TARTALOMJEGYZÉK

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE 5

1.1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS TEMATIKÁJA 5
1.2. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK FOLYAMATA, KAPCSOLÓDÁSA A TERVEZÉSI FOLYAMATHOZ 6
1.3. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS SORÁN TETT JAVASLATOK HATÁSA A VÉGLEGES KONCEPCIÓ ALAKULÁSÁRA 6
1.4. A KÖRNYEZET VÉDELMÉÉRT FELELŐS SZERVEK ÉS AZ ÉRINTETT NYILVÁNOSSÁG BEVONÁSA, A VÉLEMÉNYEK FIGYELEMBE VÉTELE 7
Az észrevételek rövid összefoglalása és az azokra adott válaszok illetve a szükségessé váló módosítások 7
Információhoz való hozzáférés 9
1.5. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSHEZ FELHASZNÁLT INFORMÁCIÓK LEÍRÁSA ÉS JELLEMZÉSE 9

2. A FENNTARTHATÓSÁGI ÉRTÉKREND ÉRVÉNYESÍTÉSE 11

3. TOLNA MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA 18

3.1. TOLNA MEGYE ÚJ TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA KIDOLGOZÁSÁNAK INDOKOLTSÁGA, CÉLJA, TARTALMÁNAK ÖSSZEFOGLALÓ ISMERTETÉSE, KIEMELVE A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJÁBÓL FONTOS ELEMEKET 18
3.2. A KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉNEK ÖSSZEVETÉSE A KÖZÖSSÉGI, AZ ORSZÁGOS ILLETVE MEGYEI SZINTEN KITŰZÖTT KÖRNYEZET- ÉS TERMÉSZETVÉDELMI, VALAMINT VÍZGAZDÁLKODÁSI CÉLOKKAL 23
Illeszkedés a Nemzeti Fejlesztés 2020 program környezeti prioritásaihoz 23
Illeszkedés a Nemzeti Vidékstratégia 2020 környezeti céljaihoz 26
Illeszkedés a III. Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-III 2009-2014) céljaihoz 28
3.3. AZ ÚJ KONCEPCIÓ ÖSSZEVETÉSE MÁS RELEVÁNS TERVEKKEL, KONCEPCIÓKKAL 35
Tolna Megye Területrendezési Terve 35
Tolna Megye Környezetvédelmi Programja 2000 35
3.4. A VÁLTOZATOK KÖZÖTTI VÁLASZTÁSOK 35

4. TOLNA MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK VIZSGÁLATA 36

4.1. A KONCEPCIÓ RÉSZCÉLJAINAK KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ KONZISZTENCIA VIZSGÁLATA, AZ ESETLEGES ELLENTMONDÁSOK FELTÁRÁSA 36
4.2. A JELENLEGI KÖRNYEZETI ÁLLAPOT RELEVÁNS, A KONCEPCIÓ TARTALMÁVAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN LÉVŐ ELEMEINEK ISMERTETÉSE 37
Környezeti jellemzők azonosítása, melyekre a Koncepció hatással lehet 37
A környezeti állapot egyéb jellemzőinek leírása - terhelhetőség 40
A koncepció megalapozása, illetve a célok kidolgozása során feltárt környezeti konfliktusok elemzése, értékelése, és a környezeti állapot várható alakulása abban az esetben, ha a koncepcióban megfogalmazott javaslatok nem valósulnának meg 41

4.3. A KONCEPCIÓ CÉLJAINAK MEGVALÓSULÁSÁVAL KÖZVETVE VAGY KÖZVETLENÜL KÖRNYEZETI HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK, OKOK FELTÁRÁSA 42
A természeti erőforrások igénybevételét vagy környezetterhelést kiváltó tényezők 42
Közvetett módon környezeti következménnyel járó társadalmi, gazdasági folyamatokat kiváltó tényezők 43
4.4. A KONCEPCIÓ CÉLJAINAK MEGVALÓSULÁSA ESETÉN VÁRHATÓ, A KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK, KÖVETKEZMÉNYEK ELŐREJELZÉSE 44
Jól azonosítható környezet igénybevétel illetve hatások 44
Közvetett módon hatást kiváltó tényezők 44
4.5. A KÖRNYEZETI KÖVETKEZMÉNYEK ALAPJÁN A KONCEPCIÓ ÉRTÉKELÉSE 50

5. A KONCEPCIÓ MEGVALÓSULÁSA KÖVETKEZTÉBEN VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE A KONCEPCIÓBAN JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK HATÉKONYSÁGÁNAK ÉRTÉKELÉSE, TOVÁBBI SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK 51

5.1. A KONCEPCIÓBAN SZEREPLŐ KÖRNYEZETI INTÉZKEDÉSEK ÉRTÉKELÉSE 51
5.2. JAVASLAT SZÜKSÉGES KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ INTÉZKEDÉSEKRE 51

6. JAVASLAT A MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKBEN FIGYELEMBE VEENDŐ KÖRNYEZETI SZEMPONTOKRA, INTÉZKEDÉSEKRE 55

7. A KONCEPCIÓBAN SZEREPLŐ MONITOROZÁSI JAVASLATOK ÉRTÉKELÉSE 57

8. ÖSSZEFOGLALÁS 58

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

1.1. A környezeti értékelés tematikája

A tematika 2/2005. (I. 11.) Korm. rendeletben meghatározott érintett szervek részére megküldésre került, biztosítva számukra a jogszabályban előírt 30 napos véleményezési határidőt.

A tematika az alábbi tartalommal került megküldésre egyeztetésre:

1. Bevezetés

2. Tolna Megye új Területfejlesztési Koncepciója céljainak összevetése más releváns országos és közösségi koncepciók, programok céljaival

1.1. Tolna megye új Területfejlesztési Koncepciója tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket.
1.2. A koncepció célrendszerének összevetése a közösségi, az országos illetve megyei szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási célokkal.
1.3. Az új koncepció összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal

2. A környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése

2.1. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata.
2.2. A környezeti értékeléshez felhasznált információk leírása és jellemzése.
2.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása.

3. Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója környezeti hatásainak vizsgálata

3.1. A koncepció részcéljainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása
3.2. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben lévő elemeinek ismertetése.
3.3. A koncepció megalapozása, illetve az alternatív javaslatok kidolgozása során feltárt környezeti konfliktusok elemzése, értékelése, és a környezeti állapot várható alakulása abban az esetben, ha a koncepcióban megfogalmazott javaslatok nem valósulnának meg.
3.4. A koncepció céljainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti szempontból negatív hatást kiváltó tényezők feltárása, különös tekintettel azokra a tervi elemekre, amelyek a természeti erőforrások igénybevételét vagy a környezetterhelés, vagy az emberi egészség károsodásának közvetlen előidézését jelentik.
3.5. A koncepció főbb céljainak megvalósulása esetén várható közvetlen következmények előrejelzése *(különös tekintettel a környezeti elemekre /földre, levegőre, vízre, élővilágra, épített környezetre, ez utóbbi részeként az építészeti és régészeti örökségre/, a környezeti elemek rendszereire, folyamataira, szerkezetére, különösen a tájra, településre, klímára, természeti (ökológiai) rendszerre, Natura2000 területekre, a biodiverzitásra, valamint az emberek egészségi állapotára, társadalmi, gazdasági változásokra).*

4. Javaslat környezeti szempontú intézkedésre

4.1. A koncepció célkitűzései érvényesülése során esetlegesen fellépő, a környezetre és az emberi egészségre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések
4.2. Javaslat olyan környezeti szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a koncepciót követő területfejlesztési program és további tervek készítésénél figyelembe kell venni

5. Összefoglalás

6. Mellékletek

1.2. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata, kapcsolódása a tervezési folyamathoz

A Stratégiai Környezeti Vizsgálat (SKV) jogi alapját a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról jelenti. A jogszabály 1. melléklete szerint az 1996. évi XXI. tv. 23. § (1) bekezdés alapján készülő területfejlesztési koncepciókra, így a megyei területfejlesztési koncepciókra is környezeti vizsgálatot kell készíteni. A környezetvédelmi törvény szerinti vizsgálati elemzésnek különösen a következőkre kell kiterjednie (KVT 44. § (1)):

a) a tervezett előírások, intézkedések mennyiben befolyásolják, illetőleg javíthatják a környezet állapotát;
b) a tervezett intézkedések elmaradása esetén milyen kár érheti a környezetet, illetőleg a lakosságot;

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy ez nem egy szokványos stratégiai környezeti vizsgálati (SKV) eljárás keretében készült környezeti értékelés, hiszen gyakorlatilag elkészült és elfogadás előtt áll a Koncepció. Ideális esetben az SKV eljárás megindítása egybeesik a vizsgált terv kidolgozásának megkezdésével, biztosítva ezáltal, hogy a környezeti vizsgálatban megfogalmazott javaslatok beépülhessenek a vizsgálat alá vont készülő tervbe, megteremtve ezzel a terv és a környezeti vizsgálat közötti oda-visszacsatolást. Az a körülmény, hogy az OTK tervezett elfogadása - jelen információk szerint - kitolódott 2013. őszére, és a megyei koncepciók elfogadása ezt követően lehetséges, megteremti annak lehetőségét, hogy az időközben elkészült környezeti értékelés eredményei hasznosuljanak és beépüljenek az elfogadásra szánt megyei koncepcióba.

1.3. A környezeti értékelés során tett javaslatok hatása a végleges koncepció alakulására

A fenti bekezdésben ismertetett körülmények következtében a környezeti értékelés során tett javaslatok a környezeti értékelés egyeztetésre került munkaanyagának elkészülte és az egyeztetési folyamat lezárulta, illetve a területfejlesztési koncepció elfogadása közötti időszakban, tehát 2013 szeptembere és októbere folyamán érvényesíthetők a területfejlesztési koncepció anyagában.

A tervezett tematika megküldésre, véleményeztetésre került a jogszabályban előírt szakhatóságok, érintettek számára. Ugyancsak lezajlott a Környezeti értékelés jogszabályban előírt egyeztetési eljárása. A 30 napos válaszadási határidő lejártáig 7 észrevétel érkezett. Az

elkészült területfejlesztési koncepció-tervezet környezeti értékelése folyamatosan történt. A Koncepció elfogadását megelőzően lesz mód a környezeti szempontú javaslatok beépítésre.

Fentiektől függetlenül a Koncepciót kidolgozó tervezők (megyei önkormányzati szakemberek) és az SKV készítői között folyamatos egyeztetés történt, amelynek eredményeképpen iteráló jelleggel, konzultációk alapján történt a környezeti szempontok érvényesítése.

1.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, a vélemények figyelembe vétele

A vonatkozó 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet melléklete szerinti körben megküldésre került a tematika, és egyeztetésre került a környezeti értékelés is, ezzel az érdekelt szervek bevonása az előírásoknak megfelelően megtörtént. A tematikára érkezett területileg illetékes állami főépítész vélemény figyelembe vételével a környezeti értékelés egyeztetésre szánt változata módosításra került. Más érdemi észrevétel a tematikára vonatkozóan nem érkezett. Ez az átdolgozott változat került egyeztetésre a jogszabályban előírt körben 2013 szeptembere folyamán. Az egyeztetési eljárás lezárultát követően a beérkező észrevételek, javaslatok alapján a dokumentum - észrevételek alapján történő - módosítása megtörtént.

A vonatkozó 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet melléklete szerinti körben egyeztetésre került a környezeti értékelés, ezzel az érdekelt szervek bevonása az előírásoknak megfelelően megtörtént. A véleményezési határidő lejártáig összesen 8 vélemény érkezett:

- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Országos Tisztifőorvosi Hivatal
- Baranya Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
- Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
- Közép-dunántúli Környezetvédelmi, természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
- Pécsi Bányakapitányság
- Tolna Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Tolna Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Tolna megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási szerv

Az észrevételek a cd-dokumentáción megtekinthetők.

Az észrevételek rövid összefoglalása és az azokra adott válaszok illetve a szükségessé váló módosítások

Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Országos Tisztifőorvosi Hivatal:
Véleményező a természetes gyógytényezők, gyógyhelyek természeti adottságainak védelmére kiterjedően adott szakmai véleményt. A környezeti értékelés rámutat a megyei területfejlesztési koncepció – fenntarthatóság, környezeti, természeti állapot védelme és megőrzése terén – fennálló hiányosságaira. A környezeti értékelés feladatköre – és hatásköre – idáig terjed, a jelzett hiányosságok pótlása nem a környezeti értékelés része. Ennek megfelelően az észrevételben a gyógytényezőkre vonatkozóan közölt kiegészítéseket a területfejlesztési koncepció véglegesítése során kell figyelembe venni, és ezekkel a tartalmi elemekkel szükség esetén kiegészíteni. Erre a környezeti értékelés javaslatot tehet a Koncepció készítői felé.

Az észrevétel a környezeti értékelés hiányosságának tekinti, hogy „nem tartalmaz a természetes gyógytényezőkkel kapcsolatban semmilyen megállapítást". Ezt a véleményt cáfolva megjegyezzük, hogy a „5.2. Javaslat szükséges környezeti szempontú intézkedésekre" fejezet „Vízi, vízparti fejlesztések, víztakarékosság" alfejezete tartalmaz javaslatot a témakörben. De teret adva Véleményező javaslatának, a 6. „Javaslat a megyei területfejlesztési koncepció által befolyásolt más tervekben figyelembe veendő környezeti szempontokra, intézkedésekre" fejezetben is szerepeltetjük a gyógytényezőkkel kapcsolatos javaslatot.

Baranya Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága:
Véleményező az 5 pontba foglalt észrevételében nem a környezeti értékelés, hanem a – környezeti értékelés megállapításait is felhasználva - területfejlesztési koncepcióval kapcsolatos javaslatait fogalmazza meg. Emiatt az észrevétel nyomán a környezeti értékelés módosítása nem vált szükségessé, viszont kiegészült a koncepció kiegészítésére vonatkozó javaslattal.

Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség:
Véleményező a környezeti értékelés dokumentációjával kapcsolatban kifogást, észrevételt nem tett.

Közép-dunántúli Környezetvédelmi, természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség:
Véleményező a környezeti értékelést megfelelőnek tartja, az ellen környezetvédelmi, táj-, természetvédelmi és vízügyi szempontból nem emel kifogást, elfogadásra javasolja.

Pécsi Bányakapitányság:
A Bányakapitányság észrevételében tájékoztatásul közli, hogy a területfejlesztési koncepció céljai között szerepeltetett szén- és kőbányászat újraélesztése Nagymányok és Váralja térségében folyamatban van. Véleményező a bányanyitási folyamat főbb elemeinek rövid összegzését adja elő bányatelkenként. A Környezeti értékelés kiegészítése vagy módosítása az észrevétel alapján nem szükséges, viszont javasoljuk a Koncepció készítői felé - az 5.2. „Javaslat szükséges környezeti szempontú intézkedésekre" c. fejezet „Időbeliség, trendek meghatározása" alpontjában - a kapott információk alapján a helyzetértékelő fejezetek szükség szerinti kiegészítését.

Tolna Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság:
Véleményező javasolja a katasztrófák csökkentésére vonatkozó irányelveket a koncepció szerkezetébe beépíteni. A 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234./2011. (XI.10.) Korm. rendelet 10.§ a) pontjára hivatkozva Véleményező kéri a környezeti értékelés 5. fejezetének kiegészítését is. Ez a kiegészítés megtörtént, de tematikai okokból a 6. fejezetben.

Tolna Megyei Kormányhivatal Földhivatala:
Válaszadó egyetértő véleményt adott a környezeti értékelésre.

Tolna megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási szerv:
Véleményező több környezeti elemre kiterjedő részletes környezetállapot jellemzést ad a megye területére vonatkozóan. A környezeti értékelés rámutat a megyei területfejlesztési koncepció – fenntarthatóság, környezeti, természeti állapot védelme és megőrzése terén – fennálló hiányosságaira. A környezeti értékelés feladatköre – és hatásköre – idáig terjed, a jelzett hiányosságok pótlása nem a környezeti értékelés része. Ennek megfelelően az észrevételben közölt – alapos és részletekbe menő – kiegészítéseket, amelyek a megye környezeti állapotának pontosabb leírását szolgálják, a területfejlesztési koncepció véglegesítése során kell figyelembe venni, és ezekkel a tartalmi elemekkel szükség esetén kiegészíteni. Erre a környezeti értékelés javaslatot tesz a Koncepció készítői felé, ami

az 5.2. „Javaslat szükséges környezeti szempontú intézkedésekre” c. fejezet „Időbeliség, trendek meghatározása” alpontjában jelenik meg.

Információhoz való hozzáférés

A nyilvánosság érintett részének meghatározása
A megyei területfejlesztési koncepció módosításához kapcsolódó környezeti vizsgálat Tolna megye területére terjed ki. Az érintett nyilvánosság a megyei környezet- és természetvédő szakmai, érdekképviseleti és társadalmi szervezetek, a környezeti és vidékfejlesztési ügyekkel foglalkozó más szervezetek és intézmények továbbá a megye lakossága.

Honlap
A környezeti értékelés egyeztetési dokumentációja, a megyei területfejlesztési koncepció társadalmasítási dokumentációja és az eljárással összefüggő összes nyilvános dokumentum közzétételre került a Tolna Megyei Önkormányzat hivatalos honlapján. /www.tolnamegye.hu/.

Papír alapú hozzáférés
Nyomtatott dokumentációk megtekintése a Tolna Megyei Önkormányzat Hivatala 7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13. hivatali helyiségében lehetséges munkaidőben.

Aktív tájékoztatás
A környezeti értékelés nyilvánosságra hozataláról a megyei önkormányzat honlapján közlemény jelent meg.

Általános véleményadási lehetőség
A honlapon a munka aktuális anyagai elérhetőek, velük kapcsolatban bárki véleményt és észrevételt küldhetett a Tolna Megyei Önkormányzat Hivatalához írásban. A vélemények és észrevételek megadására a nyilvánosságra hozatal időpontjától legalább 30 nap határidő állt rendelkezésre.

A beérkező társadalmi vélemények figyelembevétele
A határidőre beérkezett véleményeket feldolgoztuk és a vizsgálatban résztvevő szakértők azokat figyelembe vették a dokumentációk véglegesítésekor. Az érintett nyilvánosság bevonása érdekében az elkészült tematika és az egyeztetési anyag véleményezésre felkerült a megye honlapjára, és közvetlenül is kiküldésre került a - jogszabály szerint - "környezet védelemért felelős szervek"-nek.

1.5. A környezeti értékeléshez felhasznált információk leírása és jellemzése

A környezeti vizsgálat a Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Területfejlesztési Osztály (amelynek vezető munkatársai a területfejlesztési koncepció tervezői is voltak) által rendelkezésre bocsájtott dokumentáció, háttértanulmányok, vizsgálatok, munkaközi anyagok,

digitális térinformatikai adatbázis és a nyilvános tanulmányok, jelentések, fejlesztési stratégiák alapján készült. A környezeti vizsgálatban felhasználtuk továbbá a részletes helyzetfeltáró vizsgálatok dokumentációját.

Felhasznált tanulmányok, programok, stratégiák:

- Tolna Megye Környezetvédelmi Programja, 2000
- Dél-dunántúli Operatív Program, 2007
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS), 2007
- Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS), 2007
- Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-III, 2009-2014)
- Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK) társadalmasítási változat, 2012
- Nemzeti Vidékstratégia (NVT), 2012

A környezeti vizsgálat természeténél, korlátainál fogva nem végez újabb adatgyűjtést. A rendelkezésre álló idő és erőforrások arra terjednek ki, hogy a meglévő anyagokat elemezzük. Az SKV keretében tehát a meglévő adatok vizsgálata, a különböző elfogadott fejlesztési koncepciók, stratégiák szempontrendszerének és a területfejlesztési koncepció környezeti megfelelőségének vizsgálata történik, történt meg.

2. A FENNTARTHATÓSÁGI ÉRTÉKREND ÉRVÉNYESÍTÉSE

A megyei területfejlesztési koncepció környezeti teljesítményének értékeléséhez olyan elemzési-értékelési módszertant alkalmazunk, amely feltárja, hogy a tervnek milyen közvetlen vagy közvetett kihatása lehet a környezetre, milyen környezeti hatások várhatók, illetve a hatások következtében, milyen természetűek és kiterjedésűek a várható hatások. A fenntarthatósági értékrend a fenntartható mezőgazdasággal, vidékfejlesztéssel, gazdaságfejlesztéssel és foglalkoztatással, valamint környezetvédelemmel kapcsolatos szemléletmódot, ellenőrzési kritériumokat, viszonyítási alapot kívánja rögzíteni. Vizsgáljuk, hogy van e lehetőség megelőzni, vagy csökkenteni a várható hatásokat. Az elemzés arra a korábban elfogadott, regionális területfejlesztési operatív programok esetében sikerrel alkalmazott módszerre épít, hogy a területfejlesztési politika stratégiai szintjét (céljait és prioritásait) egy fenntarthatósági értékrendhez viszonyítjuk. A fenntarthatósági értékrend négy alappillére:

- A.) törekvés a térségi autonómiára
- B.) más térségek iránti felelősségvállalás
- C.) a térség megújuló képességének biztosítása
- D.) fenntartható térhasználat

A négy pillér keretei között fogalmaztuk meg a területfejlesztési politika 16 kritériumból álló értékrendjét, amely a következők:

A. Minél nagyobb fokú térségi autonómiára való törekvés

A1 A térség erőforrásainak fenntartható hasznosítása

a) **Erőforrások védelme** A megye területi rendszerében erőforrásnak minősül minden közvetlen anyagi vonatkozásokkal (vagyon és jövedelmi viszonyokkal) összefüggésbe hozható társadalmi, gazdasági, környezeti erőforrás: Ásványkincsek, abiotikus megújuló energiahordozók (szoláris, vízenergia és geotermikus energia), biomassza produkció, termőterületek, kulturális és természeti örökség, termeléshez és szolgáltatáshoz szükséges tudás, munkaerő, infrastruktúra.

b) **Erőforrások folyamatos feltárása** Fontos a kor kihívásaihoz és technológiai színvonalához igazodva a megye erőforrásainak folyamatos számbavétele, új erőforrás potenciálok azonosítása és hasznosítás (pl. megújuló energiák kinyerése, új ásványkincs-vagyon feltárása, a vidékies térségek felértékelődő rekreációs potenciáljának hasznosítása, a hagyományos termelési rendszerekkel előállított termékek iránti kereslet növekedésével e rendszerek újjáélesztése).

c) **Erőforrások hasznosításának hatékonyságnövelése**

A2 Stabil és kiegyensúlyozott külső erőforrás felhasználás

a) **Törekvés a külső erőforrások igénybevételének minimalizálására**: A megyei stabilitást és a globális gazdaság káros következményeihez (térségi adottságoktól független termelési rendszerek: idegen nyersanyagokkal vagy idegen munkaerővel történő termelés vagy

hatalmas méreteket öltő mobilizáció) való hozzájárulás minimalizálását szolgálja a külső erőforrásoknak csak indokolt mértékben való igénybevétele.

b) **Termelj helyben, fogyassz helyben ösztönzése**

c) **Tudatos fogyasztás** (térség adottságaihoz, esetleg hagyományaihoz illesztett magatartásformák ösztönzése a globális fogyasztói elvárásokkal szemben)

d) A mindenkori aktuális **megyei adottságokra** épülő, a megye erőforrásait hasznosító a térség gazdaságának és társadalmának igényeit szolgáló gazdasági termelés ösztönzése.

e) A **megyén belüli pénzügyi erőforrásokat** és döntéshozatalt igénylő befektetések preferálása. Ha a befektetések nem külső, hanem belső erőforrásokra támaszkodnak, a befektetésekkel kapcsolatos döntések nem a megyén kívül születnek meg, így sokkal nagyobb esélye van a térség adottságaihoz illeszkedő, a térség erőforrásait fenntartható módon hasznosító termelésnek.

f) **Törekvés a más megyékkel, térségekkel való stabil és kiegyensúlyozott erőforrásáramra**. Ha a más megyékkel, térségekkel fennálló gazdasági és társadalmi kapcsolatok kiszámíthatóvá, tervezhetővé vállnak, ha a kölcsönösség jelét mutatják, azaz amikor a megyék képesek szolgáltatni egymás számára, munkamegosztást kialakítani egymás között. (Pl. egy központi, kritikus tömeget megjeleníteni képes térség gondoskodik egy perifériku sabb térség humánerőforrásának képzéséről, cserébe a periférikus térség természet közeli termelési módokkal előállított termékeket nyújt, vagy egy térség társadalma számára más térségekben találhatók a népszer, rekreációs helyszínek, de a stabilitás miatt ismerik a rekreációs térség társadalmát, így kulturális gazdasági kapcsoltok is kialakulhatnak, ismeri a környezetét, így mint a sajátját óvja.)

A3 A társadalmi-gazdasági tevékenységek által gerjesztett folyamatok és áramok minél tartósabban a megyén belül tartása

a) **Jövedelemáramlás és tőke minél hosszabban a térségen belül tartása**. A megtermelt jövedelmek, lehetőleg a térségen belül kerüljenek elköltésre, illetve a térségből származó tőke lehetőleg a megyén belüli befektetésekbe vándoroljon. Természetesen olyan befektetésekbe, melyek a térség erőforrásait fenntartható módon hasznosítják, illeszkednek a megyei, területi adottságokhoz. A megyei gazdaság stabilitásához járul hozzá, ha jövedelemkiáramlás mérsékelt, ill. ha a befektetések nem külső, hanem belső erőforrásokra támaszkodnak, a befektetésekkel kapcsolatos döntések nem a megyén kívül születnek meg.

b) **A tudás és az információáramlás minél hosszabban a megyén belüli tartása**. A térség tudása a térségben hasznosuljon, itt váljon erőforrássá, ne más térségekben, miáltal erőforrás veszteséget okozna. Ha a tudást át tudják adni a térségen belüli szereplők egymásnak, és az információk csak akkor hagyják el a térséget, ha már a lehető legjobban hasznosulnak, akkor ez megvalósulhat. Pl. a térség oktatásában részt vevők a térség fiatal generációnak adják át a tudást (ezáltal nagyobb garanciát kap az is, hogy ez a tudás tartalmazni fogja a hely-specifikus ismereteket, a helyi környezeti-társadalmi rendszerek működésével kapcsolatos ismereteket és helyi értékek iránti felelősséget is), ne kelljen máshol hasznosítani ismereteiket, vagy a térség képzett termelőereje, a térségben tudja hasznosítani ismereteit, itt végezzen munkát, itt váljon erőforrássá a tudása, vagy az helyben kialakult innováció, először helyben hasznosuljon, csak aztán más megyében, hiszen így válhat igazi versenyképességet jelentő erőforrássá.

c) **Az anyagáramok minél hosszabban a megyén belül tartása.** A helyi vagy nem helyi erőforrásokon alapuló termelést követően a térség terményei és termékei minél később minél feldolgozottabb módon hagyják el a területet.
d) **Az energiaáramok minél hosszabban a tervezési területen belül tartása**. A térségből származó energia minél nagyobb mértékben a térségben hasznosuljon, a térség energiaellátását minél nagyobb mértékben más térségek erőforrásai nélkül, a helyi adottságokhoz illeszkedő módon elégítse ki. *(Ez nem vonatkozik az atomerőműben megtermelt energiára, mely országos hasznosulású)*
e) **A megye és a kistérségek gazdasági szereplői és társadalma közötti kapcsolatok erősítésének ösztönzése**. A gazdasági szereplők egymásközti és a társadalommal való kapcsolatainak elmélyítése lehetővé teszi a térségen belüli kereskedelem és munkaerő piac kibontakozását, bátorítja az erőforrások térségen belüli áramlását, valamint a térségi társadalmi és gazdasági igényekhez igazított szolgáltatás, termelés és fogyasztói kultúra kialakulását.

A4 Autonóm közösségi döntéshozatal

a) **A megye saját közösségi döntéshozatali kompetenciáinak növelése.** Fenntartható térség nincs, ha az adott térségnek nincs bizonyos fokú döntéshozatali kompetenciája saját közügyeinek, társadalmi és gazdasági folyamatainak szabályozása felett. A térség döntéshozatal felelőssége csak saját kompetenciájáig terjed.
b) **A térségen belüli egyes közösségek döntéshozatali kompetenciáinak harmonikus növelése.** A megyei szintek alatt, a jelenleg a településekben (későbbiekben a járásoknál) jelenik meg újra érdemi menedzsmenti kompetenciákkal rendelkező szint. A települések forrás eszközei ugyan korlátozottak, de jogszabály alkotási kompetenciái meglehetősen tágasak.

B. Más térségek iránti felelősségvállalás

B1 Problémák helyben való kezelése

a) Megyehatáron átlépő káros anyag kibocsátás minimalizálása
b) Megyehatáron kívüli társadalmi problémák előidézésének elkerülése

B2 Más térségek közösségi döntési kompetenciái csorbításának elkerülése

a) Más térségek társadalmainak fenntartható életmódjának bátorítása
b) Térség határian kívüli gazdasági problémák előidézésének elkerülése

B3 Anyagáramok ciklusainak megyén belül való zárása

a) **Az energiaáramok közül a megújuló energiaáramok, illetve a termékek és termények (biomassza) életciklusai lehetőségek szerint a térségen belül záródjanak** A természetes és fenntarthatón táji ökorendszerekhez hasonlóan lehetővé kell tenni, hogy a térségen belüli anyagmozgás minél inkább egy térségen belüli körforgásban valósuljon meg. Az anyag körforgása lehetővé teszi Az anyag és energiaáramok térségen belüli a térség társadalmát arra is készteti, hogy önmaga oldja meg a saját produktumainak újra feldolgozásának ill. hulladékának elhelyezésének problémáját, azzal ne más térségeket terheljen.

C. A megye megújuló képességének biztosítása

C1 A társadalom megújuló képességének térségi biztosítása

a) **A demográfiai megújulás képessége.** A kivándorlás vagy a produktivitás csökkenése miatt elöregedő térségek társadalmi pályának elkerülése.

b) **A generációk harmonikus térbeli egymás mellett élésének biztosítása.** Ne alakuljanak ki a térségek között vagy a térségen belül generációk szerint szegregált közösségek.

c) **A generációk közötti igazságos és funkcionális munkamegosztás lehetőségének biztosítása.** A generációk találják meg szerepüket a térségi társadalmi munkamegosztásban, ne legyenek jelen a térségben „eltartottnak" mondott funkciót vesztett generációk (pl. idősek tapasztalatátadásának biztosítása, családi vagy közösségi keretben részvállalás a gyereknevelésben, fiatalkori munkanélküliség visszaszorítása, fiatal munkavállalóknak lehetőség biztosítása).

d) **Az erőforrásokat - *tekintettel a jövő generációira* - felelősen kell felhasználni.** De ha például új szenes technológiák felhasználásával viszonylag kevés szén felhasználásával környezetkímélő technológia alkalmazásával gazdasági fellendülést lehet elérni, azt ki kell használni a térség fejlődése érdekében.

e) Támogatni kell azokat az intézményesített és önkéntes formákat, amelyek elősegítik a **nemzedékek közötti tudás és kultúra átadását.** Ne szakadjanak meg az életviteli, kulturális, közösségi életmódbeli, termelési ismeretek átadásának láncolata a térségben. Legyen legalább aki ismeri a térség hagyományait, termelési módjait, az ez irányú örökségét összesen, még ha ezek már nem is folytathatók a gyakorlatban.

C2 Kulturális és tudományos innováció feltételeinek biztosítása

a) Az új kulturális teljesítmények létrejöttének folyamatos biztosítása.

b) Az új technológiai és tudományos eredmények létrejöttének biztosítása.

c) Az új technológiai és tudományos eredmények alkalmazásának biztosítása. Ez nem csak a térségben létrejött innovációt jelenti, hanem minden kurrens adaptálandó ismeretet.

C3 A környezeti elemek megújuló képességeinek biztosítása

a) Az éghajlatváltozás negatív hatásainak mérséklése, a **COx kibocsájtás** megyei szintű **csökkentése**.

b) A megye **biológiai sokféleségének** megőrzése. A tájjellegű környezet**-** és természetkímélő termelés biztosítása.

c) A természetmegőrző **mező- és erdőgazdaság, ökológikus vidékfejlesztés**

c) A **vízkészletek** és vizes élőhelyek megóvása.

d) A **megújuló természeti erőforrások** (nap- és szélenergia, biomassza, termálvíz) hasznosítása, a térségen belül tartása. Hasznosításuk csak a megújuló képességüket figyelembe véve lehet igénybe venni.

e) A térség **jó környezeti és ökológiai** állapotának megőrzése érdekében törekedni a szennyezések és a hulladék kibocsájtás megelőzésére, a kibocsájtások minimalizálására.

D. Fenntartható térhasználat

D1 Zöldmezős fejlesztések helyett barnamezős területhasználat

a) **A fejlesztések helykiválasztásánál prioritást kell élveznie**, a termő, ill. kulturális értéket képviselő lakóterület igénybevételét nem érintő, környezetét nem terhelő helyszínnek.
b) Fejlesztés csak abban az estben helyezhető el termő, ill. kulturális értéket képviselő lakóterület igénybevételével, ha nincs más alternatívája.
c) A természetes **erdőtársulások** nem vagy csak nagyon korlátozott léptékben képesek megújulásra, területük igénybevétele a fejlesztések során **nem pótolható, áthelyezhető**.

D2 Közkincsek, közérdekű létesítmények, rendezvények hozzáférhetősége

a) A fejlesztések során a **közkincsek nyilvános elérésének**, megközelítésének, megszemlélésének lehetőségét **nem szabad korlátozni**. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek korábban elzárt területek hozzáférését teszik lehetővé. Közkincsnek minősül: természetes folyó és állóvizek partjainak, erdőterületek, hegycsúcsok, szigetek, a fényszennyezéstől mentes éjszakai égbolt, kilátópontok, védett természeti és kulturális értékek (kiv. szigorú természetvédelem alá vont területek). Korlátozásnak minősül, ha a fejlesztések következtében a nem motorizált közlekedéssel a színhelyek megközelítése jelentősen leromlik, a szükséges idő növekedik, vagy ha a fogyatékkal élők hozzáférési lehetőségei nem javulnak a fejlesztések során
b) **A fejlesztések nem bátoríthatják a közutakon kívüli gépjármű mozgást**, mely egyébként is szigorú kontroll alatt tartandó. Az ilyen jelleg, szabadidős tevékenységek csak korlátozott kiterjedés, és kijelölt területeket érinthetnek, a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájak, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területeken nem végezhetők.
c) **A fejlesztések megvalósítása során nem támogatható** az igényekhez igazodó **tömegközlekedési eszközökkel nem látogatható új létesítmények,** rendezvények megvalósítása.
d) Nem támogatható olyan fejlesztés, mely a társadalom fogyatékkal élő csoportjainak a létrejövő új létesítmények, rendezvények látogathatóságát nem teszik lehetővé, ill. a meglévő attrakciók hozzáférését nem javítják.

D3 Adminisztratív és gazdasági tevékenységek értékmegőrzést szolgáló térszervezése

a) A **fejlesztések nem darabolhatnak fel egységes ökológiai rendszereket** és kultúrtájakat, társadalmi csoportok településterületét (pl. nemzeti kisebbség).
b) **A fejlesztések megvalósítása csak a terhelhetőség határáig növelheti a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájak, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális)** rendelkező területek **állandó lakónépességét**, a területen áthaladó tranzit forgalom mennyiségét. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek ez utóbbit csökkentik. A lakónépesség növelésének célterületei a nem védett tájak, kiemelten a települések belterületei és az azokhoz kapcsolódó természetvédelem alatt nem álló területek.
c) A fejlesztések megvalósítása **nem eredményezhet** ugrásszerű, és a helyi lakónépességet sokszorosan meghaladó **üdülőnépesség megjelenését** a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájakon, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területeken.

d) A fejlesztések (kiv. kombinált közlekedésre irányuló fejlesztések) megvalósítása nem növelheti többszörösére a lakott területeken, természeti és környezeti szempontból érzékeny tájakon, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező térségekben a **koncentrált parkolási igényeket**. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek ez utóbbit csökkentik.

D4 A társadalom közelebb hozása a helyi környezetéhez

a) A **biomassza, mint megújuló energiaforrás** használata csak kisléptékű autonóm energiagazdálkodási rendszerekben támogatható. Ez az energiaforrás csak akkor tekinthető megújulónak, ha felhasználása a népességhez közel történik, átlátható és nyomon követhető az újratermelése és a felelősség teljes fenntartható használata.

b) A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a területtel rendelkező **magántulajdon gondozása iránti felelősség tudatosítását**.

c) A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a szűkebb **helyi környezet értékeinek megismerését** és tudatosítását (mi hogyan és miért valósult meg).

d) A **mező- és erdőgazdálkodásban a természetközeli gazdálkodási gyakorlatot**, mint fenntartható gazdálkodási módszereket kell támogatni és azt a lakosság számára megismerhetővé tenni.

D5 Az utazási idő csökkentése és kulturált hasznosítása

a) A fejlesztések megvalósítása nem hathat a **térségek lakosságának rendszeres közlekedési idejének és távjának növelése** irányában (beleértve a nem motorizált, pl. gyalogos és kerékpáros közlekedést is). A fejlesztések így nem növelhetik a napi városi munka- és lakóhely közötti ingázás idejét, távolságát (kiv. új munkahelyek létesítése).

b) A munkahelyteremtő fejlesztések helykiválasztásában prioritásként meg kell jelennie, a minél **rövidebb munkába járási időnek** is.

c) A fejlesztéseknek nem szabad akadályozni a **településen belüli nem motorizált (gyalogos, kerékpáros) ingázás** lehetőségét. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek az akadályok felszámolását segítik.

d) A közlekedési fejlesztéseknek segítenie kell, hogy a népesség (különösen agglomerációs és vidéki) helyben ki nem elégíthető szükségletei időben és távolságban rövidülő utazási kényszerrel tehesse meg, melynek fejlesztésén belül:

− Elsődleges prioritással bír a nem motorizált gyalogos és kerékpáros közlekedés, illetve a központi funkcióknak az ilyen formában elérhető hatótávolságon belüli kialakítása;
− Másodlagos prioritással bír a tömegközlekedés fejlesztése (valódi az igényekhez igazodó szolgáltatásként);
− Harmadlagos prioritást jelent a kombinált (parkolj és utazz) rendszerek fejlesztése;
− Csak utolsó sorban jelenhet meg az egyéni motorizált közúti közlekedési lehetőségek fejlesztése.

e) A motorizált tömegközlekedés-fejlesztésen belül kiemelt prioritással bír:

− a **gyalogos-kerékpárosközlekedés** vasúttal (városon kötöttpályás, elektromos és gázüzem, is) vagy vízi közlekedéssel (másodsorban busszal) kombinált rendszerei (állomások megközelíthetősége: járható út, közvilágítás; kiszolgálóhelyiségek; kerékpártárolás; kerékpárszállítás);

- a **vasúti** (városon kötöttpályás, elektromos ill. gázüzem, is) belül és vízi közlekedésfejlesztés, valamint a vasút-busz, hajóbusz kombinált közlekedés.

f) A fejlesztések nem csökkenthetik az utazással töltött idő kulturális és szociális célú kihasználásának lehetőségeit. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek növelik ezeket a lehetőségeket.

D6 Az áruszállítás károkozásának mérséklése

a) Az áthaladó **tranzit áruszállítás szervezésére irányuló fejlesztés** a közúti szállítás arányának csökkentésére, illetve a vízi, a vasúti és a kombinált közlekedési formák használatára irányuljon.

b) **A cél vagy kiinduló állomásnak tekintő áruszállítás szervezésére** irányuló fejlesztésben prioritást kell, hogy élvezzen a vízi, a vasúti és a kombinált közlekedési formák használata.

c) **A regionális és nemzetközi közúti közlekedési folyosók kiépítése** során minden esetben sorrendi prioritást kell élvezni a tervezett elkerülő szakaszok kiépítésének.

3. TOLNA MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA

A Stratégiai Környezeti Vizsgálat (SKV) a Tolna megyei területfejlesztési koncepció helyzetértékelése (Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója - Helyzetfeltáró munkarészek, 2012, Tolna Megyei Önkormányzat) és koncepciója (Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója - Társadalmi egyeztetési változat, 2012, Tolna Megyei Önkormányzat) alapján készült.

3.1. Tolna megye új Területfejlesztési Koncepciója kidolgozásának indokoltsága, célja, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket

A helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) és a 2011. évi CXCVIII. törvény alapján a megyei szint vált a területfejlesztés legfontosabb szintjévé. A törvények alapján megkezdődött az új tervezési, programozási időszakra (2014-2020) történő felkészülés. A megyei területfejlesztési koncepciók módosítása a területfejlesztéssel és a területrendezéssel összefüggő 1254/2012. (VII. 19.) kormány határozata az új Országos Területfejlesztési és az új Országos Fejlesztési Koncepció kidolgozásáról alapján kezdődött meg.

A megyék szinte kivétel nélkül elkészítették a területfejlesztési koncepciójukat megalapozó helyzetértékelést, és erre alapozva kidolgozták Koncepciójukat is. A megyei elképzelések legfontosabb elemei megjelentek a készülő OTK-ban is. Az OTK társadalmi vitája lezajlott, de országgyűlési elfogadása - jelen ismeretek szerint - 2013. őszén várható. A megyei koncepciók elfogadása csak az OTK elfogadását követően történhet meg.

A környezeti vizsgálat alapját a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról jelentette. A kormányrendelet 1. melléklete a környezeti vizsgálat lefolytatására kötelezett tervek és programok körébe sorolta a területi terveket (1996. évi XXI. tv. 23. § (1) bekezdése szerint).

Tolna megye területfejlesztési koncepciója a területfejlesztési koncepciók és területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet alapján, annak megfelelő tartalommal készült.

Az elkészült megyei fejlesztési koncepció (2013 június 27. változat) szerint a koncepció elsődleges célja, hogy már készítése során aktivitásra, összefogásra, együtt gondolkodásra bíztassa a megyei szereplőket, az érintetteket. Ösztönözze őket arra, hogy ismereteiket, tudásukat, szakértelmüket, gyakorlati tapasztalataikat felhasználva önállóan, egyénileg és másokkal együttműködve is segítsék elő a megye fejlesztését, fejlődését. Az azonos területen

(ágazatonként, termékpályánként) tevékenykedő vállalkozások, termelők számára segítse elő a gazdasági együttműködést, a közös fejlesztéseket, beruházásokat.

A megye egyik legjelentősebb kitörési pontja a vidékfejlesztésben rejlő Tolna megyei lehetőségek kiaknázása lehet. A mezőgazdasági alapanyag termelő tevékenységgel jellemezhető megyét az élelmiszeripar, a feldolgozóipar egyik jelentős Magyarországi központjává kell tenni.

A koncepció azzal a céllal készül, hogy kijelölje Tolna megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni. A megyei (területi) programozáshoz rendelt források felhasználásának alapját képezi majd-e dokumentum, hiszen a tervezett megyei fejlesztéseknek a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz illeszkedniük kell.

A megye területfejlesztési koncepciójában foglaltaknak megfelelően a térség elsődleges hosszú távú célja egy vonzó városi és vidéki élettér megteremtése, mely lehetővé teszi a fiatalok helyben tartását, a gazdasági potenciál megerősítését, és a munkahelyteremtés bővítését. Ezen célok elérését egy három átfogó, és azon belül hét stratégiai prioritási területből kidolgozott célrendszer segíti elő.

Átfogó célok

1.1. A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése	1.2. Társadalmi megújulás	1.3. A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése

Stratégiai célok

1.1.1. Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként	1.2.1. Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása	1.3.1. Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel
1.1.2. Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás élelmiszeripar, textil- és bőripar,)	1.2.2. A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése	1.3.2. Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése

1.1.3. A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása

Teljes célrendszer

1.1. - A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése

1.1.1. - Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként

1.1.1.1. - Széles körű, gazdasági célú vállalkozói együttműködések (klaszterek, projektszervezetek) támogatása a Tolna megyei vállalkozások piaci szerepvállalásának megerősítése érdekében ágazatonként, illetve termékpályánként

1.1.1.2. - Szekszárdi szőlészeti és borászati kutatás-fejlesztési központ kialakítása a Pécsi Tudományegyetem szakmai együttműködésével

1.1.1.3. - Dombóvár és Tamási központtal mezőgazdasági célú K+F bázis kialakítása a Kaposvári Egyetem szakmai együttműködésével

1.1.1.4. - Energetikai K+F bázis kialakítása Paks és Tamási központokkal

1.1.1.5. - A helyi mezőgazdasági alapanyag termelési igényekhez igazított helyi logisztikai alközpont kialakítása funkcionális térségenként

1.1.1.6. - A helyi alapanyag termelési igényekhez igazított térségi logisztikai bázisok kialakítása a megyét érintő jelentősebb vasúti, közúti, vízi közlekedési csomópontokban

1.1.2. - Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás, élelmiszeripar, textil- és bőripar)

1.1.2.1. - Tejipari és húsipari alapanyagokra épülő termékfejlesztés, élelmiszeripari és mezőgazdasági gépgyártás szekszárdi központtal

1.1.2.2. - A megyei (elsősorban Bátaszék, Bonyhád, Szekszárd, Tolna és térsége) bőr- és textilipari, illetve kézimunka igényes könnyűipari kapacitások növelése az ágazaton belüli piaci részesedés növelésével

1.1.2.3. - A helyi mezőgazdasági alapanyagokra épülő magas hozzáadott értékű élelmiszer- és feldolgozóipari kapacitások kiépítése a növénytermesztés és az arra épülő állattenyésztés gazdasági egyensúlyára alapozva, funkcionális térségenként

1.1.2.4. - A nagy hagyományokkal rendelkező Tolna megyei építőipar fellendítése

1.1.2.5. - A már működő ipari parkok és ipari övezetek fejlesztése, különös tekintettel az ágazati igényeket kiszolgáló infrastruktúrafejlesztésre, a városok és vonzáskörzetük igényeire épülő inkubáció- és szolgáltatásbővítés az ipari parkokban

1.1.2.6. - Egészségipari fejlesztések

1.1.2.7. - Regionális szintű gazdasági és piaci együttműködések elősegítése klaszterek által

1.1.2.8. - A megyei gépgyártási kapacitások erősítése elsősorban az autóipari, szerszámgép gyártás területén és elektronikai iparban

1.1.2.9. - A szén-és kőbányászat újraélesztése és arra épülő gazdaságfejlesztés Nagymányok és Váralja térségében a környezeti fenntarthatóság figyelembevételével

1.1.3. - A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása

1.1.3.1. - Védett építészeti értékek gazdasági, turisztikai és közösségi célú hasznosításának elősegítése

1.1.3.2. - Országos jelentőségű védett természeti területek

1.1.3.3. - Sió turisztikai hasznosítása

1.1.3.4. - Duna-menti rekreációs térség kialakítása

1.1.3.5. - Termál- és gyógyturizmus megyei központjainak további fejlesztése, új központok létesítése

1.1.3.6. - A Szekszárdi és Tolnai Borvidék és a pincefalvak borturisztikai és gasztronómiai kínálatának növelése

1.1.3.7. - Kerékpáros turizmus feltételeinek fejlesztése

1.1.3.8. - Környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések

1.2. - Társadalmi megújulás

1.2.1. - Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása

1.2.1.1. - A gazdasági igényekhez igazított, gyakorlatorientált szakképzési rendszer kialakítása, a szakképzési lehetőségek bővítése

1.2.1.2. - Felnőttképzési (műszaki szakképzési) központok létrehozása a megyében

1.2.1.3. - Az oktatás modernizálása (digitalizálás, e-oktatás)

1.2.1.4. - Szociális ellátórendszer fejlesztése

1.2.1.5. - Helyi közösségi identitásfejlesztést és kulturális életet elősegítő közösségfejlesztő szakemberképzés indítása

1.2.1.6. - Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkához jutásának elősegítése

1.2.2. - A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése

1.2.2.1. - Családbarát foglalkoztatáspolitika, az atipikus foglalkoztatás lehetőségeinek kiterjesztése

1.2.2.2. - Életminőség javítása és vonzó élettér kialakítása a településeken gazdasági funkcióbővítéssel

1.2.2.3. - Önkormányzati bérlakás program városokban (pl. Szekszárd), valamint bérház és háztáji program bevezetése az apró- és kisfalvakban

1.2.2.4. - Fiatal vállalkozók támogatása, vállalkozásösztönzés

1.2.2.5. - Kulturális, sport és szabadidős-rekreációs lehetőségek bővítése városokban és falvakban egyaránt

1.3. - A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése

1.3.1. - Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel

1.3.1.1. - TÉSZ-ek, BÉSZ-ek, termelői csoportok létrehozása termékpályánként

1.3.1.2. - Funkcionális térségenként a helyi feldolgozó- és élelmiszeripari kapacitások kiépítése termelői összefogással

1.3.1.3. - Apró- és kisfalvas térségek elérhetőségének javítása

1.3.1.4. - A helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítése

1.3.1.5. - Minőségi haltenyésztés és -feldolgozás

1.3.1.6. - Falusi vendégasztal működtetésének elősegítése

1.3.1.7. - A klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése

1.3.2. - Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése

1.3.2.1. - A helyi és helyközi tömegközlekedés keresletorientált racionalizálása

1.3.2.2. - Vidékies jellegű városok fejlesztése

1.3.2.3. - Helyi erőforrásokra támaszkodó energiahasznosítás

1.3.2.4. - Mobil és helyi szolgáltatások megteremtése kistelepüléseken

1.3.2.5. - Szabadidősport önszerveződésének támogatása és intézményi hátterének biztosítása

1.3.2.6. - Minta ökotelepülés kialakításának lehetősége, ökologikus gondolkodás elsajátítása

1.3.2.7. - A vidéki letelepedést segítő támogatások bevezetése, helyi adókedvezmények biztosítása (szabad vállalkozási övezet)

A különböző célterületek eltérő súllyal foglalkoznak a környezeti elemekkel, fenntarthatósági kérdésekkel. A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű

megismertetéséről, potenciáljának javításáról és tematikus összekapcsolásáról szóló cél (1.1.3.), illetve a vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítésére és vonzó vidéki élettér megteremtésére vonatkozó célterületek (1.3.1., 1.3.2.) kapcsolódnak részletesebben a környezeti fenntarthatóság témaköréhez.

3.2. A koncepció célrendszerének összevetése a közösségi, az országos illetve megyei szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási célokkal

Tolna megye koncepciója a készülő Országos Fejlesztési Koncepció és az Országos Területfejlesztési Koncepció megalapozását szolgáló **Nemzeti Fejlesztés 2020** stratégián keresztül kapcsolódik a szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz, így az Energiastratégiához, a vidékfejlesztési feladatokat magában foglaló Darányi Ignác Tervhez, az egészségügy fejlesztésének alapját képező Semmelweis Tervhez, a közigazgatás megújításának alapját képező Magyary Tervhez, a Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz, a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiához.

Illeszkedés a Nemzeti Fejlesztés 2020 program környezeti prioritásaihoz

A Nemzeti Fejlesztés 2020 dokumentum a hosszútávon megőrzendő környezeti erőforrások fejezetében részletezi a környezetstratégia rövid és hosszútávú prioritásait.

Kulcskérdés a természeti erőforrások megőrzése, a termőföld, vízkészlet és bioszféra védelme és fenntartható hasznosítása, ami rövid távon is intézkedéseket igényel. Már most számolni kell az éghajlatváltozás hatásaira való felkészüléssel. Hosszú távon fontos cél a környezeti nevelés, a környezeti szemlélet mind szélesebb körben történő elterjesztése, az energiatakarékosság, újrahasznosítás, megújuló energiára épülő helyi energiatermelési és -ellátási rendszerek kiépítése és a települési lakó-élő környezet megőrzése, javítása. Cél a fenntartható energiagazdálkodás, a zöldgazdaság-fejlesztés, a stratégiai természeti erőforrások, a víz, a talaj, az ásványkincsek, valamint a biodiverzitás megőrzése, fenntartható használata.

Kitörési pontokra épülő erőforrásgazdálkodás-fejlesztési célok:
Természeti erőforrásaink fenntartható és stratégiai szemléletű hasznosítása, termőföld és talajok, vízbázisok védelme, ivóvízminőség javítása, tájgazdálkodási keretbe illeszkedő vízgazdálkodás. Energiahordozókkal, építőipari alapanyagokkal való fenntartható gazdálkodás, ásványkincsek védelme. Biológiai sokféleség, táji sokszínűség védelme, megőrzése.

Fordulatra épülő erőforrásgazdálkodás-fejlesztési célok:
Zöldgazdaság bővítése, energia-hatékonyság, energia-biztonság, megújuló energia térségi autonóm energiaellátási rendszerekben való hasznosítása, geotermikus energia komplex

hasznosítása, földhő hasznosítás. Klímabiztonság, települési, intézményi klímavédelem, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás.

NF2020 környezetstratégiai céljai	**Illeszkedés** (1: gyenge kapcsolat 2: közepes kapcsolat 3: erős kapcsolat)	**TMTK kapcsolat**
Rövid távon szükséges környezetstratégiai feladatok		
Természeti erőforrásaink és ásványkincseink nemzeti kézben tartása, kiemelten a termőföld és a víz védelme, fenntartható használata	2	A mezőgazdasági termelés és a borászati tevékenységek fejlesztését, hátterének megalapozását szolgáló, a 1.1.1.2. és 1.1.1.3. célokban megfogalmazott, K+F központok kialakítása közvetett módon az erőforrások és a termőföld védelmét is szolgálják. A 1.1.2-es célban megjelenik a szántóföldi, zöldség- és gyümölcstermesztés arányának növelése, mely a termőföldek mennyiségi védelmét biztosítja. A 1.1.2.9-es cél tartalmazza a szén-és kőbányászat újraélesztését a környezeti fenntarthatóság figyelembevételével, azonban a koncepció nem rendelkezik az ásványkincsek nemzeti kézben tartásáról.
Agrár- és erdő környezetgazdálkodási rendszerek működtetése	2	A célrendszer 1.3.1. és 1.1.2.3. pontjában megfogalmazott cél lényege a gazdaság fejlesztésén, és a foglalkoztatás növelésén túl a fenntarthatóságot is szolgáló magas hozzáadott értékű kapacitások kiépítése, a növénytermesztés és az arra épülő állattenyésztés gazdasági egyensúlyának megteremtése, illetve a helyi feldolgozás és értékesítés elősegítése. A mezőgazdasági termelés és a borászati tevékenységek fejlesztéséhez a 1.1.1.2. és 1.1.1.3. célokban megfogalmazott K+F központok kialakítása nyújt alapot. Egyedi agrár-környezetgazdálkodási rendszer kiépítésének javaslatát tartalmazza a 1.3.2.6. cél egy minta ökotelepülés kialakításával, ahol a biogazdálkodás a népszerűsítést, bemutatást és szemléletformálást is szolgálja.
Integrált, a vízkészlet megőrzését és fenntarthatóságát szolgáló vízgazdálkodás	2	Az 1.1.3.3. cél a Sió turisztikai hasznosításával együtt járó fejlesztések velejárójaként említi a vízgazdálkodás javulását, az öntözés lehetőségének megteremtését, illetve a klímaadaptációval összefüggő 1.3.1.7. cél fogalmaz meg a vízgazdálkodásra vonatkozó fejlesztési

		elképzeléseket. A vízbázisok fejlesztését és védelmét a koncepció 1.1.3.8. célja említi.
Klímaadaptáció, negatív hatások csökkentése	3	A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodást a koncepció a 1.3.1.7., a „A klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése" c. fejezete tárgyalja a vízgazdálkodás javításával.
Újrahasznosítást és takarékos anyag-, energia-, térhasználatot ösztönző szabályozás, szemléletformálás	1	Az energia- és anyagtakarékosság kevés helyen szerepel a koncepcióban. Térhasználattal összefüggő célokat nem tartalmaz.
Az épített környezet értékeinek és a természeti erőforrások védelme, természet- és tájvédelem, környezetvédelem, örökségvédelem, települési környezet védelme és élhetőbbé tétele, kedvező tájiadottságok megőrzése, a táj szerkezetének és karalterének kedvezőtlen irányú változásának lassítása, megállítása	3	A 1.1.3., „A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása és tematikus összekapcsolása" c. stratégiai cél egyes tématerületei átfogóan foglalkoznak a táj, a természet, a térség épített környezetének és a természeti erőforrásainak védelmével, fejlesztésével, többek között a turisztikai potenciálok növelése és a bemutatás lehetőségeinek bővítése által.
Az épített örökség fenntartható fejlesztése	3	A 1.1.3. stratégiai cél 1., 5., és 6. céljai részletesen tartalmaznak az épített örökség - mint a kastélyok, a termálfürdők és pincefalvak - fejlesztésére irányuló elképzeléseket, azonban a fenntarthatósági szempontok itt nem kerültek vizsgálatra. A vidékies jellegű városok fejlesztésén (1.3.2.2.) belül említett épített környezet megóvása sincs a fenntarthatósághoz társítva.
Hosszú távú fejlődést megalapozó környezetstratégiai területek		
A fenntarthatóságot, az épített környezet és a természeti erőforrások mennyiségi, minőségi védelmét és a gazdasági versenyképességet, megélhetést, foglalkoztatást és önellátást egyidejűleg biztosító gazdasági tevékenységek és ágazatok fejlesztése	3	A 1.1.1.2. és 1.1.1.3. célokban megfogalmazott K+F központok kialakítása, a kutatási tevékenységgel közvetett módon az erőforrások és a termőföld védelmét, a fenntarthatósági követelmények érvényesítésének lehetőségét és a versenyképesség növelését segítik elő. A koncepció 1.1.2-es stratégiai célja az élelmiszeripar, textil- és bőripar, építőipar, gépgyártás, fémfeldolgozás, és a szén-és kőbányászat területeit érintve tartalmazza a fejlesztési elképzeléseket, azonban a fenntarthatóság nem minden esetben kerül kifejtésre. A célok fenntarthatósággal összefüggő tartalma a magasabb hozzáadott értékű, magasabb élőmunka igényű tevékenységek szorgalmazása, illetve a figyelem felhívása a fenntarthatóság figyelembevételére.
Vízgazdálkodási szemléletváltás, vízmegtartás -pótlás, -elvezetés komplex, a gazdálkodással, tájszerkezettel összhangban történő működtetése	2	Vízgazdálkodással összefüggő javaslatokat a 1.3.1.7., a „A klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése" c. fejezet, illetve a 1.1.3.8., „A környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések" c. fejezet tartalmaz.
Energiatakarékosság, alternatív,	3	A koncepció 1.3.2.3-es fejezete a helyi és természeti

megújuló energiára épülő helyi energiatermelési és ellátási rendszerek kiépítése		energiaforrások jobb kihasználására irányul. A 1.1.1.4-es cél a helyi megújuló energiák felhasználására alapozva fogalmazza meg kutatóközpont létrehozását, mely a későbbiekben jó alapot nyújthat helyi rendszerek kiépítéséhez.
Környezeti nevelési és szemléletformálási feladatok erősítése	2	Környezeti nevelés a 1.3.2.6., „Minta ökotelepülés kialakításának lehetősége, ökologikus gondolkodás elsajátítása" c. fejezetben jelenik meg a természeti környezetben történő oktatás (erdei iskola) széleskörű elterjesztésének célkitűzésével.
Barnamezős beruházások szorgalmazása	1	Az 1.1.3.8. prioritás említi a fejlesztések megvalósításánál a barnamezős területek preferálását a zöldmezős beruházásokkal szemben.
Az épített környezet értékeinek védelme, valamint az épített örökség erőforrásként való használata	2	Az épített környezet védelme közvetetten, a 1.1.3.1, a 1.1.3.5, és a 1.1.3.6 fejezetekben, a fejlesztésekhez kapcsolódóan jelenik meg a koncepcióban. A vidékies jellegű városok fejlesztésén (1.3.2.2.) belül kerül konkrétan említésre az épített környezet megóvása, mely elengedhetetlen a megvalósuló fejlesztések érvényesülése érdekében is.

1. táblázat: Illeszkedés a Nemzeti Fejlesztés 2020 átfogó céljaihoz

Illeszkedés a Nemzeti Vidékstratégia 2020 környezeti céljaihoz

A Nemzeti Vidékstratégia célja, hogy a vidéki térségeink nagy részén érvényesülő kedvezőtlen folyamatokat megfordítva, a fenntarthatóságot és a vidéki élet értékeit középpontba állító jövőkép alapján kijelölje az ország vidékpolitikájának célkitűzéseit, alapelveit, valamint az azok elérését biztosító programok és intézkedések végrehajtási kereteit. A vidéki Magyarország egészének megújítását tűzi ki célul, ezért a **vidékfejlesztés**re, az **agrár- és élelmiszergazdaság**ra, valamint a **természeti erőforrások fenntartható hasznosítás**ára, a **természeti értékek megőrzésére** és a **környezet védelmére** vonatkozóan határoz meg tennivalókat.

A stratégia legfontosabb területei a **foglalkoztatás növekedése**, a kis- és közepes méretű gazdaságokra és azok szövetkezeteire épülő **kiegyensúlyozott és sokszínű mezőgazdaság**, termelési szerkezet, a **helyi élelmiszertermelés** és élelmiszerpiacok megerősödése, a **vidék helyi közösségeinek megerősödése**, népesedési mutatóinak javulása és a **biológiai sokféleség**, az egészséges természeti rendszerek megőrzése.

NVS2020 környezettel kapcsolatos stratégiai céljai	**Illeszkedés** (1: gyenge kapcsolat 2: közepes kapcsolat 3: erős kapcsolat)	**TMTK kapcsolat**
Természeti értékek védelme, fenntartható természeti erőforrás- és tájgazdálkodás Talajvédelmi program, Természeti értékek, területek, ökoszisztéma szolgáltatások védelme és helyreállítása, Környezetbiztonsági program, Árvízvédelmi program, Vízkészlet- és vízminőségvédelmi program, Területi vízgazdálkodási program, Ásványi nyersanyag és energiaerőforrás gazdálkodási program	3	A természeti értékek, erőforrások védelme minden fenntartható fejlesztés alapja. A koncepció 1.1.3-as stratégiai céljában számos alkalommal megjelenik az értékek védelme közvetlenül, és közvetetten is a turisztikai potenciálok javítása, és a bemutatás elősegítése által. A fenntartható erőforrás- és tájgazdálkodással van összhangban a termálfürdők fejlesztése (1.1.3.5.), a helyi megújuló energiaforrások szorgalmazása (1.3.2.3.), a fenntarthatóság figyelembevételével történő szén- és kőbányászat újraindítása (1.1.2.9.), a minta ökotelepülés kialakításának gondolata (1.3.2.6.) és a klímaadaptációt is szolgáló, a mezőgazdasági termeléssel is összhangba hozott vízhasználat, vízvisszatartás (1.3.1.7.).
Vidéki környezetminőség Ivóvíz program, Szennyvíz program, Települési vízgazdálkodás, Zöldterületi rendszer fejlesztése, helyi természeti értékek védelme, Hulladékgazdálkodási program, Levegőminőség-védelmi és zajterhelés csökkentési program	1	Az NVS2020 vidéki környezetminőséghez kapcsolódó témaköreinek mindegyike szerepel a koncepció „A környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések” (1.1.3.8.) c. fejezetében.
Föld- és birtokpolitika Földhasználati szerkezetátalakítási, tájgazdálkodási program, Föld- és birtokrendezési program	1	A TMTK nem tér ki részletesen a birtokrendezési lehetőségekre, illetve annak pozitív tájalakítási lehetőségeire.
Fenntartható agrárszerkezet- és termeléspolitika Ökológiai gazdálkodás program, Ártéri tájgazdálkodás program Védett és érzékeny természeti területek gazdálkodási programjai (MTÉT, Natura 2000), „Kert-Magyarország” kertészeti program, Génmegőrzés, biológiai alapok fejlesztése program, Nemzeti erdőprogram	2	A koncepció a magasabb élőmunka igényű zöldség-, gyümölcs-, és gyógynövénytermesztés arányának, illetve a biotermékek előállítási arányának növelését, illetve a növénytermesztés és az arra épülő állattenyésztés gazdasági egyensúlyát említi (1.1.2.3.), azonban részletesen nem tér ki a fenntartható agrárszerkezet kialakítására, a célrendszer inkább részben a mezőgazdaságra is épülő iparágak fenntartható fejlesztését tartalmazza (1.1.1., 1.1.2.).

		Gazdálkodással összefüggő programok közül egy minta ökotelepülés kialakításával kapcsolatban (1.3.2.6.) tartalmaz célokat a dokumentum.
Helyi gazdaságfejlesztés Helyi élelmiszerfeldolgozás, helyi piac és élelmiszerellátási program, Komplex helyi (térségi) vidékfejlesztési (energiaellátási) program,	3	A helyi gazdaságfejlesztés a koncepció egyik fontos prioritása, melyet több célterület is elő kíván segíteni. A koncepció részletesen kitér az egyes feldolgozó iparágak fejlesztésére (1.1.2.1., 1.1.2.3.), illetve az ezt segítő logisztikai alközpontok (1.1.1.5.), kutatási bázisok (1.1.1.3.), és termelői összefogások (1.3.1.1., 1.3.1.2.) kialakítására. Tartalmazza a helyi piacok létesítését (1.3.1.4.), a minőségi haltenyésztés, és -feldolgozás elősegítését (1.3.1.5.), illetve a helyi erőforrásokra támaszkodó energiahasznosítást is (1.3.2.3.).

2. táblázat: Illeszkedés a Nemzeti Vidékstratégia 2020 átfogó céljaihoz

Illeszkedés a III. Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-III 2009-2014) céljaihoz

A Program kidolgozásáról, céljáról, tartalmáról és megvalósításáról a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. Törvény rendelkezik. A harmadik Nemzeti Környezetvédelmi Program az ország fenntartható fejlődési pályára való átállását kívánja sajátos eszközeivel elősegíteni. A környezeti szempontok és összefüggések megjelenítésével, a társadalmi és gazdasági lehetőségekkel összehangolt, szükséges intézkedések meghatározásával rendszerbe foglalja a környezet védelmére irányuló célokat és feladatokat. Az NKP célrendszerében megfogalmazott 220 célból mintegy 70-nek van területi vetülete.

NKP-III átfogó terület	**NKP célok**	**Illeszkedés** 1: gyenge kapcsolat 2:közepes kapcs. 3: erős kapcsolat	**TMTK kapcsolat**
5.2. Éghajlatváltozás			
5.2.1.3. Közlekedés	A közlekedési-szállítási eredetű környezetterhelés (különösen a szálló por terhelés) csökkentése, a közlekedési-szállítási teljesítmény és a szén-dioxid kibocsátás növekedésének szétválasztása.	1	A TMTK céljai nagymértékben megfelelnek az NPK közlekedési céljainak, mivel a koncepcióban szerepet kap a helyközi mobilitás elősegítése a rászorulók támogatásával (1.3.2.1.), a közösségi közlekedés fejlesztése, a települések közötti közúti, vízi és vasúti közlekedés javítása (1.3.1.3.). A koncepció egyedül a
	A vasúti szállítás előtérbe helyezése, de legalábbis az áru- és személyszállításon belüli aránya visszaszorulásának megállítása.	3	
	A távolsági közösségi közlekedés versenyképességének javítása.	3	

NKP-III átfogó terület	**NKP célok**	**Illeszkedés** 1: gyenge kapcsolat 2:közepes kapcs. 3: erős kapcsolat	**TMTK kapcsolat**
	A vízi közlekedés és szállítás fejlesztése a természeti értékek védelme és az ökológiai rehabilitáció komplex figyelembevételével.	3	környezetterhelés csökkentésére nem tér ki.
5.2.1.5. Erdőgazdálkodás	A hazai szén-dioxid nyelő- és tároló kapacitások erősítése az erdőgazdálkodásban.		A koncepció nem tartalmazza.
5.3. Környezet és egészség			
5.3.3.1. Ivóvíz	Az ivóvíz-szennyezők miatt fennálló egészségi kockázatok jelentős csökkentése.	3	A koncepció „A környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések” (1.1.3.8.) c. fejezete tér ki a vízbázisok fejlesztésére, az egészségügyi határértéknek megfelelő vízminőség előállítására, mely többek között az ivóvizekre is kiterjed.
	Az ivóvíztermelés- és elosztás biztonsági hiányosságainak megszüntetése.	2	
	A lakosság számára az egészséges ivóvízhez való hozzáférés egyenlő esélyű biztosítása.	3	
5.4. Települési környezetminőség			
5.4.1.1. Környezeti szempontok érvényesítése a településfejlesztésben és a településrendezésben	Előrelátó, tudatos településfejlesztés a társadalmi - gazdasági - környezeti szempontok figyelembevételével.	2	„A környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések” (1.1.3.8.) c. fejezet szorgalmazza a barnamezős beruházásokat a zöldmezős beruházásokkal szemben.
	Takarékos területfelhasználás, barnamezős területek újrahasználatának előtérbe helyezése.	3	
5.4.1.2. Települési zöldfelület	Összefüggő, egységes zöldfelületi rendszer kialakítása, növelése, megújítása, fenntartása.	2	A koncepció önállóan az 1.1.3.8. és az 1.3.2.2. célban tér ki a megóvásukra és növelésükre. Emellett a szabadidős kulturális és sport tevékenységek lehetőségeinek bővítése (1.2.2.5., 1.3.2.5.) feltételezheti a zöldfelületek növekedését, azonban ez az összefüggés a koncepcióban nem meghatározott. A vidékies jellegű városok fejlesztése (1.3.2.2.) cél tartalmazza a zöldfelületek fejlesztését, igaz, ez a cél nem tér ki a többi településtípus zöldfelületi fejlesztésére.
	A zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, a zöldterületek elérhetőségének és minőségének javítása.	2	
	A zöldfelületek vizuális, esztétikai célú fejlesztése.	2	
5.4.1.3 Épített környezet	Az épített környezeti értékek védelme és az ehhez szükséges feltételek biztosítása.	2	Az épített környezet védelme közvetlenül a 1.3.2.2. célban,

NKP-III átfogó terület	**NKP célok**	**Illeszkedés** 1: gyenge kapcsolat 2:közepes kapcs. 3: erős kapcsolat	**TMTK kapcsolat**
	Leromlott településrészek megújítása a környezeti szempontok figyelembe vételével.	2	közvetetten, a 1.1.3.1., a 1.1.3.5., és a 1.1.3.6. fejezetekben, a turisztikai fejlesztésekhez kapcsolódóan jelenik meg a koncepcióban. A zajvédelem és a levegőminőség-védelem témakörei az 1.1.3.8. célban kerülnek említésre. A koncepció célul tűzte ki helyközi mobilitás javítását a rászorulók támogatásával (1.3.2.1.), illetve a közösségi közlekedés fejlesztését is (1.3.1.4.). A kerékpáros közlekedés fejlesztése külön prioritásként szerepel (1.1.3.7.).
	Légszennyezettség kialakulásának megelőzése.	1	
	A levegő minőségének védelme: a szennyezettség csökkentése, illetve a jó minőség megőrzése- az ún. zónákba nem sorolt- tiszta levegőjű térségekben:	3	
	A zaj- és rezgésterhelés mértékének, az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatásának, egészségkárosító kockázatának csökkentése:	2	
	A zaj- és rezgésforrások számának csökkentése.	2	
	A határérték feletti zajterhelés megszüntetése az ipari és szolgáltató létesítmények környezetében.	1	
	Fenntarthatóbb települési közlekedési rendszerek kialakítása (környezetkímélőbb, energia- és költségtakarékosabb személy- és áruszállítás).	3	
	Az egyéni és a közösségi közlekedés igénybevételi részarányát érintő romlási folyamatok mérséklése, lehetőség szerint megállítása, illetve a jelenlegi kedvező arány további javítása.	2	
	Az egyéni, nem motorizált közlekedési formák elősegítése, fejlesztése.	3	
5.4.5.1 Biztonságos ivóvízellátás	A vízi közmű üzemeltetési struktúra fejlesztése.	2	A koncepció „A környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések” (1.1.3.8.) c. fejezete tér ki a vízbázisok fejlesztésére, az egészségügyi határértéknek megfelelő vízminőség előállítására, illetve az elöregedett, elszennyeződött hálózatok cseréjére, mely többek között az ivóvizekre is kiterjed.
	Az ivóvíz szolgáltatás biztonságának növelése, a hálózati felújítások elvégzése.	2	
5.4.5.2 Szennyvízel-vezetés és -	2015. december 31-ig a lakosság 89%-a számára a csatornázottság biztosítása a 2000 LE feletti	3	A koncepció célja (1.1.3.8.) a 100%-os csatornázottság kiépítése, a nagyobb

NKP-III átfogó terület	**NKP célok**	**Illeszkedés** 1: gyenge kapcsolat 2:közepes kapcs. 3: erős kapcsolat	**TMTK kapcsolat**
kezelés	agglomerációkban.		településeken szennyvíztisztító telepek létesítése, kisebbeken pedig alternatív megoldások alkalmazásának támogatása, s a már meglévő szennyvíztelepek bővítése, fejlesztése, illetve korszerűsítése.
	Az összegyűjtött szennyvizek 100%-ának legalább biológiai fokozatú tisztítása 2015. december 31-ig.	3	
	A „közműolló” fokozatos bezárása.	3	
	A Szennyvíz Programban nem szereplő, de gazdaságosan kiépíthető és üzemeltethető rendszerek létesítése.	3	
	Az egyedi szennyvízelhelyezési, -tisztító és -tároló berendezések, létesítmények használatának, valamint a természet közeli kezelési megoldások alkalmazásának ösztönzése.	3	
5.5. A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem			
5.5.1.1. Védetté nyilvánítás	Védelemre tervezett területek, védelemre szoruló fajok: védetté nyilvánítások véghezvitele.		Nem TMTK feladat
5.5.1.3. Natura2000 területek	Az EU által előírt kötelezettségek teljesítése.	3	A koncepció figyelmet fordít a Natura2000 területek védelmére is (1.1.3.8.).
5.5.1.4. Egyéb nemzet-közi minősítésű területek	A ramsari vizes élőhelyek megőrzése és bölcs hasznosítása, az egyezmény végrehajtás társadalmi elfogadásának javulása.		Nem TMTK feladat
5.5.1.5. Barlangtani, földtani és felszínalak-tani értékek, ásványok	A nyílt karsztterületek és barlangok hatékonyabb felszíni védelmének biztosítása.		Nem közvetlen TMTK feladat
5.5.1.6. Ex lege védett lápok és szikes tavak, források, víznyelők, kunhalmok, földvárak	Az ex lege területek felmérésének és nyilvántartásának áttekintése és hatékonyabbá tétele.		Nem közvetlen TMTK feladat
	Az ex lege területek hatósági határozattal való kijelölésének és ingatlan-nyilvántartási feljegyzésének befejezése.		Nem közvetlen TMTK feladat
5.5.1.7. A tájszerkezet, tájjelleg, tájpotenciál védelme	A természet- és tájvédelmi érdekek érvényesítése a terület- és településfejlesztés és -rendezés, az ágazati tervezés (különösen mező- és erdőgazdálkodás, vízgazdálkodás, közlekedés és egyéb műszaki infrastruktúra-	3	A TMTK módosítása összhangban áll a területrendezési célokkal (OTrT, megyei terv).

NKP-III átfogó terület	**NKP célok**	**Illeszkedés** 1: gyenge kapcsolat 2:közepes kapcs. 3: erős kapcsolat	**TMTK kapcsolat**
	fejlesztés) során, valamint az adó- és támogatáspolitikában.		
5.5.1.8. Érzékeny Természeti Területek	A biodiverzitás megőrzését biztosító extenzív mezőgazdálkodási rendszerek elterjesztése és fenntartása.	1	Az ÉTT, MTÉT területek (érzékeny természeti területek) nem kerültek külön megemlítésre.
5.5.2.2. Területkezelés	A védett és a Natura 2000 területek minél nagyobb körére terjedjenek ki az agrárkörnyezetgazdálkodási és természetvédelmi célú uniós támogatási rendszerek.	1	A koncepció nem tartalmazza.
5.5.2.3. Fajok megőrzése, kezelése	Az inváziós fajok elterjedésének megelőzése, korlátozása, visszaszorítása.		Nem közvetlen TMTK feladat
5.5.2.4. Élettelen természeti értékek	Az élettelen természeti értékek megóvása.	2	A koncepció az élettelen értékek közvetlen megóvását nem, csupán az ásványkincsek fenntartható kitermelését tartalmazza (1.1.2.9.).
5.5.3.1. Károsodott területek helyreállítása, természeti értékek károsodásának megelőzése	A vizes élőhelyek helyreállításának folytatása, a Kárpát-medencei speciális élőhelyek természeti állapotának javítása és az erdőterületek a természetességének fokozása.	1	A koncepció 1.1.3.8. fejezete tér ki a tájsebek rehabilitálására és rekultivációjára.
	A felhagyott, illetve tájképromboló épített elemek, felszíni tájsebek, felhagyott katonai gyakorlóterek stb. rehabilitációja.	3	
5.5.3.2. Genetikai erőforrások megőrzése	A genetikai erőforrások megőrzése, az ezt elősegítő különböző megoldások támogatása.	1	Nem TMTK feladat, de a 1.3.2.6. célkitűzés magában foglalja az ökológiai gazdálkodás elterjesztését, mely kedvező a genetikai erőforrások megőrzése szempontjából.
5.6. Fenntartható terület- és földhasználat			
5.6.1. Területrendezés és környezetvédelem	Az országos és térségi területi tervezés során a társadalmi, környezeti és gazdasági szempontok összehangolása a természeti tér, erőforrások és értékek védelme, fenntartható hasznosítása, valamint a környezetterhelés megelőzése érdekében.	3	A TMTK szemléletét alapvetően áthatja a fenntarthatósági alapelvek figyelembevétele.

NKP-III átfogó terület	**NKP célok**	**Illeszkedés** 1: gyenge kapcsolat 2:közepes kapcs. 3: erős kapcsolat	**TMTK kapcsolat**
5.6.2. Ásványkincsekkel való fenntartható gazdálkodás	A társadalom szükségleteinek kielégítését biztosító ásványi nyersanyagok kitermelése és hasznosítása során a környezetterhelés csökkentése és a környezeti károk megelőzése (okszerű és takarékos anyaghasználat, újrahasználat).	2	A 1.1.2.9. prioritás tartalmazza a szén- és kőbányászat újraélesztését a fenntarthatóság figyelembevételével.
5.6.3. Talajok védelme és fenntartható használata	A talajok termékenységének védelme, a talajdegradációs és -szennyező folyamatok megelőzése, illetve mérséklése.	1	A talajvédelem közvetlenül nem jelenik meg a koncepcióban.
	A termőföld mennyiségi és minőségi védelme.	2	A mezőgazdasági termelés és a borászati tevékenységek fejlesztését, hátterének megalapozását szolgáló, a 1.1.1.2. és 1.1.1.3. célokban megfogalmazott, K+F központok kialakítása közvetett módon a termőföld védelmét is szolgálják. A 1.1.2-es célban megjelenik a szántóföldi, zöldség- és gyümölcstermesztés arányának növelése, mely a termőföldek mennyiségi védelmét biztosítja.
5.6.4. Környezetbarát mezőgazdasági gyakorlat	A mezőgazdasági eredetű környezetterhelés csökkentése.		A koncepció nem tartalmazza.
5.6.5. Az erdőgaz-dálkodás környezeti aspektusai	Az erdőterületek kiterjedésének növelése (elsősorban az éghajlatváltozás nyomán megváltozó termőhelyi adottságokhoz alkalmazkodni tudó állományokkal, őshonos fajokkal).		A koncepció nem tartalmazza.
	A termőhelyi adottságoknak és a természetes állapotnak megfelelő erdőszerkezet-átalakítás az erdő ökológiai, biodiverzitási értékének növelése érdekében.		
5.7. Vizeink védelme és fenntartható használata			
5.7.3.5. Vízvissza-tartáson alapuló belvízgazdálkodá	A belvizek okozta károk megelőzése, csökkentése (biztonságos belvízlevezetés) és a víz visszatartás, hasznosítás növelése.	3	A koncepció a klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése kapcsán említi a belvízkárokat, melyek megfékezését tájba illő

NKP-III átfogó terület	**NKP célok**	**Illeszkedés** 1: gyenge kapcsolat 2:közepes kapcs. 3: erős kapcsolat	**TMTK kapcsolat**
s			víztározók építésével kívánják elérni (1.3.1.7.).
5.7.3.6. Dombvidéki tározás	A vízkárok mérséklése, a víz visszatartása, a vízfolyások érintett szakaszain a társadalmi igényekhez és az épített környezethez illeszkedő természetközeli patakszabályozás, illetve revitalizáció megvalósítása.	3	Az egyenetlen csapadékeloszlás egyre több esetben teszi szükségessé víztározók kialakítását. A klímaváltozás negatív hatásainak kiküszöbölése érdekében tartalmazza a célrendszer a vízkárok mérséklését víztározók építésével (1.3.1.7.).
5.7.3.8. Helyi és térségi jelentőségő vízrendszerek védelme	A helyi és térségi jelentőségű felszíni vizek mennyiségi és minőségi védelme.	2	A koncepció egyedül a Sió turisztikai hasznosításának fejlesztésével összefüggő mederrendezést, illetve a vízszállító képességének a helyreállítását említi (1.1.3.3.).
5.7.3.9. Belterületi vízrendezés	Belterületen a kisvízfolyások árvízi kockázatának csökkentése, a belvízi elöntések mérséklése, illetve megelőzése. A bel- és csapadékvízzel való gazdálkodás fejlesztése.	2	A koncepció nem rendelkezik külön a belterületi vízrendezésről, a klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése általánosságban tartalmazza az árvizek, belvizek elleni védekezést (1.3.1.7.).
5.8. Hulladékgazdálkodás			
5.8.3.1. A települési hulladékok biztonságos ártalmatlanítása	A régi, felhagyott, bezárt lerakók folyamatos rekultiválása és monitorozása.		A koncepció nem tartalmazza.

3. táblázat: Illeszkedés az NKP-III céljaihoz

3.3. Az új koncepció összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal

Tolna Megye Területrendezési Terve

(2012, Környezetterv Kft.)

A megyei területfejlesztési koncepció készítését egy évvel előzte meg a megyei területrendezési terv készítése. A megyei területrendezési terv célját a tervről szóló 1/2005.(II.21.) számú rendelet tartalmazza:

1.§.(1) A rendelet célja, hogy meghatározza a megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.

A megyei területrendezési terv sem az elfogadott, sem az alátámasztó munkarészeiben nem rögzít a fent idézett - általános, tulajdonképpen a területfejlesztési törvényből következő - célon túl megyei sajátosságokat tükröző további célkitűzéseket.

Tolna Megye Környezetvédelmi Programja 2000

(ÖKO-ECO Környezetvédelmi Tanácsadó Bt.)

A megye környezetvédelmi feladatait elsődlegesen a környezetvédelemmel összefüggő törvények szabályozzák. A hatályos környezetvédelmi program az első Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz illeszkedően készült el 2000-ben. Azóta a II. és a III. Nemzeti Környezetvédelmi Program elkészítése is megtörtént, így a megye programja tartalmát tekintve elavultnak tekinthető. Mindezen okok miatt annak célkitűzéseit részletesen nem vetjük össze a készülő fejlesztési koncepció környezeti céljaival.

3.4. A változatok közötti választások

A megyei területfejlesztési koncepció nem tartalmaz változatokat. Ezért a 2/2005. (I.11.) Korm. rend.-ben előírt fejezet a környezeti értékelésben nem releváns.

4. TOLNA MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK VIZSGÁLATA

4.1. A koncepció részcéljainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló - 2011-ben módosított - 1996 évi XXI. Törvény szerint a területfejlesztés feladata egyrészt az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása, másrészt a rövid, közép- és **hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása**, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben.

A releváns tervekkel, országos koncepciókkal való konzisztencia vizsgálat bemutatását korábbi fejezetek tartalmazzák. Alábbiakban a koncepció célrendszerének egymás közti környezeti szempontú konzisztenciáját vizsgáljuk.

Tolna megye területfejlesztési koncepciója három átfogó és azon belül hét stratégiai hosszútávú célt fogalmaz meg:

1.1. A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése

1.1.1. Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként

1.1.2. Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás, élelmiszeripar, textil- és bőripar)

1.1.3. A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása

1.2. Társadalmi megújulás

1.2.1. Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása

1.2.2. A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése

1.3. A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése

1.3.1. Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel

1.3.2. Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése

A koncepció szemlélete összességében tükrözi a fenntarthatóság elvét, számos célterületnél említésre kerül többek között az erőforrásokkal való kíméletes gazdálkodás, a magas

hozzáadott értékű kapacitások szorgalmazása, illetve maga a fenntarthatóság figyelembevétele. A koncepció célrendszere a társadalom, a gazdaság, és a környezet hármas egységét tartalmazza, melyek harmonikus összhangjára törekszik. A környezeti szempontok érvényre jutásának leggyakrabban a gazdaságfejlesztési érdekek szabnak gátat, melyen belül egy jellemző konfliktusforrást jelent a közlekedésfejlesztés, és az ebből eredő terhelések megnövekedése. A Tolna megyei koncepció fontos prioritásai közé tartoznak az egyes gazdasági ágazatok térségi fejlesztései, az erőforrások jobb kihasználása, és a közlekedésfejlesztés is, azonban a fejlesztések szorgalmazása és a versenyképesség növelése nem feltétlen áll ellentétben a környezet megóvásával. A koncepció, mely átfogó, hosszú távú célokat, és egy elérni kívánt jövőképet fogalmaz meg, tartalmában nem igényli a teljes részletességet, így ezen a szinten még nem jelennek meg a gazdaság, a társadalom, és a környezet közötti szempontok ütközései. Mindezen által a három terület összhangjára az alacsonyabb rendű tervezésnél kiemelt figyelmet kell ordítani, hogy a fenntarthatóság elvei és a környezeti szempontok a konkrét területegységek esetében, és a megvalósítás szintjén is érvényesülhessenek. Összességében megállapítható, hogy a megyei koncepció céljainak vizsgálatakor markáns, ellentmondó alapelvek, célok nem fedezhetőek fel.

A fenntarthatóságot kiemelő célok a következők:

1.1.2.9. A szén-és kőbányászat újraélesztése és arra épülő gazdaságfejlesztés Nagymányok és Váralja térségében a környezeti fenntarthatóság figyelembevételével

1.1.3. A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása

1.1.3.8. Környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések

1.3.2.6. Minta ökotelepülés kialakításának lehetősége, ökologikus gondolkodás elsajátítása

4.2. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

Környezeti jellemzők azonosítása, melyekre a Koncepció hatással lehet

A koncepcióhoz készült helyzetfeltáró munkarészek tartalmazzák Tolna megye környezeti elemeinek állapotát illetve az alakulásukat befolyásoló fontosabb tényezőket. A tanulmány összefoglaló megállapításai környezeti közegek szerinti bontásban a következők:

Levegőtisztaság védelem

A megye levegőjének minősége a mért gáz halmazállapotú komponensek (kéndioxid, nitrogénoxid, formaldehid, benz(a)pirén) tekintetében az 1-es, a szilárd halmazállapotú komponensek (ülepedő por, szállópor) tekintetében a 2-es minőségi osztályba sorolható. Jelentősebb légszennyezések egyrészt a közlekedésből eredő szálló por következtében jelentkeznek, különösképpen a 6-os, az 56-os, a 63-as és 65-ös utak által érintett

településeken. Emellett a fűtési szezonban fordulnak elő számottevő szennyezések azokon a településeken, ahol a vezetékes gáz kiépítése még nem történt meg; illetve egyre nagyobb gondot jelent a pollenszennyezettség is.

Zaj és rezgés elleni védelem

A zaj okozta terheléseket legnagyobb mértékben a közlekedés határozza meg, az ipari eredetű terhelés a megyére nem jellemző. A nagy átmenő forgalom okozta problémák a jelentősebb főutak mentén fordulnak elő, mely zajterhelést a forgalomelterelésekkel, illetve elkerülő utak építésével lehet csökkenteni. Ily módon került csökkentésre a Szekszárdon áthaladó jelentős mennyiségű forgalom is az M6-os autópálya kiépítésével és az elkerülő út megépítésével. A tanulmány javaslata szerint a jövőben a nagyobb zajterheléssel járó ipari létesítményeket kizárólag ipari parkokba, vagy ipari övezetekbe indokolt telepíteni.

Felszíni vizek védelme

A megye felszíni vizeinek állapota összességében jó minőségű. Első osztályú víz jellemzően csak a Duna Paks alatti szakaszán fordul elő az év nagy részében. Mérések alapján a Paksi Atomerőmű nem gyakorol káros hatást a vízminőségre. A Duna többi szakasza jellemzően a III.-as illetve a IV.-es vízminőségi osztályba sorolható. Az Alsó-Duna-Völgyi Vízügyi Igazgatóság havonta végez méréseket, ahol vizsgálja a Duna biológiai állapotát és az algásodottság mértékét, azonban az adatok jelenős mértékben függenek a vízállástól, mivel az alacsonyabb vízállás mellett a szennyezettség is jelentősebb. A Kapos a Koppány, a Nádor csatorna, a Sió vízminősége az elmúlt tíz évben folyamatosan javult, mely az egyre korszerűbb szennyvíztisztító berendezéseknek, és a hosszú évek óta tartató tudatos vízvédelmi programoknak köszönhető.

Felszín alatti vizek védelme

A térségben a vízbeszerzés általában megfelelő védőréteggel rendelkező rétegvizekből történik, Szekszárdnál és néhány dunamenti községnél a dunai kavicsteraszra épített kutak működnek. A vizek egyes komponenseinek magas aránya miatt általában vas és mangántalanítás szükséges a kitermelés után. Emellett előfordul, hogy arzénmentesítésre is szükség van, jellemzően Dunaszentgyörgy környékén. A rétegvizekre a magas ammónia tartalom jellemző. A megyében jelentős hévíz készletek vannak a Dombóvár, Tamási, Szekszárd, Bonyhád települések által lehatárolt térségben. A hévíz források többszintű (turisztikai, mezőgazdasági, távhőellátási) hasznosítása nem jellemző, csupán kisebb fejlesztések történtek a térségben. A hévizek gyógyászati célú hasznosítása szinte minden térségben megkezdődött, de a keresleti oldal megosztásával egymás versenytársaivá kezdenek válni a gyógy- és élményfürdők.

Talaj- és földvédelem

A megye jó termőterületekkel rendelkezik, legnagyobb problémát az erózió okoz, mellyel nagy területek érintettek. Emellett a mezőgazdaságra jellemző monokultúrás szántóföldi növénytermesztés, a túlzott mértékű műtrágyázás és vegyszerezés hosszabb távon jelentős mértékben károsítja a termőföldek állapotát, illetve másodlagosan szennyezheti a felszín alatti vizeket is.

Hulladékgazdálkodás

A megyét érintő hulladékgazdálkodási rendszerek:

Dél-Balaton és Sió-völgye hulladékgazdálkodási projekt
A projekt célja, hogy a térségben a csatlakozott településeken megvalósuljanak a szelektív hulladékgyűjtés és a hulladék újrahasznosítás műszaki és szervezeti feltételei. A projekt keretében három környezetbarát hulladékkezelő telep épült meg, melyből egy Tolna megyében található, s a programhoz emellett 69 db Tolna megyei település társult.

Kapos-menti hulladékgazdálkodási rendszer
A rendszer 118 tagot fog össze, melyből 6 Tolna megye területére esik. A program keretében 28 lerakó rekultivációja történik, mely mellett egy korszerű hulladékkezelő telep is létesül Kaposváron.

Mecsek-Dráva hulladékgazdálkodás projekt
A kiépült komplex hulladékgazdálkodási rendszer három megye 313 településének hulladékkezelését vállalta, melyből 5 település Tolna megyei. A projekt tartalmazza hulladékudvarok (22 db) rendszerének kiépítését, két komplex központ létesítését, és négy átrakó állomás létrehozását, amelyből egy, a kaposszekcsői esik Tolna megye területére.

Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás
169 önkormányzat hulladékgazdálkodási tevékenységét szervezi. tevékenység itt is két fő elemből áll: egyrészt a korábbi hulladéklerakók rekultivációjából, másrészt az EU-s előírásoknak megfelelő új, korszerű hulladékgazdálkodási rendszer megvalósításából. 5 Tolna megyei település rekultivációja valósult meg. A szervezett hulladékkezeléshez Tolna megyéből 9 település csatlakozott.

Paksi térségi hulladékgazdálkodási rendszer
Hét település kezdeményezte egy társulás létrehozását, hogy 2013-tól kezdve a paksi szeméttelep korszerűsítésével, közösen oldják meg a hulladékok elhelyezését és hasznosítását. A rendszer elemei a paksi szemétlerakó korszerűsítése, azaz egy új hulladéklerakó, egy szelektív válogató csarnok és egy komposzttelep építése. Szervesen ehhez a rendszerhez tartozik a Pusztahencse-Földespusztán megépült 1,2 MW teljesítményű biogáz erőmű, amely a biológiailag lebomló hulladékokból állít elő energiát. Az említett létesítmények 2013 tavaszra készültek el, így az új hulladékgazdálkodási rendszer üzembe állt.

Nemzeti Radioaktív-hulladék tároló Bátaapáti

A Paksi Atomerőmű üzemeltetése során keletkező szilárd és folyékony, kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok végleges elhelyezésére szolgál a Bátaapátiban építés alatt lévő radioaktív hulladéktároló. A folyékony hulladékok is szilárdításra kerülnek, így a csak szilárd halmazállapotú hulladékot 200 literes acélhordókban helyezik el a telephely központi épületében. A 3.000 db. hordó befogadására alkalmas csarnokban minőségi ellenőrző vizsgálatok és a hulladék előkészítése történik a föld alatti tárolásra. A föld alatti tárolók építése még folyamatban van, a központi épület a telephelyen megépült.

A megyében a veszélyes hulladékok mennyisége évről évre csökken, melynek legfőbb okai a gazdasági szerkezet átalakulása és a fejlődő hulladékgazdálkodás. A legnagyobb mennyiségű veszélyes hulladékot 3 város, Dombóvár, Simontornya és Szekszárd termeli. Jelentős, évek óta tartó problémát jelentettek a Simontornyai Bőrgyár Rt. felhalmozott hulladékai, amelyek ártalmatlanítása folyamatban van. Folyamatosan rekultivációra kerülnek illetve kerültek a nagyobb települések szeméttelepei is s így a potenciális veszélyes hulladék károkozás lehetősége is mérséklődik.

A környezeti állapot egyéb jellemzőinek leírása - terhelhetőség

A Koncepciót megalapozó helyzetértékelés külön fejezetben foglalkozik a táj terhelésének és terhelhetőségének meghatározásával. Tolna megye tájhasználatára alapvetően a mező- és erdőgazdasági használat, termelés jellemző, ám ennek ellenére természetvédelmi, tájképvédelmi, vízgazdálkodási, vízvédelmi és turisztikai szempontból kiemelhetőek olyan tájegységek, tájtípusok, amelyek érzékenysége, terhelhetősége eltér a hagyományos mezőgazdasági tájhasználattól.

A megye tájterhelhetőségét az eltérő természeti adottságok az ökológiai természetvédelmi érzékenység és a hagyományos tájhasználat alapján a következő tájtípusokra osztjuk fel:

- Folyómenti táj,
- Dombvidéki - Mezőgazdasági táj,
- Dombvidéki - Erdőgazdasági táj,
- Dombvidéki - Borvidéki táj.

A folyómenti táj sok szempontból való érzékenysége határozza meg a terhelhetőséget, ezért olyan többfunkciós komplex tájgazdálkodás kialakítása fontos, amely a vízgazdálkodás, a természeti adottságokhoz igazodó tájhasználat, a tájképi, természeti értékek védelmének prioritásával biztosítja a Duna-menti települések természeti erőforrásainak fenntartható használatát biztosító környezetkímélő fejlesztését.

Az intenzíven művelt szántóterületek sok esetben alig néhány méterre megközelítik az élővilág és a mikroklíma szempontjából fontos szerepet játszó vízfelületeket, az értékes természetközeli élőhelyeket, amelyek egy része Natura 2000 természet-megőrzési terület. Ezeken a területeken a természetvédelmi érdekeket kell elsődlegesen érvényesíteni a táj

fenntartása során és a településrendezési tervekben szélesebb védősávot kell a tavak mentén szabályozni. A mezőgazdasági táj többi területeinek terhelhetőségében a termőföld védelmének prioritását kell érvényesíteni. Biztosítani kell a mezőgazdasági majorok, telephelyek rendeltetésüknek megfelelő használatát és fejlesztési lehetőségét.

Az erdőgazdasági területeken a meglévő vizes élőhelyeken a természetvédelmi érdekeket kell elsősorban érvényesíteni a tájfenntartás során. Az erdőgazdasági táj többi területén a talaj (termőtalaj), a fás növényzet és az élővilág (élőhelyek) védelmének prioritását kell érvényesíteni.

A borvidékekbe tartozó települések közül is több településen már nem lehet szőlőtermesztésről beszélni. Tekintettel arra, hogy a művelt szőlőhegy, szőlőültetvény történeti, esztétikai, településszerkezeti, építészeti, turisztikai szempontból is az egyik leggazdagabb, legvonzóbb tájelem, tudatosan támogatni kell a borvidéki tájra jellemző szőlőhegyi tájelemek fennmaradását és elsősorban a szőlőművelést.

A koncepció megalapozása, illetve a célok kidolgozása során feltárt környezeti konfliktusok elemzése, értékelése, és a környezeti állapot várható alakulása abban az esetben, ha a koncepcióban megfogalmazott javaslatok nem valósulnának meg

A területfejlesztési koncepció helyzetfeltáró munkarésze nem tér ki önálló fejezetként a környezeti konfliktusok ismertetésére, így ezek elemzését a már ismertetett környezeti elemek állapota alapján végeztük el. Legnagyobb problémát az egyes közegek szennyezettsége jelenti, mely további területhasználatokat is korlátoz, illetve az emberi egészségre is sok esetben veszélyt jelent.

A levegő tisztaság tekintetében a szilárd szennyezők, a szálló és az ülepedő por okoz problémát. A vezetékes gáz kiépítése sok településen nem történt meg, így ebből kifolyóan is szennyezések lépnek fel. Emellett a pollenszennyezettség időszakosan veszélyezteti a lakosság egészségi állapotát.

A felszíni vizek szennyezettsége nem jelentős, az utóbbi években a vízminőség javuló értékei jellemzőek.

A felszín alatti vizek tekintetében a magasabb ásványi anyag tartalom okoz problémát, mely miatt sok esetben vas- mangán-, illetve arzénmentesítésre van szükség.

Zajvédelem tekintetében a forgalmasabb, magasabb rendű főutak menték jellemzőek nagyobb mértékű terhelések.

A talajt a monokultúrás mezőgazdasági termelés, a műtrágya használat, és az erózió veszélyezteti.

4.3. A koncepció céljainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása

A területfejlesztési koncepció alapvető céljai közé tartozik a környezetállapot javítása is. Már az előző fejezetben is említettek szerint a koncepció szintjén a 3 átfogó, a 7 stratégiai, és az ezeken belül kifejtett 49 cél közül egyik sem okozza közvetlenül a környezetminőség romlását, nem állnak ellentétben a fenntarthatósági szempontokkal. Számos prioritás esetében potenciálisan sem kell tartani negatív hatások bekövetkeztétől, melyek például kimondottan a környezeti elemek védelmére fókuszálnak, illetve, mely célok a társadalmi szerkezet átalakításával kapcsolatosak, így ezek jellemzően környezeti következményekkel nem járnak. A fenntarthatóság figyelembe vétele, a környezeti értékek megóvása, a klímaváltozás negatív következményeinek csökkentése több prioritás esetében is megfogalmazódott, azonban vannak olyan célterületek - jellemzően a gazdaságfejlesztésre irányuló elképzelések - melyek a későbbi tervezési folyamatokban magukban hordozhatják a környezetkárosítás bekövetkeztének lehetőségét is.

A természeti erőforrások igénybevételét vagy környezetterhelést kiváltó tényezők

A megye természeti erőforrásainak és épített környezetének szélesebb körű megismertetéséről, potenciáljának javításáról és tematikus összekapcsolásáról szóló cél (1.1.3.), illetve a vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítésére és vonzó vidéki élettér megteremtésére vonatkozó célterületek (1.3.1., 1.3.2.) kapcsolódnak részletesebben a környezet témaköréhez, a környezeti elemek használatához. A használat változása az elemek állapotában is általában valamilyen irányú változást eredményez, mely optimális esetben pozitív, az elemek megóvását, az erőforrások hasznosulásának fejlesztését jelenti, azonban a túlzott igénybevétel és a nem megfelelő módszerek alkalmazása környezetkárosító tevékenységgel párosulhat.

A turizmusfejlesztést is magában foglaló prioritások (1.1.3.), különösen az országos jelentőségű védett természeti területek látogathatóságának fejlesztése (1.1.3.2) is potenciális konfliktusforrást jelent. Ügyelni kell a védettséget megalapozó értékek megóvására, hogy a megnövekedett látogatóforgalom miatt fellépő esetleges problémák (illegális hulladéklerakás, taposás, gyűjtés, tűzgyújtás) ne veszélyeztessék őket.

Az egyik leglényegesebb potenciális környezetterhelés a közlekedésfejlesztést érinti. A térség integrálásának és a belső térszerkezet fejlesztésének alapfeltétele a műszaki infrastruktúra hálózat fejlesztése. A koncepció 1.3.1.3. prioritása fogalmazza meg a közúti, vízi és vasúti közlekedés javítását. Továbbá a közlekedéshez kapcsolódik közvetetten a helyi és térségi logisztikai központok építése is (1.1.1.5., 1.1.1.6.), mely várhatóan nagyobb forgalmat vonz. Az infrastruktúra hálózat kiépítése, fejlesztése, és az abból eredő megnövekedett forgalom számos esetben környezeti konfliktus forrása lehet. Fokozottan kell ügyelni arra, hogy a tervezett fejlesztésekhez elkészüljenek a jogszabály szerinti környezeti hatásvizsgálatok, Natura 2000 hatástanulmányok.

A mezőgazdasági művelés a talajra, a vizekre és az élővilágra gyakorolt hatásai révén kapcsolódik a környezeti elemekhez. A koncepciónak nem képezi témakörét önállóan a mezőgazdasági kapacitások növelése, mivel a gazdaságfejlesztési elképzelésekben a feldolgozóipari kapacitások fejlesztései élveznek elsőbbséget és kiemelt prioritást. A 1.1.2.3. cél részeként jelenik meg a takarmány-előállítás fejlesztése, a szántóföldi növénytermesztés mellett a magasabb élőmunka igényű zöldség- és gyümölcstermesztés, gyógynövénytermesztés, biotermékek előállításának és egyéb kertészeti tevékenységek arányának növelése. Hazánkban jellemző probléma a földek kimerítése, az agrokemikáliák túlzott használata, az eróziót okozó művelési rendszerek folytatása, illetve az élővilágot, élőhelyeket figyelmen kívül hagyó intenzív művelés. A koncepcióban megfogalmazott célok megfelelnek a fenntarthatóság követelményeinek, azonban a termőföld mennyiségi és minőségi védelmét a továbbiakban is szankcionálni kell a gazdák felé az alacsonyabb rendű tervezési folyamatokban.

Az 1.1.2.9. cél tartalmazza a szén- és kőbányászat újraélesztését Nagymányok és Váralja térségében, azonban a fenntarthatóság figyelembevétele külön megemlítésre kerül. Ez nagyon fontos, mivel a bányászati tevékenység majd az összes környezeti elem állapotára hatást gyakorol. Megváltoztatja az eredeti terepfelszínt, a talajadottságokat, a felszíni- és felszín alatti vizek minőségi és mennyiségi paramétereit, illetve ezek szennyeződését okozhatja, mely mellett a meglévő vegetáció eltávolításra kerül, az állatok elpusztulnak vagy elvándorolnak, és a tájkép esztétikai értéke nagymértékben csökken. Tehát a fenntarthatósági szempontok szem előtt tartása mellett is környezetterhelés következik be, azonban a terhelés mértéke csökkenthető, illetve a fellépő tájhasználati konfliktusok mérsékelhetőségét és reverzibilitását meghatározza. Jelen esetben kedvező, hogy már bányászati múlttal rendelkező térségről van szó, így ha a bányászati tevékenység nem érint új területeket, akkor a jelenlegi állapothoz képest a környezetállapot változás nem lesz számottevő. Ennek ellenére már a kitermelés megkezdése előtt lényeges a rehabilitáció megtervezése, beleértve a helyreállítást, és az utóhasznosítási mód meghatározását is.

Közvetett módon környezeti következménnyel járó társadalmi, gazdasági folyamatokat kiváltó tényezők

Különösen a 1.1., "A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése" célkitűzés hordozhatja magában a környezetkárosítás bekövetkeztének lehetőségét is. A túlzott, egyoldalú gazdasági növekedésre koncentrálás jelenthet potenciális veszélyforrást. A közelmúlt tapasztalatai is bizonyítják, hogy gondos tervezés, engedélyezés és monitoring rendszer szükséges a környezetkárosítás elkerüléséhez. Ezért a gazdasági beruházásoknál, az iparfejlesztéseknél fokozottan ügyelni kell a környezetvédelmi követelmények érvényesítésére.

4.4. A koncepció céljainak megvalósulása esetén várható, a környezetet érő hatások, következmények előrejelzése

A Koncepció céljai olyan szemléletmóddal és olyan célzattal kerültek megfogalmazásra, hogy azok semmiképpen nem idéznek elő tartós, tendenciózus negatív változást a megye környezetállapotában.

Jól azonosítható környezet igénybevétel illetve hatások

Környezeti elemek

Egyetlen koncepcionális cél sem jár kedvezőtlen hatással a környezeti elemekre. A célokat későbbiekben kibontó területfejlesztési programok során konkretizálódó intézkedések tartalmának meghatározása során kell tekintettel lenni a környezeti elemek károsodását kizáró vagy minimalizáló megoldások alkalmazására.

Környezeti elemek rendszerei, folyamatai, szerkezete (különös tekintettel a tájra, településre, klímára, természeti rendszerre, biodiverzitásra)

A Koncepció céljai értelemszerűen egy élhető és társadalmi, gazdasági értelemben versenyképes, fejlődő megye jövőképének szolgálatában állnak. A koncepcionális célok még nem abban a mélységben és részletezettségben kerültek megfogalmazásra (ez nem is feladata egy megyei területfejlesztési koncepciónak), amely alapján az egyes környezeti elemekre illetve környezeti rendszerekre gyakorolt pontos hatás előrejelezhető lenne. A célokat kibontó programok, illetve a területi, települési szintű rendezési tervezés során lesznek megismerhetők az egyes elemek környezeti elemekre gyakorolt hatásai.

Natura 2000 területek

A célokban foglaltak konkrét megvalósulását szolgáló terület- és településrendezési tervek készítése során lesz eldönthető. Mindenesetre nem támogatható olyan célkitűzés már a Koncepció szintjén sem, amely a Natura2000 területek rendeltetésével nem összeegyeztethető hatásokat okozna.

Emberek egészségi állapota, társadalmi, gazdasági helyzete (különös tekintettel az életminőségre, kulturális örökségre, területhasználatra)

A Koncepció céljai egyértelműen és alapvetően a megye gazdasági és társadalmi fejlődését, az emberek jólétét szolgálják.

Közvetett módon hatást kiváltó tényezők

A területfejlesztési koncepció hatásai rendkívül szerteágazóak. A közvetett hatások maradéktalan számbavétele teljes körűen nem is lehetséges. Az e helyütt alkalmazott elemzési-értékelési módszertan arra a VÁTI által korábban javasolt megközelítésre épít, hogy területfejlesztési koncepciók stratégiai szintjét (céljait, prioritásait) egy fenntarthatósági értékrendhez viszonyítsuk, egy környezeti teljesítményértékelési sémában vizsgáljuk. A vizsgálathoz az első fejezetet követően felvázolt speciális **térségi fenntarthatósági értékrenddel** vetjük össze a fejlesztési koncepció célkitűzéseit. A célrendszer és a

fenntarthatósági értékrend kapcsolatát egy ún. térségi (megyei) fenntarthatósági mátrix segítségével értékeljük. A VÁTI szakemberei által javasolt értékelési mátrix egyik tengelyén a fejlesztési koncepció stratégiai céljait, másik tengelyén a térségi (megyei) fenntarthatóság alapelveit tüntettük fel. A fejlesztési elképzelések egyértelmű pozitív hatásait, illetve kapcsolatát a fenntarthatósági alapelvekkel zöld színű 3-sal reprezentáltuk. Piros színt és 1-es számot kaptak azok a kapcsolatok ahol, esetlegesen negatív következményekkel, hatásokkal is lehet számolni. Narancssárga színnel és 2-sel a bizonytalan, potenciális lehetőségeket, de veszélyeket is magába foglaló kapcsolatokat jeleztük. Ahol nem került semmi az értékelési mátrixba ott nem vagy nehezen értelmezhető kapcsolat áll fenn a tényezők között.

Az alábbi táblázatot követően a tartalmi követelményekben előírt témakörök áttekintése is megtörténik.

		Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként	**Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás, élelmiszeripar, textil- és bőripar)**	**A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása**	**Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása**	**A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése**	**Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel**	**Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése**
TÉRSÉGI AUTONÓMIÁRA VALÓ TÖREKVÉS	A térség erőforrásainak fenntartható hasznosítása	2	2	3	1	1	2	3
	Stabil és kiegyensúlyozott külső erőforrás felhasználás	2	2	2	1	1	2	3
	A társadalmi-gazdasági tevékenységek által gerjesztett folyamatok és áramok minél tartósabban a megyén belül tartása	3	3	3	3	3	3	3
	Autonóm közösségi döntéshozatal	1	1	1	1	1	1	1
MÁS TÉRSÉGEK IRÁNTI FELELŐSSÉGVÁL	Problémák helyben való kezelése	3	3	3	3	3	3	3

LALÁS	Más térségek közösségi döntési kompetenciái csorbításának elkerülése	1	1	1	1	1	1	1
	Anyagáramok ciklusainak megyén belül való zárása							
	A társadalom megújuló képességének térségi biztosítása	1	1	1	3	3	1	2
MEGYE MEGÚJULÓ KÉPESSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA	Kulturális és tudományos innováció feltételeinek biztosítása	3	1	1	2	2	1	1
	A környezeti elemek megújuló képességeinek biztosítása	1	1	3	1	1	2	3
	Zöldmezős fejlesztések helyett barnamezős területhasználat	1	1	3	1	1	1	1
	Közkincsek, közérdekű létesítmények, rendezvények hozzáférhetősége	1	1	3	1	2	1	3
FENNTARTHATÓ TÉRHASZNÁLAT	Adminisztratív és gazdasági tevékenységek értékmegőrzést szolgáló térszervezése	3	3	3	1	1	3	3

	A társadalom közelebb hozása a helyi környezetéhez	1	1	3	1	2	2	3
	Az utazási idő csökkentése és kulturált hasznosítása	1	1	1	1	1	3	3
	Az áruszállítás károkozásának mérséklése	1	1	1	1	1	1	1

4. táblázat Fenntarthatósági teljesítmény értékelő mátrix

Közvetett hatások új környezeti konfliktusok, problémák megjelenésére, meglévők felerősödésére

A Koncepcióban lerögzített célok alapvetően nem járhatnak és nem is járnak olyan hatásokkal ami jelentős környezetminőség romlást eredményezne. Közvetett módon azonban egyes célok elérése okozhat környezeti konfliktusokat. Ezekkel elsősorban a gazdaságfejlesztéssel, közlekedésfejlesztéssel összefüggő javaslatok, a logisztikai központok létesítését, az ipari övezetek fejlesztését, valamint a bányászati tevékenység újraindítását célzó javaslat esetében kell számolni.

Közvetett hatások környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeinek, feltételeinek gyengítésére vagy korlátozására

A Koncepció 2. és 3. számú átfogó célja pontosan a társadalmi megújulás illetve a vidékies térségek megújítására helyezi a hangsúlyt. Előbbi cél a szemléletformálás hangsúlyozásán, utóbbi cél a környezetbarát gazdálkodási technológiák, a biogazdálkodás és a fenntartható helyi termelés és feldolgozás előtérbe helyezésén keresztül teljesíti ki a környezettudatos, környezetbarát magatartás és életmód Tolna megyei erősítését. Leszögezhető, hogy a Koncepció közvetett módon sem hat negatívan a környezettudatos értékrendre.

Közvetett hatások a helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől, területfelhasználási módtól való eltérés fenntartására vagy létrehozására

Effajta hatással lényegében nem kell számolni a Koncepció megvalósulása nyomán. Nem irányoz elő az optimálistól eltérő térszerkezeti fejlesztést, sőt a fejlesztések térségileg összehangolt megvalósítására törekszik. A megyei területfelhasználás jelentős megváltozásával nem kell számolni. A javasolt változtatások pont a hagyományok, az adottságok és a hiányosságok messzemenő figyelembe vétele mellett hatnak a területfelhasználás alakulására.

Közvetett hatások olyan helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományok gyengítésére, amelyek a táj eltartó képességéhez alkalmazkodtak

A Koncepció kifejezetten törekszik a meglévő termesztési hagyományok megtartására és fejlesztésére (szőlőtermesztés, borászat, élelmiszertermelés), és a táj eltartóképességét még jobban figyelembe vevő új, környezetkímélő, ugyanakkor nyereséget termelő gazdálkodási módok meghonosítására.

Közvetett hatások a természeti erőforrások megújulásának korlátozására

A megye fontos természeti erőforrása a termőföld. Ennek megőrzését, védelmét a Koncepció több ponton is előirányozza (erózió elleni védelem, vegyszerhasználat mérséklése, környezetkímélő gazdálkodási módok). Kifejezett hangsúlyt helyez a dokumentum a megye megújuló energiapotenciáljának hasznosítására. Ehelyütt kell megemlíteni azt is, hogy a célok között szerepel a megye területén található szénvagyon újbóli hasznosításának gondolata.

Közvetett hatások a nem helyi természeti erőforrások jelentős mértékű használatára vagy a helyi természeti erőforrások túlnyomóan más területen való hasznosítására

Nem tartalmaz a jelenleginél intenzívebb természeti erőforrás hasznosítást a célrendszer, egy kivétellel. A fent említett szénkészletek kitermelésének előirányozása kétségkívül a helyi természeti erőforrások jelentős mértékű használatának minősül.

4.5. A környezeti következmények alapján a koncepció értékelése

A Koncepció - fenti fejezetekben bemutatott - közvetlen illetve közvetett környezeti hatásai alapján kijelenthető, hogy a célok megvalósulása során alapvető és lényeges kedvezőtlen változások bekövetkezésére, számottevő negatív hatásokra nem kell számítani.

A 1.1. A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése átfogó cél és a kapcsolódó 3 stratégiai célkitűzés, valamint ezek részcéljai - a célkitűzés gazdaságfejlesztési jellegéből következően - járhatnak negatív környezeti következményekkel.

A 1.2. Társadalmi megújulás átfogó cél és az ahhoz tartozó 2 stratégiai cél gyakorlatilag sem közvetlen sem közvetett módon nem járul hozzá a környezeti elemek és környezeti rendszerek rossz irányba történő megváltozásához.

A 1.3. A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése átfogó célhoz tartozó stratégiai és további célok hatása a környezeti elemekre megmutatkozik, de esetükben negatív következményekkel - megyei szinten - alapvetően nem kell számolni.

Összefoglalóan Tolna megye területfejlesztési koncepciójának célrendszere a fenntarthatósági értékrendet megfelelően érvényesíti. A célok megvalósulása összhangban van a fenntartható fejlődés elvárható kritériumaival.

A környezeti elemekre gyakorolt hatások tekintetében a három átfogó célkitűzés közül kettő - és az ezeket kibontó 4 stratégiai cél és a számos részcél - nem eredményez negatív állapotváltozást. A megye gazdaságának erősítését kitűző átfogó cél és annak bizonyos részcéljai - a szén- és kőbányászat újraélesztése, iparfejlesztés, logisztikai központok fejlesztése, stb. - esetében számolni kell negatív környezeti hatásokkal. Ezek mérséklése érdekében környezetvédelmi célok beépítése illetve a hatásokat mérséklő intézkedések meghatározása szükséges.

5. A KONCEPCIÓ MEGVALÓSULÁSA KÖVETKEZTÉBEN VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE A KONCEPCIÓBAN JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK HATÉKONYSÁGÁNAK ÉRTÉKELÉSE, TOVÁBBI SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK

5.1. A Koncepcióban szereplő környezeti intézkedések értékelése

Tolna megye területfejlesztési koncepciója - jelenlegi változatában - nem tartalmaz a célok megvalósulása nyomán esetlegesen fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó intézkedéseket. Ennek magyarázata vélhetőleg az, hogy a koncepció alapvetően nem tűzött ki olyan stratégiai célokat, ami a környezetre döntően káros hatásokkal járna. Ugyanakkor a stratégiai célok tartalmát kibontó célkitűzések között megfogalmazásra kerülnek olyan részcélok, amelyek környezetre gyakorolt akár káros hatásával is számolni kell.

Fentiekre tekintettel javasolt azon célkitűzések esetében, amelyek - amellett, hogy gazdaságfejlesztési, infrastruktúrafejlesztési szempontból kétségkívül a megye érdekeit szolgálják - káros környezeti hatásokkal is járnak, a cél kifejtését követően a környezeti szempontú ellentételezésre és a hatások mérséklésének szükségességére vonatkozó javaslatokat rögzíteni. Az **intézkedések megfogalmazása legalább az alábbi koncepcionális célok esetében javasolt:**

- 1.1.1.5. - A helyi mezőgazdasági alapanyag termelési igényekhez igazított helyi logisztikai alközpont kialakítása funkcionális térségenként
- 1.1.1.6. - A helyi alapanyag termelési igényekhez igazított térségi logisztikai bázisok kialakítása a megyét érintő jelentősebb vasúti, közúti, vízi közlekedési csomópontokban
- 1.1.2.4. - A nagy hagyományokkal rendelkező Tolna megyei építőipar fellendítése
- 1.1.2.5. - A már működő ipari parkok és ipari övezetek fejlesztése, különös tekintettel az ágazati igényeket kiszolgáló infrastruktúrafejlesztésre, a városok és vonzáskörzetük igényeire épülő inkubáció- és szolgáltatásbővítés az ipari parkokban
- 1.1.2.9. - A szén-és kőbányászat újraélesztése és arra épülő gazdaságfejlesztés Nagymányok és Váralja térségében a környezeti fenntarthatóság figyelembevételével

5.2. Javaslat szükséges környezeti szempontú intézkedésekre

Időbeliség, trendek meghatározása

A területfejlesztési koncepciót megalapozó helyzetértékelés környezeti fejezetei nem tartalmaznak időbeni adatsorokat, változási tendenciákat bemutató grafikonokat, adatsorokat, jövőbeni trendekre vonatkozó megállapításokat. A statikus szemléletmód miatt a környezetváltozási folyamatok, trendek nehezen becsülhetők. A Tolna megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási szerve által a környezeti értékelés egyeztetési eljárása során adott véleményébe foglalt - környezeti állapotra vonatkozó - adatok,

információk beépítése javasolt a területfejlesztési koncepció helyzetértékelő fejezeteibe. Ugyancsak javasoljuk a Pécsi Bányakapitányság észrevételében a bányanyitásokkal kapcsolatban közölt új információk beépítését a koncepciót megalapozó helyzetértékelésbe.

Fejlesztési irányok számszerűsítése

A területfejlesztési koncepció 3 átfogó célja, 7 stratégiai célja és számos, ezeket kibontó célja általános fejlesztési irányokat, elveket, illetve konkrét beavatkozásokat, feladatokat jelöl meg, azonban minden esetben számszerűsítések nélkül. A fejlesztési célok megfogalmazásához javasolt a fejlesztéseket területileg azonosítani és számszerűsíteni. A területi azonosítás a térképmellékleteken többé-kevésbé megtörténik, azonban a számszerűsítés (pl. indikátorok) hiányzik. Célszerű lenne a célok között súlyozást és/vagy sorrendet felállítani (melyik fejlesztési elképzelésnek van nagyobb prioritása). A jövőben is valószínűleg csak korlátozottan fognak rendelkezésre állni a fejlesztési források és környezeti szempontból azoknak kell nagyobb prioritást kapniuk, amelyeknek környezeti hozadéka nagyobb. Az idősoros elemzések pótlása elősegítené a - koncepcióból jelenleg hiányzó - monitorozási javaslatok megalapozását is.

Agrár-környezetgazdálkodás

Az agrár-környezetgazdálkodás témaköre nem jelenik közvetlenül a vidékfejlesztési prioritások között. Ez azért is indokolt lenne, mivel Tolna megyében a mezőgazdálkodás feltétele és ennek megfelelően hagyományai egyaránt jók, és a 3. átfogó célkitűzés is nagyban épít a vidéki térségek megújítása keretében a mezőgazdaság és az arra építhető élelmiszerfeldolgozásban rejlő lehetőségekre. A Nemzeti Vidékstratégiára alapozott vidékfejlesztésnek, agrár-környezetgazdálkodásnak a vidéki térségek megőrzésében játszott szerepe miatt érdemes lenne nagyobb teret szentelni a koncepcióban.

Természetvédelmi fejlesztések

Tolna megye természeti értékekben gazdag, de a természetvédelmi fejlesztések nem jelennek meg önálló elemként (pl. a Natura 2000 területek csupán 1 mondat erejéig szerepelnek, miközben a vidékies térségek megújítása, a mezőgazdálkodás új irányainak meghonosítása kapcsán várhatóan konfliktusokra is fel kell készülni) a fejlesztési koncepcióban. Hiányosság, hogy a természetvédelemre alapozott „lágy" turizmus, az ezekhez kapcsolódó fejlesztések, pont csak az országos jelentőségű védett természeti területek vonatkozásában jelennek meg. Javasolt a természetvédelmi területeket közvetlenül vagy közvetve érintő egyéb fejlesztésekkel kapcsolatos problémák (pl. közlekedésfejlesztés, turizmusfejlesztés, bányászat, mezőgazdálkodás, stb.). és a kezelésükre adott megnyugtató válaszok megjelenítése a koncepcióban.

Natúrparkok

Érdemes lenne a natúrparkok kialakításának, megvalósíthatóságának is külön célkitűzést vagy fejezetet szentelni. A natúrparkok olyan természetvédelmi „keretbe" illesztett területfejlesztési lehetőségek, amelyek a helyi gazdaságra, az alulról jövő kezdeményezésre és a vidék megújítására épülnek, ezért mindenképpen összhangban vannak a területfejlesztési koncepció alapvető céljaival.

Tájterhelhetőség, tájrehabilitáció

A Koncepció helyzetfeltáró anyaga részletesen elemzi a Tolna megyei táj jellemzőit és az egyes tájtípusok terheltségét illetve terhelhetőségét. A helyzetértékelő fejezet számos értékes célkitűzést is megfogalmaz a tájterhelhetőség szempontjaira vonatkozóan, amelyek sajnálatos módon a Koncepció céljai között egyáltalán nem jelennek meg. Javasolt a - nem védett - táj megőrzését, védelmét szolgáló célok beépítése a Koncepció céljai közé, esetleg kiegészítésük továbbiakkal specifikusan az egyes tájkarakter típusokra vonatkozóan. Ugyancsak nem foglalkozik a dokumentum a megye területén lévő tájsebek (felszíni bánya, anyagnyerőhely, felhagyott ipari vagy katonai terület) felszámolásának kérdésével.

A bányászat újraindításának problémája

A területfejlesztési koncepció gazdaságfejlesztést magába foglaló átfogó céljának részeként jelenik meg a szén-és kőbányászat újraélesztése és arra épülő gazdaságfejlesztés Nagymányok és Váralja térségében. A cél megfogalmazása említi ugyan a környezeti fenntarthatóság figyelembevételének fontosságát, de konkrétumot nem határoz meg. Szükséges a bányászat újraindításának környezeti hatásait megvizsgálni és az egész lehetőséget alátámasztani környezet-, természet- és tájvédelmi szempontból, hogy a környezeti érdekek sérülnek-e és ha igen, ez ellentételezhető-e és a várt pozitív gazdasági hatás az okozott környezeti károk mértékével milyen relációban áll. A megyeében található ásványkincsek kitermelését megelőzően készüljön fenntarthatósági elemzés, amely az szén- és kővagyon hasznosításának fenntarthatóságát alapozza meg, gazdaságossági és környezeti kritériumok meghatározásával.

Gazdaságfejlesztési célok környezeti vonatkozásai

Az 1.1.1. 1.1.1. Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként és az 1.1.2. Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás élelmiszeripar, textil- és bőripar) célok vonatkozásában javasolt megvizsgálni és kifejteni, milyen intézkedések tervezettek a természetkárosító hatások megakadályozására illetve mérséklésére, és hogyan érvényesül a természeti erőforrások fenntartható használata. Javasolt továbbá támogatási kritériumokat meghatározni a fejleszteni kívánt iparágak környezetkímélő fejlesztésének ösztönzésére. A munkahelyteremtés során javasolt a környezetvédelmi iparban, a megújuló energiahasznosításban létrejövő és általában a „zöld munkahelyek" előnyben részesítésére kedvező támogatási feltételeket biztosítani. A nagy helyigényű logisztikai és ipari fejlesztések ne járhassanak a jó minőségű termőföldek igénybevételével.

Feldolgozóipar, élelmiszergazdaság

A koncepció nagy hangsúlyt helyez a vidéki térségek megújításának részeként az ökologikus gondolkodás és szemléletmód, illetve termesztési technológiák meghonosításának, és részaránya növelésére. Továbbá a mezőgazdasági termékekre helyben ráépülő feldolgozás támogatására. Ezen célok esetében javasolt az élelmiszeripari feldolgozó-kapacitások környezeti teljesítményének mérése és folyamatos nyomon követése

Vízi, vízparti fejlesztések, víztakarékosság

A Koncepció céljai között szerepel a „Sió turisztikai hasznosítása”, a „Duna-menti rekreációs térség kialakítása” és a „Termál- és gyógyturizmus megyei központjainak további fejlesztése, új központok létesítése” mint fejlesztési cél. E fejlesztések megvalósítása során a vizek védelme elsődlegességét biztosítani szükséges. Ennek érdekében meg kell határozni a környezetkímélő vízi infrastruktúrafejlesztés és vízpart használat alapelveit, amelyek biztosítják a megye folyóvizeinek fenntartható hasznosítását. A termál- és gyógyvizekre épülő előirányzott fejlesztések során a felszín alatti vízkincs minőségének és mennyiségének megőrzését és fenntartható kiaknázását biztosító feltételek kidolgozása szükséges. Mind az ipari, gazdasági fejlesztések kritériumául kell szabni, mind a lakossági szemléletformálásba hangsúlyosan be kell építeni a vízzel való takarékoskodás alapelvét.

Területfejlesztés-területrendezés összehangolása

Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, a fejlesztési és a területrendezési vonatkozású stratégiai területi tervezés szorosabb összekapcsolását annak érdekében, hogy az egyes területrendszerek (területegységek) céljait a területfejlesztési és a területhasználat-szabályozási eszközök egymással szinergiát eredményezve szolgálják. Jelen területfejlesztési koncepció ilyen szempontból akkor éri el maradéktalanul célját, ha céljai be tudnak épülni a megyei területrendezési tervbe is - bár tudvalevő, ennek legfőbb akadálya éppen a jelenlegi jogszabályi kötöttségekben keresendő.

6. JAVASLAT A MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKBEN FIGYELEMBE VEENDŐ KÖRNYEZETI SZEMPONTOKRA, INTÉZKEDÉSEKRE

A megyei területfejlesztési koncepció érvényesülése amellett, hogy céljai közvetlenül is megállják a helyüket és a megye fejlesztésének sarokpontjait képezik, a megyei területfejlesztési programokon keresztül, valamint a megyei területrendezési terv módosításán és a településrendezési tervek révén érvényesül.

A területfejlesztési koncepció 3 átfogó és 7 stratégiai céljának és ezek részletes célkitűzéseinek, valamint a későbbiekben erre épülő fejlesztési programoknak meg kell jelennie a különböző megyei, térségi fejlesztési, tervezési dokumentumokban (megyei fejlesztési koncepciók /turizmus, környezetvédelem, közlekedésfejlesztés, stb./, megyei területrendezési terv, településrendezési eszközök és stratégiák, tervek, LEADER programok, a kistérségekhez, mikrotérségekhez, járásokhoz kapcsolódó jelenleg még nem látható programok). A területfejlesztési koncepció jelenleg fő „csapásirányokat", fejlesztési területeket jelöl meg, amelynek részletesebb kifejtése a programozás szintjén jelenik meg.

A megyei területfejlesztési koncepció által befolyásolt területi és ágazati tervekben, koncepciókban érvényesítendő szempontok:

- A fenntarthatósági kritériumoknak megfelelő fejlesztések támogatásának elsődlegessége a megye gazdaságfejlesztési célterületein.
- A zöldgazdaság, a környezetipar és a megújuló energiahasznosítás kiemelt támogatása szabályozási és pályázati eszközökkel.
- A klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése, a lakosság és a mezőgazdaság felkészítése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra.
- A védett természeti területek megőrzése, fenntartásuk, a körültekintő turisztikai hasznosítás biztosítása.
- A természetvédelmi oltalom alatt nem álló nem védett táj védelmét biztosító szabályozási előírások a területrendezési és a településrendezési tervekben.
- A jó minőségű termőföldek kiterjedése a megyében nem csökkenhet.
- Az erdővel borított és a biológiailag aktív felületek növelése megyei és települési szinten.
- A településeken élők életminőségének javítását elősegítő zöldterület fejlesztések prioritása.
- A felszíni vizek minőségének javítása (Sió, Duna, Sárvíz, állóvizek), a felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi megőrzése, különösen a Dombóvár-Gunarasfürdő és Tamási illetve Dunaföldvár és a tervezett paksi fejlesztések során.
- Az ivóvízbiztonság és ellátás 100 százalékosságának elérése, ezzel paralel a közműolló zárása.
- A víztakarékos megoldások előnyben részesítése mind a lakossági mind a gazdasági vízigények esetén.

- A termál- és gyógyvizekre épülő előirányzott fejlesztések során a felszín alatti vízkincs minőségének és mennyiségének megőrzését és fenntartható kiaknázását biztosító feltételek kidolgozása szükséges.
- Környezetbarát közlekedési módok támogatása, a közlekedés racionalizálása a megye aprófalvas csökkenő népességű vidékies térségeiben.
- A katasztrófák csökkentésére vonatkozó irányelveket a megye területén megvalósuló fejlesztések és meglévő állapotok esetében érvényesíteni szükséges.

7. A KONCEPCIÓBAN SZEREPLŐ MONITOROZÁSI JAVASLATOK ÉRTÉKELÉSE

A megyei területfejlesztési koncepció nem tartalmaz az annak megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezeti hatásokra vonatkozóan monitorozási javaslatokat.

Egy területfejlesztési koncepció céljainak megvalósulása csak jóval kevésbé direkt módon képes hatni a környezeti elemekre, így a koncepció céljai és a várható környezeti hatások szignifikanciája is kisebb mértékű, mint pl. egy területrendezési vagy településrendezési terv esetében. A koncepció környezeti hatásai is sokkal inkább kifejezésre jutnak és érvényesülhetnek majd a megyei területfejlesztési program elemein keresztül.

8. ÖSSZEFOGLALÁS

Az összefoglalás a Környezeti Vizsgálat legfontosabb megállapításait tartalmazza.

A megyei területfejlesztési koncepció környezeti teljesítményének értékeléséhez - megfelelve a 2/2005. (I.11.) Korm. rend. 4. sz. mellékletében rögzítetteknek is - olyan elemzési-értékelési módszertant alkalmaztunk, amely feltárta, hogy a megyei területfejlesztési koncepciónak milyen közvetlen vagy közvetett kihatása lehet a környezetre, milyen környezeti hatások várhatók, illetve a hatások következtében, milyen természetűek és kiterjedésűek a várható hatások. A Koncepció céljait és prioritásait egy fenntarthatósági értékrendhez is viszonyítottuk. A VÁTI által javasolt fenntarthatósági értékrend négy alappillére:

- A.) törekvés a térségi autonómiára
- B.) más térségek iránti felelősségvállalás
- C.) a térség megújuló képességének biztosítása
- D.) fenntartható térhasználat

Tolna megyei területfejlesztési koncepciója 3 átfogó célt rögzít, amelyeket 7 stratégiai cél alapoz meg. A koncepció tartalma részleteiben ennek a célrendszernek a kifejtését tartalmazza. Az átfogó és a stratégiai célok tartalmuknál fogva eltérő súllyal foglalkoznak a környezeti elemekkel, környezeti hatásokkal, fenntarthatósági kérdésekkel. Az 1.1.3. sorszámú, „A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása” stratégiai cél kapcsolódik közvetlenül és részletesebben a környezeti fenntarthatóság témaköréhez. Közvetett módon a Társadalmi megújulás és a Vidékies térségek megújítását rögzítő átfogó célokhoz tartozó stratégiai célok mindegyike tartalmaz környezeti vonatkozású elemeket.

A területfejlesztési koncepció célkitűzései környezeti szempontból illeszkednek a Nemzeti Fejlesztés 2020 program célkitűzéseihez illetve ezen keresztül a Nemzeti Vidékstratégia 2020 tervhez, az Energiastratégiához, a vidékfejlesztési feladatokat magában foglaló Darányi Ignác Tervhez, az egészségügy fejlesztésének alapját képező Semmelweis Tervhez, a közigazgatás megújításának alapját képező Magyary Tervhez, a Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz, a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiához. A Nemzeti Vidékstratégia kapcsán tovább lehetne bővíteni a fejlesztési koncepciót a védett és érzékeny természeti területek gazdálkodási programjaival (MTÉT, Natura 2000), „Kert-Magyarország” kertészeti programmal, Génmegőrzés, biológiai alapok fejlesztése programmal, nemzeti erdőprogrammal. A vidékfejlesztést és a természetvédelmet összekapcsoló natúrpark hálózat kialakítási lehetősége is megjelenhetne a területfejlesztési koncepcióban.

A koncepcióban meghatározott fejlesztési elképzelések elmaradása esetében tovább folytatódnak a meglévő trendek, változási tendenciák. A megye gazdasági potenciálja növekedésének elmaradása a környezet szempontjából ambivalens eredménnyel járhat. Az új beruházások (kereskedelmi, ipari, közlekedési) létesítmények esetében szükségszerűen tovább fokozódik a környezet terhelése, ezért elmaradásuk még pozitíven is hathat a környezeti

állapotra. A beruházások elmaradása a másik oldalról azt is jelenti, hogy a mostani negatív trendek, tendenciák tovább folytatódnak (pl. népességfogyás, migráció, települési környezet leromlása stb.)

A stratégiai erőforrások megőrzése és az utódgenerációk számára történő átadása a fenntarthatóság alapja. Feltétlenül pozitív, hogy a területfejlesztési koncepció az 1.1.3 stratégiai cél keretében külön prioritásként fogalmazza meg a „Környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések"-et. A fejezet meghatározza azokat a legfontosabb teendőket, amelyek a környezeti elemek állapotának megőrzése illetve javítása érdekében, valamint a fenntarthatósági szempontok érvényesítése érdekében feltétlenül szükségesek. A stratégiai erőforrások mértéktelen kiaknázása, vagy elszennyezése már rövid távon is a térség versenyképességének csökkenéséhez vezet. Ezek területi vonatkozásait - a fontosabb javasolt beavatkozási helyszíneket - is lehatárolja. Tolna megyében az ivóvízminőségi, a csatornázási, a levegőminőségi, zajcsökkentési és termőföldvédelmi feladatokon túl kiemelkedő természeti és táji értékek megőrzése, a táj szerkezetében és karakterében bekövetkezett kedvezőtlen irányú változások fékezése, megállítása. Turisztikai és fenntarthatósági szempontból különösen fontos a természetes és természetközeli élőhelyek megőrzése, a biológiai és táji sokszínűség fenntartása, valamint a táji örökség megőrzése és a Natura2000 területek megőrzésének biztosítása. A felszíni és felszínalatti vizek, ásványkincsek, a termőföld, a jó környezetállapot jelent még további olyan erőforrást, amelynek hosszútávú használatát veszélyeztetné a fenntarthatóság elvének elvetése.

A területfejlesztési koncepció egyik alapvető célja, hogy hozzájáruljon a környezetállapot javulásához. A 3 átfogó célból és 7 stratégiai célból felépülő célrendszer - a megfogalmazott elvek szerint - nem okozza közvetlenül a környezetminőség romlását. A 7 stratégiai cél közül 5 esetében egyáltalán nem kell tartani negatív hatások bekövetkeztétől. A fenntarthatóság elve, a környezeti értékek megóvása, a környezetbiztonság, a klímaváltozás negatív következményeinek csökkentése egyes prioritások esetében megfogalmazódott, de nem minden esetben. Kettő stratégiai fejlesztési célkitűzés ugyanakkor (1.1.1. Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként, illetve a 1.1.2. Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás élelmiszeripar, textil- és bőripar)) magában hordozhatja a környezetkárosítás bekövetkeztének lehetőségét is.

3. melléklet a …./2013. (XII.20.) rendelethez

Készült a

Tolna Megyei Önkormányzat

megbízásából

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója

– TÁRSADALMI, GAZDASÁGI HATÁSVIZSGÁLAT –

2013. november

PESTTERV
1085. Budapest, Kőfaragó u.9.
Tel: 267 05 08, 267 70 78 Fax: 266 75 61
E-mail: pestterv@pestterv.hu
www.pestterv.hu

A Tolna megyei Önkormányzat megbízásából készítette:

Pest Megyei Terület-, Település-, Környezet Tervező és Tanácsadó Kft.
Műterem: 1085 Budapest, Kőfaragó u. 9. IV. emelet
Telefon: (+36-1) 2670508, 2677078 Telefax: (+36-1) 2667561
e-mail: pestterv@pestterv.hu;
www.pestterv.hu

A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI HATÁSVIZSGÁLAT ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDŐK NÉVSORA:

Károlyi János területrendező vezető tervező	szakképesítés: okl. geográfus, okl. szociológus, okl. térinformatikai szakmérnök építészkamarai névjegyzéki szám: 13-1017 tervezői jogosultság: TR1
Schuchmann Péter területrendező vezető tervező	szakképesítés: okl. táj- és kertépítész mérnök, okl. városépítési- városgazdasági szakmérnök építészkamarai névjegyzéki szám: 01-5068 tervezői jogosultság: TR1, TK
Szijártó Ágnes tervező	szakképesítés: tájrendező és kertépítő mérnök

Ügyvezető igazgató:

Schuchmann Péter

Budapest-Szekszárd, 2013. november

Tartalom

1. A területi (társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése 4
1.1. A területi (társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata 4
1.2. A területi (társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálathoz felhasznált információk leírása 4

2. A terv ismertetése és céljainak összevetése más megegyező szintű tervek, koncepciók, programok céljaival 4
2.1. A területfejlesztési koncepció főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése 4
2.2. A koncepció összevetése azonos szintű releváns tervekkel, koncepciókkal (Tolna megye területrendezési terve) 7
2.3. A koncepció részcéljainak társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása 8
2.4. A jelenlegi társadalmi és gazdasági állapotnak a koncepcióval összefüggésben lévő elemeinek ismertetése 8
2.5. A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a koncepció valószínűleg jelentős befolyással lesz 9
2.6. A koncepció által feltárt társadalmi és gazdasági állapot várható alakulása abban az esetben, ha a javaslatok nem valósulnának meg 9
2.7. A koncepció céljainak megvalósulása esetén a társadalmi és gazdasági szempontból közvetett vagy közvetlen negatív hatást kiváltó tényezők feltárása 9

3. A célok hatásainak tételes elemzése azok megvalósulása és meg nem valósulása esetén 10

4. Javaslat társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésre 46
4.1. A koncepció érvényesülése során fellépő, a társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések 46
4.2. Javaslat olyan társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a koncepció által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni 46

5. Összefoglalás 49

1. A területi (társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése

1.1. A területi (társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata

A Tolna Megyei Önkormányzat megkezdte Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója kidolgozását. Az ezt megalapozó Helyzetelemzés, Helyzetértékelés 2012. júliusa és novembere között készült el, a Koncepció javaslattevő fázisa 2013. február végére. Ezt követően lezajlott a Koncepció jogszabályban meghatározott módon és körben történő egyeztetési eljárása. A Koncepció egyeztetésével egyidőben megkezdődött a javaslattevő fázis 218/2009. (X.6.) Korm. rend szerinti területi (társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálata, valamint a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendeletben előírt környezeti értékelése. A hatásvizsgálat környezeti részét a 2/2005. (I. 11.) Korm. rend. szerinti környezeti értékelés kiváltja, így a jelen hatásvizsgálat csak társadalmi, gazdasági szempontú. Mind a hatásvizsgálat, mind a környezeti értékelés eredményei beépülnek az elfogadásra kerülő megyei területfejlesztési koncepcióba.

1.2. A területi (társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálathoz felhasznált információk leírása

A hatásvizsgálat a Tolna Megyei Önkormányzat által rendelkezésre bocsájtott dokumentáció, háttértanulmányok, vizsgálatok, munkaközi anyagok, és a nyilvános tanulmányok, jelentések, fejlesztési stratégiák alapján készült. A hatásvizsgálatban felhasználtuk továbbá a részletes helyzetfeltáró vizsgálatok dokumentációját.

Felhasznált további tanulmányok, programok, stratégiák:
- Tolna Megye Környezetvédelmi Programja, 2000
- Dél-dunántúli Operatív Program, 2007
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS), 2007
- Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS), 2007
- Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-III, 2009-2014), 2008
- Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK, társadalmasítási változat), 2012
- Nemzeti Vidékstratégia (NVT), 2012

A hatásvizsgálat természeténél, korlátainál fogva nem végez újabb adatgyűjtést. A rendelkezésre álló idő és erőforrások arra terjednek ki, hogy a meglévő anyagokat elemezzük. A társadalmi, gazdasági hatásvizsgálat keretében tehát a meglévő adatok vizsgálata, a különböző elfogadott fejlesztési koncepciók, stratégiák szempontrendszerének és a területfejlesztési koncepció céljai megfelelőségének vizsgálata történik, történt meg.

2. A terv ismertetése és céljainak összevetése más megegyező szintű tervek, koncepciók, programok céljaival

2.1. A területfejlesztési koncepció főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése

Az elkészült megyei fejlesztési koncepció (2013. június 27. változat) szerint a koncepció elsődleges célja, hogy már készítése során aktivitásra, összefogásra, együtt gondolkodásra bíztassa a megyei szereplőket, az érintetteket. Ösztönözze őket arra, hogy ismereteiket, tudásukat, szakértelmüket, gyakorlati tapasztalataikat felhasználva önállóan, egyénileg és másokkal együttműködve is segítsék elő a megye fejlesztését, fejlődését. Az azonos területen (ágazatonként, termékpályánként)

tevékenykedő vállalkozások, termelők számára segítse elő a gazdasági együttműködést, a közös fejlesztéseket, beruházásokat.

A megye egyik legjelentősebb kitörési pontja a vidékfejlesztésben rejlő Tolna megyei lehetőségek kiaknázása lehet. A mezőgazdasági alapanyag termelő tevékenységgel jellemezhető megyét az élelmiszeripar, a feldolgozóipar egyik jelentős Magyarországi központjává kell tenni.

A koncepció azzal a céllal készül, hogy kijelölje Tolna megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni. A megyei (területi) programozáshoz rendelt források felhasználásának alapját képezi majd-e dokumentum, hiszen a tervezett megyei fejlesztéseknek a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz illeszkedniük kell.

A megye területfejlesztési koncepciójában foglaltaknak megfelelően a térség elsődleges hosszú távú célja egy vonzó városi és vidéki élettér megteremtése, mely lehetővé teszi a fiatalok helyben tartását, a gazdasági potenciál megerősítését, és a munkahelyteremtés bővítését. Ezen célok elérését egy három átfogó, és azon belül hét stratégiai prioritási területből kidolgozott célrendszer segíti elő.

Átfogó célok

1.1. A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése	1.2. Társadalmi megújulás	1.3. A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése

Stratégiai célok

1.1.1. Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként	1.2.1. Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása	1.3.1. Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel
1.1.2. Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás élelmiszeripar, textil- és bőripar,)	1.2.2. A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése	1.3.2. Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése
1.1.3. A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása		

Teljes célrendszer

1.1. - A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése

1.1.1. - Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként

1.1.1.1. - Széles körű, gazdasági célú vállalkozói együttműködések (klaszterek, projektszervezetek) támogatása a Tolna megyei vállalkozások piaci szerepvállalásának megerősítése érdekében ágazatonként, illetve termékpályánként

1.1.1.2. - Szekszárdi szőlészeti és borászati kutatás-fejlesztési központ kialakítása a Pécsi Tudományegyetem szakmai együttműködésével

1.1.1.3. - Dombóvár és Tamási központtal mezőgazdasági célú K+F bázis kialakítása a Kaposvári Egyetem szakmai együttműködésével

1.1.1.4. - Energetikai K+F bázis kialakítása Paks és Tamási központokkal

1.1.1.5. - A helyi mezőgazdasági alapanyag termelési igényekhez igazított helyi logisztikai alközpont kialakítása funkcionális térségenként

1.1.1.6. - A helyi alapanyag termelési igényekhez igazított térségi logisztikai bázisok kialakítása a megyét érintő jelentősebb vasúti, közúti, vízi közlekedési csomópontokban

1.1.2. - Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás, élelmiszeripar, textil- és bőripar)

1.1.2.1. - Tejipari és húsipari alapanyagokra épülő termékfejlesztés, élelmiszeripari és mezőgazdasági gépgyártás szekszárdi központtal

1.1.2.2. - A megyei (elsősorban Bátaszék, Bonyhád, Szekszárd, Tolna és térsége) bőr- és textilipari, illetve kézimunka igényes könnyűipari kapacitások növelése az ágazaton belüli piaci részesedés növelésével

1.1.2.3. - A helyi mezőgazdasági alapanyagokra épülő magas hozzáadott értékű élelmiszer- és feldolgozóipari kapacitások kiépítése a növénytermesztés és az arra épülő állattenyésztés gazdasági egyensúlyára alapozva, funkcionális térségenként

1.1.2.4. - A nagy hagyományokkal rendelkező Tolna megyei építőipar fellendítése

1.1.2.5. - A már működő ipari parkok és ipari övezetek fejlesztése, különös tekintettel az ágazati igényeket kiszolgáló infrastruktúrafejlesztésre, a városok és vonzáskörzetük igényeire épülő inkubáció- és szolgáltatásbővítés az ipari parkokban

1.1.2.6. - Egészségipari fejlesztések

1.1.2.7. - Regionális szintű gazdasági és piaci együttműködések elősegítése klaszterek által

1.1.2.8. - A megyei gépgyártási kapacitások erősítése elsősorban az autóipari, szerszámgép gyártás területén és elektronikai iparban

1.1.2.9. - A szén-és kőbányászat újraélesztése és arra épülő gazdaságfejlesztés Nagymányok és Váralja térségében a környezeti fenntarthatóság figyelembevételével

1.1.3. - A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása

1.1.3.1. - Védett építészeti értékek gazdasági, turisztikai és közösségi célú hasznosításának elősegítése

1.1.3.2. - Országos jelentőségű védett természeti területek

1.1.3.3. - Sió turisztikai hasznosítása

1.1.3.4. - Duna-menti rekreációs térség kialakítása

1.1.3.5. - Termál- és gyógyturizmus megyei központjainak további fejlesztése, új központok létesítése

1.1.3.6. - A Szekszárdi és Tolnai Borvidék és a pincefalvak borturisztikai és gasztronómiai kínálatának növelése

1.1.3.7. - Kerékpáros turizmus feltételeinek fejlesztése

1.1.3.8. - Környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések

1.2. - Társadalmi megújulás

1.2.1. - Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása

1.2.1.1. - A gazdasági igényekhez igazított, gyakorlatorientált szakképzési rendszer kialakítása, a szakképzési lehetőségek bővítése

1.2.1.2. - Felnőttképzési (műszaki szakképzési) központok létrehozása a megyében

1.2.1.3. - Az oktatás modernizálása (digitalizálás, e-oktatás)

1.2.1.4. - Szociális ellátórendszer fejlesztése

1.2.1.5. - Helyi közösségi identitásfejlesztést és kulturális életet elősegítő közösségfejlesztő szakemberképzés indítása

1.2.1.6. - Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkához jutásának elősegítése

1.2.2. - A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése

1.2.2.1. - Családbarát foglalkoztatáspolitika, az atipikus foglalkoztatás lehetőségeinek kiterjesztése

1.2.2.2. - Életminőség javítása és vonzó élettér kialakítása a településeken gazdasági funkcióbővítéssel

1.2.2.3. - Önkormányzati bérlakás program városokban (pl. Szekszárd), valamint bérház és háztáji program bevezetése az apró- és kisfalvakban

1.2.2.4. - Fiatal vállalkozók támogatása, vállalkozásösztönzés

1.2.2.5. - Kulturális, sport és szabadidős-rekreációs lehetőségek bővítése városokban és falvakban egyaránt

1.3. - A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése

1.3.1. - Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel

1.3.1.1. - TÉSZ-ek, BÉSZ-ek, termelői csoportok létrehozása termékpályánként

1.3.1.2. - Funkcionális térségenként a helyi feldolgozó- és élelmiszeripari kapacitások kiépítése termelői összefogással

1.3.1.3. - Apró- és kisfalvas térségek elérhetőségének javítása

1.3.1.4. - A helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítése

1.3.1.5. - Minőségi haltenyésztés és -feldolgozás

1.3.1.6. - Falusi vendégasztal működtetésének elősegítése

1.3.1.7. - A klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése

1.3.2. - Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése

1.3.2.1. - A helyi és helyközi tömegközlekedés keresletorientált racionalizálása

1.3.2.2. - Vidékies jellegű városok fejlesztése

1.3.2.3. - Helyi erőforrásokra támaszkodó energiahasznosítás

1.3.2.4. - Mobil és helyi szolgáltatások megteremtése kistelepüléseken

1.3.2.5. - Szabadidősport önszerveződésének támogatása és intézményi hátterének biztosítása

1.3.2.6. - Minta ökotelepülés kialakításának lehetősége, ökologikus gondolkodás elsajátítása

1.3.2.7. - A vidéki letelepedést segítő támogatások bevezetése, helyi adókedvezmények biztosítása (szabad vállalkozási övezet)

2.2. A koncepció összevetése azonos szintű releváns tervekkel, koncepciókkal (Tolna megye területrendezési terve)

A megyei területfejlesztési koncepció készítését egy évvel előzte meg a megyei területrendezési terv készítése. A megyei területrendezési terv célját a tervről szóló 1/2005.(II.21.) számú rendelet tartalmazza:

1.§.(1) A rendelet célja, hogy meghatározza a megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.

A megyei területrendezési terv sem az elfogadott, sem az alátámasztó munkarészeiben nem rögzít a fent idézett - általános, tulajdonképpen a területfejlesztési törvényből következő - célon túl megyei sajátosságokat tükröző további célkitűzéseket.

A területrendezési terv szerkezeti terve a hatályos településszerkezeti tervek alapján települési térség részeként tartalmazza az egyes települések hosszú távú fejlesztési elképzeléseit, a gazdasági, lakó célú, rekreációs, stb. célra hosszú távon igénybe venni kívánt potenciális fejlesztési területeket. A területfejlesztési koncepció egyik átfogó célja a megye gazdasági potenciáljának növelése, amelyhez a területi feltételeket lehetőség szerint a területrendezési tervben lehatárolt települési térség területén belül, a korlátozó megyei szabályozási övezetek lehatárolásai és előírásai figyelembe vételével kívánatos biztosítani. A megyei koncepció „Társadalmi megújulás" átfogó célja a területrendezési terv tartalmával nem ellentétes, a társadalmi célok a rendezési terv keretei között megvalósíthatók.

2.3. A koncepció részcéljainak társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A társadalmi és a gazdasági részcélok egymással összhangban kerültek megfogalmazásra. A megye gazdasági potenciáljának növelése és a vidékies térségek megújítása átfogó célokhoz rendelt részcélok közvetve a megye gazdasági növekedésén keresztül a megyében élők életminőségének és a vidékies térségek kilátásainak javulását is elősegítik. A térszerkezetfejlesztés és a rekreációs célkitűzések a megye lakosságának érdekeit is szolgálják. A gazdaságfejlesztés egyes célkitűzései környezeti konfliktusokat vetíthetnek előre, ennek elemzése a Környezeti értékelés keretében történik meg.

2.4. A jelenlegi társadalmi és gazdasági állapotnak a koncepcióval összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

A népességszám alakulásában kistérségenként mutatkoznak különbségek a természetes szaporodás, illetve fogyás, valamint a belföldi vándorlási különbözet függvényében, de összességében a megye mindegyik kistérségében csökkent a népesség. Az elmúlt közel egy évtized során, a 2001.év végi állapothoz képest, a megye kistérségei közül a Tamási kistérségben volt a legnagyobb mértékű a lakónépesség csökkenése. A természetes fogyásból következő veszteségeket a belföldi vándorlási különbözetből származó veszteség tovább növelte a megye egész területén. A Koncepció a „Vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése" átfogó cél mentén a népességvesztés megállítására és a folyamat megfordítására nagy hangsúlyt helyez, számos ezt elősegítő részcélt határoz meg.

Összehasonlítva az ország és a megye gazdasági teljesítményének megoszlását az egyes gazdasági ágak szerint, azt tapasztaljuk, hogy a mezőgazdaság és az ipar súlya nagyobb volt a megye gazdaságában, mint az országban. Az iparon belül a feldolgozóipar 9 százalékkal kisebb arányt képviselt, másrészt az egyéb ipari tevékenység, melybe a villamosenergia-termelés is tartozik 18%-kal magasabb arányban van jelen a megye gazdasági teljesítményében, mint az ország egészében. A szolgáltatások súlya a megyében (48,5%) jóval alacsonyabb, mint az ország egészében (67%). A szakmai, tudományos, adminisztratív tevékenységek csak a 70%-át érik el Tolna esetében az országos aránynak. A Koncepció gazdaságfejlesztési szegmensének alapvető célja a megyei gazdaság jövedelmezőségének növelése, a hozzáadott érték növelése, a megye alapanyagtermelő profiljának elmozdítása a feldolgozó ipari ágazatok részarányának növelésével.

2.5. A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a koncepció valószínűleg jelentős befolyással lesz

Tolna megye területfejlesztési koncepciója nem tartalmaz, nem is tartalmazhat sem térségi területfelhasználási kategóriákat, sem övezeteket.

A területfejlesztési koncepció csak a területfelhasználás alapelveit lefektető koncepciót rögzíti. Pontosabban a tartalmi követelményekben előírt ilyen fejezetcím alatt a megye stratégiai térstruktúráját mutatja be, összefoglalva a jelenlegi térstruktúrát meghatározó elemeket és jellemzőket, valamint a fejlesztési javaslatokat.

A fejezet elemzi a térszerkezet gazdasági fejlettséget és társadalmi viszonyokat befolyásoló hatását. Annak érdekében, hogy az autópályától távolabbi, gazdaságilag elmaradott kistérség, mint például a megye csaknem egyharmadát kitevő Tamási kistérség, illetve a Dombóvári és a Bonyhádi kistérség elsősorban apró-és kistelepüléseinek további gazdasági és társadalmi leszakadását mérsékeljük és felzárkóztatását elősegítsük, szükséges új, hatékony térségfejlesztési eszközöket alkalmazni. A fejletlen területeknek a fejlett területektől történő további leszakadását hivatott fékezni az a kormányzati szándék is, mely létrehozta a „szabad vállalkozási zónákat" az ország legfejletlenebb területeinek hatékony – elsősorban gazdasági célú – felzárkóztatására. Az országos szándék ellenére Tolna megye szempontjából további ösztönzőkre, önálló térségfejlesztési programra és „Kiemelten fejlesztendő térség" kijelölésére van szükség a területi különbségek mérséklésére, illetve a leszakadt térségek, települések felzárkóztatására.

A Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció egyik legfontosabb célja, hogy a megye fejletlenebb térségeiben, hátrányos helyzetű településein is beindítson a helyi erőforrásokra, a helyi értékekre és humán erőforrásra alapozva olyan gazdaságfejlesztési folyamatokat, melyek mérséklik a további gazdasági leszakadást és elősegítik a felzárkózást a megye fejlettebb területeihez.

2.6. A koncepció által feltárt társadalmi és gazdasági állapot várható alakulása abban az esetben, ha a javaslatok nem valósulnának meg

A 3. fejezet részletesen tartalmazza.

2.7. A koncepció céljainak megvalósulása esetén a társadalmi és gazdasági szempontból közvetett vagy közvetlen negatív hatást kiváltó tényezők feltárása

A 3. fejezet részletesen tartalmazza.

3. A célok hatásainak tételes elemzése azok megvalósulása és meg nem valósulása esetén

Az alábbi fejezet a társadalmi és gazdasági hatások vizsgálatának eredményét mutatja be. A megyei területfejlesztési koncepcióban szereplő javaslatok környezeti szempontú elemzésére ehelyütt nem kerül sor, mivel a koncepcióhoz Környezeti értékelés készült, amely tartalmazza a környezeti hatások elemzését.

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
ÁTFOGÓ CÉL: 1.1. A MEGYE GAZDASÁGI POTENCIÁLJÁNAK NÖVELÉSE, A VÁLLALKOZÓI AKTIVITÁS ERŐSÍTÉSE				
	A célkitűzést indokolja a helyzetértékelésben feltárt helyzet: ➢ országos összehasonlításban a megye gazdaságának többboldalú gyengesége, ➢ az országos átlagtól elmaradó foglalkoztatottsági ráta, ➢ az országosnál alacsonyabb vállalkozói aktivitás, ➢ illetve a vállalkozások közötti alacsony együttműködési készség.	*Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete* *Mezőgazdaság* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	A célkitűzés megvalósulása esetén ➢ csökken Tolna megye lemaradása úgy regionális, mint országos összehasonlításban, ➢ fenntartható módon kihasználásra kerülnek a megye sajátos potenciáljai és erőforrásai, ➢ növekszik a vállalkozási aktivitás, ➢ erősödik a gazdaság, ➢ nő a gazdaság versenyképessége, ➢ bővül a foglalkoztatottság, nő a foglalkoztatottsági ráta ➢ javulnak a megélhetési viszonyok, gazdagodik a térség társadalma ➢ nő a térségek és települések népességmegtartó képessége, ➢ lassul a népesség csökkenése, stabilizálódnak a térségi és helyi társadalmak (különösen a gazdasági bővüléssel érintett térségekben) ➢ a gazdaságfejlesztési centrumok (pólusok	Amennyiben nem sikerül elérni, vagy megközelíteni a kitűzött célt, akkor az prognosztizálható, hogy ➢ fennmarad, *(kedvezőtlen esetben pedig tovább nő)* Tolna megye lemaradása úgy regionális, mint országos összehasonlításban, ➢ kihasználatlanok, vagy alulhasznosítottak maradnak a megye különben kedvező és sajátos táji-, természeti-, termelési- anyagi és szellemi potenciáljai és erőforrásai, ➢ nem nő a vállalkozási aktivitás, ➢ stagnál a gazdaság, ➢ változatlan marad, illetve más térségek dinamikusabb fejlődése esetén relatív csökken a gazdaság és az egész térség versenyképessége, ➢ nem bővül a tervezett mértékben a foglalkoztatottság,

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	A megye fejlődéséhez nélkülözhetetlen a térségi és a helyi gazdaság fejlesztése, a természeti- a területi- a termelési- és humán erőforrások teljesebb kihasználása. Ezen az alapon érhető el az itt élő népesség élet- és munkafeltételeinek biztosítása és javítása. Ezért a megye gazdasági potenciáljának növelésére, a vállalkozói aktivitás erősítésére irányuló célkitűzés a területfejlesztési koncepció egyik legalapvetőbb megállapítása.		és alközpontok) térségi együttműködésben biztosítják egész várostérségükben a XXI. században társadalmilag elvárt (és a helyi társadalom által elfogadott) életlehetőségeket ➢ bővülnek a térségek és a települések fejlesztési lehetőségei. A gazdaság fejlődése, bővülése teremtheti meg az alapot a megye egésze fejlődéséhez.	➢ stagnálnak, vagy országos összehasonlításban relatív romlanak a megélhetési viszonyok, ➢ csökken a térségek és települések népességmegtartó képessége, folytatódik a népesség csökkenése, nő a fejlettebb térségekbe való elköltözés, instabillá válnak a térségi és helyi társadalmak különösen a halmozottan hátrányossá váló térségekben ➢ szűkülnek a települések fejlődésének anyagi erőforrásai. Kiemelkedő jelentősége van tehát annak, hogy a területfejlesztési koncepcióban kitűzött cél szolgálatában olyan programok kerüljenek – társadalmi-, és gazdasági konszenzussal meghatározásra, azt követően pedig megvalósításra, amely a 2014-2020 közötti időszakban rendelkezésre álló források jelentős részét e stratégiai cél szolgálatába állítja.
1.1.1. STRATÉGIAI CÉL: Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként				
	A célkitűzést a megye gazdaságának tagoltsága, a gazdasági szereplők	*Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli*	A célkitűzés megvalósulása esetén ➢ az új K+F+I és logisztikai központok megteremtik a termelés fejlesztés	Amennyiben nem sikerül érdemi változást elérni érdekeltségi rendszer átalakításában, ha nem sikerül kialakítani a verseny helyett (mellett) az

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	helyzetértékelésben rögzített alacsony együttműködési készsége indokolja. Az országosan is alacsony szintű együttműködési készség oka az együttműködésben való érdekeltség hiánya, az erőteljes versenyhelyzet, a bizalom hiánya valamint az együttműködéseket kezdeményező és szervező helyi intézmények működésének alacsony hatékonysága.	*szerkezete* *Mezőgazdaság* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	tudományos bázisát ➢ elősegítik az együttműködést *(ágazatonként, termékpályánként)* az érintett gazdasági szereplők között ➢ lehetővé válik a termelői és a kereskedelmi tapasztalatok széles körű hasznosítása, a „jó gyakorlatok" széles körben való megismertetése és elterjesztése	együttműködés kultúráját és gyakorlatát, akkor csak formálisak maradnak az adminisztratív úton létrehozott szervezetek, azok nem segítik elő sem a foglalkoztatás bővülését, sem a gazdaság erősödését.
1.1.1.1. Széles körű, gazdasági célú vállalkozói együttműködések *(klaszterek, projektszervezetek)* támogatása a Tolna megyei vállalkozások piaci szerepvállalásának megerősítése érdekében ágazatonként, illetve termékpályánként	Támogatás és ösztönzés nélkül önkéntesen nem, vagy csak nehezen alakulnak ki az együttműködéseket támogató projektszervezetek	*Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete* *Mezőgazdaság* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	<u>A cél megvalósulása esetén</u> ➢ a létrejövő projektszervezetek és a munkájuk eredményeként kialakuló bővül a vállalkozások közötti kapcsolatok rendszere ➢ erősödnek a vállalkozói együttműködések ➢ lehetővé válik a termelői kapcsolatok alapján álló integrációk létrejötte és erősödése ➢ ez elősegíti a részt vevő vállalkozások piaci megerősödését, ami – *találkozva a piaci kereslettel* – a foglalkoztatottak bővüléséhez vezethet.	Amennyiben nem sikerül érdemi változást elérni érdekeltségi rendszerben, ha nem sikerül kialakítani a verseny helyett (mellett) az együttműködés kultúráját és gyakorlatát, akkor csak formálisak maradnak az adminisztratív úton létrehozott szervezetek, azok nem segítik elő a foglalkoztatás bővülését.

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
			Ennek eredménye: ➢ a gazdaság fejlődése, a foglalkoztatás bővülése, ➢ a családi jövedelmek növelése ezzel a megélhetés feltételeinek javulása, ➢ közvetve a megye és térségei népességmegtartó és népességvonzó képességének erősödése ➢ új K+F+I és logisztikai központok kialakítása és fejlesztése hozzájárul a központoknak helyet adó települések fejlesztéséhez, a szellemi potenciálok helyben tartásához.	
1.1.1.2. Szekszárdi szőlészeti és borászati kutatás-fejlesztési központ kialakítása a Pécsi Tudományegyetem szakmai együttműködésével	A helyzetértékelés szerint a szőlészet, borászat kiemelkedő és sajátos helyet foglal el a megye települései gazdaságában. A kiváló termőhelyi adottságok, valamint a szőlészettel, borászattal érintett területek kiterjedése *(a megye 109 településéből 101 érintett a hegyközségek által)* feltétlenül indokolja a célkitűzést, az ágazat fejlesztésének sokoldalú	*Mezőgazdaság* *A térség eltartó képessége és versenyképessége* *Foglalkoztatás*	Az ágazat fejlesztéséhez, a kiemelkedő térségi potenciálok kihasználásához sokirányú beavatkozások és fejlesztések szükségesek. Ezek közül egyik, a meglévő és eredményesen működő pécsi Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet bázisán egy szekszárdi szőlészeti és borászati kutatás-fejlesztési központ kialakítása *(a Pécsi Tudományegyetem szakmai együttműködésével)*. <u>A célkitűzés megvalósítása esetén:</u> ➢ bővül a termelésfejlesztést szolgáló kutatási kapacitás, a kutatáson belül pedig erősödik a térségi és helyi sajátosságok súlya és jelentősége, ➢ javul a kutatási eredmények gyakorlatban	Amennyiben a dél-dunántúli régió szőlő-bor ágazatának innovációs stratégiájában és Tolna megye területfejlesztési koncepciójában megfogalmazott célok nem valósulnak meg, úgy ➢ nem bővülnek a termelés fejlesztését szolgáló kutatásfejlesztés térségi kapacitásai ➢ a kutatások kevéssé képesek hozzájárulni az ágazat megújításához és fejlesztéséhez ➢ kihasználatlanok maradnak a tolnai borvidékek kiemelkedő potenciáljai, ➢ tovább csökken a szőlőterületek kiterjedése, romlik a tájgazdálkodás színvonala ➢ a szőlészeti és borászati ágazat

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	támogatását.		való hasznosulásának hatékonysága, ➢ a dél-dunántúli régió szőlő-bor ágazatának 2010-ben elkészült innovációs stratégiájában foglaltaknak megfelelően ➢ javul a szőlő-bor vertikum gazdasági helyzete, ➢ javul a piac szabályozása ➢ az új ültetvénytelepítésekre gazdaságossági- versenyképességi szempontok és az ökológiai adottságok egyidejű figyelembevételével kerül sor, ➢ fejlődik a szőlészeti és a borászati technológia, ➢ egyaránt javul a hazai bormarketing illetve az exportmarketing, ➢ erősödnek a termelői, beszerzői és értékesítési integrációk ➢ javul az ültetvényszerkezet. ➢ Mindezek eredményeként nő a szőlészeti és borászati ágazat jövedelemtermelő képessége Tolna megye borvidékein, ami hozzájárul a térség egésze versenyképessége javításához. A koncepcionális célkitűzéshez kapcsolódó program elemeinek meghatározásánál indokol figyelembe venni a pannon borrégió egészében meglévő és létrehozható együttműködésekben rejlő lehetőségek kihasználását.	csökkenő mértékben járul hozzá a megye gazdasága fejlődéséhez, a versenyképesség javításához

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
1.1.1.3. Dombóvár és Tamási központtal mezőgazdasági célú K+F bázis kialakítása a Kaposvári Egyetem szakmai együttműködésével	A célkitűzést indokolja a megye kiemelkedő agroökopotenciálja, helyzetértékelésben bemutatott termelési szerkezete, a mezőgazdasági vállalkozások országost meghaladó aránya, illetve a termelés és feldolgozás fejlesztésében lévő kihasználatlan potenciálok.	*Mezőgazdaság* *A térség eltartó képessége és versenyképessége* *Foglalkoztatás*	A helyzetértékelésben bemutatott kedvezőtlen tendenciák *(az egyszerűsödő termelési szerkezet, a növekvő alapanyag termelés, illetve az élőmunka többlet hozzáadásával létrejövő termékek alacsony aránya)* feltétlenül szükségessé teszik, hogy a megye jellemzően mezőgazdasági térségei központjaiban *(Dombóváron és Tamásiban)* olyan kutatás-fejlesztési bázisok kerüljenek kialakításra, amelyek segítséget nyújtanak a kiemelkedő termelési- és gazdálkodási potenciálok hatékonyabb – *magasabb foglalkoztatottságot biztosító és magasabb nyereségességet biztosító* – kihasználásához. <u>A célkitűzés megvalósulása esetén</u> ➢ A kutatás-fejlesztés – *térségileg specifikus* - új eredményei beépülnek és helyben hasznosulnak a mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése, a termékszerkezetük piaci viszonyokhoz való alakítása során ➢ A K+F bázisok kisugárzó hatása eredményeképpen bővül a vállalkozások közötti kapcsolatok rendszere, erősödnek a vállalkozói együttműködések, lehetővé válik a termelői- feldolgozói és értékesítési kapcsolatok alapján álló integrációk létrejötte és erősödése. ➢ Mindez elősegíti a részt vevő vállalkozások piaci megerősödését, ami a foglalkoztatottak bővüléséhez *(de*	Helyi sajátosságra épülő kutatás és a kutatási eredményekre alapozó termelés- és feldolgozás fejlesztés nélkül: ➢ a megye gazdasága kevéssé lesz képes kihasználni a kiváló termőhelyi potenciálokban, és a termelési- gazdálkodási hagyományokban rejlő fejlesztési lehetőségeket, amely gyengíti a mezőgazdálkodási ágazat, de az egész térség versenyképességét. ➢ A K+F központok kifejlesztésének elmaradása rontja Dombóvár és Tamási gazdasági térségközpontként való megerősítésének esélyeit, szűkíti e városok fejlesztésének lehetőségeit, csökkenti a rendelkezésre álló szellemi és anyagi erőforrások körét. ➢ Térségi koordináció és a jó gyakorlatokat népszerűsítő és elterjesztő intézményi központok nélkül gyengülnek a mezőgazdasági vállalkozások fejlődésének lehetőségei ➢ . Az együttműködés és a térségi koordináció nélküli verseny felesleges ráfordításokat követel a gazdaság szereplőitől.

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
			legalábbis a foglalkoztatottak csökkenésének megállításához) vezet. ➢ A vállalkozások és ezzel a mezőgazdasági ágazat erősödése hozzájárul a vidéki térségek fejlődéséhez, sajátos értékeik és potenciáljaik megőrzéséhez ➢ Az egymás közötti munkamegosztás alapján fejlesztendő K+F bázisok hozzájárulnak Dombóvár és Tamási gazdasági központi szerepkör növeléséhez, várostérségi együttműködéseik bővítéséhez ➢ A Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Karával való szakmai együttműködés lehetőséget ad a régión belül szélesebb körű együttműködések kiterjesztésére.	➢ A vállalkozások megerősödése, a változó piaci viszonyokhoz való alkalmazkodásuk, megújuló képességük nélkül o romlik jövedelemtermelő képességük és versenyképességük o tovább csökken a mezőgazdasági ágazatban foglalkoztatottak száma és jövedelmi o tovább romlik a vidéki térségek népességmegtartó képessége.
1.1.1.4. Energetikai K+F bázis kialakítása Paks és Tamási központokkal	A paksi és a tamási energetikai K+F bázis kialakítását az energetika kiemelkedő súlya, a térségi adottságok és potenciálok indokolják. Indokolt, hogy a paksi atomerőmű blokkjainak bővítésével kapcsolatos kutatások és fejlesztések nagyobb mértékben alapozódjanak arra a szellemi bázisra, amely az atomerőmű térségében ma is koncentrálódik. Az	*Foglalkoztatás* *Energiaellátás* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	Az energetikai fejlesztések másik fő iránya a megújuló energiaforrások hasznosítására, a különböző lehetőségek közül a térség adottságaihoz és fejlesztési irányaihoz leginkább illeszkedő megoldások kidolgozása, adaptálása és alkalmazásának támogatása szükséges. Ehhez nyújthat jó alapot a Tamásiban tervezett K+F bázis. <u>Az energetikai K+F bázisok megvalósulása esetén</u> ➢ Részben a helyi adottságokra és szellemi erőforrásokra épülve növekszik a térség a térség kutató-fejlesztői potenciálja. ➢ Növekszik a térség *(elsősorban Paks és*	

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	atomerőmű fejlesztése feltételrendszerének megteremtése olyan országos jelentőségű feladat, amelynek megoldása a technológiai és az üzemeltetési kérdéseken messze túlmutató területfejlesztési feladat is, amely csak az ország, a térség és a város összehangolt együttműködésében oldható meg. Ehhez szükséges szellemi erőforrások bázisa is lehet a javasolt K+F bázis.		*közvetlen városkörnyéke)* népességvonzó képessége azon speciális szakképzettséggel és szaktudással bírók irányából, akik az atomerőmű fejlesztése kapcsán itt találhatják meg munkájukat és hosszú távú megélhetőségüket. ➢ Javul a város és környéke szellemi potenciálja, erősödnek a helyi társadalmak. Feltételezve, hogy a speciális és innovatív tudás erőteljesebb a fiatal és középkorú népességen belül, valószínűsíthető, hogy a bővítés vonzásában ide költöző családok nagyobb részét is a fiatalabb korösszetételű családok teszik majd ki, ezzel javul a város és a várostérség korstruktúrája. ➢ Elsősorban és kiemelten Paks, másodsorban Tamási vonatkozásában bővül a város és várostérség szerepköre, javulnak fejlődési lehetőségei.	
1.1.1.5. A helyi mezőgazdasági alapanyag termelési igényekhez igazított helyi logisztikai alközpont kialakítása funkcionális térségenként	A termelési hatékonyság a szállításban, a raktározásban is fontos. Ezért indokolt célkitűzése a koncepciónak a helyi logisztikai bázisok racionalizálása, illetve ahol az szükséges, ott a kapacitások növelését.	*Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete* *Mezőgazdaság*	A helyi mezőgazdasági alapanyag termelési igényekhez igazított helyi logisztikai alközpont kialakítása fentiek miatt funkcionális térségenként indokolt. A fejlesztendő logisztikai központok helyét *(termékcsoportonként)* a területfejlesztési programban kell meghatározni. <u>A célkitűzés megvalósulása esetén:</u> ➢ A (mezőgazdasági) logisztikai alközpontra épülő mezőgazdasági, élelmiszeripari feldolgozóipar lehetőséget teremtene arra, hogy a megye és benne a megyeszékhely a	Amennyiben elmarad a logisztikai alközpontok fejlesztése ➢ nincs lehetőség a szállítási utak és költségek racionalizálására, ➢ a piaci versenytársakhoz képest csökken az érintett vállalkozások versenyképessége ➢ az elmaradó fejlesztések csökkentik az alközpontok fejlesztésére potenciálisan alkalmas települések fejlődésének, fejleszthetőségének esélyeit

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
		Műszaki infrastruktúra	régió mezőgazdaságának központja legyen. ➢ A helyükben és funkciójukban jól kiválasztott logisztikai alközpontok lehetőséget teremtenek a mezőgazdasági vállalkozások számára a szállítási utak (és költségek) racionalizálására, a termelési költségek csökkentésére, versenyképességük növelésére. ➢ A területfejlesztési programban kijelölésre kerülő és fejlesztendő logisztikai alközpontok adott tevékenységkörben (termékcsoportonként) bázisai lehetnek a térségbe tartozó mezőgazdasági vállalkozások együttműködésének és integrációjának.	➢ kihasználatlanok maradnak térségi potenciálok ➢ a mezőgazdaság kevéssé járul hozzá a megye gazdasága fejlődéséhez.
1.1.1.6. A helyi alapanyag termelési igényekhez igazított térségi logisztikai bázisok kialakítása a megyét érintő jelentősebb vasúti, közúti, vízi közlekedési csomópontokban	A mezőgazdasági termékekhez hasonlóan az alapanyagok szállításában is kiemelt jelentősége van a hatékonyság növelésének a költségek csökkentése, az ágazat versenyképességének növelése szempontjából. Ezért fontos cél a helyi alapanyag termelési igényekhez igazított térségi logisztikai bázisok kialakítása és fejlesztése a megyét érintő jelentősebb vasúti, közúti, vízi	*Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete* *Műszaki infrastruktúra*	A logisztikai bázisok helyes kijelölésének és fejlesztésének kiemelt jelentősége lesz Tolna megyében a Paksi atomerőmű bővítése előkészítése és megvalósítása időszakában. ➢ A helyükben és funkciójukban jól kiválasztott logisztikai bázisok lehetőséget teremtenek a vállalkozások számára a szállítási utak (és költségek) racionalizálására, a termelési költségek csökkentésére, versenyképességük növelésére. ➢ Helyesen megtervezett és végrehajtott fejlesztések eredményeként kihasználásra kerülhetnek a megye kiemelkedő intermodális lehetőségei (a közúti-, a vasúti- és a viziközlekedési kapcsolatokat egyaránt biztosító csomópontokban)	Amennyiben elmarad a logisztikai bázisok fejlesztése ➢ kihasználatlanok maradnak a csomóponti térségek intermodalitásra való alkalmasságában rejlő fejlesztési potenciálok, ➢ csökken a lehetőség a szállítási utak és költségek racionalizálására, ➢ a piaci versenytársakhoz képest csökken az érintett vállalkozások versenyképessége ➢ az elmaradó fejlesztések csökkentik a logisztikai bázisok befogadására és fejlesztésére potenciálisan alkalmas települések fejlődésének, fejleszthetőségének esélyeit,

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	közlekedési csomópontokban.		➢ Az intermodális fejlesztés hozzájárul az érintett csomóponti térségek további fejlesztéséhez. ➢ A területfejlesztési programban kijelölésre kerülő és fejlesztendő logisztikai bázisok adott tevékenységkörben szervezői lehetnek a térségbe tartozó vállalkozások együttműködésének és integrációjának.	➢ csökken a logisztikai fejlesztésekben rejlő foglalkoztatottság növelés kihasználásának lehetősége, ➢ a közlekedési-, logisztikai ágazat kevéssé járul hozzá a megye gazdasága fejlődéséhez.
STRATÉGIAI CÉL: 1.1.2. Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás, élelmiszeripar, textil- és bőripar)				
	Mint azt az „Nemzeti Fejlesztés 2020” munkaanyag megállapítja, a szűkös hazai és a jelentősebb uniós forrásokat olyan kitörési pontokra célszerű összpontosítani, ahol esély van arra, hogy belátható időn belül globális vagy európai szinten is versenyképes, vagyis világszínvonalú termék vagy vállalat jöhet létre. Ennek figyelembevételével Tolna megye a fejlesztés gazdasági alapjainak megteremtése érdekében erőteljesen a megyében		Tolna megyében a „Nemzeti Fejlesztés 2020” dokumentum által meghatározott nemzetstratégiai ágazatok közül ➢ a helyi mezőgazdasági termelésre alapozott - *a teljes terméklánc kialakításánál a térségi és helyi érdekeket szem előtt tartó* - élelmiszeriparban, ➢ a turizmusban, ➢ a gépgyártásban, ➢ és az építőanyag-iparban történő beruházások és vállalkozásfejlesztés támogatása kiemelt az erőforrás-hatékonyság, fenntarthatóság és a környezetvédelmi szempontok érvényesítése mellett. *(Ezen ágazatok fejlesztésére vonatkozó célkitűzéseket tartalmazza Tolna megye területfejlesztési koncepciója.)* Az országosan stratégiainak tekintett ágazatokon túlmenően Tolna megye egyes	A nemzetstratégiailag kiemelt és a megyei sajátosságok figyelembevételével a megyei területfejlesztési koncepció által fontosnak minősített ágazatok fejlesztésének elmaradása ➢ visszaveti a megye fejlődését, ➢ növeli a megye relatív elmaradását az országon és a régión belül, ➢ kihasználatlanok maradnak a megye sajátos és kiemelkedő gazdasági potenciáljai, ➢ nem bővül dinamikusan a megye gazdasági teljesítménye, ➢ nem bővül (kedvezőtlen esetben szűkül) a foglalkoztatás, ➢ stagnál, vagy csökken a lakosság megélhetést biztosító jövedelme, ➢ csökkennek a települések

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	hagyományosan már meglévő, piacképes, vagy újra piacképessé tehető ágazatok fejlesztésére koncentrál.	*Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	térségeiben stratégiai jelentőségű még a megyei területfejlesztési koncepció célrendszere szerint a magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek *(textil- és bőripar, fémfeldolgozás)* fejlesztése, beruházásainak támogatása. Ezen ágazatok fejlesztésével ➢ kihasználásra kerülnek a megye gazdasági potenciáljai ➢ jelentősen növelhető a megye gazdasági teljesítménye, ➢ bővíthető a foglalkoztatás, ➢ növelhető a megélhetést biztosító jövedelem, ➢ növelhető a térségek és települések versenyképessége, ➢ új erőforráshoz jutnak a fejlesztéssel érintett térségekben lévő települések. Fenti ágazatok fejlődését elősegítik majd azok az – *nemzeti fejlesztési dokumentumokban megfogalmazott országos szinten előirányzott (a piaci viszonyok alakítására, a szabályozási környezet, az érdekeltségi és az ösztönző rendszer céltudatos átalakítására vonatkozó)* - tervezett változtatások, amelyek az újraiparosítást, a kreatív és innovatív termékfejlesztést, a hálózati gazdaság fejlesztését, a KKV-k megerősítését, a helyi gazdaságok megerősítését szolgálják.	fejlesztésének forrásai Fenti kedvezőtlen hatások elkerülése olyan területfejlesztési program kidolgozását igényli a koncepció célrendszeréhez kapcsolódóan, amely ➢ egyrészt biztosítja a 2013-2020 között rendelkezésre álló erőforrások hatékony felhasználását, ➢ másrészt határozott irányt és keretet ad a magánszféra fejlesztéseinek és befektetéseinek.
1.1.2.1. Tejipari és húsipari	A megyei területfejlesztési koncepció		<u>A célkitűzés megvalósulása esetén lehetséges</u>	

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
alapanyagokra épülő termékfejlesztés, élelmiszeripari és mezőgazdasági gépgyártás szekszárdi központtal	helyzetértékelése kevés olyan tényadatot rögzít, amely alkalmas az egyes ágazatok helyzetének, kapacitásainak és potenciáljainak valós megítélésére. Ugyanakkor részletes vizsgálati megalapozás nélkül is elfogadható tény, hogy a munkahelyek megőrzése, illetve a megyei gazdaság fejlesztése elképzelhetetlen a helyben *(a megye térségeiben és településeiben) már* meglévő ágazatok megőrzése és fejlesztése nélkül. Ezekben az ágazatokban állnak rendelkezésre olyan képességek *(szaktudások, munkaképességek, gyakorlatok)* és termelői kapacitások, amelyekre további fejlesztés is alapozható.	*Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	➢ a meglévő termelői kapacitások és gazdasági potenciálok megőrzése és fejlesztése, ➢ innováció a helyi alapanyagokra épülő termékfejlesztés érdekében, ➢ a magasabb feldolgozottsági szint elérése, magasabb élőmunka igényű termékek kifejlesztése a piaci igényekkel összehangoltan, ➢ ezzel az érintett ágazatok piaci helyzetének javítása, gazdasági stabilitásuk erősítése, ➢ ezen ágazatokban foglalkoztatottak számának növelése, ➢ a térség és Szekszárd versenyképességének javítása.	
1.1.2.2. A megyei (elsősorban Bátaszék, Bonyhád, Szekszárd, Tolna és térsége) bőr- és	A helyzetértékelés a bőr- és textilipari, illetve kézimunka igényes könnyűipar vonatkozásában sem	*Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli*	<u>A célkitűzés megvalósulása esetén lehetséges</u> ➢ a meglévő termelői kapacitások és gazdasági potenciálok megőrzése és fejlesztése, ➢ innováció a helyi alapanyagokra épülő	

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
textilipari, illetve kézimunka igényes könnyűipari kapacitások növelése az ágazaton belüli piaci részesedés növelésével	tartalmaz olyan tényadatokat, amelyek alkalmasak ezen ágazatok helyzetének, kapacitásainak és potenciáljainak valós megítélésére. Részletes vizsgálati megalapozás nélkül itt is elfogadható tény, hogy úgy a munkahelyek megőrzése, mint a helyi gazdaságok fejlesztése elképzelhetetlen a már meglévő ágazatok megőrzése és fejlesztése nélkül. Ezekben az ágazatokban állnak rendelkezésre olyan képességek *(szaktudások, munkaképességek, gyakorlatok)* és termelői kapacitások, amelyekre további fejlesztés is alapozható.	*szerkezete* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	termékfejlesztés érdekében, ➢ a magasabb feldolgozottsági szint elérése, ➢ magasabb élőmunka igényű termékek kifejlesztése a piaci igényekkel összehangoltan, ➢ ezzel az érintett ágazatok piaci helyzetének javítása, gazdasági stabilitásuk erősítése, ➢ ezen ágazatokban foglalkoztatottak számának növelése, ➢ a térség egésze, de kiemelten Bátaszék, Bonyhád, Szekszárd, Tolna fejlesztése.	
1.1.2.3. A helyi mezőgazdasági alapanyagokra épülő magas hozzáadott értékű élelmiszer- és feldolgozóipari kapacitások kiépítése a növénytermesztés és az arra épülő állattenyésztés	A vidékfejlesztés országos és megyei célkitűzéseivel is összhangban megfogalmazott célkitűzés kiemelkedő jelentőségű Tolna megye vidéki térségei fejlődése	*Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete* *A térség eltartó képessége és*	<u>A célkitűzés megvalósulása esetén:</u> ➢ változik a termékszerkezet, növekszik a magasabb hozzáadott értékű termékek részaránya ➢ megteremtődik a termelés, felvásárlás, feldolgozás piaci alapú új vertikuma ➢ nő az állattenyésztés súlya, ➢ az egész mezőgazdasági és az	Amennyiben a mezőgazdaság és az élelmiszergazdaság vidékfejlesztési célokkal integrált fejlesztése nem valósul meg: ➢ csak részlegesen kerülhetnek kihasználásra a megye kiváló agroökológiai potenciáljai, ➢ tovább romlik *(és méginkább az*

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
gazdasági egyensúlyára alapozva, funkcionális térségenként	érdekében.	*versenyképessége*	élelmiszergazdasági ágazat helyzete megerősödik ➢ bővül a foglalkoztatás úgy az élelmiszer- és feldolgozóipari foglalkoztató központokban, mint helyi szinten, ➢ nő a vidéki térségekben azok száma, akik számára a mezőgazdaság és az élelmiszergazdaság jelenti megélhetést biztosító jövedelem egészét *(vagy jelentős részét)* ➢ növekszik a vidéki térségek népességeltartó, egyben népességmegtartó képessége, megáll a népesség csökkenése, ➢ hosszabb távon javul a korstruktúra, stabilizálódik a térségi társadalom.	*alacsonyabb hozzáadott értéket produkáló alapanyag termelés felé tolódik el)* a termékszerkezet, ➢ nem alakul ki a termelés, felvásárlás, feldolgozás új – *új piaci viszonyokhoz igazodó* – egyensúlya, ➢ csökken a vidéki térségekben a mezőgazdaságban és az élelmiszergazdaságban foglalkoztatottak *(és az ebből élők)* száma és aránya ➢ csökken e vidéki térségek népességeltartó képessége, ➢ nem állítható meg a népességszám további csökkenése, ➢ romlik a népességmegtartó képesség, növekszik e térségekből elköltözők száma, ➢ romlik a helyi társadalom korösszetétele és stabilitása.
1.1.2.4. A nagy hagyományokkal rendelkező Tolna megyei építőipar fellendítése	Tolna megye építőiparát jelentős kapacitások és jól felkészült cégek jellemzik, amelyek megfelelő állapotban túl tudták élni a gazdasági válság éveit. A koncepció tehát valós erőforrásra épít, amikor a nagy hagyományokkal rendelkező Tolna megyei építőipar fellendítése	*A népesség területi elhelyezkedése* *Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete*	<u>A célkitűzés megvalósulása esetén:</u> ➢ a megye hagyományosan erős ágazata – *az átmeneti zsugorodás után* – ismét bővül, ➢ nő az ágazatban foglalkoztatottak száma, ➢ nő az ágazat jövedelemtermelő képessége, az ágazatban érintett vállalkozások versenyképessége, ➢ hasznosul az ágazatban korábban felhalmozódott tudás és gyakorlat, ➢ az ágazat fejlődésével képessé válik országos és térségi jelentőségű építőipari beruházások versenyképes megvalósítására	A célkitűzés megvalósulásának elmaradása esetén: ➢ csökken, vagy stagnál az ágazatban foglalkoztatottak száma, ➢ csökken az ágazat jövedelemtermelő képessége, ➢ kihasználatlanok maradnak jelentős építőipari kapacitások, ➢ nem valósulnak meg új beruházások, ➢ az ágazat nem járul hozzá a megye gazdasága fejlődéséhez, népességmegtartó képessége

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	érdekében fogalmaz meg célkitűzést. A beruházási hajlandóság válság utáni növekedése, illetve a térségben műszakilag és pénzügyileg előkészített projektek megvalósításának megkezdése teszi reálissá a célkitűzést.		➢ nő az ágazat részaránya a megye gazdaságán belül, ➢ nő a megye népességmegtartó *(az új atomerőművi blokk megvalósítása esetén népességvonzó)* képessége.	növeléséhez.
1.1.2.5. **A már működő ipari parkok és ipari övezetek fejlesztése, különös tekintettel az ágazati igényeket kiszolgáló infrastruktúrafejlesztésre, a városok és vonzáskörzetük igényeire épülő inkubáció- és szolgáltatásbővítés az ipari parkokban**	A koncepció – *a Nemzeti Fejlesztés 2020 dokumentummal összhangban* - tűzi ki célul a már működő ipari parkok közül a paksi, a szekszárdi és a bonyhádi ipari park további fejlesztését, működési feltételeik javítását, versenyhelyzetük javítását, a vállalkozások számára nyújtott széleskörű inkubációs szolgáltatásaik bővítését.	*Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete* *A térség eltartó képessége és versenyképessége* *Műszaki infrastruktúra*	A koncepció a működő ipari parkok fejlesztésén túl célul tűzi ki a dunaföldvári, a tamási, a dombóvári és a bátaszéki ipari övezetek fejlesztésének támogatását, illetve a Bonyhád, Tolna, Nagymányok és Simontornya térségében új ipari övezetek létesítését. A célkitűzés figyelembe veszi az érintett városok és térségeik sajátosságait, gazdaságaik fejlesztési potenciáljait. <u>E cél megvalósulása elősegíti</u> ➢ a megye ipari-, foglalkoztató központjainak fejlesztését ➢ új munkahelyek teremtésének elősegítését, ➢ a megye városhálózatának erősítését, ➢ a vállalkozásoknak nyújtott szolgáltatások bővítését, ➢ a megye gazdasága erősítését.	Amennyiben nem valósulnak meg a kitűzött célok, úgy elmaradnak azok a kedvező hatások is, amelyek ➢ a megye gazdasága bővülésével, ➢ a helyi vállalkozások támogatásával, ➢ a számukra nyújtott inkubációs lehetőségek bővülésével, ➢ e vállalkozások megerősödésével ➢ a térségi és a helyi foglalkoztatottság bővülésével függenek össze.

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
1.1.2.6. Egészségipari fejlesztések	A programban előirányzott egészségipari fejlesztések indokoltak, mivel kapcsolódnak a kiemelkedő termálpotenciálok kihasználásához, azoknak az egészség megőrzésben és a gyógyászatban egyaránt betöltött szerepének erősítéséhez.	*Térségi potenciálok kihasználása* *A térség eltartó képessége és versenyképességee* *Egészségmegőrzés*	Az egészségipari fejlesztések hozzájárulnak a megye orvos és szakápolói kapacitásainak megőrzéséhez (helyben, illetve a térségben tartásához) közvetve ezzel a megye lakossága egészségügyi ellátása színvonalának megőrzéséhez (javításához). Az egészségipari fejlesztések bővítik a gyógyturisztikai szolgáltatások körét és színvonalát, amely erősíti e gyógyászati központok vonzását úgy hazai, mint nemzetközi vonatkozásban. A térség kiemelkedően jó környezeti minősége és a térség elérhetősége megfelelőalapot szolgáltat a turizmushoz és az életmódreformhoz egyaránt kapcsolódó egészségipari fejlesztések számára, amelyek megvalósulása hozzájárul a térség vonzereje növekedéséhez, a helyi gazdaságok megerősödéséhez, a foglalkoztatás növekedéséhez, közvetve a térség egésze helyi erőforrásokon alapuló fejlődéséhez.	A program megvalósulásának elmaradása a kiemelkedő jelentőségű termál gyógyító lehetőségek és potenciálok)és helyben meglévő szellemi kapacitások) kihasználásának elmaradásához, az egészségügyi szakemberek helyben tartása lehetőségének romlásához vezethet.
1.1.2.7. Regionális szintű gazdasági és piaci együttműködések elősegítése klaszterek által	Országos vizsgálatok eredménye szerint gyenge a gazdaság szereplőinek együttműködési készsége. Számos területen hiányzik ennek kultúrája, nem ismertek azok a helyi, térségi, vagy ágazatközi	*A térség eltartó képessége és versenyképessége*	A helyi és térségi potenciálokra épülő, egymáshoz kapcsolódó, egymással együttműködő gazdasági szereplők jelentősen hozzájárulhatnak a megye gazdasága bővüléséhez, területi és társadalmi beágyazottsága növeléséhez. A helyi és térségi gazdaság szerelői	A regionális szintű és a helyi együttműködések elmaradása, a program sikertelensége rontja a térségi gazdaság bővítésének lehetőségét, alkalmazkodó készségét a változó gazdasági és piaci körülményekhez. Az együttműködések elősegítése, az

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	együttműködésekből adódó sikerek és gazdasági eredmények, amelyek az együttműködéseknek köszönhetően már valós gazdasági eredményekkel jártak. Alacsony szintű a vállalkozások közötti bizalom és hiányzik a valós érdekeltség is a gazdasági és a piaci szereplők részéről. Ezért kiemelkedő jelentőségű a megyei koncepciónak a gazdasági együttműködések bővítésére, a klaszteresedés elősegítésére vonatkozó célkitűzései. E vonatkozásban a kisebb sikerek is segítik a szemlélet megváltozását, a gazdasági eredmények bővülését.		együttműködése által is fejlődő gazdaság új munkahelyeket hoz létre, bővíti a térség települései fejlesztési forrásait, hozzájárul a térségi versenyképesség növeléséhez.	érdekeltség és a hatékonyság növelése messze meghaladja egy megyei koncepció kompetenciáját. A siker ugyanakkor elképzelhetetlen az országos szintű szabályozási és érdekeltségi rendszer változása nélkül.
1.1.2.8. A megyei (elsősorban Szekszárd és Bonyhád térsége) gépgyártási kapacitások erősítése	Az erőteljes német hagyományok és ennek alapján erősödő társadalmi és gazdasági kapcsolatrendszer reális	*Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli*	A célkitűzés megvalósulása eredményeként a 2020-ra szóló országos fejlesztési koncepcióban is stratégiai jelentőségűnek kiemelt és támogatott ágazatokban (az autóiparban és a gépiparban) olyan fejlesztések történnek Tolna	A célkitűzéshez kapcsolódó fejlesztések elmaradása csökkenti a megye gazdasága kapcsolása esélyét az országosan kiemelt gazdaságfejlesztési programokhoz, aminek következtében gyengül a megye

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
elsősorban az autóipari, szerszámgép gyártás területén	esélyt ad a célkitűzés megvalósulásának	*szerkezete* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	megyében is, amelyek eredményeként a megye gazdasága erőteljesebben kapcsolódik a szomszédos régiók gazdaságához, nő a teljesítmény és a foglalkoztatottság ezekben az ágazatokban. A fejlesztések eredményeként bővül és erősödik a megye gazdasága, nő a foglalkoztatás. A már meglévő és a koncepcióban fejlesztésként előirányzott új ipari parkok kihasználtságának növelése jelentősen hozzájárul majd az érintett foglalkoztató központok (kiemelten Szekszárd és Bonyhád) fejlődéséhez. A fejlesztéseket elősegítené az M9-es és az M6-os autópályákhoz kapcsolódó (ma még hiányzó) Kecskemét és DK Magyarország irányú közúti kapcsolatrendszer kiépítése. A közúti kapcsolatrendszer fejlesztése vonatkozásában jelenlegi OTrT tervezetben két új főút szerepel (Kalocsa-Soltvadkert-Kiskunmajsa-Kistelek és Mélykút-Kiskunhalas-Kiskunmajsa-Kiskunfélegyháza). Jelentős előrelépés az M9-es teljes kiépítése lenne Szeged felé, illetve a már elkezdett, de időközben leállított 51-54 sz. főutak közötti szakasza, mely Kecskemét felé sarokforgalmat szüntetne meg.	és az érintett várostérségek versenyképessége és népesség megtartó képessége. Ez a megye számára rendkívül kedvezőtlen hatás akkor nem következik be, amennyiben más ágazatokban (mezőgazdaságban, élelmiszergazdaságban, turizmusban) az országos szintet meghaladó mértékben nő a termelékenység, az eredményesség és a foglalkoztatás.

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
1.1.2.9. A szén-és kőbányászat újraélesztése és arra épülő gazdaságfejlesztés Nagymányok és Váralja térségében a környezeti fenntarthatóság figyelembevételével	Magyarország hosszú távú energetikai stratégiájában helye és szerepe van a szénnek. Ezen túlmenően a szén előre láthatóan a jövőben felértékelődik, mint kiemelkedő jelentőségű és értékű vegyipari alapanyag. Ezért reális és támogatandó célkitűzés abban a térségben, ahol a szénnek és a szénbányászatnak óriási hagyományai vannak (és óriási, kitermeletlen szénkészletek állnak rendelkezésre), a szénre mint hosszú távon ismételten stratégiai nyersanyagra is építeni a gazdaság és a térség fejlesztését.	*Térszerkezet* *Természeti erőforrások* *Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete* *A térség eltartó képessége és versenyképessége* *Energiaellátás*	A nemzetközi szakirodalom szerint lehetséges a szén vegyipari és energetikai hasznosítása olyan módon, hogy a bányászat ne sértse a hosszú távú környezeti fenntarthatóság követelményeit. Ehhez indokolt a célirányos helyi kutatások támogatása, azok összehangolása az országosan is megkezdett kutatásokkal és ezen kutatások eredményeinek helyi (térségi alkalmazása). A célkitűzés sikere Tolna és Baranya megye érintett térségeiben is hozzájárulna a helyi gazdaságok talpra állításához, a térségi és a helyi foglalkoztatás bővítéséhez, ezzel esélyt kapnak ezek a térségek népességük helyben tartásához, a megélhetés helyi lehetősége ismételt megteremtéséhez, távlatban pedig a korábbi versenyképesség helyreállításához.	A program elmaradása, vagy sikertelensége esetén elveszik annak esélye, hogy e kiemelkedő erőforrás kihasználása ismét hozzájáruljon a a megye érintett térségei és települései távlati fejlődéséhez, a népesség helybentartásához, később bővítéséhez.
STRATÉGIAI CÉL: 1.1.3. A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása				
1.1.3.1. Védett építészeti értékek gazdasági, turisztikai és közösségi	Tolna megye gazdag		A koncepcióban megfogalmazott célkitűzés a megye gazdag épített környezeti értékeinek	A célkitűzés megvalósulásának kudarca, vagy alacsony hatékonysága esetén

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
célú hasznosításának elősegítése	építészeti öröksége olyan hasznosítást és kezelést igényel, amelynek során egyaránt figyelembevételre kerülnek a hosszú távon is fenntartható hasznosítás, illetve az értékőrzés szempontjai.	*Értékőrzés, értékfejlesztés* *Turisztikai potenciál bővítése* *A szabadidő eltöltése, a rekreáció kedvező területi feltételei*	hosszú távú, a hasznosítás útján való megőrzését szolgálja. A társadalmilag, gazdaságilag pozitív hatást szolgálja, hogy az újrahasznosítási célok között prioritást kapnak a gazdasági, a turisztikai és a közösségi célú használatok. Ennek hatásaként ez az értékes épület és létesítményállomány ismételten jelentős szerepet vállalhat a térségek és települések életében, azon belül elsősorban a turizmus szolgálatában. A megyei várak megújítása jelentős turisztikai kínálatbővülést eredményezhet. A helyi védettség alatt álló kúriák és kiskastélyok egyedi karakterű szálláshelybővítésre, illetve a közösségi szolgáltatások bővítésére adnak lehetőséget az eltérő igényszintű vendégcsoportok fogadására. A célkitűzés megvalósítását elősegítheti, ha olyan programok kerülnek megfogalmazásra, amely értékkataszterrel és műszaki felmérésekkel alátámasztva lehetővé teszik az újrahasznosítási célok alternatíváinak kidolgozását, a közösségi célokat legjobban szolgáló változatok kiválasztását (a tulajdonviszonyok és a finanszírozási keretek korlátainak együttes figyelembevételével). A hasznosítás és a megújítás tervezésénél ebben a kedvező táji-, természeti környezetben kiemelkedő jelentősége van az épületek és	tovább pusztulnak a megőrzésre és hasznosításra méltó, egyedi helyi sajátosságokat hordozó épületek, építmények. Hosszabb távon ez a folyamat visszafordíthatatlanná válva jelentős értékvesztéshez vezet.

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
			szűkebb és tágabb környezetük összehangolt fejlesztésének.	
1.1.3.2. Országos jelentőségű védett természeti területek megőrzése		*Értékvédelem* *A szabadidő eltöltése, a rekreáció területi feltételei* *Idegenforgalom*	Az országos jelentőségű védett természeti értékek turisztikai fejlesztésbe vonása, a turisztikai szolgáltatások körébe vonása kétélű dolog. Egyrészt hozzájárul a térség sajátos értékei megismertetéséhez és bemutatásához, másrészt amennyiben a turisztikai hasznosításból adódó terhelés jelentősen megtermeli a természeti környezetet és a hasznosítás nem a természeti értékek körültekintő védelmével valósul meg) az súlyosan veszélyezteti a természeti értékek hosszú távú fennmaradását, élőhelyük védelmét. A nem kellő körültekintéssel megalapozott fejlesztések a védendő élővilág degradációjához, értékvesztéshez vezet, amely ellentétes a fejlesztési koncepció alapvető értékválasztásával. Amennyiben a későbbi programokban meghatározásra kerülő fejlesztések NATURA2000 területeket érintenek, a kedvezőtlen hatások minimalizálása érdekében el kell készíteni azon területek hatásvizsgálatait.	A célkitűzés megvalósulásának elmaradása csökkenti a kiemelkedő természetvédelmi értékek megismertetésének és turisztikai hasznosításának lehetőségét, de egyúttal (különösen a hivatalosan is védett területek vonatkozásában csökkenti az értékvesztés kockázatát is.
1.1.3.3. Sió turisztikai hasznosítása	A Sió és az általa érintett tágabb térség komplex	*A szabadidő eltöltése, a*	A program megvalósítása jelentősen segíti majd a megye városoktól távoli, ugyanakkor	A célkitűzés megvalósulása elmaradása esetén kihasználatlan marad egy olyan

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	vízgazdálkodási-, gazdasági-, közlekedési (logisztikai-) és turisztikai fejlesztését szolgáló célkitűzés a Tolna megyei területfejlesztési koncepció egyik meghatározó jelentőségű eleme, amely a megyei területfejlesztés részéről szakmai és településközi koordinációt (ezt megalapozandó pedig önálló megyei-, térségi, komplex program megfogalmazását) igényli.	*rekreáció területi feltételei* *Idegenforgalom* *Vízgazdálkodás*	értékekben és potenciálokban gazdag területeinek fejlődését, e potenciálok összehangolt kihasználását. A célkitűzést szolgáló térségi fejlesztési program egyes elemei többnyire már kidolgozásra kerültek, vagy kidolgozás alatt állnak, az egyes elemek átfogó programba szervezése a megye soron következő feladata. A leendő program megvalósulása új logisztikai bázisok fejlesztésével lehetővé teszi majd a Sió, mint viziszállítási útvonal kihasználását, a vizi, a közúti és vasúti szállítás lehetőségeinek kihasználásával az egyes szállítási módok optimalizálásával. A Sió térség fejlesztése pozitív gazdasági hatású lesz az öntözött és az öntözhető területek bővítésével, a térségi agrárpotenciálokat optimálisabban kihasználó intenzív kertészeti és szántóföldi kultúrák termőterületeinek bővítése eredményeként. A turisztikai potenciál a vizitúra és a kerékpáros úthálózat bővítése, a kapcsolódó szálláshelykínálat fejlesztése előirányozásával válhat majd teljessé.	potenciál, amely a megye városoktól távoli térségeiben jelent reális lehetőséget a területek fejlesztésében, az ott élő népesség megélhetése javításában.
1.1.3.4. Duna-menti rekreációs térség kialakítása	A célkitűzést a kiemelkedő potenciál kihasználásának lehetséges haszna	*Térszerkezet*	Az M6 autópálya által is feltárt térségben a hazai és a nemzetközi turizmus bővítése érdekében megfogalmazott célkitűzés lehetőséget teremt a megye számára az EU	A célkitűzés megvalósulása elmaradása esetén kiemelkedő térségi turisztikai potenciálok maradnak kihasználatlanok. A turizmus fejlődése nem járul hozzá a

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	indokolja	*A szabadidő eltöltése, a rekreáció területi feltételei* *Idegenforgalom*	DUNA STRATÉGIA által is támogatott fejlesztési irányokhoz való csatlakozására. Lehetővé válik a célkitűzés szolgálatába megfogalmazásra kerülő programoknak a határokon átnyúló (természetmegőrző-, rekreációs) fejlesztési programokba való illesztése. A turisztika vonzerők fejlesztése hozzájárul a térség egésze átfogó fejlesztéséhez. A rekreációs szolgáltatások térségileg összehangolt fejlesztése és bővítése új helyi munkahelyek létrejöttével jár, ami által javul a térség népesség megtartó képessége	helyi gazdaságok erősödéséhez, a munkahelyek bővüléséhez, a megélhetés helyi feltételei javításához. Térségi és nemzetközi együttműködés és koordináció nélkül a fejlesztések egymástól elszigeteltek maradnak, nem képesek kihasználni a térségi együttműködésből eredő többlet lehetőségeket.
1.1.3.5. Termál- és gyógyturizmus megyei központjainak további fejlesztése, új központok létesítése	A célkitűzést a kiemelkedő potenciál kihasználásának lehetséges haszna indokolja	*A szabadidő eltöltése, a rekreáció területi feltételei* *Idegenforgalom* *Műszaki infrastruktúra*	A dombóvári és a paksi létesítményegyüttes továbbfejlesztése, a szekszárdi és a bonyhádi előirányzott termál és gyógyturisztikai fejlesztések, valamint a paksi és a dunaföldvári gyógyfürdő továbbfejlesztésének előirányzata egyszerre járul hozzá a termálvíz potenciál hatékony kihasználásához, a gyógyászati szolgáltatások kínálata bővítéséhez és egyszerre szolgálja térségben élő népesség egészségmegőrzésének és gyógyításának, valamint az ide érkező külföldi turisták igényes ellátásának célkitűzéseit.	A tervezett fejlesztések elmaradása gátolja a termálpotenciál hatékony és többirányú kihasználását.
1.1.3.6. A Szekszárdi és Tolnai Borvidék és a pincefalvak borturisztikai és	A Tolna megyei szőlő és bortermelői hagyományok,	*A szabadidő eltöltése, a*	A fejlesztési koncepcióban megfogalmazott célkitűzések mentén még csökkenő szőlő termőterületen is kibontakozik a helyi	A célkitűzés teljesülésének esetleges elmaradása Tolna megye egyik legkarakteresebb fejlesztési potenciálja

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
gasztronómiai kínálatának növelése	a nemzetközileg és országosan is elismert borászatok, a karakteres, egyediséget tükröző pincefalvak olyan kiemelkedő potenciált jelentenek a megyében, kiemelten annak borvidékein, amire jelentős fejlesztéseket lehet építeni.	*rekreáció területi feltételei* *Idegenforgalom*	gazdaságfejlesztésnek, turisztikai és gasztroturisztikai fejlesztésnek a borászatokra és a borkultúra fejlesztésére alapozó iránya, amely alkalmas a komplex vidékfejlesztési célkitűzésekhez kapcsolva e térségek fejlesztésének megalapozására. Ezek a fejlesztések a mellett, hogy a legteljesebb mértékben építenek a térség táji-, természeti- termesztési és kulturális hagyományaira, a változó piaci viszonyok között is képesek a nemzetközi piacokon is helytálló borok előállítására. A borturizmus fejlesztését szolgáló célkitűzések, a borászatokra és pincefalvakra alapozó fejlesztések lehetővé teszik, hogy távlatban az itt megtermelt kiváló minőségű bor mind nagyobb hányada kerüljön országon, illetve a térségen belül elfogyasztásra. Cél, hogy a borászati- és a gasztroturisztikai- és a szálláshely fejlesztések térségileg összehangoltan történjenek és járulnak hozzá az érintett települések fejlődéséhez, népességmegtartó képességük növeléséhez.	kihasználatlanságát eredményezné, amely egyaránt kedvezőtlen lenne a fenntartható tájhasználat, a térségi és helyi gazdaságok fejlődése, a helyben foglalkoztatás, az érintett települések népességmegtartó képessége, illetve a térségi hagyományok megőrzése szempontjából.
1.2. ÁTFOGÓ CÉL: TÁRSADALMI MEGÚJULÁS				
1.2.1. STRATÉGIAI CÉL: Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása				
1.2.1.1. A gazdasági igényekhez igazított,	A megyében ma szembetűnő a felsőfokú	*Foglalkoztatás* *Népesség területi*	. A helyi gazdasági igényeknek, a piaci elvárásoknak megfelelő szakképzési rendszer kialakítása a megye a gazdasági szereplők	Országosan is, de a megyében is szakemberhiány mutatkozik számos szakterületen. A versenyképesség egyik

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
gyakorlatorientált szakképzési rendszer kialakítása, a szakképzési lehetőségek bővítése	szakképző központok (egyetemek, főiskolák), tudásközpontok hiánya	*elhelyezkedése*	munkaerőigényének kielégítését szolgálják, és a piacképes diplomával, végzettséggel rendelkező munkavállalók foglalkoztatási esélyei növekednek. A távoktatási programok beindítása rugalmasabb képzési feltételeket tesz lehetővé.	kulcstényezője a kiváló képzettségű munkaerő. A megye gazdasági erejének növelése érdekében van szükség a piaci igényekre szabott szakemberképzésre, ami új munkahelyeket is vonz a térségbe. Ha ez nem tud megvalósulni, a foglalkoztatási mutatók – ami a képzett munkaerőt illeti – nem javulnak lényegesen, és a vidék-város közti különbségek sem mérséklődnek.
1.2.1.2. Felnőttképzési (műszaki szakképzési) központok létrehozása a megyében	A célkitűzést indokolja a helyzetértékelés idején rendelkezésre álló legfrissebb 2012 első negyedévi adat, amely szerint visszaesés tapasztalható a foglalkoztatásban.	*Foglalkoztatás* *Népesség területi elhelyezkedése*	A szakképzési központok létrehozása mellett a megye sajátos igényeihez igazított műszaki képzés (a Koncepció elsősorban a Paksi Atomerőmű bővítéséhez kapcsolódóan tervezi) megteremtése hozzájárul a megyében a foglalkoztatás növekedéséhez, mivel a szükséges szakemberbázis – növekvő mértékben – a megyei képzési helyekről, helyi lakosok köréből kerül ki.	A felnőttképzési, szakképzési központok hiánya állandósítja a meglévő helyzetet. Az atomerőmű bővítése és működtetése kevésbé támaszkodik a megyei munkaerőre, a speciális nagyfoglalkoztató a megye munkaerőpiaci helyzetének javításához csak kisebb mértékben járul hozzá.
1.2.1.3. Az oktatás modernizálása (digitalizálás, e-oktatás)	A népesség megtartása és az elöregedés lassítása érdekében kiemelt jelentősége van ennek a célkitűzésnek.	*Népesség életminősége, egészségi állapota, szociális helyzete*	A cél megvalósulása elősegíti különösen a megye hátrányos helyzetű, aprófalvas térségeiben is a magas színvonalú oktatáshoz való hozzáférést. Az elmaradott térségekben is javulnak az iskolázottság mutatói, nő az esélyegyenlőség az oktatásban. Az egészségi állapotra való hatás nem mérhető.	Az aprófavas, elmaradott térségek felzárkózásának egyik lényeges eleme a helyben elérhető jó színvonalú oktatáshoz való hozzáférés széleskörűvé tétele. Erre kínál kitűnő és praktikus lehetőséget az e-oktatás. Amennyiben ennek térnyerése a jobb felszereltségű és előnyösebb helyzetben lévő városi iskolákra koncentrálódnak továbbra is, az a városi és a leszakadó térségek közötti különbségek mérséklődése helyett hozzájárul annak elmélyüléséhez.
1.2.1.4. Szociális ellátórendszer	A szociális ellátás részben		Az ellátás színvonalának javulása, a hiányzó	A szociális ellátórendszer fejlesztése nélkülözhetetlen a helyi komfortérzet

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
fejlesztése	a lakosság egésze, részben a nehezebb helyzetben lévő társadalmi csoportok – *idősek, sokgyermekes családok, stb.* – boldogulási esélyeit erősíti.	*Népesség életminősége, egészségi állapota, szociális helyzete*	kapacitások pótlása hozzájárul a lakosság életminősége és szociális helyzete javulásához.	fokozásához. Ha megőrződnek a jelenleg felmért ellátási és infrastrukturális hiányosságok az tartósan rontja az életminőséget, kihat a lakosság szociális helyzetére, hosszú távon pedig az egészségi állapotra is, és az elvándorlás egyik kiváltó oka is lehet.
1.2.1.5. Helyi közösségi identitásfejlesztést és kulturális életet elősegítő közösségfejlesztő szakemberképzés indítása	A közösségfejlesztés szerepét a helyi identitástudat erősítésében számos hazai példa igazolja.	*Népesség életminősége, egészségi állapota, szociális helyzete*	A Koncepció a közösségfejlesztő szakemberképzés megyei meghonosítását tűzi ki célul, ám ennek hozadéka legfeljebb csak középtávon várható.	A közösségfejlesztő szakemberek képzésének esetleges elmaradása nem hordoz magában számottevő veszélyt, mivel a közösségépítés, a helyi identitásfejlesztés megvalósulhat más megyéből érkező, vagy helyi de más képzési helyről visszatérő szakemberek bevonásával is.
1.2.1.6. Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkához jutásának elősegítése	A foglalkoztatottsági arány növelése, a megélhetés feltételei és a szociálisan rászorulók segítése szempontjából egyaránt lényeges a munkaerőpiacról valamilyen oknál fogva kiszorult csoportok be- vagy visszavezetése a munka világába.	*Foglalkoztatás*	A célkitűzés megvalósulásának ennek elsődleges feltétele a speciális képzések biztosítása számukra. A megfelelő, piaci igényeket is figyelembe vevő és a sajátos igényekhez igazodó képzési rendszer elősegíti a munkavállalási lehetőségek bővülését a hátrányos helyzetű csoportok számára is.	A szociálisan rászoruló, munkaerőpiacról kiszorult rétegek visszavezetésének elmaradása a szociális feszültségek növekedéséhez vezethet, nőnek a szociális ellátás terhei, mivel a piaci jövedelmek (munkabér) helyett központi források felhasználása válik szükségessé a szociálisan rászorulók ellátására.
1.2.2. STRATÉGIAI CÉL: A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése				
1.2.2.1. Családbarát foglalkoztatáspolitika, az atipikus foglalkoztatás	A foglalkoztatás növelése országos szinten is elérendő központi	*Foglalkoztatás* *Népesség*	A távmunka, a részmunkaidő, a családi gazdaságok erősítése, a női foglalkoztatás támogatása javítja a megye általános foglalkoztatási helyzetét is, de ami lényegesebb, hogy ezek a foglalkoztatási formák a magas	A falvak, kistelepülések legégetőbb – gazdasági - problémája a helyi munkalehetőségek hiánya. A napi ingázás részmegoldást jelent, és

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
lehetőségeinek kiterjesztése	célkitűzés. A Koncepció ezen célja kapcsolódik ehhez az országos célhoz, hozzájárul annak megvalósulásához	*életminősége, egészségi állapota, szociális helyzete*	munkanélküliséggel terhelt periférikus, aprófalvas térségekben élők számára lesznek előnyösek. A családokban a keresők számának növekedése, a kétkeresős családmodell terjedése javítja a családok anyagi helyzetét. Ez kedvezően hat az életminőségre, a szociálisan rászorulók közül többen kerülnek vissza a munka világába. A cél elérésével az inaktívak 2012 első negyedévében regisztrált növekedése is visszafordítható.	kétségtelenül kedvező az új foglalkoztatási lehetőségek koncentrált megjelenése. Azonban az 1.2.2.1. cél a helyben megvalósuló, ingázás nélküli foglalkoztatási formákat támogatja. Ha ez nem lenne sikeres, azaz a célban foglaltak nem valósulnak meg, a kistelepüléseken élők számára továbbra is probléma lesz a rendszeres keresetet biztosító munkalehetőség megszerzése, vagy ingázásra kényszerülnek, ami amellett, hogy csökkenti a szabadidőt, rontja az életminőséget és a végleges elvándorlás egyik veszélyforrása egyben.
1.2.2.2. Életminőség javítása és vonzó élettér kialakítása a településeken gazdasági funkcióbővítéssel	A települési életminőséget az ellátás minősége, választéka, a helyben elérhető szolgáltatások skálája meghatározza.	*Népesség életminősége, egészségi állapota, szociális helyzete* *A szabadidő eltöltése, a rekreáció területi feltételei*	A célkitűzés a szolgáltató szektor szerepét erősíti, a szabadidős tevékenységek feltételeit is bővíti, amellett, hogy a kereskedelem minőségi fejlesztését is magában foglalja. A javasolt intézkedések nyomán a helyben elérhető életminőség, a települési komfortérzet javul. Szintén javulnak a rekreációs lehetőségek, mint területi bővülés, mind programkínálat tekintetében. Lényeges megjegyezni, hogy a cél megvalósulása a hatását nem azonnal érezteti, ezért a célhoz kapcsolódó programok megvalósítása sürgető.	Az 1.2.2. stratégiai cél elérése szempontjából alapvető célkitűzés az életminőség javítása. Igaz ez a leszakadó aprófalvas térségekre, de a városokra is egyaránt. Ma az elvándorlás, az elöregedés jelenti a megye, különösen annak perifériái legfőbb társadalmi problémáját. A helyben elérhető köz- és üzleti szolgáltatások skálájának bővítése az életminőség javítása szempontjából alapvető, hasonlóan a szabadidős tevékenységek feltételeinek bővülése. Ezek elmaradása konzerválja a mostani állapotot.
1.2.2.3. Önkormányzati bérlakás program városokban (pl. Szekszárd), valamint bérház és háztáji program bevezetése az	A megyei lakásállomány mindössze 1,8%-a bérlakás, szám szerint 1756 db.	*Népesség területi elhelyezkedése* *Népesség életminősége, egészségi állapota, szociális*	A bérlakásprogram elősegíti a ma alacsony szinten tapasztalható lakásmobilitást. Így a megyében élők, kiváltképp a fiatalok illetve a foglalkoztatási lehetőséggel rosszul ellátott térségekben élők számára lesz lehetőség lakóhelyet váltani, és a munkaerőpiaci változásokhoz alkalmazkodva a kereslet-kínálathoz igazodva adott	A lakosság tekintélyes részének – különösen fiatal korosztályainak – elvándorlása a kistelepülésekről komplex kezelést igénylő problémakör. Az elköltözések mérséklése és a fiatalok helyben tartása szempontjából a fiatal

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
apró- és kisfalvakban		*helyzete*	esetben munkahely irányú költözéseket megtenni. A bérlakáshoz, bérházhoz jutás megkönnyítése, a magas munkanélküliségű térségekben élők számára esélyt kínál a lakáshoz jutásra. Szociális helyzet terén feltétlen javulás jelezhető előre, mivel a lakáshoz jutás csökkenti a közkiadásokat is és mérsékli a megélhetési nehézségeket. Az egészségi állapotra nem mutatható ki közvetlen hatás.	pályakezdők, a fiatal családok lakáshoz jutásának megkönnyítése alapvető. Ennek egyik lehetséges módja a bérlakás- és bérházprogram beindítása. Ennek hiányában a fiatalok önálló lakáshoz jutási esélye tartósan rossz marad, nem csökken a többgenerációs családok aránya.
1.2.2.4. Fiatal vállalkozók támogatása, vállalkozásösztönzés	A fiatal vállalkozók támogatása alacsony intenzitású, miközben ők jelenthetik a helyi gazdaságok fejlődésének bázisát.	*Foglalkoztatás* *Népesség területi elhelyezkedése*	A fiatal vállalkozók támogatása és a vállalkozásösztönzés a megye elmaradott térségeiben a foglalkoztatási helyzetet alapvetően javítani fogja. A cél keretei között megvalósuló intézkedések közvetlenül is képesek lesznek az elvándorlást mérsékelni. Ezáltal a helyi, kistelepüléseken működő vállalkozások gazdasági ereje növekszik, a kistelepülések népességmegtartó ereje a munkalehetőségek bővülésével erősödik.	Ma az egyik legnagyobb akadályát az elmaradott vidéki térségek felzárkózásának az aktív korosztályok, különösen a fiatalok elvándorlása jelenti. Ennek oka legtöbbször a helyi munkalehetőségek hiánya és a megélhetés feltételeinek szűkössége. Kitörési pont lehet ebből a helyzetből a fiatal vállalkozók támogatása. Ha ez nem történik meg kellő hatékonysággal, a fiatal, munkaképes, motivált, jól képzett és vállalkozó szellemű lakosság a jobb elhelyezkedési lehetőség reményében továbbra is elhagyja a leszakadó térségeket, folytatódik az elvándorlás, és ezek a települések egyre nehezebb helyzetbe kerülnek.
1.2.2.5. Kulturális, sport és szabadidős-rekreációs lehetőségek bővítése városokban és falvakban egyaránt	Szekszárd azon megyei jogú városok egyike, amely a hazai sport bajnokságokban szereplő élcsapatokkal nem rendelkezik. A megye néhány kistelepülése egyáltalán	*Népesség életminősége, egészségi állapota, szociális helyzete* *A szabadidő eltöltése, a rekreáció területi*	A megyeszékhely sportéletének fejlesztése és közösségi tereinek bővítése a Szekszárdon elérhető életminőség javítását eredményezi, az itt élő több mint 30 ezer lakos érdekében. A megye fejlesztéssel érintett kistelepüléseiben bővül a fiatalok hasznos szabadidő eltöltését lehetővé tevő közösségi terek, sportlétesítmények száma, javul a	Ma a hanyatló térségekből történő elvándorlás számos oka közül az egyik, hogy a kistelepüléseken a helyben hozzáférhető szabadidős tevékenységek kínálata és fizikai feltételei egyaránt szűkös vagy teljességgel hiányzik. A vizsgált cél helyesen tér ki e lehetőségek bővítésére. Ennek elmaradása konzerválja a jelenlegi állapotot,

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	nem rendelkezik a fiatalok hasznos szabadidő eltöltését lehetővé tevő közösségi térrel, sportlétesítménnyel	*feltételei*	felszereltségük, a fűtésproblémák megoldódnak.	megmaradnak a szűkös, nem kielégítő színvonalú, leromlott állapotú szabadidős helyszínek, s ez a helyi kötődés erősödését is akadályozza, ami kedvezőtlenül hat ki a lakosság egészségi állapotára, komfortérzetére.
1.3. ÁTFOGÓ CÉL: A VIDÉKIES TÉRSÉGEK GAZDASÁGI SZEREPVÁLLALÁSÁNAK MEGERŐSÍTÉSE ÉS VONZÓ VIDÉKI ÉLETTÉR MEGTEREMTÉSE				
1.3.1. STRATÉGIAI CÉL: Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel				
1.3.1.1. TÉSZ-ek, BÉSZ-ek, termelői csoportok létrehozása termékpályánként	Tolna megye agroökológiai adottságai kedvezőek, de a mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének csökkenése a kedvező adottságok ellenére folytatódott az elmúlt tíz évben is és 10% alá esett, bár ez még mindig az országos átlag kétszerese. Ezért is indokolt a különböző termelői együttműködések ösztönzése.	*Mezőgazdaság*	A TÉSZ-ek, BÉSZ-ek megszervezése és működésük a mezőgazdaság jövedelemtermelő képességét fokozza, a mezőgazdaságban foglalkoztatottak számának regisztrált csökkenése megállítható és a tendencia visszafordítható.	Ma a mezőgazdaság alacsony jövedelmezőségének oka az együttműködések hiányában, a vertikumok nélkülözésében keresendő. A TÉSZ-ek, BÉSZ-ek létrehozása, a magasabb hozzáadott érték előállítása és az értékesítési csatornák feltárása nélkül a mezőgazdaság megmarad jelenlegi alapanyagtermelő pozíciójában, a nagy profitot elérő feldolgozásra pedig a megyehatárokon túl kerül sor.
1.3.1.2. Funkcionális térségenként a helyi feldolgozó- és élelmiszeripari	A célkitűzést Tolna megye térségeinek különböző, de	*Foglalkoztatás* *Az ipar, kereskedelem*	A célkitűzés az alábbi ágazatok támogatására fókuszál: - magas élőmunka igényű kertészet, - zöldség- és gyümölcstermesztés,	A mezőgazdaságból élők jövedelmi helyzete, az agráriumban és a kapcsolódó ágazatokban foglalkoztatottak száma és az agrártérségek növekedése akkor fog

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
kapacitások kiépítése termelői összefogással	kiemelkedő és kellően ki nem használt potenciáljai indokolják	*térbeli szerkezete* *Mezőgazdaság* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	- gyógynövénytermesztés és az ezekre épülő feldolgozóipar, - továbbá az állattenyésztés és a kapcsolódó élelmiszeripar. Azzal, hogy a termények feldolgozása is helyben valósul meg, egyrészt új munkahelyek teremtődnek, másrészt a magasabb hozzáadott értékű termékek értékesítésével növekszik a mezőgazdaságban és az arra épülő ágazatokban elérhető jövedelem, azaz mind a foglalkoztatás, mind az eltartóképesség javul. Tolna megyében az alábbi öt település rendelkezik 1-1 ipari parkkal: Bonyhád, Dunaföldvár, Kaposszekcső, Paks, Szekszárd. A megye agrár dominanciájú térségeiben is megjelenik a feldolgozóipar, ezáltal térben kiegyenlítettebbé válik az ipar.	megtörténni, ha a mezőgazdaság által előállított élelmiszeripari alapanyagokból a feldolgozott termékek előállítása is helyben megtörténik. Erre fókuszál a célkitűzés. Ha a feldolgozóipari, élelmiszreipari helyi kis- és középüzemek nem jönnek létre, a megye agrártérségei továbbra is kis jövedelmezőségű alapanyagtermelők maradnak. A termelői összefogás hiánya pedig az érdekellentétet növeli az együttműködés előnyei helyett.
1.3.1.3. Apró- és kisfalvas térségek elérhetőségének javítása	A megye rendkívüli kelet-nyugati megosztottságot mutat a központi települések és az autópálya és a vasútállomások elérési idejei szerint. A legjobb helyzetben a megye keleti, megyeszékhelyhez és M6-hoz közel fekvő térsége van, míg a nyugati, Dombóvár és Tamási között, illetve Tamásitól északra elterülő vidéki térség árnyékhelyzete problémás.	*Műszaki infrastruktúra* *Népesség területi elhelyezkedése* *Foglalkoztatás*	Az árnyékhelyzetet enyhíti a mellékúthálózatfejlesztés, a közösségi közlekedés hatékonyságának növelése. A hálózatfejlesztésen túl az átszállási kapcsolatok kiépülésével javul és az elérhetőség mind időben, mind minőségben, ami kedvezőbb feltételeket kíván a lakosság helyi boldogulásához, mérsékelve ezzel a térséget sújtó magas elvándorlást. A lakóhely-munkahely közötti elérhetőségi kapcsolat javulása megkönnyíti a munkábajárást, az ingázási időt csökkenti, komfortját javítja. Emellett a gazdaságra is ösztönzőleg hat, a szállításigényes és munkaerőigényes gazdasági ágak beruházásait előmozdítja.	Az 1.3. átfogó cél eléréséhez nagyban hozzájárul az aprófalvak és kistelepülések elérhetőségének javítása. Amennyiben nem sikerülne a tömegközlekedés valós igények felmérésén alapuló átszervezése, úgy a lakóhely-munkahely kapcsolat továbbra is nehézkes marad, az érintett térségek tőkevonzó képessége alacsony marad, romlik a települések esélye új munkahelyteremtő beruházások befogadására, nőhet az elvándorlás.

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
1.3.1.4. A helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítése	Tolna megye agropotenciálja kedvez a szántóföldi kultúrák, a szőlő- és gyümölcstermesztés, a kertészeti termékek és az állattenyésztés számára is. A mezőgazdaság jövedelmezősége azonban elmarad a lehetőségektől elsősorban a helyben történő feldolgozás hiánya és az értékesítés nehézségei miatt.	*Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete* *Mezőgazdaság*	A célhoz tartozó intézkedéseken keresztül javul a termékek piacra jutásának feltételrendszere, az értékesítésben szakértelemmel nem rendelkező gazdák helyzetbe hozása, növekednek a helyben képződött jövedelmek. A vidéki térségekben előállított termékek helyben történő értékesítésével a megye élelmiszer kiskereskedelme térben kiegyenlítettebbé válik, a területi ellátás javul.	A vidékies térségek megújulása szempontjából a mezőgazdaság szerepe nem elhanyagolható még akkor sem, ha ma az agrártermelés jövedelemtermelő képessége alacsony. Ezen a helyzeten változtatna acélkitűzés az értékesítés elősegítésével. Ennek nem kellően hatékony megvalósulása esetén továbbra is azzal kell számolni, hogy nem a megye termelőinél csapódik le az a – többszörös - többlet bevételi forrás, ami az alapanyagtermelés és a feldolgozott termékek értékesítése között húzódik meg.
1.3.1.5. Minőségi haltenyésztés és –feldolgozás	A megye domborzati adottságai kedveznek a völgyzárógátas tavak kialakításának, de síkvidéki tározókban is bővelkedik.	*Mezőgazdaság* *Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezete*	A jelentősebbek a Pacsmagi-halastavak, a Simontornya melletti tavak, a dombvidéki völgyzárógátas halastavak, tározók. Természetes állóvíz a Fadd-Tolna-Bogyiszlói Dunai holtágrendszer. A halfogyasztás bár az európai átlagnak töredéke hazánkban, de stabil – szezonális – keresletet támaszt. A mezőgazdaságnak ez az ága országos szinten rendelkezik tartalékokkal, így reális a célkitűzésben foglaltak elérése. A feldolgozott halászati termékek előállítása és értékesítése az fokozza ágazat jövedelmezőségét. A feldolgozó üzemek létesülésével bővül a megyei iparszerkezet spektruma, enyhül az ipar koncentráltsága.	A haltenyésztés az az egyik speciális agrárgazdasági ágazat, melyben a megyének vannak ugyan jó adottságai, de az eredmények és a bevételek egyelőre csekélyek. A haltenyésztés és -feldolgozás fejlesztése lehet ugyan egy kitörési pont és hozzájárul a megye élelmiszeripari palettájának bővítéséhez, de e cél esetleges nem teljesülése sem járna komoly gazdasági veszteséggel, mivel egy meglehetősen kis piaci szegmensről van szó.
1.3.1.6. Falusi vendégasztal működtetésének elősegítése	Tolna megye gazdaságában az idegenforgalom kisebb szerepet játszik, mint Dél-Dunántúl másik két megyéjében. A megye	*Népesség területi elhelyezkedése* *Idegenforgalom*	A falusi vendégasztal működtetése a belföldi turizmusra épít, elsősorban ebben a szegmensben érhet el eredményt. A falusi szállásadás és vendéglátás térnyerése növeli a helyben képződött jövedelmet, ami a falusi turizmust üzemeltető családok számára megélhetést, az érintett települések számára növekvő presztízst biztosít, ezzel is csökkentve az elvándorlást.	A falusi turizmus az a turisztikai szegmens, ami relatíve kisebb befektetéssel is el lehet indítani, igaz a várható bevételek sem vetekszenek a magasabb kategóriás szállásadásból elérhetővel. Egy-egy jól sikerült ilyen fejlesztés az egész település védjegyévé

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	szálláshely kapacitása a második legkisebb, a vendégek és a vendégéjszakák száma 2011-2012 között nőtt ugyan, de nem éri el az országos átlag harmadát sem.			válhat, és újabbakat generálhat. Egy jó lehetőség néhány család kiegészítő vagy akár főállású foglalkoztatására. Ennek elmaradása nem okoz sem gazdasági sem társadalmi szempontból kárt, viszont egy fontos kiegészítő elem nélkül maradna a vidékies térségek gazdasága.
1.3.1.7. A klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése	A megye területének közel 2/3-a, a dombvidéki területei az ország erősen vízerózió-veszélyes térségei közé tartoznak, amelyek a villámárvizek gyakoriságának növekedésével a mezőgazdasági termelés kockázatait növelik. Az erózióveszélyes dombsági területeken és a belvízveszélyes Duna-menti síkvidéken lévő települések ki vannak téve az árvízi elöntésnek, illetve a belvízzel járó problémáknak.	*Mezőgazdaság* *Vízgazdálkodás* *A társadalom biztonságérzete, veszélyeztetettsége*	A cél számos vízgazdálkodási és árvízvédelmi, csapadékvízelvezetéssel összefüggő fejlesztési elemet foglal magába A vizsgált cél a vízvisszatartás elvével összhangban a vizek biztonságos levezetését és megtartását helyezi előtérbe, mérsékelve ezzel a csapadékeloszlás anomáliáiból származó kockázatokat, növelve ezzel a mezőgazdasági termelés biztonságát. A cél keretében megvalósuló árvízvédelmi intézkedések (tározók építése, védművek fejlesztése, jó karban tartásuk), és a belvízelvezető rendszerek fejlesztése a települések és az ott élők értékeinek védelmével növelik a lakosság biztonságérzetét.	A klímaváltozás hatásai elsősorban a vízzel, a csapadékeloszlással függenek össze. Ez a megyét különösen érinti, mivel nagyobb részben dombsági felszínű és mezőgazdasági profilú. A cél elsősorban az árvizek és özönvízszerű esőzések káros hatásainak mérséklésére és az aszály okozta károk enyhítésére fókuszál. Ha ezek az intézkedések nem történnek meg, az időjárás szélsőséges jellegének erősödésével együtt egyre inkább számolni kell a talajerózió, a belvíz és a szárazság okozta veszélyekkel, ami a terméseredmények romlásához, teljes vagy részbeni megsemmisüléséhez és komoly gazdasági károkhoz vezethet.
1.3.2. STRATÉGIAI CÉL: Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése				
1.3.2.1. A helyi és helyközi	A megye vidéki	*Népesség területi*	A cél keretei között megvalósuló közlekedésfejlesztés	A város-vidék kapcsolatrendszer és a

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
tömegközlekedés keresletorientált racionalizálása	térségeiben a rossz megközelíthetőség, a magas elérési idők és a közösségi közlekedés rugalmatlansága együttesen rossz településközi elérhetőséget eredményeznek, ami a társadalmi és a gazdasági kapcsolatrendszer (lakóhely-munkahely kapcsolat, beruházáselénkítés, stb.) lazulásához vezetett.	*elhelyezkedése* *Műszaki infrastruktúra*	elsősorban a közösségi közlekedés rugalmas és alternatív módozataira fókuszál. A jellemző úticélokhoz igazított és időben az utazási igényre szabott alternatív járatok beindítása, a kerékpáros közlekedés támogatása képesek lesznek mérsékelni a ma még közlekedési árnyékhelyzetben lévő kistelepülések elérhetőségi problémáit. A megközelíthetőségi és a felmért igényekhez igazított közösségi közlekedés elősegíti a népesség helyben maradását, mérsékli az elköltözéseket.	településközi kapcsolatok szempontjából a közlekedés szerepe kiemelkedő. A leszakadó térségek elnéptelenedésében a rossz közlekedési kapcsolatok is szerepet játszanak. A tömegközlekedés racionalizálásának elmaradása a napi ingázás minőségét rontja, rosszabb esetben ellehetetleníti az új lakóhely-munkahely kapcsolatok létrejöttét, és a meglévők megtartását.
1.3.2.2. Vidékies jellegű városok fejlesztése	A vidékies városok (a megye kis- és középvárosai) hagyományos térségszervező erejének és kisugárzásának erősítése vidéki térségük fejlődésének is előmozdítója.	*Népesség életminősége, egészségi állapota, szociális helyzete* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	A vidékies városok fejlesztése az épített környezet helyreállítására és megóvására, a zöldfelületi rendszer fejlesztésére terjed ki elsősorban. A cél megvalósulása hozzájárul a megye vidékies városai élhetősége javulásához, a helyi lakosság komfortérzetének növekedéséhez. A szolgáltatások körének gyarapodása, a vonzó élettér megléte térségi, mikrotérségi központokká emeli ezeket a településeket, ami a környező kistelepülések életére és fejlődésére is hatással van .	A vidékies városok térségi szereppel is bírnak. Fejlesztésük, tényleges központtá válásuk elmaradása visszaveti térségük fejlődését is, másrészt vonzerejük, népességmegtartó erejük is romlik. Maguk e városok is mint élettér kevésbé lesznek vonzók élettérként és befektetési helyszínként is.
1.3.2.3. Helyi erőforrásokra támaszkodó energiahasznosítás	A megújuló energiaforrások tekintetében Tolna megye jelentős potenciállal rendelkezik elsősorban a biomassza típusú energiahordozók terén, de gazdag lehetőségek rejlenek a geotermikus	*Energiaellátás*	A biomassza alapú energiahordozók termelésének lehetőségei országos viszonylatban is átlagon felüliek. Márciustól októberig a megye lakosságának teljes használati meleg víz szükséglete kielégíthető lenne tisztán napenergia igénybevételével. A cél hozzásegít az ország azon EU-s vállalásának teljesítéséhez is, amely a megújuló energiaforrások részarányának növelését irányozza elő. A megye jó adottságainak hasznosításával a megye lakóinak energiabiztonsága javul.	Az energiafelhasználás költségei – az energiafelhasználási szokások és a lehetőségek függvényében – a háztartások kiadásainak tetemes részét teszik ki. A megye megújuló energiaforrásainak növekvő mértékű hasznosításának elmaradása a háztartások kiszolgáltatottságát növeli, és új

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	energia, a napenergia, valamint a vízenergia felhasználás területein is.			munkahelyek sem létesülnek a megújuló energiahasznosítás kapcsán. A káros kibocsátások, a fosszilis tüzelőanyagok tartós használata okozta levegőszennyezés mértéke nem csökken.
1.3.2.4. Mobil és helyi szolgáltatások megteremtése kistelepüléseken	A cél sokrétű intézkedéseivel a vidéki, kistelepülések, aprófalvak élhetőségének fokozását segíti elő. Összefüggő területként a megye belső részén, vagyis a Hegyháton és a Völgységben a legkritikusabb az egészségügyi alapellátás. E területeken gyakorlatilag hiányzik az állandó háziorvosi ellátás. Összesen a megye 49 településén hiányzik az állandó háziorvosi ügyelet, ami a települések 45%-át jelenti.	*Népesség területi elhelyezkedése* *Népesség életminősége, egészségi állapota, szociális helyzete* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	A cél kiterjed az egészségügyi alapellátás fejlesztésére, ami javulást eredményez. A kistelepülések alapellátottságának javítása szempontjából létfontosságú a helyi kiskereskedelem támogatása. Az alap ellátó infrastruktúra megléte alapvetően határozza meg az életminőséget és a települési komfortérzetet, ezen keresztül érvényesülnek a célban foglaltak.	Ma a vidéki életminőség egyik sarkalatos kérdése a helyben elérhető szolgáltatások választéka és színvonala. Amennyiben – a célban foglaltak szerint - nem nőne a helyben elérhető alapfunkciók és magasabb szintű szolgáltatások köre, az nagyban hozzájárul az ott élők komfortérzetének romlásához, szociális helyzetének romlásához, a vidéki térségek népességvesztéséhez.
1.3.2.5. Szabadidősport önszerveződésének támogatása és intézményi hátterének biztosítása	Néhány kistelepülés nem rendelkezik egyáltalán fiatalok hasznos szabadidő eltöltését szolgáló közösségi térrel és ahol van a faluban ilyen létesítmény annak állapota nem kielégítő, alacsony a	*Népesség területi elhelyezkedése* *A szabadidő eltöltése, a rekreáció területi feltételei* *A társadalom biztonságérzete,*	A kialakult állapot oldására került be a Koncepcióba a célkitűzés. A sportesemények, a kulturális programok, rendezvények közösségkovácsoló ereje bizonyított. A településhez kötődés, az identitástudat erősödése fokozza a fiatalok helyben maradásának esélyét. A cél eredményeként várható a népességfogyás enyhülése a kistelepülésekben aprófalvakban.	A vidéki térségekben a változatos és hasznos szabadidő eltöltés feltételei korlátozottak. Ez jelenti a rendelkezésre álló sportpályák és –eszközök hiányát vagy leromlott állapotát. A közös sportolás, a sportrendezvények közösség-kovácsoló ereje közismert. Ha a célban foglaltak szerint nem teremtődnek meg a szabadidős tevékenységek feltételeit

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	felszereltsége és sok helyen a fűtés nem megoldott.	*veszélyeztetettsége*		javító fejlesztések, az tovább rontja a kistelepülések felzárkózási esélyeit. Mert bár nem ez a legfőbb hiányosság és az elvándorlás kiváltó oka, de hatása nem elhanyagolható.
1.3.2.6. Minta ökotelepülés kialakításának lehetősége, ökologikus gondolkodás elsajátítása	Egy minta ökotelepülés a good practice megyei bemutatásával, megismertetésével hatékony eszköze az ökologikus szemléletmód elültetésének.	*Mezőgazdaság* *Foglalkoztatás* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	A megye hagyományos agrárkultúrák termesztésében sokoldalú, a mezőgazdaság termékszerkezete változatos. Emellett ösztönözni kell a környezetkímélő biogazdálkodást is, amely számára a megye kiváló adottságokkal, de jelenleg kevés hagyománnyal rendelkezik. A gazdálkodók szemléletformálása ezen a téren alapvető. Az új, ökológiai szemléletű termesztési módok, a biotermékek előállítása ezen termékek bővülő piacán keresztül több gazdálkodónak nyújt megélhetést. A biotermesztési ágazat sikere, egy-egy speciális helyi termék az adott térség vagy település imázsát és piaci versenyképességét is növeli. Az ökologikus szemlélet meghonosítása a mezőgazdaság minőségi megújulását is elősegíti.	A természetközeli termesztési módokkal, ökológiai vagy biogazdálkodásból származó termékek iránt mindig lesz és kereslet, amely növekedni is fog várhatóan. Egy ilyen módszereket alkalmazó és jól értékesíthető termékeket előállítani képes település létrehozása a jó gyakorlat (good practice) bemutatásával képes gazdák egész sorát más településeken is szemléletváltásra késztetni. Ennek elmaradása esetén a megye részesedése a biotermékek piacán alacsony marad, kevesebb új agrár- és élelmiszeripari munkahely jön létre és nem nő a mezőgazdaság jövedelmezősége.
1.3.2.7. A vidéki letelepedést segítő támogatások bevezetése, helyi adókedvezmények biztosítása (szabad vállalkozási övezet)	A vállalkozások lakónépességre vetített száma 2012-ben (ezer lakosra 150 jutott) közepes vállalkozói aktivitásról tanúskodott, mind az országos (166), mind a Budapest nélkül számított megyei átlagtól (154) elmaradt. A vállalkozások számának, tőkeerejének és alkalmazotti létszámának	*Népesség területi elhelyezkedése* *Foglalkoztatás* *A térség eltartó képessége és versenyképessége*	A cél megvalósulása ezekre a területeke kell, hogy fókuszáljon. A kedvező vállalkozási környezet megteremtésével e térségek vállalkozásvonzó képessége erősödik, piacképes befektetési helyszínekké válnak, javítva ezzel e kistelepülések esélyét a munkahelyteremtő beruházások letelepítésére és az ott élők esélyét a munkához jutásra.	A cél hatékony módja lehet a vidék gazdasági felemelkedésének és az elnéptelenedés megállításának. Ha nem sikerül elérni a célban foglalt intézkedéseket, azaz nem nőne a vállalkozási kedv, nem jönnének létre új munkahelyek, ezzel a hátrányos helyzetű vidéki térségek leszakadása nem állna meg, mivel nem teremtődnének meg a gazdasági növekedés és a társadalmi megújulás feltételei.

A Koncepció célkitűzései	A célkitűzés indokoltsága	A célok társadalmi és gazdasági szempontú elemzésének tématerületei	Várható hatások a Koncepció céljainak megvalósulása esetén	Várható hatások a Koncepció céljainak meg nem valósulása esetén
	alapján a megye perifériái vannak legrosszabb helyzetben.			

4. Javaslat társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésre

4.1. A koncepció érvényesülése során fellépő, a társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések

A koncepció azzal a céllal készül, hogy kijelölje Tolna megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni. A megyei (területi) programozáshoz rendelt források felhasználásának alapját képezi majd-e dokumentum, hiszen a tervezett megyei fejlesztéseknek a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz illeszkedniük kell.

A megye területfejlesztési koncepciójában foglaltaknak megfelelően a térség elsődleges hosszú távú célja egy vonzó városi és vidéki élettér megteremtése, mely lehetővé teszi a fiatalok helyben tartását, a gazdasági potenciál megerősítését, és a munkahelyteremtés bővítését. Ezen célok elérését egy három átfogó, és azon belül hét stratégiai célkitűzésből álló célrendszer segíti elő.

A Koncepció nem tartalmaz olyan célt, amely a társadalomra és a gazdaságra káros hatással lenne, alapvető cél a megye gazdasági, társadalmi megújítása.

4.2. Javaslat olyan társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a koncepció által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni

A Koncepció átfogó célja és a kiemelt célok is a megye társadalmi, gazdasági környezetének fejlesztését, a teljesítőképesség növekedését irányozzák elő. A Koncepció ezen céljait érvényesíteni kell a megyei területrendezési terv készítése (módosítása) során és a megye településeinek településfejlesztési koncepciói, integrált településfejlesztési stratégiái és településrendezési tervei készítése során. A megyei szinten készülő ágazati koncepciók számára is figyelembe veendők a területfejlesztési koncepció által meghatározott keretek.

Javaslatok Tolna megye területfejlesztési koncepciója továbbfejlesztésére

- A megyei területfejlesztési koncepció helyzetértékelése kevés olyan tényadatot rögzít, amely alkalmas az egyes ágazatok helyzetének, kapacitásainak és potenciáljainak valós megítélésére ezért javasoljuk a helyzetértékelés kiegészítése keretében pótolni ezeket az adatokat. A kiinduló állapot tényszerű rögzítése nélkül a készítendő stratégiai és operatív programok célértékei sem határozhatók meg reálisan.

- Javasoljuk a helyzetértékelésben az idősoros elemzések pótlását is, erre alapozva pedig a - *koncepcióból jelenleg hiányzó* - monitorozási javaslatok megfogalmazását.

- A területfejlesztési koncepció 3 átfogó célja, 7 stratégiai célja és számos, ezeket kibontó célja általános fejlesztési irányokat, elveket, illetve konkrét beavatkozásokat, feladatokat jelöl meg, azonban minden esetben számszerűsítések nélkül. Javasoljuk, hogy a koncepcióban olyan indikátorok és azokhoz tartozó célértékek kerüljenek meghatározásra, amelyekhez képest a célkitűzés megvalósulásának folyamata mérhetővé és értékelhetővé válik.

- E célértékek között javasoljuk elkülöníteni a nemzeti fejlesztési dokumentumokban meghatározott – *például a foglalkoztatottság hosszú távú alakulására vonatkozó* – célértékeket a megyei koncepció megvalósulása előrehaladása értékelését lehetővé tevő *(pld a vállalkozási aktivitás növelésére, vagy a vállalkozások közötti együttműködések hatékonysága növelésére vonatkozó)* célértékektől. Az ambiciózus, de egyúttal reális célértékek meghatározásánál javasoljuk figyelembe venni a helyzetértékelésben rögzített *(illetve számszerűségében kiegészítendő)* mai

tényleges állapotot jelző értékeken túl e kiinduló helyzet megváltoztatására előre láthatóan rendelkezésre álló, vagy reálisan prognosztizálható eszközöket, forrásokat.

- Javasoljuk, hogy a koncepcionális célok konkrétabban és markánsabban kerüljenek megfogalmazásra nemcsak a cél és a részcélok megvalósulása hatásainak azonosíthatósága, a prognosztizálható változások értékelhetőségének elősegítése érdekében, hanem azért is hogy az elősegítse a koncepciót követő területfejlesztési program *(és az ágazati részprogramok)* tartalmának megfogalmazását.

- Javasoljuk a célok között súlyozást és/vagy sorrendet felállítani, annak meghatározását, hogy melyik fejlesztési elképzelésnek van nagyobb prioritása. *(A jövőben is valószínűleg csak korlátozottan fognak rendelkezésre állni a fejlesztési források és úgy gazdasági, mint környezeti szempontból azoknak kell nagyobb prioritást kapniuk, amelyeknek a társadalmi-, gazdasági-, környezeti hozadéka nagyobb.)*

- Javasoljuk, az egyes fejlesztési célokhoz tartozó célterületek differenciáltabban (és pontosabban) kerüljenek meghatározásra. E célterületek kijelölésénél kerüljenek fokozott figyelembevételre a megyei területrendezési terv térségi övezetei.

A koncepció célkitűzéseire vonatkozó javaslatok:

- Javasoljuk az új K+F+I és logisztikai központok kialakítására vonatkozó célkitűzés konkretizálását és az iparáganként sajátos célok meghatározását.

- A munkahelyteremtés során javasolt a környezetvédelmi iparban, a megújuló energiahasznosításban létrejövő és általában a „zöld munkahelyek" előnyben részesítése. Kimondható, hogy a nagy helyigényű logisztikai és ipari fejlesztések ne járjanak jó minőségű termőföldek igénybevételével.

- A kiváló termőhelyi adottságok és potenciálok kihasználása érdekében javasoljuk a szőlészeti borászati ágazat fejlesztése célkitűzéseinek konkretizálását a fejlesztési célok és irányok határozottabb megjelölésével. Koncepcionális állásfoglalás szükséges a termőterületek kiterjedésének változtatása vonatkozásában is.

- Javasoljuk a szakmai együttműködéssel előirányzott mezőgazdasági célú K+F bázisok fejlesztési irányainak és sajátosságainak részletesebb és térségspecifikusabb kimunkálását.

- Konkretizálni javasoljuk azokat a funkcionális térségeket és azokat a termékcsoportokat, amelyekben a helyi mezőgazdasági alapanyag termelési igényekhez igazított helyi logisztikai alközpontok kialakítását a koncepció előirányozza.

- Javasoljuk a térképi mellékleti megjelenítésnél pontosabban és hely és funkcióspecifikusabban meghatározni a jelentősebb vasúti, közúti, vízi közlekedési csomópontokban javasolt központok tartalmát.

- Javasoljuk a szén-és kőbányászat újraélesztésére és arra épülő gazdaságfejlesztésre vonatkozó koncepcionális célkitűzés tartalmának konkrétabb kifejtését a koncepcióban *(a rendelkezésre álló előzetes tanulmányok figyelembevételével.)*

- Javasoljuk a Sió turisztikai hasznosítására vonatkozó célkitűzés tartalmának részletesebb kibontását. A tartalmi meghatározás nemcsak a hatások elemzéséhez szükséges, hanem elősegíti a készülő megyei *(és térségi)* területfejlesztési operatív programok koncepció szerint támogatandó elemeinek meghatározását.

- E fejlesztések megvalósítása során a vizek védelme elsődlegességét biztosítani szükséges. Ennek érdekében javasoljuk meghatározni a környezetkímélő vízi infrastruktúrafejlesztés és vízpart használat alapelveit, amelyek biztosítják a Sió és a megye további folyóvizeinek fenntartható hasznosítását.

- A termál- és gyógyvizekre épülő előirányzott fejlesztések során a felszín alatti vízkincs minőségének és mennyiségének megőrzését és fenntartható kiaknázását biztosító feltételek kidolgozása szükséges. Mind az ipari, gazdasági fejlesztések kritériumául kell szabni, mind a lakossági szemléletformálásba hangsúlyosan be kell építeni a vízzel való takarékoskodás alapelvét.

- Javasoljuk, hogy a megváltozott körülmények figyelembevételével kerüljön egyértelmű tisztázásra az önkormányzatok kompetenciája és mozgástere az oktatás, illetve az oktatási intézmények létesítményei fejlesztésében, modernizálásában. Ez a változás alapvetően érinti a 2014-2020 közötti időszak oktatásfejlesztési programjainak címzettjeit.

- Javasoljuk a klímaváltozás negatív hatásainak mérséklésére vonatkozó koncepcionális célkitűzést szélesebb aspektusban értelmezni és kiegészíteni annak érdekében, hogy a programozási szakaszban mindazok a szükséges változtatások, beavatkozások és fejlesztések, amelyek a klímaadaptációt szolgálják, támogathatók legyenek *(a defenzív védekezésre alapozó elemektől az offenzív beavatkozásokon keresztül a szemléletformálásig).*

- Mint azt a „környezeti értékelés" is megállapítja a koncepció nem, vagy csak érintőlegesen foglalkozik az agrár-környezetgazdálkodás témakörével a vidékfejlesztési prioritások között. Ezért javasoljuk e vonatkozásban a koncepcionális célkitűzések részletezését.

- A természetvédelmi fejlesztések nem jelennek meg önálló elemként a koncepcióban. Hiányosság, hogy a természetvédelemre alapozott „lágy" turizmus, az ezekhez kapcsolódó fejlesztések is csak az országos jelentőségű védett természeti területek vonatkozásában jelennek meg. Javasoljuk a természetvédelmi területeket közvetlenül vagy közvetve érintő egyéb fejlesztésekkel kapcsolatos problémák *(pl. közlekedésfejlesztés, turizmusfejlesztés, bányászat, mezőgazdálkodás, stb.).* és a kezelésükre adott megnyugtató válaszok megjelenítését a koncepcióban.

- Javasoljuk a „nem védett táj" megőrzését, védelmét szolgáló célok beillesztését a koncepció célrendszerébe, illetve a célok kiegészítését további, specifikusan az egyes tájkarakter típusokra vonatkozó elemekkel.

- Javasoljuk, hogy a célkitűzések közé kerüljön beillesztésre a megye területén lévő tájsebek *(felszíni bányák, anyagnyerőhelyek, felhagyott ipari vagy katonai területek)* felszámolása.

- Javasoljuk a koncepcióban az energia- és anyagtakarékosság fontosságát erőteljesebben kiemelni a hosszú távú fenntarthatóság biztosíthatósága érdekében.

- Javasoljuk az országos fejlesztési dokumentumok tartalmával összhangban térszerkezet fejlesztésével, térhasználattal, területhasználattal összefüggő célok meghatározását *(a megyei sajátosságok figyelembevételével).*

- Javasoljuk, hogy a megyei területfejlesztési koncepció is erősítse meg a fejlesztési és a területrendezési vonatkozású stratégiai területi tervezés szorosabb összekapcsolásának szükségességét annak érdekében, hogy az egyes területrendszerek (területegységek) céljait a területfejlesztési és a területhasználat-szabályozási eszközök egymással szinergiát eredményezve szolgálják. *(A megyei területfejlesztési koncepció ilyen szempontból akkor éri el maradéktalanul célját, ha céljai be tudnak épülni a megyei területrendezési tervbe is - bár tudvalevő, ennek legfőbb akadálya éppen a jelenlegi jogszabályi kötöttségekben keresendő).*

5. Összefoglalás

A Koncepció a fenntarthatóság szempontrendszerének érvényesítése mellett alapvetően a gazdasági növekedés beindítására és a helyben keletkező bevételek növelésére törekszik, másrészt a társadalmi megújulást, a feltárt kedvezőtlen folyamatok megfordítását és a minőségi változások kereteinek megteremtését tűzi ki célul. Ezt az összetett elvárást tükrözi az a hármas átfogó célrendszer, amely szerint három fő terület fejlesztése kiemelten fontos Tolna megyében: a gazdaságfejlesztés, a humánerőforrás-fejlesztés és a vidékfejlesztés.

Tolna megye területfejlesztési koncepciója három átfogó célt rögzít, amelyeket hét stratégiai cél alapoz meg. A koncepció tartalma részleteiben ennek a célrendszernek a kifejtését tartalmazza. Az átfogó és a stratégiai célok tartalmuknál fogva eltérő súllyal foglalkoznak a gazdaságfejlesztés és a demográfiai, társadalmi vonatkozásokkal. Összességében a Koncepció e két témakörre fókuszál. Az 1.1. „A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése", valamint az „1.3. A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése" átfogó fejlesztési cél a megye gazdasági növekedési pályára állítását, az 1.2. „Társadalmi megújulás" átfogó cél a megyében feltárt kedvezőtlen demográfiai trendek és társadalmi változások megfordítását illetve mérséklését irányozza elő.

A Koncepció céljai - megvalósulásuk esetén - reális eszközei a felvázolt jövőkép elérésének mind a gazdaságfejlesztés, mind a humánerőforrás-fejlesztés vonatkozásában. Az egyes átfogó, stratégiai és kiemelt célok hatásainak vizsgálata szerint a célok megvalósulása nem jár lényegi káros következményekkel sem a gazdasági fejlődésre, sem a társadalmi megújulásra nézve. Amivel számolni kell, az a koncepcióban meghatározott fejlesztési elképzelések és célok esetleges elmaradása esetén reális, miszerint tovább folytatódnak a meglévő kedvezőtlen trendek (alacsony hozzáadott érték a gazdaságban, népességfogyás, elvándorlás, települési környezet leromlása, stb.) és a megye gazdaságának erősödése nem vagy csak részben valósul meg.

A területfejlesztési koncepció összességében a helyzetfeltáró munka eredményeire építve jól ragadja meg a konfliktusterületeket. A regisztrált problémákra megfelelő válaszokat sorakoztat fel, jól felépített célrendszer keretében. A célok lényegiek, a kiemelt célok rövid kifejtése a legtöbb esetben megfelelően tükrözi a cél tartalmát, a pontos fejlesztői szándékot. A dokumentum a magasabb rendű országos koncepciókban rögzítetteket is figyelembe véve a hatályos tartalmi követelmények betartása mellett készült. A Koncepció kisebb hiányosságainak pótlására, az érthetőség javítására, és néhány új elem, illetve megoldás beépítésére vonatkozó, a Koncepció továbbfejlesztését elősegítő javaslatainkat a 4.2 fejezet tartalmazza.

I N D O K O L Á S

Általános indokolás

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 21. § (1) bekezdése alapján a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. Ezen törvényi rendelkezés, valamint a területfejlesztésről és rendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban Tftv.) 13. § (1) bekezdése alapján biztosított felhatalmazás alapján, a Tolna Megyei Önkormányzat a Tftv.13.§ (2) bekezdés b) pontjára tekintettel Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata bevonásával kidolgozza és elfogadja – az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban – Tolna megye hosszú távú területfejlesztési koncepcióját. A 2012. szeptember 1-től felállított Területfejlesztési Osztály a tervezésbe bevont más szervezetekkel együtt 2012. novemberre elkészítette Tolna megye helyzetértékelését, melyet a Közgyűlés 2012. november 30-án fogadott el. Ez a szakmai anyag, dokumentum alapozta meg a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció elkészítését. Ezután a Tolna Megyei Önkormányzat Hivatala a tervezési munka során a helyzetértékelésre alapozva a minisztériumi útmutatást figyelembe véve meghatározta Tolna megye jövőképét, és elkészítette a koncepció célrendszerét, melyet szakmai fórumokon volt lehetősége véleményezni a partneri körnek. A koncepció így kialakult első munkaanyagát a közgyűlés 2013. február 15-én fogadta el. 2013. február 28-ára elkészült a koncepció társadalmasítási változata, mely ettől a dátumtól elérhető a megye honlapján. A társadalmasítás során a beérkező vélemények (partnerektől és egyéb szervezetektől, magánszemélyektől) figyelembevételére rendelkezésre álló, 45 napos határidőt a közgyűlés 2013. április 26-i döntésével 30 nappal meghosszabbította, tekintettel arra, hogy a határidő után is jelentős mennyiségű, fajsúlyos vélemény érkezett a koncepció társadalmasítási változatához. A Közgyűlés döntésének megfelelően a társadalmasítás 2013. május 15-én zárult le, azonban a területfejlesztési osztály munkatársai ezen időpont után beérkező véleményeket, javaslatokat is igyekeztek figyelembe venni. A koncepciónak a beérkezett javaslatokkal kiegészített, átdolgozott változata 2013. június 27-től nyilvános a megye honlapján, valamint kiküldésre került a tervezésbe bevont partnerek részére. A Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Területfejlesztési Osztályán dolgozó tervezők, valamint a tervezésbe bevont szerződött partnerek is több alkalommal egyeztettek Szekszárd Megyei Jogú Város polgármesterével, szakembereivel, bevonták a megyei jogú várost a tervezői munkába.
Végül az önkormányzatnak a tervezési munkák időtartamára szerződött partnere, a HÉTFA Kutatóintézet, elvégezte a koncepció célrendszerének kiegészítését a 2014-2020-as európai uniós finanszírozási időszakra szóló operatív programok 3.0-ás verziója alapján, mely során új elemekkel bővült a koncepció. Az operatív programokhoz való igazítással 2013. november 15-ére alakult ki a dokumentum jelenlegi formája.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 13. § (4) bekezdése értelmében a Tolna Megyei Önkormányzatnak a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepciót elfogadás előtt állásfoglalás kérés céljából meg kell küldeni a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszternek. Az

önkormányzat a szakmai dokumentumot állásfoglalás kérése céljából 2013. november 18-án megküldte Varga Mihály Nemzetgazdasági Miniszter Úr részére. A miniszteri állásfoglalás a rendelt elkészítéséig nem érkezett meg, ezért az abban foglaltak ismertetésére a Közgyűlésen kerül sor.

A hatályos törvényi szabályozás értelmében a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció nem lehet ellentétes az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban foglaltakkal. Az országos területfejlesztési dokumentumot e rendelet készítéséig az Országgyűlés nem fogadta el, így az illeszkedés vizsgálatára csak később, az országgyűlési elfogadást követően kerülhet sor.

Részletes indokolás

1. §

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, valamint a Tftv. alapján 2012. január 1-től a megyei önkormányzatok váltak a területi tervezés meghatározó szereplőivé. A korábbi öt területi szinthez képest a Tftv. két szintet határoz meg: országos, megyei. A területfejlesztési feladatok területi szinten a megyei önkormányzatok hatáskörébe kerültek. A megyék feladata elsősorban megyei területfejlesztési tervezési dokumentumok elkészítése. A 2014-2020 európai uniós finanszírozási időszakra való felkészülés jegyében új országos és területi (megyei) területfejlesztési dokumentumok készítése vált szükségessé, amely az EURÓPA 2020 Stratégia mentén, ahhoz illeszkedve fogalmazza meg a stratégiai fejlesztési célokat.

2. §

A rendelet hatálya kiterjed Tolna megye összes településére (109 település), illetve annak közigazgatási határára. A rendelet a megyei (területi) programozáshoz rendelt források felhasználásának alapját képezi, hiszen a tervezett megyei fejlesztéseknek a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz illeszkedniük kell.

3. §

A területi tervezési munka megkezdése során Partnerségi tervet készítettünk, melynek során a tervezési munkába közvetlenül bevont több mint 200 gazdasági szervezet, civil szervezet és települési önkormányzat számára tettünk javaslatot, fogalmaztunk meg fejlesztési célokat (átfogó és stratégiai célok, illetve lehetséges prioritások). A megyei önkormányzat javaslatait ismertető konzultációs fórumnapokon a tervezési munkába bevont partnerek elmondták saját javaslataikat. A véleményekkel, javaslatokkal együtt elkészítettük a következő finanszírozási időszak javasolt célrendszerét. A megyei szereplők, érintettek által visszacsatolt vélemények jelentős mértékben megerősítették a helyzetértékelés során megfogalmazott

problémák fennállását és azok megoldási lehetőségeit, valamint rámutattak azokra a megyei sajátosságokra (erősségekre) is, melyek elsősorban erőforrásként szolgálnak majd az előttünk álló 2014-2020-as időszakban. Elkészítettük a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetésre szánt változatát. A 218/2009. (X.6) Korm. rendelet 18. § (5) bekezdése alapján a területfejlesztési koncepció társadalmi egyeztetésre szánt változatát megküldtük a véleményezésre jogosult szerveknek. A 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 19. §-a értelmében a területfejlesztési koncepció estében a véleményezésre 45 napot kell biztosítani.
A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a véleményezésre a törvényi előíráson túlmenően további 30 napot biztosított. A 218/2009. (X.6) Korm. rendelet 22. §-a alapján a társadalmasításról az alábbi rövid tájékoztatást adjuk:
A társadalmasítás során 53 érdemi vélemény érkezett, melyek közül 18 nem koncepcionális, hanem projekt szintű javaslat volt. A Koncepciót közvetlenül érintő 35 érdemi javaslatból 34 véleményt beemeltünk a dokumentumba, egy véleményt csak részben tudtunk elfogadni. Az érdemi véleményeket jelen indokláshoz csatolva jelenítjük meg.

Nem alakult ki egyetértés az Emberi Erőforrások Minisztériuma által tett észrevételek, javaslatok közül egyes kérdésekben:

A minisztérium hiányosnak értékeli a megyében élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, azon belül is a cigányság helyzetének javításával kapcsolatos elképzeléseket, valamint hiányolja, hogy az anyagban nem jelennek meg a Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia (NTFS) elemei. Észrevételezi továbbá, hogy a Tolna megyében működő helyi nemzetiségi önkormányzatokat a fejlesztési terv készítésébe érdemben be kell vonni és biztosítani kell az érintett országos nemzetiségi önkormányzatok egyetértési jogát, valamint részletes észrevételeket is tett a koncepcióban megjelenő tartalmi fejezetekhez.

A Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Területfejlesztési Osztálya részletesen foglalkozott a minisztériumi észrevételekkel, álláspont az el nem fogadott javaslatokról a következő:

Az elkészült koncepció a Társadalmi megújulás átfogó cél alatt kellő részletességgel foglalkozik a megyében élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatásával, ugyanakkor nem tesz különbséget az egyes nemzetiségekhez tartózók között, nem alkalmaz pozitív diszkriminációt, éppen azért, mert a hátrányos helyzetűek jelentős része ma már komplex társadalmi problémákkal küzd és ezt átfogóan, nem pedig egyes nemzetiségekre szabottan kívánja kezelni. Az NTFS nem része a koncepció által vizsgálandó nemzeti stratégiáknak, ugyanakkor az abban megfogalmazott elemek, célkitűzések a koncepciónkban is megjelennek, még akkor is, ha dokumentum részletes vizsgálatára a koncepció nem tesz utalást. A Közgyűlés a tervezési munka megkezdésekor döntött a Partnerségi Tervről, vagyis azon szervezetekről, akiket a tervezési munkába közvetlenül bevonunk. A Partnerségi

Tervben szerepel Tolna megye két területi nemzetiségi önkormányzata: a cigány és a német. A tervezésben való szoros együttműködésről együttműködési megállapodást kötöttünk 2013. január 17-én a Tolna Megyei Cigány Nemzetiségi Önkormányzattal, 2013. január 30-án pedig a Tolna Megyei Német Nemzetiségi Önkormányzattal. Az elkészült szakmai anyagokat az érintett nemzetiségi önkormányzatoknak rendszeresen megküldtük és bevontuk őket a társadalmi egyeztetésbe. Az országos és területi nemzetiségi önkormányzatok egyetértési, vagy véleményezési jogának biztosítása, a hatályos jogi szabályozás értelmében (218/2009. Korm. rendelet 10. számú melléklete) nem előírás, így ennek megkövetelését a megyei koncepció készítése során nem tartjuk indokoltnak. A minisztérium a részletes észrevételek között olyan tartalmi részeket javasolt beemelni a koncepcióba, melyek nem koncepcionális javaslatok, hanem stratégiai, illetve operatív programba illeszthetőek majd a későbbiekben.

4. §

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 9. § (1) bekezdése értelmében a területi tervek javaslattevő fázisának megalapozó munkarésze a kormányrendelet 9. számú mellékletében meghatározott területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat. A Tolna megyei Önkormányzat felkérésére a hatásvizsgálatokat 2013. november 15-ig a Pestterv Kft. a Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Területfejlesztési Osztályával együttműködve elkészítette.

5.§

A Tolna Megyei Önkormányzat területfejlesztési és koordinációs feladatainak ellátását támogató ÁROP-1.2.11/A-2013 kódszámú pályázat, valamint a Nemzetgazdasági Minisztérium és Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal által a megyei tervezést segítő iránymutatások a területfejlesztési koncepció elfogadására 2013. december 31-ig biztosítanak határidőt.